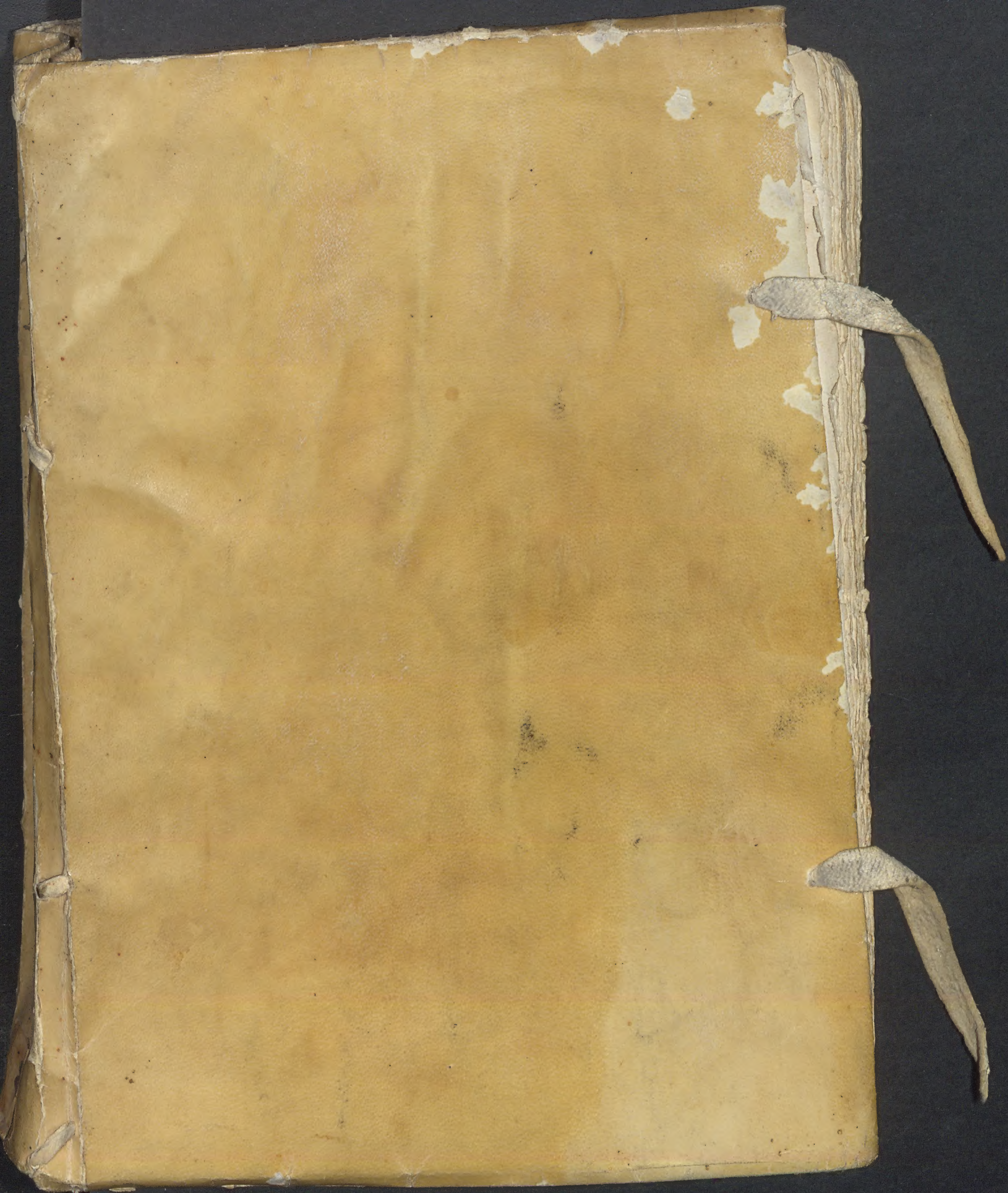


Ex Texta in Cap. 2º

Velato in 2ª parte Decreti Causa 32. quest. 1ª

De luxorio tero deducta =

Licitum est Viro dimittere uxorem ob causam adulterii non tamen licet alteram ducere.

C. D. Martin Torrico de Pedrosa

M.S. en 4.° pergamino con 252. hojas.

De Trinitate personarum ad productionem Creaturarum

Rotulata

Quaestiones theologicas.

Ex Sexta in Cap. 2°

Velato in 2ª parte Decreti Causa 32. quest. 1ª

De luxurioso coeo deducta =

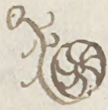












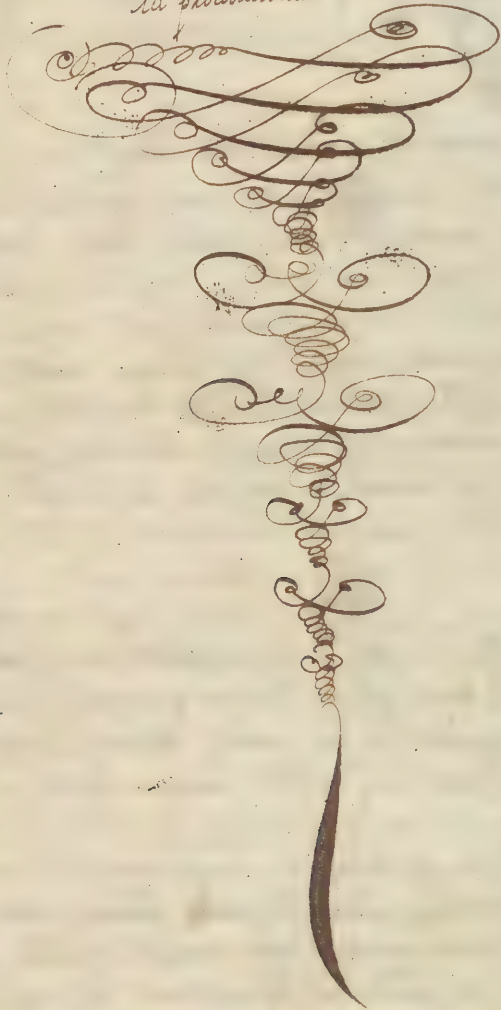
intantum n[on] potest vir durare etiam ingressu dato a[b]
adulterio manet vinculum matri[monii]. ~~Secundo~~ secundo
iure manet vinculum indissolubiliter: 3o,

Alex.ª 3.ª Cap.º Signasti de sponsalibus in libro
lib. 4 titulo 19 c. 4 f. 590

Cap.º vxor. 17 = in 2.ª ... Cap.ª 32

g. ?

D. 1 Trinitate Personarum ad productionem Creaturarum.



Vt TRINITAS R= sonarum per se requiratur ad productionem Creaturarum? an tantum per accidens, et materialiter?



1. In dist. 1. lib. 2. agit Magister de productione Creaturarum à Deo, et pro illius pleniori intelligentia notare oportet Creaturarum considerationem, et ad Philosophos, et ad Theologos pertinere, diversimodè tamen; quia Philosophi Creaturas considerant secundum quod in propria natura consistunt, unde proprias causas, et passiones rerum inquirunt: sed Theologi considerant Creaturas, secundum quod à primo principio exierunt, et ad finem ultimum ordinantur: et ob hanc rationem Theologia scientia Divina nominatur, quia scilicet altissimam Causam considerat: et secundum modum istum in hac distinctione de Creaturis agitur; quapropter operæ pretium duxi de primo omnium Creaturarum principio pertractare, et quomodo ad illarum productionem concurrat, inquirere.

2. Circa quod notandum est 1o. Creationis omnium rerum unicum principium primum esse tantum; quod est contra Anaxagoram, et Platonem, qui in parmenide asserunt tria esse prima principia, scilicet agens, materiam et ideas separatas à rebus, quas exemplaria vocabant; et ex his tribus nullum esse causam alterius, sed per hæc tria mundum creari, et omnia ex quibus constat. Empedocles vero, et Pythagoras non credentes omnia naturalia creata esse, adhunc pervenerunt errorem, ut prima contraria tamquam rerum omnium principia prima constituerent, dividebant enim omnia entia in duos ordines, et unum reducebant in bonum, sicut in primum principium, et alium in malum.

in

in genere boni constituebant omnia perfecta, ut lucem, masculum, quietem, et alia huiusmodi, et sub genere mali [illegible] imperfecta, ut tenebras, fœminam, et alia similia, et sic error eorum habuit [illegible] ex eo quod omnia considerabant secundum ordinem unius rei particularis ad aliam rem particularem, non autem ex comparatione ad totum ordinem Universi, et cum viderent aliquas res alijs esse nocivas, vel inter eas imperfectas respectu aliarum imperfectarum, iudicabant eas esse malas simpliciter, et secundum suam naturam, et non ducere originem à causa boni, et ob hanc rationem Pythagoras fœminam, quæ est quid imperfectum respectu viri posuit sub genere mali.

3. Et ex hac radice pullulavit et exorta fuit hæresis Manichæorum, qui cum corruptibilia, quæ respectu incorruptibilium, et visibilia, quæ respectu invisibilium, et vetus testamentum, quod respectu novi testamenti imperfecta esse viderent, posuerunt ea non esse à Deo, sed à contrario principio, nempe à Diabolo; movebantur etiam ad hoc asserendum ex eo quod inspicerent aliquas creaturas bonas, ut puta homini provenire aliquod nocumentum, ex aliquibus visibilium, et invisibilium creaturarum.

4. Sed omnes istos errores impugnat, evellit, et penitus destruit Angelicus Magister, lib. 1. contra Gentes, cap. 43. et in articulo 1.º sup: primam distinctionem Secundi lib. 2. et quæstione 3. de potentia artic. 6. affirmans tantum creationis omnium rerum unicum esse principium primum: quod assertum probatur breviter ex illo Isaiæ 45. Ego Deus, et non est Deus formans lucem, et creans tenebras, faciens pacem, et creans malum, ego Deus faciens omnia hæc. 2.º probatur ratione, secundum Dionysium cap. 4. de Dei nominibus malum non radicatur nisi in natura boni; sed hoc non esset, si malum haberet principium creans contrarium ei, quod creat bona, alias principium malum esset potentius, quam bonorum principium, cum

etiam

etiam in ipsius boni effectum suum includeret: ergo cum hoc ab ipsis hereti=
cis non concedatur, teneantur dicere quod malum non est ab aliquo alio Creato=
ris principio, quam bonum.

5. Evidenter probatur; si tam universa entia, ut sunt,
que in hoc universo continentur, essent a principiis omnino contrariis, in unum
necessarium principium non reducerentur, nec possent in unum ordinem convertere,
nisi per accidens, et casualiter ex multis, nam non fit ordinatio, nisi per ali=
quem ordinantem; sed videmus quod corruptibilia, et non corruptibilia, spi=
ritualia et corporalia, perfecta, et imperfecta in unum ordinem huius universi
opere concurrunt, spiritualia nam movent corporalia, ut in homine apparet; cor=
ruptibilia etiam per corpora incorruptibilia disponuntur, sicut patet in altera=
tionibus elementorum a corporibus celestibus: ergo necesse est dicere, quod om=
nia entia huius universi, sive perfecta, sive imperfecta, spiritualia, aut cor=
poralia, incorruptibilia, aut corruptibilia in unum primum principium redu=
cuntur, et ab illo per creationem habent esse.

6. Hoc autem rerum omnium principium est Deus Op=
timus Maximus, unus in essentia, trinus in personis; tres nam Divine per=
sone ita concurrunt equaliter ad creationem omnium rerum, ut nullus effectus,
neque etiam in aliquo effectu, que sit creata ab una persona, et non ab
alia: quod deffinitum est in Concilio Lateranensi 4.° ubi definitur san=
ctam trinitatem esse creatricem rerum omnium, et in Concilio Toletano 5.°
can. 1.° et in Concilio Toletano 11. in confessione fidei definitur, quod uni=
versa opera trinitatis ad extra sunt inseparabilia, et indivisa.

7. Que veritas ex Paul. Epist. 1. ad Corinth. cap.
8. Ex quo omnia, per quem omnia, in quo omnia, que verba intelligun=
tur communiter a Sanctis Patribus de Creatione, prout attribuitur tribus Di=
vinis personis: ex quo, idest, ex Patre; per quem, idest, per Filium; in quo,
idest, in Spiritu Sancto ita D. Gregorius Nissenus lib. ad Ablabium per hec

Verba

Verba: Omnis actio ad Creaturas est à Deo proveniens, quae secundum varias nominationes, atque considerationes accipit, à Patre praefinitur nomen, per Filium progreditur, & in Spiritu sancto perficitur.

8. Etiam probatur haec Veritas ratione Theologica: Omnes tres Divinae Personae habent unam, & eamdem Virtutem simplicissimam ad producendum, quae communis est ipsis: ergo sunt unum, & indivisum principium omnium creaturarum. antecedens ut de fide certum supponitur, & Consequentia sic probatur: Nam secundum fidem, Pater et Filius sunt unum principium Spiritus sancti, ut diffuse per tractat D. Thomas. 1. p. q. 36. artic. 4. & q. 10. de potentia artic. 5. ad 11.; quia unica simplicissima Virtute spirant Spiritum Sanctum: ergo si omnes tres Divinae Personae unica, & simplicissima Virtute creativa omnia producunt, sunt unum, & indivisum principium omnium Creaturarum.

9. Hanc Catholicam Veritatem non subscribentes haeretici multiplices creaverunt errores. Primus fuit Arrianorum dicentium, solum Filium sine ulla cooperatione Patris, aut Spiritus Sancti, creare universas creaturas, & ad hunc finem Filium fuisse à Deo Patre productum. Hunc errorem refert D. Athanasius oratio. 3. contra Arrianos his verbis: Deum volens creaturam naturam producere, cum videret eam puritatis suae, & architectationis participem esse non posse, condidit primus & fecit unus unum, eumque appellavit Filium, Filium, & Verbum, ut eo condito reliqua per eum condi possent. Haec non solum dicere, sed scribere ausi sunt Arrius, & qui Idolis sacrificavit Asterius.

10. Sed hunc errorem efficaciter expugnat D. Augustinus, lib. unico contra Sermones Arrianorum cap. 3. per haec: Vellem ut isti dicerent, utrum duos constituant Creatores? quod si non audent, unus est enim, quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia, quod est quod ipsi dicunt volente Patre omnia creasse Filium, tamquam Pater non creavit,

Sed

sed per filium creari?

11 2.us error in quem præcipitati sunt, ut priorem defenderent, sic se habebat: Creatura filius est, et tamen creat, quod id à Deo, quasi à Magistro, atque artifice addicit, ut esset Magister ad opera sua. 3.us error imprudentibus virtualiter inclusus fuit, filium esse primam et eximiam creaturam Patris, et Spiritum sanctum ante alias creaturas à filio fabricatum esse; quos refert D. Basilius lib. 2. contra Eunomium propè finem. 4.us error præcedentibus consonus, asserit per filium omnia esse facta veluti per causam instrumentalem, ac minorem causa principali. Hunc refert Theophilactus super illud Joann. 1. Omnia per ipsum facta sunt. Ubi ex professo refutat Arium exponentem ly per ipsum tamquam per instrumentum. Arium imitatus fuit Lutерus, et ita super 1.um cap. Geneseos vocat filium instrumentum Patris.

12. Qui omnes damnati sunt in Concilio Niseno 2. ad medium, ubi loquens de filio sic ait: manifestum quod verè Deus natura sit et non instrumentum, nec creatura, nec factura, nec Patre posterior. Et 1.a Synodus Antiochena in professione fidei missa ad Paulum, Antiochenum §. 2. semel et iterum dixit filium in Creatione Mundi implevisse voluntatem Patris, et postea addit, per quem omnia facit Pater non tamquam per instrumentum, neque tamquam per eam non per se existentem.

13. Etiam radicitus extirpat hos errores, et eorum defensores suis met rationibus convincit D. Cyrillus Alexandrinus lib. 5. Thesau. cap. 2. ubi de filio loquens talem format rationem: Si capi non poterat Dei virtus à natura creata; quomodo creatus à nihilo filius capax eiusdem secundum vos est? Et quomodo V. Patris virtutem cum creatura sit, ut vos dicitis, sustinuit? Necesse nam est, ut si filius hoc potuit, quamvis sit creatura, vicissim id possit creatura, vel si alia id non posset, quoniam creatura sit, nec ipse possit, quoniam creatum secundum vos sit. Et paucis inter-

po-

posui sic concludit capitulum: quia Virtutem Patris ferre creaturæ non possent creatus est Filius secundum vos: quoniam, et ipse totius Virtutis Paternæ, ut Creatura capax non erit, necesse est, ut aliud medium fingatis, quod totam operationem Paternam potuerit capere, de inde aliud, et aliud quo ad infinitum scilicet: at impossibile erit, et totam Creationem rerum evertit. idem docet, Divus Joann. Damascenus de Filio loquens loquens lib. 4. fidei cap. 19. ubi postquam dixisset, quod Pater per filium suum imoleuit Virtutem, subjungit: Non velut per instrumentum, seu servum; sed ut per substantialem et hypostaticum eius Verbum, et Sapientiam, et Virtutem; propterea, quod in Patre, et Filio una compleatur motio. hæc Cyrillus, et Damascenus loquentes de Filio; et idem Cyrillus lib. 13. thesauri cap. 1. in fine. idem concludit de Spiritu Sancto per hæc verba: Si Creatura Spiritus Sanctus est quomodo totam operationem Dei sabet. Non enim puto posse aliquos adeo insanire ut audeant dicere Deum verum organis aut instrumentis aliquibus operationes suas ad extra omittere.

14. Ex hisplenissime clare constat enerviatos, et destructos manere errores supradictos; sed materia petit, ut invitamur sumpta hæreticorum, ut eorum telis eos confringamus, et eis nostram catholicam veritatem deducamus, præcipue fundamentum, quo Arriani cum eis cum eligente, catholicis objiciebant, erat illud Joann. 5. Amen amen dico vobis; non potest filius a se facere quid quam, nisi quod viderit Patrem facientem; quæcumque enim ille fecerit, hæc, et Filius similiter facit. Pater enim diligit Filium, et omnia demonstrat ei, quæ ipse facit. et illud Joann. 8. Ame ipso facio nihil, sed sicut docuit me Pater sic loquor: Ex quibus verbis inferebant filium esse minorem, et inferiorem Patre, consequenterque Patrem medio illo, tamquam ministro, sive instrumento omnia creasse, hæc de Filio: Et loquentes de Spiritu Sancto, ut affirment eum nihil causis habere ad Creationem, aut gubernationem rerum, nec ut instrumentum aut ministrum Patris, aut Filii nec ut causam partialem, adducunt illud Joann. 16. Cum autem venerit ille Spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem; non enim loquetur a semetipso,

sed

sed quecumque audiet, loquetur, & ea, que ventura sunt annuntiabit vobis.

15\. Sed his eiusdem testimoniis ab ipsis Arrianis adductis roboratur, & confirmatur magis nostra Catholica Veritas, quod sic probo: Persona, que non potest à se ipsa facere, aut loqui quidquam, nisi quod viderit Patrem facientem, aut loquentem, non potest esse alterius distincte nature, virtutis, potentie, & operationis, sed debet esse necessario eiusdem prorsus nature, virtutis, potentie, & operationis cum Patre; sed ut constat ex predictis testimoniis D. Ioannis, Filius non potest à semetipso facere quidquam, neque Spiritus Sanctus potest à semetipso aliquid loqui: ergo ex suis met ipsis testimoniis infertur, & constat, quod Filius, & Spiritus Sanctus habent eamdem naturam, virtutem, potentiam, & operationem cum Patre, & consequenter omnes tres Divinas Personas eodem modo concurrere, & se habere in ordine ad creationem, & productionem omnium rerum. Minor et consequentia sunt note; Maior que ab Hereticis negatur, sic evidenter probatur: quelibet creatura potest aliquid facere, aut loqui ex seipsa: ergo persona, que ex se ipsa non potest facere aliquid, aut loqui non est creatura, sed est eiusdem nature, & virtutis, potentie, & operationis cum Deo. Probatur antecedens: Quelibet creatura, aut est rationis compos, aut illa caret; si est rationis compos peccare potuit, & consequenter mentiri quod ex seipsa loquetur, & facit, cum non possit videre Patrem sic facientem, cum Deus Pater non possit peccare, aut mentiri; si est irrationalis habet à se ipsa defectum ratione cuius assequi non potest operationem Patris & ita à se ipsa potest defectuosam, et imperfectam facere operationem, quam Pater non facit esse defectuosam, quantum est ex parte Patris: ergo quelibet creatura potest ex seipsa aliquid facere, & loqui; Tunc sic: sed ut constat ex testimoniis D. Ioannis ab Arrianis adductis Filius non potest à semetipso aliquid facere, neque Spiritus Sanctus aliquid loqui: ergo ex suis met rationibus infertur & constat Filium non esse primam, & eximiam creaturam à Patre productam, & Spiritum Sanctum secundam creaturam productam à Filio, sed Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum esse eiusdem nature, virtutis, potentie, & operatio-

nis

mis; et eodem modo concurrere, et se habere ad Creationem, et gubernationem omnium rerum.

16. Hanc rationem insinuat D. Basilius epist. 141. ad Cæsarianos intermedium, et finem, ubi postquam retulisset verba illa Joannis: Filius non potest à semetipso facere quidquam, ita prosequitur: mihi vero hoc dictum potissimum hoc indicat, quod eiusdem cum Patre naturæ sit Filius, si namque unaquæque creaturarum aliquid potest à se ipsa facere, creatura non est Filius. Etiam hunc errorem D. Joannes Chrisostomus hom. 37. super 5. cap. Joannis: Quomodo igitur intelligitur, non potest Filius à se ipso quidquam facere? quoniam quod nullâ in re est Patri contrarium, nihil ab eo alienum potest facere, quod maximam æqualitatem, et convenientiam ostendit. Eadem ferè verba habent omnes Patres super cap. 5. Joann. sed clarius omnibus D. Gregorius Nizenus loquens de tribus Personis, epist. de Imagine, et similitudine contra Apolinium, colum. penult. per hæc verba: Una, et similis Patris, et Filij, et Spiritus Sancti efficacitas una est, quæcumque siquidem fecerit Pater, indivisibus cooperatur, et Filius; sed quæcumque fecerit Filius, aut Spiritus Sanctus, omnino cooperatur indivisibiliter Pater, nec enim Filius sine Patre à se ipso per se solum quid facit, nec illo modo Pater sine Filio, et Spiritu Sancto; nec rursus Filius sine Spiritu Sancto, et Patre quidpiam operatur, Manet ergo firma contra Hæreticorum perfidiam nostra veritas Catholica, ut pote deducta ex Scriptura, et Patribus, et rationibus roborata, et in Concilijs definita, scilicet omnes tres Divinas Personas Patrem, Filium, et Spiritum Sanctum eadem indivisibili virtute, et operatione concurrere ad omnium rerum Creationem.

17. His ex dictis manifestè sequitur errasse Origenem cum in lib. 1. Periarchon. quod Pater dat esse rebus, Filius dat esse rationale; et Spiritus Sanctus dat esse intellectum, nisi prædicta verba intelligantur per attributionem accommodandam, et non in rigoroso sensu. = Sequitur etiam graviter graviter errare in fide, quosdam modernos Theo=

Theologos Lullistas apellamus, qui vt tueantur quamdam falsissimam sententiam sui Magistri Raymundi Lullij, quæ asseruit ratione naturali posse demonstrari Mysterium Sanctissimæ Trinitatis, dicunt, quod in quolibet effectu reperitur aliquid reale à solo Patre productum, et aliquid productum à solo filio, et aliquid à solo Spiritu sancto., et ita colligunt, quod ex istis diuersis effectibus productis possumus euidenter cognoscere in Deo tres distinctas Personas cum Vnitate in essentia; quæ sententia hæretica est, quia ex illa sequitur, quod Pater non sit vniuersale principium omnium rerum, quia iuxta illam aliquid producunt in rebus filius, et Spiritus sanctus, quod Pater non producit, quod est contra definitiones Conciliorum, et aduersatur primo articulo nostræ fidei.

18 Propius tandem ad difficultatis punctum accedens, noto, quod cum in vno quoque producente inueniatur principium quod, seu Suppositum subsistens, et principium quo, seu Virtus producendi; hoc quoque in productione Creaturarum certum est inueniri. Principium quo, seu Virtus producendi est omnipotentia, quæ vnica, et indiuisibilis est; attamen cum Suppositum, in quo inuenitur sit triplex, scilicet, Pater, Filius, et Spiritus Sanctus, merito inquiritur, an Trinitas Personarum per se, et formaliter requiratur ad productionem Creaturarum an tantum materialiter, et per accidens.

19. Circa quod 1. notanda, et impugnanda venit sententia Henrici de Gandabo, qui Quodlibeto 6. q. 2. asseruit, quod in ratione operandi ad extra non est cognitio essentialis, sed notionalis, seu Verbum expressum notionali cognitione. Idem quæ docet de Amore, affirmans, quod ratio operandi non est Amor essentialis, sed notionalis; ex quo infert, quod sicut Artifex operatur per ideam, per conceptum proportionatum suæ arti, et per inclinationem Voluntatis, qua se determinat ad operandum; ità Pater per filium suum omnia operatur ad extra tamquam per ideam expressam, et artificiosam, et per Spiritum sanctum tamquam

per

per inclinationem voluntatis suæ expressam, et quia aliter non potuit producere res ad extra.

20\. Cuius fundamentum ad hanc formam reducitur; quia si Creatio esset actio purè essentialis, sequeretur, quod prius nostro modo intelligendi fundato in rei ipsa conveniat Deo actio creandi, quam generatio Verbi; consequens admittendum non est: ergo. Probatur sequela: Essentialia priora sunt notionalibus secundum rationem nostram; sed generatio est quid notionale in Deo, et creatio est quid purè essentiale: ergo prior est nostro modo intelligendi Creatio, quam generatio.

21\. Quintum, in quo fundatur prædictus Autor est, nam si propter aliquam rationem Creare non esset proprium Personis Divinis secundum propria relativa, sed quatenus conveniunt in unica perfectione activa absoluta, maxime quia relatio nullius est activitatis, ac à Deo nequit esse principium alicuius actionis, aut effectus; sed hæc ratio non convincit: ergo. Probatur Minor; Actiones ad intra tribuuntur Personis secundum quod distinguuntur, et constituuntur propriè talibus relativis: ergo falsum est quod relatio non est activa.

22\. His non obstantibus, hæc sententia falsa est, et illam reijcio; nam ex illa sequitur Patrem solum esse Creatorem; sed hoc pluquam falsum est: ergo non est sustinenda. Probatur sequela; quia in hac sententia Filius solum concurrit ad creandum, quia est Idea practica Creaturarum, producta à Patre supremo Artifice; et Spiritus Sanctus solum concurrit ad Creandum, quia est inclinatio producta, qua scientia practica Patris inclinatur ad effectum: ergo in hac sententia solum Artifex Creaturarum est Pater; et Filius solum est Idea, qua operatur, et Spiritus sanctus tantum est impulsus, seu inclinatio, qua ad operandum Pater inclinatur; sed hoc falsissimum est. quia cum Creare sit omnipotentis, si solus Pater creare ponitur, ipse

ipse solum esset Omnipotens; quod Symbolo Athanasii contrariatur: ergo.

23\. Confirmatur tamen, hec sententia, rationem Creatoris explicat exemplo Artificis creati dicens, quod sicut artifex operatur per ideam, per conceptum suę arti proportionatum, et inclinationem voluntatis, quia se determinat ad operandum; ita Pater Divinus operatur sic omnia ad extra per suum Filium, tamquam per ideam expressam, et artificiam, et per Spiritum Sanctum, tamquam per inclinationem expressam suę voluntatis: ergo hic Auctor in materia Creationis solum Patrem facit artificem, et Filium ideam et Spiritum sanctum inclinationem ad opus: ergo solum Patrem recognoscit Creatorem per Filium, et Spiritum sanctum. Patet consequentia; quia operatio ut quod solum tribuitur producenti ideam, et inclinationem, qua sua idea ad opus inclinanatur, sed Filius in hac sententia est solum idea producta, qua Pater ad extra operatur, et Spiritus sanctus est solum inclinatio expressa Ideę ad opus: ergo solius Patris erit producere ideam, et inclinationem ad opus: ergo Patri solum tribuitur operatio ad extra, et consequenter ipse solus erit Creator.

24\. Sed dices Patrem, Filium, et Spiritum sanctum esse omnipotentes et Creatores, non tamen eodem titulo; quia Pater est omnipotens, quia per Filium, et Spiritum sanctum, tamquam per ideam, et inclinationem omnia ad extra operatur: Filius est omnipotens; quia omnium, que fiunt, et fieri possunt, ipse ideam, et exemplar est, et cum quia sibi producit inclinationem ad opus, nempe Spiritum sanctum, qui a Patre, et Filio producitur, Spiritum sanctum quoque omnipotentem esse, quia ad omnia, que fiunt ipse inclinat Patrem, et eius ideam ad opus.

25\. Sed contra sequitur Filium et Spiritum sanctum esse omnipotens secundum quid tantum, et non simpliciter; sed hoc repugnat fidei: ergo sustinendum non est: probatur sequela; quia illa Persona est omnipotens simpliciter, que habet omnipotentiam simpliciter; at Filius et Spiritus

Sanc=

Sanctus illam non habent: ergo. Probatur Minor: Omnipotentia simpliciter adintegratur ex tribus, nempe ex vi productiva Ideæ rei producendæ, et ex ipsa producta; et ex inclinatione, qua propter facta inclinantur ad opus; at Filius ex his tribus solum potest dici habere ideam, quia ipse idea est à Patre producta, et habere inclinationem quia produceret Spiritum Sanctum simul cum Patre, non vero posse dicere habere vim productivam Ideæ, quia hæc tantum esset à Patre producenda, et minus illo haberet Spiritus Sanctus, et plus illis haberet Pater, cum Pater vim producendi Ideam, et ideam, et inclinationem producere: ergo solum Pater dici potest omnipotens simpliciter, non vero Filius, nec Spiritus Sanctus.

26. 2.° impugnatur tradita solutio; nam si unaquæque persona ratione proprietatis notionalis esset omnipotens, essent tres omnipotentes substantive, quod est contra Athanasium fatentem non esse tres omnipotentes, sed unum omnipotentem: ergo. Probatur sequela; tunc casus omnipotentia est notionalis, ut pote conveniens personis ratione proprietatis notionalis: ergo multiplicaretur ad multiplicationem proprietatis notionalis, et personæ: ergo cum sint relativæ proprietates, tres omnipotentes forent, non vero unus omnipotens, quod repugnat.

27. His ergo rejectis sententiis erroribus nostra mens, et conclusio clarius patefiet si prius certa ab incertis separemus. Certum ergo est, tres Divinas personas eodem prorsus modo omnes effectus ad extra producere; sub dubio autem est, an ita trium personarum distinctio, seu an id, quod relatio addit ad absolutum per se influat in effectibus ad extra; quo circa est notandum illud dici per se quarto modo perseitatis concurrere ad divinam productionem, quod per se exigit, ut illius principium, id vero non per se, sed per accidens se habere, quod licet, vel sit identificatum cum principio formaliter, vel identice, tamen à termino non petitur per se ut illius principium, ut videre est in artifice formante statuam, à qua per se desideratur ipse artifex; quia sine illo fabricatio statuæ non

dat=

tibitur. Cæterum quod artifex sit niger, aut albus concomitanter, et materialiter se habet ad formationem illius.

28. His ergo animadversis sic se tenet Conclusio: Creare non est proprium alicuius personæ, sed commune toti Trinitati, ita ut per sonarum Trinitas concomitanter, de materiali, et per accidens ingreditur rerum productionem. Quæ Conclusio D. Thomæ est expressa mens 1. p. q. 45. art. 6., et ut talis ab omnibus Theologis amplectitur; quorum est communi consensu nostrorum placitum. Probatur ergo in primis nostra Conclusio Angelici Magistri auctoritate, qui loco proximè allegato ad 2. ita fatur: Sicut natura Divina est communis tribus Personis, ita etiam virtus creandi communis est tribus Personis: ergo iuxta D. Thomæ mentem virtus productiva ad extra; non est propria alicuius Personæ, sed toti Trinitati communis: ergo non per se, sed per accidens trinitas Personarum concurrit.

29. Confirmatur testimonio eiusdem Doctoris Angelici 1. p. q. 36. art. 4. ad 2. circa medium ibi: Neque est eadem ratio de hoc nomine Creator; quia Spiritus sanctus procedit à Patre, et Filio, ut sunt duæ distinctæ Personæ, non autem Creatio procedit à tribus Divinis Personis, ut sunt personæ distinctæ, sed ut sunt unum in essentia. Id ipsum expressè affirmat in 1. Sentent. dist. 11. art. 4. ubi inquirit, utrum Pater, et Filius sint unus Spirator, et in solutione ad 2. hæc profert verba: Ad 2.um dicendum, quod creatio est actus trium Personarum non secundum quod distinctæ sunt, sed secundum quod uniuntur in essentia, quia ab hac per intellectum remota distinctione Personarum adhuc remaneret creatio. Quo nihil clarius pro nostra Conclusione: ergo iuxta D. Thomam trinitas personarum non requiritur per se, et formaliter ad productionem rerum cum remota distinctione Personarum adhuc daretur Creatio; et ablato illo, quod per se requiritur, et effectus subsistere nequit.

30. Ratione autem nostra probatur Conclusio; Nam

si

si Trinitas Personarum per se requireretur ad productionem Creaturarum, sequeretur Mysterium Sanctissimae Trinitatis posse ratione naturali demonstrari: hoc a contrariis non admittitur: ergo Conclusio nostra vera; probatur sequela; nam ratio naturalis potest de Deo cognoscere quae sunt demonstrabilia per Creaturas; sed si Trinitas Personarum per se concurreret ad rerum productionem, esset cognoscibilis per Creaturas: ergo. Probatur Minor: Creaturae ducunt in cognitionem Divinorum, quatenus sunt effectus a Deo producti; sed si Trinitas Personarum concurreret per se ad productionem Creaturarum, illae essent effectus a Deo ut Trino producti: ergo Trinus, aut Deus ut talis demonstrabilis esset per Creaturas: ergo Trinitatis mysterium posset naturali ratione cognosci.

31. Confirmatur; nam creare est proprie causare: ergo convenit Deo secundum suum esse: ergo est commune toti Trinitati. antecedens est certum, et 2a consequentia ex prima infertur; quia esse Dei est sua essentia, quae tribus est personis communis. probatur vera prima; quia principium actionis ex effectu consideratur omne enim agens sibi simile, sed nullus est effectus creatus cum proprietate, sed tantum de appropriative similis Trinitati, bene vero sive Deo, ut Trinitati communi: ergo vera est consequentia.

32. Sed dices personalitatem creatam esse effectum personalitatis Divinae, et participationem, cum illa naturam creatam incommunicabilem reddat, quod proprium solius personalitatis relativae, non vero perfectionis absolutae, est. Sed contra; nam personalitas creata est effectus et participatio subsistentiae absolutae: ergo non relativae proprietatis. probatur antecedens; nam si propter aliquam rationem a subsistentia absoluta Dei creata personalitas non produceretur, maxime, quia incommunicabilis non est; sed haec ratio non convincit: ergo. Probo Minorem: Deus discursivus formaliter non est sed tantum eminenter, at discursum formalem causat, discursus enim hominis ab intellectivo

Divi=

Divino exemplatu: ergo quamvis subsistentia absoluta incommunicabilis formaliter non sit, dum modo eminenter communicabilitatem contineat, valebit illam personalitati creatæ præstare.

33. 2º; nam si personalitas creata esset participatio personalitatis Divinæ secundum id, quod addit ad absolutum, deberet contineri eminenter in illa; omnis enim effectus sua in causa continetur; sed implicat relationem Divinam secundum super additum continere eminenter aliquam creabilem perfectionem, Deus prò priori ad relationes personalitatem creatam: ergo nullatenus est participatio illius. Probatur Minor; quia si relatio secundum super additum eminenter contineret aliquam creabilem perfectionem, Deus prò priori ad relationes eminentiali continentia illius creabilis perfectionis careret; hoc absurdum est dici: ergo nullo modo admittenda est relatio.

34. Dices, quod Deus prò priori ad relationes supponitur nihil perfectius formaliter, et nihil ominus 2.um sententiam probabilem, relationes addunt perfectionem ad essentiam formalem relativam; ergo licet supponatur summè perfectus eminenter pro priori ad relationes, poterunt tamen addere perfectionem eminentialem, seu continentiam eminentialem alicuius probabilis perfectionis. Sed contra; nam in sententia posita, Deus, ut prius intellectus relationibus non supponitur summè perfectus formaliter perfectione omnis lineæ, sed tantum identicè summè perfectus supponitur perfectione omnis lineæ; non enim supponitur summè perfecta formaliter per rationem, nisi in linea absoluta solum; in linea autem relativa intelliguntur summè perfecta radicaliter; quia perfectio absoluta pro illo priori intellecta radicaliter continet omnes perfectiones relativas; sed in ratione perfecti, perfectione eminentiali supponitur summè perfectus formaliter in omni linea, id est, formaliter continens continentia eminentiali omnem perfectionem creabilem: ergo nullatenus potest essentia Divina a relationibus divinis admissa sententia probabili accipere continentiam eminentialem alicuius perfectionis creabilis.

2º.

35. Dices nostrae principali rationi, quod in Creationibus intellectualibus, in quibus tres potentiae realiter distinctae in Vnitate animae, vel spiritus inveniuntur, relucet similitudo Trinitatis, et consequenter sunt effectus illius; nam cum dicit Scriptura Deum ad imaginem, et similitudinem suam hominem facere, non habuit pro exemplari tantum suum esse absolutum, sed etiam relativum; aliàs homo non esset imago Trinitatis: ergo ad hominis causalitatem, saltem per se Trinitas ingressa est per modum causae exemplaris: ergo Personarum Trinitas per se exacta est ad hominis productionem.

36. Sed contra; quia homo, vel Angelus non exigunt per se ad sui productionem concursum trium Personarum, idest per modum causae exemplaris: ergo nullo modo Trinitas productionem ad extra ingreditur per se. Probatur antecedens: homo, aut Angelus non est expressa et propria Trinitatis imago: ergo non requirunt per se Trinitatem à qua exprimetur. Probatur antecedens; ut homo vel Angelus essent expressa Trinitatis imago oportebat quod non solum essent tres personae in eodem subiecto, quod est forma Angelica, vel anima, sed etiam requirebatur, quod dictae tres Personae essent ipsamet numero anima; in hoc enim Mysterium Trinitatis consistit quod tres personae inter se realiter distinctae, sint Vnus Deus numero; sed non ita contingit in praesenti; siquidem tres animae potentiae, licet realiter distinguantur inter se, non habent cum anima identitatem: ergo nequit homo, aut Angelus esse expressa Trinitatis imago; quod si hoc non competit ei, non est caput unde probetur hominem, aut Angelum exigere per se ad sui productionem Trinitatis concursum pro causa exemplari.

37. Sed dices esse sententiam probabilem extra D. Thomae scholam, animam esse suas potentias: ergo secundum hanc sententiam dicendum erit hominem esse expressam Trinitatis imaginem. Sed contra; nam adhuc hac sententia admissa, non probatur hominem esse

pro=

propriam, & expressam Trinitatis imaginem: ergo ruit solutio. Probatur antecedens; nam qui asserunt animam esse suas potentias negari tenentur esse inter se distinctas secundum illud principium: quæ sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se, quod in creatis ita infallibile est, ut nullam posset instantiam habere: ergo si intellectus, & voluntas sunt idem cum anima etiam inter se: ergo nequit hominis expressa Trinitatis imago competere. Patet hæc consequentia; quia ad hoc requirebatur indispensabiliter, quod illa tria essent inter se distincta realiter, & in 3º identificata. Sed hoc locum non habet in sententia admittente ad identitatem animæ cum suis potentiis: ergo in nulla sententia homo expressa, & propria imago Trinitatis est, sed ad summum metaphorice, & appropriative: ergo hæc personarum distinctio perse non requiritur ad productionem ad extra.

38. 2º principaliter probatur conclusio nostra: Id solum per se requiritur, & formaliter ex parte Dei ad productionem creaturarum, sine quo existentia creaturarum stare nequit; sed etiam si Deus non esset trinus, sed tantum unus, staret existentia, & productio creaturarum: ergo Trinitas personarum non requiritur formaliter, & perse ad productionem creaturarum. Maior nota est apud omnes; minor, in qua est difficultas probatur: Etiam si Deus non esset trinus, sed tantum unus existeret agens, in quo esset principium radicale, & virtus proxima productiva rerum; sed hoc est totum, quod requiritur, & sufficit, ut creaturæ existant, & producantur: ergo etiam si Deus non esset trinus, sed tantum unus staret productio ad extra. Maior constat, quia ut effectus producatur nihil amplius requiritur, quam quod existat agens cum virtute radicali, & proxima ad illum producendum. & minor probatur: existentia, & productio creaturarum dependet a Deo ratione naturæ Divinæ, ut principii radicalis, & ratione omnipotentiæ, ut virtutis proximæ productivæ; sed etiam si Deus non esset trinus, sed tantum unus in re, esset natura Divina, & omnipotentia: ergo etiam si tantum esset unus, & non trinus existeret agens cum virtute proxima,

&

et radicali ad producendum creaturas, et consequenter existere qq. requiritur, et sufficit ut creaturae existant et producantur. Minor probatur; quia omnipotentia et natura conveniunt Deo pro prioni ad relationes, quibus constituuntur personae, et consequenter quamvis personae non essent tres natura divina, et omnipotentia Deo convenirent.

39. Tandem probatur conclusio; quia si creaturae procederent per se a Deo, ut trino, vel illud, quo Trinitas constituitur esset ratio formalis operandi ad extra; vel complementum rationis formalis; neutro concurrit modo personatior Trinitas ad operationem ad extra: ergo non requiritur per se. Minor pro 2.a parte constat, quia relatio quae est constitutivum personae, non est complementum virtutis operativae ad extra, sed solum virtutis operativae ad intra; eo quod creare, non conveniat personis, quia personae sunt, sed quia unus Deus: e contra vero ad intra una persona ab alia in quantum persona est procedit; unde illud quo constituitur persona in ratione talis debet per se saltem ut complementum virtutis concurrere ad processionem alicuius personae divinae. Si autem 1.m indicatur inconstia est; nam si relatio esset ratio formalis operandi ad extra, contineret eminenter entitatem creabilem; omnis enim effectus continetur in virtute operativa tamquam in ratione formali; sed relatio nequit aliquam entitatem eminenter continere: ergo. Probatur minor: quia eminentialis continentia conveniens paternitati, filiationi non conveniret, et e contra: ergo quaelibet persona alterius eminentiali continentia careret: ergo neutra ex divinis personis esset omnipotens; quia eorum singulae nequiret continere, et consequenter producere illud, quod revera in alia personalitate relativa eminenter est contentum.

40. Sed dices: De facto personalitas Verbi, secundum conceptum superadditum ad absolutum supplet personalitatem creatam terminando humanitatem Christi; sed nisi creatam personalitatem contineret nequiret illam supplere: ergo relationes divinae continent secundum

quod

quod addunt ad essentiam aliquam creabilem entitatem, quin ex hoc arguatur deffectus Omnipotentiæ in alijs Personis Diuinis.

41. Sed contra: Personalitas Verbi secundum conceptum superadditum solum supplet effectum incommunicabilitatis præstitum à personalitate Verbi propriæ naturæ, non vero effectum independentiæ ab alio, vt à subsistentiæ; sed vt illum effectum suppleat non est necessarium, quod illud contineat eminenter continentia effectiva, sed sufficit illum continere formaliter, idest, quod ipsa essentia Diuina secundum quod relatio Diuina est habeat vim reddendi incommunicabilem quamlibet naturam per sui terminationem, & hoc ipsum commune est alijs personis, quia earum quælibet infinita est in terminando: ergo quamuis personalitas verbi suppleat incommunicabilitatem personalitatis creatæ, nequit continere eminenter aliquam perfectionem creabilem continentia effectiua.

OCCVRRITVR FVNDAMENTO
Fr. Henrici de Garadabo.

42. Ad primum distinguo maiorem; essentialia sunt priora notionalibus, essentialia connexa cum rebus ad extra nego maiorem; vt absoluta ab hac connexione, transeat maior: & distinguo minorem: creatio est quid pure essentiale per se connexum cum rebus ad extra concedo minorem; vt absolutum ab hac conexione, nego minorem, & consequentiam, & poteram maiorem absolute negare, quia sunt aliqua essentialia absoluta à connexione cum rebus ad extra, quæ non sunt priora notionalibus, vt patet in Beatitudine, qua Deus absolute simpliciter est Beatus, quæ essentiale prædicatum est, & absolutum à connexione cum rebus creatis, & tamen non est prior notionalibus, cum ex parte obiecti vim claudat tres Diuinas personas; nam cognitio Beatifica, qua Deus est beatus est cognitio Dei, sicut est, & sic est

Cog=

cognitio.

43\. Ad 2um. respondendum est negando maiorem, et ratio propter quam negamus personas secundum notionalia concurrere ad creandum non est quia relatio non est actiua; quia esto verum sit, quod non sit actiua per modum virtutis, et vt quo, est tamen operatiua, vt quod, et de facto ad intra persona, quae significat relationem, vt subsistentem, operatur vt quod; sed ratio est; quia in operando ad extra nulla adest oppositio inter Diuinas Personas; sed potius omnimoda aequalitas, et identitatis conuenientia; et sic non requiritur, quod personae secundum propria notionalia aliter et aliter concurrant ad creandum; siquidem creare non conuenit eis, quia personae, sed quia vnus Deus sunt; quod e contra contingit in productione ad intra, vbi inter personas producentem, et productam datur relatiua oppositio; vnde est necesse, quod producens per illud praedicatum, per quod in esse talis constituitur personae, per illud vt quod per se concurrat ad productionem.

Alijs argumentis, authoritate desumptis, occurritur.

44\. Obstare etiam nostrae conclusioni videtur D. Thomas 1. p. q. 45. artic. 6. in corpore: Sed tamen Diuinae personae, 2um rationem suae processionis habent causalitatem respectu creaturarum: quod probat: Dicit enim, vt supra ostensum est, cum de Dei scientia, et voluntate ageretur: Deus est causa rerum per suum intellectum, et voluntatem, sicut artifex rerum artificiatarum; vnde Deus operatus est creaturam per suum Verbum quod est Filius, et per suum Amorem, qui est Spiritus Sanctus, et secundum hoc productionis creaturarum rationes sunt processiones.

45\. 2o. obstare videtur 1. p. q. 34. art. 3. vbi dicit;

et

Sicut Dei scientia Dei quidem est cognoscitiva tantum Creaturarum autem est cognoscitiva, et factiva, ita est Verbum Dei, eius quod in Patre est expressivum tantum; Creaturarum vero est expressivum, et factivum, aut operativum. 3º in 3. p. q. 3. art. 8. Ubi probat Incarnationem conveniens fuisse factam in persona Filij, quia ipse est exemplar, et idea ad cuius similitudinem formantur omnia, quae creantur.

46. Ad 1.um dico, intelligendum esse D. Thom. de causalitate per appropriationem; non vero de vera, et propria causalitate; sicut etiam Patres diversimode loquuntur de Creatione diversa, attribuentes Patri, et Filio, et Spiritui sancto. Patri enim datur potentia, Filio sapientia, et Spiritui sancto bonitas; sed haec sunt dicta ab illis per appropriationem solum, non autem quod in ordine ad creandum haec conveniant ipsis secundum proprias notiones.

47. Vel aliter huic, et sequenti testimonio respondetur illa dici de Filio, quatenus Pater ei communicat scientiam factivam, et expressivam Creaturarum; sicut enim, quia illam Filio communicat dicitur Pater operari per Filium; ita Filius, quia à Patre scientiam expressivam, et factivam Creaturarum accipit, dicitur Verbum expressivum, et factivum Creaturarum, non vero sic dicitur; quia ratione expressivi et factivi Creaturarum sit quid personale in Filio.

48. Hinc patet ad 3.um; dicitur enim Filius exemplar, et Idea, ad cuius similitudinem formantur quae Creantur; quia accipit à Patre rationem Ideae, et exemplaris absoluti ad cuius similitudinem res format ad extra; non autem quia ex proprietate personali hoc conveniat Filio sunt enim illa essentialia, et absoluta, sed quia formando Verbum, et omnia illi communicat, ideo Filius, qui ea accipit à Patre, idea Creaturarum dicitur, et virtute huius ad Patrem; sicut ad artificem comparatur: Hinc enim dicitur Mundum Creasse

per



per Filium, quatenus Filius Mundum creat per potentiam acceptam à Patre, ideam, et inclinationem; vel sic dicuntur de Filio per appropriationem ut dictum est, non vero per proprietatem.

Argumentis à Ratione formatis occurritur.

49. Terminare naturam humanam convenit tribus Divinis personis ratione alicuius predicati communis illis; et tamen Filius habet terminare naturam humanam formaliter, et non Pater, nec Spiritus Sanctus: ergo stat bene, quod creare sit commune Trinitati, et tum quod aliquem effectum producat Pater, quem non producat necessario Filius. Probatur maior; nam in sententia Divi Thomae omnes tres Divinae Personae possunt terminare eamdem numero naturam; hoc autem non est possibile, nisi terminare naturam conveniret eis medio aliquo predicato communi omnibus illis: ergo. Probatur minor; nam quae conveniunt Personis Divinis ratione alicuius predicati particularis, et relativi sic habet convenire eis, sicut et ipsum predicatum relativum: At hoc sic convenit uni, quod non aliis: ergo si terminare eamdem numero naturam potest convenire tribus, hoc eis convenit ratione alicuius predicati absoluti.

50. Et urgetur amplius: Paternitas, filiatio, et spiratio conveniunt in hoc, quod est terminare naturam Divinam, sicut quia predicatum, sic est necessario omnibus illis in divisum, quod non possit una personalitas naturam Divinam terminare, quin omnes tres simul eam terminent; et tamen alium effectum terminationis dat naturae Paternitas, quem non dat filiatio, neque spiratio: ergo bene potest intelligi, quod creare sit commune tribus, sic quod

nece

3

necessarium sit, quod si una persona creat, omnes tres creent, et tamen aliquem effectum sibi peculiarem producat Pater, quod nec Filius, nec Spiritus Sanctus producant.

51. Ad hoc argumentum respondetur distinguendo maiorem: terminare formaliter naturam humanam convenit ratione alicuius praedicati communis Divinis Personis communitate multiplicationis concedo maiorem; communis communitate indivisa in illis, nego maiorem; itaque praedicata communia tribus Divinis Personis sunt in duplici differentia; alia sunt communia, sic quod in illis sunt indivisa absolute praedicata, quae omni sui multiplicatione exclusa habent tribus convenire personis; alia sunt praedicata communia communitate multiplicationis, et haec sunt praedicata relativa, in quibus relationes conveniunt, et quae iuxta pluralitatem relationis multiplicantur in Personis Divinis v.g. reddere naturam Divinam incommunicabilem est praedicatum commune tribus personis; sed est talis qualitatis, et conditionis, quod multiplicatur iuxta pluralitatem relationum. Inter haec duo genera praedicatorum hoc adest discrimen; quod praedicata primi generis cum omnino sint indivisa in tribus Personis, non possunt aliquem effectum habere in una Persona, qui non habeat in tribus; quia sicut in esse sunt indivisa in personis, sic et in operari pariter sunt indivisa. Virtus ergo creativa, cum sit communis tribus personis sola communitate indivisionis, quia absolutum praedicatum est, fit inde, quod creare, quod esset proprius actus, sic sit indivisum, quod non possit convenire uni, quin et omnibus conveniat. Terminare autem naturam humanam ad extra commune est tribus Personis non communicabilitate indivisionis, sed multiplicationis in illis, unde potest de facto convenire uni et non aliis personis; quia cum tale praedicatum in unaquaque persona sit indivisum, potest in genere causae formalis ad extra exerceri ab una persona, et non ab aliis.

52. Ad confirmationem dico, quod terminare naturam Divinam non est praedicatum indivisum, nam est praedicatum res-

Velatarum, Multiplicatum iuxta pluralitatem Diuinarum personarum, necessario tamen conuenit tribus personis terminare Naturam Diuinam sic quod si Una terminet, necesse est omnes terminare, non quia ratio terminandi Una indiuisa sit in tribus; sed ob summam identitatem, quam omnes tres Personæ habent cum Essentia Diuina; cum ergo ratio terminandi sit in filio diuersa Patre, et Spiritusancto, necesse est, quod etsi omnes terminant eamdem Diuinam Naturam, alium tamen effectum formalem det illi Paternitas ab eo, quem illi dat filiatio, et Spiratio passiua, Cuius oppositum inuenimus in Virtute Creatiua, quæ quidem cum omnino indiuisa sit in tribus personis, necesse est, quod tres ratione Unius omnino indiuisæ Virtutis agant, ac per consequens est necesse, quod eumdem effectum, quem ad extra Una producit, omnes tres producant.

53. Sed instas: Esto illa Virtus Creatiua absoluta sit, et omnino indiuisibilis, aut indiuisa, tamen illa, ut a Patre participata potest producere aliquem effectum, quem non producit, ut participata a filio: ergo solutio nulla. Probatur antecedens; etenim existentia Dei absoluta est et omnino indiuisa in tribus personis et tamen, ut participata a filio facit existere humanitatem Christi, quam non facit existere ut a Patre participatam: ergo licet Virtus Creatiua &c. Probatur Minor; nam in sententia D. Thomæ humanitas non existit existentia Creata, sed increata, quæ est absoluta; nec tamen tres omnes Personæ reddunt humanitatem existentem, sed tantum persona filij illam existere facit.

54. Respondetur negando antecedens; ad probationem concessis præmissis negatur consequentia. Etenim existentia, quamuis absoluta, et indiuisa non communicatur humanitati, nisi media subsistentia Verbi, cum de fide sit Unionem hypostaticam solum esse factam in filio; Unde sicut solus filius humanitatem facit subsistere, ita solus filius eam facit existere. Virtus autem Creatiua, et alia Creatiua communicatur tribus personis media natura Diuina, quæ similiter est communis tribus;

Unde

Unde nequit sabere aliquem effectum in Una persona Diuina, quem non sabeat in omni alia.

55. 2º. arguitur; Non minus imitatur relatio Creata relationem Diuinam, nec minus cum illa conuenit, quam sapientia Creata sapientia Diuina; sed ob illam imitationem sapientia Creata exemplariter causatur a sapientia Diuina: ergo relatio Creata saltem exemplariter causatur a relatione Diuina.

56. Confirmatur; Nam Diuina bonitas non est Deo principium effectivum agendi, et tamen est exemplar bonitatis Creatae; ergo quamuis proprietates personales non sint Deo principium agendi poterunt esse exemplar perfectionum Creaturarum.

57. Respondetur negando maiorem; imitatio namque perfectionis Creatae ad increatam non est secundum conuenientiam formalem, sed eminentialem; Unde, Diuina essentia, ut continens eminenter hominem est Idea hominis, et sic de aliis Creaturis; relatio autem, cum ratione illius, quod addit ad essentiam, perfectionem non dicat, non continet eminenter relationem Creatam; ac proinde licet se cum illa non minus conueniat logice in ratione relationis, quam sapientia Creata cum increata ratione sapientiae; non tamen inde infertur relationem Creatam ita imitari Diuinam, et exemplariter ab illa causari, sicut Creata sapientia imitatur increatam, et exemplatur ab illa.

58. Ad Confirmationem respondetur veram esse maiorem de principio radicali, et proximo effectiuo executiuo; falsam autem de principio effectiuo exemplari; exemplar namque, seu ideam efficienter ad artificialem concurrere est sententia communis Thomistarum, Unde cum bonitas Diuina sit Idea, et exemplar bonitatis Creatae, effectiuum, et non solum formalem concursum exercet: = Vel aliter

Resp

respondetur negando minorem; Tota enim essentia prout ab attributis distincta Idea est creaturarum.

59. Et si instes, esse sententiam probabilem tribuentem relationibus perfectionem distinctam à perfectione essentiæ: ergo saltem in sententia ista potest relatio creata contineri in Diuina personalitate, et consequenter ab illa causari. Respondeo in sententiam istam, cum perfectionem additam ad essentiam esse relativam concedatur quæ nullius est activitatis, inde fit, quod et nullius sit continentiæ alicuius perfectionis.

60. Sed dices: Si propter aliquam rationem relatio Diuina activa non esset, nec continere posset aliquam perfectionem creabilem, maxime quia sequeretur Deum pro priori ad relationem carere formaliter eam continentiam tali perfectionis creabilis contentæ in relatione; sed admissa prædicta sententia non reputatur inconveniens Deum carere formaliter perfectionem relativam pro illo priori ad relationes: ergo nec inconveniens debet reputari, quod careat tali continentia. præmissæ sunt certæ, et consequentia probatur; q. Deus non minus exposcit summam perfectionem formalem, quam summam eminentialem, sed nullum est inconveniens, quod pro priori ad relationes non supponatur formaliter summè perfectus perfectione lineæ relativæ, quia huius lineæ perfectio radicaliter continet: ergo pariter nullum inconveniens erit, quod pro eodem signo, et priori non supponatur summè perfectus eminentialiter perfectione omnis lineæ, hoc est continens formaliter continentia eminentiali perfectionem in omni linea ~~communicabilem~~ creabilem, sed tantum formaliter continens continentia eminentiali perfectiones spectantes ad lineam absolutam creatam.

61. Ex his probatur; Nam eminentialis continentia alicuius perfectionis creabilis, supponit eamdem perfectionem ut habitam

in

in esse formali, et super illum fundatur, quod est perfectio ab omni im=
perfectione denudabilis; sed perfectio relativa est depurabilis ab omni imperfec=
tione, alias non reperiretur in Deo, cui omnis imperfectio repugnat, et alias
pro illo priori non intelligeretur Deus formaliter perfectus perfectione relati=
va: ergo non potest intelligi, ut eminenter continens lineam relativam crea=
bilem

62. Respondetur distinguendo; non minus exposcit summam perfectionem formalem absolutam quam summam eminentialem concedo maiorem; summam perfectionem absolutam, et relativam, nego maiorem: Nam Deus petit in omni supposito esse summe perfectum eminenter, hoc est, eminenter continere omnem perfectionem creabilem; non tamen petit in omni supposito omnem perfectionem relativam formalem in sententia admissa, cum Pater non sit perfectus formaliter perfectione filiationis, nec Filius perfectione Paternitatis, et sic de Spiritu Sancto: ergo non est eadem ratio de perfectione eminentiali, idest de continentia eminentiali omnis perfectionis creabilis, ac de continentia formali omnis perfectionis relativae.

63. Ad confirmationem distinguo maiorem; est perfectio ab omni imperfectione denudabilis, et perfectio simpliciter simplex respective ad omnem suppositum increatum concedo maiorem; quando non est perfectio simpliciter simplex respective ad omnem suppositum nego maiorem. Nam relationes Divinae non sunt perfectiones simpliciter ratione omnis suppositi increati; alias Paternitas deberet competere formaliter filiationi, convenire Patri formaliter, et consequenter illa convenientia formalis non praeexigitur ad continentiam eminentialem relationis creabilis; alias Patri, cui non convenit formaliter filiatio non conveniret continentia eminentialis filiationis creae; nec Filio, cui non convenit formaliter Paternitas conveniret convenientia eminentialis Paternitatis creae; quod absque absurdo nequit dici.

64. Arguitur: Visio Beatifica per se est a Deo,

ut

ut Trino, tamquam à causa efficiente: ergo. Probatur antecedens in sententia satis probabili: Species impressa concurrit efficienter ad cognitionem obiecti; sed Diuina essentia unitur mentibus Beatorum, ut species in ordine ad visionem: ergo Diuina essentia ut gerit munus speciei, efficienter influit in Beatificam visionem; sed hoc munus speciei gerit ab essentia Diuina ut actu communicata tribus Personis Diuinis: ergo ut actu illis communicata exercet effectivum influxum in visionem Beatam, et consequenter haec causatur à Deo ut Trino. Probatur minor; munus speciei gerit ab essentia Diuina eo modo, quo gerit rationem obiecti; sed ut obiectum visionis perse est actu communicata tribus Personis: ergo est species in ordine ad visionem Beatificam perse ut actu illis communicata.

65. Respondeo distinguendo maiorem: gerit munus speciei eomodo, quo gerit munus obiecti terminatiui nego maiorem; motiui, concedo maiorem, et sub eadem distinctione minorem, nego consequentiam; nam licet Diuina essentia terminet perse Beatam visionem, ut actu communicata tribus personis, non tamen mouet perse ut actu communicata; sed ratione perfectionis absolutae, à relationibus [illegible], alias etiam Paternum intellectum moueret ad Filii generationem, ut communicata Filio, et consequenter Filius à se ipso ut principio procederet, ac proinde non gerit munus speciei perse ut actu communicata tribus Diuinis personis, sed ratione sui, ut à linea relatiua distinguitur.

66. 4º Arguitur; Si propter aliquam rationem Trinitas Personarum perse non concurreret ad perfectionem rerum, maximè quia omnes tres Personae, eodem met principio radicali, et proximo agunt; sed quamuis eodem prorsus principio operentur ad extra, distinctio personarum perse desideratur ad rerum effectiones: ergo Trinitas Personarum perse concurrit ad creationem; probatur minor: Pater et Filius eandem vim spirativam habent qua [spirant] Spiritum Sanctum; at Spiritus Sanctus petit procedere perse à Patre et Filio, ut distinctis

per=

personæ sunt: ergo similiter non obstante quod eamdem vim creativam omnes tres divinæ personæ habeant, petent creationem per se procedere ab illis, ut distinctis.

67. Respondetur discrimen esse, quia Spiritus sanctus petit per se procedere, ex amore amicabili, qui necessario non habetur, nisi in duas personas; quod circa Spiritus sanctus petit per se ad sui processionem dualitatem personarum; unde licet ratione eiusdem virtutis spirativæ producunt Spiritum sanctum Pater, et Filius, utrique Spiritus Sancti productionem impeditur; quia licet Paternitas, et Filiatio non sint complementum virtutis spirativæ, sed tantum relatio spirationis, sunt nihilominus conditiones per se requisitis ex parte principii quod quia hoc debet esse distinctum, ut habeat locum mutuus amor, ex quo procedit Spiritus sanctus.

68. Sed dices: ergo saltem ex parte principii quod creaturarum erit sic Deus, ut communis tribus personis; qui ideo non requiruntur per se ad creandum, quia personæ in operationibus ad extra non opponuntur: ergo requirunt etiam, ut conditiones, importare relationes, mediis quibus solum datur distinctio in divinis; at vero in operationibus ad intra opponuntur; et ideo in productione Spiritus Sancti principium quod relationes importat necessario, et per se ut conditiones. Si ergo personæ divinæ in operando ad extra non opponuntur, ad quid relatio intervenit in creaturarum productione, cum munus relationis tantummodo sit distinguere, et opponi suo correlativo.

69. 5.° Arguitur: Deus omnia cognoscit in Filio ut in verbo, et omnia in Spiritu sancto diligit; sed si relationes divinæ non concurrerent per se ad productionem creaturarum, non minus in Filio, quam in Spiritu sancto cognosceret omnia: ergo si prout in Filio cognoscit, et prout in Spiritu sancto diligit, signum

est

est, quod aliter per Filium, et aliter per Spiritum Sanctum producit ad extra.

70. Respondetur, quod licet Verbum, ut terminus est dictionis ut productio est importet relationem, tamen ut terminus est intellectionis ut contemplatio est, et ut est id, in quo meditamur obiecta, relationem non importat formaliter, sed essentiam Divinam ut est manifestativa omnium, quae formaliter, et virtualiter sunt in essentia Divina. Et similiter de Spiritu sancto, qui in adequate sumpto, prout habet naturam Divinam terminat Dei dilectionem in ordine ad Creaturas; quia licet Deus per intellectum, et voluntatem producat ad extra, et per intellectionem, et volitionem ut subsistentes; relationes non ideo ingrediuntur per se productionem rerum ad extra, sed tantum concomitanter; quia cum intellectio, et volitio Divina, ut productae identificentur cum personalitate, necessario debent concurrere hae, non ut principium, nec ut conditiones principii per se, et directive, sed tamquam aliquid identificatum cum principio per se, ut si Artifex sibi identificaret albedinem diceremus sane concurrere ad productionem statuae, non ut causa, vel conditio causae, sed concomitanter; quia facultas ipsa nequiret esse sine albedine, eo prorsus modo in nostro casu. Et per hoc patet ad plura Scripturae, et PP. testimonia, affirmantia Deum per suum Verbum, seu per Filium, et Spiritum Sanctum operari omnia.

Quodnam sit discrimen inter processiones 2am et 3am personae, pertinet ad dictos 4-5-6-7-10-13-18-26-28 ... Mag. Suarius =

hanc 3 tertiam tripartitam offeram inquirendam 1a parte litteram aperiam Magistri et aliqua notatudigna referam, in 2a meum sensum exponam, et in 3a si ... tempus ... argumenta opposita solvam.

Veniendo igitur ad 1am huius 3 tertiae partem, relata littera Magistri; Vix ulla celebrior disputatio est in theologia, aut resolutio difficilior, quam nosse discrimen generationis 2ae processionis ab spiratione 3ae, de quo audiendus D. Ambros. libro 1o de fide cap 5. mihi impossibile est generationis istius nosse mysterium, vox silet, mens deficit non tantum mea sed etiam Angelica, ideo multi PP. docuerunt simpliciter esse credendum processionem ubi esse generationem, non ita processionem spiritus S., nec rationem ullam discriminis esse requirendam. sic Damascenus lib. 1 de fide cap 16 fatetur se eam ignorare. D. Athanasius dialogo 3 contra Anomaeos dicit, esse mysterium investigabile, idem sentit Basilius, Nazianzenus, Hilarius et Bern. apud Suarium lib 11 cap 5. Augustinus lib 3o contra Maximinum Cap 14 et 51 haec inter alia profert, distinguere inter hanc processionem, et illam generationem, nescio non valeo, non sufficio, imo Anastasius Sinaita lib de rectis fidei dogmatibus, dicit, non est tutum hoc inquirere, quod soli divinae cognitum est, hos videntur sequuti Mayor, Gabriel Valentia hic pto ... nec multum discrepat Scotus in 1o dist. 13, q 1 § ad quaestionem dicens processiones ubi et spiritus S. esse ... diversos, et seipsis ita differre, ut una sit generatio et non alia, nec aliam esse rationem exigendam

quam dubium ... tripliciter procedere. 1o negando evidentem rationem discriminis. 2o argumentis, quam veritatem fidei credita, et cognita reddat facilem. 3o

rationem theologicam fidei sed et rationem naturalem. Probatur constat esse impossibile, cum sit mysterium hoc etiam supra omnem intellectum supremum Angeli. Cum videtur commendare Aug. lib. 5 de Trinit. Cap. 15 & Anselmus in monologio Cap. 53, dum dicunt in Deo, quia verbum procedit ab uno esse genitum et filium; sed quia Spiritus Sanctus procedit a duobus, ideo nec genitum, nec filium esse, nam qui procedit a duobus, ut filius ab uno procedit ut a Patre, et ab altero sicut a Matre, quod in divinis non reperitur. Item Basilius lib. 5 contra Eunomium Cap. 12 dicit, Spiritum Sanctum non esse dicendum filium, ne sit in Trinitate filius filii et ita suspicemur esse infinitos, aut innumeros filios

Unde tota quaestio reducitur ad tertium minus inquirendam sit aliqua ratio theologica fidei sed et rationis naturalis, quae, impetus adeo difficultas quaestionibus reddat humano intellectui, nec minori difficultati incumbat, quapropter ut claritati consulamus suppono 1o. in Deo dari duas, et non plures processiones quod communiter docent Patres, Sancti Patres et Scholastici, et certum 2o inter processiones has tale esse discrimen, ut processio 2ae personae sit generatio vitalis, hoc est talis ut ratione illius 2a persona sit filius, et vere natus a Patre: ratione vero processionis 3ae personae, nec sit filius, nec vere natus, sed tantum procedens sive spiratus, quod fide constat ex universali Ecclesiae traditione, Conciliisque Niceno, Lateran., Toletano, fundaturque inter alia in illo Joannis, vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti a Patre ubi duo docemur, tum 2am personam esse filium, dicitur enim genita; tum eam tantum et non 3am esse filium, dicitur enim unigenita, id est unica et sola genita constat etiam expresse ex D. Athanasio in Symbolo ubi loquens de persona filii sic ait, filius a Patre solo est, non factus, nec creatus, sed genitus, et de 3a persona inquit, Spiritus Sanctus a Patre et filio non factus, nec creatus, nec genitus, sed procedens.

2o suppono, generationem hic non sumi per eam latitudinem et imperfectionem, quam cum eductione confundit, debetque productio viventis ex principio conjuncto, sic enim definita distat a perfectione divina excepta omni imper-

fectione

sentiemus, sumitur generatio prout praescindit ab omni imperfectione, confunditurque cum vitali generatione, qua prius viuens producit tertium viuentem, et haec cuius prius dicitur Pater, et tertium dicitur filius. Haec autem vitalis generatio sic communiter describitur a thomistis et aliis: origo viuentis a viuente a principio coniuncto in similitudinem naturae, dicitur origo id est vera et realis productio, processio s. quaevis actio qua unum aliud producit, ut homo lapidem, sic unum ab alio procedat siue productio unius in aliud non inveniet vitalis generatio, sic fuit Eua ab Adamo siquidem facta fuit ex illius costa absque vitali generatione, quia Adam non produxit Euam, ideoque nec haec fuit illius filia. Dicitur viuentis a viuente, id est ad generationem vitalem requiritur, prius esse viuens, et tertium quoque esse viuentem, alioquin generationem reperit vera productio unius in aliud: sic et ignis vere producit ignem nec tamen generatio est vitalis, neque ignis unus est Pater, et alter filius. imo nec tamen prius producens, quam tertium productus debent esse supposita completa, et non partes earum, prius producens, quam tertium productus debent esse supposita completa, et non partes incompletae, ideoque tertium productus per nutritionem ut capilli, et ungues et alia membra incompleta, ideoque tertium producuntur per nutritionem ut capilli, et ungues et alia membra, et vitales, non tamen sunt filii parentum quae producunt producuntur quae earum humanarum, et vitales, non tamen sunt filii parentum neque eorum processio est generatio, de qua hic loquitur. Dicitur a principio coniuncto, id est ad generationem requiritur processus esse a principio quo s. potentia interna viuenti, siue per accidentem, siue per unam internam qualiter est potentia generativa, quae interna est viuentibus per accidentem internam cum illis oculos ad unam speciem, et quoad aliam prius internam cum illis, s. ut communiter dicitur a principio coniuncto id est generationem debere esse a principio substantiali et coniuncto, tamen principio, quam tertio, ut in generatione hominis, in qua portio aliqua extrinseca a principio generante posita manet intra genitum, siue in qua pars substantiae principii generantis manifestatur extra genitum, dicitur ultimo in similitudinem naturae, id est, generationem vitalem intendere ex speciali et ui sua primo producere tertium similem naturae, id est, generationem vitalem intendere ex speciali et vi sua primo producere tertium similem principio quoad eandem s. naturam viuentem, quod intendere dicitur non ut in nostris generationibus, creaturis et non ex persona est, ut agentis per productionem tantum ex speciali intendere assimilare sibi passum s. tertium, vel filium, cum quo agit, cum in generationibus agant viuentia cum naturam ut eandem suam sibi viuentem; hinc est eorum generationem per se speciale producere tertium principio similem quoad eandem s. naturam viuentem.

Hinc iam manifesta exit tota ratio dubitandi, eaque difficillima nam cum genitio, ut explicatum manet, sit, origo viventis a viuente coniuncto viuente in similitudinem naturae, at haec definitio non convenit soli processioni verbi, sed etiam processioni Spiritus sancti, ergo non datur fundamentum ad adstruendum cur processio verbi sit genitio, et non processio amoris, maior ostenditur, quia processio Spiritus S. est origo viventis, Spiritus enim S. est non minus vivens, quam verbum, nempe est a viuente viuente coniuncto cum sit terminus actionis immanentis immanenter in principio, ratione identitatis in omnibus absolutis cum illo, deinde est in similitudinem naturae, quia eandem Patris et filij naturam per suam processionem accipit, ergo nulla est ratio assignabilis cur unam non alteram processionem denominat, quod genitio sit, sed sola fide credendum est processionem filij esse genitionem, non vero Spiritus S.: ergo non datur fundamentum ad adstruendum sive theologis logicam ad excludendum genitionem ab Spiritu S.

Hoc argumentum adeo torsit theologorum ingenia, ut fere innumerae sint pro expositione huius difficultatis modi excogitati sint. Ad hoc, 1a Communis theologorum sententia asserit, ideo 2am personam esse filium, quia producitur per verbum, cuius generatio est productio termini, sit verbum sive obiecti, cuius verbum est: cum ergo naturae diuinae et trinitatis sint obiectum, cuius verbum est 2a persona, et alias sint illius partium, inde est, 2am personam ex vi processionis producere similem in natura suo principio, et consequenter filium, at cum Spiritus S. producatur per voluntatem, cuius productio non est productio termini similis obiecto, inde est, Spiritum S. non producere similem suo principio, et consequenter non filium, quamuis producatur ex amore, quo natura diuina pater et filius amant se.

Sed contra est 1o quia verbum ex eo, quod sit verbum quantumuis perfectissimum solum importat similitudinem intentionalem cum obiecto, ut patet in eodem verbo diuino, quod quamuis sit perfectissima representatio creaturarum et theologorum cum illis perfectissimam et intrinsecam similitudinem in genere eas representat, et tamen similitudo est tantum intentionalis, et nullo modo naturalis; sed ad rationem filij non sufficit similitudo intentionalis: ergo 2am personam esse verbum non sufficit ut sit filius maxime cum etiam modo per creationem, nam verbum creatum, quo quis seipsum cognoscit est similitudo expressa intentionalis, et tamen non est filius cognoscentis: ergo similitudo intentionalis obiecti non perficit rationem filij.

Huic tamen argumento ret illius Doctor, quod licet intellectus creatus, qui imperfectus est, solum sit assimilativus cum suo obiecto in esse intentionali et intelligibili; intellectus tamen Divinus intra propriam lineam et ex dispositione constitutiva habeat intellectus ut sic, habet assimilare rerum in esse intelligibili verum etiam in esse naturali et entitativo, unde ait, quod licet intellectus abstrahens ab utroque ex se potentie non probat assimilans in modo eodem naturali, permisit tamen in aliquo sibi inferiori hanc assimilationem

Sed contra est quia intellectus Divinus quamvis sit summe et infinite perfectus in esse intelligibili, attamen non potest extrahi a sua propria linea, quae solum est intentionalis assimilatio cum obiecto, sed quamvis infinito modo perfectissimo repraesentet creaturas, non potest esse assimilatio realis, sed solum intentionalis: ergo quamvis intellectus Divinus intra propriam lineam consideret et cum dispositionem constitutivam non potest esse assimilativus in esse naturali, et entitativo, minor probatur, nam intellectio, seu cognitio Dei repraesentans equum, non est realis sicut equus, sed tantum intentionalis assimilatur illi, quatenus repraesentat id, quod reale est in equo: ergo intellectus Divinus quamvis perfectissime et infinite consideret non potest assimilari cum obiecto in esse naturali, et entitativo

Tandem quia supposita diversa rationali intra lineam entis, et intelligibilis, assimilatio in esse naturali, et in linea intelligibili non possunt habere pertinere ad eandem potentiam, sicut cognitio affectiva, et intellectiva in esse naturali distinguuntur, non possunt spectare ad eandem potentiam, at similitudo in esse intelligibili spectat ad intellectum Divinum, prout intellectus est: ergo ad illum spectare non potest habere similitudo in esse naturali

Hic Doctor supradictus verum esse assimilationem in esse intelligibili, et in esse naturali non posse eo quod 1º non pertinere ad eandem potentiam, non 2º repugnare pertinere diverso modo, alteram assimilationem principaliter et per se, alteram 2º ratione et concomitanter, unde ait quod similitudo in esse intelligibili non spectat principaliter et per se ad intellectum Divinum, sed solum ratione et concomitanter, attamen similitudo quia hoc imperfectionem involvit, sed solum ratione et ... inde

in ee entivo et nali juxta illud Divino quo potiale et jam

similitudo magis-
tudo in ee intelligibili spectat per se 1o ad ipsum Divinum: quod similitudo
nalis solum tantum ad illum spectabit. ans probat 1o: ea similitudo spectat
per se 1o ad Divinum intellectum, quae per se et potiale spectat ad alia alla-
ter imperfectionibus, atque ad intellectum Creatum spectat 1o et potialiter simili-
tudo intentionalis: ergo haec graviter tolluntur imperfectionibus illum Divino non
repugnat, mani dubitas non patitur, nam imus Divinus propriae et rigorose
imus est, et non improprie et methaphorice; minor probatur: nam conceptus illae
per modum verbi, seu expressionis factae ubi proprius est imus Creati, et
et nullas etiam se involvit imperfectiones, idoque repraesentatio, et expressio solum
est similitudo intentionalis: ergo ad imus Creatum et quae proprie et potiale spectat
similitudo intentionalis; id verum Divinum quantum representatum et expressionibus Crea-
turum solum est 1o et potialiter expressio intentionalis illarum: ergo ad intentum
Divinum spectat 1o et potiale similitudo in ee intelligibili, et intentionali =

Sperat. Discursus.
quam aliunde colligimus voluntas Divina per se 1o tradi ad impulsum
perfectissimum, nisi quod voluntas Creato habet per te non similitudo, sed impulsum
sed intus Creatus habet per te non similitudo in ee entivo, et nali, sed in ee
intelligibili et intentionali: ergo imus Divinus per se 1o et potiale tradit ad simili-
tudo perfectissimam in ee intelligibili, et intentionali, non autem in ee entivo
et nali: patet lectio, quod sicut tradi voluntas ad impulsum non arguit
imperfectionem, sed potius perfectionem commendat ut involuntaria Divina respicit;
ita tradi imus Divinus ad similitudinem intentionalem 1o et potiale, non imperfectiones
sed potius perfectionem debet commendare, quod talis ratio reperitur in eo
magna cum perfectione.

Alii alij argumenta nostra probatione intendunt
enervare, dicentes sufficiens ad proprias ratas generis, ut aliquam simili-
tudinem expressam formalem tenet illius, dum modo saltem per identitatem tenet
similitudo in nat., i duo salvari potest ubi est generatio, quod formaliter offert
verbo similitudinem intentionalem, et identitate similitudinem in ee entivo et nali, ita

videtur

sentire Calet. q 35 art 5 Ferrara 4o 9a Zumel cap 11 Molina et valentia. Sed 2o e qo art at P. Vazq. 113 disp. cap 6, ex hoc sequitur, Spus S procedere quod sit in natura Patri et filio ex vi suae generationis, ratio e quia effectus dilectionis divinae non potest terminare finem sine similitudine et natura ipso eiusdem, quam habet cum illa: quod ratione huius terminetur in divinis a natura generationis, Spus S evadet similis in natura Patri et filio. Probatur conseq: nam licet intus extra ratione solum habet productionem similitudinem intentionalem, quia per talis non sufficit ad rationem generationis effectus, attamen extra intus divini et increati, habet productionem similitudinem in natura, quoniam e idem cum illa, tamen e procreatio ratio solum, mo sic; sed volitio divina licet ex sua ratione voluntatis non habeat assimilationem, ratione tamen voluntatis divinae habet productionem, seu terminare similitudinem in natura, quae e idem cum illa, non minus quam intus: quod Spus S ex vi generationis producitur quod similis in natura Patri et filio, quod intus eius processio assimilativa non e ratione cum perfectio ubi generatio sit non vo Spus Sanctus.

R. e illa celebris ... docet, ideo nam personam et non 3am e filius, quia 2a et 3a vi sua generationis e imago, quare verbum illa in reflexione generati vitalis sunt, ubi in similitudinem naturae ... et exprimunt in imaginem naturae, S in similitudine, quam sit primam imaginem, nam hi PP. aperte docent, non quamlibet similitudinem in natura sufficere ... filii, ... Spus S ut sibi in natura cum Patre, neque tamen e filius, quoniam e similitudo non e proprium imaginem. ... videri P. Vazq. 1a p. disp. 23 et Martin. tu 5o disp. 6 cap 17 cum aliis. Sed adhuc inter hos PP. reperiuntur aliquale discrimen, nam plures ... docent, ut aliquid sit perfecte filius tantum exigi, quod sit imago Patris, nam, ... sit ... imago Patris ..., quod non ... existimant, hinc 2am personam, dicimus esse perfecte filium, eo quod ... primum imaginem naturae Patris, ... non ... notitia et persona ... generationem. ... Martin.

simpliciter cum aliis, filius Divinus est Patris imaginem non solum quoad naturam, sed quoad relationem personalem, ideo necessario in ordine ad filio in ratione filii perfectissima, sicut est filius Divinus, nam in creatis inquit [illegible], similem perfectionem filius in ratione filii, quia non solum refert naturam Patris, sed etiam peculiarem, et individualem ejus qualitatem, et accidentia, ut faciem, colorem, dispositionem corporis etc., hinc infertur Spiritum S. non esse perfecte filium, quia licet referat naturam Divinam, et in activa etiam spiratione; non tamen illum refert in relatione personali Paternitatis.

Hoc oppinio dicitur a pluribus theologis et merito sane, quia licet Spiritus S. vi suae processionis sit similis adeo in natura cum Patre, sicut est filius; ut ex doctrina horum authorum supponitur in praesenti, non apparet cur similitudo filii cum Patre sit propria imaginis et talis, non sit similitudo Spiritus S. cum Patre, maxime hoc probatur, si non [illegible] fiat, cum ea similitudo, quam habet filius cum Patre dicatur ab ipsis propria imaginis?

Ad 1um dicunt procedere filium ut imaginem Patris, quia non ut cum communicat ei naturam Patris, sed quia producitur a Patre, ut ei communicat naturam eo animo, et intentione ut Patrem cum natura referat; sed contra est, nam haec intentio, per quam Pater Deus generat, et communicat generando naturam filio, tendit ut illum referat, vel est naturalis, vel vitalis? Si primum, vel est ingenita quaedam inclinatio, qua Pater ab intra tendit in productionem talis, per quam refert? vel est naturalis [illegible] inclinatio [illegible] communicationem? at hoc utrumque reperitur in Patre in spirando. Probatur minor: quia etiam Spiritus S. vi processionis evadit similis Patri in natura, refert Patrem cum natura, et cum id procurat, et [illegible] eveniat, intendit quidem Pater utroque genere intentionis talem similitudinem in Spiritu S.

Probatur 1o: quia natura requirit, Spiritum S. ex ipsa, et quod vi suae processionis habeat eandem naturam cum Patre, referre Patrem in natura; sed haec relatio non est praeter intentionem Patris, sicut non est, quod Spiritus S. habeat eandem naturam cum illo: ergo fit ex intentione Patris. Probatur 2o: Pater Deus communicat Spiritui S. propriam naturam, et ipsam intendit id quod sequitur, et maxime sequitur ex tali communicatione

sed

id sufficit ex natura requirit quod reperit filius in patre: quod Pater intendit
ab ipso l. requirit in na[illegible] proprias videmus patrem intendit
requirat ex parte generantis, [illegible] non [illegible] naturam filius
[illegible] quas intentionis, ac filiationis
Mo. [illegible]
Ergo dictas intentiones accepit ad naturam filii. verum [illegible] vel impotens
filius in creatis dabit Paulo [illegible] naturam in specie vel numero, differre
qualibet intentione, sive mali, sive nati, seu visibili, et illicita, per quam
intenderet a Paulo [illegible] in natura, [illegible] Pater Pauli,
et Paulus est filius Pauli: quod ea intentio quomodolibet abstrahat, praecedens est
ad [illegible] filii, quamvis omittatur [illegible] in Patre. [illegible]: ideo suffi-
cienter filius in [illegible] est Pater Pauli, quod [illegible] illi suam naturam; id
etiam [illegible] suam naturam [illegible] sub [illegible]: quod [illegible]
[illegible] naturam evadunt filius
3a. ista est [illegible] cum suo [illegible]-
[illegible], asserit [illegible] differre [illegible]
[illegible], sive [illegible], ideo illam esse generationem, hanc vero spirationem, quod
[illegible] quare praedicta [illegible] differant [illegible], [illegible]
[illegible] sunt in Deo ex [illegible], ideo differunt, quod [illegible]
cum sit per [illegible] natura et [illegible], [illegible] vero [illegible] cum sit per voluntatem
est [illegible] et [illegible], unde [illegible] est in [illegible] natura, et [illegible]
filiatio, non vero [illegible] id [illegible] videtur ad [illegible]
[illegible]: quod [illegible] primus, [illegible], natura, et [illegible]
[illegible] in [illegible] non est sufficiens ut sit generatio, [illegible] filius:
quod insufficiens videtur praedictus discursus [illegible], nam [illegible]
ubi creatio est per [illegible], [illegible]; et in hoc [illegible] non est sufficiens
ut sit generatio, [illegible] dicat filius [illegible] omnibus

naturam et realem, non est sufficiens ut sit genito eiusdem naturae filius
quo discrimen ex hoc capite [illegible] desumptum non est sufficiens
ad constituendam tres personas filius, ut 3am

3a ratio, quia personae enim
realis, licet voluntariae, sive per voluntatem, et naturae liberae, si ex
vi illius fuisset communicata natura divina, non tolleret esse genitam, et eius productum
dicitur esse filius, quia genitus sponte sive per voluntatem produceret, adhuc non
excluderet a ratione filii. Consequentia constat a simili; sicut patris ex sua
complacentia, sive ex libera electione, communicaret Paulo suam naturam divinam
communicaret, Paulus esset filius Dei, haberet quod ius hereditatis in bona patris,
nec sine iniuria posset tali iure privari; ergo quod haec natura 3ae personae
ex vi sui processionis habet naturam divinam, aliquo ex eo quod
eam non habet, non erit filius, quia sit necesse aliud discrimen quaerere: quod non sparatur sive exinde sua processionis communicata natura divina absque
in pluris auferri esse filius.

4a ratio celebris quod inter summos eorum
tradit quod Durandus cum pluribus quos sequitur ex Recentioribus Delugo,
Bonaventuram et alios, qui discrimen utriusque processionis ponunt
in eo quod 3a persona procedat similis quidem in natura non tamen, similis
cum persona, licet naturae similitudine per naturam se communicet, hoc est potentiae
ad inter alias personas producendas ex loco suae processionis, ita patrum
motus, et quod ratio istius in quo est 1o ratione et vi eius actionis, cuius quod
in hac natura secunda 3a persona similis non evadat ut s. ex, tertium
negavit alias personas ad intra producere, unde fit, haec 3a persona
non est filius, nec illius patris genitam; est vero ratione filii illius quod
patris genitam, quia potest alias producere.

Ad mentem huius istam rationem
sumam religionem tibi, quia per naturam communicatam sit similis acceptata
patris quod natura secunda, nullius tamen aliae rationi, ut potest tantum

quod

q naa potentia personas producere, et etiam suppositum viuens; alioquin terrae, ignis, et aquae, et utriusque agentia naturalia non haberent naturam strictae; quod falsum est; hic ergo omnia ista strictae entia naturalia, communiter habent naturam strictae; sed illa ista lib. de docet, eas personas habere non strictae ex eo, quod possit alias producere personas ad intra; ergo ideo deducit ex eo, quod non est de ratione naturae strictae; ergo ex eo [illegible] persona habeat per dictam fecunditatem, non habet naturam strictae; ergo ex eo etiam, quod spiritus careat fecunditate alias personas producendi non caret natura strictae

[illegible] ergo natura strictae, et [illegible] imperfectionibus, quas importat in creaturis [illegible] et essentiali [illegible] [illegible] personarum [illegible] [illegible] ergo natura [illegible] per accidens excludunt a natura naturam strictae; sed in ea persona posse eas producere non est tantum ratio, sed etiam suppositum eas personas [illegible], a quo [illegible], et [illegible], ergo [illegible] eas personas producentem alterius non est ratio essentialis et [illegible] illius [illegible] [illegible] natura [illegible] persona intelligitur [illegible] in eo [illegible] persona [illegible] intelligit [illegible], sed de ratione [illegible] ubi non est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible], quod [illegible] eas personas ergo in ea persona [illegible] eas producere non est tantum ratio, sed tantum suppositum eas personas [illegible] talis [illegible] de natura filii, et [illegible] [illegible] in natura [illegible] natura, [illegible] in toto [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] productivo [illegible] alterius [illegible] ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], ergo non [illegible] [illegible] Patri et Filio in se cum [illegible] productiva [illegible] ex definitione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

tres divinas personas esse non solum unius essentiae, sed etiam unius et eiusdem naturae; at si de conceptu naturae est facultas realis productiva alterius personae, non erunt tres divinae personae unius et eiusdem naturae: ergo conceptus naturae salvatur absque vi productiva.

2°: si de conceptu naturae esset formaliter in divinis generare omnimodis est vis productiva, sequitur Filium non esse similem Patri in adaequato conceptu naturae, et Patris et Filii naturam eandem non esse; sed hoc utrumque videtur absurdum; alias non est Filius, cuius natura Filii sit adaequata Patris naturae ex vi productionis ... nec Filius ... unitus est, cum non ... unione in natura ... talis ... ergo non est de conceptu naturae formaliter in divinis omnimodis ... vis productiva ... probatur sequela quoad utramque partem: nam Patris est generativa et spirativa, natura autem Filii spirativa tantum, at vis generativa differt a spirativa; ergo non est ... Patris natura, ergo Pater et Filius non erunt eiusdem naturae.

3° 4° ... Filius ... est talis, qui ... naturam fecundam ... Filius est Filius per activam spirationem; sed Filius non est talis per activam spirationem; ergo ... Filius qui ... naturam fecundam ... probatur: si Filius est Filius per activam spirationem, Pater est Pater per activam spirationem; sed Pater non est talis per activam spirationem; ergo Filius non est Filius per activam spirationem. ... patet; maior videtur ex terminis nota. Minor probatur, quia Pater est Pater ante Filium, sed ante Filium non habet activam spirationem, ergo Pater non constituitur per activam spirationem: ... patet; quia id non constituit in natura Patrem, quo non existente Pater est; maior nemo negabit, quia Pater est prior Filio, quia est ante Filium. Minor probatur: nam activa spiratio est principium productivum Spiritus Sancti, sed ante Filium non habet Pater principium productivum Spiritus Sancti, nam producunt eum simul, et tamen productio eius prior

est

act, qm productio est: quo accessibilis non habet Pat actionem spiram

impugnatis

iam praelationibus in haec materia, deveniendo ad eam partem huius
controversiae in qua ista, quae mihi minus difficilis videtur, in qua strenuit
Eximius Pat Suarez 1a parte Trin. lib. 11. cap 6, quem sequuntur
Arriaga, Compton, Penafiel, et alii quos unanimiter attrahunt
ideo quaerit an persona eius generat, non vero est: quia persona exsistit formali
generandi constitutio natura divina, non vero est. Et aliqualiter dissideant
in assignando constitutione naturae divinae, quod hic potius debet
supponi quam disputari.

Unde sive essentia seu natura divina consistat
in intellectu ut vult P. Suarez, sive in substantia intellectiva in-
tuitiva viventis, ut volunt alii, ex eo principio, quod eius persona
constituitur formaliter ex vi generationis naturae divinae non vero est, colligit di-
scrimen generationis eius personae a 3a, et quare illa sit genitae, non vero haec
quod probat, nam illa est vera et propria generatio, quae est abstracta generationis
assimilat formaliter in natura s. essentia genitus genitori, idealiter generatio
eius personae, ergo generatio eius personae est genitae, et huius processionis spirabilis
non vero est. Major probatur: generatio eius personae est ab intellectu Patris ut intelligere
est eius actio, quod nequit esse nisi ab intellectu ut intelligente
sive, quod idem est a substantia intellectiva viventis, atqui essentia vel natura
divina est huiusmodi substantia; ergo generatio eius personae est a natura s. essentia genitoris

quod autem
haec generatio assimilet eam personam ipsam in essentia vel natura, id est formaliter, patet,
quia omnis actio, generatio vel productio formaliter assimilat quam producit eam felicissime
productio producenti, cuius eam naturam, cuius quam producit, ergo generatio eius personae est ab
ipsa essentia vel natura divina, tanquam a natura, per quam principium agit: quia assimilat formaliter

ras personas &c, cum non ē generatio, assimilat ingredientem scala, n̄ g̃ ponit aliquam esse vel naturam diminutam &c cum natura persone, ut vulgariter [illegible] [illegible], sed quo alicui [illegible] [illegible] eandem naturam, que ē ipsa persona, ponit [illegible].

Item facile probat, quia [illegible] personae n̄ ē generatio, nam illa processio n̄ ē generatio, que n̄ ē [illegible] [illegible], neque scala assimilat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel naturam, sed talis ē processio [illegible] personae, ē ex voluntate tanquam [illegible], [illegible] ē amor [illegible]: quo processio [illegible] personae n̄ ē [illegible], [illegible] n̄ potest esse generatio; patet cons: nam voluntas n̄ ē [illegible] nec [illegible] assimilat scala [illegible] [illegible] [illegible] in voluntate, [illegible] processio solum assimilat scala [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scala, [illegible] quam agit [illegible]

[illegible] quo in divinis [illegible] tantum [illegible] [illegible] immanentem operandi, alterum ē [illegible] essentiale, qualis ē [illegible], et alterum attributale, qualis ē voluntas, sed processio [illegible] personae n̄ ē [illegible] essentiali, qualis ē [illegible], aliogn [illegible] [illegible] quo debet esse [illegible] attributali, qualis ē voluntas: quo [illegible] [illegible] scala solum potest [illegible] similitudinem attributalem [illegible] [illegible], n̄ vero essentialem [illegible] in esse vel natura: patet cons: nam processio solum scala assimilat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scalam [illegible]: quo [illegible] processio [illegible] personae n̄ ē generatio, [illegible] n̄ dat scala similitudinem in natura [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] divinas [illegible] [illegible] intellectiones [illegible], n̄ vero [illegible] [illegible], ex quo [illegible] [illegible]. [illegible] producendo verbum, illi [illegible] scala ex vi [illegible] [illegible]: quo [illegible] verbi ē generatio, n̄ vero [illegible] personae. [illegible] [illegible] ex D. Thoma 1 p. q. 41 in corpore, ubi [illegible] [illegible] aliquid [illegible] sibi [illegible] [illegible] ad [illegible], quo agit, sicut homo [illegible] ē [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] verbum per intellectionem

in-

originaliter communicetur essentia divina: quia Pater producendo Verbum, illi communicat realiter essentiam divinam: ergo utrumque ex vi processionis realiter emanat essentia, cum Patre; modo sic, sed Spiritus Sanctus non producit per intellectum, sed per voluntatem, quae realiter est extra essentiam, quia non accipit verba, sicut ex vi processionis realiter essentiam, sed voluntatem, quae est realiter ab essentia distincta: ergo Spiritus Sanctus solum accipit a Patre et Filio essentiam, ratione suae identitatis realis voluntatis cum essentia: ergo Spiritus Sanctus ex vi processionis non emanat Filius.

Dicent aliqui esse Spiritum Sanctum Filium dicendum divinam naturam, ex illo quod sequitur Spiritus Sanctus est Filius non videtur aperta, quia Spiritus Sanctus ex vi processionis esse producit Deum, alioquin per accidens Deum producit, sed non potest ex vi processionis esse producere Deum, nisi communicet illi ex vi processionis naturam vel essentiam divinam, Deus enim in esse talis consistit per essentiam divinam: ergo si ex vi processionis Spiritus Sanctus accipit naturam divinam, non [illegible] emanat Filius, cum tota ratio [illegible] discriminis in hoc consistat.

Sed respondeo, quod licet verum sit quod Spiritus Sanctus ex vi processionis emanat Deus esse, quod a nemine negatur; attamen ad hoc ut talis sit non requiritur Spiritus Sanctus realiter et ex vi naturae formaliter accipere naturam divinam sive essentiam, nam duplex datur communicatio realis processionis, alia formalis, et materialis, sive identica alia, formalis est per quam primo et immediate ratione actionis sive quasi actionis communicatur ex vi ipsius [illegible] productionis communicat productum productum. Materialis est, quae non ratione [illegible] productionis communicat productum, sed quia communicatur formaliter ex productione [illegible], cum quo habet identitatem realem, unde licet ex vi processionis Spiritus Sanctus non communicet formaliter naturam divinam, communicat tamen materialiter, et hoc sufficit, ut [illegible] Deus esse producat et non [illegible] =

Et ratio est, quia in logica est aperta, nam ut productum esse dicatur de subito, non est necesse formaliter communicari ex vi processionis, sed satis est esse materialiter communicari, exemplo ut ostenditur, homo esse [illegible] per accidens visibilis est, nego [illegible] ex vi processionis formaliter communicat illi visibilitatem? minime, sed solum materialiter, quatenus illi communicat ex vi formali

personis realitas per se connexa cum visibilitate: ergo quamvis Spiritus Sanctus non constituatur ex vi formali processionis natura Divina hoc non obstabit ut magna cum proprietate Deus per se dicatur procedat.

Sed instas contra solutionem: Spiritus Sanctus ex vi processionis formalis petit esse personam, sed persona formaliter dicit naturam, et essentiam: ergo Spiritus Sanctus ex vi formali processionis accipit naturam. Major probatur, quia Spiritus Sanctus petit esse effectivum subsistens, qualis solum est, tum quia Spiritus Sanctus per se petit esse id, quod revera est, est autem revera persona, nec tamen petit aliquid, quod ex vi processionis non petat accipere, propter quod nihil habet, quod non habeat ex vi processionis, sed persona includit essentiam, et naturam; est enim persona realiter natura individua subsistens: ergo Spiritus Sanctus ex vi formali processionis per se constituatur essentia Divina: ergo essentia.

lib. 2° de Trinitate cap. 3° Sed contra est ex mente Patris Francisci de Lugo, nam tota haec ratio falso nititur principio, seu praemittit nam Spiritus Sanctus non est persona, aut suppositum Divinum ex vi suae processionis formalis, sed solum dicitur ex formalitate vi processionis esse amorem Divinum productum cum relatione ad se talem, nam illa relatio, quae sola est subsistentia, et personalitas, id habet quatenus habeat Divinam naturam, quod autem habeat Divinam naturam, non habet ex vi formalis processionis, sed ex summa perfectione et identitate cum amore quam habet naturae, cui amori debet conferre esse productum et distinctum a producente.

Quare sicut si per impossibile amor Divinus distingueretur realiter a natura, relatio spirativa solum resultaret amorem productum, non tamen suppositaret, aut personaret illum, ita modo debemus considerare id solum habere relationem ex vi processionis formalis, quatenus sistendo in ipso praecise vi processionis formalis, solum dicitur amorem productum, quamvis ex vi identitatis naturae cum amore dicatur esse personam infinitam, et subsistentem effectivum, et naturam infinite perfectam, contra quod fleri non potest ad hoc ut Spiritus Sanctus evadat persona requiritur quod formaliter accipiat naturam, sed sufficit illam habere realiter, et identice.

Nec improbabiliter iudicant aliqui in illa Coll[egiis], talem

relationem [illegible] productam voluntariam subsistentiam, quoniam est extra cuiuslibet

subsistentias divinas, ac subinde perfectiones in natura eandem esse cum ipso, licet q[uod]

probabiliter dicant, Spiritum S[anctum] producere formaliter ut suppositum Divinum, non tamen ut personam

natam hoc dicit intime et essentialiter naturam; at Spiritus S[anctus] solum producitur ut amor sub-

sistens, in quo natura non includitur essentialiter, sed solum identificatur cum illo, ex hoc

procedit identice Deus, et persona subsistens, sicut verbum in natura identice

solum est personalitas tertia persona in hoc modo dicendi; quae solum est formaliter

subsistentia; quod patet in aliis relationibus subsistentibus, quae possunt habere aliam sepa-

ratam a subsistentia, nec tamen essent formaliter personae, sed aliquid subsistens

ut v[erbi gratia] habet proprietatem et personalitatem, et est eadem in utroque statu cum [illegible]

[illegible]. Sed adhuc instant contra explicationem [illegible], quia quomodolibet

concipiatur natura divina in spiratione, sive [illegible], sive [illegible], sive formaliter

non tollitur Spiritum S[anctum] esse v[erbi gratia] [illegible] Deus [illegible]: quia sive materialiter, sive

formaliter concipiatur Spiritus S[anctus] natura divina, hoc non tollit, ut vere [illegible] ut filius

procedat. Assumptum patet, loco probationis: nam non minus requiritur Deitas, ut aliqua

persona sit Deus, quam similitudo in natura ut sit filius, nec minus Deitas est

quaedam forma, quam persona Deus constituitur, quam similitudo in natura est forma, per quam

constituitur filius, quia si non obstante concomitantia materiali Deitatis, evadit Spiritus S[anctus]

absolute Deus, non obstante concomitantia materiali naturae evadet filius v[erbi gratia] [illegible]

cum [illegible]. Sed respondetur, quia tota haec ratio procedit, supponendo quod [illegible]-

[illegible] sint esse Deum, et esse filium, quod falsum omnino videtur, nam ad

esse filium plus requiritur quam ad esse Deum; nam ad Deum habet independentiam

a generante, quod evidenter patet in Patre, et in Spiritu quia Deus est

quamvis non generetur, at vero filius non potest habere independentiam a generante

at quia de conceptu generantis est [illegible] divinam, non quomodolibet concepta, sed

[illegible], sive quod idem est, formaliter [illegible], quod hoc

denotat productionem in similitudinem naturae: quia quamvis Spiritus Sanctus concipiat naturam Divinam realiter, et identice, hoc non est sufficiens ut filius dicatur.

Id adhuc amplius insinuatur quia Spiritus Sanctus erit filius realiter, quamvis talis non sit formaliter et ex vi processionis, sed hoc falsum omnino videtur quia tota doctrina tradita ruit, maxime, quia cui convenit definitio cum addito, debet cum eodem convenire definitum, at Spiritui Sancto convenit definitio filii cum hoc addito ~~per~~ realiter, et identice cum procedens evadat natura in natura identice quod realiter et identice erit filius.

Id quod est, quod licet Spiritui Sancto dicimus quod conveniat esse vivens procedens in natura cum illo addito per realiter et identice, definitio tamen filii cum illo addito non potest illi convenire, quia definitio cum illo addito est contradictoria implicite, nam est operatio, nam additum destruit definitionem datam, quia definitio patris est ... cum autem ~~aliq~~ definitione filii dicitur debere tamen in similitudinem naturae procedere, debet hoc intelligi formaliter, et ex vi processionis.

Venimus iam ad 3am partem. Sed pro ea arguitur ... natura Divina prout dicta ab omni perfectione infinitali petit tamen triplicem subsistentiam, quarum una tamen in prima persona, altera in 2a et 3a in 3a, tamen ex vi processionis concipiat formaliter 3a persona, natura Divina non tamen prout dicta ab omni attributali perfectione triplicem subsistentiam, et ergo ex vi processionis amoris subsistentiam, non naturam Divinam subsistentem, ut 3a nos fatemur: quod 3a persona ex vi processionis formaliter concipiat naturam Divinam minor patet, tum quia natura Divina ut perfectissima qualis est ut sic dicta petit tamen triplicem subsistentiam, tum etiam quia natura Divina ut illimitata et infinita, excludit limitationem subsistentiae ... limitata quatenus est unica subsistentia, petit triplicem, sed natura Divina ut dicit ab omni perfectione attributali est infinita et illimitata, ergo petit tamen triplicem subsistentiam.

Confirmatur quia independentia Spiritus Sancti seclusa personalitate petens immediate essentialem afficere naturam; sed seclusa personalitate hoc non potest. Probatur: quia ex vi processionis spiritualis collocat naturam divinam, neque hic aliter immediate essentialem potest collocare ex vi processionis, nisi secludendo talem personalitatem. Probatur antecedens: quia Spiritus Sanctus non est proprie persona, neque est talis, cuius personalitas, vel subsistentia non petit immediate essentialem afficere naturam, quia vel Spiritus Sanctus non est proprie persona, vel est spiritualis ex vi processionis collocat naturam divinam.

Confirmatur 2o quia processio 3ae personae est aeque perfecta, ac processio 2ae, alioquin personae essent inaequales, sed necesse est aeque perfecta, nisi spiritualis trahere ad naturam divinam; nec enim sunt aeque perfectae processiones, quarum una trahit ad naturam, non vero altera: quia cum processio 2ae personae trahit spiritualis ad naturam divinam, ad eandem debet trahere spiritualis processio 3ae =

Confirmatur 3o: quia in tantum processio 2ae personae trahit spiritualis ad naturam divinam in quantum procedit a Patre ut intelligente, [struck through], id est processio 3ae est a Patre et Verbo per modum ut intelligentis, ergo a Patre et Verbo ut amantibus communicatur ut intelligentibus, nam amans est intelligens: quia haec processio trahit spiritualis ad naturam divinam.

Respondetur ad argumentum concedendo maiorem, et negando minorem, neque obstat, 3am personam ex vi processionis spiritualis non esse naturam subsistentem, id est amorem, quia ut trahat naturam divinam immediate subsistentiam in 3a persona non est necesse, nam collocari ex vi processionis spiritualis, id satis est si locet mediante subsistentia, quam immediate afficit, sicut subsistentia est immediate quantitas, ubicatio, et sic de aliis, quod hoc trahat ex vi processionis spiritualis siquidem solum intendit secludere subsistentiam, ad quam consequuntur quantitas ubicatio, et reliqua. Ad 1am confirmationem, quod independentia Spiritus Sancti seclusa subsistentia petens immediate essentialem afficere naturam divinam, non tamen hoc petit ex vi processionis spiritualis, id est tantum mediante, nego. Deinde secludi talem

subsistam, esse coicari formaliter naturam divinam, ad hoc requiritur prius, quod talis processionis esse naturam divinam, cum hoc non sit tale prius in processione Spiritus Sancti, inde est huic non coicari formaliter ex vi processionis naturam divinam.

Ad 2am consequentiam distinguo maiorem, et nego minorem; est enim quod perfecta utraque processio, quod licet una sit formaliter ad naturam, altera vero non, utraque petit identitatem cum natura divina implicite, et quod perfectae, solum quod sunt inaequales processiones, quarum una formaliter tendat ad naturam, non vero altera quod aliunde non habent praedictam identitatem, secus, si haberent = ad 3am distinguo maiorem, et nego minorem; nec obstat esse talem a ratione 3ae personae processionis ut amantibus, inde enim solum infertur esse ab eis praesuppositive intelligentibus, non vero formaliter, amans enim ut amans non est formaliter intelligens sed solum est formaliter volitivus cum amore praesupponente omnino cum intellectione, sive intelligens.

Ad 3um argumentum, quod impeditur, Spiritus Sanctus ex vi processionis formaliter procederet sine essentia, sive esse, cum esse et essentia idem sint sed nihil ex vi processionis formaliter illi coicaret essentia, procederet sine essentia; non enim procederet cum essentia, quod idem est ac procedere sine essentia: ergo Spiritus Sanctus ex vi processionis formaliter coicatur essentia divina.

Confirmatur 2o quia repugnat prius coicari attributum, quam coicetur essentia, tum quia posterior est essentia, quam attributum, tum quia repugnat esse attributum sine essentia, ideoque vel simul debent coicari, vel prius essentia, et deinde attributum; sed Spiritus Sanctus ex vi processionis formaliter coicatur amor subsistens, et non essentia, prius coicaretur attributum quam essentia, prius enim coicatur quod coicatur formaliter, quam quod sic non coicatur, siquidem quod alicui coicatur, ideo coicatur, quod connectitur cum eo, quod formaliter coicatur: ergo Spiritus Sanctus ex vi processionis formaliter coicatur essentia divina.

Objiciet. 2°, qa quodlibet operatur attributum, non ex virtute
essentiae operatur, et ut illius instrumentum, sicut q accidens physicum se habet
ad essentiam physicam, ita attributum ad essentiam metaphysicam, id eo ipso debet
attributum finale et expressivum productivum communicare essentiam, hac q ratione productiva
generativa communicabit, s. quodlibet aliud illius instrumentum finale expressivum
productivum communicat tanquam producto essentiam: go volitivum divinum ut est attributum
expressivum productivum finale communicat spiritui sancto essentiam divinam.

Resp. ad hunc primum distinguendo
majorem: immediate ex esse procedere sine essentia late sumpta, concedo; sine essentia stricte,
nego. essentia late idem est, quod esse vel ens late esse, stricte et attributum,
et hac ratione repugnat aliquem procedere sine essentia; procederet q, et non procederet
cum nihil procedat, nisi ens procedat, essentia stricte idem est ac essentia sui conceptus, et
sic non repugnat spiritum sanctum procedere sine essentia, qa procedit ut tamquam attributalis
sub ut amor subsistens, qui non est essentia, id tantum sui conceptus, hac q ratione
omnes proprietates, et accidentia physica procedunt sine essentia, quatenus ita procedunt
ut ipsa non sint essentia

ad alteram confirmationem nego majorem, cuius sensus distinguo:
prior est essentia, quam attributa absolute, concedo; in ordine ad communicationem, nego.
ergo prior essentia quolibet attributo, qa cuiuslibet est radix, adhuc tamen
in ordine ad communicationem potest esse posterior; sic q prior est substantia, quam accidens,
et tamen potest prius communicari accidentia, quam substantia, siquidem dispositiones ad
perfectam communicationem substantiae. — ad alteram formam resp., repugnare esse attributum
sine essentia prius vel posterius communicata, non vero sine essentia prius communicata, sic,
ex ultimo distinguo ad quamlibet formam, et proprietas et quodvis attributum formaliter
repugnat esse sine forma, non tamen sine forma prius communicata, sed sine ea posterius
communicata. Distinguo deinde majorem si spiritui sancto essentia prius communicaret attributum,
quam essentia prius quasi prioritate aequo, concedo, inquam, nego, idem est
essentia communicaret, qa communicat attributum cum tanta tamen connexione attributi

cum esse ut non possit dici proprie communicari attributum, quin etiam denegat communicationem essentiae, ideoque nunquam absolute atributum erit sine esse, neque aliud probat, id, quod ibi dicit de quantitate eius, quod sequitur communicatio.

Ad 2am confirmationem, nego maiorem. disparitas est, quia atributum divinum est non est instrumentum eius, neque per dicta eget operatione non essentiae, et utilius vicaria, cum ipsa ex se sit longe perfectior creatura. neque exemplum de accidentibus creatis urget, quia calor calefacit, et frigus frigefacit quin in his operationibus operantur ut instrumenta subiecti, sibi quod voluntas divina ut amans ex se producit amorem subsistentem, quin in hac productione operetur ut instrumentum essentiae divinae.

Arguit 3o pro dirimine posito in ratione secundo. ex Doctore flor... ... eos, qui nant Spiritum Sanctum a filio procedere, consequenter confirmare non esse filium, sed hoc esse filium consistere in hoc, quod filius spiret Spiritum Sanctum: quod hic spiratio vel virtus spirativa est de conceptu filii, et probat ex eodem, quod sicut Pater omnia dedit filio praeter esse Patrem, ita et filius omnia dedit Spiritui Sancto praeter esse filium, sed non dedit esse spiratorem: quod esse spiratorem est esse filium.

Ad ... maiorem, quae valde dubia est, nec satis probat, eam tradi a Doctore, et nando maiorem, adhuc est, ut nans spiratorem neget esse filium non est necesse esse filium consistere in ratione spiratoris, sed satis est maiorem rationem esse identitatem realem cum altera; sic qui nans animal, negat consequenter esse rationale, quia ratio unius sit de conceptu alterius, qui quod nat Spiritum Sanctum a filio procedere consequenter nat esse filium, non quod esse filium sit formaliter ea spiratio vel spiratio sed quod cum illa identificatur realiter, ideoque forte Doctor filium non dicit absolute praedictos nare esse filium, sed nare consequenter, quod unum non est formaliter aliud ut exinde sequitur ad aliud

Ad confirmationem ... maiorem, et minorem, et ...

Coeterum

esse spirator et esse Filius in 1° modo dicendi per se, nego; in 2° modo quasi dicendi per se concedo. id est esse Filius non est formaliter et quidditative esse spiratorem, est vero esse spiratorem per se primus consequitur, quo non convenit Spiritui Sancto, quemadmodum risibile dicitur de homine non in 1°, sed in 2° modo dicendi per se. Pater ergo omnia dedit Filio praeter esse Patrem, et proptera quae sunt propria Patris, ut esse ingenitus, quod non dedit, non quia id sit formaliter et quidditative esse Patrem, sed quia est proprius Patris; similiter Filius omnia dedit Spiritui Sancto praeter esse Filius et ea quae sunt propria Filii, ut esse Verbum et esse spiratorem quae non dedit Spiritui Sancto, non quia esse Verbum, et esse spiratorem sit quidditative esse Filius, sed quia utrumque proprium est Filii, tum per quod distinguitur a Patre et Spiritu Sancto tum ut distinguitur a Spiritu Sancto.

Arguitur 4°: quia id est de conceptu alicuius per quod distinguitur ab eo, quod non est ipsum, ut patet in rationali quod hac ratione est de conceptu hominis, et idem est de qualibet ultima differentia, sed Filius Divinus distinguitur ab eo, quod non est ipsum per virtutem spirativam, per eam enim distinguitur a Creaturis et a Spiritu Sancto: ergo virtus spirativa est de conceptu Filii Divini = Confirmatur

Confirmatur 1° praecisa ablata virtute spirativa, Filius non distinguitur a Spiritu Sancto: ergo haec virtus est distinctiva et distinctiva Filii Divini - Confirmatur 2°: quia quidquid est de conceptu Filii creati, nec dicit imperfectionem est de conceptu Filii Divini, aliquin hic non esset perfectissimus sed de ratione omnis Filii creati est virtus productiva alterius, saltem viventis, vel per tempus, ut patet discurrendo per singula, neque haec dicit imperfectionem: ergo ea est de conceptu Filii Divini

Respondetur concedendo maiorem, et distinguo minorem, Filius Divinus distinguitur aliter tum quod spirator est, concedo, tum quod Filius est, nego, ut sic enim solum distinguitur, per hoc, quod ex vi processionis formalis habet Creaturam naturam Divinam, ea ratione, qua homo albus distinguitur per albedinem ab omni albo tum denominationem albi, non vero tum denominationem hominis, tum quam

solum distinguitur per relationem, quare distinguo consequens esse spiratorem
l. de conceptu filii divini ut spiratorem, concedo; ut filius est, nego

Ad [illegible] omitto
ant., et distinguo consequens hoc: virtus est in ratione filii distincti, concedo; in ratione
filii, nego. in filio divino est duplex conceptus unus filii, alter filii
distincti ab spiratu, sed primus stat in filiatione nam supra explicata; alter vero in
relatione spiratoris, quare licet virtus spirativa distinguat filium ab spiratu
sed, non tamen [illegible] illum constituit in ratione filii, sed tantum in ratione distincti, quod
explicatur exemplo entis, quod in ratione entis non constituit per distinctionem, quae
est posterior illius, constituit tamen pro illo in ratione entis distincti, nec obstat hoc axioma
ultimum constitutivum est ultimum distinctivum, idem verum est, quatenus ultimum constitutivum
licet non sit formaliter distinctivum est tamen radicale tale, quatenus in eo fundatur distinctio
completa et consummata, quod minus distinguit radicaliter consequentia filiationem in natura
quam habet [illegible] cum [illegible] quatenus in eo fundatur virtus spirativa, quae formaliter
et proxime distinguit [illegible] ab [illegible]. Ad [illegible] concedo maiorem, et nego minorem, non enim
est de ratione filii, nisi filiatio divina iam explicata, id demum in omnibus [illegible]
[illegible] est filius aeque et asserere, licet in se omnem careat natura fecunda, et possunt
esse filii creati sine virtute productiva alterius viventis, sicut de facto
existit filius divinus in se perfectus sine virtute ad generandum. =

In quantum de ista Trinitate Divinarum Personarum attinet ad distinctiones Magistri d. 2. 9. 21. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 33. 34.

In qua ut maiori claritate pedum tripartitam offeram in quarum 1a parte litteram apertiorem Magistri supposita necessariarum materiarum claritate hac referam; in 2a meis placitus designemus, et in 3a si tempus licuerit aliqua opposita ut pote tela adversariorum enervabo.

Deveniens ad 1am partem meae praelectionis supposita littera Magistri, suppono 1o personam, omissa defin. Boetii, quae obsoletam obscuritatem mihi non placet: sic esse definiendam: persona est Divinitas, seu Deitas resultans ex intellectuali natura, et subsistentia; nam in qualibet substantia datur quoddam substantiale complementum quod subsistentiam appellamus, illud igitur Deitas resultans ex tali subsistentia, et substantia, seu natura, quae talis est intellectualis vocatur persona, ex quo infert inde optime repertam esse personam, quia datur Divinitas ex intellectuali natura, et subsistentia, sicut in homine datur, imo quia subsistentia triplex est, datur triplex persona Christi fides in Athanasii symbolo ... ubi dicitur alia est persona Patris, alia Filii, et alia Spiritus Sancti.

Suppono 2o in Divinis esse unam essentiam, naturam, usiam et substantiam; tria vero supposita tres hypostases, et tres personas, licet aliquando dubia fuit hypostasis significatio, iam vero apertum est, idem significare, quod suppositum. Hinc est in Divinis esse quoque tres personalitates, et suppositalitates; cum enim personae et supposita in Divinis multiplicentur, non vero essentia et natura; aliunde autem supposita et personae tantum dicant essentiam et suppositalitatem seu personalitatem, non multiplicata vero natura, necesse est multiplicari suppositalitatem seu personalitatem, non multiplicata natura

Pereatur, nec multiplicato aliquo eius attributo: an v° ponenda infinita sint. Concludendo tres subsistentias relativas q° est de Voce, negavit Scotus, tamen concedens triplicem inincommunicabilitatem, tres suppositalitates s. personalitates, cum subsistebit Deum, sed contra affirmant Theologi, et merito, quod tres subsistentias fatentur infinitas 6° et 7° Synodus generalis, aliique Patres apud Ruiz de Montoya videndi; id est, non possunt esse tres subsistentias absolutas, nulla absolutam multiplicat infinitas, quae sunt relativas, et quidem significat apud Theologos subsistentia relativa, ac personalitas, suppositalitas, s. incommunicabilitates, sive hic confundunt, et quolibet usurpant, id personalitas, suppositalitas s. incommunicabilitatis multiplicandae infinitas usque ad numerum ternarium: quae est subsistentiae relativae.

Suppono 3° infinitas esse proprietates personales, constat hoc ex Concilio Florentino, hic sancta Trinitas quae tres essentias individuas, et quam personales proprietates distincta cum dicas: Romanum 6° Synodus, Conciliis afficiunt SS. Patres et communis sententia Theologorum, ideo Praepositinus et Gregorius adeo male audierunt, denegant infinitas proprietates personales, ut alii eorum sententiam censeant hyperetica, alii aut minimum erronea. Nunc constat suppono, quod id, quod alicui personae ita convenit, ut nulli conveniat, nec alteri personae possit convenire proprietas est personalis, sed Paternitas, Filiatio, et Spiratio passiva ita conveniunt tribus personis, ut nulli conveniat, neque alteri personae possit convenire, et ideo est definitio nunc et personis, et definitio perfecta cum dicitur: quod infinitas dantur proprietates personales.

Suppono 4°. nos loqui in praesenti de ratione reali personalis Divinarum certum est esse unam quamque personam constitui realiter per rationem praedicata quae constituit eius personalis relatio, quae non est per eas absolutas perfectiones, quas comes in Trinitate, de hoc nullus dubitare

potest

potest, nam tunc prata cuiuscunque personae non dat ullam realem distinctionem: ergo realiter loquendo constituit quamvis personam persona sua propriata. Et ob hanc nam dicitur contra etiam divinam constitui realiter ex omnibus divinis pratis, eo quod inter illa non detur distinctio, sed potius identitas realis. Constat etiam nam illud est realiter etiam res quod realiter est ipsa res, quaelibet persona divina realiter est illud omne, quod habet perfectionem realem. Igitur omne, quod habet perfectionem realem est etiam realiter cuiuslibet personae divinae. Habet ergo sermonem esse de constitutivo formali, et de constitutivo ultimo et differentiali divinarum personarum

Hic breviter praenotatis, duplicem invenio capitalem sententiam in hac materia, unam quae constituit personas divinas constitui proprietatibus absolutis; alteram, quae docet constitui proprietatibus relativis. Primam omnino reijciam. Alteram postmodum defendam.

Equidem sunt nonnulli antiqui theologi qui existimarunt personas divinas ultimo constitui et subsistere per personalitates absolutas, non vero relativas, quam sententiam defendit Scotus in 1° dist. 26 q. 1, quamvis ab ipso subtilissimo Principe non censeri improbabilis, ab aliis vero theologis rigorosi censuris theologicis feriri solet, ideoque breviter illam reijciam ut ad difficiliora transeam.

1°. quia proprietas constitutiva Patris vel debet habere ordinem realem cum filio: ergo debet esse ... ergo nequit esse adeo absoluta, ut absolvatur ab omni ... et relatione. Patet ... nam si ... cum filio dicit essentialiter relationem ad illum ... ostendo; nam persona Patris dicit realem ... cum filio

q[uia] realit[er] existere nequit sine filio, sed ea realis connexio nequit
ee rao Dins nam: ergo debet ee rao proprietatis personalis, patet
Coa, q[uia] persona Patris n[on] e[st] aliud ultra nam, et proprietatem personalem.
minor prob[atur]: q[uia] Pat[er] rao Dins nam n[on] e[st] realit[er] connexus, sed realit[er]
identificatur cum filio: q[uia] illa realis connexio Patris cum filio n[on] potest
ee rao nam, sed rao proprietatis personalis

Contra rejicio: propositionem dictam
illam: q[uia] si dent[ur] in Patre proprietates realit[er] absolutas, distinguent virtual[iter]
realitatem Patris. Hoc n[on] e[st] admittendum: q[uia] neq[ue] quod in Patre
dent[ur] proprietates absolutae, neq[ue] quod illas constituat in eo personam,
Coa quoad utramq[ue] partem e[st] evidens; maior e[st] certa: nam de illa
proprietate absoluta verificabit[ur] n[on] ee respectivam realit[er], de relative
v[er]o respectivam ee realit[er], quae sunt praedicata contradictoria, nec
verificari possunt de perfectionibus realit[er] identificatis, q[ui]n virtualiter
distinguant. minor etiam constat, q[uia] illa praedicata, quae constituunt proprietates
Patris, quae distinguit a ceteris personis n[on] requirunt distinctionem virtualem, ut
Coa e[st], sed solum distinctionem rationis, et sane virtualis distinctio solum excogitata
fuit adeo contradictoria salvanda, quae de relationibus et essentia fides praedicat
velle Conceptum, n[on] Conceptum, sed nulla contradictoria fides praedicat de personalibus
proprietatibus eorum perfectionis proximas Patris: ergo in praedicatis ipsam
constituentibus n[on] requirit[ur] distinctio virtualis

Rejicio 2o nam in Divinis ea
praedicata distinguuntur, quae n[on] habent oppositionem relativam, et ea solum distinguunt
in eo e[st] oppositio relativa; sed illa proprietas absoluta n[on] habet oppositionem rela-
tivam cum filio: ergo n[on] habet distinctionem, sed potius identitatem cum filio: ergo
n[on] requirit ad constitutivum et distinctivum Patris a filio, nec valet dicere,
proprietates illas, q[uam]vis absolutas esse, identificari tamen cum relatione

Patris

Patris realit, deniq hoc n sufficit, ut paternitas opponatur et distinguat a filio, n. n. esset prima realit identificat cum illa eadem natura divina nec tn. in deo haberet opponi cum filio: ergo necessum est, ut ipsa relatio, quae opponitur filio, non sit realitas divinalis sit relatio ad filium.

Praesertim quam unum dicendi, nam ex. divinum ... ultimo, et in fine ... per quod multiplicantur, ... relationes ... multiplicant ... ultimo et in ... Maior est certa, nam ultimum ... personas eas distinguit, et quod idem est multiplicat. Minor probatur ex dicto Florent. sessione 18 Sola relatio apud Graecos et Latinos divinas personas multiplicat, et paulo post. siquidem igitur relationes ... personas multiplicant, ita ut n. alia ratione, quam ... Patris a filio, ac ... persona ... discernantur.

Ex his rationibus apparet ... quam immerito [illegible] dixerunt aliqui personas Patris ... per absolutas proprietates, reliquas vero personas per relativas ...: nam ... absolutus ... aequaliter in Patre, filio, et in Spiritu S. ... discrimen cum una distinguat, et distinguat per aliquid absolutum quod ... est ..., reliquas vero personas per relativas proprietates, quae ... sit ...

... vero refero ... proprietates ... distinguuntur ... a relatione ... in persona divina n. est ... multiplicitas, quod ... proprietates absolutas ... relativas, ... quodque ... n. distinguit a relativo n. absolutum; ... relativum est ...

ratione personalitatem divinam non absolutam, sed relativam esse, et idem est de attributis absolutis substantia, quidditate, veritate et ceteris, quae multiplicantur in divinis quorum nullum absolutum sit sed relativum, eo quod ante operationem intrinsecam non congruant proprietatibus relativis: ergo non dantur tales proprietates absolutae. Neque obstat essentiam divinam ante operationem intrinsecam identificari realiter cum relationibus, et adhuc esse absolutam, quoniam inter essentiam et relationes intercedit distinctio virtualis, ratione cuius essentia est absoluta ut identificata cum relationibus, et relatio est relativa ut identificata cum essentia absoluta. Haec autem distinctio non intercedit inter proprietatem absolutam, si quae est, et relativam. Nullum enim est fundamentum illius: ergo praedictae proprietates, siquidem sint, cum debeant identificari cum relationibus sunt relativae.

Ultimo rejicio praedictam sententiam ex eo quia nobis non deest, quod omnis proprietas absoluta in Deo debet esse perfectio simpliciter simplex, id est, hoc ipso debet esse communis omnibus divinis personis: sed implicat proprietatem absolutam esse constitutivum ultimum et differentiale unius divinae personae absolutae. Major constat. Minor probatur: quia eaedem excluderent proprietates absolutas a qualibet persona, quibus daretur limitatio seu oppositio; idque implicat in divinis, a quibus excludenda est omnis limitatio, et cum etiam quae in divinis inter absoluta praedicata non reperitur oppositio relativa: ergo perfectio seu proprietas absoluta non potest esse primum constitutivum seu distinctivum divinarum personarum.

Rejecta igitur hac sententia, duximus ad aliam partem, in qua me defensurum statuo personas divinas ultimo constitui proprietatibus relativis, et ut majori cum claritate procedam, duabus conclusionibus mentem aperiam.

Dico primo et sit prima conclusio: personae divinae constituuntur proprietatibus relativis. Haec conclusio est communis inter theologos cum Magistro in 1° dist. 26 et cum Angelico Praeceptore pluribus in locis praecipue in

4 9a Gent Cap 26, et 1a parte q. 40 art 4 quas sequitur tota sua schola. Et nos cum eximio P. Suarez lib. 3 de trin. cap. 5°

Probatur 1° ex Scriptura sacra, ubi numquam personas dicerunt, aut nomi[illegible], nisi vocibus relativis indicantibus, quod argumentum videtur ab auctoritate nativa desumi, nisi cum dignitate majori validius est, quia de hoc mysterio nihil cognoscere poterunt nisi per oraculos, cum Spiritus vellet Scripturae proprias divinarum personarum expressione, et ut nos instituerent notae relativae, sicut certum, nam illas nominibus significatas esse personas proprietatibus, alioquin Spiritus Sanctus qui proprietates intimas perfectissime noverat, eas declaraturus nominibus absolutis.

Ergo Scripturas noscere personas vocibus relativis, quia voluit docere nos origine[m] personarum, et etiam quae proprietates relativae sunt notiones, et similiter personarum, quae tamen minus nota capiunt, sicut solent exprimi notiora, tamen in minus nota, sicut nomen officij notiorem, ut si dicas Rex fecit, aut jussit, quod nomen officij notiorem, quam [illegible], ac certum ex eo, quod exprimant proprietates relativas, ut notiones, non negant absolutas, sed tamen ut minus nota.

Probatur 2° ex sacra: nam Scriptura debet intelligi ex Patribus et traditione, sed traditio et Patres dicunt sic sentiendum esse personas divinas istis relationibus constitui: 2° ita sentiendum est, hoc intendunt Patres Toletanum 11 et Vicentinus, in [illegible] hoc intenderunt Patres Toletani 11 et Vicentini: in confessione Trinitatis, quod Pater est, non ad se, sed ad filium est, et quod filius est non ad se, sed ad Patrem est, similiter Spiritus Sanctus non ad se, sed ad Patrem et Filium relative refertur. Ubi P. Suarez exponit non loqui tantum de nomine Patris ut Patre, nam hoc per se notum erat, sed dixisse, quod Pater est in se ipso, quod videtur infra, ut Patres declarent, quod videtur infra, ut declaravit quod persona, se loqui declarent, quod videtur infra indicasse Toletanum cum subdit, cum dixit haec tria sint unum, et unum tria, est in unaquaque persona manens sua proprietas, Pater enim generans hoc sine

sine nativitate, filius genitus cum nativitate, Spiritus vero Sanctus sine nativitate. ubi plane proprietates ipsas explicat. Itidem expressiones similes locunt.

in Concilio unionis desinit, Pater dedit Filio omnia, quae habet, praeter esse Patrem: ergo sola Paternitas est proprietas Patris, alioquin non sola Paternitas esset incommunicabilis, sed illa alia proprietas absoluta, nec sola relatio multiplicaret personas, sed etiam entitatibus, aut proprietatibus absolutis, quod est Concilio Florentino relatum, referens ipse numerum personarum ad solas relationes. sibi docent PP. August. Bern. Hieron. Damasc. Ambros. et alii apud Molina et Vasquez disp. 54 Cap. 3.

Secundo moveor non est omittendus Divus Anselmus de processione Spiritus s. Cap. 3, ubi postquam de unitate essentiae, ac pluralitate relationum locutus fuerat, inquit: Sic huius unitatis, et huius relationis consequentiae se contemperant, ut nec pluralitas, quae sequitur relationem, transeat ad ea, in quibus praedicatur simplicitas supradictae unitatis, nec unitas cohibeat pluralitatem, ubi eadem relatio significat, quatenus nec unitas amittat aliquando suum locum, ubi non obviat aliqua relationis oppositio, nec relatio perdat, quod suum est, nisi ubi obsistit unitas inseparabilis ex quibus verbis manifestum colligo, ubi deest relatio seu oppositio relativa, desunt plurificantes personam: ergo relationes divinae desinunt personae in esse multiplicabilitatis: ergo per ipsas relationes constituuntur personae ultimo et differentialiter. quod sonat Boethius lib. de Trinitate ex fine his verbis, substantia continet unitatem, sola relatio multiplicat Trinitatem, at proinde sola sigillatim proferuntur ac separatim, quae relationis sint.

Probatur modo ratione Magistri Illustrissimi: personae Divinae debent modo constitui proprietatibus personalibus, sicquidem dicuntur proprietates absolutae, immanere essentialiter tollere personam Divinam non ex natura Divina praecedere, et rursus eam in persona; sed non constituunt personae

proprietatibus absolutis, ut supra ostensum est: ergo debent constitui proprietatibus relativis, quod est certa apud omnes. minor plurimis probata manet ex impugnatione illis antecedentibus, eo utique quod medium non extat inter proprietates absolutam et relativam.

Dicent aliqui personas divinas constitui proprietate personali, ut praescindit a relativa, et absoluta, ideoque licet non constituantur proprietate absoluta non propterea constitui relativa, quia proprietas personalis abstracta praescindens est medium constitutivum personarum divinarum. Sed contra quia primo quaerimus constitutivum personarum divinarum non in communi, sed in particulari; deinde quaerimus personarum quaerimus constitutivum ultimum videlicet rationem formalem, qua una persona ab alia distinguitur, sed nulla ratio ultima constitutiva non est conceptus praescindens ab ipsis omnibus, sed ultima differentia relinquitur conceptus non ut ultimum constitutivum, sed ad summum constitutum non ultima ut patet in Petro, ut qui homo non constituitur ultimo formaliter: ergo persona divina non constituitur ultimo conceptu praescindente a relativo et absoluto, sed ordinate conceptu relativo.

Probatur secundo ex impugnatione eadem solutio, quia constitutivum ultimum personarum divinarum debet eas distinguere ab omni eo, quod non est ipsa, ut ex terminis patet, sed nihil absolutum vel praescindens a relativo et absoluto distinguit personas divinas Patrem ergo ab omni eo, quod non est ipsa, quodlibet enim absolutum est commune omnibus personis, atque conveniunt in eo praescindente ab absoluto et relativo ergo personae divinae ultimo constituuntur proprietate personali relativa.

Dicitur quod
propositio est de modo non ultimo ratio non potest personas divinas constitui proprietate absoluta formaliter, sed tota divina est in ipsis pluribus pro=

praescindentibus ab absoluto et relativo, ut esse substantia, et caeteris, si quidem his ablatis, immanet, formaliter tollitur persona divina; id namque constituit personas divinas constitui absoluto: ergo constitutio de constitutivo ultimo, non communi, sed speciali.

Dicunt alii ex Scoto personas divinas ultimo constitui proprietatibus absolutis, quia persona intelligitur ultimo constituta eo praecise, quod intelligatur ratione naturae individua substantia, sive incommunicabilis substantia. Hic est definitio personae: ergo persona divina intelligitur constituta ultimo, eo praecise, quod intelligatur, naturam esse divinam, et subsistentiam incommunicabilem esse divinam: sed in hoc conceptu nulla est formaliter relativum, nihil ergo est aliud: ergo personas divinas non debent ultimo constitui proprietatibus relativis.

Sed contra est, quia haec solutio nimis confusa est, confundit enim constitutionem personae in communi cum constitutione personae specialis, verum est quod persona ac ponatur rationalis naturae individua substantia, sive incommunicabilis substantia, formaliter constitui personas, sed huiusmodi conceptus est omnino communis tam divinis, quam personis creatis, non specialis et ultimo distinguentibus [illegible] personas absolutas non ipsas, quia non possunt constituere personam in specie, quamvis in communi constituant. Unde quamvis dicatur, sive intelligatur natura divina et subsistentia divina incommunicabilis, adhuc non intelligitur persona tamen ut, non tamen praecise consideratur duplicata et ut persona divina, et ut talis persona divina; quaero persona divina praecisa, praeter naturam divinam, solum addit formalitatem personalitatis sive subsistentiae, quae licet ex parte objecti sit relativa realiter virtualiter, non concipitur formaliter ut relativa; quaero autem talis persona involvit formaliter relationem, quia dicit formaliter distinctionem ab eo, quod non est talis persona divina, quod formaliter non habet, nisi ratione relationis aut oppositionis relativae, in quibus adverto, quod conceptus ille constituens tam naturam personarum divinarum ut sic, nec est formaliter absolutus nec formaliter relativus, sed ab utroque praescindentibus, ratio est, quia

sub

subsistentia nullam ex iis differentiis explicite dicit

Dicunt Thomistae quod hoc ipso quod persona divina sit relativa, debet esse aliquid distinctum a relatione, dicuntque testimonio Augustini lib. 7° de Trinit. Cap. 1° ubi asserit, omne relativum esse aliquid excepta relatione: ergo non constituitur per relationem, sed per quid absolutum. Patet conseq.; nullum enim subsistens constituitur per praedicatum, quo excepto adhuc tale subsistens existit: ergo ex mente divi Augustini persona divina aliud manet constituta ad relationem.

Sed contra, quia non debet confundere constitutivum adaequatum et constitutivum inadaequatum, partiale, seu ultimum constitutivum suae, unde loquendo de constitutivo adaequato personae divinae, verum est quod totum est aliquid praeter distinctum a relatione sola, cum praeter involvat naturam et relationem, at persona divina non dicit constitutivum inadaequatum et sui ultimum constitutivum, praecise dicit idem quod relatio distinguit ab ea, quo non dicitur ipsa, quod in persona divina est relatio, et non aliquid absolutum, ex quo infertur manifeste mentem Augustini docentis, non vero relativum adaequate sumptum esse aliquid excepta relatione, non vero inadaequate et suum ultimum constitutivum relativi, hoc enim non relatio est, et nihil aliud.

Stabilita hac nostra conclusione, adhuc est gravissima inter hos Thomistas dissensio in assignando illo formalissimo conceptu per quem persona divina constituatur. Sanctus Thomas distinguit, seu considerat relationes ut affirmans, imponentes, seu subsistentiae facientes naturam divinam, et ut ut tum opponentes, asserit per sub conceptu dicendum taxat constituere, idem fere ut alii Thomistae docet Caiet. Hunc autem relationem ut oppositam, non ut existentes constituere, nam ut oppositae prior est origine, posterior autem ut existentia, Thomistae vero cum Magistro Bañes docent personam constitui per relationem cum oppositum est non ad

Ad omnium hic dicendi modum, in relatione Paternitatis
triplicem conceptum invenio, et idem intelligendum de reliquis
personis, primum conceptum est subsistentiae complentis personas generativas, sive
relationis realis; 2um generationis actualis, 3um relationis praedicamentalis
in sensu quod idem est Paternitatis absolute talis permanens
et in facto esse referentis personam. similiter in filiatione reperio
triplex conceptum primum subsistentiae complentis tamquam genitum, 2um genera-
tionis passivae, 3um relationis praedicamentalis referentis filium ad Patrem, et similiter
in Spiritu Sancto reperio triplex conceptum. primum subsistentiae complentis tamquam
spiratum, 2um spirationis passivae. 3um relationis praedicamentalis in ipsa
spiratione passiva fundatae.
Qua notitia narratione praemissa sit 2a
conclusio. Divinae personae constituuntur ultimo et specialiter
in ratione talium per primum conceptum, Pro quo volo quod paternitatem
sub conceptu personae generativae, sive subsistentiae complentis personam ge-
nerativam constitui. Conclusio sic intellecta probatur 1o authoritate
Cirilli Alexandrini lectione 18 ubi Joannes Theologus inquit, genitorem
nequaquam corporalem esse quemadmodum quidam ex ... [illegible]
et hoc nihil nisi patris habitudo est, in qua quidem hoc duo delibe-
rant, a quo aliquid, et ad quod aliquid; ob id ... Pater, et filius
sit, quod Pater prior est filius autem ex patre, et hoc est explanatione
relationis per habitudinem talem, et nomen Patris per nomen personae seu
personae generativae: ergo persona Divina per talem conceptum constituitur, maior
est authoritas Cirilli, minor probatur: nam relatio praedicamentalis non dicit habitudinem
Patris quatenus prior, et quatenus ... per paternitatem in facto
esse permanente filium ut prius ...
Sic videtur sentire Augustinus
libro de fide ad Petrum cap. 2o in principio dicens personam quidem Patris
est, quod filium genuit. ubi per hanc personam videtur signare
genera-

genitaz actualz eē quasi generatez relativa constituz personas Patris
& Filij quam generationes seu relationes reales. Et Magnus expresse
Divus Basilius lib. 2 contra Eunomium ubi post quam voce ubi protulit
ingeritur, luz audimus, Patrem intelligimus, genitum vero lumen
cum audimus Filij sententiam capimus, subdit, impossibile ē generationes
notas Patris, & Filij capere, nisi generationum accedente cogitatio relativa
firmata sit, id hoc ē exprimere, ut adventit Patrem, seu generatione
& personarum & relationes reales quod formaliter constituunt personas divinas.

Probatur 2°
ex Hormisda Papa ep. 2° Justiniano epistola delineati 1° ex°
editionis Surij et 2ª editionis Binij, ubi personalitates personales explicat
proprium ē Patris, ut generet Filium, proprium Filij Dei, ut ex Patre
Patri nasceretur aequalis, proprium Spiritus Sancti, ut de Patre et Filio procedat
sub una substantia Deitatis. ubi manifeste colligit, de singularitate
nitatibus et distinctis personarum loquens Pontifex, et tamen non ad relationes
personales, id ad reales refert numerum et distinctas personarum: quod personas
divinas, & constitutiones relationis realis, seu quod subsistentias constituunt per generationes
nativitatem substantiae. Probatur 3° ex Bessarione in oratione pro unione ad synodum
Concilij Florentini Cap. 6 cujus auctoritas ē magni momenti, eo,
quod illa oratio quondam mo approbet a Concilio. Sic igitur ait: neque generare,
& genitum esse, quod originis ē, constituit personales personas, sed paternitas
et filiatio; sive Patrem, et Filium esse, quod relativum ē. ex quibus sic efformo
argumentum. Personae Divinae non constituuntur personaliter ex origine aut generatione actuali
et passione, ex relatione quasi formali in origine fundata: quod constituit
solum ex relatione personalis productivi, seu producibilis, quae realis ē. probatur loquens
quod non superest alia relatio. Nam Patrem esse constituit 1am personam, ideo
Patrem esse in actu 2° quod in actu 1°. Deinde Filium esse constituit 2am personam
sed non Filium esse in actu 2° quam genitum, sed in actu 1° quod potest generari =

Probatur minor 2ae maioris conclusionis. 1°. quia personae divinae ut tales, ut
habent aliquid permanens, et subsistens; sed origo ut talis non est aliquid
permanens et subsistens: ergo personae divinae non constituuntur proprietatibus relativis
vel originis. maior est certa, nam personae divinae non sunt desinentes, [illegible]
[illegible] permanentes et subsistentes [illegible]: minor probatur, quia
origo ut talis est quaedam productio formaliter, sed productio non est aliquid
permanens, sed via a patre ad terminum, neque in se subsistit seu subsistit; sed in
patre non sit origo activa, et in filio sit passiva: ergo origo ut talis non est
quid permanens, et subsistens.

Confirmatur: quia [illegible] non constituunt originem: ergo
[illegible] personae [illegible] originem non constituuntur. probatur antecedens et imprimis non
constituit originem passivam, quia [illegible] realiter distinguatur; neque non constituit
originem activam probo hanc partem, res est evidens: origo activa, qua
talis praesupponit suppositum seu personam, a quo egreditur: ergo origo activa
non constituit personam. probatur antecedens origo activa [illegible] sunt principia expe-
ditiva ad operandum, sed [illegible] principium expeditivum ad operandum
est persona: ergo origo activa qua talis supponit constitutum suppositum seu
personam a qua egreditur seu quae egreditur. [illegible] est de relationibus
personis; non constituunt originem activam, a qua realiter distinguuntur,
[illegible] nec passiva, [illegible] est via ad personam, quae terminus est, [illegible];
persona autem seu terminus non constituitur formaliter per suam [illegible] seu per viam, quae
tendit ad terminum

Probatur 2° conclusio: ille respectus relativus constituit personas
[illegible] ad [illegible], sed respectus virtutis productivae, [illegible] productivus
est respectus relativus, qui [illegible] ad [illegible]: ergo talis respectus constituit
personas. Consequentia patet, maior est certa, nam respectus relativus, qui [illegible]
ad [illegible], est illud [illegible], quod personas inter se distinguit, quod autem
personas inter se distinguit, eas ut inter se distinctas constituit. minor probatur
[illegible] est personas divinas posse producere seu productivi, quam actu
producere seu productivi, et a fortiori, quam productus seu producta referat

ut

ut patet tum ex dictis, tum ex ipsa terminorum apprehensione, qua primo terminos patris apprehendimus ut personam producentem seu producentem ut relationem seu productivam: quo constitutivum producentis [illegible] producibilis est constitutivum relativum, quod procedit ad terminum, tanquam constitutivum personarum divinarum. Sed dices ex hac ratione sequitur Filium et Spiritum Sanctum constitui originibus passivis. Quod probatur: quia prima persona divina constituitur per suum conceptum relativum, sed origo passiva in Filio est suus conceptus relativus, et idem est de Spiritu Sancto; quia utraque divina persona constituitur originibus passivis. Minor ex nostro discursu deducitur. Maior probatur: nam ideo Filius et Spiritus Sanctus, ut, quia passive producuntur, quia in conceptu passive producti est suus conceptus relativus intrinsecus. Sed contra hoc nam non omne quod est suum in aliqua re, illam debet constituere; quo omnis origo passiva [illegible] cum Filio et Spiritu Sancto habeant illas in esse personarum; probo autem, nam quod est suum in aliqua re, vel est suum formaliter vel praesuppositive; illud quod solum est suum praesuppositive excludit omnino a ratione constitutivi, non vero quod est suum formaliter, quod exhibet [illegible] rationem, [illegible] origo passiva solum praesuppositive est sua in Filio et Spiritu Sancto; quia minime constituit illos in ratione personae. Discursus patet in hoc, [illegible] est quia producunt, et quod suum est in hoc productio est, quia vero dicat [illegible] formaliter [illegible] constituit? Sed in alia ratione, minor [illegible] praesuppositive est [illegible] formaliter: quia [illegible] ut constituat [illegible] debet esse talis formaliter, sed conceptus [illegible] formaliter producentis generativam, seu [illegible] est suus conceptus formalis in Paternitate: quo constituit [illegible] talis personae. Dicunt alii nullam

[illegible] generativam [illegible] generativam [illegible] actualem, et [illegible] in activa generatione fundatam, et [illegible] dicunt [illegible] conceptibus, quia se tenent

ex parte filij, et Spus S., nam unicum fundamentum, quod ee poterat ut
una ex dictis relationibus est prior alia, est dependentia realis unius
ab altera; sed haec dependentia non datur, quod nullum fundamentum. minor probat:
Nam ad realem dependentiam requirit distinctio realis, et forma non prius productivi,
productivi, quibus neutrum reperit inter eas relationes, non debent assi-
gnari quamlibet prioritatem inter ipsos assignare, ee omnino determinatam
[illegible] debitis quaerenda videtur
haec solum, quod nullus dubitare potest, reperiri inter extrema tam divina
quam creata prioritatem et posterioritatem, quae tamen cum fundamento
in re: quod quamvis non dat realis distinctio, realis productio seu dependentia realis
inter talia extrema, sed potius identitas realis, potest inter distinguere
plures conceptus, ut contingit inter animale et rationale, inter rationes
superiores et inferiores, inter absoluta, et relativa Dei praedicata, inter
essentiam, attributa et relationes, inter cognitionem, et amorem Dei, inter finis
intentionem, et electionem mediorum etiam in divina voluntate, inter intel-
lectivum, et intellectum, et inter plura Dei decreta tam naturalia quam
libera: quod ipsi poterit inter distinguere in Patre conceptum
per generativum, originativum, seu generativum actualem, et relationem productivi
ad filium. Fundamentum vero quod habet intellectus ad huiusmodi conceptus dis-
tinguendos subministrat alterum, nam concipiatur prius Pater quam pro-
generare, deinde generare, postmodum autem referri tanquam
generantem ad filium, tale haec omnia ponit in Patre contrario consideratur
sub ea praecisione metaphysica, imo omnes debent ex relatione
apprehensio quod in Patre contrario possit distingui conceptus ille tri-
plex conceptus. Id adhuc ab hac instantia se videtur expedire
dicendo, quod fundamentum reperit in eius ad prioritatem quandam
inter praedictos conceptus est distinctio realis dependentia seu productio, et hoc
fundamentum in extremis quod quamvis deinde ille triplex conceptus distinguat

Ap.

ppi?l fumus in ipsis receptus; minime inpedimt. in qq. e impobe
dicuti, et pariu here albedinem, sit mihi fumus ut cognam illum
ee albus, n tn e fumus vt paulus, albedine carens, inferam
ee albus. Sed contra 2o quod inneratis arguit distio realis, de-
penda, s. productio e prioritatem physicam et realem, sed haec n in-
venditemus int illos receptus, sed solum prioritatem methaphysicam: 2o quamvis
tale fumus inpedimt n det, ut re ipsa n datur recedimus, adhuc
n repugnat prioritas int illa prata. patet hoc, quoniam ad
similitudinem huius physicae prioritatis, adstruimus aliam methaphysicam
epenes nos receptus cum fumo, sicut ad similitudinem distinctionis realis
adstruunt intus aliam rais cum fumo, n qd fumus careat prioritatis
inneravit ad innerantem omnino similis, sed cum proportione ponendam.

Recent alij suo
ingenio laborantes, verum ee prioritatem omnes repugnantem int
illos receptus, adhuc tn negant debere constitui personam Patris p
suum receptum [illegible] sit p receptus virtutis generativus, sed potius p oes
quamvis unus sit prior alio, quod ostendunt 1o in rebus physicis
homo constat ma et fma, quamvis ma sit prior fma, persona
creata componitur ex na et subsistia, quamvis subsistia sit posterior
na ut pote abillo pendens. 2o in rebus methaphysicis componitur species
ex genere et dispa, cum tn genus in subsistendi hoc, sit prius
dispa: 2o sic Persona Patris constitui debet methaphysice p omnias
illum receptus relationes quamvis unus sit prior alijs.

Sed contra
manifeste, 2a haec evasio omnino tollit hoc acceptum inter theologos
et Philosophos. ee ostitum et ostiva methaphysica alicuius entitatis
supponit ex oes ostivas methaphysicas rei pendendum ee abillo p o

proprietate, quod in tali re reperitur; ut loquendo de verbo methapho-
rice asserunt verum pro animal rationale, quamvis non sit animal rationale, risibile
et admirativum, nec alia ratione, nisi quia talis proprietas ipso reperitur in
hoc illud quod asserunt dictum ab ornatho, dictio quae rationem, quae reperitur
in illa proprietate permittit verum pro animal rationale et non pro reliquis;
rursus theologi loquendo in materia de termino de verbo methapho-
rice divinis asserunt Christum esse intellectivum radicale actu et nihilominus
proprietatum, quamvis in Deo sint plura prorata ratione materia et methapho-
rice dicta, ut ex subjectum, individuum, intellectus, originaliter immensitatem, et aeter-
nitatem etc.; ergo similiter verbo methaphorica proprietates divinis ut Patris debet
esse personas divinas et unus respectus intrinseca relativa, sed tres respectus
in divina relativa ut probatum manet, est respectus personae generativae seu
subsistentia quae constituit personam generativam; ergo activum ultimum constitutionale
personarum Patris methaphorice considerantur, et supra allegatum

Sed adhuc inten-
dunt satisfacere et suo videtur effectu asserendo tres illos relativos
respectus aequaliter se habere quoad deitatem realem, quoniam omnes aequaliter
constituunt in esse rei personam. Rursus quoad deitatem rationis aequaliter
etiam se habere, quoniam intellectus solum dat obiectis cognosci, sed omnes illos
respectus aeque cognoscit, nec quemlibet ab alio praescindit; ergo post
operationem intellectus sicut ante, nullus constituit personas

Sed contra est quia in-
tellectus praedicta et quibuslibet laborant, nam ut formaliter omnes illi
respectus ante operationem intellectus aequales sint ad constituendam personam
, attamen fundamentaliter inaequales sunt; ergo non colligitur quod omnes ante
operationem intellectus constituant personas, illos debere constituere post operationem
intellectus. Probatur antecedens: nam accedente intellectus operatione unus constituit, et
non alter, quod patet in animali et rationali homo, quae ante operationem
intellectus formaliter constituunt hominem, sed adveniente intellectus operatione et praes-
cindente animal rationale, animal constituit hominem, non vero rationale, sed homo non alio

ratione

nisi quia fundabit exante inaequalitatem in ordine ad constituendas ipsas, quae simul fuerunt ab intra praemissa: quia in eo ipso quod tres illi respectus relativi constituant realiter personas, debent etiam omnes illas formaliter et ratione nostra constituere. Sed adhuc conantur sua subtilitate effugere hoc argumentum, dicentes, quod inadaequatum rationem constitutivam duo dicit, scilicet essentialem identitatem cum constituto, et distinctionem ab alio constitutivo, et ab ipso met constituto. Ex his duobus, identitas, quod est identitas essentialis constitutivi cum constituto non pendet ab intra, quia neque dat, neque tollit essentialem identitatem. Distinctio vero, quod est distinctio inter constitutiva, nec non et constitutivum pendet ab intra, quia distinctio est intrinseca, ut est, de qua loquimur: quia quod praefati respectus relativi dicunt, pendet ab intra, quod autem illorum alicui essentialiter identificetur, seu non identificetur cum persona non pendet ab intra, sed est de novo realiter praecedens omnes internas operationes, ideo habent ante operationes internas essentialem identitatem cum persona: quia omnes aequaliter post internas operationes constituere debent personas: quia persona Patris non constituitur solum per respectum relativum; sed complementum personas generativas, videlicet etc. Sed contra, nam non solum distinctio illorum respectuum pendet ab intra, sed etiam partialis identitas illorum cum persona constituta: quia solum evincit probationem argumenti quod partialis identitas, qua fiunt essentialiter diversi, sed distinctio pendet essentialiter ab intra, ergo partialis identitas, et ratione partialis, pendet ab intra: quia quamvis omnes respectus habeant ante operationes internas essentialem identitatem adhuc non sequitur illos respectus constituere personas post internas operationes per hanc immutatam communicationem, quia talem identitatem essentialem solum habent formaliter non vero fundamentaliter, nam ita se habent in re, ut si accedat inter eos illos respicit unus in formalis constitutivum admittet, et

aliam excludit.

Quod evidenti satis exemplo demonstro, nam quamvis identitatem habeat inter se rationale cum animali, et cum homine et non accedente operatione intellectus, tamen rationale non est de constitutivo animalis, cum tamen sit de constitutivo hominis. Unde hoc provenit? nisi quia licet rationale habeat aequalem identitatem cum animali, et cum homine, tamen fundatum diverso modo se habebat circa animal, et hominem, quia fundamentum praemittebat, ut accedente operatione et distinctione intellectus, tamen rationale non sit de constitutivo animalis quamvis sit de constitutivo hominis.

Illustrissimus Godoi eximius Angelici Magistri q. 10 disputatione art. 3 in locupletissima, et pluribus aliis in locis, cum toto Thomistarum plausu, docet Paternitatem duplicem considerationem, sub primus relationis, sub primus formae hypostaticae subsistentis, adstruitque quod primo modo sumpta supra generationem fundatur, et Patrem in ratione personae constitutum supponit, sub conceptu vero formae hypostaticae subsistentis, ad generationem supponitur, et Patrem in esse personae constituit, sed quaeritur demum Angelicus Praeceptor, an sit, vel non sit, hoc modo discurrendi, loquendo de distincta persona. Dico tamen in iudicio

Prima: conceptus formae hypostaticae repertus in Paternitate non est sufficiens ad distinguendam Personam Patris a persona Filii: quia conceptus formae hypostaticae non illam constituere probatur. Quia conceptus talis non est sufficiens ad oppositionem relativam inter Patrem et Filium stabiliendam: ergo non est sufficiens ad distinguendam personas ab alterutra. Consequentia liquet. Antecedens ostendo: conceptus formae hypostaticae formalis ut talis, et in hac praecisa consideratione sistendo, solum habet ultimo complere et terminare naturam, sed iste conceptus ultimo terminare naturam non est conceptus referens aliquo modo Patrem ad Filium ergo conceptus formae hypostaticae ut talis non est sufficiens ad oppositionem relativam

inter

imperfectam, nec tamen est Spiritus S.; tum etiam quia Deus absolute subsistens
ut se propositis ordinatus habet eandem inactivitatem, neutrum tamen est
Spiritus S.: ni ergo haec imperfectio est generatio Spiritus S., inactivitas et spiratio Spiritus S.
consistit in eo, quod sit subsistens spiratus, et nullius alterius sub-
sistentis principium ad intra. Negatur 3o: quod esse genitum implicite est quid
absolutum, in eoque fundat relationem filiationis ideo est filius talis est, quia genitus
est, et idem est proprie dicendum de esse spiratum in Spiritu S. quod est fundamentum
relationis processionis; et hae sufficienter constituunt 2am et 3am personam quia hae
constituunt proprietatibus absolutis. Habet ratio maior esse enim genitum et esse
spiratum sit relativum transcendentaliter, cum essentialiter sint ad aliud, ut
ulterius sint fundamentum relationum praedicamentalium. 4o Negatur quod 1o habere intellectum
et voluntatem est proprium Patris, 1o habere intellectum et 2o voluntatem est proprium
Filii: 1o habere voluntatem et 2o intellectum est proprium Spiritus S., et sunt
proprietates tres absolutae: quod sit in divinis proprietates absolutae quae personas
formaliter constituant. Habet ratio maior: quia subsistentia divina pronominatur omnium
eo quod ratio tantum intellectum et voluntatem, et nulla earum habet rationem
ex personis eo quod ratio sit intelligens et volens, sicut eo quod
ratio sit Deus, earum differentia stat in eo, quod 2a persona ex vi processionis
ratione habet intellectum tantum, 3a ex vi processionis ratione tantum habet
voluntatem. 1a vero persona ratione habet intellectum et voluntatem independenter ab alia
persona, a qua accipiat quodlibet earum, cum dum tamen ad processiones quod ratio
intellectus conveniat Filio, et voluntas Spiritui S. ob quod proprietas cuiuslibet
personae semper intelligitur esse relativa. Hic advertendum est ad maiorem
claritatem, relationem activae spirationis ab aliquibus relegari a constitutivo divinarum

personarum tam communium, quam distinctarum; ratio est: nam relativa oppositio non est requisita ad personalitatem; ergo nequit sub eius ratione constituere personas divinas incommunicabiles, sed neque constituere potest personas ut intra se distinctas, tum quia non est in 3a persona, tum etiam quia communis est Patri et Filio: ergo nequit esse constitutiva divinarum personarum.

Si arguitur: proprietas constitutiva divinae personae debet esse incommunicabilis alteri, sed relatio divina non est de se incommunicabilis alteri: ergo non est constitutiva divinae personae. Major probatur, quia si per impossibile prior est persona per voluntatem, quam persona per intellectum, seu quod idem est si prius produceretur Spiritus Sanctus quam Filius, communicaret relationem Patris Spiritui Sancto: ergo relatio Patris non est incommunicabilis ex se. Sic objicit Scotus, sed Scotus duo rogare debet: primum unde illi constet, quod in eo impossibili casu communicaret Spiritui Sancto relationem Patris? Deinde: cur non etiam dicere debebit quod illi tunc communicaret proprietates absolutas Patris.

Respondetur omissa maiori, negando minorem, ad probationem 1o respondendo quod tunc paternitas relatio communicaret Spiritui Sancto. 2o respondetur, quod tunc Pater haberet aliam Paternitatem ex se communicabilem et actu communicatam, ex quo minime fit, hanc relationem Paternitatis, quam de facto habet, esse communicabilem ex se. 3o respondetur omittendo quod eadem relatio quam de facto dat, tunc communicaret, inde tamen non infertur illam esse communicabilem, quia nulla est implicatio, quod in impossibili communicet actualiter, id quod prius ex incommunicabile erat.

De Principio quo Divinarum processionum

Art. 2

In quonam consistat prius quo Divinarum Personarum?
attinet ad distinctiones 4-5-7-20- lib. 1. Magistri sententiarum

In qua ut majori claritate quedam imprimis offeram in quarum prima parte litteram aperiam Magistri et aliqua supposita stabiliam quae referam, in 2a meam mentem aperiam, et in 3a si tempus sinit objectionibus satis enodabo.

Deveniens ad quaestionem quartam 1am partem supposita littera Mag. praemitto 1o duplex inveniri prius apud theolog. aliud dicit prius quo, et aliud quod. prius quo est virtus illa a qua vere et immediate procedit, seu principium, sive ut uno loquar verbo prius quo est quidditative prius; prius quod est subiectum s. quod subiectum talis virtutis quod sine virtutis dicit, sive denominative prius, seu ut uno verbo loquar prius quod est solum denominative prius, unde diximus inter prius quo, et quod stat in eo, quod unum sit quidditative prius, alterum vero solum denominative. hic refert littera Mag.

ex quo infertur natura divina est prius quo operandi, quia ab ea vere et immediate procedunt operationes divinae, at suppositum s. persona est prius quod operandi, quia est subiectum, quod denominatur prius a natura divina, quam stat videre videlicet in aqua calida, quae dum calefacit, calefactio est a calore tamquam a principio quo, quia vere fluunt a calore; ab aqua vero ut tamquam a principio quod, quia aqua denominatur calefaciens a calore, cuius est subiectum. ex quo patet in divinis, naturam quod esse personas producentes ut ... et utrumque ... dubium est et quaestio est de principio quo, cum ex instantia ... sit duplex receptus virtualiter divisus, alter absolutus ... et alter relativus ..., et in Patre et Filio sit receptus absolutus voluntatis et relativus spirationis, quaeritur an prius quo sit absolutum s. relativum, an vel absolutum et relativum.

Suppono 2o prius quo esse duplex aliud est prius constitutivum, et aliud productivum, hoc dicit proprietates reales et propria ad generandum et spirandum; quae prout communiter auctores ... cum Theologis in 1o distinctionis) quia 1o solum ...

in divinis proprie loquendo, quod male audiunt scholastici apud Mag. in 1o dist.
et S. Thomas 1a parte q. 41 art. 4, qua sententia, Hesselius, Ruysbroekius
ac Florentinus docent in Deo esse principium generandi et spirandi, loquendo
de prius reali non solum proprie loquendo, seu in repugnat tractus, sed et
proprie phylas, quas insinuat Florentinus sessione ultima in confessione
fidei Latinorum ubi addit hec verba, credimus Patris essentiam imaginem esse
loco potestatis producendi Spiritum S. ubi hic potestas non sonat principium quod
aut proprie loquendo, sed phylas et productivas proprie; principium vero comunicatibus etiam
illud apud PP. quod generis in persona producente se comunicat productu-
tate producto.

His breviter praemissis, multiplex in contrarium hoc
puncto invenitur sententia. 1a communis inter theologos docet principium quo divinarum gene-
rationis consistere in perfectione absoluta, sic communiter sentiunt Scotus, Gabriel
Caietanus, Mastrius, Capreolus, Egidius Rom. et Suarez, Arriaga, Granad.
apud Mag. Mag. 1 parte q. 41 art. 5. ita tamen consistere in absoluto, asserunt,
ut requirant etiam relationes, alii ut connotatus, alii ut ut complementum,
et alii ut condicio, in quo solum de voce differunt huiusmodi PP., conve-
niunt tamen in eo, quod tota virtus est in absoluto, et in eo, quod
virtus non potest exsurgere in ipsis nisi a perfectione relativo.

2a Sententia docet,
principium quo divinarum processionum consistere in relativo proprio, sic Bonav.
S. Bonav. et alii. ita tamen consistere in relativo, ut ratio requirat
absolutum, quod alii requirunt ut complementum, alii ut connotatum, alii ut
condicio, quas etiam liquet mere esse voces.

3a Sententia ut in medium tantam ex quas
extreme opposita reducat, docet principium quo divinarum processionum
ex absoluto et relativo, sic Valentia, Frassen et Hugo et alii, in quibus
tamen huius sententiae maximus est diversimode non tantum de voce, sed de re alii
ergo ita ex relativo et absoluto constituunt principium quod, ut quodlibet di-
cendum sit principium partiale, et utrumque collective principium quo totale.
Alii vero docent principium quo individuum et heterogeneum ut ipsi loquuntur

esse

Nobis incipiendae probae conclus. folio sequenti posita ut melius methodo procedat.

B= Probat 1° ab authoritate SS. PP. nam D. Athanasius dialogo 1° de Trinitate, ait, Pater hypostasi gignit, id non gignit principio quod, sed principio quo primo vel generativo. ergo principium quo, seu potentia generativa est hypostasis, seu proprietas relativa. Probat ex Divo Aug. lib. 1° de Trin. Cap. 5 ubi inquit. ex eo ipso Patrem esse, et Patrem dici, quod est eius filius, id est filius est relatio per quam generativa, seu principium quo; verum et quidditative procedit: ergo principium quo productionis in Patre cum filius est paternitas, patet Cons. nam Pater non dicit talis ratione eius, quo ordinem personis est loco, sed ratione paternitatis: ergo sic mens Aug. Pater quia talis generat filium, talitas seu relatio erit potentia generativa, seu principium generans. Probat 2° authoritate D. Thomae 1a parte q. 36 art. 4 ubi vult inducere, principium productivum in divinis ad relationes pertinere sic ergo ait. dicendum est ergo, quod ut hoc nomen principium significet proprietatem, ut significat illam per modum substantivi, unde nunquam accepit alteram significationem: sicut ergo Pater et filius sunt unus Deus propter unitatem formae significatae per hoc nomen Deus, ita sunt unum principium Spiritus S. propter unitatem proprietatis significatae in hoc nomine principium. et solae ad eum sic habet. dicendum quod cum dicit, Pater et filius sunt unum principium Spiritus S. designat una proprietas quae est forma significata per nomen. ex quo adeo aperte authorizat. haec enim est ratio Thomae eodem spiritu propter se habet patrem filii, ac principium Spiritus S. ad principium quo Spiritus S. tribuitur ad Thoma ex proprietate personali: ergo principium quo filii ex proprietate personali constitui debet, minor probatur nam dum loquitur D. Thomas de perfectione absoluta in qua conveniunt Pater, et filius sub in Deitate, quia absolutum est nomen seu vocis principium, et dum loquitur de principio productivo, solum meminit proprietatis personalis: ergo ergo sentit principium productivum in divinis pertinere ad proprietatem personalem, et nullo modo ad perfectionem absolutam. 3° efficacius probatur in hac evidentia Dr Angelicus in 1° dist. 11 q. 1a art. 3° in corpore his verbis: generatio enim non egreditur ab essentia, in quantum est essentia, sed in quantum

ē Prītas, et sī ista duo, sic etiam et Prītas differant in divinis, equidem abstrahendo generao, sed a Prītate immate, et abesse sicut a principio ex qq sic exgeo: tota egressio generans filij tribuitur clare a D. Thom. non etiam sed Prītati, quo nihil egressionis aut generans filij præstendit nisi absoluto sed relativo grato, gallet loco, nam sibi a Prītate immare et abesse ut a principio videt denotare Prītatem ee principium quo productivum, etiam vero ee solum quasi principium loco tantum, s. adnummuz ut principium quod cum relatione ...,

quo testimonio dicta Eminentia Caietanus fatetur manifeste stat D. Thom. in libris suis, sed illustrissimus Godoi conatur explicare prædictas auctoritates, ut mentem Angelici Magistri in suam, de notare stat in dubio, asserendo ibi intelligi ee Prītatem principium quo non formale, sed completive, et ut ab intus denotata, qui ē principium quo immanens, sed meo videri hoc in grato ... mentem Angelici Magistri, quia ibi loquitur de vera generatione et filiationis generare filij illam quæ tribuitur Paternitati, sed dicere Prītatem ee solum completive personam generativam ē dicere Prītatem improprie et metaphorice ee principium quo: quo Prītas ... non adstruitur ibi ut completiva in ratione generantis personæ, sed ut persona gratia rationis ... relationem. Morem probo, nam s. Prītas ē verum et proprium principium a quo egreditur generao s. non ... sed sumpt: quo non completive, aut denotative, sed in recto et formaliter deamit illud ee principium quo productivum generans personam, et bene hoc legitime explicatur mens D. Angelici. Sed ... quo in nullatenus videntur verba Angelici Præceptoris, quod non ē dicendum, sed ex solum sequitur nam adducere, et assignare principium improprium vero et proximum productionis invalidum ē, quia ubi gradimus principium verum et ... quod ratione ... immate ... influat ... quo generao cum sit actus personæ Patris debet assignare ... s. gratia ... principium Patris a quo egrediatur: quo ne hoc ... dicat, asserendum ē hanc ee mentem et ... Præceptoris Angelici. —

post hæc ingreditur ... 4

consistere in relativo et absoluto, etiamsi relativum cum se non habeat prius,
neque absolutum cum se, sed utrumque simul, sicut est una sua, et unio individuo
et hypostasis, ut s. posterius, non in Magistri s. unio

3.° et ultima sententia attento
illa divisione prioris quo in productivum et concomitativum, asserit prius quo
productivum, videlicet distinctum a concomitativo, consistere in sola perfectione relativa,
prius vero concomitativum in solo predicato absoluto, quod ita constituit in personis
duplicem habitudinem, videlicet distinctam unam concomitantiae, ratione cuius non dicitur concomitans
personae productae, et alteram productionis, ratione cuius relatio producentis in persona producta;
hanc sententiam docuit P. Martinus Perez Albin. et magno cum applausu P. Piccolomineus
in manuscriptis, quem sequuntur communiter Recentiores societatis.

Haec ultima
sententia mihi placet in cuius elucidationem meam mentem per duplicem conclusionem aperiam.

Dico 1.° prius quo productivum divinarum personarum consistit in sola perfectione
B= relativa. Probatur 1.° haec conclusio, ratione nam Pater, qua distinctus a Filio, potest producere
Filium, sed Pater qua distinctus a Filio solum dicit relationem paternitatis: ergo Pater, qua
potest producere Filium, dicit solam relationem paternitatis. Consequentia patet, minor est certa,
maior probatur, Pater, qua distinctus a Filio dicit oppositionem relativam cum Filio, in
divinis enim distinctio provenit semper ex oppositione, sed haec oppositio relativa non est quae
Pater potest a Filio producere: ergo a fortiori haec oppositio resultat, quia Pater potest
producere Filium, patet consequentia, nam non est excogitabilis alia oppositio.

2.° probo hanc
conclusionem, Pater qua productivus Filii distinguitur realiter a Filio, sed qua productivus
Filii constituitur formaliter per prius producendi; ergo consequenter formale prius constituit Patrem
distinctum a Filio. Minor liquet: sed per solam relationem paternitatis Pater est distinctus a Filio: ergo
per solam relationem paternitatis Pater est productivus. Caetera constant, praeter maiorem
quae probatur ita: Pater ut productivus Filii dicit relationem realem ad Filium: ergo ut
productivus Filii distinguitur realiter a Filio. Patet consequentia quia relatio realis
requirit extrema distincta realiter. Antecedens probatur, Pater qua productivus non est ad se, quia
non est sui productivus; ergo qua productivus est ad aliud realiter distinctum: ergo productivus

q respectu dicit in statu distinctio a spirito, quindeq tali respectu debet esse sola
Paternitas, quo sola haec distinguit a filio

3o probatur Illud. nam tam productus
ut productivus nequit esse quid absolutum, id est sola relatio: ergo ille prius quo
producens, aut producere potens nequit esse quid absolutum, sed debet esse
sola relatio. Antecedens est certum, quia nihil absolutum est productibile seu productum, quia omnis
productum relatio, quidem etiam distinctos relationis cum absoluto. Consequentia probatur. nam ex duplici
Capite negatur quod absolutum producatur in filio. 1um quia veritas seu esse non generatur
ut communiter omnes theologi conveniunt, ubi nos Deitatis seu esse venit quod est absolutum
in Deo, sed eadem fortitudine probat, essentiam vel Deitatem non generare: ergo sicut
absolutum excludit a ratione termini, solumque relativum admittit, ita solum relativum
est admittendum et quodvis absolutum excludendum a ratione principii, 2um Caput est,
ne sit productibile distinguat a principio producente, sed eadem ratio probat non esse principium produ-
cens ne distinguat a termino producto; cum non minus requiratur distinctio principii producen-
tis a termino producto, quam termini producti a principio producente: ergo principium quo producens
aut producere potens nequit esse aliquid absolutum

Huic effato specialiter argumento
rent ... ista relatio principium quo sufficiens imo et necessario salvari in
principio absoluto connotante relativum, ratione cuius connotationis relativi constituitur
principium quo distinctum a termino producto, quam relatio eatenus in obliquo connotatur, quatenus
est conditio necessaria ut absolutum, in quo duntaxat consistit productiva virtus, operetur
sicut applicatio ignis ad passum licet nec partialiter sit virtus, est tamen conditio sine
qua non operabitur ignis, et ideo connotatur a virtute productiva, quam reddit
in ratione. Hinc explicant cur solus Pater generare possit, et actu generet, quia
licet in filio, et spiritu sancto detur tota virtus generativa cum natura, quae consistit
in absoluto, non tamen datur Paterna relatio, quam connotat ut necessariam conditionem pro gene-
ratione. Hunc tamen discursum reiicio 1o, quia non ostendit cur illa relatio
Patris sit necessaria conditio ut generativa potentia reddatur ad actum, fateor potentiam
productivam, si ea debet subiecti principium supponere ut operetur applicatam suis ad passum
in quo est inducenda forma. propterea supponere dispositionem positivam et negativam passi,
nec

nec n. et ablūz cuiusvis impedimenti, quod ante poet exercitius virtutis impeditae. qdo tn. pot. e. insita, et creativa nihil ad operandus supponit praeter suū exarz: g.o cuz pot. Dei n. sit eductiva, sed potius quasi creativa, n. e. unde colligat, quod pendeat ut operet. ab aliqua praevia roitie, quare cuz in spu S. reperiat generativa virtus ibi generabit.

Resp.o
Ro qa Principiuz ut in praecedentibus ostendi e. activa genao, quare virtus generativa n. exigit illaz ante ut operet, sed post illaz fœlicissime constituit actu generans. unde n. se hbet sicut applicao ignis ad pastuz, naz applicao praevie requirit ad combustionez, et n. e. ipsamet rao fœlix, qua constituit ignis actu comburens, aptius diceret, quod Principiuz requirit in Deo sicut actio in creatis, p. quaz dicunt pariuz actualiter producens

Ad 2.uz 3o: naz quod spus S.
n. hbeat relaz principiatis, sive haec considerat ut roio, sive ut activa genao, n. inferet spuz S. n. generare. pro hanc ptez, naz optime stat suppositum producere, quamvis in isto supposito n. det actualis productio s. roio ad producendus ut patet in creatis, ubi producit ignis ptas substantialis in ligno quamvis actualis productio n. sit in igne, sed q.o convenit tunc in passo, et saltez Deus producit creaturas, qn productio sit in Deo, sed in creatura, itg dixo, quz pariore requirit ut ignis comburat q.e e. in igne, sed in ligno; tantuz q. exigit Caa ex parte sui ad operandus conaliz status sui existenz

4o in neqo consequentias
tuaz, naz ex illa ablua dicitur, quod spus S generet filiuz; ut ostendo nulla alia roio requirit ut suppositu producat tunc, nisi quo requirit ut tunc egrediat ex viribus suppositi, sed quamvis in spu S. n. det principiuz, adhuc ex eius viribus egredit filij genao: g.o si in spu S n. det principiuz, adhuc generat filiuz. Mia probat, naz ex ablua perfectiva, quz claudit in spu S. tanqm ex adequata virtute provenit genao filij

Pro hoc. n. ex aliquo pacto
- S ulra ignz in ligno tanqm ex adequata virtute calor procedat, ignis dicet

ex duabus calorem, nunc vero ad producendum sit intra ignem, sive extra sive nullibi; sed generatio filii procedit ab aliquo generato intra ipsum incluso tanquam ex adequata virtute: ergo procedit ab ipso S. quod erat dicendum. Nec valet respondere, non posse ipsum S. generare, quia non habet in se relationem terminativam, quae est aliquid generatum, iam quia hoc praesupponere est, quia bene stat aliquid producere, quod habeat in se productum, et ergo quod habeat in se productum, quod producat, Deus ergo producit creaturam, quae productio creaturae sit in ipso, sed non creaturam quae non producit, ratio est, nam id producit terminum, dicitur tamen subiective procedit ... ubi ... formaliter actio, sed de subiectivitate, seu generato incluso intra ipsum S. procedit generatio filii: ergo ipsum S. generat filium.

Ex his facile reijcitur alter dicendi modus, quo defendit aliquis hanc rationem, nam licet expresse non asserant, relationem connotantem tanquam terminum, dicunt tamen eam connotare, et quod in obliquo constituit potentiam, nam illam essentialiter collocant in absoluto connotante relativum, de quibus sic insurgo: S. Trinitas est aliqua ratio virtutis physice generativa vel non? si primum: ergo non de connotato, sed principaliter in recto concurrit ad generationem ergo et quae principaliter constitui debet potius quam ex absoluto ac relativo confectum, quod non admittunt. si secundum: ergo nulla ratione pertinet nec in recto, nec in obliquo ad ... potentiam physice generativam.

Quamvis absolutum connotans relationem ... cum illis est eadem toti trinitati; sed virtus generativa est absolutum connotans relationem: ergo virtus generativa est communis toti trinitati: ergo potest ipsum generare, immo et actu generat cum habeat ... nec valet dicere eam potentiam generativam, quae reperitur in ipsa S. non illum actum posse generare, nec adhoc ... ut ipsum S. generaret, sed ... habet; ergo quae ... potentia, quae claudit in supposito denominat illud potens operari ergo si operatio dimanat ex tali potentia, denominari debet tale suppositum actualiter operans: ergo ipsum S. denominatur actualiter generans filium sed hoc ... negant, ergo nec id unde sequitur.

Alij cum eximio Suarez ... intendunt efficaciam rationis generaliter ... , dicunt non requiri

quod prius quo distinguatur realiter a termino producto, sed sufficiat quod prius quod realiter distinguatur, ut salvetur distinctio inter prius et principiatum, sed ratio nam prius quo magis obtinet rationem principii, quam prius quod: ergo si hoc petit a termino producto distingui, a fortiori hoc debet exigere prius quo. probatur antecedens nam prius quod solum denominative, et ratione alterius dicitur prius, prius vero quo est quidditative, et ratione sui prius; ergo prius quo obtinet magis, immo principalius et rigorosius rationem principii, quam prius quod. patet evidenter consequentia: nam prius quo se toto est prius, prius vero quod solum ratione principii quo tale denominatur.

Confirmatur 2o: nam terminus productionis ut quo debet esse realis ut quid productum; ergo prius productum ut quo debet esse realiter productum, sed ex terminis notum videtur, prius debere eo modo distingui a termino quo productivum tale constituitur: ergo si prius ut quo est realiter productum, tale prius debet esse realiter distinctum a termino. Discursus iste est. Movetur ex iis quae ... difficultas expressa est Praeceptoris Angelici 1a parte q. 41 art. 4o. ubi inquit potentia significat principium, principium autem importat distinctionem ab eo cuius est principium, et consideratur inter processus actionis, et ideo nec illarum actionum earum quas aliquis ... producent divinae ab eo s. essentialium s. personalium propter deo attribuitur potentia quantum ad rationem principii, et ideo sicut potentia creandi ponitur in deo ita possumus ponere potentiam generandi et spirandi. Modo sic infero, sed potentia creandi in deo non potest non distingui realiter a creatura: ergo potentia generativa s. spirativa non potest non distingui realiter a termino producto;

3o confirmatur ergo nam prius quo refertur realiter ad principiatum; ergo debet ab illo realiter distingui patet consequentia, antecedens probatur nam prius ex ratione sua relationem significat, quomodo ut reale sit, debet relationem realem dicere, sed nihil potest dicere ipsum realiter referri: ergo si prius quo realiter refertur ad principiatum, debet ab illo realiter

distingui, et mihi, si prius quo non deberet distingui realiter a termino producto, sequeretur Divinam naturam non solum esse prius quo filij, sed etiam prius quo sui, sed hoc absurdum est: ergo prius quo debet realiter distingui a termino producto.

Rem alij sua subtilitate glosantes, prout ad hunc effectum absolutam esse prius quo quod licet non distinguatur realiter a termino producto distinguatur tamen virtualiter quia distinctio cum sit aequivalentia distinctioni reali actuali, aequivalet quoad omnia praedicamenta in excludenda identitate reali, quam consequenter se haberent extrema virtualiter distincta, ac si realiter actualiter distinguerentur, sed in hoc modo distinguuntur absoluta perfectio patris, et relatio filij, praeterea absoluta perfectio esse prius quo filiationis: ergo de facto talis est, rursus insinuant quod cum haec distinctio virtualis sufficiat ut idem sit productum, et improductum ut patet in essentia et relatione, necesse est sufficiat ut idem sit prius quo et productum cum sola distinctione virtuali

Sed quae est, nam haec evasio falso nititur fundamento, nec verum est distinctam virtualem se habere in ordine ad omnia munia perinde ac si realiter distinguerentur, tantum est inventa et excogitata fuit haec distinctio ad verificanda illa praedicata contradictoria quae ex fide cognoscimus, ut generare et non generare et alia similia: ergo non fuit inventa nec elaborata ad stabiliendum prius quo productum, et tamen productum absque distinctione reali, quae inter se debet mediare ratione prioris, et munere principij.

Deinde quia productio unius personae ab alia non est virtualis, sed realis et personalis: ergo non sufficit inter ipsas distinctio virtualis, sed realis et personalis requiritur. Antecedens est indubitatum, alias mysterium non includeret tres personas reales et personales. Consequentia probo: si virtualis distinctio sufficeret in ratione distinctionis ad productionem realem essentia Divina produceret realiter filium, sed hoc non est dicendum: ergo quod distinctio virtualis est insufficiens in ratione distinctionis ad productionem realem. Quia

constant

dicant pro^t rnam, quam ^{ra} faribe gebat, nam etta divina virtu dirigunt a

paecmitere et ipsi credunt, nunquam aliquo modo pryuggu^n ad Trinitatem,

quo etta divina potest conducere virtuti columnae rel. Trinitatem.

Item etiam Trinitatem

n^o pose columnae rela Trinitatem quae ibi dicat Authoritate doctiorum Theol.

et ex consensu theologorum. id faciunt hoc ibi dicta, id nam inquiro, Caiet. et

Suarium, qui in oinit dicta Thp. et theologi in neutro modo columnae demonstrando;

gandam; certe non est alia ratio, quam in illorum realis sint etiam Trinitates

ut admixta virtuti dicto, similiter verificant Trinitatem columnae etiam

et ratio prato abluto qui exeunt in filio, nam ab his prato virtuti

dirigunt, et ad ea qui exeunt in filio pryuggu aliquo modo

Dae 3°: quia

si semel admittat non esse rationem dictam realem actualem inter patrem et filium

id sufficere dictum virtutem, non cadit rei eum hac dirigunt tamen actualiter a filio

quia non est assignabilis alia pro^t quae columnae, in columna, quae ratio debet

adsumi dictio realis, patet Caiet., nam dicere quae nam activa Patris ratio

dirigendi, et inde Patrem a filio debere dirigi non valet, quia non est cum

activa generatio dirigi debeat, si semel dicat, generationem passivam in columnae

pose, nam quod ratio dictam fundat non est columnatio, id vincy columnatio

Proper hoc

fuitra Thp. q. 3^a illa relati aliam viam fuerunt sequuti, dicentes prius

quo ponamus aeque prala, et in recto [redacted] relati ex abluto et relativo

prato, quia tam fecunditas, quam dictio a tuo ut per requiret ad generationem

ipsam, cum autem fecunditas exigat rationem perfectionem absolutam ut etiam t.

rationem, dictio vero generationem relationem a qua ratio intrinseca procedit, inde e

ad prius quo intrinsece obtrans perfectio concurrere prala et in recto; ut mei

hic discurrendi mihi etiam dictis apparet

1° nam sicut prius adequate

productivus distinguitur realiter á termino, ita similiter distingui debet principium inadæ=
quatum, at nihil absolutum distinguitur realiter a persona producta: ergo nihil
absolutum est principium inadæquatum prius ut quo personæ producentis. Minor et loca
patent, Major probatur: ideo principium adæquatum productionis distingui debet á termino
quia productivum est abstrahendo ab eo, quod adæquate vel inadæquate
sit productivum; hoc ipso, quod producere posset, est naturaliter reali ad terminum, et tamen
distingui debet á termino; sed hoc non convenit etiam principii productivi, convenit etiam
principio inadæquate productivo, ergo sicut principium adæquatum ut fatentur, sic
principium inadæquatum debet distingui realiter á termino.

Quo intelligo contra prædictos Thomistas, si principium quo constaret
ex absoluto et relativo, sequeretur Spiritum Sanctum produci partialiter á Filio; sed hoc
est absurdum: ergo illud unde sequitur. Sequellam probo: nam Filius partialiter
procedit ex relatione Patris, et absoluta perfectione, quas repperit in Spiritu Sancto partialiter
procedit ab Spiritus Sanctus probabiliter duplici, tum quia non aliis de causis procedit a
Patre, nisi quia producitur ex perfectione residente in Patre; tum etiam quia hinc
denominatur producens ab aliquo supposito, quod producitur a virtute clausa intra illud
suppositum, ut patet in actu vitali, qui dicitur ab hoc fieri, quoniam virtus,
qua producitur, intra hoc continetur; quod si virtus intra suppositum contenta
sit partialis, dicitur suppositum partialiter, et inadæquate producere, totaliter
vero si sit similiter virtus adæquata, nam suppositum dicitur producere ut quod omne
illud, quod continet virtutem, quæ continetur in viribus illius

Ex ipso
contra dictos Thomistas nihil pro[illegible]ducere se ipsum etiam partialiter, ut fatentur
Thomistæ, deinde colligunt, Filium non in nostro Patris ad suum productum concurrere:
ergo nec principium absolutum Patris præter id quod ad relationem Filii partialiter concurrere.
Probo consequentiam; nam ideo non nequit ad suam productionem concurrere partialiter, quia eius
ipsa realiter identificatur, sed etiam absolutum principium Patris realiter identificatur cum
relativo Filii: ergo nequit absolutum principium Patris concurrere partialiter ad
relationem Filii. Sed dices hoc principium productivum communicari non posse

de

de perfectione absoluta et relativa Scoti, et divisive sumptis, quaevis modi-
ficat per hoc partialis inadaequate, seu partialis, quod sic urgent Regula famam, id
illud principium applicandum est utrique perfectioni sive, et indivisibiliter, tale, quod
verum sit dicere, utramque perfectionem copulative esse virtutem concludentem, nullam vero
seorsim et divisive.

Id vel ego fallor vel oportet desinit hic evasio, nam
relatio Patris, ut a quolibet absoluto praecisa dicitur realiter a filiatione: ergo
ut a quolibet absoluto praecisa habet oppositionem in ratione relationis et concludendi cum
filiatione patet etiam, nam continuum est in divinis omnia esse idem, ubi non obviat relationis
oppositio, cum ergo non habeat oppositionem cum relatione filij, qua concludat ab illa, necesse est,
ut inde habeat, quod tanquam vera physica virtus concludat ab illa, at non concludit
adaequate ut fatentur: ergo inadaequate: ergo potest cum veritate affirmari de relatione
Patris, qua praescindit a quolibet absoluto, quod sit partialis et inadaequata
virtus filiationis, et cum unius inadaequatus principium sit in ordine ad aliud, sequitur
utrumque absolutam perfectionem ut a relativa praecisam esse partialem etiam et inadaequatam
virtutem ejusdem filiationis

Deinde quando principium adaequatum tum constat ex pluribus
partibus concurrentibus, quodlibet potest, imo debet vocari principium inadaequatum
et partiale, nam sicut adaequata causa vocatur quae resultat ex omnibus
partibus collective sumptis, ita partialis, et inadaequata dicitur quaecunque
claudit in adaequata et totali, quod facile [illegible] in creatis, ubi causa
partialis vocatur quaecunque sive cum alia concurrens. Modo sic: absoluta perfectio sive
cum relativa constant unum et integrum principium: ergo quaelibet ex his perfectionibus
seorsim est inadaequatum principium, id absoluta perfectio non distinguitur realiter a relatione
ergo absoluta perfectio non potest esse principium quo divinarum processionum

Stabilita jam
hac principali et primaria conclusione transeo ad 2am in qua dico 2o Principium quo
locutionis divinarum processionum esse perfectionem absolutam, haec conclusio apparet,
constat ex D. Anselmo in monologio Cap. 58 ubi loquens de Spiritu Sancto

sic ait, non ex eo quod dicit, in quo plura sunt Pater et Filius, sed ex eo, in quo sunt unum; non ex relationibus suis, quibus plures sunt, sed ex ipsa essentia emittunt Pater et Filius Spiritum Sanctum, sed per eam emittunt, nam cum productione intelligitur communicare quam producere: ergo primum quo communicativum consistit in perfectione absoluta, minor, in qua est difficultas, patet; nam signatio Filius verbi emitto in sua rigorosa acceptione idem est quod exhibitio sui, seu communicatio alicuius praeexistentis in persona producente, sed solum essentia communicat, seu exhibet ex sui communicatione Filio: ergo solum signat per illud verbum emittere communicare, et non productionem esse ab perfectione absoluta.

Probatur 2o ex D. Hilario lib. de synodis, ubi inquit substantiam nativitatis Filius non habet, nisi de Paterna Authoritate nam, id est authoritatem vocat essentiam, quam per eam exhibitivam se locat Filio ergo constat etiam ex D. Athanasio dialogo 1o de Trinitate, postquam dixerat Patrem esse causam et authorem Filii, postea subiungit, Deus Pater Spiritus Sancti est Author eius, non ex aliquibus eius magis minus, sed ex se ipsius scaturire, sed quod simile scaturiens est solum essentia, relatio enim ut potest incommunicabilis retinet: ergo quod communicat infinitis solum essentia est.

Rursus Joannes Theologus in dialogo Florent[ino] cap. 8 exponens verba docet maxime, ait eo: Dixi Filium ex Patre et ex Patris substantia generari, idem significari; ita tamen ut persona sit primum generans, primum autem quo ipsa persona generat sit id quod solum communicabile est: ergo exponens dictis primum quo communicat eius divinam involuit, sed quia productivum est proprie per solam relationem: ergo ut habeat communicationis in primo quo assignari debet primum communicativum, quod sit per identitatem communicat tanquam producto: ergo cum sola essentia divina communicabilis sit, sola illa gaudere debet nomenclatura primum quo communicabilis.

Probatur 2o ratione fundamentali nam primum quo communicativum est illud quod praeexistens in persona producente se communicat per identitatem tanquam personae producto, sed sola essentia divina est quae praeexistens in Patre se communicat per identitatem Filio: ergo in essentia divina consistit

primum

principium quo creationis divinae passivae, distinctum legitimus,
est explicatio patet exemplo generationis hominis, in qua producitur homo, quatenus
producitur totum, et creatur anima rationalis, quae non producitur a generante sed solum
creatur a Deo, cum ergo talis generatio habet terminum productum sicut hominem aut totum
quae vere fit a generante, habet etiam terminum creatum sicut animam, quae non producitur
a generante; sed creatur generatione mediante, utrique vero terminus est duplex
formalis aut principalis, et materialis aut totalis, terminus totalis in generatione
est homo, totalis, seu materialis est compositum ex hoc cum proprietatibus sive substantialibus
sive accidentalibus; terminus vero formalis et totalis creatus est anima rationalis, materialis et
totalis sunt proprietates animae, quae ipsam consequuntur. Ex his tamen infero, terminum
formalem seu totalem principii quo terminus quod virtus creativa est essentia divina
quia haec solum per se creat ex vi sui conceptus, terminus vero totalis est reliqua
attributa, terminus vero totalis et formalis spirativa est volitio, totalis vero intellectio
et natura. terminus vero formalis principii quo terminus quod est virtus productiva est relatio
personae productae, quia haec solum producit, terminus vero totalis, dicit proprietates
essentiales relationis. Sed respondebis hoc videtur impossibile, quia terminus formalis alicuius
virtutis nequit esse formalis [illegible] eius ea virtute, sed virtus creativa seu
principium quo creationis passivae est perfectio absoluta: ergo nequit formalis terminus
illius virtutis esse in absoluto [illegible], sed haec solum [illegible] habeat
nam aliud debemus considerare in ratione virtutis productivae, et aliud
in ratione virtutis creativae, verum est terminum virtutis productivae esse [illegible]
[illegible] ab ipsa virtute, non vero terminum virtutis creativae, [illegible] ad
summum perfectionem connotatam, ratio est quia virtus formalis creativa per se ipsam
creat et exercet, unde ipsamet est virtus creans, et terminus creatus
facere
aliquid diversum esse connotandum a virtute creativa, qua principium est, et
creatum, ut sic aliqualiter [illegible] concedimus in [illegible] et terminus

formaliter saltem ex connotatis, id autem facile potest impugnari, nam
absolutum principium, quatenus in persona producente connotat esse principium communicativum
et quo connotat productum et tamen communicatum, non est: nam principium communicativum
esse diximus intrinsece, quod praeexistens in persona producente se communicat
per identitatem personae productae; sed notare debeo hoc argumentum solvendum esse
a pluribus existimantibus, principium absolutum esse principium quo productivum
et tamen formaliter illud esse naturam s. aliud absolutum, nam plus difficultatis est
quod tamen productum formaliter realiter identificetur cum virtute producente, quam
quod tamen communicatum cum virtute communicativa, sed sufficit addere(?)
ergo eum non debent reprehendere(?)

Sed instabis adhuc quia communicans ... prius(?)
quia Pater intrinsece differat a filio, quod communicet intellectionem filio, nec eam
accipiat communicandam a filio, filius autem accipit intellectionem a patre, quae
per illam pater communicare: ergo non, quia pater communicat intellectionem filio non est
identitas intellectionis cum filio, patet, nam in hac identitate cum filio
Pater convenit cum filio, nec tamen convenit in ea communicare: ergo falso diximus intel-
lectionem ~~communicatam~~ ut identificatam filio esse principium formale communicativum filii

Sed jam, nam
Plura hic discursus involvit, quae sunt evolvenda, fateor Patrem communicare
filio intellectionem, quam a filio non accipit communicatam, intelligens Pater suas
diversas suas perfectiones, diversissime communicat hanc intellectionem filio, nam
vi paternitatis communicat active, cum per paternitatem producat realiter filium; at vi
suae intellectionis communicat formaliter, quatenus intellectio praeexistens in patre
traducit possibilitatem ad filium, unde cum filius non producat realiter patrem
nihil ei active communicat, quatenus cum nil absolutum existens in patre prae-
exstat, sed potius subsequatur in filio, nihil formaliter communicat filius Patri

Et ut hoc magis
percipiatur advertendum est duplex esse principium communicativum, aliud efficiens
s. active, et aliud formaliter, principium efficiens communicativum est illud, quod producit
actualiter communicatum, sive hoc sit modo sive identitatis s. quolibet alio, virginis(?)
dicitur principium communicativum active calorem in manu, quae producit ignem(?), quam

formale

formaliter et actualiter Calor comunicat manum; principium formale comunicativum est illud, quod ex ipso se comunicat per exhibitionem sui, ut Calor per communicationem sui comunicat, et exhibet manum, sicut ergo duplex est principium Calefactivum aliud efficiens et aliud formale; nam ignis est principium efficiens calefactivum, Calor vero formale, ita similiter duplex est principium Comunicativum aliud efficiens, et aliud formale

Hinc est ratio formalis, qua Pater active comunicat intellectionem filio non est identitas intellectionis cum filio, est tamen identitas non formalis qua formaliter comunicat Pater intellectionem filio circumscripta non identitas utcumque, sed identitas intellectionis ut praeexistentis in Patre, quia formaliter comunicatio non est identitas utcumque, sed identitas formati praeexistentis in alia persona; neque verum est, quod Pater absolute comunicat cum filio in identitate cum intellectione, nam identitas haec in utroque convertit extremo quare sicut Pater in relatione non convenit, sed differt potius a filio, sic in identitate cum intellectione non convenit, quia etiam identitas haec includit praecise relationem, et ut hoc totum designat, et differat ab illo; Pater est includens praecise Divinitatem

Sed dices ideo Paternitas absoluta est principium Comunicativum filii quia prius est filio, cum se comunicat per identitatem, sed filiatio prior est filio, cum se comunicat per identitatem; ergo filiatio prius est filii comunicativum, maior probatur, quia filiatio est pars methaphysica constitutiva filii, omnis pars est prior toto constituto sed contra est, quia non eo praecise quod aliquid sit aliquo modo prius, consequenter est principium Comunicativum, fateor filiatio ut pote pars filii est filio prius, ex hoc tamen non sequitur eam prioritatem esse sufficientem ad rationem principii Comunicativi quia requiritur alia videlicet praeexistentia, quod Comunicat existat formaliter prius in persona producente, quod tantum absoluto filii convenit et non relativo. Huius doctrinae

ratio est, nam principium Comunicativum de quo loquimur est unde processio dimanat et videlicet eadem persona producente, aliquid Comunicat termino producto; ergo praesupponi debet in persona producente formaliter existens, omne Comunicativum videlicet, sicut et productiva debet reperiri formaliter in persona Comunicante et producente, praecipue quoniam in actione

quia circa, exclusionis erumpat, unde duplex productione requirit in absoluto praeto comparatione filii, prior, ut est pater filii, in qua convenit cum filiatione, et a quibus ante ad filium productio exit facta in Patre, et sic non differt a filiatione, ergo productio correlativum ratione huius est paternitatis

Adversus

paternitatem descendere arguitur 1° contra 3am partem conclusionis. quamvis potentia generativa esset communis omnibus personis, non conveniret illis potentiam generare: quod non implicat prius quoad conversionem in perfectione absoluto. ars probat nam voluntas generandi filium est communis omnibus personis, et tamen eis non convenit volentes generare, cum id sit impossibile: ergo licet potentia generativa communis esset, non conveniret eis personis generare potentiam

Retorquetur argumentum

esse in nobis nam illa communis volumus aeternam filium a Patre generari, non autem ab alia persona, et id perficit suam denarem omnibus personis, cum eis et qualiter velint filium a Patre generari, non autem ab alia persona: ergo quia voluntas illa communis est omnibus personis, eis et quae volentes conveniret: ergo si potentia generativa communis esset omnibus personis eis et quae potentiam generare conveniret. unde negat antecedens ad probationem distinguendo maiorem et minorem, voluntas ea voluntas est quod solus Pater generet, et eis personis convenit, et denominat eas quae volentes quod solus Pater generaret

Id potest urgeri; sicut ea voluntas denominat Spiritum Sanctum volentem, quod solus Pater generet, ita potentia generativa, si sit in Spiritu Sancto denominabit illum potentem quod solus Pater generet. Resp. negando consequentiam quae stat optime, quod in Spiritu Sancto detur voluntas illius actionis, quam perficit solus Pater, at omnino repugnat in Spiritu Sancto reperiri virtutem adaequate generativam, quin ipse Spiritus Sanctus generare possit, cum potentia sit virtus generandi, aut producendi non sit aliud, quam habere virtutem generativam, aut productivam

Instabis adhuc; potentia generativa fuit residens in Patre habet in productione filii executionem suam adaequatam, et infinitam: ergo licet transferatur ad Spiritum Sanctum nequivit iterum exercere. Resp. quod si potentia generativa est communis, ipsa natura generare potest nam sicut ipsa, quae communis est omnibus personis, licet prius sit in Patre, mox in

filio

filio, post modum in Spu S., denotat qque formitas causae, quin et actu emanans eundem Spiritum, et per eandem omnino actionem, ita si pro generatione cotis et orbis generis, ut potius sit in Patre, quam in filio, S. Spu

sto denotabit res quae formitas generare, quin et actu generans, non diminutis sed eundem filium, quem generat Pat.

objicies 2o. Deitas est sufficientia, ut exat Trinitas, sed Deitas est activa generatio filii: ergo Deitas est pro generatio filii; probat Cons., nam id, quod est sufficientium ut exat Trinitas productio, est pro productiva tm. — Resp. dicendo maior: Deitas est sufficientia physica ut exat Trinitas nego maior; est sufficientia logica, concedo maior; quia Deitas non producit Trinitatem ut supra diximus, sed ad summum infert, adhuc dicat sufficientiam physicam esse pro ut exat productio tm, non autem logicam.

3o. objicies verbum producit per intellectum, et Spus S. per voluntatem, ut Cons. dicunt: ergo verbum non producit per relationem Trinitatis nec Spus S. per principium activum Patri et filio Com. — Resp. verbum producitur per intellectum tanquam per principium Coalatiuum, et Spus S. per voluntatem ut exat, hic autem est sermo de principio productivo.

4o; sequitur extrema illa principium quod non est quam a principio quo, nam relatio generativa Patris est principium quod productivum, et relatio vero principium quo coalativum: ergo nihil est in Patre distinctum a principio quo, qui ratione constituat in ratione principii quod. — Resp. quod licet absoluta perfectio et relatio constituat in Patre principium quo et quod, in hoc discrimine distinguitur, quia principium quo dicit utramque perfectionem in recto; principium vero quod absolutam constituat in obliquo, relationem in recto, vel dicat principium quo productivum constituere relationem Patris sub ratione virtutis generativae, principium vero quod eandem relationem constituere sub ratione subsistentiae, qua distinguitur a ratione virtutis ut infra dicitur. praeterea hoc autem est aliud discrimen in Patre, et filio vel in Spu S. nam Paternitas et filiatio pertinent ad principium quod illius; non autem ad principium quo productivum seu coalativum.

5o. principio quaeris absoluto, manumque

solo relativo Patris non manet virtus adaequate productiva quatalis

ergo solus relativus non est virtus adaequate productiva. Confirmatur patet, atque ostenditur, quia sequitur in ea hypot. Pater filium produceret, quod nequit admitti — Resp. nam etsi atque deitas ipsa, quatenus manet tota virtus productiva, tamen est impedita defectu proprii correlativi, quare non est mirum, quod Pater nunc non producat filium, pendet et correlativa virtus productiva, et e contra; sicut tamen in natura productio pendet a correlativa passiva, et e contra. 6 Arguitur: verbum est terminus intellectus productus, et amor est terminus productus a voluntate, ut patet in creatis, at filius est verbum et spiritus sanctus amor: ergo filius est terminus a divino intellectu productus, et spiritus sanctus est amor productus a voluntate Patris et filii — Resp. 1°, quod licet in creatis verbum producatur ab intellectu, et amor a voluntate, non tamen ibi est conceptus [illegible] verbi, et amoris, quatenus est verbum dicat intellectum, et amor voluntatem, pro correlativo principio, quod sit de productivo. Melius 2o resp., filius et spiritus sanctus non esse verbum et amorem [illegible], quo trahant productionem, quia nec relatio filii verbum est, nec spiritus s. relatio est amor, unde non est opus, ut quae producunt respiciant intellectum et voluntatem

Dices, si principium quo debet distingui realiter a termino producto, ad virtutem debet esse essentia, tum quia principium quo respicit [illegible], tum quia principium essentiae est relativum ad [illegible], tum etiam, quia si conditio non est [illegible] essentiae, possint dari tota essentia per [illegible] sine distinctione a termino, quod non decet, sed in Divinis ex premissis quo s. etiam quod nil dat essentiae distinctum a termino producto, alioquin Pater et filius essentiam distinguerent, ea ex essentia distinguunt, quorum unus habet essentiam aliquid distinctum ab alio: ergo vel non est danda principii distinctio realis a termino s. Pater et filius essentia distinguuntur.

Ad hoc distinguo maiorem principium quo ista distinctio debet esse essentialis id est [illegible] dicitur essentialis id est [illegible] nego. ad salvandam distinctionem in principio solum requiritur, quod ea ratione qua est principium distinguatur [illegible] ergo relatio Patris [illegible] ratione [illegible] non [illegible] principium

[illegible]

sed non paternitatis, inde e quod non requirit distinctionem essentialem et argumentum solum videtur esse contra ... nam per se distinguunt realiter per illa quod distinctio, sed non distinctio essentialis, quod vel non distinguitur realiter a filio vel non requirit distinctionem essentialem, et non est quod peculiariter ... in quo ubi non datur relatio productiva, productum non datur distinctio, sed de ... non est relatio productiva, nec productiva: ergo individua non requirit distinctionem essentialem. ... quidditativa relationis,

Arguitur, eo ipso, quod relatio sit prius quo productivum eadem intellectio est prius quo communicativum ... relatio ad absolutam probatur antecedens, nam eo ipso intellectio est prius ... productivum relationis identificatur cum absoluto, potentiis [illegible] cum absoluto ... iungi per identitatem; talis enim relatio est prius quo productivum, ... prius communicativum absoluti: ergo eo ipso, quod relatio est ... probatur minor, quia prius productivum tamen potentiis coniungi cum alio est prius communicativum alius: ... non est ... communicativum ... in tali producto, quod est prius productivum ... potentiis coniungi ... cum ... productivum relationis individuis est prius tamen potentiis coniunctis cum absoluto siquidem per ipsum identificatur cum absoluto: ergo eo ipso relatio est prius communicativum absoluti

Ad ... ex dictis ... antecedens, ... concessa maiori ... minorem, ad probationem distinguo maiorem, prius tamen potentiis coniungi cum alio est prius communicativum alius ... et identitate ... nego cum ... in ... producto ... communicativum debet relinquere ... per se ... prius communicativum formaliter ..., cum ergo hoc non possit esse relatio, quia solum absoluta ... quod communicat formaliter per identitatem filio, relatio vero non communicat, ...

Argum[entu]m multo clarius inde est, quod involvit implicationem in terminis contra-
dictoriis de quo hic loquimur; exemplum vero non est ad rem, quia ibi est
non contradictio ab hoc ~~[illegible]~~ in eo producto a natura, cum non requi-
reret in hoc alterum producere, sed potius producendo alterum per creationem
sed ad summum per accidens, quod non sufficit ad rem [illegible] [illegible] [illegible]

V.3 [utrum] trinitas Personarum requiratur ad productionem Creaturarum. lib. 1° dist. 29. 2° lib. d. 1. 13 15 16. li. 3° d. 1ª etc.

Supp° 1° in Deo dari virg. et realis pot. activa productiva creaturarum, que communissime pot. e, ut videtur ex 2 pas. 1° ex 2° Paralipomenon: Dne Deus in manu tua e fortitudo et pot. nec quisquam potest tibi resistere. 2° ex illo Luc. 1°, q. fecit mihi magna, qui potens e: quarum pater ex ratione, q pot. seu virtus productiva creaturarum vere e perfectio nulla involvens imperfectionem, que nature tribuenda e Deo, sic qqd perfectionis dicit, nulla admixta imperfectione Deo debetur ratione sue infinite perfectionis, unde cum nulla ex cap. ostendi possit, q virtus productiva ad extra nullam dicat imperfectionem, tradendi debet nature in Deo vera pot. seu virtus productiva ad extra absque ei auspicia, l formaliter imperfectionis.

Supp° 2° hoc nomen trinitas non significare delatos personarum ut voluit Ricardus supra Mag. dist 24: art 3, q 1, sed potius significare numerum personarum ad invicem relatarum, ut sententia videtur S. Thom. in 1ª p. q 31. art 1 ad 1m, Alexander 1 p. q 66. art 3. dicens q trinitas dicitur relativa, quoniam ad aliquos tres extra se referatur, sed quoniam includit in se tres, quorum unusquisque refertur ad alium; idem erg ex Hugone Victorino tractu 1, cap 9° eruditionis theologice, ubi inquit: trinitas non e nomen substantiale, sed pluralitatis designat personarum; et ideo Quinti, et non singulare dicitur de personis hoc etiam sententia videtur Praeter Mag. in 1° dist 22. cap. praeterea

His breviter praenotatis in hoc perdifficili puncto, celeberrimo inter Theologica triplex invenitur sententia: 1ª fuit Henrici de Gandavo colibeto 6, tota q. 2 qui personas 2ª parte summe art 53: q 3 corpore) asserentis in sola

4 passionis

processiones Divinarum personarum esse cum productione creaturarum, sine qua non producerentur: etiam intellectione Dei mere essentiali ordinati ad producendas creaturas, non ut ipse ait est notitia simplex, et tantum speculativa; At ea notitia producta per actum dicitur declarativa, dispositiva, ordinativa ad opus, ac proinde practica. Haec autem notitia est Verbum. Eodem modo servata proportione ratiocinatur de duplici amore, altero simplici, et altero notionali, et producto, quem esse dispositivum et ordinativum rerum producendarum, et practicum. Notat autem praedicto intellectione producto, et practico simul cum praedicto amore producto esse principium formale producendi creaturas.

Haec sententia temeraria est et parum in fide tuta; a multis autem appellatur erronea. Videri potest Molina 1 p. q. 45: art. 6 inter medium et finem et Valentia 1 p. q. 2 de product. rerum punct. 3 post med. Ideoque reiicio 1.° hanc opinionem, quoniam practica cognitio, ars, et idea, quatenus sunt practicae, et principia operandi sunt sic formaliter non dicunt relationem originis: ergo sunt perfectiones essentiales, et communes tribus personis. Similiter amor prout est practice impulsivus, et applicativus ad opus, erit essentialis, et communis tribus personis. Ita est. Consequentia probatur quoniam in Deo omnia sunt unum, et essentiale communi tribus personis, ubi non obviat oppositio relativa originis, ut probatum est disput. 9: sect 5, et disput 87: sect 2, et sequentibus.

Insurgo 2.° contra hanc sententiam: quoniam ex illa sequitur Spiritum Sanctum non producere creaturas, nec esse principium illarum immediatum; sed hoc dicere haereticum est: ergo. Probo sequelam, quia Spiritus Sanctus nec est Verbum, nec producit Verbum: ergo nec est notitia practica, et ars, sive idea, nec producit notitiam practicam, et artem, sive ideam, ac proinde non habet unum ex requisitis, sine quibus non possunt creaturae produci, videlicet practicam cognitionem, artem, et ideam. Confirmo 1.° quoniam Patres, et Scholastici docent tres Divinas Personas aequaliter, et eadem operatione concurrere ut sint unum principium creaturarum, ita ut in divinitate sint omnia opera Trinitatis. Confirmatur 2.° quoniam integra potentia creandi concluditur in omnipotentia: Atqui integra potentia creandi continet in se practicam

cognitionem

cognitionem, artem et ideam, ac amorem impulsivum, et applicativum ad opus. Quapropter opposita non esse attributum essentiale, et absolutum: sed non est intentio essentialis, et absolutum, practica cognitio, ars et idea, neque amor prout est applicativus ad opus.

Confirmatur 3.º quoniam ex eadem sententia sequitur Patrem non esse practice sapientem, nisi per practicam sapientiam genitam, hoc autem est contra theologicam, et doctrinam Augustini receptam ab omnibus scholasticis, et D. Athanasium, qui oratione 3.ª contra Arianos sic habet: Sapientia Patris est Filius nostra, et in hoc, ubi sapientia homo fit sapiens: et ex sapiente sapientia vita ortum trahit. Nuncius est D. Epiphanius heresi 67 in medio, ubi de Filio sic loquitur: vita ex vita, lumen ex lumine, sapientia ex sapiente. Unde praedictus Author his ex reputationibus rationibus convictus tandem sententiam revocavit in Summ: art 54. q. 6. in solutione ad 1.um argumentum, et art 60. q. 6. ad 2.um, ubi docuit, quod tres Personae creant prout sunt omnino unum, ita ut non requiratur earum distinctio, sicut requiritur distinctio Patris ad spirandum.

2.ª Sententia simpliciter et absolute docet pluralitatem personarum non esse a se requisitam ad productionem creaturarum: ideo potuisse eodem modo potuisse Patrem solo absque Filio, et Spiritu Sancto creaturas per se producere: sicut et potuisset, si Deus esset unica tantum persona, ut arbitrabantur Ethnici. nam necessitas ducendi tres personas oritur tantum ex inseparabili concomitantia personarum, non ex quidditate causalitatis, quae postulet distinctas personas, ita Scotus cont. lib. 8: art 1.º prope finem: Belar, lib 2 de Christo: cap 27 prope finem ad ...... contra Gentiles. Suarez lib 1 de trinitate. cap 11. Vasquez 1 p. disp. 159 num. 5. Molina 1 p. q 45. art 6. Lorinus in Psal. 32 versiculo 6 ad illud: verbo Domini caeli firmati sunt. Cuius dum sententiae videtur esse Caietanus 1 p. q 45. Capreolus 1.º dist 1.ª q 3

fundatum praecipuum horum Doctorum diximus in praedictis disputationibus contra Henricum de Gandavo, nam ea toto explodunt postquam posteriorem eius partem falsam esse ostendunt.

3.ª Sententia

3.ª Sta. defendit personam Verbi, et Spus. Sti. per se requisitam esse, ut Pater Eternus operetur, ita, ut sine illis non possit Pater ad extra producere et operari, proindeque ad 2.am partem huius dissertationis deveniendo dico trinitatem personarum per se requiri in Deo ad extra operandum, ac proinde pot. divinam p. divinas personalitates ad operandum requiri. Pro quo antequam ad probationem accedam, p. huius clarioris declaratione distinguenda sunt plura, quae in praesenti difficultate involvuntur, et ambigua reddunt aliquorum Authorum divisiones. Primo divinas processiones esse causam exemplarem processionis creaturarum, tanquam aliquid primum et perfectissimum in genere processionis, quod est mensura exterioris sui generis, at cum imminente disparitate reddita, eo enim quod processio Verbi est peculiariter causa exemplaris naturae processionis intellectualis, et processio Spus. Sti. peculiariter est exemplaris causa quarumlibet processionum emanantium p. voluntatem.

Tertio

persona Verbi, nec persona Spus. Sti. potest esse ratio formalis, qua Deus, aut Pater formaliter constituatur in esse potentis creare, seu facere aliquid ad extra: nec constituit in actu actualiter creantis, seu producentis creaturas. Ratio est quia in Deo notionalis actus, nec scientia practica, quae sit propria et personalis quidditas Verbi, quae non sit etiam communis Patri, et Spui. Sto. Similiter nullus est amor personalis et proprius Spus. Sti., qui sit quasi practicus, et applicativus ad opus, et non sit communis Patri, et Filio, ut supra diximus Disertatione

Deinde non est in Deo notionalis actus, nec scientia practica, quae sit propria, et personalis quidditas Verbi, et communis Patri, et Spui. Sto. Sta. Similiter nullus est amor personalis, et proprius Spus. Sti., qui sit quasi practicus, et applicativus ad opus, ut non sit communis Patri, et Filio, quidquid adversus praedictos Authores diximus. Ratio quia quaelibet trium Personarum habet totalem pot. et sufficientem ad creandum, atque immediate creat, nec una persona creat

mediante

mediante alia, nec una hac diversa causalitate, nec alia omne creare, nec alia actione, nec in aliud principio: sed ex persona aequaliter eadem actione, eodem modo, et causalitate, tanquam unus principium concurrunt ad creandum, et quamlibet operationem transeuntem.

Ultimo repiter spectat, ut ad creandum, et quamlibet operationem transeuntem non aliter sit requisita persona Verbi, et Spiritus Sancti, prout Verbum est, nisi quatenus eius personalis quidditas trahat illectionem. Unde fit ut Pater sine Verbo non possit esse loquens, nec possit dicere, vel mandare, ut res fiant: imo nec ipsa illectio possit existere sine suo termino interno. Eadem propositione cernuata non aliter Spiritus Sancti persona requisita ad quamlibet operationem transeuntem, nisi quatenus ex sua quidditate personali sic trahat Divinus amor, ut Deus spirator non possit esse complete, ac perfecte Donator respectu creaturarum, nisi producendo Spiritum Sanctum, qui est personaliter donum: imo nec amor ipse possit existere, si careat interno termino qui est Spiritus Sanctus, ut ex dictis constabit

Hoc sensu veniunt intelligendi Doctores, qui sobrie sentiunt, et docent Verbum, et Spiritum Sanctum esse per se requisitos ad productionem creaturarum, ita ut Pater absque illis non posset producere. Haec fuit mens satis expressa D. Thomae opusculo contra errores Graecorum cap. , et 1 p: q 33: art 3 ad 1um, et q 45. art 6, et 4 contra gentes cap 13, et alijs in locis. Eadem sententia colligitur ex S. Bonaventura 1 dist 6. art 1. q 3, ubi citat in eandem sententiam Alexandrum: Alexander 1 p. q 62. membro 1. art 3, et 4. Albertus 1 p: q 35. membro 3. art 2 ad finem. Scotus expresse dictam sententiam docuit 2 Sententiarum: dist 1 tota q 1, praesertim § ad q 3; ut a Capreolo, et alijs refertur, quamvis contrarie sententiae fuerit, verum ille non refutat nisi sententiam Henrici, ut ergo a nobis est impugnata: hanc sententiam per illustrant et quamplurimi DD. videndi apud doctissimum Ruiz de Montoia t. de trinitate, disp 111.

Colligitur autem efficacia illationis haec nostra sententia ex Sacris litteris, et Patribus, ex unus a, et fortasse praestantissimus

fundus

fuerit, oportet quod Spiritus Sanctus inspirauit illud exordium Euangelium: In principio erat Verbum: id fuit, ut ostenderet filium esse Creatorem, facta mirabili consonantia, et consensu inter initium utriusque testamenti. Nam verbum in exordio multoties repetit: dixit Deus: fiat. Nobis apertum fatetur in principio fuisse Verbum, ut subiungat omnia per ipsum esse facta, nimirum quatenus Deus Verbo dixit, et facta sunt: mandauit, et creata sunt, namque Verbo Domini caeli firmati sunt, et Spiritu oris eius omnis uirtus eorum. Ps. 32, sed haec omnia inducere uidentur uirtutem effectricem creaturarum in Verbo et in Spiritu Sancto: quod Verbum, et Spiritus Sanctus per se naturaliter concurrunt ad productionem creaturarum, mira efficacitate: quod namque in praedicto testimonio per hoc Domini Pater intelligitur, qui per Verbum operatur; per hoc Verbo 2a persona intelligitur, per quam omnia facta sunt, per hoc a Spiritu oris eius 3a persona intelligitur, cui peculiariter appropriatur uirtus, et effectio diuinorum operum, ut testatur Augustinus, et communiter Patres, namque per operationem totius uniuersi tribuitur omnibus personis, manifestatur identitas potentiae, et diuinae naturae: quod praedictum testimonium efficaciter induxit influxum effectiuum in Sanctissima Trinitate respectu productionis creaturarum.

Probatur 2o ex Sapientiae 9 ~~ex~~ fecisti omnia Verbo tuo, ex Iudith 16o: dixisti, et facta sunt, misisti Spiritum tuum, et creata sunt. Rursum D. Petrus 2 Epist. cap. 3 ait: terra de aqua, et per aquam consistens Dei Verbo, et inferiora Verbo repositarum; sed haec omnia teruant in Trinitate Diuina uirtutis per se operatiuam creaturarum: quod Diuina Trinitas taliter naturaliter concurrit

3o probatur ex D. Augustino tractatu 1o in Ioan. post medium ita ponderat verba Moysi Genesis 1. omnia sic enumerat. Dixit Deus, fiat, et factum est. Si dixit, quis dixit? Utique Deus. Et quid factum est? Creatura aliqua. Inter dicentem Deum, et factam Creaturam, quid est, per quod factum est, nisi Verbum, quo dixit Deus; fiat, et factum est. et tractatu 2o in Ioan. parum ad medium, quam ad primum inquit, per Verbum facta sunt omnia, quod dixit, et facta sunt. per Verbum facta sunt. per Christum facta sunt, in principio enim erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum, omnia per ipsum facta sunt. Si omnia per Verbum facta sunt: dixit Deus; fiat lux, et facta est lux: in Verbo fecit, per Verbum fecit; sed haec omnia arguunt uirtutis effectiuam ad extra in Trinitate: quod Trinitas personarum per se

requiritur

requiritur ad productionem creaturarum.

Ambrosius lib. de filiis Divinitate cap. 6 prope med.: Verbum, inquit, annunciatur, quod ex proprio deinceps omne processit, et nihil Pater sine eo, aut misit, aut fecit. Origines hom. 2 in variis circa illud Ioann. 1. In principio erat Verbum col. 3 quidem, inquit, per ipsum omnia facta sunt, omni eo nascente ante omnia ex Patre, omnia ex ipso, et per ipsum omnia facta sunt: neque ipsius ex Patre generatio, ipsa est causa omnium conditio, omnique quae ex causa in generatione Spiritus procedunt operatione, et effectus: Per generationem quippe de Verbi ex Deo primo facta sunt omnia. Ideo clamat ex Ps. 104: omnia in sapientia fecisti. Et post pauca subiungit: Quia itaque credere, et intelligere debemus. Pater loquente, filius genitus, et ea, quae efficiuntur per Verbum. Pater loquitur, Verbum gignitur, omnia efficiuntur. Audi Prophetam; quia ipse dixit, et facta sunt: hoc est, Verbum suum genuit, per quod facta sunt omnia, sed hic Origines necessitatem inducit ad operandum ad extra in Trinitate taliter, ut Pater nequeat operari sine filio: quia trinitas personarum per se naturaliter requiritur, ut Deus ad extra operetur producendo Creaturas.

Probatur 4° ex D. Athanasio orat. 3 contra Arrianos, ubi ostendit Patrem sine Verbo non posse creare, inquit et in hunc modum: si non sit filius, quomodo Deus creator esse dici poterit? siquidem per Verbum in sapientia omnia fiunt, sine quo nihil fieri poterit. Et versus med. eiusdem orat., sic prosequitur: Creaturas certe impossibile erat sine Verbo fieri; ut enim lux radiis suis omnia illuminat et sine eius radiis nihil illuminari queunt, ita quoque Pater veluti per manum in Verbo suo operatus est omnia, et sine illo nihil facit. Sicque hic Athanasius, ubi hic clarissime ostendit necessitatem Verbi, ut Pater operetur taliter per ipsum, ut sine ipso nihil operari possit, quod etiam probat tota orat. 2ª, 3ª, et 4ª contra Arrianos.

Probatur quinto ex D. Cyrillo lib. 1 Thesauri cap. 5, ubi ait: Clarum quod fuerit aliqua duratio, quando filius non erat, non est aliud, quam ipsum Deum dicere aliquando non fuisse creatorem; sed postea quando creatur filius. Vig sine ipso factum est nihil. Sin vos igitur, et Deus natus Deus Pater Creator est, erat ex quo Verbum, idem

filius

filius, per quem creator est. Cyrillus lib. 2 Thesauri cap. 1 inquit: non potest esse perfecta Deitas, nisi filius habeatur, et fructus ex se pariatur: nec potest esse creator Deus absque filio, per quem omnia sunt. Cyrillus lib. 10 Thesauri cap. 6 in fine ait: Unaque Patri semper filius (per quem omnia facit, per quem loquitur) illi est necessarius. Quam doctrinam frequenter inculcat idem Cyrillus in sequentibus libris, et cap. eiusdem Thesauri, quando ratione arguunt Trinitatem Deum esse per se rationem ad operandum ad extra: quod trinitas personarum per se requiritur ad producendas Creaturas.

Horum et aliorum PP. authoritatibus innitens Angelicus Doctor lib. 4 contra gentes cap. 13 post med. sic scribit: fecit Deus omnia per Verbum suum, quod est ratio rerum factarum ab ipso. Unde est, quod dicitur a Joanne: omnia per ipsum facta sunt, cui consonat quod Moyses mundi originem describens, in singulis operibus tali utitur modo loquendi: Dixit Deus: fiat lux etc. Dicere enim est verbum producere: sic quod illo modo dicendum est, quod Deus dixit, et facta sunt, quae verbo produxit, per quod res in esse produxit, sicut per artem rationes perfectas. Idemque confirmat pluribus aliis in locis: ex quibus manifeste docet Praeceptor Angelicus Trinitatem personarum per se requiri rationi ad operandum ad extra Creaturas: quod etc.

Respondent aliqui non adeo expressam esse mentem Sanctorum Patrum habitam, ut non possit extrahi ex mente ipsorum discriminatim, adducunt pluries PP. videntur asserere non esse per se requisitam personam Verbi, nec personam Spiritus Sancti ad productionem Creaturarum, sic enim Basilius lib. de Spiritu Sancto cap. 8 Paulo post med. illud Joannis 17 cap.: omnia mea tua sunt, et tua mea ostendit potentia dictum esse, quod ipsi filio a Patre tradendi Autoritas permit; non quod Pater ad operandum filii auxilio sit usus, et in eodem lib. cap. 16 inter principium et med. inquit, nec Pater imperfectam habet operationem, nec filius inconsummatam creationem, nisi ab Spiritu perficiatur. Hoc pacto nec Pater opus habebit filio, sola voluntate creans: attamen vult, et solet creare per filium; nec filius egebit auxilio secundum Patris similitudinem operans, ideo filius vult, soletque per Spiritum perficere. Ubi videtur Basilius signare liberum fuisse Patri Creaturas producere non concurrente filio, similiter liberum fuisse filio, non concurrente Spiritu Sancto, creaturas producere.

Sn

eandem doctrinam adducere conantur D. Chrysostomus tom. 3 hom. 3 Spiritu Sancto

P. 3a

Pro 2a. insurgo: nam D. Basilius, Chrisostomus, et alii pluribus alijs in locis, satis apposite docent Verbum et Spiritum Sanctum esse per se requisitos ad productionem creaturarum. Quo supposito, mens eorumdem Patrum in verbis adductis pro solutione nec dicentiat a se ipsa, et a reliquis Patribus nostram solutionem illustrantibus sic intelligenda est, ut Pater essentialiter habeat totam integram, et completam potentiam creandi et externum operandi, et totam, ac integram operationem immanentem, quae ad hoc requiritur, videlicet, intellectionem, et volitionem: ita ut Verbum, et Spiritus Sanctus non requirantur ad complendam potentiam creandi, et operandi, nec ad supplendam eius imperfectionem: sed requirantur, in quantum Verbum est terminus intrinsecus intellectionis, quo Pater constituitur formaliter dicens, et imperans: Spiritus vero Sanctus requiratur, in quantum est terminus intrinsecus volitionis, quo Pater formaliter constituitur Donator, non quidem actu, sed aptitudine: quod D. Basilius, et Chrysostomus pro nostra solutione perillustrant, quae dicta illis sunt.

Probatur 6o thesis nostra Conclusio. Pater Eternus ut opus eius perfectissime operarius debet habere Sapientiam, virtutem, et artem, ordinantem, et potentiam exequentem, tam speculativam, quam practicam: sed Sapientia, et ars summa non potest existere, nisi terminaretur Verbo producto per illam, per quod diceretur, ordinaretur, et iuberetur, quidquid Sapientia, et ars dictaret: ergo Pater Eternus non potest ad extra operari absque Verbo: probatur maior: nam maior est per se nota. Verbum dum sua quidditate personali formaliter habet, et summa perfectione divinitatis necessitudinis eius Sapientia, et arte abstracta, ideoque ipsum Verbum notionaliter dicitur ars, et Sapientia genita: ergo impossibile est Patrem Eternum operari ad extra absque Verbo: aliis multis potest corroborari, sed ex Scriptura Proverbiorum 8o. ubi dicitur: nondum erant abyssi, et ego iam concepta eram. Et rursus: ante omnes colles ego parturiebar. Et Ecclesiastici 24: ego ex ore Altissimi prodivi primogenita ante omnem creaturam, quae duo testimonia de Persona Verbi, et Eterna illius generatione communiter Patres intelligunt. Secundo probatur illud: ex Julio Nicæno lib. 2. super Numero. ubi dicitur Christus est Dei virtus, et Dei Sapientia dicitur omnis sua ineffabilis dicitur, ex Deo verus Deus Verbum verbo 12. Domini Cœli firmati sunt. 3o probatur efficacissima authoritate D. Gregorii Taumaturgi, qui inquit loquendo de filio Divino

Unus

Vnus est Deus Pater Verbi viventis, sapientiae subsistentis, et potentiae, et figurae aeternae, perfectus perfecti genitor, Pater filii unigeniti. Vnus Dominus solus ex solo, Deus de Deo, figura, et imago divinitatis, Verbum efficax, Sapientia constitutionis rerum universarum comprehensiva, et potentia totius creaturae effectrix: ergo Verbum Divinum est ratio, ut Pater aeternus operetur sapientia, et arte ordinativa, et potentia exsequutiva.

Idem assumptum probatur ex D. Thom. 1. p. q. 45, art. 6 corpore, ubi praeterea inquit: Deus est causa rerum per suum intellectum, et voluntatem, sicut artifex rerum artificiatarum. Artifex autem per Verbum in intellectu conceptum, et per amorem suae voluntatis ad aliquid relatum operatur. Unde et Deus Pater operatus est creaturam per suum Verbum, quod est filius, et per suum amorem, qui est Spiritus Sanctus, et secundum hoc processiones personarum sunt rationes productionis creaturarum, in quantum includunt essentialia attributa, quae sunt scientia, et voluntas. Ubi licet recurrat ad attributa essentialia, minime negat, sed potius explicat et confirmat per se requisitum esse personam Verbi, quatenus sine illa non posset existere scientia, seu existeret muta, et impotens imperandi, et per se requisitum esse Personam Spiritus Sancti pro ratione amoris proportionati Verbo.

Quod autem in processionibus Divinis non sit sola causalitas exemplaris, nec appropriatio sola, magis aperte declaravit 1. Sent. dist. 32 q. 1 art. 3 corpore, ubi praeter communem efficientiam Trinitatis distinguit peculiarem rationem in efficientia, non quidem ex parte efficientis, sed ex parte effectorum: secundum quam proprie Verbum sit ratio creaturarum, quatenus exeunt a Deo per Verbum, et artem; Spiritus Sanctus habeat etiam peculiarem rationem efficientis, prout creaturae exeunt a Deo per libertatem voluntatis, atque deinde colligit non efficientiam propriam, sed rationem efficientis ex parte creaturarum denotari, quando dicitur: Pater et filius creaverunt, diligunt Spiritu Sancto: ergo ex mente Praeceptoris Angelici Verbum divinum est sapientia, et ars ordinans productionis creaturarum.

Confirmatur: quia nullus artifex potest opus artificiosum efficere, nisi dirigatur praeconcepta idea, et imagine operis, quae sit exemplaris causa et ratio rei faciendae: ergo Pater aeternus, cum sit perfectissimus agens in linea operativa, nequit operari absque imagine, idea, seu exemplari causa operis. Sed fecunditas imaginis, exemplaris, ideae, ac rationis, quamvis alta sit, peculiari titulo secundum suam explicitationem ubique continetur in personali proprietate

Verbi, et

Vbi, et p illg scanata, ut qulibet Patris operatio dirigi n possit sine Verbo: Vbi Divini tanquam idea imago, et exeplar requisita ad productione Creaturae: maior huius discursus manifesta fit a D. Basilio lib 5 contra Eunomium Sect 6, ubi inquit: omnis imago, quae creata, a primitivo ad materiam transmutata, similitudine capit, et Characterem participat per artificis mentis, et manus conformationem: sic Pictor, sic lapidis Sculptor, qui aureq, aut aereq statuas fingit, materiam capit, in exeplar aspicit, recipit rei, quam speculatus est, formam, hanc in materiam impressit, et postea Concludit: quomodo ad similitudine Dei creatura ascendere, nisi divino Characteri participaret! Divinus vero Character invenitur, et vera eius imago, imaginis effigies Verbi Xpsti Domini: ergo sine Verbo divino est impossibilis qulibet operatio ad extra.

Ccundo Spiritus

Sancti peculiariter pro nostra clo: neque sine Spiritu Sancto qulibet productio creaturae est impossibilis non minus quam sine Verbo: ergo Spiritus Sancti per se requiritur in Deo ad operandum ad extra. probo ant ex manifesto testimonio Basilii lib 5 contra Eunomium prope med, ubi inquit. Qui filium tollit, his creationem omnis prius abstulit, prius non est subsistere omnis Dei Verbum, per quem omnia facta sunt. Qui Spiritum aufert, perfectionem eorum, quae sunt, abscindit, neque quae fiunt, emissione, et participatione Spiritus fiunt. Quid Clarius, et expressius testimonium excogitari potest ad probandam necessitatem Spiritus Sancti in operatione Dei ad extra: ergo Spiritus Sancti sic Deuxxit.

Probatur 2ª quia sine virtute operativa nemo potest operari: sed Spiritus Sanctus est virtus operativa Patris, et filii: ergo sine Spiritu Sancto Pater, et filius non poterit operari: minor probatur. Spiritus Sanctus, quamvis non sit virtus, per quam fraoliter constituatur Pater, aut filius potentia (neque hoc fraoliter tribuitur ipsis per absolutam et essentialem potentiam) attamen Spiritus Sanctus ex sua proprietate personali terminativa et Subsistentia facit fraolissime volitionem, per quam absoluta potentia aplicatur ad opus: igitur Spiritus Sanctus est virtus, sine qua Pater, et filius operari non possunt. Totus hic discursus deducitur ex D. Cyrillo lib 3 thesauri cap 2, ubi intendit signare non minus per se requiritur esse Spiritum Sanctum, ut Pater, et filius operentur ad extra, quam in creaturis qualitas, quae est virtus activa requisita, ut operetur causa principalis. Eodem sensu D. Damascenus Epist de trisagio pag 4 appellat Verbum, et Spiritum Sanctum virtutes Subsistentes propter notionales ordine transcendentales ad

creaturas

creatarum productionem, quae peculiarius sunt personarum Verbi, et Spiritus Sancti.

3° quoniam Spiritus Sancti persona sicut non est in substantia Dei inferior Patre, et Filio, sic nec est inferior in cooperatione ad producendam creaturam; et huius cooperationis aequalitatem Scripturae et Patres significant, quotiens eodem modo de Spiritu Sancto loquuntur de operatione creaturarum, sicut loquuntur de Verbo, et de Patre. Quod sine Spiritu Sancto fieri est impossibilis quaelibet operatio Dei ad extra; neque sequitur ex a nobis dictis Verbi cooperationem ita esse necessariam, ut sine illa Pater non potuerit operari, cetera est, ut non minus necessaria sit cooperatio Spiritus Sancti ad omnes effectus ad extra operabiles. Nam primo Ps 32. Verbo Domini caeli firmati sunt, et Spiritus oris eius omnis virtus eorum. Ps 103 emitte Spiritum tuum, et creabuntur. Job 33. Spiritus Dei fecit me. Sapientiae 1°. Spiritus Domini replevit orbem terrarum. Joannis 3°, nisi quis renatus fuerit ex aqua, et Spiritu Sancto, propter quae Scripturae testimonia Patres absque discrimine, vel ulla inaequalitate productionem creaturarum adscribunt Spiritui Sancto non minus quam Filio, et Patri, ut videre licet in Basilio Niceno lib. 2 toto cap. in lib. 606. Marianus orat. 44 in Sanctam Pentecosten inter med. et fin: *Hic Spiritus* inquit, et cum Filio rerum creationem et resurrectionem fabricatur quemadmodum hic Scripturae locus comprobatur. Profert enim ea, quae nuper adduximus ex Ps 32, et 103, et Job 33, et Joan 3.

Probatur 4° nam Patres ad significandam cooperationem Filii, et Spiritus Sancti ad omnes ad extra Dei effectus, utuntur metaphora Brachii, manus, ac digitorum: quo quidem indicant Filium et Spiritum Sanctum indivisibiliter cum Patre concurrere ad productionem creaturarum: atque ideo nam Filius in Scriptura Sancta vocari dextera Dei, et Spiritus Sanctus manus, et Brachium appellari propter supradictam cooperationem fuse docet Nicena Synodus lib. 2 § in lib. 606, et sequenti § *Sufficiunt*, ubi inquit: Pater veluti per manum in Verbo suo operatus est omnia, et Isaiae 66. manus mea fecit haec omnia, et D. Athanasius supra Ps 73 contra Arrianos inquit *loquendo de Filio suo*, in hunc modum, *ut quid avertis manum tuam, et dexteram tuam de medio sinu tuo in finem*, id est, unigenitum Dei, qui est in sinu Patris.

Idem docet Cyrillus Alexandrinus lib. 1. thesauri cap. 1 inter primum, et med., inquit, quemadmodum sol numquam sine splendore, ac luce sua lucere potuerit: sic nihil umquam operabitur Pater nisi per Verbum suum: omnia enim per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil: ideo, et dextera, et brachium Dei nominatur quia quasi per manum omnia Deus per ipsum operatur. Et cum dixisset antea Deum potuisse nihil creare, si voluisset. Postea inquit, cum tamen

creare

creare Deus voluerit, et verbum ratio creabit.

Quod autem per manus, et digitos intelligatur

Spiritus Sanctus, docet expresse D. Ambros. lib. 3 de Spiritu Sancto cap. 2, 3, et 6, ubi docet filium Dei appellari dexteram, Spiritum vero Sanctum Dei digitum, ad explandam unitatem omnimodam divinitatis, et simul operationis. Deinde eodem lib. 3 cap. 18 non longe a principio probat Spiritum Sanctum esse manus Patris, et filii; quia Joan. 10 de iisdem electis, de quibus ait: nemo potest rapere de manu Patris mei. Dicit etiam: non rapiet eas quisquam de manu mea. Rursus Isidorus lib. 7 Ethymolog. cap. 2 circa medium ait de filio: manus Dei est, quia omnia per ipsum facta sunt. Brachium, quia ab ipso omnia continentur. Et sequenti cap. post medium loquendo de Spiritu Sancto ait: Spiritus Sanctus ideo digitus Dei dicitur, ut eius operatoria virtus cum Patre, et filio significetur. Alia similia verba affert lib. de differentiis spiritualibus.

Respondent

DD. 4 Oppositum, quod Pater Eternus esset imperfectus, si indigeret concursu filii, et Spiritus Sancti, neque mendicaret creandi virtutem a filio, et Spiritu Sancto, si non potuisset creare sine illis: quoniam trinitas personarum non est requisita ad productionem creaturarum; Probatur quia insurgo, et evidenter ostendo non esse imperfectionem, et indigentiam, verum eximiam perfectionem Patris non posse creare nisi per filium, et in Spiritu Sancto. Primo, quia Pater Eternus solus sine Verbo non potest producere Spiritum Sanctum; sed hoc non arguit imperfectionem, sed summam perfectionem: ergo a fortiori nullam imperfectionem erit tribus Personarum concatenatio ratione cuius, una non possit creare producere sine altera. Secundo ostendo, quia de fide est nihil filium posse creare sine Patre iuxta illud Joan. 5: non potest filius a se facere quidquam, nisi quod viderit Patrem facientem. Nec minus de fide est nullam esse imperfectionem, et indigentiam in filio: ergo similiter nulla sequitur imperfectio aut indigentia in Patre, ex eo, quod nunquam operetur ad extra sine filio, et Spiritu Sancto.

Insurgo

3º contra solutionem: quia non est imperfectio, sed eximia perfectio supremi dominii per illicitum, et voluntatis exercitii, quod Deus non possit creare, nisi libere decernat creare, quo decreto moventi dicat, et imperet rebus, ut fiant. Sed dicere, et imperare est impossibile sine Verbo; et liberum decretum creandi non est possibile, nisi Spiritus Sanctus sit terminus internus divinae volitionis, ergo donum, ratione cuius omnia donantur: ergo rursus prima persona non esset Pater, si ei defuisset ille filius, et consequenter nec esset talis persona, sed nulla

persona

persona, l alia. Quare sicut in quantum Deus esset imperfectus Pater, et subinde non esset Deus, si defuissent illi Verbum, et Spiritus Sanctus, et nihilominus inde non colligitur, Patrem nunc de facto esse imperfectum, et indigentem: ergo licet Pater non possit creare sine Filio, et Spiritu Sancto; non colligitur inde Patrem esse imperfectum, aut indigentem in ratione Creatoris. Locutio enim est a maiori ad minus. Magis enim videbatur imperfectionem, et indigentiam arguere, quod requiratur ad personalem subsistentiam, et ad essentiam divinitatis, quam quod requiratur ad transeuntem operationem creandi.

Ostendo 4° veritatem 2ae solutionis: nam 2a Ita plus nimio timeret indigentiam, et defectum perfectionis in Patre: magis, et vehementius inconveniens incurrit superfluitatem duarum personarum. Sic enim Patrem constituit integrum Creatorem, ut nullius utilitatis sit superaddi Filium, et Spiritum Sanctum, sine quorum concursu nec minus perfecte, nec minus integre crearentur omnia; sed haec superfluitas sive ablatio necessitatis duarum personarum maiori contumelia afficeret sine dubio Filium et Spiritum Sanctum, quam Patri posset afferre perfectionem, ex eo, quod Pater posset sine illis omne producibile terminare ad extra: ergo potius esset indigentiae et imperfectionis Patrem constituere potentem operari ad extra sine Filio, et Spiritu Sancto, quam illos constituere summa cum perfectione indivisibiliter cum utraque persona producta ad extra ad productionem creaturarum concurrere.

Alii respondent ad producendas creaturas sufficere in Deo divinam sapientiam dirigentem, et divinam volitionem, sive amorem impellentem, seu libere determinantem, nec non omnipotentiam exsequentem: sed ista omnia perfecte conveniunt Patri prius ratione, ac origine, quam generet Filium, et spiret Spiritum Sanctum: ergo quamvis Deus esset unica tantum persona, posset producere omnes effectus ad extra producibiles; Contra hanc insurgunt: nam licet verum sit, quod potentia creativa sive productiva cunctorum rei conveniat Patri ex se primo, et radicaliter, quia

4 est Deus infinitae sapientiae, et infiniti amoris, attamen Filius ratione requiritur ad applicandam potentiam dicto, et imperando, quoniam est Verbum, quod quodammodo simile est conditioni sine qua non: sicut enim non obstante intra potentiam causae creatae, sed contingit totam potentiam integram, et perfectam in causa retineri, deficiente conditione sine qua non. Sic intelligendum est de Spiritu Sancto, qui potentiam creativam Dei ad operandum applicat determinando per liberum amorem in facto esse

productus

producti, hec fuit mens Sancti Thome in 1 dist 32 q. 1, art 3, ubi dixit: Verbi esse rationem efficientis ex parte effectorum, non ex parte efficientis, unde inferetur, quod sapientia divina non posset existere, nisi subsisteret in Verbo tanquam in termino producto per ipsam: nec divinus amor posset existere, nisi subsisteret in Spiritu Sancto tanquam in termino producto per ipsum.

Alii respondent, quod non est maius producere creaturas, quam producere personam increatam, et consubstantialem Patri: cum quo sola persona Patris absque filio, et Spiritu Sancto habeat totalem vim, et potentiam producendi filium increatum, et consubstantialem; inde inferetur solam personam Patris absque filio, et Spiritu Sancto habere totalem vim, et potentiam producendi creaturas;

Sed contra est: quia licet maius sit magis esse producere personam increatam, et consubstantialem Patri, quam producere creaturas, et quamvis Pater se solo producat filium divinum, ex hoc non sequitur posse se solo Patrem producere creaturas. Discrimen autem manifestum est, quia imperfectio creaturarum causa est propter quam potuerint non existere, sintque subiectae liberrimo dominio divinae voluntatis, ut eas non producat, si vellet. Unde provenit, quod creaturae non possunt produci, nisi concurrente Verbo dicentis, et imperantis, ut fiant, et concurrente gratuito dono, quod est Spiritus Sanctus, ratione cuius liberè donantur, quaecumque perfectiones creaturis communicantur; At est Deus Verbum divinum a Patre producitur naturali necessitate, ideoque non indiget gratuito dono, nec electione libera, nec indiget imperio dicentis; eadem proportionaliter est ratio, propter quam Spiritus Sanctus naturali necessitate procedens per amorem Dei naturalem non indigeat liberali, et gratuito dono, nec imperio dicentis, ut producatur.

Adhuc subtiliter conantur a difficultate se expedire Conantes: dicunt enim in divinis essentialia priora esse notionalibus, unde cum esse creatibus in Deo sit perfectio essentialis sequitur prius esse personis, et proprietatibus notionalibus, unde inferetur, quod creatio non requirat per se procedere a distinctis personis; sed solus Pater absque aliis personis creare possit; alioquin potentia creandi penderet, ac naturaliter praesupponeret pluralitatem personarum, et ea ratione potentia creandi foret posterior notionalibus processionibus

et

et proprietatibus.

Hanc solutionem tetigit Doctor Angelicus q 33: art 3 ad 1m, ubi ait: Omnia, quae important respectum ad creaturam per posterius dicuntur, quam propria, quae important respectum personalem: quia persona procedens in divinis, procedit ut principium productionis creaturae. Sicut enim verbum conceptum ex mente artificis per prius intelligitur procedere ab artifice, quam artificiatum, quod producitur ad similitudinem verbi concepti in mente: ita per prius procedit filius a Patre, quam creatura, de qua nomen filiationis dicitur, dum quod aliquid participat de similitudine filii, vel Patris. hoc est, quod posterior creatura, quoadmodo posterior est verbo, et spiratio, quatenus illos exigit, ut applicetur ad opus, quamvis alia ratione sit prior, quatenus distinctio in essentia divinitatis. unde praedicata essentialia, et absoluta priora sunt notionalibus in subsistendi ordine: quemadmodum universalia, sive Omnia dicuntur esse priora particularibus. Porro alio genere prioritatis relativus posterioritate dicitur prioris essentialibus quibusdam praedicatis, quae nequeunt esse sine illis. Et hoc accidit, quod dicatur respectus ad creaturas, ut docet S. Thom. relatus

Ad 3m partem dicendo sic arguunt 1a nostrae conclusionis: quia si filius esset per se requisitus ad productionem creaturae, foret praerequisitus tanquam verbum ad imperandum, et gubernandum; sed non requiritur hoc modo: ergo nullo modo requiritur. minor probatur nam habet filius omnia portat verbo virtutis suae: sed filius non habet aliud verbum praeter cognitionem essentialem, et omnium: quod talis intellectio absque alio verbo personali realiter distincto, realiterque producto, satis est, ut divina persona creaturas portet, producat, dirigat, atque gubernet. Confirmatur, quia licet requiratur verbum prout verbum est, non requiritur tanquam persona subsistens, atque realiter distincta a Patre; similiterque amor non requiritur, prout est persona subsistens, atque realiter distincta: ergo pluralitas personarum non per se, sed per accidens concurrit ad productionem creaturarum.

Respondendo minorem, et ad eius probationem respondeo negando eam; quia si non daretur in Deo verbum aliquod proprie, verbumque productum per intellectionem, neque essentialis loquutio haberet proprium sibi terminum, ideoque foret diminuta, nec posset effectus sortiri praevenientes operationes. Ceterum aliquo verbo dato, quod verum et proprie fuerit productum per illectionem; non solum Pater producens illud; sed ipsum etiam verbum potest dicere, et imperare plene, atque perfecte, creaturaque potest effectus sortiri praevenientes

cientis operationis. Probatur: quia non solo Verbo Pater loquitur; sed etiam Verbis seipso loquitur, eodemque Verbo loquitur Spiritus Sanctus, totaque proinde Trinitas, ut ostendimus disput 60: sect 4, 5, et 6.

Ad confirmationem respondeo: immatam primariamque perfectionem necessitatis in eo consistit, quod Verbum, et Spiritus Sanctus requirantur ad extra operandum, quatenus terminant, et complent intellectionem, et volitionem divinam: Unde si per impossibile Verbum divinum non subsisteret quasi persona distincta realiter a persona loquente, dummodo Deus vere loqueretur, et impraesentiarum Verbo, creare potuisset (idem illiusque de volitione). Nihilominus mediatam, secundariamque perfectionem necessitatis exigit Verbum realiter distinctum, realiterque productum a persona loquente, subsistensque peculiari subsistentia propterea quod Verbum divinum per se, qua ratione Verbum divinum est, postulat esse suppositum realiter productum per intellectionem, et consequenter distinctum personaliter a supposito loquente, quia tota quidditas Verbi per se postulatur ad creandum. Idem proportionaliter illiusque de volitione, et Spiritu Sancto; atque ita consonant, quae de spiratione comparata cum creatione dicta sunt disput 71: sect 3 ad 4um argumentum.

In hoc igitur, sicut in aliis innumeris differt infinitus, et increatus artifex ab artifice creato, et finito, et praecipue hoc differt a ratione, quae est in mente artificis creati, quia Verbum Dei Deus subsistens est: ratio autem artificiati in mente artificis non est vere subsistens, sed solo intelligibilis forma, ut recte notavit S. Thom. 4 contra gentes cap 13 paulo post med inde colligens, quod ratio existens in mente artificis creati non convenit proprie agere, sed tantum esse rationem per quam artifex operatur. At vero divino Verbo convenit proprie agere, quoniam subsistens est.

2° arguitur contra eandem conclusionem: quia si creatura productio per se maxime supponeret plures personas, sequeretur Philosophos naturali cognitione potuisse devenire in cognitionem Trinitatis. Consequens autem esse impossibile vidimus disput 41. Sequela probatur: quia Philosophi naturaliter potuerunt cognoscere dependentiam creaturae a causa prima; quapropter si prima causa ratio requiritur subsistens in tribus personis: cognoscerent tres personas esse requisitas, ut sit prima creatura.

Ad hoc

Ad hoc argum. cuius nervus in eo situs est: quia Philosophi lumine naturali rationis demonstrare possunt eos agere per intellectionem, et volitionem: atqui naturali ratione non potuerunt assequi distinctionem, et quidditates intellectionis divinae postulantes terminari Verbo realiter producto per ipsum: nec quidditates divinae volitionis postulantes terminari Spiritu Sancto realiter producto per ipsum. Cuius ratio est, quoniam licet creaturae repraesentent sapientiam infinitam, et libertatem infinitae volitionis: caeterum praedictas earum quidditates, quae postulent tres realiter distinctos, nullo modo repraesentant creaturae. Proinde manifestatur evidenter huius argumenti fallacia: quia probaret etiam Philosophos potuisse naturaliter cognoscere mysterium Trinitatis ex eo solo, quod scirent Deum intelligere et velle: quoniam Verbum, et Spiritus Sanctus naturaliter consequuntur divinam intellectionem, et volitionem. Cuius falsitas demonstrata est disput. 41.

[illegible] cinotio in m' essaz et relationes diurnas

Quenam distinctio detur inter essentiam et relationes divinas, pertinet ad distinctiones 2-8-19-33-34 lib. 1i Magistri

In qua ut majori claritate procedam, tripartitam offeram inquisitionem: 1o diversas opiniones Magistri sententiarum, plurimas et aliquas suppositiones referam. in 2o meam mentem aperiam, seu authoritatibus seu rationibus fulcitam et in 3o si quae contra nostram veniant argumenta opposita solvam.

Veniamus igitur ad primam partem suppositionum Magistri, praemitto 1o dari inter essentiam et divinas relationes identitatem realem, quod jam antea stabilitum est contra Theodosianos et Damianitas haereticos in Conciliis et SS. Patribus, et praecipue contra Gilbertum Porretanum Pictaviensem Episcopum in duobus Conciliis Remensibus, sub Callixto 2o et sub Eugenio 3o in quibus Episcopi inquiunt: Credimus solum Deum Patrem, Filium et Spiritum S. aeternum esse, nec aliquas omnino res sive relationes, sive singularitates, seu unitates dicant, et hujusmodi alia in Deo esse, quae sint ab aeterno et non sint Deus, et quamvis hoc decretum non fuerit confirmatum a summo Pontifice, Eugenius 3us adhibito postea consilio Cardinalium contra Gilbertum definit et statuit: Ne verbo, nec aliqua ratio theologica inter naturam et personam divideret; neve Deus divina essentia diceretur ex sensu ablativi tantum, sed etiam ex sensu nominativi, quod idem est ac dicere, quod nullus est [illegible] realis naturam divinam et personas divinas, et personas divinas, essentiam seu naturam.

Probat Lateranense Concilium Cap. Damnamus, de summa Trinitate, ubi dicunt, quaelibet trium personarum est illa res, videlicet substantia, essentia, seu natura divina: constat ergo ex Concilio

Nisseno lib 2 colum 8. § Sancta et Magno sic f. Orius alloquutus
fuit, non est magna, sed tres personae vel subsistentiae, quas veritatem
oppugnare ... et os Hologhier ut videre est apud P. Vitaliam ...
de mentis disp.e ... prolog detrin. Sed breuitatis non est omittendus ...
... q. ... ad catodoxos. ubi inquit. Del simplicitas tota est
filius, et tota est pater filius, et tota est ... et tota ...
[ubi ... pater filius, ... intelligit, ... proprietatem alternativus

Supponendo 2.o ... distinctionem realem ab omnibus Philosophis
admissam, que distinctio ... quod unum non sit realiter aliud et
distinctionem mediam magno ... ab Scoto elaboratam, ... aliam
distinctionem ... a Theologis excogitatam, ... vocatam distinctionem
virtualem, eo quod illesa identitate reali ... viam operatur
ad verificanda praedicata contradictoria, definitur solet sic ...
distinctio virtualis est aequivalentia distinctionis realis ... extra
realem identitatem in ordine ad verificanda praedicata ... contradictoria
quae ... non sit distinctio praestat in ordine ad verificanda
praedicata contradictoria, quod praestare solet ... distinctio, et hinc
virtualis dicitur, quasi virtute ... distinctionem

Sed notandum
est quod realis ... distinctio duo praestat. ... excludere identitatem ... extremo, vi cuius exclusionis unum
de alio ..., ut ... Petrus et Paulus non est identitas realis, quoniam ibi dat distinctio realis excludens eam identitatem, ... ut
Petrus negetur de Paulo, et Paulus negetur de ... falsificatur
haec propositio Petrus est Paulus, et opposita verificatur Petrus non est Paulus. ...
est, extrema reddere apta ut verificentur ... praedicata contradictoria

ias

tam ergo distinctio virtualis non equivalet formali quoad suum effectum sed quoad aliquem, quia non facit ut unum extremum de alio neget, sicut non tam distinctio virtualis esset, sed formalis, sed facit aliquem effectum ipsius, quod praedicata aliqua se contradictoria verificentur de ipsis extremis, quamvis identificatis. Imo se contrariis inde aliqui distinguunt: quod distinctio virtualis non equivalet reali, quoad formale seu essentiale ipsius, sed quoad effectum, quem in formalis causat.

His praelibatis

secundum difficultatis excepto dicitur, quod si essentia Divina et relationes sunt eadem realiter entitates verificant de illis praedicata contradictoria, nam ante secundum unum opinionem datur in Trinitate persona generans et non generata qualis est Pater, datur etiam persona genita et non generans qualis est Filius, modo sed utrumque contradictorium sit generat et non generat, generat et non generat convenit Patri a parte rei sed neutrum sed aliquod illorum? sed utrumque convenit: ergo tam duplex praedicatum contradictorium conveniunt Deitati a parte rei, si aliquis dicat, hec intentus, quod Deitas est Pater, et Pater generat, et Deitas non generat: ergo eidem realitati entitati Patris hoc relati Deitas convenit a parte rei generare, et non generare

Praeterea Deitas identificat

cum Filio, sed de Filio verificatur generari, quod non verificatur de Deitate ergo convenit duplex contradictorium eidem entitati Filii, hoc Filiatio et Deitas demumque si aliquis objiceret, dat sibi intentum, quod si Deitati convenit generare, cum id non conveniat Filio, cui realiter identificat Deitas, tam eidem entitati Filii convenit generare et non generare, si vero Deitati convenit non generare, cum oppositum Patri realiter identificato cum Deitate conveniat tam sibi convenit eidem realitati Patris duplex contradictorium

In hac adeo

ingenti difficultate, repugnantiamque sentiat excepto, quod de eadem realitate

cum non videant praedicata contradictoria verificari, in varios se diuisere vias Authores. 1a sententia inter essentiam diuinam et relationes admittit distinctionem ante opus intellectus, quae sit aliquo modo realis, qualis est inter rem et eius modum, licet non sit distinctio media inter realem et rationis, ita existimat Durandus in 1o dist. 5 q. 1 n. 5 consequentibus et aliis in locis. 2a sententia recusat appellare realem distinctionem, eam, quam admittit inter relationes et essentiam diuinam, appellatque distinctionem ex natura rei, ad realem, ita sentiunt Scotus in 1o dist. 2 q. 4 Ochamus, Gabriel. 3a sententia est excogitata a Doctissimis PP. illis quae insinuauit Egidius Lusitanus to. 1o de Beatitudine lib. 5 q. 6 art. 3. Caietanus eminentia, ut eisdem apud P. Hugo. lib. 1o de Deo uno disp. 15 cap. 2 quae statuit distinctionem virtualem inter essentiam et relationes diuinas. Haec 3a sententia mihi placet, quia illa planum sit mysterium trinitatis difficilimum, et contradicentibus insuperabile, in verbis claudas vnicam statuo conclusionem. Essentia et relationes diuinae ante opus intellectus solum virtualiter distinguuntur, non modalitate et ex natura rei.

Probatur 1o: nam inter illa extrema datur virtualis distinctio quae cum realiter identificentur, subeunt a parte rei praedicata contradictoria inter se, sed relationes et essentia a parte rei identificantur realiter, et a parte rei subeunt praedicata contradictoria: ergo inter essentiam et relationes diuinas datur virtualis distinctio, consequentia patet et utraque praemissa constat ex dictis.

Probatur 2o explicaturque hoc exemplo, nam immensitas diuina cum sit realiter indiuisibilis, praestat id ipsum, quod praestaret, si partibus realiter distinctis constaret, nam Deus praesens fuit omnibus partibus spatii: ergo aequivalet ubicationi creatae, quae partibus realiter distinctis constat in ordine ad constituendum subiectum ubique locatum, patet consequentia: quia omnes partes spatii sibi praesentes facit, non vero facit eas praesentes inter se. Sic ergo distinctio virtualis praestat in diuinis extremis, quod faceret actualis formalis et vera distinctio; nam ea reddit apta verificandi praedicata contradictoria

cumque

Cum quod laudat omnium generum et proprietates nam divinae identitatem, non faciat eas per identitatem ac proprietates inter se, ideo quod tuo modo potest explicari exemplo quantitatis. Confirmatur: quia illa virtualiter distinguuntur, quae cum sint eadem indivisibiliter entitas, habent effectus, sive quasi effectus formales eorum quae realiter distinguuntur: sed essentia et relationes divinae habent effectus formales eorum quae realiter distinguuntur: ergo essentia et relationes divinae virtualiter distinguuntur. Maior ex dictis patet. Minor probatur hac argumentatione: quantitate illa, quae adaequate distinguuntur, essentia non sit eadem, neque identificantur, habent effectus formales eorum quae realiter identificantur, sit eadem virtualiter: ergo illa virtualiter distinguuntur, quae cum sint eadem indivisibiliter entitas, habent effectus sive quasi effectus formales eorum quae realiter distinguuntur. Consequentia manifeste deducitur. Pro antecedente, quamvis Deus realiter essentiae non sit homo sive equus, quia tamen habet effectus formales hominis sive equi, dicitur virtualiter homo sive equus: ergo illa quae realiter [illegible] distinguuntur, habent tamen effectus sive quasi effectus formales eorum quae realiter identificantur, sit eadem virtualiter. Antecedens patet; nam Deus continet hominem, sive equum; quia non [illegible] ab homine sive equo. [illegible] patet [illegible] moralibus quoad [illegible] continentur, nam [illegible] virtualiter [illegible] quia praestat eosdem effectus, quod [illegible]: sed essentia et relationes divinae quamvis realiter realiter identificentur, distinguuntur virtualiter, quia habent effectus formales eorum quae realiter distinguuntur. Posset aliquis cum [illegible] Durandi [illegible] distinctionem, sufficientem difficultatis enodationem cum distinctio modalis inter essentiam et relationes divinas; id [illegible]: quia haec distinctio modalis est impossibilis inter essentiam et relationes divinas: ergo admittenda. Probatur antecedens, quia relatio seu personalitas non est realiter modus divinae substantiae. [illegible] distinctio est impossibilis inter essentiam et relationes. Probatur antecedens, quia [illegible] realiter modus, nisi quia realiter afficit sive modificat distinctione a re modificata; sed nulla est distinctio realiter actualis ante [illegible] inter essentiam et relationes

ut patet ex dictis; ergo relatio divina non est minus realis divina[?] [illegible]
subiecto[?]

Confirmatur 2° nam inter naturam divinam et relationes v. g. intercedit identitas
realis, sed non est [illegible]: ergo non solum natura divina est res, sed etiam relatio. patet
consequentia: sicut distinctio realis non est minor inter rem et rem, ita identitas realis
non est minor inter rem et rem, utraque enim denotat aliquid [illegible] inter quae versatur,
quod si sint res et res, eorum distinctio non modalis, sed realis erit. [illegible]:
ergo inter essentiam et relationes divinas intercedit negatio identitatis realis: ergo distinctio
realis, haec enim nihil aliud est quam negatio identitatis realis.

Dicitur 3° quod
Concilium Lateranense ubi supra tantum intendit excludere a divinis
maximam pluralitatem in unitate, quae [illegible] sit in individuo sit res et minus, quod
nihil [illegible] referebat, et [illegible] admittunt minorem pluralitatem
in unitate talium modorum, nam ponunt unam rem absolutam essentiam et quatuor
minores relationes ab ea distinctas: ergo [illegible] ratio.

Respondetur 4°, quod aliud minus
non est res absoluta, sed modalis, aliud necessarium ut [illegible]: minus quod licet
non sit res absoluta, ut [illegible] res. res enim et ens ut [illegible] [illegible]
[illegible] convenientia singulis entitatibus existentibus [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] illa [illegible] dictione [illegible]
[illegible] signat rem, et ut signat ens. Ad 2° quod autem eius divisionem in rem et
minus, hoc minus non excludit rem [illegible] talem, sed rem absolutam, quam distinctio[?]
[illegible] causa [illegible] [illegible] [illegible] divisionem entis in
rem absolutam et modalem, [illegible] dictio [illegible] est inter rem
et minus: ergo inter rem absolutam et rem modalem: ergo inter rem [illegible] talem et
rem [illegible] rem: ergo illa distinctio [illegible] realis. patet consequentia, quia non [illegible]
est distinctio [illegible] realis, quae versatur inter rem [illegible], et rem [illegible], quod
[illegible] [illegible] modalem. [illegible] distinctio est modalis [illegible] distinctionem
realem ei [illegible] distinctam, ut non [illegible] [illegible] quod inter essentiam divinam et relationes non

[illegible]

intervenit vª oppositio distinctio, sed summa identitas realis. 2º Quia: quo natura et relatio sit res realiter distincta; quo dat infinita maior pluralitas trinitate quod est contra articulos fidei.

Rem vero Scotistae admirante sua subtilissima Principis hanc distinctionem inque excogitatam vident et volant esse chimaericam et impossibilem, quin deque sufficere distinctionem formalem ab Scoto inventam ad verificandum ea contradictoria; fatentur Scotum subtiliter semper parlare, et hic subtilissime nam duplicem cognovit distinctionem duplici oppositam identitati, nam aliae identitas, inquit Scotus, vi cuius est absolute vera haec propositio hoc extremum est reale illud, alia strictior, vi cuius non solum est vera praefata propositio, sed ista hoc extremum, quia est hoc, est illud, prima identitas reperitur pro ut absoluta 2º et non est 2ª, nam propositione pro pro ut est in prima causali, non in causalis. sine propositione ut est notum apud Dialecticos;

duplicem vero distinctionem praedictae identitati oppositam originat, prima distinctio est, vi cuius verificatur haec propositio hoc extremum simpliciter non est illud, eamque volat absolute realem, quoniam excludit omnem identitatem realem, alia vero distinctio est vi cuius affirmativa ponunt suam veritatem, hoc, non quia est hoc, est illud quae distinctio ut pote duplicem identitatem essentialem merito dicitur ab Scoto formalis essentialis, aut ex natura rei quia petit ex perfectionibus quidditativis diversis extremorum, quae solam dicunt identitatem realem, quae utraque distinctio et identitas reperitur tam in divinis quam in creatis, nam divinae relationes distinguuntur solum realiter inter se, prout distinguuntur a paulo etiam realiter, rursus duae perfectiones absolutae et relativae sicut reperitur distinctio formalis essentialis, et etiam inter animal et rationale. deinde etiam datur distinctio formalis essentialis, et etiam inter animal et rationale identitas realis absoluta inter naturas divinas et relationes, inter animal et rationale vero identitas formalis essentialis reperitur in deitate et naturas divinas, inter naturas et animal rationale, quo haec extrema non solum realiter sed ex natura rei identificantur. =

Atque ē adverimus ex præmissa Mag. subtilis Doctoris, quidquid aliud sentiat P. Hurtado disp. 6 metaphys. § 61, qui ita semper a Nro phis innumerabilis, mihi visa sunt difficilia, abjungemus difficultatem, quæ in hac ratiocinatione apparet, s. esse animalis vel ē esse rationalis ambobus simul, vel nē? si prius ergo animal et rationale sit essentialiter idem. si 2um: ergo nō identificantur realiter. patet, nam implicat duo identificari, quin identificentur omnes esse, quia cum nihil idem sit formaliter cum esse, si conveniunt rem, quod identificetur, conveniunt etiam esse, et si nō conveniunt esse, neque rem conveniet ergo si animal identificat realiter cum rationali, esse animalis ē esse rationalis

sed contra esse animalis ē rationalis esse, et adhuc animal nō ē essentialiter rationale, sed quæ ē, nam hoc videtur intelligibile, quid est ē aliud hoc extremum ē essentialiter illud quam idem esse, et esse alterius? dicunt, quod sit alterius esse nō solum reale, sed etiam formale; sed contra: nam eo ipso quod sit reale ē formale nam ē formale et essentialiter ē idem omnino: ergo si stante identitate reali, stat nandō identitas essentialis, stare debet formalis

2o subjecto hanc distinctionem i deo distinguere animal animali formaliter, seu ex natura rei, quia dicunt nos formalibus definitionibus explicaret, et definiret animal et rationale, sed hoc ē falsum: ergo talis distinctio implicat. maior ē vanum et fundamentum scientiæ Scotistarum, minor probatur, et loquor de illo animali, quod in hoc identificat cum rationali, nam de illo, quod realiter distinguitur nō ē propositio, probatur quia hanc definitionem primum dicendum, quia formaliter definitur rationale, formaliter etiam illud animal definiri, probo in quo, hoc syllogismo recte concludente, consummatus venit proximus, hoc animal ē reale illud rationale, sed illud rationale definitur formaliter per illam definitionem: ergo hoc animal definitur formaliter per eam definitionem

3 subjicio, nam animal identificatum rationali formaliter, essentialiter et quidditative ē rationale: ergo nō distinguitur formaliter essentialiter et quidditative animali, patet consequentia: nam ea ratio, qua sunt

ē aliud, n̄ distinguit a[...] cum identitate, et distinguit opponentes
āny pattet, nam actual identitatem cum reali perfectionem immutabilem
si vellet identificetur realiter cum illo: quod formaliter, essentialiter, et quidditative ē tale
pattet cōo: nam idem omnino identificari immutare et perfectionis ipsius, ac
identificari formaliter, essentialiter, aut quidditative, omitto alias rationes, quas iam
angusti temporis praeditionem non lubet inquirere

Pro: nam quae distinguuntur
ex natura rei ut ablatae possunt idem vocari, non dici non possunt idem
omnino, sed natura divina et relatio sunt idem omnino: quod natura divina et relatio non
distinguuntur ex natura rei. maior ē certa. minor probatur ex textu lateranensi
cap. damnamus de summa Trin. ubi dicit, id, quod ē Pater, Filius et Spiritus Sanctus divina
essentia, et ipsa idem omnino, hoc ē natura divina ē idem omnino cum tribus
personis, sed e contra, quod sunt idem omnino cum tribus personis, e omnino idem
cum tribus relationibus: quod probatur hac ratione quod si distinguuntur aliquo
modo a relationibus, etiam distinguuntur aliquo modo a personis, ex quo distinctione
quae velat intelligitur a[...], cum persona divina constituatur ex essentia
et relatione

Contra impugno praedictam distinctionem non relationes et essentia divina distinguuntur
ex natura rei, quia non est expressio ubi summa simplex, sed hoc ē
falsum: quod essentia et divina relatio non distinguuntur ex natura rei. maior probatur
ex textu firmiter de summa Trin. minor ē evidens, quod deus esset ex
ex[...] partibus constitutus ex relationibus et essentia, quae sunt formaliter, et ex natura
rei; nam eo modo, quo partes distinguuntur componunt totum; si realiter distinguuntur,
realiter componunt; si formaliter, et ex natura rei, formaliter componunt.

Confirmatur quod
ante opus intellectus simplicitas ē hoc ens, quam hoc, et illa essentia
in Patre ex mente non ē ullo [...] talia, sed relatione et illa, sed si essentia
distinguat ex natura rei a relatione ante opus intellectus, in persona est [...]

sunt ratione, et illa sunt relatio: ergo si essentia et relatio distinguuntur ex natura rei, persona divina non erit summe simplex, neque est summe simplex illa entitas, qua datur alia simplicior. Urgetur ergo ante omnem operationem intellectus, scilicet relatio addit aliquid essentiae divinae vel non? Si primum: ergo ante operationem intellectus nullae distinctio inter utramque, patet, quia nulla est distinctio ubi non est unum et aliud. Si secundum: ergo ante operationem intellectus non est simplicitas in persona, patet [illegible], quia non est simplicitas ubi est unum et aliud.

3° impugnatur, nam haec distinctio formalis requirit etiam ex parte Scoti in rebus creatis, et etiam in creatis adstruit, quae est [illegible] [illegible] distinguuntur: ergo explicandum formalis non sufficit ad mysterium Trinitatis explanandum: ergo alia distinctio quaerenda est. Consequentia patet: minor est certa, quia partem [illegible] ab Scoto traditio in creatis minor etiam est certa, quia nec Scotus, nec ullus alius auctor asserere quod in creatis sit [illegible] duo realiter identificari inter se, et quod unum realiter non identificetur cum eo, cui realiter alterum identificatur, ad minus ergo distinctio formalis non [illegible] hoc requiret.

Sed dices cum Scoto, quod illa, quae distinguuntur ex natura rei non distinguuntur realiter, nec formaliter, sed distinctione media, hoc est nec realiter nec ratione, non realiter, quia quae ex natura rei distinguuntur, identificantur realiter, non ratione, quia ea distinguuntur ante operationem intellectus.

Sed contra: quia quod praecise est et ante operationem intellectus, realiter est: ergo talis distinctio repugnat identitati reali: probatur antecedens, quia praecise et ante operationem intellectus esse, et realiter esse sunt synonima, nam quia quaecumque realiter sunt non alia, non alia natura sunt; sed quae ex natura rei sunt distincta praecise, et ante operationem intellectus sunt distincta, ergo praedicta realiter distinguuntur. 2°: quia non est identitas media inter realem et rationis, sed quaecumque ante operationem intellectus identificantur, realiter identificantur et [illegible] [illegible] realiter: ergo [illegible] non est distinctio media, sed quaecumque ante operationem intellectus praecise distinguuntur realiter distinguuntur. Patet haec ratio, nam

sicut

sicut se hent ī dissitos ad idem faciendas, ita se hent distio ad distinguendas.

Respondeo cum thoristis communiter adstruo proinde distinctionem virtualem esse plus superfluam, cum generandarum contradictoriarum ad ea principia contradictoria verificanda sufficiat distinctio rationis, quae media sunt cognitio intiae inter essentiam et relationem. Probatur: quia tunc distinguuntur debent extrema, quando verificant disjuncte principia contradictoria, sed verificantur contradictoria de relationibus et essentia divina non solum per ordinem inter operationes, quo ante operationes inter dari debet distinctio inter essentiam et relationem: ergo non sufficit, quae assignatur post operationes inter, ut disjuncte contradictoria verificentur utraque constituere, maior patet ex praecedentibus. Minor est praecipue contra nostros, nam deinde omnino sedet tam fala, quae nihil requirunt verificari contradictoria

Respondeo nam ea distinctio rationis, quae dat inter essentiam et relationem ponit actionem intellectus, et tamen debent verificari non possunt contradictoria realia, quae verificantur de relationibus et essentia: ergo ad talia contradictoria verificanda non sufficit rationis distinctio cognita. Maior est certa ex principio thoristarum. Minor probatur, nam adsumimus concedunt, verificari de fraternitatibus realiter intentionalia contradictoria qualia sunt cognoscere formaliter et immanenter, non cognoscere formaliter et immanenter nunquam tamen admittunt verificari contradictoria realia, qualia sunt communicari et non communicari realiter, distingui et non distingui realiter, quae ratione inter essentiam et relationem concedi debent

Sed adhuc thoristi nunc, antecedens inter nunquam verificari contradictoria de relationibus, et divina essentia, quae supponunt, aliaeque notiones, quae divinas perfectiones significant, ut absolute perfectiones, qualia sunt essentia, paternitas relatio est aliaeque notiones, quae perfectiones easdem significant ut sunt opposita, vel entitates, realitates paternitatis, entitates quae est relatio

Itaque dicunt verificari propter contradictiones

de perfectionibus divinis quae significant per modum primi generis, unde cum veritate dicunt esse comunicat, parimiter non comunicat, neque in hoc nullum inconveniens esse, quia cum illis perfectiones sint quidem superiori divinis, sicut quibus adveniunt verificandae quaecumque perfectiones divinae significant per modum primi generis, neque vero illas explicant, ut sint a parte rei, nunquam verificant rationes radicis, valde praecise in radice, entitas relationis communicat, entitas relationis non comunicat, hoc est verum et falsum, quia denotat entitatem relationis nullo modo comunicari quod est contradictorium, quia comunicari aliquo modo, et idem dicunt de aliis radicibus

quod si inquisitus

de ratione loquendi, dicat, esse ut est a parte rei, vel relatio ut est antecedens negandum est suppositum, inquantum Thomistas, quod verbi a parte rei differ esse [illegible] dicit relatio quae [illegible] nobis importat, nam haec nota significant eas perfectiones ut abstractas a praecisione et non ut sunt a parte rei, sed ut sunt in intellectu

Ideo quod est quod absolute neget oppositum, quod entitas paternitatis non comunicari, sed potius, quod comunicat, ex quo non [illegible] destinat quod poterit inveniri, et contradictionem verificandi: comunicari, non sit aliquid illius comunicari, quod absolute verum sit non comunicari requirat nullo modo comunicari; adhuc stat aliquid paternitatis comunicari, et aliquid non comunicari, tamen quod dari debet distinctio, sicut oppositum requiret de homine quod sit capax discurrendi, et non sit capax discurrendi, bene tamen, quod eius anima sit capax discurrendi, corpus autem non

Contra discursum, dominus ad veritatem propositionis nativae sufficere quod ratione alicuius partis non conveniat praedicatum subiecto, sicut ad veritatem affirmativam, sufficit etiam, quod ratione alicuius partis conveniat; in eo casu verificantur utraque propositio homo est capax discurrendi homo non est capax discurrendi, primo quia ratione animae capax est, secundo quia ratione corporis non est capax: modo sic in hac materia verificantur utraque propositio realiter, [illegible] entitas paternitatis comunicat, et eadem non comunicat, quia ratione [illegible]

[illegible]

propter extremum, quem connotat, et falsa propter relationem, quam non connotat
ergo ut de facto non verificet utraque contradictoria ut extremo sumpto connotat, extremo
sumpto non connotat; adhuc negant negent intrinsece realia sumpto illo
dari, quorum unum connotat, et aliud non connotat

Contra insurgo nam istae
propositiones sunt contradictoriae, aliquid connotativum divinum est reale inconnotativum; nihil
connotativum divinum est reale inconnotativum: ergo ante intellectum una est vera et
altera falsa; si dicant, hanc esse veram, aliquid connotativum divinum
est reale inconnotativum, hoc intendimus, quia concedunt aliquid intrinsecum,
quod ante intellectum est connotativum simul, et inconnotativum, seu non connotativum,
quod est idem; si vero dicant istam esse veram, nihil connotativum divinum est
reale inconnotativum, contra, quia dicere denominationem nihil connotativum divinum esse
personam ante intellectum, quod est evidenter falsum; cum unum et idem
sit, quod connotativum est, ut ante intellectum realiter sit quod non est connotativum
probo sequellam, nam omnis persona divina realis est aliquid inconnotativum
sed nihil connotativum, cum hanc doceamus, est reale inconnotativum: ergo nihil
connotativum est persona divina realis, et ante intellectum

3o rursus. post operationem
intellectus distinguunt inter se cum hoc dicto connotativum ac connotat: ergo ante operationem
intellectus realiter identificantur connotativum, et inconnotativum: ~~probatur~~ probatur: quia
post operationem illa non distinguuntur, nisi quia ante operationem intellectus realiter
identificantur, cum intellectus distinctio verificet quia formalitatem, quam supponunt
in obiecto realiter identificatam; datur ergo intrinsece ante intellectum connotativum realiter iden-
tificatum in una entitate cum non connotativo; sed connotativum et non connotativum sunt contradictoria
ergo datur identitas ante intellectum contradictoriorum.

4o insurgo, quia falso supponit illos
terminos extrema et relatio personae propriae obiectum, ut ab intrinseco, quam
praxis intellectus supponit. Hoc enim est aperte falsum, quia etiam unum obiectum absolute

praescindant, non tamen supponunt intrinsecum perfectionis, alioquin haberet tantum de intentionali, et non realiter. sicut ipse tamen homo praescindat naturam ab inferioribus, non tamen supponit illas proximas perfectiones, quatenus in prima intentione.

Ultimo respondeo contra id, quod addebatur de supposito nando quae sequuntur inde, nominandum esse suppositum; tamquam absolute falsum nando ex pluribus personis, quae servent apud nos veritatem, et Catholicis, ut patet in illis: Deus antecedenter intra Angelum creat. ne tantum dari unicum Deum et non plures, quae sane praescindunt a trinitate personarum, cum inesse non apparent Deus ut trinus, et tamen inepte quod reliquit audita esse personae nando suppositum, quod Deus ut homo significat antecedenter intra Angelum creat, vel quod apparet non dari unicum Deum, ut hoc nomen Deus significat, nam importat ut praecisum a relationibus, quae praecise non sunt praecisivus: quae sane quod dicimus essentiam ut apparere non Coelum, non bene esset nando suppositum, quod apparete non dari esse, qualiter hoc nomen esse significat.

Ad hoc: nam in qualibet natura fere nulla est persona cum non esset suppositum nandum, quatenus singularia non cognoscimus, sed unica nomina vocibus singularibus, sed universalibus, ut ens, accidens, substantia, homo, equus etiam unde nauta quo auditu homo realis differt ab equo nandum esse suppositum, quod dicit realis homo, et equus, ut hic, nostris singularibus eius propriae singularitatibus, quas in re non habent sed tamen ad abstracta reputamus: quae distinctio realis inutilis prorsus est ad dictas difficultates salvandas.

Sed dices, nullam dari aliam distinctionem ex parte rationis ad solvendas difficultates in mysterio Trinitatis nam distinctio virtualis realis est, ut patet ante distinctionem ante opus intellectus, virtualis est actualis, quae actu exit aliquid esse divisibile et impossibile quod ut est distinctio Durandi, vel Scoti, quae ante manent relatae; sed non remanet alia excogitabilis distinctio nisi rationis: quae

sed

sed contra, quia licet verum sit quod distinctio analoga stabilita inter essentiam et relationem est realis actualis, consistens tamen cum additione virtualitatis, ergo non est Durandi distinctio, scilicet realis, quam analogia dat habet locum in paritate supra allegata: nam Deus realiter actualiter, cum additione virtuali est equus, sed ex hoc minime infertur Deum esse formaliter equum, sed potius [illegible] vel contradictoriam, ergo quamvis concedamus inter essentiam et relationes divinas dari distinctionem realem actualem cum additione virtuali, adhuc non sequitur esse formalem distinctionem realem, distinctio vero quam adstruebat Durandus vel Scotus erat distinctio realis formalis quam nunquam admitti debet inter essentiam divinam et relationes.

Sed instabis contra et nego consequentiam quia praedicata realia individualiter est esse formaliter verum et realiter, et talis formalis verus et realis vocatur formalis, quam realis exigit: ergo distinctio analoga assignata erit formalis distinctio ante operationem intellectus quod est chimerica et impossibilis: ergo non est diversa a distinctione Durandi scilicet realis. Sed contra, nam hoc ratio destruit essentiam distinctionis virtualis quam analoga adstruimus, nam hoc cum sit equivalentia distinctionis vere formalis realis consistit cum non esse formaliter distinctionis realis, quatenus est capax ad verificandum praedicata contradictoria.

Rursus contra vel nego consequentiam praeter admissionem formalitatis realis, qualis versatur inter Petrum et Paulum, scilicet admittendo informalem realem, qualis datur inter essentiam et relationem, tamquam aliam equivocam habet aequivalentes, nam calor praeter [illegible] a calore, qui est causa univoca caloris, et praeter [illegible] ab igne, qui non est calor in actu, sed tamen virtualiter et informaliter continet formaliter [illegible] calorem tamquam causa equivoca: ergo similiter esse virtualiter formalis sit verificari praedicata contradictoria praeter [illegible] a distinctione formali reali vel alia univoca et a distinctione virtuali, quamvis informali reali, tamquam alia equivoca

sed dices

hæc distio vitalis n. sufficit ad verificanda hæc contradic.ª realiter existere, n. realiter existere: ergo n. ē sufficiens ad verificanda hæc realiter Coëxistit, n. realiter Coëxistit. Probatur Cons: nam utraq contradic.ª tenent æquales oppos., et contradictias: ergo sicut nequeunt ista verificari beneficio distionis vitalis, neq hæc poterunt.

Id nam ē quod licet verum sit dari æquales oppos., et contradictias inter prædicta propositiones dictas se considerant n. tn. si considerent. quæ omnia quæ involuunt: ergo ex eo quod ista verificari nequeant beneficio distionis vitalis, exinde n. sequitur alia verificari n. posse. Probatur ant: nam realiter homo Coëxistit, n. Coëxistit n. destruunt ex eo, neq identitatem realem actualem subiectorum, supra quæ cadunt, et alia contradic.ª iste existit realiter, n. existit realiter importat realia existentia unius subiti, et n. existentia alterius: ergo licet detur æqua oppos. inter utraq contradict.ª quæ se considerant, n. tn. æqualitas eorum cū omnia quæ involuunt in subiectis, patet Cons. ergo ad verificanda contradic.ª existere n. existere, negari debet dari identitatem realem, Coëxist. et nec distio vitalis quæ, ratio debet supponere talem identitatem

Confirmo nam in rebus quæ realiter finaliter distinguuntur n. datur Capacitas ad omnia contradic.ª verificando ergo a fortiori n. debet admitti talis Capacitas in rebus quæ solum realiter virtualiter distinguuntur. Probatur ant: nam de Petro, et Paulo, qui realiter finaliter distinguuntur verificatur de uno quod sit albus, quod de altero n. verificatur, attamen de uno verificari quod sit homo, et n. verificari de altero n. potest fieri, ergo si in rebus quæ realiter finaliter distinguuntur n. inveniuntur Capacitas ad omnia contradic.ª neq in rebus virtualiter distinctis inveniri poterit

Id contra institutum si beneficio distionis virtualis verificarentur de eadem entitate realiter hæc contradic.ª Coëxistit, n. Coëxistit, poterunt ergo verificari hæc Capax ē illius duplicis contradictionis, n. ē Capax illius Id eo ipso quod verificet, n. est Capax duplicis contradictionis n. habet

vix

virtutes dictorum, quae consistit in ea capacitate; ergo sine dictis virtutibus poterit gravamen fieri ea contradictoria subire

sed contra, quia lumen naturale dictat, quod idem subiectum subsistere duo contradictoria verum est, quod propterea illa subire, falsumque, quod non potest; nunc lumine dictat, quod subiectum, quod nullam dictorum formalem, aut virtutum in se suis partibus habet, non potest contradictoria verificare; cum impossibile sit idem sub eo, et non eo. hoc autem sequitur ad omissa dictorum illorum contradictoria, quam supponit arguens: ergo probo minorem; nam conjecto, quod verificarent, non daret inter partem illius subiecti, de quo verificaret, dicto virtute, quae consistit in capacitate ad contradictoria verificanda, et non exclusa incapacitate ad illa verificanda, nam capacitas et incapacitas daret contradictoria: ergo sine dictis virtutibus verificaret unum subiectum duo contradictoria.

Dices adhuc: cum secunda dictorum formalis rationis verificantur in sua obiective propter in dividuitatem haec contradictoria cognitio immediate non cognitio immediate, quamvis per dictam rationem ita proxime individualem animali ut immediate cognatur animal, non attacto rationali immediate: ergo dictio virtualis omnino est superfluo. nunc cum secunda dictorum formali vel extrinseca, quam invenit inter animal et rationale, verificantur etiam haec contradictoria animal distinguitur essentialiter a proprio discursu, rationale non distinguitur formaliter a proprio discursu ergo haec dictio extrinseca rationis sufficiens est ad contradictoria salvanda.

sed contra, nam aliud est loqui de contradictoriis inventitialibus, aut essentialibus, et aliud loqui de contradictoriis realibus aut essentialibus, et aliud loqui de contradictoriis realibus ergo quamvis evenire potest ut verificentur de eodem realiter immediate contradictoria, sed inventitialia, aut essentialia sine dictis virtutibus, hoc minime verificatur propterea de contradictoriis realibus. probatur consequentia: quia res determinatur inventitialis

inter praedicta contradictoria; nam ut a nobis contradictoriis dictum est, qualis opposito
quae praescindere dicitur, in eo quod unum sit alterius destructio, si
aliqua sit, in qua extremum positivum ita mali e ut praescindere nequeat
utramque formalitatem ab alio, id est quae quae, et immediate afficiat, quare locum
non habet, ut negativum extremum simul verificetur, exempli gratia esse producens, non
producens, communicans, et non communicans; ergo aliqua distinctio realis exigitur ex parte
subiectorum, si non formalis et actualis, saltem virtualis; aliam non sit contradictio in
ordine materiali, quae praescindere a se debent, ita ut positivum exuat hanc
formalitatem, et nativum alteram, exempli gratia sentiunt apud Authoribus eo
quae opponuntur: ergo ut illa verificentur nulla distinctio realis, sive formalis
sive virtualis ex parte subiectorum requiritur.
Id adhuc instabis: essentia et relatio
divina possunt dici contradictoria, hoc e ut sufficienter, ut sint subiectum
affirmationis, et negationis: ergo sufficiens e remanere ad distinctionem virtualem nunc
excogitatam. Id negatur. Ratio e quia distinctio realis e vulgaris et communis causa,
in imperfectis entitatibus saltem inter gradus superiores et inferiores
sed non quaelibet entitas cum unus gradus producit, et non cum alius;
communicat cum unus gradus in ordine cum alius; sicut essentia divina et relatio
ergo distinctio realis non sufficit, ut idem sit subiectum affirmationis et negationis
ergo affirmationi e necessaria distinctio virtualis.
Dicitur 2o, quia si valeret
impossibile omnibus aliis inter creatis, a quo formalis scilicet effectum e distinctio
realis, essentia divina communicaretur, et relatio non communicaretur, nam essentia relatio divina
distinguuntur in ordine esse, sed non ratione distinctionis realis, quae tunc supponitur impossibile
ergo ratione alterius distinctionis praecedentis, et independenter ab intellectu, sed
haec non potest e distinctio modalis ad deficiendo affirmationem, nec distinctio ex
natura rei, seu media ab Scoto excogitata: ergo erit distinctio virtualis ante
effectum oppugnato.
Denique ad 3am partem sic sunt argumenta nostra

Doctrina ex Scoto, Pater intelligendo se, ut intelligit essentiam divinam et relationem esse unum et idem, vel intelligit non esse unum et idem ante operationem intellectus? si primum: ergo essentia et relatio ante operationem intellectus sunt distinctae saltem ex natura rei, distinguitur enim quod non est unum et idem: si secundum: ergo Pater intelligit relationem esse contrariam, quod inde ac est essentia divina communicabilis, quod quibus sunt unum et idem, repugnat quod unum et idem esse communicabile, et non communicabile: ergo essentia divina et relatio distinguuntur ante operationem intellectus.

Confirmatur 1o quia aliquando quidem Pater est idem cum Filio, et ab illo distinguitur: est idem cum Filio per essentiam, et distinguitur ab illo per relationem, quae repugnant esse idem; sed hoc est impossibile, idem enim Pater quod est Filius, et non quod est Filius: distinguitur enim unum ab alio quod non est idem cum alio ergo essentia et relatio distinguuntur ante operationem intellectus = Confirmatur 2o: quia aliquando idem est Filius et non est Filius, essentia enim est Filius, non vero Paternitas, quae repugnant esse idem; sed hoc est impossibile, idem enim esse Filium, et non esse Filium sunt contradictoria ergo essentia et relatio distinguuntur ante operationem intellectus = Confirmatur 3o: illa quorum unum potest dari sine alio ante operationem intellectus distinguuntur, quae separantur; sed essentia Paternitatis potest dari sine relatione, Pater enim omnia dedit Filio praeter esse Patrem ergo essentia et relatio ante operationem intellectus distinguuntur.

Ad argumentum nego, Pater intelligendo se, intelligit essentiam et relationem esse unum et idem realiter, et necesse unum et idem virtualiter, quod non est distingui ante operationem intellectus essentiam et relationem quia non esse virtualiter unum aliud non est proprie distingui ante operationem intellectus sicut esse virtualiter equum ante operationem intellectus, quod hic Deus est, non est proprie esse equum; neque infertur ex eo quod [illegible], essentiam et relationem esse unum et idem realiter, sequitur, cognoscendo essentiam esse communicabilem, proinde cognoscere relationem esse communicabilem, quia quod virtualiter non est unum et idem, id formaliter potest esse communicabile et non communicabile.

[illegible] Ad 1am confirmationem distinguo maiorem quidem Pater est [illegible] virtualiter

multa, concedo; quod idem virtualiter idem, nego; et nego minorem; quia multitudo virtualis aequivalet multitudini reali, ideoque sicut non repugnat quod multa realia sint unum et idem, et quod alterum distinguatur, vel non sit unum, sic neque id repugnat quod multa virtualiter, qualia sunt essentia et relatio.

Ad tertium distinguo maiorem idem et infinitum et indivisibile idem virtualiter multa, concedo; idem non virtualiter multa, nego. Essentia quidem est infinita, et non limitata, attamen essentia et paternitas sunt virtualiter multa. — Ad quartum distinguo distinguo maiorem illa, quorum unum praecinditur sine alio [illegible], distinguuntur, si non sint virtualiter multa, concedo, si sint, nego; neque in divinis est ulla separatio, quia pater includit essentiam [illegible], ut esse manet identificatum cum paternitate.

2° arguitur, quia quaecumque habent diversas definitiones comprehensivas, ante operationem intellectus distinguuntur cum definitio comprehensiva exhauriat totam essentiam obiectivam, repugnat has definitiones esse diversas, et tamen essentiam esse eandem et non diversam; sed [illegible] essentia et relatio, [illegible] comprehensive cognoscens essentiam, cognoscit esse totalem identitatem cum relationibus, quae definitio est comprehensiva essentiae, comprehensive autem cognoscens relationem cognoscit non esse totalem identitatem [illegible] diversam definitionem ab altera: ergo essentia et relatio [illegible]. Probatur quia absolutum et relativum diversis definitionibus comprehensivis definiuntur: hoc enim definitur, quod sit ad aliud, illud vero, quod non sit ad aliud; sed essentia est quid absolutum, relatio vero quid relativum, ergo definiuntur diversis definitionibus [illegible].

Respondeo concedendo maiorem, et minorem, [illegible] nego, eas esse definitiones comprehensivas essentiae et relationis. [illegible] comprehensive cognoscens essentiam, cognoscit esse totalem identitatem cum omnibus relationibus, [illegible] essentiam esse [illegible] relationes; cognoscens autem relationem, cognoscit esse [illegible] et [illegible] esse essentiam totalem, quae definitiones [illegible] sit eadem definitio

et

& vix ex m° p̄gmendi diversi. ad 3tiaz disquo maz: albuerz &
relativuz esta realr dista, 2do; indista, nego. cuz q̄ esta & rubeo
indimi sint realr indista, inde e, eadz deffine, gonjunctivo
deffin, neq obstat unaz ee ad aliud, & alteraz n̄, q̄ rao doctor
viali i dz pt ee & n̄ ee ad aliud

Sed instaz n̄ supperit summa, ex quo praeterea sbao
esset in deo negatio harum distaz virtutu: g° n̄ e adstruenda relativa
rel natiuo aiy, tuz q̄a ea nobis 2stat a posteriori ex ipso mysterio
quod sine distae reali formali verifat prata 2adic. tuz etiaz q̄ ratio
naz infra deoi psectio exigit fieri formicaz & indistiz reala ematez
seu equivalere pluribus Cuz in alijs pratur qui invixere gdu
cendi, intelligendi, & amandi: g° equivalere pt, & debet in
ordine ad verifanda 2adic. aiy patet apud oes: Coaz pbat, naz
n̄ minus perfecta videt, nec pt ee in deo una equivalentia
gen alia, sed p° anemine negat, alia Contrari evidenti
summa & infinita dei pfectio: g° 2oo quz 2sistit in capacitate
verifandi prata 2uz se 2adic. infinita pfectioni debet 2cedi

3° Arguit, taz
identitas inter se realis paternitas & essa, qm paternitas & essa
seuz ipsiu: g° sicut n̄ obstante hac identitate reali, verifat
a parte rei de esta, quod Coicet, & de paternitate, quod n̄ Coicet, poterit
etiaz verifari, quod esta Coicet sul, & n̄ coicet, quod paternitas n̄ Coicet,
& Coicet, itaut extra 2adic. Cadant n̄ solu sup paternitaz & estaz
sul, sed etiaz divisive

Pbt 2sequentia, nando Coaz, q° stante illa
identitate reali, stat etiaz virtualis distio inter paternitatem & estaz, q̄m tn̄
n̄ hat paternitas a seipsa, neq esta a se ipsa, sicut n̄ bene arguit
quod eadz rai, q̄a verifat albuz & n̄ albuz de Pro ~~et~~ de Paulo &
~~divisive~~ collective; verificet divisive, naz in illis collectis reluceat

virtus distincta, quae non est in singulis divinis

Divinitas infra perfectio quae reluceat in essentia et Trinitate simul, et in eorum, quod habeant virtutes distinctas in ordine ad communicandum et non communicandum: ergo infra perfectio quae reluceat in natura sola, ut in sola Trinitate, poterit causare sibi distinctas in ordine ad eandem radicem. — Respondeo, maior est perfectio totius, quam partium divisive, proindeque potest parte simul aliquid plus habere, quod partes divisive non habent; unde licet Trinitas et essentia simul ob suam perfectionem causent eas distinctas virtutes in ordine ad radicem, non inde sequitur, quod perfectio partium divisive debeat illas causare, et sicut infinita Dei perfectio non facit ut quaelibet radice verificentur de eo, sic non efficit, ut de quavis perfectione verificentur, ac demum in facto tantum est admittenda haec distinctio, ubi necessaria fuerit ad illa radice, quae ita constant ex fide.

3o objicitur. Maior est oppositio radicis, quam relativa, sed oppositio relativa quae datur inter producentem et productum exigit distinctam realem formalem: ergo oppositio radicis, quae reperitur inter communicari et non communicari petet distinctam realem formalem, et tamen non sufficit virtualis quae datur inter essentiam et Trinitatem. Maior probatur, quia tam essentia quam Trinitas ideo realiter distinguuntur, quia relativam oppositionem habent, eo quod Pater filium producat, et filius producatur a Patre.

Hoc argumentum non tamen impugnat distinctam virtualem, quam ipsum mysterium, etenim maior oppositio reluceat in eo quod una eademque sit tam essentia, quam in eo quod unica essentia sit producens et productum: ergo si fides ex fide credit admittendam Trinitatem, inde in genere utrumque argumentum in non objiciendo, nam sine ulla distinctione virtuali facient essentiam communicari, relationem non communicari. Tamen igitur argumento maior est oppositio radicis, quam relativa, id est oppositio radicis causare potest, quod ut in eadem omnino essentia, quae nec formalem, nec virtualem distinctionem habeat ergo confitendam causare potest oppositio relativa, quod si haec non potest confutari neque illa

Objicies, aliqua verum ex fide supponenda et alia

alia ratione nati explanda. Supponimus ex fide 1.º quod essentia communicetur, et Paternitas non communicetur, quamvis realiter identificentur. 4.º supponimus personas productivam realiter formaliter a producta distingui, quo stat an ea distinctio proveniat ex oppositione, quae datur inter productivam et productam, quae non possunt in eadem entitate reperiri ratione productivi et producti. Pro quo observa, quod licet oppositio radicalis sit maxima, quando relativa, non tamen est maxima, sed minor in ordine ad subiectum cui convenit, nam subiecta oppositione radicis possunt esse formaliter realiter idem, quamvis realiter virtualiter debeant esse multiplex; at subiectum oppositionis relativae debet esse realiter formaliter multiplex, ut ex divina fide docemur. 5.º obijcies verificatio duplicium contradictoriorum non arguit distinctionem virtualem, etiam supposita identitate reali: ergo nulla sunt nisi numeris. Antecedens probatur de relatione Paternitatis, quae virtualiter distinguitur ab essentia verificatur contradictio, haec tamen in relatione Paternitatis virtualiter distincta ab essentia, requirit distinctio virtualis: ergo. Maior probatur: nam de illa relatione verificatur quod realiter communicetur essentia, de opposita quae stat cum filiatione verificatur quod non communicetur realiter essentia, alioquin essentia opponeretur filiationi, consequenter non identificaretur illi: ergo de relatione virtualiter distincta ab essentia verificatur communicari realiter et communicari realiter.

Respondeo ab aliquibus dari distinctionem virtualem inter praedicata relativa quae virtualiter distinguuntur ab essentia. Melius respondeo negando antecedens, ad probationem nego antecedens; quia tamen relatio, quando eius oppositio communicatur realiter essentia, quamvis contradicat essentiae opposita cum filiatione, quia solum infert, essentiam esse realiter relationem habentem oppositionem cum relatione, unde illa oppositio non est essentia, sed relationis. Unde non est verum hic oppositio essentia realiter est opposita suae cum filiatione; sed haec essentia realiter est opposita Paternitatis cum filiatione. 6.º arguitur Paternitas communicat omnia sua praedicata ... identitate realiter essentia, quando obstet virtualis distinctio: ergo sicut verificatur de Paternitate, quod generaret, ita verificatur de essentia, et sicut praedicatur de filiatione quod generet a Patre, ita de essentia, et sicut de Paternitate dicitur quod sit incommunicabilis filio et spiritui sancto, sic praedicabitur de essentia; quod est falsum: ergo.

Respondeo in esse antecedendo communicari, quia Paternitas dum identitate realiter se suaque praedicata communicat essentiae, tantum facit, ut essentia dicatur esse realiter

id, quod generat filium, et id a quo filius generatur. ratio est, quia non obstante identitate reali, Paternitas distinguitur virtualiter ab essentia, quin deficeret, si ob illa reali distingueretur, quare licet generare conveniat Paternitati, non convenit essentiae, neque convenit esse non communicari, licet conveniat Paternitati, nam haec praedicata sunt ita propria Paternitatis, ut essentiae repugnent. Sed instabis, quod filiatio non communicat realiter Paternitati omnia praedicata realia vult filiationem et spirationem passivam: quod inter essentiam et Paternitatem non distinctio, sed potius virtualis identitas datur — Respondeo negando paritatem, ratio est, quia nobis ex fide constat, filiationem, et spirationem passivam non communicari reali Paternitati, sed potius ab ea per distinctionem realem separari, quod constat dum tres personas realiter distinctas non in natura, sed in proprietatibus personalibus. At quod spectat Paternitatem, filiationem et spirationem passivam, omnia praedicata in essentia contenta per identitatem realem essentiae communicari.

iam ergo distio virtlis non equivalet formali quoad suum effectum sed quoad iam, quia non facit vt vnum extremum de alio negetur sed iam distio virtlis est, ad formalis, sed facit quod praedicata iam se contradictoria verificentur de ijs extremis quamuis identificatis inter se, perinde ac si distinguerentur, ex quo la

Colligit virtualem distinctionem non equivalere reali quoad formale effectum illius, sed quoad effectum quem in facto causat, nam formale distinctionis realis est, identitatem realem excludere, faciendo ne possit vnum extremum enuntiari de alio, effectus vero inde secutus est aptare extrema ad praedicata contradictoria, in quo assimilatur distio virtlis.

Vtrum in voluntate Divina sit Potentia pura omnino libera pertinet ad quaestiones 46, et 47 libri 1.

In qua, ut maiori claritate procedam, bipartitam offero, in quarum prima litteram aperio Magistri, et aliqua proposita ad maiorem claritatem difficultatis refero, et illas inter se pugnantes aperio. In 2ª meam mentem ostendo, et in 3ª, si quis ipsius hanc sit, aliqua opposita enervabo.

Quintum ad textum huius Quaestionis praesentis relata littera Magistri, suppono 1º tanquam certum cum D. Thom. hic q. 19. art. 1 dari in Deo voluntatem: quod manifestum est, tum quia scriptura passim de Dei voluntate mentionem facit: sic Regius Propheta Ps. 113: v. 3. Omnia, inquit, quaecunque voluit Dominus, fecit in caelo et in terra. Omnia ergo dicuntur in voluntate Dei posita esse. Unde Apostolus ad Rom. 12. v. 2. ait: Ut probetis, quae sit voluntas Dei. Ex ratione etiam naturali id ipsum suadetur, voluntas siquidem est perfectio simpliciter simplex, et proinde Deo non neganda. Deinde, quia ipso naturae instinctu homines ad Deum semper in suis necessitatibus recurrunt, eiusque auxilium implorant: ob quod a natura inditum est, ut existiment Deum velle eis opem ferre, alioquin hoc frustra facerent. Tandem Deus est laude et ex parte dignissimus, non naturali tantum, sed ob summam naturae suae excellentiam; sed etiam morali, quae nimirum debetur actibus moralibus, seu liberis: hic autem, sicut et sanctitas, sine voluntate non existunt.

Deinde, sicut in scientia Dei plures

actus supra distinximus ratione nostra diversos, ita plures etiam voluntatis actus considerare in Deo possumus, tum perfectionis, ut amorem, complacentiam, et alios, tum imperfectionis, ut odium, detestationem, et alios huiusmodi, quae, ut obiecta creata, habere Deus potest. Ultimus Deus amore saltem late sumpto amare se ipsum, tanquam certissimum docent omnes Theologi: et ratio ultra manifesta est, cum Deus sit obiectum perfectissimum et amore dignissimum, ut potest homini infinite suppliciter infinite, et alioquin non foret perfecte Beatus; ad hanc enim spectat amor et fruitio summi boni. Amor ergo Dei ipsius ipsius est naturalis; ergo non quoad specificationem tantum, seu quod non possit se odisse, cum nihil in se contineat mali, sed quoad exercitium; Deus siquidem bonum infinitum cum sit, ergo cum omni bonitate qua est excogitabili, rapit ad se natura sua voluntatem, nec ab amore suo cessare ullo pacto potest.

Generales Voluntas Dei fuit ut ista mihi occurreret — et tamen non pro posse Dei voluntas hic missus sum.

dici

Dici tamen nequit hic amor liber, nisi per amorem liberum intelligatur spontaneus,
seu liber a coactione: quo sensu tollitur intelligendi sunt. Scholastici, dum dicunt Deum
amare se ipsum libere, nempe amore libero a coactione. Quo etiam modo di-
cunt Spiritum Sanctum procedere a Patre, et Filio libere; quamquam sit contra propria locutio,
cum libertas simpliciter, seu absolute dicta sit libertas a necessitate; quo
sensu certum est nec Deum se amare, nec Patrem et Filium producere Spiritum Sanctum
libere, cum sit objectum infinite, infinite attractivum et applicativum infinite.
Eo a minus approbandus est ille loquendi modus, quo in Bulla Pii V. et Gre-
gorii XIII contra Michaelem Baium, censuratur haec illius propositio 39. Quod
voluntarie fit, et necessitate fiat, libere tamen fit. Deus ergo spontanee, volunta-
rie, ultro se amat, id est, infinito quodam pondere, et inclinatione naturali, et
coactione immunis est ab omni coactione, et violentia; necessario tamen se amat, ita
ut, ut nulla ratione ab actu illo cessare possit.

Suppono 2°. duas volitiones circa
in Deo reperiri: prima itaque ex se, seu innata ad benefaciendum nobis inclinatione,
et propensione aliquid vult, spectata praecise bonitate sua, liberalitate, et mag-
nificentia, qualis est voluntas creationis, vocationis ad finem supernaturalem, etc.
Alia vero quidem facit occasione ab hominibus accepta ut dum poenas ob scelera
infligit, et similia: haec vero non ab ipso Deo praecise dimanant, et innata eius
propensione, sed supposito aliquo opere nostro, per quod ad illa volendum movetur,
et excitatur. Voluntas quae ut priora respicit, dicitur antecedens, quia actus illi volun-
tatis divinae omnes creatas operationes antecedunt; ut vero spectat posteriora, dicitur
subsequens, quia operationem aliquam nostram praesupponat, eamque subsequatur; haec
docent omnes S. Damascenus lib. 2 orthodoxae fidei, cap. 29, et Chrysostomus
Homilia 1 in Epistola ad Ephesios.

Ex hac divisione infertur alia divisio voluntatis
valde celebris in voluntatem beneplaciti, et signi. Voluntas itaque Beneplaciti
est vera voluntas in Deo, sive efficax sit sive inefficax: de qua loqui videtur
Christus Matth. 11. v. 26: dum Patrem alloquens dicit: ita Pater, quoniam sic pla-
citum fuit ante te. Eandem Dei voluntatem ponit Apostolus ad Ephes. 1 v. 9. Ut
notum faceret nobis sacramentum voluntatis suae secundum beneplacitum eius. De eadem
etiam dicitur Act. 13. v. 22: Qui faciet omnes voluntates meas. Denique per hanc

voluntatem

voluntatis beneplaciti vult Deus omnia, quae facit.

Voluntas signi non est vera voluntas in Deo, sed metaphorica tantum, seu signum voluntatis. Quinque autem huiusmodi signa communiter referuntur divinae voluntatis: Praeceptum, Prohibitio, Consilium, Permissio, Operatio, quae hoc versu comprehendi solent.

Praecipit, et prohibet, permittit, consulit, implet.

Per praeceptum indicat Deus voluntatem, non ut res fiat, sed voluntatem obligandi, ut fiat. Prohibitio est voluntatis indicat obligandi, ne res fiat, estque praeceptum negativum. Consilium indicat iudicium Dei, quo id, quod consulit, decernit esse melius opposito. Permissio non est signum voluntatis divinae circa peccatum ipsum, ut male Durandus in 1, dist. 45, q. 3, num. 7. Sed solum indicat voluntatem non denegandi concursum generalem, nec impediendi rem permissam. Unde quamvis peccatum oderit, et aversetur, in illius tamen permissione complacet, ut potest quae bona est: ad quam rem S. Aug. in Enchiridione inquit: Deus melius iudicavit de malis benefacere, quam mala non permittere. Operatio denique Dei externa aliquam internam eiusdem voluntatis denotat, utpote qui quidquid agit, pro voluntate agit.

His suppositis scopus difficultatis est: quod cum Deus per suam simplicem intelligentiam multa videat possibilia, ut alium mundum, variasque rerum tam materialium, tam spiritualium species, et individua, quae tamen de facto non vult rerum quod producere. Praesens quaestio controversia in eo versatur, utrum actu positivo debeat Deus nolle harum rerum existentiam; an possit mere se circa eas habere negative, nullum scilicet de iis actum eliciendo; sed pure omittendo, positivamque suae voluntatis in illas, seu earum negationem tendentiam libere coercendo.

Circa hanc difficultatem duplex invenitur sententia. Prima, eaque communis fere inter Recentiores opinio negat puram omissionem esse in Deo possibilem, aitque, quod voluntas divina non vult aliquid esse, hoc aliter fieri non posse, quam decernit res illas quae sunt positivae determinationes, ac tendentias fieri posse, quam decernit rem illam non placere: ita Vasq. 1. p. disp. 79. cap. 3. Annibal. hic. disp. 56. num. 10. Lucas hic. disp. 19. cap. 5. Alarcon 1. p. disp. 3. cap. 5. Pater Arriaga 1. p. disp. 29. num. 23. Pater Fran. Velenus hic. disp. 24. cap. 3. num. 10. et alii.

Secunda sententia asserit puram omissionem a Deo non esse excludendam, sed interdum in eo esse, seu actu positivo nolle res aliquas existere

existere, l, mere negative cum illa se habere, sic quo vno, l altero modo hac in parte suo arbitrio posse Deus procedere, hanc tu quentur Halensis 1 p. q 34. numb 4. S Bonav. in 1. dist 45. art 1. q 2. Suarez To. 1. de Gratia. Prolog. 2. cap 8. Granado hic. q 14. art 13. trice disp 7. num 39, Arriaga hic. dist 21, sect 3, num 17. et disp 25. sect 2. num 15, et alijque plurimi. Hæc Sta mihi placet, quin deq. ad eius Sententiam pro diuersis illa probo

1° quoniam pura omissio libera quamuis non eam in se contineat perfectionem, quam habet positiua volitio, nullam tamen in eo cui est, arguit imperfectionem: Deo autem, ut supra vidimus, non repugnant illa, quæ minoris tantum perfectionis continent; sed illa solum, quæ indecori aliquid, aut indecentiæ in se inuoluunt: ergo non repugnat in Deo pura omissio libera circa productionem alterius mundi, l alterius entitatis, quam nunquam Deus vult producere. Maior, et eius patent; minor, in qua est difficultas, probatur. non voluntas liberalis et pretiosa, quo Deus amaret se ipsum propter creaturas, non repugnat in Deo; sed huiusmodi voluntas non est adeo perfecta liberalitate, et pretiositate, quam illa, qua Deus amaret se ipsum propter summam eius bonitatem et perfectionem: ergo Deo non repugnant illa præterea, quæ minoris tantum perfectionis dicuntur liberalitate, et pretiositate; sed illa solum, quæ indecori aliquid, aut indecentiæ inuoluunt.

Maior huius syllogismi probatur. quoniam Deus potest se ipsum amare, ut finem qui, seu cuius gratia creaturas, et finem cui; verum enim vult creaturas rationalibus beatitudinem, et consequenter vult se illis, ut bonum summum et ultimum ipsarum; sed hoc est Deus amare se ipsum propter creaturas: ergo voluntas liberalis et pretiosa, qua Deus amaret se ipsum propter creaturas, non repugnat in Deo. Minor probatur et l a huiusmodi voluntas non sit adeo perfecta liberalitate et pretiositate, quam illa, qua Deus se ipsum propter semet ipsum amaret probatur. quoniam finis cui istius voluntatis est ipsemet Deus, cui terminatur talis amor; seu propter quem talis actus amoris exercetur. finis autem cui alterius voluntatis sunt creaturæ, quæ in perfectione infinitis distant a Deo: ergo sicut huiusmodi actus non repugnant liberalitati et pretiositati infinitæ perfectioni Deitatis, ita similiter non repugnabit in Deo pura omissio libera alterius mundi nunquam existentis

2° probatur. non nisi detur in Deo pura omissio, sequitur eum actu habere infinitis, infinita decreta, quibus determinate statuat, quid in

talibus

talibus, vel talibus rerum diversarum circumstantiis sub omni excogitabili hypothesi esset ipse facturus: ut si crearet alium mundum, decerneret incarnari, vel non incarnari Spiritum Sanctum: item si tales, vel tales Angelos produceret, hoc, vel illa iis diceret facta, et infinita huiusmodi, quae ut aiunt Suarez cum Aliis citati penitus otiosa sunt, ut pote, quae ad nihil deserviunt, nec ullum habere possunt effectum: eaque proinde reiiciunt, ut Deo prorsus indigna. Quod adhuc clarius constat in decretis conditionatis de rebus plane disparatis in omni imaginabili rerum combinatione sub hac, vel illa hypothesi ponendis.

Ex quibus dari in Deo puram omissionem sic ostendo: Deus iuxta hos Auctores, et omnium Theologorum Logicam, non habet infinita huiusmodi decreta conditionata, quae nullum habebunt unquam, nec habere possunt effectum: ergo circa obiecta illa non se per actum aliquem determinat, vel, positive sit sub conditione ea volendo, vel etiam positive nolendo; sic enim ex altera parte statueret et infinita haec haberet decreta conditionata otiosa. hinc ergo aperte sequitur Deum circa haec obiecta habere se mere negative, quod est actum omnem suspendere, et habere puram omissionem.

Auctores ergo, qui haec in Deo decreta reperiri negant, Suarez praesertim, et illi, qui actum Dei liberum ponunt adaequate Deo intrinsecum, puram in eo omissionem agnoscere ratione debent, cum non sit medium inter positive in hanc, vel illam partem decernere, et non decernere positive, quod est pure omittere.

Nonnulli, ut P. Alarcon tomo disp. 5. cap. 6, et P. Granado hic tract. 4. disp. 2. num. 6, ita decreta conditionata aversantur, ut in contrarium extremum vergant, nullumque omnino decretum conditionatum in Deo admittendum esse affirment. Existimo nihilominus, omnia decreta conditionata a Deo non esse releganda: ita Suarez, et alii citati. Ratio est: in sacris enim literis revelat Deus, si ad eum redierit peccator, et poenitentiam egerit, se illum recepturum iuxta illud Ezechielis 18. v. 21. Si impius egerit poenitentiam etc. omnium iniquitatum eius non recordabor: item in bonis operibus ad finem usque vitae perseverantibus coelestis gloriae promittit: sic Matth. 10. v. 22. ait Christus. qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. haec autem, ut constat, sunt decreta conditionata. Nec, ut contendit

P. Granado

P. Granado citatus, huiusmodi decretus, quaevis nullus sortiretur effectus, esset otiosus, plurimus tamen conducit ad Dei erga homines amorem ostendendum; in quem non caret fine.

Illa quo talis modo reperimus in Deo decreta conditionata, ut recte Suarez, et alij, quorum conditio, sub qua sunt, a solo Deo pendet, quam tamen ipse conditionem statuit nunquam ponere, ut si crearem alium mundum, hoc, vel illud facerem etc. Quis admiraretur si homo quispiam, qui firmissime statuit nunquam ire Constantinopolim, tempus nihilominus in huiusmodi imaginationibus, et conditionatis volitionibus detineret, quid scilicet ipse facturus esset, si foret Constantinopoli: quisquis, inquam, hoc praestaret, ab omnibus parum prudenter agere censeretur, et tempus inutiliter impendere. Sicut etiam vitio verteretur plebeio cuipiam, et infimae sortis homini, qui serio apud se deliberaret, quid, si ad Regiam dignitatem eveheretur, esset facturus, quo pacto regnum administraturus, quae gesturus bella, quos, et quibus honores collaturus.

Hanc rationem eo fusius proposui, quod ad probandam puram omissionem magni a nullis fieri animadverto: vereor tamen, ut deludat; nam non conditio vel non omnino probat omissionem horum decretorum in Deo reperiri, vel probat ea esse nimia.

Respondent aliqui cum P. Arriaga disp. 29 citata num. 23, quod perfectior operandi modus, et libertatis exercendi per actum positivum, quam per puram omissionem, ex quo inferunt hunc modum operandi Deo esse tribuendum, non vero per omissionem; nam Deo perfectissima omnia sunt adscribenda. Sed contra inverso et retorqueo argumentum ex doctrina ipsius Arriaga: nam ipse disp. 18. sect. 3 ait Deum cognoscere se in creaturis; et disp. 24. sect. 4. num. 30. affirmat Deum amare se propter creaturas, quamvis fateatur cognitionem illam Dei non esse tam perfectam, ac est scientia, qua Deus se cognoscit in se ipso; nec etiam hunc amorem Dei propter creaturas in perfectione aequare illum, quo Deus se propter se ipsum diligit. Rursus ipse docet in Deo non esse actus tantum perfectissimos, sed posse actus etiam minus perfectos in eo admitti, modo positivam in se imperfectionem non involvant. Sed haec omnia in Deo repugnant Patri Arriaga, quamvis inter ipsa dicamus, et perfectior

operandi

operandi mus superiatur in Deo: g° eodem modo tenetr astruere n impotentia
in Deo omissionz purz alterius mundi polz, quqz talz omissio n
sit tq pfectz exercitz libertatz, quq uel nolitio positiua cu alterius
mundi futurata.

Insurgo 2°. ng quqz omissio ipsa n uel pfectior, quq
actz positiuz formalitr, eo dz se, potest arguere maiorz pfectionz in
voluntate diuia: g° hac ratoe n e a Deo excludenda. p° ary. ng talz
omissio arguit in voluntate diuina tanquq in prio potestatz ad ipsq, et
ad nolitionz positiuq; s hec potestas ad utrqq arguit pfectionz exten-
siue maiz in prio, quq potestas tantz ad alterutq: g quqz ipsa
omissio formalitr n sit pfectior, nolitione positiua potest arguere maiz
pfectionz extensiue in voluntate diuia tanquq in prio. pt hec coa:
sicut n. homo, l Angelus, qui simul, et positiue nolle posset, et li-
bere omittere valeret, maiz latitudinz arguit in libertate quq
y, qui ad unicz exercitz libertatz restringeretr: ita illa latitudo
huius capacitatz in voluntate diuia maiz pfectionz extensiue ar-
guit: g Deo tribuenda e talz omissio pura cu alterius mundi
pols.

P. 3° Clo: quoniq Deus n vult, nec tenetr facere optimu, modo phi-
sice, verum etiq moralitr: g quqz actz positiuz nolitionz alterius mun-
di polz sit pfectior nolitione omissiua, adhuc hec n exit repugnans Deo:
oteenim ... q n e polz talz pura omissio in diuina voluntate. pbo ary: ng D. Thomas
3 p. q 1, a 3 corpore dicente pnunciat, incarnationz diui Vbi ita dependenter
a lapsu Adami, et pato decreto fuisse, ut nisi hoe pante, facta omnino n
fuisset, p quo citat Aug°: g° sola excellentia mysterij, et q incarnatio sit
melior, quq negatio incarnaoz, n necessitat Deus moralitr ad ponendq
incarnaoz. p hec coa: ng dz Doctor Angelicus stante tota excellentia, e
pfectione incarnaoz adhuc si homo n peccasset, n fuisset posita incarnao,
s illius negatio; s hoc a fortiori arguit n facere melius, et optimu a Deo
tq phisice, quq moralitr: g° Deus n tenetr ad optimu operandz in qua-
uis linea: g potest habere nolitionz omissiuq alterius mundi polz nulla
habita positiua nolitione cu eiusdz effectz.

Ifrati

Urgetur praedicta ratiocinatio ex mente ipsius D. Doctoris Angelici q. 25. art. 6, ubi docet posse Deum rebus a se factis meliores producere. Inde sic: Obiectio illic fuisset, Deus posse facere aliquid melius quam facit, in haec verba respondet: si ly melius sit nomen, verum est: qualibet enim re potest facere aliquid meliorem; si vero ly melius sit adverbium, et importet modum ex parte facientis, sic Deus non potest facere melius, quam sicut facit: quia non potest facere ex maiori sapientia, et bonitate: ergo ex mente S. Doctoris ex parte rerum factarum Deus non semper tenetur ad optimum producendum: ergo Deo non est impossibilis pura omissio actualis productionis alterius Mundi, neque quam a Deo producendi.

Respondent aliqui, quod si omissio producendi mundum v.g. non sit ex actu positivo habente finem honestum Deo dignum, nequit esse formaliter honesta; quia omnis actio Dei ad extra sive positiva, sive negativa debet esse formaliter honesta: ergo omissio productionis mundi debet esse ex actu positivo habente finem, seu motivum honestum Deo dignum. Minor praemissa probatur, quia ut actio moralis, seu libera sit formaliter honesta, necesse est, quod sit propter motivum illius virtutis, ad quam spectare dicatur, ut certa Theologorum doctrina in tractatu de bonitate, et malitia humanorum actuum docet; quia illorum nequit, quod pura omissio sit propter motivum honestum, ut ex se certum est, siquidem in omissione pura nequit agens dici, quod potius propter hunc finem, quam propter alium negative operetur: ergo ut actio sit formaliter honesta debet intervenire actus positivus, quo agens velit omittere opus propter tale, vel tale motivum honestum, et consequenter, ut Deus dicatur omittere honeste productionem mundi, dari debet actus positivus, quo illam omissionem velit propter aliquod motivum ipso dignum.

Haec solutio omnino insufficiens videtur. Primo: quia potest dici, quod actiones liberae creaturarum sint formaliter honestae, quatenus scilicet ex motivo honesto, quoniam ex nullo alio caput suae honestatis desumunt: at actiones divinae scilicet quidem formaliter honestissimae hoc ipso, et praecise, quod a Deo tanquam a causa particulari sint, et eo obtare non inhonesta reperientur; consequenter ergo si Deus aliquod efficiat, quia ipsi placuit, id efficere, actio illa est eo ipso honestissima, sicut quaevis actio libera creata honestissima est hoc praecise, quod sit ex divino placito divinus. Cuius ratio est, quod Deus sit ipsa prima regula honestatis tam sibi, quam creaturis, quorum haec ignorat? proinde ergo ut omissio productionis

mundi

mundi sit finalitas honesta, Deoq dignissima, satis est, quod a Deo libere sit,
quin aliquid aliud requiratur; his accedit alia ratio, nam dicere est omissionem
illius esse ex complacentia, qua Deus sibi complacet in eo, quod sit potens omittere
productionem mundi, quin opus sit alio actu distincto ab hac complacentia, quae quidem
est actus necessarius in Deo, quoniam Deus necessario sibi complacet in suis operibus, quae
illi ex proprio suo esse conveniunt.
Probatur 4° Quia; nam ut res non sint futurae, imo vero, ut
nunquam extiturae sint in re, non requiritur specialis actus voluntatis, quo Deus
efficienter decernat, quod nunquam illae sint; quia talis actus non datur; ergo res nunquam
futurae, aut saltem necessarius non est, quia actus ille datur, et vicinter potuerit Deus pro sua li-
bertate se se ab illo actu suspendere. Ans ex se facile constat: nam hoc ipso, quod
Deus non decernat productionem mundi, eo ipso mundus non extit, quoniam non decernat, quod
mundus nunquam sit: quia ut mundus nunquam sit futurus, satis est, quod Deus non decernat
pro aliquo tempore productionem illius; quoniam non decernat non productionem: hinc a deducitur,
quod Deus possit non decernere non producere mundum. Probatur quia si Deus deberet decernere
non productionem mundi, quatenus decretum istud necessario esset, ut mundus nunquam
existeret; sed ad hoc decretum illud necessarium non est, ut proxime probabatur: ergo necessarium non est, quod
tale decretum re ipsa in Deo detur; atque adeo potuerit non dari circa res nunquam futuras,
quod est Deus se suspendere.
Quod si aliquis respondeat decretum illud de non productione rei nun-
quam futurae, dari debere in Deo, si quidem, quia necessarium sit, ut res ipsa nunquam sit
futura; Probatur quia necessarium est, ut ea non futuritio rei sit Deo specialiter voluntaria; sin
quam, aliquis respondeat. Contra est, quod nullus sufficiens fundamentus reddi potest, ut dicatur
necessarium esse, quod negationes rerum sint Deo specialiter voluntariae, sicut ipsae rerum
productiones voluntarie specialiter esse debent: Cum si rerum negationes sint mere
nihil, opus sane non est, quod sint Deo specialiter voluntariae: imo vero si rigorose
loquamur, negationes rerum non dicuntur specialiter voluntariae ex eo decreto,
quo Deus decernat non producere res ipsas quarum sunt negationes: prout negationes
rerum sunt priores ordine naturae, quam decretum illud, quod aestimatur quodcumque
illud sit: ergo sola duratio negationum potest esse specialiter voluntaria, non
vero negationum existentia: ans probatur nam antequam Deus intelligatur elicuisse
actus aliquos voluntatis, intelligitur non esse aliquod creaturas: ergo ante quodvis decretum
liberum

liberi Dñi ē negaō, seu carentia cuiuscunq xū positivi: et coenter ex psu-
tione divina n exigitr, qd ea negaōi xūi sit voluntaria positive, et
formaliter Deo.

Ofatr 1.º hec doctr; qa Deo deneganda n ē pfectio aliqua,
quæ in genere libertatis reperiatr; s in genere libertatis reperitr pfectio
libertatis Otradictionis: q.º libertas hec dedenda Deo ē quoad suos actus;
atq libertas hec Osistit in eo, qd Deus possit elicere actus illos, vl omitte-
re: q.º potest Deus omittere actus, quo decernat nil pducere; et coenter potest ab
huiusmodi actu, et ab volitione pducendi aliquid se suspendere. Ofatr
iterū: qa quævis crea intellectualis potest se habere negative erga omissionē actus,
seu effectus, ad quē libera ē: q.º similiter Deus potest se habere mere negative er-
ga volitionē n pducendi xā. Coā hec pt, nā qd crea possit sese erga omissio-
nē actus, seu effectus mere negative se habere, n pvenit ex aliqua impfectioe
crea potia, s pvenit ex eo, qd id qus libertatis sit speciei quæ de libertatis,
in omni: q.º tribui debet voluntati divinæ ea libertatis, quæ istis illa, quæ in
causis 2is absq impfectione reperiunt, debent Deo dedi: q.º etc.

Respondent
Otrarij, qd si Deus posset omittere pductionē mundi, quin talē pductionē posi-
tive decerneret, ea sane pductionis omissio n esset Deo pfectissime, et positive
voluntaria; atq oīs actio Dei ad extra debet ēē pfectissime, et positive volun
taria, seu positiva, seu negativa sit: q.º ut Deus pfectissime Otituatr in gēre
libertatis, necesse ē, qd actu aliquo positivo vellit omissionē mundi. Otrarij
pbant, qa magis voluntaria ē pductio mundi, si sit a Deo volente illā p
actus positivos, quā si sō sit p negaōē actus oppositi, quo vellet pductionem
mundi: q.º si omissio pductionis mundi n sit p positivos actus volita, n est
pfectissime voluntaria.

Hec solutio nihil efficaciæ habet, et quævis remota
maneat in superiori arguto, sic qa illā minuo: qa lt admittamus spectare
ad pfectionē divinā, qd quæq actio Dei etiā negativa possit ēē illi pfecte, et positive
voluntaria, quatenus Deus possit tendere in illā p positivos actus voluntatis: ad-
huc tn nullo urgente fundo suadetr, necesse ēē, qd omissio pductionis ē debeat
ēē in actu 2.º positive voluntaria, et qd n sufficiat, si sit in actu 1.º, et habitualiter

voluntaria

voluntaria: non tamen satis est ad actionem negativam Dei, quod quamvis sit perfectissime libera, ut revera quaelibet actio omissionis est; quamvis nullus actus positivus cum illa intercurrat: quod adducendum est, quod licet requiratur actus positivus, ut omissio productionis sit positive volita, non tamen, ut sit positive libera, quoniam dicitur positive libera ex positiva indifferentia voluntatis divinae ad electionem, vel non electionem actus. Probatur 5° contra illa; nam actus, quo Deus positive decernat non producere v.g. mundum, nequit habere motivum Deo dignum: ergo actus ille nullo modo datur in Deo; sed nec dari potest. Consequentia haec patet; nam impossibile est dari in Deo actum voluntatis, qui non sit ex motivo bonitatis divinae digno; ut ex se certum omnibus est: antecedens vero probatur: nam in primis nequit Deus moveri ad actum illum ex sua bonitate, nam bonitas divina movere nequit voluntatem divinam nisi ad aliquid, quod aliquam rationem ad ipsam bonitatem divinam conducat; sed negatio productionis mundi nequit conducere ad bonitatem et perfectionem divinam, ut ex se satis aperte constat: ergo nequit Deus moveri ex sua ipsius bonitate ad non productionem mundi, ac proinde moveri nequit ad volitionem talis non productionis: Rursus nequit Deus moveri ex motivo liberalitatis, seu beneficentiae ad praedictam volitionem non producendi mundum, ut est evidentissimum: nam motivum beneficentiae est ad aliquid largiendum: et denique nullum aliud motivum designari potest, quod cum sit honestum, et Deo dignum, possit movere voluntatem divinam ad volitionem, qua Deus efficienter decernat nihil prorsus ad extra producere: ergo etc.

Quod si aliquis dicat sufficere Deo ad eliciendum actum voluntatis, quo decernat mundum nunquam producere motivum suae libertatis, hoc est sufficere Deo complacentiam ipsius in eo, quod suae libertatis exerceat in eliciendo actum praedictum; si inquam, hoc aliquis dixerit; certe haec eadem solutio suadetur posse Deum ab utroque actu contradictorio circa idem objectum se suspendere: nam non ad eliciendum actum positivum, de quo loquimur, sufficiat complacentia Dei in usu, seu in exercitio libertatis, quam in eliciendo talem actum exerceret; certe, ut non eliciatur actus, sufficit complacentia in usu libertatis, quam per ipsam omissionem actus exerceret; et consequenter poterit Deus ab illo actu se suspendere: quod quidem argumentum factum intendatur: quod si his omnibus dicatur Deum necessitari ad praedictum actum, de quo est sermo, quoniam est imperfectio divini numinis, quod non productio rerum, seu illarum omissio non sit illi fraedita, et positive voluntaria. [illegible]

haec solutio [illegible] — Sed dices: si Deus posset se suspendere ab utroque actu contradictorio circa idem objectum, quatenus posset non decernere productionem

sibi

objecti, nec illius non productionis, fieret, quod posset Deus decernere in tempore id, quod ab aeterno non decreverat; sed impossibile est, et inter absurda deducere: ergo impossibile est, quod Deus ab utroque actu contradictantis circa idem objectum se suspendat. Minor praemissa in forma suadetur; nam quod Deus se suspendat ab actu, quo velit non producere rem, non est illum reddi impotentem elicere talem actum, siquidem nullus agens amittit potentiam ad actum per merum suspensionem liberam ab electione talis actus, ut est in philosophia certissimum: ergo si Deus se suspendat ab actu, quo velit non producere rem hanc, aut illam; non eo ipso redditur impotens elicere talem actum, et consequenter poterit illum elicere, cum voluerit, atque adeo in tempore: ergo si Deus possit se suspendere ab utroque actu, de quo loquimur, poterit decernere in tempore id, quod ab aeterno non decreverat.

Oppositum secunda: Deus non possit elicere de novo in tempore actus volitionis, quos ab aeterno non elicuit, probatur 1. quia nequit Deus decernere in tempore id, quod ab aeterno non decreverat, quin limitatis vitium se ipsa contrahat: ergo sicut impossibile est Deum in tempore decernere id, quod ab aeterno non decreverat, quia est impossibile Deum limitationis vitium contrahere: et consequenter nequit ab utroque actu contradictantis circa idem objectum se suspendere. Probatur id ipsum 2o: nam si Deus ab utroque actu dicto se suspenderet, esset in potentia ad talem actum, et ad carentiam illius; sed dici nequit Deum esse in potentia ad aliquem actum: ergo dici nequit Deum posse a duplici actu circa extrema contradictantis se suspendere. Minor patet: nam dum Deus se suspendit ab actu, quem elicere potest, non est in tali actu: ergo est in potentia ad illum; cum ex se fuerit simpliciter potens ad actum et per suspensionem illius potentiam hanc non amiserit; quis autem non videat absurdum esse dicere, quod Deus sit vere, et realiter in potentia ad aliquem actum sibi intrinsecum?

Ratio haec huiusque fronte videtur efficax, vera demonstratio sit, et mihi etiam efficax olim videretur, quod res non praecognita discussionis propter tradentium authoritatem, ac fidem accipiebam; modo tamen non adeo efficacem illam iudico, ut facile ostendere est: nam omittitur, seu supponitur limitatis esse, quod Deus decernat in tempore id quod ab aeterno non decreverat, vel hoc negatur: dicitur id nullius ritus esse; si admittitur, id limitatis ratione; negari utique debet esse possibile, quod Deus in tempore decernat producere aut non producere rem illam circa quam semel se suspenderat, nam hoc ipso, quod Deus sese ab aeterno suspendat ab actu, quo statuat non producere talem, vel talem rem, aut illam producere, necessitatur manere per totam aeternitatem in ea suspensione, cum cognoscat limitatis esse (sive limitatis sit, ut modo

Suppono

suppono) efficere in tempore actum, quem semel ab aeterno omisit; atque adeo quando Deus libere non se detrahat ad efficiendum actum positivum, quo vellet non producere talem, tale tamen, virtualiter se detrahat ad perseverandum in ea suspensione in aeternum, quoniam certo cognoscebat se non posse in posterum ad efficiendum actum detrahi.

Quoad secundam hanc doctrinam in eo ipso argumento dicitur, nullum agens ex se liberum, ad aliquem actum, et ad omissionem ejus, amittere posse ad efficiendum actum per meram suspensionem liberam ab illo, datum est id esse verum per se loquendo; at per accidens accidere potest, quod ipsa omissione libera actus amittat agens posse, seu potestatem, quam ad illum efficiendum habet; et hoc accidit in Deo ratione immutabilitatis illius potentis, non vero ratione liberitatis sit, quod in tempore actum efficiat, quem ab aeterno omiserat: atque haec doctrina palam cernitur in ipsis actibus positivis; eo quod, id argumentum probare solutum in Deus est duobus mediis, omnino, et per omnia ad eundem finem aequalibus hoc potius, quam illud pro sua libertate eligat, nequit medium antea omissum assumere; nequit autem non quia agens amittat potestatem, quam ad illum medium assumendum habet per hoc, quod illud omittat; cum per se loquendo nullum agens eam posse, seu potestatem amittat, ac per accidens Deus eam potestatem amittit ratione suae immutabilitatis.

Quod si dicatur non esse liberitatis, quod Deus efficiat in tempore actum voluntatis, quem ab aeterno non efficit: argumentum illud pro dicta illa factum nullum omnino est; quoniam admitti posset sequela, posset, inquam, admitti, quod Deus posset efficere in tempore actum voluntatis, quem esse aliquid detractum ab aeterno non efficit. Ad illud quod dicitur, esse impossibile, et absurdum dicere, quod Deus efficiat in tempore actum volitionis, quem ab aeterno non efficit eo, quod esset in potentia vera, et reali ad talem actum, respondeo nullum esse inconveniens, quod sit Deus in potentia mera reali ad actum volitionis, a quo sese antea suspenderat; esset autem maximum inconveniens Deus esse in potentia physica reali ad actum aliquem ipsi intrinsecum. Ratio hujus doctrinae est: quia cum potentia ad actum, quae est potentia ... mera, non sit potentia ad recipiendam novam aliquam perfectionem, in qua actus Deus consistat; sed sit ipsa perfectio, quae facultas ad actum per se ipsam formaliter se exerceret, nulla est imperfectio, quod praedicta perfectio designare potens se exercere pro sua libertate, et potens se ab aeterno suspendere.

Haec doctrina probatur efficaciter; quia

voluntas

voluntas divina debet ratione dirigi per aliquod signum rationis in potentia ad actum positivum volitionis: quia hoc nullam dicit imperfectionem; et contra quamvis re ipsa accidat, quod per aliquod tempus illa divina voluntas ab actuali amore se suspendat, et per aliud tempus actum amoris eliciat, seu actum amandi exerceat, nihil imperfectionis in divina voluntate accidit, si aliàs nullam id limitationem intrinsecam involuat, ut per hanc solutionem, in qua versor, modo suppono. Ansam probo: nam voluntas divina est formaliter libera ad amandum, et ad non amandum, hoc est ad exercitium amandi, seu tendendi affirmative in obiectum, et ad non exercitium amandi, seu non tendendi affirmative in obiectum; atqui impossibile est dispere voluntatis divinae formaliter liberae ad actum amandi, et ad omissionem talis actus, quin dirigatur per aliquod signum rationis in potentia ad actum: quia hoc nullam dicit imperfectionem, sicut nullam imperfectionem dicit, quod dirigatur per aliquod signum indifferentiae ad praedictum utrumque extremum; et contra non ex aliquo est repugnat, quod Deus in tempore decernat id, quod ab aeterno non decreverat; certe ex aliis capitibus repugnat id.

Dices 2.º non Deus sit productivus in tempore mundum, nequit se suspendere ab actu, quo efficienter, vel velit mundum producere: quod probo ansam: nam, Deus producit mundum ex aliquo motivo, quod non sit ipse Deus, aut producit mundum propter se ipsum; sed quovismodo Deus dicatur mundum producere, debet elicere actum positivum, quo velit efficienter mundum producere: ergo non Deus mundum productivus sit, nequit se suspendere ab actu quo velit efficienter, et de facto mundum producere. Maior constat: nam impossibile est Deum operari vere ad extra, et non operari ex motivo, quod sit sua maiestate dignum: Minorem vero probo: nam si Deus producat mundum ex alio motivo, quam ex sua ipsius bonitate, hoc motivum potest esse ipse mundus producendus, aut aliquod aliud a mundo, si sit ipse mundus, debet Deus elicere actum, quo mundum propter ipsum amet, vel velit: si vero motivum sit aliud ab ipso mundo, debet utique Deus elicere actum voluntatis, quo productionem mundi ad motivum illud tanquam ad finem referat.

Quod si Deus propter se ipsum, seu propter suam bonitatem mundum producat, necesse est, quod eliciat actum voluntatis, quo talem productionem mundi ad se ipsum, seu ad suam gloriam accidentalem referat: ergo quovismodo ea motivum opinemur, ex quo Deus mundum producere dicatur; necesse est, quod Deus eliciat actum voluntatis, quo de facto velit mundum producere. Ansam huius enthimematis probo.

quia nullus

quia nullum medium potest esse praeelectum propter finem, nisi quatenus ametur praeelectum sub ratione utilis ad finem, ad quem medium esse dicitur: nam si medium non ametur [?] seclusis [?] tantum, non vero sub ratione medii, non ametur praeelectum, ut medium, ut evidens est, atque adeo, ut aliquid sit praeelectum propter finem, debet amari sub ratione deservientis ad finem: ergo ut productio mundi sit praeelectum propter Deum tanquam propter finem, debet amari a Deo, ut deservit ad ipsum: quoquo pacto productio mundi Deo deservire dicatur, et e contra Deus debet velle productionem mundi sub ratione utilis, ut per illam Deus glorificetur: atque argumentum illud adeo efficax est, ut praecludat effugium, quod ad libertatem creaturis actus divinus fieri posse quaeritur; praecludit, inquam, quoniam argumentum factum suadet esse impossibile, quod medium aliquid sit propter, et praeelectum propter finem, quin agens, quod tali medio utitur, velit illud sub ratione utilis ad finem, ad quem illud assumit.

Eadem argumentatio firmatur in volitione omittendi quascumque res, quas Deus omissurus esse dicatur: nam omissio nullius quae dicitur est ex se bona, et utilis ad aliquem finem, et alioqui Deus omittit res, quas omittere dicitur propter finem sua maiestate dignum, nisi dixeris, quod Deus talem omissionem amet propter se ipsam, quo casu evidentius est debere intervenire actum volitionis: ergo dicit Deus actum volitionis, quo vellet efficienter praedictam omissionem sub ratione utilis, seu conducentis ad finem propter quem illam velle dicitur. Haec consequentia patet ex antea dictis, quia ut omissio illa, quaecumque illa sit, nequit esse praeelectum propter finem, nisi quatenus ametur sub ratione utilis, seu conducentis ad finem propter quem esse dicitur, ut paulo antea arguebamus: ergo etc. Solutio confirmationis quanta, qua praefatum argumentum roborari solet: quoniam inferius specialiter examine est illa firmanda est.

Ratio huius, quod intimum argumentum firmata nihilo efficax est. Primo quidem: nam ex duplici suppositione satis dubia procedit, deinde quia et suppositionem utramque ultro dederimus, adhuc argumentum factum non omnino concludit: igitur. Supponit in primis argumentum illud esse impossibile, quod Deus liberum in tempore decernat id, quod ab aeterno non decrevit: hoc autem et veritatis indicavimus, et tamen satis dubium: quod si possibile sit Deus elicere liberum in tempore actum, quo posito, et praeelectum vellet id, quod nondum antea hac ratione voluerat; nullus omnino esset argumentum antefactum: quia et admittamus requiri necessario actum aliquem efficientem voluntatis divinae esse id, quod Deus producturus est, poterit sane dici Deus ab huiusmodi actu se suspendere usque ad tempus, in quo rem producturus, ut ad nihil productionem nullatenus

requiratur

requireretur, quod voluntas illa in tempore antecedenti non extiterit. Hinc accidit, quod licet suppositio illa, qua supponitur necessarium esse, quod elliciat Deus ab aeterno actus voluntatis, qui in tempore eliciturus esse dicatur, indubitata esset ex sola ratione ipsius, aut ex alio certo principio; adhuc argumentum factum non multum urgeret, quoniam esse res nunquam producendas non haeret, ut paulo post ostendo.

2a Suppositio, in qua illud argumentum procedit, est, quod medium, quod libere debeat amari finaliter sub ratione utilis ad finem; et esse hanc suppositionem, datum est, quod licet id in causis quas ultro admittamus, in Deo tamen negandum est; nam cum virtus activa divina sit ex suo conceptu finaliter libera, non requiritur actus divinae voluntatis, ut medium dicatur esse finaliter propter finem; nam medium debet esse finaliter propter finem, quatenus ipse amor finis finaliter per se ipsum movet dominum ad apponendum medium, quod cognoscit esse requisitum ad finem, sive medium illud ponat, quatenus propter actum, quo fertur in finem, elliciat alium actum voluntatis, quo velit medium, ut utile ad finem intentum, sive tale medium apponat, absque hoc quod actu voluntatis suo se determinando immediate ad productionem medii requisiti; cum ergo Deus possit, quantum est ex vi suae virtutis activae, se determinare immediate ad opus, quin interveniat actus aliquis volitionis circa medium, vel operationis ad extra; potest quidem operari propter finem, quin elliciat actum voluntatis, quo velit ipsius operationis, et hoc quidem in Deo, quidquid sit de libertate creaturae, de qua aliter longe, ac de Deo maxime sentiendum est.

Jam age et demus eam duplicem suppositionem, in qua illud argumentum procedit, verum omnino esse, etiam si de Deo loquamur, et nihil omnino datum est illud probare, quod Deus non possit se suspendere ab actu positivo esse rerum, quas aliquando producturus sit; quod vero esse illas, quas perpetuo omittendas scilicet, requirat Deus se suspendere, nullatenus argumentum illud suadet: nam facile rem est ad illud, ut formatur circa omissionem perpetuam rerum, quae non sunt parata respondeo; respondetur, inquam, 1o argumentum desumptum ex eo, quod medium debet referri finaliter ad finem, nullum esse circa omissionem rerum omnium creabilium, quoniam omissionem hanc seu omissio rerum omnium omnino possibilium non potest referri ad aliquid aliud tanquam ad finem: nam in hoc requirit omissio rerum omnium referri ad aliquid ~~aliud tanquam ad finem~~ creatum, cum nihil creatum detur, si nihil ad extra producatur, ut est evidentissimum. Neque requirit ea omissio referri ad Deum, quoniam omissio rerum omnium non conducit ad gloriam

accidentalem

accidentalis Dei, ut dictum est certum: quod ultimo: erit non omissio rerum omnis effectus conveniens ex eo, quod Deus sit per omnia sibi sufficiens, quoniam ex rebus creatis aliquod emolumentum percipere posset: quod enim Deus cognoscit clarissime ipsum omnia bona a se ipso habere, quoniam aliquid, quo opus habeat, possit a creaturis recipere; et quod insuper nihil creaturis ipsa, ratione cuius debeat creaturas producere, potest ab illorum productione se suspendere, præsertim, cum animadvertat nihil aliud requiri, ut creaturæ non producantur, quam quod ab illarum productione se suspendat.

Pro re videamus ad argumentorum redeo, omitto, quod medium positivum debeat referri finaliter ab eo ad finem, qui per tale medium intendere dicatur, at omissio rei non debet finaliter referri, quod dum præsupponitur posita ante intentionem finis; cum quod omissio cuiuscumque rei positivæ, quæ supponitur, præsupponatur ad quemlibet actum intentionis finis, ad quem finem ea rei carentia deservire possit, si finis sit ipso creatus, aut si finis sit ipse Deus, certe carentia rei creatæ est ipsi cum ipso Deo, et potentia opus non est, quod Deus aliquo actu positivo erga talem carentiam feratur; sed quod finis velit, ad quem carentia illa deservire potest.

Ad 3um per distinctionem argumenti 1o. quoniam ratione alterum est duobus reghibus sit, sed Deus manere per æternitatem irresolutus, et indeterminatus ad productionem, et ad non productionem cuiusdam rei, aut debere elicere actum positivum, quo determinate rei productionem, aut determinate non productionem decernat: atque magis imperfectus sit habendi est, quod agens intellectuale diu sit irresolutum, et indeterminatum ad operandum, sed non operandum: Unde deducitur esse impossibile, quod Deus ea ratione per æternitatem se habeat: quoniam omnis imperfectio Deo repugnat, et cum alioqui, ut Deus non sit irresolutus, et indeterminatus diu ad operandum, et ad non operandum; requiratur ratio, quod eliciat ab æterno actum positivum, quo determinate rei productionem, aut determinate non productionem decernat: fit tandem necessum esse, quod Deus alterum ex duobus decretum dictum ab æterno eliciat.

Duo in hac ratione probanda sunt; primum est manere esse, quod Deus maneat per æternitatem a parte ante irresolutus, et prorsus indeterminatus, ut operetur, et ut non operetur, hoc ipso, quod non eliciat ab æterno actum; quo determinate rei productionem, aut determinate non productionem decernat. Primum est dicere ex se gravem imperfectionem, quod agens intellectuale diu sit irresolutum, et indeterminatum ad operandum

et ad non

et ad n̄ operandum, cum aliunde certo cognoscat omnia, quae ad determinationem in alterum extremum cognosci debent. Illud autem primum probatur: quia dum Deus n̄ se determinat ad operandum, aut ad n̄ operandum, est irresolutus, et indeterminatus ad hoc utrumque extremum; sed dum mens se suspendit ab utroque actu circa extrema dictaminis, n̄ se determinat ad operandum, aut ad n̄ operandum: ergo dum mens se suspendit ab utroque actu circa extrema dictaminis, manet Deus irresolutus, et indeterminatus ad operandum, et ad n̄ operandum. Maior praemissa evidens est; quoniam Deus est ex se indifferens ad operandum, et ad n̄ operandum; et consequenter dum n̄ se determinat ad alterum e duobus his extremis, ut maneat indeterminatus ad utrumque, necesse est.

Quod vero maneat hac ratione indeterminatus Deus, dum se suspendit ab utroque actu circa extrema dictaminis, quod erat praemissa maior syllogismi antea formati, sic suadetur: quia se suspendere est n̄ se determinare ad aliquod extremum ex iis, circa quae se suspendere dicitur: ergo cum Deus se suspendat a volitione producendi rem, et a volitione n̄ producendi illam, n̄ se determinat potius ad hoc extremum, quam ad illud, et consequenter est indeterminatus, et irresolutus ad utrumque. Praeterea nam antequam agens, quod est ex se indifferens ad operandum, et n̄ operandum se determinet ad operandum, est indeterminatus ad utrumque illud extremum: ergo quia agens n̄ se determinet ad extremum positivum, n̄ est, quod se determinet ad extremum negativum: haec consequentia est evidentissima: nam si agens n̄ se determinare ad operandum sit determinare se ad n̄ operandum, certe hoc posito, quod intelligamus agens ex se indifferens n̄ determinari ad extremum positivum, intelligimus illud ad extremum negativum determinari, quod est falsum, cum certissimum sit, quod quando intelligitur agens indeterminatus, et indifferens ad utrumque extremum dictaminis, intelligitur indeterminatus, seu n̄ determinatus ad extremum positivum.

Porro autem suspensionem hanc, seu indeterminationem, et irresolutionem afferre aliquam imperfectionem, quae est dum in nostra ratione probandum, suadetur; nam in reliquis agentibus intellectualibus ea suspensio solum provenit ex imperfectione cognitionis, ex eo videlicet, quod n̄ certe cognoscant rationes omnes convenientiae, et disconvenientiae, quae circa opus agendum occurrunt; quando vero certo cuncta cognoscunt, et quod factu opus sit, evidenter calent, n̄ manet indeterminata ad opus, et ad n̄ opus; aut si adhuc irresoluta, et indeterminata maneat, id sane vitio vertitur; atque Deus (Sapientissimus certo cognoscit, quidquid cognoscibile est; ac proinde cognoscit ab aeterno rationes omnes convenientiae, et

disconvenientiae

dissumientis, quae oriri possunt; imo eo certissime cognoscit, num ipse res productura, aut non productura sit: quod est impossibile, quod maneat irresolutus, et indeterminatus circa huiusmodi productionem, aut non productionem: haec contra patet ex antecedenti; et, ut veritatem fatear, patet mihi se ex ipsis terminis.

Respondeo ad argumentum, quod nulla est imperfectio in Deo, ex eo, quod licet omnia certissime cognoscat, adhuc non efficiat actum positivum circa non productionem rei non producendae; neque quod Deus actum hunc non eliciat, id provenit ex eo, quod clare cognoscat talem actum nulla ratione requiri, ut res non producatur, aut, ut ipse habeat aliquam perfectionem, sine qua esset imperfectus, quia licet potentia ad eliciendum actum illum sit omnino requisita, ut Deus sit, qualis perfectus esse debet, at, quod actum re ipsa eliciat, non est perfectio simpliciter requisita; et alioquin libertas generalis contradictionis est perfectio Deo digna, et ea quidem Deo deficeret, si non posset ab utroque actu contradictionis circa idem obiectum se suspendere: et idem est in quovis agente creato, neque si ex perfecta cognitione, qua clare cognosceret, non esse opus actu positivo, ut res omitteretur, actum ipsum omittat, nulla est in eo imperfectio; et gratis diceretur agens creatum ineffectuale esse imperfectum, eo praecise, quod ex perfecta cognitione rerum, et ex plena potestate circa suos actus illos omitteret, quo rei omissionem decernere posset.

Respondent alii, quod licet omnia Deus certissime cognoscat, adhuc non eliciat actum positivum circa non productionem rei non producendae, neque, quod Deus actum hunc non eliciat, id provenit ex eo, quod clare cognoscat talem actum nulla ratione requiri, ut res non producatur, aut, ut ipse habeat aliquam perfectionem, sine qua esset imperfectus, quia licet potentia ad eliciendum actum illum sit omnino requisita, ut Deus sit, qualis perfectus esse debet, at, quod actum re ipsa eliciat, non est perfectio simpliciter requisita, et alioquin libertas generalis contradictionis est perfectio Deo digna, et ea quidem Deo deficeret, si non posset ab utroque actu contradictionis circa idem obiectum se suspendere: et idem est in quovis agente creato, neque si ex perfecta cognitione, qua clare cognosceret non esse opus actu positivo, ut res omitteretur, actum ipsum omittat, nulla est in eo imperfectio; et gratis diceretur agens creatum ineffectuale esse imperfectum eo praecise, quod ex perfecta cognitione rerum, et ex plena potestate super suos actus illos omitteret, quo rei omissionem decernere posset. Haec sane sunt, quae satis dubium mihi mentem trahunt, et quae non patiuntur, quod aliter, quam ipsa rerum apprehensione in se statutum veniam.

P. dicet

Si dicat aliquis non manere Deus indeterminatus ad operandum, et ad non operandum per hoc, quod se suspendat ab utroque actu, de quo in praesentia loquimur; sed determinari absolute, et simpliciter ad non productionem sui per hoc, quod productionem ipsius non decernat. Contra etiam solutio haec inutilis est, et indigna viro docto: nam si solutio ista intendatur Deus determinari negative ad non productionem sui per hoc, quod ad productionem non se determinet, verum quidem est; caeterum ad praesens institutum nihilo deservimus; quoniam determinatio negativa ad extremum negativum est dubium contradictorium, quae determinatio sit per non determinationem ad extremum positivum, non tollit, quod agens maneat simpliciter indeterminatus ad operandum, et ad non operandum pro tempore immediate sequenti ad illud instans pro quo tale agens sit indeterminatum, non determinatus ad operandum; quia licet pro instanti isto nequeat agens esse ad operandum determinatum eo, quod nequit componi simul duo contradictoria, potest tamen se determinare ad operandum immediate post illud instans, aut perseverare in omissione determinationis ad operandum, ut est evidens in Philosophia: hoc autem genus indeterminationis indignum esse Deo arbitror.

Si vero in illa solutione dicatur Deus determinari positive ad non operandum hoc ipso, quod non se determinet ad operandum, solutio ex quidem argumentum nostrum ipsa elevat, sed quia est contra ..., aut ea solutio reputata esse argumenti, quo probari Deus manere irresolutum, et indeterminatum ad operandum, et ad non operandum, si ab utroque actu contradictorio se suspendat. Sed neque quod dicitur Deus determinari ad non operandum, hoc ipso, quod non se determinet ad operandum, ut sensus sit Deus elicere actum volitionis, quo non operari decernat, hoc ipso, quod non eliciat actum volitionis, quo decernat operari, et hoc certum est, de quo contendimus: neque sit Deus debeat elicere decretum non operandi, hoc ipso, quod decretum operandi non eliciat, atque adeo supponit ipsa quaestio quam contendimus.

Quod si sensus sit Deus determinari ad non operandum, hoc ipso, quod non se determinet ad operandum, quatenus per ipsam non determinationem ad operandum, et per immutabilitatem divinam sit decernens, et non Deo vere cognitum, determinatur Deus ad permanendum in aeternum in ea omissione. Sed contra in quo, hoc intendatur, quod dicitur Deus determinari ad non operandum hoc ipso, quod non se determinat ad operandum; tamen si duo ..., quod ..., immutabilis divina non obstet; quominus Deus eliciat in tempore actum volitionis, quem ab aeterno non elicuit: ~~qua de re in sequentibus~~ Dato autem ..., quod faciliter ea doctrina intelligitur, quod possit Deus se suspendere ab utroque actu positivo contradictionis; neque enim hoc repugnet apud nos, ex ipsa indifferentia, seu imperfectione, quae refunderetur in Deum sit irresolutum, et indeterminatum esse Deum, haec certe est irresolutione, seu indeterminatione determinata nihil est, rare eius ea actus suspensio impossibilis Deo sit, ut hactenus per praecedentia contra expendimus.

1 Explicaturus aggredior diffi-
cultatem non solum celebrem, sed valde difficilem, et notatu
dignam cum meritis gratuitatis, cuius significationem audio Apost.
dicentem, quod momentaneum, et leve nostrae tribulationis, aeternum considerem
pondus operatur in nobis. quid autem gravius, quid pretio-
sius, et excellentius de via meriti praedicari potuit? aeter-
nitatis moli comparatur? aeternae felicitatis nostrae operoso moli-
mini ad aequilibrium appendit, et totam quantam hoc magni-
tudinem cum quanta concepit? si autem nostram difficultatem et vali-
tatem expendam, scio dicere sermonem habendum, inquirendo
difficultas, num actio externa addat meritum supra meritum
actus interni? an sicut actus internus meritorius statim
ipsum nobis constituit debitorem; ita etiam actionis externae coniunctae
cum actu interno habeamus ius aliquod ratione cuius supremum
Numen adstringamus, ut maiori praemio eius aeterna beatitudine
praemiemur. hic est nostrae praelectionis scopus
Ergo ut clariori bre-
2. vitate procedam hanc lectionem inter partes divisam offeram
in quarum 1a litteram magistri aperiam et aliqua supposita
ad intelligentiam necessaria, quae sententiis simul cum fundamentis
referam. in 2a meam mentem aperiam, et in 3a si per tempus
licuerit argumenta ut potero tela adversariorum enervabo,
et ut in aeternitatis meritum ingredi possimus, faveat nobis
ipsum aeternum praemium, numque Deus trinus et unus, cuius
aeternam, et individuam maiestatem cultu demississimo veneror,
adsit sanctissima Deipara ab omni labe in suo sta Conceptionis in-
stanti integerrime praeservata, adveniat ... et munifice
provoluta, adsint et alites, quos peculiari munere voto ...
mei fautorem Patronum elegi, ... quos aeterno praemio ...
et talium actionum nostrarum experiri ...

Inc. Dicor. libtur

His ita praesuppositis, ut ostendam di=
3 ficultatem, suppono 1.o actiones externas non esse immediate liberas in se, sed in imperio voluntatis, a quo procedunt; ut exercat voluntas suam libertatem per actum voluntatis dandi elemosinam, et ad ipsius imperium exequitur elemosinam facultas, ad quam pertinet actio extra elemosinam elargiendi, sine alia nova libertate: quo fit, ut per eandem met libertatem, quae procedit a voluntate actus imperantis immediate libera in se; per eandem libertatem dicatur actio externa imperata mediate libera; unde difficultas est, an haec libertas mediata, quae reperitur in actione externa sufficiat ad rationem meriti, et consequenter an actio externa procedens ex libero voluntatis imperio, superaddat novum aliquod meritum supra meritum ipsius actus interni; hoc est an conjuncto resultanti ex actu interno imperante, et ex actione externa imperata debeat correspondere majus aliquod praemium, quam debeat correspondere actui interno

Suppono 2.o actiones
4 honestas externas posse esse occasionem, ut homo plus mereatur; nam qui patitur martyrium, dum illud patitur, habet occasionem diutius durandi in actu interno voluntatis, quo martyrium amplectitur; s. novos et plures, et intensiores actus illud iterandi, et proinde plus mere= bitur sine dubio, quam alter, qui extra illa martyrium efficaciter desiderat; verum hoc, ut per se patet, non est actionem externam augere meritum; sed esse occasionem, ut patiens augeat per plures et fortiores actus; non ergo loquimur de merito occasionali, et per accidens, sed solum reparamus, an actio externa honesta augeat meritum per se, itaut ex illa cum actu interno majus meritum resultet

Suppono 3.o
5 actiones externas vis se consideratas habere conformitatem s. dif= formitatem ad regulam morum, distinctam a conformitate s. difformitate actus interni, quae malitia, s. bonitas actionis externae erit talis bonitas, s. malitia imitativa, et de hoc non potest esse dubium, nam

Supra

ipse actus voluntatis dicitur bonus vel malus ex actione externa
quam respicit et in eam tendit: quod actio externa, a qua desumit
suam bonitatem, aut malitiam actus internus distinctam habet malitiam
aut bonitatem distinctam a malitia, vel bonitate actus interni

His suppositis

6 circa hoc punctum triplex potest numerari sententia; prima affirmat
actionem externam addere meritum supra meritum actus interni
secunda negat pro tali actione tale meritum pro interno; tertia inter
has duas extreme oppositas et gravius procurantes theoriae, quarum
ut supra nomine mentionem facit P. Arriaga, quae asserit actiones
externas non habere bonitatem formalem, proindeque non habere rationem meriti
actiones vero inhonestas externas habere malitiam formalem, proindeque
habere rationem demeriti, id pro praesenti hic sumimus discernendum idem
censeri debet cum tertia sententia, quae plane negat actionem externam
addere meritum supra meritum actus interni

Pro prima sententia stant

7 Doctores [illegible] Scotus, omnesque [illegible] Valentia contra subeius
patrocinio prius sententiam oppositam defendi, nec quod sit dissimile
Scoti, pro hac sententia stant nuperrime ex illius discipulis
eamque defendit clarissimus noster Ripalda in 1o de ente sup.
Disp. 68 sectio 5, et to. 2o disp 31, quam appendit in 2o editione
ut suam [illegible] ab impugnatione P. Cardinalis de Lugo specialius
defensavit.

Probant primo huius mei [illegible] suam sententiam excellen-

8 tissimo illo Divi Aug. textu in 3o Trinitatis allato cap 5o
ubi ait. Mala voluntate quis fit miser, efficitur miserior
potestate, qua desiderium malae voluntatis implet: ergo juxta
Aug. actionem externam efficere hominem miseriorem: quod illas actiones

extrinsecas referibilis ad maiorem gratiam: ergo crescit dimensione, non ad supplendum, quod eadem est ratio meriti, atque demeriti: ergo sicut quemadmodum crescit demeritum per actiones externas; sic dicendum est crescere meritum.

Probatur 1° ex Ripalda huic sententiae opinioni. Meritum est obsequium cedens in honorem, aut utilitatem Principis, vel Reipublicae, potentis illud praemio compensare; sed actio externa auget obsequium Dei, vel utilitatem

9 Reipublicae rationalis, creaturae, quae meritum cedit in honorem ipsius Dei vel Reipublicae: ergo actio externa auget meritum. Probatur minor: nam actio externa plurimum conducit, ad excitandum in aliis laudem, et cognitionem Dei, ad promovendos actus internos virtutum, quae sunt extra bona Dei; et Reipublicae rationis: ergo actio externa secundum se fiat immediate ad augendum obsequium. Et confirmatur: quia licet gratia non sit entitas moralis, neque meritum, attamen si iungatur cum actu interno illud reddit magis meritorium: ergo licet actio externa non sit entitas moralis, neque ex se sola sit meritum, poterit iuncta cum actu interno heterogenee constituere maius obsequium et consequenter maius meritum.

10 Probatur 2° probatur Ripalda. Actio externa auget rationem satisfactionis: ergo auget rationem meriti; antecedens praeter quam est communis sententia theologorum apud P. Suar. t. 4 in 3am partem disputatione 37, sect. 5, ut testatur P. Ripalda probatur: quia satisfactio est voluntaria quaedam vindicta, et castigatio culpae, quae magis reperitur in actionibus externis quam in solis internis actibus; proindeque docet Trid. propria flagella extra patienter tolerata nos satisfacere: consequentia vero probatur a paritate; nam sicut castigatio crescit ex maiori castigatione quae datur in actione externa; ita meritum crescit ex maiori obsequio, quod reperitur in ipsa; maius enim obsequium praestat Reipublicae rationali praeditus externas iunctas cum actibus internis

internis, quam per solos actus internos

4° Probat P. Rip[alda]

11 quia Ecclesia habet praemia, et poenas destinatas actionibus externis, ut indulgentias, iubilaea etc., excomunicationes, irregularitates etc.; sed haec praemia, vel supplicia non destinantur per solos actus internos, sed per illos ut coniunctos cum actionibus externis: ergo actiones externae addunt meritum, et demeritum supra actum internum. – Solvit. et iam haec sententia ex eo, quod si semel admittatur explicantur facillime plurima, quae iuxta sententiam oppositam, non ita facile percipiuntur. Primum est quare peccata externa materia sint eis clavibus subiicienda; cum sufficiat confitendum desiderium internum efficax, in quo tota malitia consistit.

Secundum. cur Deus

12 denegat laureolas martyrii efficaciter desideranti martyrium; cum illam dedit martyrium explenti per actionem externam, cum tamen ob non habeat maius meritum internum. 3um. cur Deus expresse mandat praemia visionem intuitivam passionis, et mortis externam Christi Domini, ut praedestinatis destinat dona supernalia gratiae, et gloriae, ut insinuatur in pluribus sacrae scripturae locis, cum sufficiat intuitu solius desiderii interni, quibus omnibus facilis est responsio in hac sententia ponendo meritum, vel demeriti, quod accrescit in actionibus externis. Hoc ita notato non est facilis responsio in negativa sententia: si ergo actio externa nil addit bonitati, aut malitiae; quare solus actus internus non sufficit ad hos effectus. et ex quo alio capite desideranti praestat actio externa ab illo effectus.

Confirmatur 1° quia actiones externae peccaminosae, quae sunt

13 bene contrariae prohibentur a recta ratione; habent ergo deformitatem cum natura rationali, prout instructa regulis prudentiae: ergo habent suam propriam malitiam: ergo si hanc superaddit supra malitiam actus interni, maior malitia ex utroque resultabit, et habent maius demeritum, et simili modo probabitur actiones externas honestas addere meritum.

14 Confirmatur 2°. quia divinum praeceptum prohibet in decalogo desiderium rei alienae, et ipse actus externus furandi v.g.: quod divina malitia est ten divinitus ex actu interno, et ex actu externo. Confirmatur 3°. quia ex opposito videtur, omnes prohiberi s. desumi potest ad negligendos actus externos virtutum. nam ad quid sunt; si idem praestatur per solos actus internos? nunquid haec sententia videtur faure errori Petri Abaylardi, qui in virtute opera censebat, per opera externa non esse meliores s. perfectiores homines operantes, ut refert est Greg. Ariminensis in 2° sent. dist. 42 q. 2 unica post 2am conclusionem. haec sunt praecipua fundamenta quibus hujusmodi sententia conantur stabilire sententiam. sententiam

15 Dicendum tamen est 2am hujus praelectionis partem; 2a scilicet docet, actiones externas nullam novam meriti addere supra meritum actus interni, hanc sententiam nobilitat Angelicus Praeceptor 1a 2ae q. 20 articulo 4, Corpore quem sequuntur Doctoris Thomistae, et ex nostra familia Princeps noster P. Ioannes Vasquez Comm. Arriaga t. 1° in 1am 2ae disp. 16 sect. 4 subs. 1a P. Cardin. de Lugo tomo de poenitentia disp. 24 sectione 4 n° 56 P. Oviedo tract. de merito puncto 2°. apud quos plures alij citati inveniuntur quam sententiam libenter amplector. Probo 1°.

16 Ex sacra Script. ex illo Gen. 22°; ubi Deus per vocem Angeli dixit Abrahamo volenti immolare suum amantissimum Isaac; quia fecisti hanc rem, et non pepercisti filio tuo unigenito propter me. ubi infertur manifeste quod voluntas efficax immolandi videtur esse accepta pro facto referendo ad laudabilitatem eodem modo, ac si per actiones externas completa est. 2° nam 2a Corinth. 8 sic ait Paulus, qui multum non abundabit; et qui modicum non minorabit, ubi glossa ordinaria explicat, dives, qui multum dat, et pauper qui parum si aequalis est voluntas, aequaliter merentur. ex quo textu con-

Suit

censuit Origenes oratum habuisse prosequitur illud SS. et theorum voluntas facto exequatur, ut textus est de Sa. in illius expositione et huius mi. possunt alia plura testimonia produci, et de eundem sensum explicari.

17 Probatur 2° ex authoritate SS. PP. nos S. Aug. lib. 1° de libero arbitrio cap. 3 videtur 1503 nam expresse tradidisse ~~iam Greg.~~ peccatum Aug. ait convenit inter nos omne malefactum ob aliud malum esse, nisi quod libidine, id est, improbanda cupiditate fiunt: ergo totius malum, intellige demeritorium, [illegible] Aug. ex cupiditate, s. D. [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible]. [illegible] Greg. [illegible] [illegible] loquens [illegible] ait. Cor nostrum in [illegible] [illegible]. [illegible] merito [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] animum, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quod [illegible] opus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 26 in Matth. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] voluntas est, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], operatur [illegible] [illegible] [illegible] voluntatis, [illegible]

similiter [illegible]

18 [illegible] [illegible] [illegible] ex illo SS. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ret [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] deinde [illegible] s. [illegible] illud [illegible] quicquid [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] innocentia, non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], sed affectum damnatur

Ultim[um] i[n]-cat amo[r] fuit opus dignum amande, p[ro]pter quod neglig[it] intelligi[tu]r externum actionis et pro affectu internum: ergo actio externa non addit meritum supra actum internum.

Probat[ur] 2[um]

19 Nam sic [illegible] actio externa est effectus liber, [illegible] [illegible] a libertate actus interni; ergo nequit actio externa addere meritum sup[er] meritum actus interni. Ant[ecedens] supponit[ur] [illegible] Con[sequentia] multis exemplis [illegible] [illegible] [illegible] occidendi [illegible]; non erit minus [illegible] [illegible] [illegible] subtraxerit [illegible], et inde non est tanta mors [illegible] [illegible], [illegible] si [illegible] non subtraxerit, et [illegible] [illegible]: ergo tota aestimatio operis [illegible] ab actu interno, et [illegible] [illegible] actione externa [illegible] libertatis internae: ergo actio externa non addit meritum sup[er] meritum actus interni.

Probatur 3[o] [illegible]

20 [illegible] actio externa non addit bonitatem moralem sup[er] bonitatem actus interni [illegible]: ergo nec addit [illegible] meriti sup[er] meritum ipsius actus interni. Con[sequentia] tenet: quia meritum est effectus [illegible] [illegible] ex bonitate: [illegible] non [illegible], [illegible] meritum [illegible] [illegible]. [illegible] ex [illegible] [illegible] eximia de actio[ne] [illegible] [illegible] vide[?].

Ult[imo] indep[ende]nter ab [illegible], et

21 Confirm[atur]: [illegible] probat[ur] 4[o] hanc [illegible] actio externa [illegible] [illegible] [illegible] abstracta [illegible] [illegible] [illegible] non addit meritum sup[er] meritum actus interni [illegible]. Con[sequentia] patet: nam ab [illegible], seu ab eo, quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]. [illegible] [illegible] idest, qua [illegible] [illegible] praecitit [illegible] moralit[er], [illegible] [illegible]; [illegible] actio externa, [illegible]

proinde moraliter: ergo actio externa moraliter nihilo maior est
evidens ex principiis ab omnibus admissis, quod quocumque constituitur
moraliter probatur: quia extimatur illicere actus internus, [illegible]
quam actio externa, quam si non coniungeretur: ergo etiam si adveniat actio ex-
terna permanet adhuc idem [illegible] et deinde in quo tota est difficultas quia
tota extimatio pensatur ex eo, quod quis operatur cum quadam deli-
beratione procedit; sed sive actus internus coniungatur cum actione externa
sive non coniungatur, idem omnino censetur libere procedere: quia qui extimatur
malitia huius discursus videtur certus, quia non extimatur imoperante,
nisi quod illi formaliter imputatur; non autem imputatur aliquid, nisi cum
minus, quo procedit ab operante; ideo si quis existimans tradere vene-
num, non nisi mel porrigeret, maleficium extimatur; et si iudicat venenum
tradere, et actu ipso physice, et materialiter maleficium porrigit, bene-
ficium vitae censetur; quoniam nulla alia potest esse ratio a priori, nisi quod
extimatio non pensatur ex facto materiali, sed ex animo, et intentione
a qua formaliter operatio procedit: unde quod actus internus cum externa
actione coniungatur, physice, et materialiter se habet, tanquam quid male, et
non est in[illegible] ad extimandum, et locum nullum quoniam potest tribuere
moraliter
Quaeritur secundo nam quod coniungatur actio externa cum actu in-
22 terno non est in potestate voluntatis; id est dependet ab expeditione
potentiae executivae, quae impediri potest; sed ob hoc actus internus de-
bet suum meritum, neque suam perfectionem: ergo quod actualiter sit actio
externa, non est, quod sit nova operatio moraliter: ergo nec potest tribuere
laudis seu vituperii, potius quam si non esset. patet hic ultima ratio: nam
id, quod moraliter non est nova operatio, non potest dici esse inducere laudis seu
vituperii potius quam si non esset. Confirmatur: nam si quis intendens elli-
cere aliquam operationem honestam, deluderetur, et elliceret aliam diversam
ab illa, quam ipse intendebat, haberet nihilominus idem meritum, ac si
revera elliceret actio externa a principio intenta: ergo ablata externa

actione interna, adhuc permittit eandem moralitatem: ergo actio externa moralitatis nihil est.

23 Confirmatur 3° nam ex duobus hominibus aequalibus quoad affectum internum, nemo sane nimium iudicabit eum, qui magis eundem magis, qui plures operas externas complendit; minusque alterum qui casu et contingenter actiones externas non ponit. sive enim actus internus voluntatis aequalis est in utroque; nihil datur, quod in altero sit magis vel minus imputabile, vel vituperabile: ergo nec magis aut minus punibile ergo nec magis, aut minus demeritorium: sicut ergo dicendum erit in meritis, quia par ulla nec opposita sunt.

24 Probatur 6° quia actio externa vel derivat ut obiectum actus interni, aut ut effectus illius? si derivat ut obiectum, dictam bonitatem habere non potest, quoniam tota bonitas, quam obiective continet in obiecto transfertur sive ad actum terminatum ad tale obiectum: ergo ex hoc capite nihil bonitatis est in actu externo executivo, quod non sit in actu interiori; et in hoc sensu dicit Oseas 9 facti sunt abominabiles, sicut ea, quae dilexerunt. si vero actus externus consideretur ut effectus, et mera executio interioris nihil bonitatis per se addere ad interiorem: ergo si adderet aliquid: vel hoc superadditum est volitum ab actu interiori, vel non volitum? si non est volitum non erit bonum, nec nova operatio; ergo nihil est moraliter bonum vel nova operatio moralis, nisi sit volitum. si est id, quod superaddit actio externa est volitum, seu voluntarius voluntate libera nec ipso comprehendetur in actu interiori voluntatis id, quod ille dicitur superaddere actioni externae: ergo nihil bonitatis, aut operationis moralis reperitur in actu exteriori pure executivo, quod non sit formaliter in ipso actu interiori voluntatis: atque adeo eadem numero est bonitas moralis utriusque actus in ea ratione.

Si dices

25 ex actionibus externis honestis, aliquas conducunt ad mores stabiliendos

ergo

Probatur 1° maior Concl.: q' homo requirit libertatem ad meritum ex com. omnium Theologorum consensu; quia nequit intelligi homo meriti, nisi verificetur quod homo eo ipso effecit aliquid, quod omittere poterit, et illud eli[git] qui potuit transgredi, et non est transgressus, facere malum et non fecit; sed posito actu voluntatis efficaci movente ad actum externum nequit homo gloriari, quod eo ipso ponit actum externum ut potuit illum omittere: ergo actio externa non addit novum meritum supra meritum actus interni. Maior et con[sequentia] tenent: probatur minor. nam actus internus efficax movens ad actionem externam est causa connexa, et infert actum externum, et si potentia est impedita, nequit coniungi talis actus internus cum omissione actionis externae; ergo posito actu voluntatis efficaci movente nequit homo gloriari, quod eo ipso ponit actum externum: ergo nec ponit novum meritum distinctum a merito actus interni. Et confirmatur haec ratio: nam talis actus interior iam perfectus est sive quoad suam speciem sive quoad suam intensionem, ut ex parte talis voluntatis nihil sit cum illo connexum unum actum; et habens necessitatem solam moralem, si impedita non sit potentia executiva, quin adhuc teneat opus voluntatis novo conatu: ergo ex suppositione huius voluntatis efficacis, tota moralitas debet esse opus externum quantum attinet ad voluntatem, ut defectus operis externi ex defectu facultatis exequentis sit, [illegible], quia ex parte ipsius voluntatis nihil deest, ut ponat opus externum: et si voluntas ponit quod in ipsa est, ponat opus externum: ergo ratio defectus operis externi minuenda non est in praemio quod quod in ipsa non est: et tamen actio externa non addit meritum supra meritum actus interni. —

[illegible]

actionibus; neque premia proponit tanquam pro meritis, aut de meritis externis; ideo gubernationi externae expedit, quod actionibus externis decernantur premia, et supplicia, et in actibus internis non est; quia actiones externae ut non sint meritae, neque demeritae; sunt tamen obiectio unde alii excitentur, et sumant exemplum. de divina gubernatione aliter dicendum est, quia Deo sunt omnia praesentissima etiam secreta cordis, ideoque solis actibus internis premia et supplicia definire convenientissimum fuit. neque ideo negandum est posse Deum alligare alicui operi externo ex ipso exercito premium aliquod. hoc tamen non caret illi tanquam merito sed tanquam rei; cui abstracta Dei voluntate id provenit; quod illa sic decrevit, potest, et vult.

Dic actiones physicas habere valorem entitativum

35 physicum, cui convenit id, quod intuitu illarum datur, non tanquam premium sed tanquam solutio, ut patet in pluribus actionibus externis inhonestis quibus quid datur, et debetur, ex promisso, tanquam illius actionis solutio et hoc etiam si haveatur ex motivo pravo vel indifferenti. id ut totaliter doctrina premiis evoluatur dico 1° negari non posse homines ut in plurimis moveri ex utilitate, et modo physico, et entitativo, quod eveniunt ex actionibus externis parum curantes de actu interno a quo tales actiones exteriores proveniunt, et tunc id, quod datur pro tali actione externa est mera solutio, sive stipendium pro actione externa collatum quod potest habere rationem premii.

Dico 2° homines etiam saepe saepius moveri

36 ad conferendum aliquid alicui ob huius solum bonam voluntatem, et affectum internum. hoc negare non poterit, nisi qui ita parcus fuerit ut nunquam moveat ad aliquid conferendum nisi intuitu rei sibi actualiter afferentis utilitatem. 3° etiam dico, quod aliquando etiam homines movent ad conferendum aliquid tum ob actiones externas; tum etiam ob actus internos illas imperantes, taliter ut si quis sciret ex illis deficiat, minime illud aliquid conferrent. hoc ipsa experientia confirmat. unde hoc triplici modo potest aliquid pro alio conferri.

Noto etiam

37 in actu interno immanenti libero reperiri duplicem bonitatem, aliam

moralem, et aliam physicam, haec desumitur independenter a libertate, per solam conducentiam actionis, sive actus internus ad obiectum physice et materialiter bonum. illa vero desumitur ex eo, quod sit actus liber conformiter cum natura rationali, quae intrinsece requirit prudentiam et rectam rationem, bonitas physica actus potest exhiberi a bonitate obiecti physice boni, nam illa bonitas est per tendentiam ad obiectum bonum, et per illud vulgatum axioma: per quod aliquid ... unde si bonitas physica actus interni est per bonitatem obiecti physici, obiectum physicum est magis bonum physice et ... ...

Modo ergo ad argumentum dico, quod in ... conferendi aliquid per actione externa, non attendendo ad actum internum, id, quod conferat, nequit conferri tanquam praemium, quia praemium est correlativum meriti; sed actio externa ut habeat bonitatem physicam per quam conferat, non est libera, et libertas ... nequit admitti meritum, ut ex ... probationibus constat. in ... modo conferendi ob bonam voluntatem et affectum ... dat praemium, quia id per quod confert est bona voluntas libera movens in relationem alicuius ... ... in ... modo conferendi, id, quod confert, tum ob actionem externam, tum etiam ob actum internum ... et si aliquid deficiat, nihil conferat, dico, quod non, quod conferat erit praemium ... actus interni, quia ille est liber et moraliter bonum, et ... actionis externae nequit esse meritum ratione defectus libertatis — cum hoc ex stat, quod deus, ... quam ... potissimum solam actionem internam praemiet: sic non alio modo aliquid conferat per actionem externam ... ... meritum, id non ... ... actioni externae tanquam praemium, sed tanquam solutio. unde actio externa non auget meritum.

Ad ... ... dico, peccata externa debere confiteri, quia dat praeceptum ad ea obligans, non quia demeritoria sunt, sed quia peccata sunt; nec ex demerito confiteri tenemur, sed peccata per peccata sit, et quia generant scandalum, et ... ... et hoc non augeri demeritum; sed augeat ... ... physica, ut etiam ... malitiis moralibus, ... debent in confessione explicari. quod attinet ad ... ... dico 1. quod

...

[illegible] proximus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] por
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] abdo, quibus tantum [illegible]
[illegible]. Sic, quod [illegible] solutio illius auctoris [illegible]
[illegible]. 1. Tandem [illegible] [illegible] et annexam [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], sicut [illegible] tandem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] aliam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] exempla [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], aut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

alios Causas exercere debent, vel propter Dei gloriam, propter obedientiam, propter utilitatem proximi; ut denique exempla imitanda proponant; deinde affectio talis extra, quia redundat actui interno operatione externa, et quam quidem [illegible] ... 3º [illegible], si [illegible] cultus expedita ad operandum actus voluntatis, [illegible] tamen [illegible] non conjungat cum opere externo, [illegible] talis actus efficax [illegible] eo modo, quo hic [illegible], [illegible] expedita [illegible], tamen dicet [illegible] [illegible] [illegible] ... [illegible] actiones externas in totum [illegible] ... [illegible] ... tamen contra [illegible] ... [illegible] actus [illegible]

[illegible]

Solutio [illegible] patris seu [illegible] negativa, ut [illegible] consideranda [illegible] ... [illegible] nº 16 assignatur ex Gen. 22 dicentibus [illegible] ... ad immolandum filium [illegible] ... quanti momenti fuerint illae actiones externae [illegible] voluntatis internae, [illegible] Abraham [illegible] intende suo Deo [illegible] oblationem [illegible] ... actus externos [illegible] ... [illegible] Paulo [illegible] quod [illegible] voluntati [illegible] ... ex [illegible] ... cum eleemosyna [illegible] ... unde [illegible] dicet [illegible] ... [illegible]

actui interno coniuncti, nec est dubium, quin valorem cuiusque meriti
supponi aequaliter [illegible] [illegible] merito placet [illegible]
illius qui [illegible] dat, quod [illegible] ob [illegible]
elemosinam, dare tam [illegible] [illegible] [illegible]
multum habet, quod est ex [illegible] [illegible] [illegible]
meretur, atque quam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], et cum [illegible] [illegible], quod si [illegible]
aequalem merendi [illegible]. unde si primo [illegible] praemium ut centum; 2.o
[illegible] ut decem, et in utroque erit aequalitas meriti non quidem aequalitate arithmetica; sed geometrica, seu proportionali = et iuxta hunc sensum habet locum praesuasio Originis, et aliorum theologorum sic voluntas pro facto reputatur, hoc est, quod voluntas reputatur pro facto quando est tam intensa ut aequivaleat alicui voluntati minus intensae, et actioni externae cum illa coniunctae. adde ipsos [illegible] [illegible] probare fidere [illegible] testimoniis ut videre est in [illegible] tomo in 1.a 2.ae disp. 16 sectio [illegible]
n.o 22

Ad fundamentum oppositum n.o 13 ex authoritate Patrum et ex iure Canonico non magis [illegible] nam solum intendunt, Deum praecipue [illegible] extimare, quod praecipua meriti pars ex voluntate desumitur, non tamen reliqua sunt a meriti actu excludenda; quando [illegible] [illegible] [illegible] sola voluntas est quae remuneratur [illegible] intelligendum est, quod praecipua voluntas sit quod remuneratur, et solum intendunt Deum non extimare actiones externas ad praemium, sicut ad poenam ut solent homines extimare, sed potissimum actus internos; cum quo tamen stat apud Deum habere aliquid extimationis actus externos quando cum actu interno coniungitur, quia caruit [illegible] actus externus deficiebat

Ad 2.am rationem [illegible]

[illegible] [illegible] ante, negando causam, quia licet libertas requiratur ad rationem meriti sive tanquam conditio praesupposita, sive tanquam pars meriti constitutiva tamen praeter libertatem, alia sunt, quae meritum constituere possunt simul cum ipsa libertate, et ex his erit actio externa, unde licet tantum sit libera denominative a libertate actus interni; non denominative tantum, sed constitutive

exit m.a addens extrinsecae rem moralis, sicut meritum actus interni, sicut addit rationem satisfactionis, sive satisfactionis actus interni, quamvis non addat libertatem, sed solum sit libera denominative a libertate actus interni. ad exemplum scandalo motus dico, quod ipsam actionem externam fuisse tamen executionem mandatam voluntatis internae, ac proinde ratione datae actionis externae a quo pendet demeritum scandalizantis. cum hoc tamen stat, quod ipsi scandalizanti non imputetur ad mortem ipsam, neque ad damna, quae possent ex ipsa morte subsequi, quia neque mors, neque damna ab ipso sunt posita, et secuta, et quoad hanc imputationem, nemini dubium est, quod dispares evadant illi duo homines.

Ad 4.um ex bonitate desumptam omitto antecedens, nego consequentiam, nam ex actione externa capit obsequium unde crescere potest et meritum, quamvis omittatur non crescere bonitatem: sicut ex ipsa actione augetur satisfactio, quae etiam est effectus resultans ex bonitate, quamvis non augeatur bonitas: ratio autem est, quia ut actio externa augeat meritum, non est opus, quod sit de se sola meritoria, sed quod sit pars heterogenea constituens meritum cum actu interno, sicut contingit in genere dignitatis, ut recte docent, ex maiori gratia consequens maiorem dignitatem in merito: et corpus etiam constituit hominem, et facit hominem, licet corpus non sit homo, et haec pro solutione horum sufficiant.

Ad 5.um nam quod contra propositionem dictam difficultatis potest afferri quaestio nostra n.° 91 allata, respondeo, quod distinguo antecedens actio externa in se, et ut condistincta ab actu interno imperante moraliter nihil est independenter ab eodem actu imperante concedo antecedens; dicit quod subjecta actui imperanti non antecedens, et sub eadem distinctione concedendo vel negando consequentiam, ad probationem autem distinguo minorem perstat eadem moralitas ablata actione externa quoad solum actum internum concedo minorem: perstat eadem moralitas quoad actum et actionem externam nego. ad probationem minoris eadem distinctione; nam quando actio externa coniungitur cum actu extrinseco existimatur homo ex utroque; si vero non ponatur actio externa, ex solo actu interno existimabitur, quia quoad actum internum

Et

ut sit ꝯtius ē extᵉ effax, nō tīm ē inadequatē perfectus, sicut actus internus ꝯiunctus cum actie externa, et nō, qᵃ respicit actionem externam atq electivus tanquam suum finem, ob autem appetibilitas ꝑfectior, eo quod assequatur suum finem, quam perfectio caret ꝑui suum finem nō assequitur et hæc doctrina certa ē

Ad eam ꝑbacm

in qua signatur totam extimoras operosam pendere a libertate tanquam a fine imputabilitatis, dicendum ē, hoc verum ē, qᵒ solum ē imputabile opus, quod cum libertate pendit ab operante. si autem intendat, nil eē pensandum extimoras in operante, nisi id in quo statim et immediate exercet libertas, falsum ē, qᵃ etiam actio externa, quæ mate libera ē, ē imputabilis operanti, etiab illo statim procedens; unde pensanda erit etiam extimoras s. ad extimoras: hinc facile intelligitur ad minorem, actus internum sive ꝯiungatur, sive nō cum actione extra conveniat eundo sine quoad se, nō vᵒ quoad actionem exteriorem, cum qua ꝯiungitur s. nō ꝯiunt ꝑt: quare si ꝯiungatur cum actione erit ille imputabilis operanti, et actio externa erit etiam imputabilis eidem operanti ratione actus interni; si vᵒ nō ꝯiungatur solus actus internus erit imputabilis, nec video, quo ratione ꝑt probabiliter defendi nō eē imputabilem actionem externam

Exemplum de extimante venenum tradere, cum mel præbet, et de extimante beneficium ꝑferre cum maleficium ꝑstat a nobis ē, quatum nil est imputabile re ipsa, nisi actus internus qui totam suam malitiam et bonitatem ab illo bonitate s. malitia extimata hēt, quam amplectitur et non mitam ad dictamen intus falso ꝑponenti in obito, unde nō ipsa neq damnabilis ē ꝑt extram denotam malitiam, neq laudabilis ꝑt extram collatam maleficij: ex quo colligitur quidem ad imputabilitatem actus interni malitiam, et ꝑficere solum se hūe ad externam nō vᵒ ad imputabilitatem ipsius actionis externæ, ꝑ neq hoc solum imputari

q[uan]do ponit[ur], et a rat[ion]e, qua ponit[ur]: porro hoc aequivoce intrinsecum
sp[ectat], actus internus rat[ion]e sui est imputabilis et aestimabilis
imperanti, q[ui]a libere et a[ctu] procedit a voluntate; actus v[er]o externus
n[on] est imputabilis rat[ion]e sui, q[ui]a n[on] est immediate liber; n[on] tamen spectat,
cum n[on] est imputabilis rat[ion]e actus interni, a quo imperat[ur].

Ad 5[am]

dico actus externos esse in potestate voluntatis, quoad determinationes
affectivas, n[on] v[er]o quoad executiones affectivas, q[ui]a hoc proprium est potentiis
executivis, ad quas spectat exercere actus, et determinare vo-
luntatis: unde q[uan]do actio externa ponit[ur] r[ati]o[n]e imperantis, re-
ipsa est aliquid, quod n[on] est deficiente actione extra, aliquid
i[nquam] morale, quod tale sit n[on] r[ati]o[n]e sui, s[e]d r[ati]o[n]e actus interio-
ris, a quo procedit, q[uan]do v[er]o re ipsa n[on] ponit[ur] ob defectum expeditionis
in p[otenti]a, s[e]u q[uia] aliunde impeditur, deficit id, quod cum actu
interno constituet aliquid morale tribuibile imperanti
et r[ati]o[n]e illius laudabile, s[e]u vituperabile, modo iam explicato.
defectus t[ame]n iste n[on] est imputabilis voluntati, q[ui]a n[on] pertinet ad illam
executio actionis externae, neq[ue] obstat, quod possit impediri
meritum, q[ui]a actio externa impediri potest ab externo agente
n[on] inquam hoc obstat, q[ui]a id est gratuitum, et etiam actus internus
potest impediri a Deo subtrahendo suum concursum, q[uan]tum ideo
dependeat r[ati]o merenti q[uan]do ponit[ur].

Ad instantiam v[er]o eiusdem r[ati]o[n]is

dico, quod sicut ex duobus hominibus aequalibus omnino quoad affectum
internum, q[ui] utriusq[ue] sanus mentis iudicabit[ur] cum satisfacere magis
qui suum affectum opere externo complevit, minus v[er]o qui culpa et
contingenter actionem externam n[on] posuit, q[uan]tum obstet, quod actus
internus sit aequalis in utroq[ue], ut pote ipsum actum internum
det aliquid, quod cum ipso actu interno sit magis imputabile
ita sine detrimento sanus mentis poterit idem iudicare c[ir]c[a]
de meritum, et c[ir]c[a] imputabilitatem ad maius s[e]u minus [illegible]

Ad 6[am]

bus dico; quod quomodocunq consideret actio externa sci. s. ut objtum, s. ut effectus actus interni habere suam entitatem moralem distinctam a merito, et entitate actus interni, et licet ex coniunctione actionis externæ, cum actu interno resultat maius meritum: sicq consideret ut effus, s. consideret ut objtum, certum est apud oẽs dictas eã entitatem actus interni, et actionis externæ, et certum etiam est, actiones externas habere suam bonitatem et obsequium; solum dubium est an talis actio externa, quæ bona physicè et obsequium reddat sit meritoria ratione libertatis morae, qua gaudet et affirmative respondeo propter rationes allegatas. verum quidem est libertatem utriusq actionis sci. externæ, et actus interni eã eandem numero et ab eadem denominantur liberi actus, et actio; actus immediate liber, actio mediate: ast eadem hæc libertas sufficit utrumq tam actum, quam actio sit formaliter meritoria.

Unde rationi infirmanando, quod bonitas, quæ est in objto transferat formaliter in actum; color vero, et sibi quodcunq aliud objtum non transferat formaliter in actum; unde, et solum est ex objto, et specie ab illo immediate resultat actus, qui formaliter debet habere bonitatem, et speciem saltem non distinctam ab objto, et similiter reddit eam adaliam partem objectionis, quod, et licet verum sit, quod bonitas objti, seu effus sit cognita, et volita per actum: illa bonitas, quæ cognoscitur, et est volita coniunctim cum actu interno, ex eius libertate sit bonitas formalis, et obiectiva meriti, neq obstat, quod omittatur, quod utriusq bonitas et malitia sit tantum non distincta, quæ ex qualitatibus solo non distinctis resultat maior, et intentior qualitas

Ad rationem vero quam adduxit in prima probatione ro ressa maiori disquisito morum ut possit illas omittere pro nobis aliud exercitium libertatis reale morum; quod idem exercitium libertatis, quo caret ab imperanti, nego morum, et loquitur. deinde dico verum est requiri

libertatem ad meritum, ut verificetur, hoc est ipso ponere scilicet
efficaciter aliquid, quod potest omittere contra rectam libertatem, quia
potest, cum quam, omittere pro illo instanti indifferentiae ad actum, et
illius omissionem, non in instanti sequenti, in quo per exercitium
libertatis positus est hic actus, scilicet illius omissio; nunquam enim in
hoc datur facultas, et potestas ad coniungendum pro eodem instanti
actum, et omissionem eius: sicut igitur propter indifferentiam, quam habet homo
ad actum imperantem, potest gloriari de illo in instanti
in quo illum ponit, quamvis pro illo instanti non possit cum
eo coniungere omissionem eiusdem: ita posito actu imperante
potest gloriari de actu imperato, quem potest quidem omittere
et non per aliquod novum exercitium libertatis, sed per eandem met illam
libertatem, qua ponit actum imperantem, potens illum omittere
datur per nobis meritum, non quia datur nova libertas, sed quia datur
nova actio per officium libertate actus imperantis. Et hoc
satis est, ut uterque ille actus, et actio sit meritoria pro eo merito,
ut possit homo in caelo gloriari de utroque actu huiusmodi
considerationem satis constat ex dictis —

Ad lib 1 dist 29.

Ad lib 2 dist 1 et dist 13. et 15. et dist 16. lib 3 dist. 1

107

Theologica concertatio.

Utrum principium per se productiuum, aut creatiuum creaturarum sit Deus, vt vnus precise, an etiam vt Trinus? vel. An opera ad extra à Deo causata per se petant causari non solum à Deo vt vno, verum etiam vt Trino, ita vt personarum Trinitas per se perseitate causali concurrat ad productionem huiuscemodi operum?

Ante resoluos de proposito dubio aliqua sunt præsupponenda, quæ vt consona principijs catholicæ fidei communiter supponuntur à Doctoribus Scholasticis. Vnde suppono 1º solum Deum esse principium effectiuum omnium effectuum ad extra tam visibilium, quam inuisibilium, vt catholice definitur in symbolo Apostolico contra Manichæos erronee existimantes pluralitatem primi principij creaturarum. 2º suppono contra errorem Raymundi Lulij in nullo effectu creato à Deo effecto et producto reperiri aliquid reale, quod de facto non efficiatur à tribus personis Sanctissimæ Trinitatis, eti ducirco censeri debet vt erroneum et dissonum fidei diuinæ assertum Iuuistarum existimantium in quolibet effectu creato reperiri aliquid reale à solo Patre productum, et aliquid à solo filio, quin ad illius productionem concurrat Pater, et etiam aliquid precise productum ab Spiritu Sancto sine influxu Patris, et filij: quæ suppositio definitur in Concilio Toletano 11 can 1. vbi catholice definitur tres diuinas personas inseparabiliter, et indiuise concurrere ad productionem cuiusuis operis ad extra his verbis: vniuersa opera creata ad extra sunt Trinitatis indiuisa, et inseparabilia. 3º suppono omnipotentiam, aut potentiam creatiuam qua Deus concurrit ad productionem operum ad extra non consistere formaliter in aliquo pure notionali, sed esse attributum pure absolutum aut essentiale et ideirco commune tribus personis, quod constat aperte, nam in diuinis illa attributa aut prædicata dicuntur pure absoluta aut essentialia vt distincta a notionalibus, in quibus communicant indiuise tres diuinæ personæ; sed omnipotentia productiua creaturarum est quædam perfectio communis tribus diuinis personis vt catholice determinatur in concilio Toletano 11º de confessione fidei his verbis: tota trinitas unius est virtutis, et potentiæ: quod etiam patet ex symbolo S. Athanasij ubi asseritur Pater, filius et Spiritus Sanctus non esse tres omnipotentes sed unus omnipotens nimirum tres personas sibi identificantes unam, et indiuisibilem potentiam, ac proinde dissonant principijs fidei catholicæ assertum illorum qui existimabant omnipotentiam productiuam creaturarum esse aliquid relatiuum aut notionale distinctum a perfectione essentiali aut absoluta, cum personæ diuinæ nullatenus communicent intra se in proprietatibus notionalibus, aut relationibus: ex quo patet esse omnino erroneum assertum Petri Abeylardi asserentis omnipotentiam esse attributum solius patris et ...

æterni

Æterni et Filio solummodo competere semipsa, et Spiritus Sanctus esse nullius potentia.

4° suppono, et deduco ex dictis trinitatem personarum de facto concurrere ad creationem aut productionem cuiusvis effectus creati, quod ita tum ex loco prallegato concilii toletani ubi determinatur universa opera ad extra indivisè procedere à tota trinitate; tum etiam quia Deus de facto producit et creat effectus creatos et illos conservat prout est unus. id certum est et indubitatum secundum fidem Deum non solum esse unum in essentia, verum etiam trinum in personis. ac proinde nullatenus est negandum trinitatem personarum de facto concurrere ad productionem creaturarum. his igitur suppositis, quod præsentis superest theologicè examinandum est quomodo exigatur trinitas personarum ex parte principii productivi operum ad extra an sit requisita perse; perseitate causali, ita ut huiusmodi opera in ratione effectus producibilis exigant procedere, non solum à Deo, ut uno, verum etiam ut trino, seu à Deo ut subsistenti tribus personalitatibus relativis? circa cuius resolutionem Authores Catholici divisi sunt in duas sententias ex diametro oppositas.

1ª sententia affirmat quod et si omnipotentia qua Deus operatur ad extra sit perfectio absoluta et communis tribus personis, cæterum eiusmodi potentia per tres divinas personalitates completur ad actualiter operandum ad extra, et idcirco trinitas personarum ita perse requiritur in Deo ad creandum opera ad extra ut deficiente trinitate personali omnipotentia divina nulla ratione possit aliquem effectum creatum producere, ac proinde Authores huius sententiæ absolutè iudicant trinitatem personarum perse concurrere ad productionem operum ad extra. et non solum concomitanter et per accidens. hanc sententiam tuentur Ricardus in 2ª Sent. dist. 13. henricus quodlib. 6. q. 2. quibus ex recentioribus adhærent. p. granad. p. mendoza valentia, et alii Neotherici.

2ª Sententia absolutè negat trinitatem personarum perse concurrere, perseitate causali, ad opera quæ Deus producit ad extra; et idcirco affirmat, quod si per impossibile Deus tantummodo subsisteret una subsistentia aut personalitate, effectivè produceret omnes creaturas; ac proinde ex parte primi principii productivi operum ad extra non exigitur perse et formaliter nec per modum virtutis productivæ nec per modum complementi intrinseci trinitas personalis, sed tantummodo concomitanter et per accidens. hanc sententiam communiter propugnant sapientiores Theologi tum antiqui quam Moderni et præcipuè nostri Thomistæ, quibus adhærent Scotistæ cum suo subtili doctore, unde nostra resolutio quæ huic sententiæ consonat. assertive proponitur sequenti assertione.

vnica

Unica sc.o qua resolutione respondetur dubio proposito. Et si opera ad extra de facto producatur a tota trinitate, seu a Deo subsistenti tribus personalitatibus relativis, caeterum trinitas personarum nullatenus concurrit per se, perseitate formali, aut causali ad eorum productionem sed tantummodo concomitanter et quasi per accidens, propter eorum realem identitatem cum Deo ut uno. Ante probationem nostrae assertionis advertendum est dupliciter posse concurrere aliquid ad productionem alicuius effectus. 1.o aliquid concurrit per se et formaliter: 2.o concomitanter et per accidens: id dicitur vere concurrere per se, perseitate formali ex parte principii effectivi cuiusvis effectus, quod secundum propriam exigentiam huiusmodi effectus ita exigitur ex parte causae ut illo deficiente nullatenus possit effectus ab ipso causatibe dependere quo pacto effectus artificialis v.g. secundum propriam exigentiam exigit per se ex parte principii effectivi ipsius artem, et effectus calefactionis virtutem calefactivam et sic discurrendo de caeteris effectibus. quorum exigentiae debetur ex parte principii productivi aliquae perfectiones determinatae sine quibus nequirent eorum causalis dependentia esse aut intelligi: illud vero dicitur pure concomitanter concurrere ex parte principii productivi alicuius effectus, quod secundum propriam exigentiam ipsius nullatenus exigitur ad causandum eius modi effectum, quamvis de facto concurrat ad eius productionem vel ratione realis identitatis cum causa per se, vel ratione unionis cum ipsa; sicut principium per se effectivum intellectionis in homine est anima intellectiva aut ratio-nalis. quae sibi identificat gradum sensitivum ut distinctum a gradu rationalitatis quamvis perseitate formali aut causali nullatenus concurrat formaliter gradus sensitivus ad productionem intellectionis, sed pure concomitanter ratione identificationis cum entitate animae intellectivae quae secundum formalem reduplicationem principii ellicitivi intellectionis nullatenus exigit per se concursum gradus sensitivi sibi realiter identificatum: hoc igitur praenotato.

Pbr 1.o trinitatem personarum nullatenus concurrere per se perseitate formali, aut causali ad productionem creaturarum quas Deus producit ad extra, quia illud per se et formaliter concurrit ad productionem alicuius effectus quod ex parte causae aut principii productivi per se exigitur ad posse ipsum producere: sed trinitas personarum non exigitur ex parte Dei ut aliquid per se exactum ad posse producere opera ad extra. ergo trinitas personarum nullatenus concurrit per se perseitate causali ad productionem operum ad extra pbr min.

~~natura~~ ad posse producere effectus creatos solummodo exigitur per se ~~ex parte Dei secundum rationem principii productivi aut producentis creaturas omnipotentia, cum ratione omnipotentiae constituatur Deus simpliciter potens producere quemcunque effectum creabilem, sed etiam trinitas personalis, qua personaliter distinguuntur tres divinae personae,~~ ~~realiter identificentur~~, non est per se et formaliter requisitum ad constituendum Deum omnipotentem, cum attributum omnipotentiae sit perfectio conveniens Deo ratione divinae essentiae primario, non ad personalitates relativas: ergo trinitas personalis nullatenus est primum per se et formaliter exactum ex parte Dei secundum rationem principii productivi creaturarum et ut talis solum concomitanter et per accidens ad illarum productionem concurrit.

Dupliciter possunt adversarii occurrere huic argumento. 1º dicendo quod etsi trinitas personalis, qua personaliter subsistit Deus in tribus dictis personis, non exigatur per se et formaliter ad constituendum principium quo productivum effectuum ad extra, requiritur tamen per se, ut Deus sit absolute principium quod actualiter producens effectus creatos, quia licet creatio aut productio operum ad extra procedat a Deitate, ut a principio quo radicali, et ab omnipotentia ut a principio quo proximo aut formali, caeterum attribuitur toti trinitati ut principio quod, cum quaevis operatio respiciat supposita ut principium quod et sic procedat a natura, aut a virtute operativa ut a principio quo, cum igitur Deus de facto suppositetur triplici personalitate relativa, hinc deducunt contrarii: trinitatem personarum per se concurrere ad constituendum principium quod productivum creaturarum.

2º respondent alii quod etsi omnipotentia, qua Deus potest universa opera ad extra producere non constituatur formaliter operativa ad extra per relationes personales distinctivas trium personarum cum in recto et formaliter omnipotentia sit perfectio absoluta et essentialis ut supra ostendimus. caeterum huiusmodi relationes per se requiruntur per modum complementi aut conditionis sine qua non, nam quemadmodum virtus naturae doctrinae intellectus divinus, qui est principium quo productivum personae filii etsi secundum se sit perfectio essentialis dicta a notionali, nequit tamen constituere Deum potentem generare aut potentem producere filium quin modificetur personalitate relativa patris aut compleatur per ipsam ad generandum filium, ex quo deducunt theologi intellectum prout in

in Patre ee poa generativa aut productiva filij; qua propter adversarij existimant, eodem proximo modo comparari, ipsa potentia operativa effectus ad extra tribus personalitatibus constitutiuis tribus personarum, quo potentia productiva filij vg.a relationi personali patris, sed quamvis secundum communiorem sententiam Theologorum principium quo productivum aut generativum filij in recto et formaliter sit perfectio absoluta et essentialis intellectus, et non relatio; cæterum perse exigitur de connotato ut intellectus modificetur et compleatur determinata relatione paternitatis ut possit actualiter generare, aut producere filium, ac proinde et si tres personalitates distinctivæ divinarum personarum non sint formaliter, et in recto principium quo formale operativum ad extra perse requiruntur ex parte huiusmodi principij, vel per modum complementi, vel conditionis sine qua non posset Deus producere effectus ad extra, videlicet opera ad extra procedere ab ipsa potentia ut modificata tribus personalitatibus sicut generatio filij procedit a divino intellectu ut præsupposito modificato relatione paternitatis.

Sed hæ solutiones facillime rejici possunt, et id circo prior solutio refellitur 1.o quia Deus ut unus præsupponitur ad personalitates relativas distinctivas trium personarum habet rationem principij quod productivi effectuum ad extra. 2.o trinitas personarum non concurrit per se ad opera ad extra nec per seitate principij quo formalis nec per seitate principij quod et id circo pure concomitanter concurrit trinitas personalis ad productionem operum ad extra. Probatur ans. nam Deo proprior ad relationes iuxta veriorem, et communiorem sententiam convenit subsistentia absoluta; sed ratione subsistentiæ absolutæ constituitur principium quod operationum essentialium, cuiusmodi sunt velle intelligere et creare: 2.o trinitas relativa personarum non concurrit perse ad productionem creaturarum etiam ut principium quod sed pure concomitanter propter eius identificationem cum principio perse: maior supponitur ab aliquibus adversariorum et constat ex communi doctrina non solum nostrorum Thomistarum verum etiam scotistarum qui unanimiter affirmant: Deo secundum se convenire subsistentiam absolutam independenter a relationibus, quibus etiam subscribunt Suarez, Miranda, Bellarminus, Granadus, quamvis hic videatur favere sententiæ quam in præsenti impugnamus et etiam patet aperte pluribus testimoniis D. Thomæ, et præcipue ex quæstione. 9. de potentia art. 5. ad 13 ubi docet Angelicus Præceptor Deus ut unus subsistere perse independenter

a

a relationibus his verbis: in divinis autem proprietates personales hoc solum habent, quod supposita naturae divinae ad invicem distinguunt non autem sunt principium subsistendi per se naturae divinae, ipsa enim natura divina est secundum se subsistens id est proprietates personales habent quod subsistunt ab essentia: legatur D. Thom. 3 p. q. 2 art. 2. in corpore cuius doctrina consonat 6. synodo Generali quae ubi detrahit Deo ut uno convenire subsistentiam absolutam et communem distinctam a subsistentiis relativis his verbis: confitemur patrem et filium et Spiritum Sanctum non tres Deos, id est unum Deum non tria natura subsistentiae absolutae, sed trium subsistentiarum seu personarum subsistentias. supposita igitur certitudine theologica sententiae concedentis Deo ut uno subsistentiam absolutam et independentem formaliter a tribus subsistentiis relativis probatur minor in qua asseritur ratione subsistentiae absolutae Deum esse absolute principium quod productionis creaturarum, nam ratione huiusmodi subsistentiae Deus ut unus intelligitur ut existens per se ut quod, id est nequit aliquid esse existens et subsistens ut quod vel prout sic includat virtutem quo operativam non esse principium quod operandi: tunc sic: sed Deus ut absolute subsistens ratione subsistentiae absolutae includit per identitatem virtutem qua operativam aut productivam creaturarum nimirum omnipotentiam: ergo Deus ratione subsistentiae absolutae ut distinctae a subsistentiis relativis constituitur principium quod productivum effectuum ad extra, et idcirco trinitas personalis non concurrit per se ad productionem creaturarum nec ut principium quod aut quo, ac proinde solum concomitanter et per accidens attribuitur trinitati personarum productio effectuum ad extra.

Nec satisfacit si adversarii concessa subsistentia absoluta divinae naturae proprioni ad subsistentias relativas dicant, per huiusmodi subsistentiam communem tribus personis non constitui Deum principium quod operativum ad extra, quia ad rationem principii quod operativi aut operantis non sufficit esse subsistens per se perseitate independentiae sed insuper requiritur, quod subsistens personaliter aut suppositaliter, quia actiones sunt suppositorum aut personarum et non praecise naturae absolute subsistentis aut existentis.

Non inquam satisfacit hoc effugium, quia ad rationem principii quod operativi ad extra nullatenus per se requiritur subsistentia personalis ut distincta a subsistentia absoluta. ergo Deus ut unus ratione subsistentiae absolutae

absolute concurrit ad productionem operum ad extra ut principium quod,
perse quin trinitas personalis perse exigatur ad huiusmodi productio-
nem, nec per seitate principii quod, aut quo operativi. Prob. ans. 2o
nam in divinis ut docet D. Thom. loco nuper praeallegato subsistentia
personalis solummodo praestat distinctionem aut incomunicabilitatem unius
personae divinae respectu alterius, cum solummodo tribuat distinctionem
relativam suppositis naturae divinae: sed ut Deus sit absolute principium quod
operationis essentialis, cuiusmodi est creatio effectuum ad extra non requiritur
perse ut terminetur pluribus subsistentiis personalibus praestantibus incommu-
nicabilitatem, et distinctionem personalem, sed sufficit ut existat et subsistat
perse cum virtute qua productiva creaturarum. ergo non requiritur perse per-
seitate principii quod ad productionem creaturarum trinitas personalis: minor
constat nam anima rationalis quatenus existit separata a corpore est principium quod
ellicitivum intellectionis, et volitionis quamvis in statu separationis non
sit subsistens subsistentia personali praestante incomunicabilitatem; sed non alia
ratione competit animae separatae ratio principii quod ellicitivi intellectio-
nis, nisi quia prout sic existit, et subsistit perse subsistentia absoluta prae-
stante perseitatem independentiae, substantialis sive incommunicabilitate, ergo
perse solummodo requiritur ad rationem principii quod operationis essentialis in Deo sub-
sistentia absoluta ut praeintellecta subsistentiis relativis aut personalibus,
nam Deus ut unus ratione subsistentiae absolutae existit, et subsistit perse, et
insuper independenter a subsistentiis relativis sibi identificat omnia quae est
principium quo statuitur proxime productivum creaturarum. ac proinde trinitas per-
sonalis non praestat Deo formaliter et perse esse principium quod, aut quo productivum
creaturarum. Unde illud commune adagium philosophorum, quo asseritur actiones
esse suppositorum, non debet restringi praecise ad supposita personaliter incommu-
nicabilia, sed extenditur adaequatius ens subsistens perse ut quod. quia et si
in rebus creatis communiter eadem subsistentia praestet naturae substantiali indepen-
dentiam substantialem et incommunicabilitatem; caeterum substantia creata non habet esse principium
quod operativum suae operationis ab incommunicabilitate personali sed a sua sub-
sistentia sub illa reduplicatione secundum quam praestat ipsi perseitatem
aut independentiam in essendo et operando.

2o reijcitur eadem solutio, nam cate-
nus in divinis subsistentia personalis, qua una persona personaliter distinguitur
ab altera praestat personae producenti esse principium quod actionis notionalis quatenus
sine huiusmodi subsistentia non subsistit distinctio realis termini producti a principio

quod,

quod notionaliter producenti, cum ratio sit concedenda realis distinctio inter prius quod realiter producens et terminum ab ipso realiter productum; sed dato impossibili quod Deus ut unus non haberet subsistentias personales ut distinctas ab subsistentia absoluta neque productionis effectus ad extra Deus esset prius realiter distinctum ab huius effectibus, cum nullatenus exigatur trinitas personalis nec ad continentiam eminentialem effectivam creaturarum nec ad realiter distinguendum creatorem a termino realiter producto per actionem creativam. Ergo quamvis subsistentia personalis distinctiva unius personae ab altera per se exigatur ad rationem principii quod actionis notionalis cuiusmodi est productio filii, aut spiritus sancti nullatenus tamen requiritur per se ad rationem prius quod creationis aut productionis effectuum ad extra.

2a solutio

adversariorum asserens trinitatem personalem requiri per se ex parte prius effectivi quo Deus operatur ad extra non tanquam rationem aut virtutem qua operandi sed ut complementum aut conditionem sine qua non completiva, aut modificativa divinae omnipotentiae ad operandum ad extra, quae solutio imbecillior est priori hactenus impugnata et ut certo refellitur 1o. nam ex hac solutione sequitur tres subsistentias relativas eodem modo concurrere ex parte principii quo productiva creaturarum sicut subsistentia relativa patris concurrit cum principio quo productivo filii, cum iuxta hanc solutionem sicut intellectus divinus non est absolute potentia generativa filii nisi prout in patre seu quatenus modificatur relatione paternitatis, omnipotentia divina non sit absolute operativa effectuum nisi quatenus reduplicative tota tribus personalitatibus seu prout in patre, filio et spiritu sancto collective; sed falsum est trinitatem personalem collective sumptam concurrere cum omnipotentia ad operandum ad extra eodem modo, quo subsistentia relativa patris cum potentia generativa filii ad generandum, ergo trinitas personalis non concurrit cum omnipotentia divina nec per modum virtutis operantis nec per modum complementi aut conditionis sine qua non. Deus non esset complete potens ad operandum ad extra.

Probatur minor. eatenus absolute et catholice verificatur intellectum divinum prout in patre esse potentiam generativam aut productivam filii quia in altera persona praeter personam patris sit simpliciter et absolute potentia generativa filii, quatenus subsistentia personalis complet intellectum divinum per modum complementi aut conditionis sine qua non ad actualiter generandum aut producendum filium sed certum est omnipotentiam divinam non solum ut communicatam tribus divinis personis verum etiam prout seorsim et divisive repertam in qualibet persona determinata esse complete potentem ad productionem cuiusvis effectus ad extra. ergo trinitas personalis non concurrit cum omnipotentia ad operandum ad extra nec per modum complementi ipsum complentis

aut

ad operandum nec per modum virtutis operativae et ideirco falsum est in
Deo ad operandum ad extra concurrere consortium trium personarum, eodem pacto
quo ad generandum ad intra concurrit relatio paternitatis, aut ad spirandum
duas relationes personales patris, et filij. probatur minor 1° nam Deus pro
priori originis ad productionem filij et Spiritus Sancti est complete et
integre omnipotens, et consequenter absolute potens ad producendum quemcumque
effectum creatum aut creabilem ad extra. ergo non solum tribus personis collective
sumptis verum etiam cuilibet personae determinate divisive, seu ut distincte
ab altera competit complete ratio potentiae operativae ad extra: antecedens vero patet nam
filius usque a patre habet acceptum et communicatum attributum omnipotentiae, et ceteras
perfectiones essentiales. ergo in priori originis ad filium pater habet essentiae divinae
est complete et integre potens ad creandum effectus ad extra = 2° probatur minor
non solum catholice verificatur: tres divinas personas collective sumptas esse simpliciter
et absolute omnipotentes ad producendum effectus ad extra verum etiam divisive de
qualibet persona divina ratione naturae verificatur illam secundum se esse sim-
pliciter omnipotentem ad opera ad extra. sed si tres subsistentiae relativae collec-
tive complerent omnipotentiam ad extra operandum nullatenus verificaretur de
qualibet persona divisive sumpta illam esse simpliciter et absolute potentem ad
creandum ad extra. ergo prius effectivum quo Deus operatur ad extra non requi-
ritur nec per modum complementi, aut conditionis sine qua non trinitate per-
sonalem aut complexi tribus subsistentijs relativis ad posse operandum ad extra
minor supponitur, et declaratur catholice in Symbolo S. Athanasij ubi divisive
asseritur de qualibet persona divina illam esse omnipotentem seu potentem produ-
cere quecumque effectus creabiles his verbis. pater est omnipotens, filius est
omnipotens, spiritus est omnipotens, non tres omnipotentes, sed unus omnipotens, et minor
probatur, ideo non verificatur de altera persona divina praeter patrem posse ge-
nerare filium aut illum realiter producere quia intellectus divinus, quo pater
generat etsi formaliter sit perfectio essentialis aut absoluta completur tamen ad ge-
nerandum per specialem relationem paternitatis ut distincta a relatione
filij et spiritus sancti. ergo si compleretur omnipotentia divina ad operandum ad extra
simul et collective per tres subsistentias relativas nullatenus verificaretur
aliquam personam divisive sumptam esse simpliciter omnipotentem ad operandum
ad extra et ideirco non vere diceretur deum patrem secundum se esse omnipo-
tentem ad opera ad extra; sed praecise Deum ut reduplicative subsistentem
tribus subsistentijs relativis nimirum ut modificatum numero collectivo
trium

triuz personalitatez.

2° reijcitur eadez solutio: productiva creatio effectuz ad extra é operatio essalis Dei prout distincta ab operatione notionali: sed quamvis subsistentia relativa compleat patrez productivez per mdu complementi aut conditionis siné qua ñ ad notionalitr operandu, ñ tñ cuncurrit perse nec per mdu complemti: nec per mdu virtutis operativez ad operandu operatione absoluta et essentiali: g° falsu é trinitate personale seu tres subsistentias personales perse complere divina opõa ad extra operandu. maior supponitur, cu creatio effectuu ad extra sit actio comunis tribus personis: pbr duplicitr minor 1° nam, ideo in divinis patez notionalitr producens ad intra exigit perse saltz per mdu complemti subsistentia relativa, quia siné huiusmodi subsistentia ñ ëet intelligibilis habitudo distinctionis realis inter patrez notionalitr producens et filiu ab ipso realitr productu, cu subsistentia personalis patris sit notio distinctiva primez personez asileo: sed siné subsistentijs relativis, qbs divinez personez personalitr distinguuntr inter se Deus ut unus ñ soluz het ex se virtutez aut põa ad operandu ad extra verumetz realez distinctionez principij operantis à tuo ad extra producto, cu Deus ut unus independentr a trinitate personali aut relativa sit patez realitr distinctus ab quovis effectu creato ad extra producto: g° tres subsistentiez relativez distinctivez divinarum personaru ñ concurrit per se cu prio productivo effectuu ad extra nec prestando ipsi virtutez operativa, nec intrinsecez complementu ad operandu. 2° pbr mir quemadmodu velle et intelligere in Deo é operatio essentialis. et ñ notionalis aut personalis ita et creatio reru ad extra. sed Deus ut unus ut prointelligitur subsistentijs relativis é intelligens et volens intellectioe essalí ut perse patet, nec intrinsece completr intellectus divinus ad posse absolute intelligendu per aliqua subsistentia personale licet ad intelligendu notionalitr compleatr personalitate patris, g° ad operationes essentiales ut distinctas a operatione notionali nullatenus perse concurrunt subsistentiez relativez nec prestando creatori virtutez productivaz ad extra nec complementu ad operandu, siquidez ut docet D. Thas loco supra preallegato in divinis subsistentiez relativez prestant distinctionez et incommunicabilitatez suppositis divinez naturez, ñ autz ullatenus complent omnipotentia ad operandu ad extra, sed tantummodo stant naturaz divina ex se completé potentez ad operandu ad extra

3° reijcitur eadez solutio quia si per impossibile Deus ñ eet trinus trinitate personali, simplicitr et completé foret potens ad creandu quecumque effu creatu aut creabilez ad extra. siquidez ethnici, qui errore existimabant, Deuz ñ eë trinuz trinitate personali nullatenus erraverunt asserendo: Deuz ut unu eë simplicitr

oipotentez

omnipotentes ad operandum ad extra. sed si subsistentiae relativae, quibus in
divinis constituitur trinitas personarum, complerent per modum intrinseci complementi
aut conditionis sine qua non omnipotentiam divinam ad posse operandum ad extra, nulla-
tenus esset concedendum in aliqua hypothesi etiam impossibili Deum ut unum esse sim-
pliciter et complete potentem ad operandum ad extra. ergo trinitas personalis nec
constitutive nec completive concurrunt cum omnipotentia ad operandum ad extra sed
pure concomitanter ratione realis identitatis cum primo principio productivo
effectuum ad extra: maior supponitur quia dato impossibili quod Deus esset unus et
non subsisteret tribus subsistentiis relativis haberet plenitudinem potentiae et sapientiae
et idcirco contineret effective eminentaliter perfectionem cuiusvis effectus creabilis.
et minor probatur nam in nulla hypothesi potest reddi Deo potentia ad generandum filium seclusa
subsistentia relativa paternitatis non alia ratione nisi quia intellectus divinus com-
pletur relatione paternitatis ad generandum filium non tanquam ratione formali communi-
candi naturam suo genito, sed tanquam complemento aut conditione sine qua non
Deus requiret generare filium, ergo si subsistentiae relativae quibus constituitur trini-
tas personarum, concurrerent cum omnipotentia divina ad generandum effectus ad extra
per modum complementi aut conditionis naturae sine qua non, in nulla hypothesi etiam
impossibili, esset concedendum Deum ut unum posse absolute et simpliciter creare
effectus ad extra.

2° probatur nostra conclusio alia ratione fundamentali, quae innititur propriae
et essentiali exigentiae effectuum ad extra. qui nullatenus per se exigunt ex parte
primi principii effectivi trinitatem personarum aut suppositorum ~~[illegible]~~ ex hactenus
dictis constat subsistentias relativas distinctivas trium personarum non exigi
per se perseitate formali aut causali ex parte primae causae productivae effectuum
ad extra, quo circa superest modo probare ex parte huiusmodi effectuum, id est
essentialis exigentia aut dependentia nullatenus per se exigi dependentiam
a Deo ut trino, sed solummodo a Deo ut uno; quia effectus producibilis ab
aliqua causa ut principio effectiva solummodo exigit per se ex parte causae produc-
tivae virtutem integram ad eius productionem; sed trinitas personalis non praestat
Deo virtutem productivam effectuum ad extra. ergo huiusmodi effectus non dependent per se
a Deo ut trino, sed per se exigunt per se procedere a Deo ut uno. maior
constat discurrendo per omnes effectus producibiles a causis per se: ideo enim
productio caloris solummodo per se exigit ex parte principii calefacientis vir-
tutem calefactivam, quia secluso quolibet alio integre reperitur totalis activitas
effectiva caloris in quocunque subiecto receptivo ipsius. et minor probatur tum quia virtus
productiva creaturarum ad extra convenit Deo ratione omnipotentiae, ut per se patet.
sed Deus non constituitur omnipotens subsistentiis personalibus; alioquin Deus ut unus

non

n̄ est summe perfectus. g.º trinitas personalis n̄ prestat Deo formalitr virtutis effectivæ creaturarum, et ideirco nec perfectionem causalem perse exactam apprxa exigentia ipsarum ut sint per se effectus producibiles a Deo. Tum etiam quia ex parte primi principii productionis effectuum ad extra virtus productiva huiusmodi effus consistit in perfectione superiori eminentialitr precontinente perfectionem cuiusvis entis creabilis, sed subsistentiæ relativæ n̄ prestant Deo eminentialem continentiam effus ad extra, sed presise constituunt divinas personas in esse personalitr distinctas ut supra ostendimus expresso testimonio D. Thome. g.º nullatenus prestant prio effectivo creaturarum virtutem productivam ipsarum, et ideirco per se n̄ exigunt secundum dependentiam exactam ex parte ipsarum. Sumus pbr eadem mir quia illud qd n̄ mectitr cum effu producto aut producibili ex parte sue cae nullatenus exigitr perse ad formalem dependentiam huiusmi effus: sed trinitas personarum n̄ mectitr nasco cum effectibus creatis ad extra productis. g.º creaturæ inqtum effus prime cae n̄ exigunt, nec petunt per se ex parte prii productivi trinitatem personarum sed presise perse exigunt procedere a Deo ut uno pbr mir nam Deus solummodo connectitr cum effectibus creatis ad extra productis quatenus eorum dependentiam stat, sed n̄ stat dependentiam creaturarum roe trinitatis personalis sed presise roe omnipotentiæ aqua prestatr Deo potestas causativa omnium effuum ad extra g.º trinitas personarum n̄ mectitr in roe cae cum effectibus creatis ad extra productis et ideirco perse n̄ exigitr ut huiusmi effus sint causative dependentes a Deo.

3.º Ipsatr nam illud quo per impole ablato adhuc subsisteret dependentia effus a sua cā, n̄ petitr perse ex parte causæ ppter exigentiam huiusmi effus: sed dato per impole qd Deus n̄ esset trinus adhuc subsisteret dependentia creaturarum abipso cum in hac hypotesi creaturæ eent entia per participationem et ideirco dependentes a 1.º ente per essentiam cuiusmodi ē Deus ut unus. g.º effectus creati nullatenus perse exigunt dependere aut procedere a Deo ut trino, et ideirco eorum exigentia in roe effus n̄ petit ex parte prime cae trinitatem personalem quamvis tum prius perse causativum huiusmodi effectuum in re identificetr tribus personis que ideo dicuntr concomitantr et quasi per accidens occurrere ad productionem operum ad extra.

4.º pbr nra sc.º persuadendo creaturas rōe effus nullatenus exigere trinitatem personarum ut cam aqua per se petant dependere; g.ª quilibet effus per se depens ab aliqua cā is quidditative aut comprehensive

connectatur

cognoscatur aposteriori demonstrat existentiam propriae suae causae, cum effectus proprius cuiusque
causae sit medium demonstrandi ipsam demonstratione aposteriori ut dictum est explicatus
in logica in tractatu de demonstratione. Sed nullus effectus ad extra creatus adeo
qui sit quidditative aut comprehensive cognoscatur ab intellectu creato potest scientifice
demonstrare existentiam trinitatis personalis. Ergo trinitas personarum non est causa per se exacta
a dependentia causali effectuum ad extra. Maior ostat, et minor probatur contra, omnium
sacrorum fere Theologorum et Sanctorum Patrum, ut patet ex D. Aug. lib. 3. de trinit.
cap. 2. mysterium trinitatis scilicet in unitate essentiae divinae et trinitate personarum
nequit naturali virtute alicuius intellectus creati evidenter aut scientifice demons-
trari nec demonstratione apriori nec aposteriori quae sententia supponitur a theologis
adeo certa ut censeatur a pluribus doctoribus ut haeretica sententia contraria et ab aliis
saltem iudicetur ut temeraria sed si effectus ad extra creati adeo quidditative
aut comprehensive cogniti ab intellectu angelico aut humano possent ducere in de-
monstrativam aut scientificam cognitionem existentiae trinitatis personalis aut trinitatis
personarum demonstrare aposteriori nullatenus esset negandum absolute intellectum cre-
atum nec naturali non posse demonstrare existentiam aut an est mysterii trinitatis, cum in
hac suppositione daretur medium [struck: ~~[illegible]~~] aut proprium naturale quo intellectus creatus posset
naturaliter demonstrare trinitatem personarum, nimirum effectus ad extra quorum aliqui
comprehensive cognoscuntur ab intellectu angelico, et quidditative ab intellectu humano
posse naturaliter cognoscendo absque revelatione supernaturali ergo supposita certitudine sententiae asse-
rentis nullum intellectum creatum posse nec aut virtute naturali demonstrare existentiam trinitatis
nequit reddi aliquem effectum creatum ad extra productum posse ducere in cognitionem scientificam
aut demonstrativam trinitatis personarum et ideo effectus creati non dependent a trinitate personali
tanquam a causa per se, sed per se procedunt causaliter per se a Deo ut uno, cum solummodo ex crea-
turarum dependentia a sua causa evidenter demonstretur unitas et ipsa ipsius et non trinitas
personalis.

Ergo praeterea philosophi naturales pure naturaliter discurrentes ex effectibus naturalibus
adeo ad extra productis pervenerunt ad demonstrativam et scientificam cognitionem sui causae
rerum naturalium cum Aristoteles et reliqui philosophi gentiles adhaerentes eius doctri-
demonstrative concludant existentiam sui causae productivae creaturarum aut an est sui primi in
rerum causae rerum naturalium sed philosophi naturales naturaliter cognoscentes sui causam rationem
si prius per se causative rerum naturalium nullatenus cognoverunt trinitatem personarum
nec deduxerunt ex cognitione effectuum creatorum sui causam esse trinam personaliter, ergo res
create ut causaliter dependentes adeo aut sua causa non exigunt per se causam a tri-
nitate personarum sed precise per se procedunt a Deo ut uno, quia si Deus ut trinus
esset causa per se creaturarum nequiret demonstrative cognosci existentia sui causae
ex eius effectibus quin existentia trinitatis cognosceretur cum cognitio fundata in
cognitione effectus tum sub tali reduplicatione effectus per se dependentes ab aliqua
causa natura inferat aposteriori cognitionem causae per se et ideo si existentia
Dei rationem sui causae effectivae creaturarum demonstratur a philosophis naturalibus
discurren-

discursu quo illateny ab ipsis demonstrata exista trinitas trino deducitur trinitas personalis nullateny ee causa perse effus ad extra.

Urgetur magis naz ratenus effus ad extra creati adeo defacto deducunt nrum intllum ad cognitionem naalem et scientificam unius 1ª cae seu unitatis Dei quatenus Deus ut unus e fralit et perse 1ª caa rerum creatarum g° si Deus reduplicative ut trinus eet perse caa effuum ad extra euismodi effus defacto ducerent intllum n solum ad cognitionem scientificam unius 1ⁱ prius verum etz trinitatis personalis cum certum sit quamlibet caam perse cuiusvis effus quoad exista ee demonstrabilem per cognitionem ipsius.

Rursus 2° frali quivis effus perse caalitr depens ab aliqua caa connectitur cum ipsa connexione frali aut naria sed effus creati ad extra 2us frale roe effus 1ª cae n connectuntr cum Deo ut trino g° trinitas personarum n spectat fralitr et perse ad roem 1ª cae effective creaturarum sed solum concomitanter concurrit ad earum productionem aut caalitatem nia pro nullum extremum fralitr connexum cum altero potquid ditative cognosci quin saltem quoad an e cognoscatur stans huiusmi connexionis. sed creaturae cognoscuntur ab intllu creato quatenus sunt effus 1ª cae quin illatenus exclusa revelatione supernaali fidei cognoscatur trinitas personarum, ut aperte pet ex supra dictis. g° effus ad extra 2us frale roe effus n connectuntr cum trinitate personali, et ideo n respiciunt ut caam perse Deum ut trinum sed solummodo caantur per se a Deo ut uno.

3° frali caa per se cuiusvis effus ipsum respiciat saltem habitudinem connexionis naziae cum eo caa per se connotet suum proprium effum vel connexive vel relative ut modo supponitur 2us versionem saa philosophorum sed relationes relativae qbg tres divinae personae personalitr distinguntur intra se nullatenus connotant effus creatos ad extra productos nec habitudinem connexionis aut relationis predicamentalis aut transcendentalis cum relationes divinae 2us se solummodo referant divinas personas ad invicem illas intra se personalitr distinguendo et nullatenus prestando ipsis aliquam habitudinem ad creaturas g° trinitas personalis n concurrit per se per rationem formali aut caali ad productionem effuum ad extra. legatur D. Thos: in 1. distinct. 3. qe 1. art. 4. et 1. pe qe 32 art. 2. et in disputatis qe 10 de verit. art. 13. ubi docet aperte trinitatem personarum nullatenus habere roem caae per se respu productionis creaturarum his verbis: ex effectibus potest pervenire ad cognitionem caae per se ex sensibilibus autz n possumus pervenire ad cognitionem divinarum personarum 2us propria ipsarum, q a omne illud qd in divinis caalitem het ad esse pertinet, cum Deus p essam suam sit caa rerum: propria autz personarum sunt relationes, qbg personae n ad creaturas, sed ad invicem referuntur: qbg verbis angelicus preceptor expresse docet subsistentias relativas distinctivas personarum nullam habitudinem caalem ex se importare respu operis ad extra.

et

et ideirco illas ex proprietate personales non requirere perfectate causali ad productionem huiusmodi effectus.

Proponuntur et Solvuntur adversariorum precipua argumenta

1° arguitur persuadendo trinitatem personalem requirere per se ad productionem effectus ad extra, nam eatenus trinitas personalis juxta nostram doctrinam non requiritur per se ad productionem effectus ad extra quatenus vis creativa aut productiva creaturarum cuiusmodi est omnipotentia est perfectio essentialis conveniens cuilibet personae ratione deitatis sed quamvis tres divinae personae defacto producant creaturas per eandem virtutem creativam sibi communem ratione essentiae ex hoc non deducitur pluralitatem personarum non requirere per se ad productionem creaturarum. ergo fundamentum cui innititur nostra sententia ad negandum trinitatem aut pluralitatem personarum non requirere per se ad productionem creaturarum est omnino ruinosum et incertum probatur minor nam quemadmodum defacto tres divinae personae creant effectus ad extra per eandem potentiam aut virtutem creativam ita Pater et filius producunt personam spiritus sancti per eandem virtutem spirativam cum in divinis, virtus qua spirativa spiritus sancti sit communis patri et filio sicut omnipotentia aut virtus creativa effectus ad extra est communis tribus personis. sed et si virtus spirativa sit communis patri et filio et adequate reperiatur in qualibet earum sumpta ceterum productio spiritus sancti per se petit in principio producente dualitatem suppositorum aut personarum cum juxta communiorem sententiam Theologorum contra Scotum spiritus sanctus ratione suae proprietatis personalis exigat procedere per se a duobus suppositis: ergo similiter quamvis virtus creativa effectus ad extra sit communis tribus divinis personis et adequate resideat in qualibet ex tribus seorsim sumpta poterit trinitas personarum per se exigi ad productionem huiusmodi effectus. Ad hoc argumentum R.

quod etsi vis spirativa spiritus sancti sit communis patri et filio, et adequate reperiatur in utraque persona seorsim sumpta ceterum exigentia tum spirati nimirum spiritus sancti ratione proprietatis personalis petit per se dualitatem personarum aut suppositorum ad sui productionem quia spiritus sanctus defacto est tanquam amor mutuus amicabilis et reciprocus et ideirco ex sua proprietate personali exigit procedere a duabus personis se invicem mutuo et amicabiliter diligentibus quia non subsistit ratio amoris mutui aut amicabilis absque distinctione personarum se invicem diligentium, et ideirco cum spiritus sanctus ex proprietate personali sit tanquam mutuus et amicabilis amoris exigit ex parte principii quod spirantis duo supposita se invicem reciproce diligentia eadem dilectione; ex quo patet disparitas nam in effectibus creatis a Deo extra productis non reperitur aliqua formalitas aut proprietas exigens ex parte principii creantis pluralitatem personarum nec ex parte principii quo nec ex parte principii quod ut supra ostendimus

ostendimus et ideirco trinitas personarum non exigitur per se ad productionem creaturarum nec propter exigentiam principii creantis cum Deus sit in actu potens creare subsistentiis personalibus. ut patet ex dictis nec propter exigentiam effectus creati quia ex se non importat aliquam proprietatem aut conditionem potentem procedere a tribus suppositis.

2° potest respondere, reddendo aliam disparitatem, nam eatenus spiritus sanctus per proprietatem personalem petit procedere a virtute spirativa ut modificata duabus subsistentiis relativis nimirum paternitate et filiatione quatenus personalitas constituta de facto relatione realiter distinguitur realiter non solum a persona patris, sed etiam a persona filii et ideirco per proprietatem distinctivam ipsius in esse personae exigit per se procedere tanquam a principio quod a duobus suppositis aliquo realiter personaliter distinguitur. creaturae autem productae a Deo per virtutem creativam nullatenus constituuntur in esse effectus per aliquam habitudinem aut relationem ad trinitatem personalem sed in esse creaturae solummodo important relationem dependentiae ad primam causam per essentiam cuiusmodi est Deus ut unus. ut supra ostendimus et consequenter effectus creati non exigunt per se procedere ab omnipotentia tribus personalitatibus.

2° arguitur probando effectus creatos per se causari a trinitate divinarum personarum quia causa per se cuiusvis effectus non solum petitur ex virtute qua causativa, verum etiam ex principio quod causante, sed tres divinae personae defacto causant opera ad extra ut principium quod causativum, ergo effectus creati procedunt a Deo ut trino tanquam a causa per se per se causali, maior videtur certa, cum causa per se causativa cuiusvis effectus, id est causalis modo dicitur habere virtutem ad causandum nimirum suppositum, sed principium ut quod producens opera ad extra sunt tres divinae personae cum defacto huiusmodi ~~ad extra~~ opera causentur a trinitate personali, mediante omnipotentia concurrente ut principio quo formali. ergo productio creaturarum dependet a trinitate personali tanquam a principio quod causativo. et ideirco falsum est trinitatem personalem solum concomitanter et per accidens concurrere ad productionem operum ad extra.

3° confirmatur illud concurrit ut causa per se ad causalitatem alicuius effectus quod per se est exactum ex parte principii ad illius productionem sed sunt quidam effectus creati qui per se exigunt ex parte sui principii productivi trinitatem personalem realiter concurrentem ad eorum productionem. ergo falsum est omnia opera ad extra non dependere realiter per se a trinitate personarum probatur minor creaturae intellectuales cuiusmodi sunt homo et angelus sunt effectus primae causae operantis ad extra, sed huiusmodi creaturae dependent realiter a Deo ut trino, ergo trinitas personalis concurrit per se causaliter ad eorum productionem. minor probatur, nam quilibet effectus procedens a causa intellectuali cuiusmodi est Deus creans ad extra dependet

per

per se perseitate causali una causa exemplari sed trinitas personarum est causa exemplaris exemplariter concurrens ad productionem creaturarum intellectualium ergo huiusmodi creaturae perse causaliter dependent adeo ut trino; maior constat nam imago dependet causaliter perse ab eo cuius est imago tanquam a causa exemplari; sed creaturas intellectuales creavit adeo ut imagines trinitatis personalis iuxta illud Genes. 1º faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram unde aperte docet D. Thomas 1. p. q. 93. art. 5 in homine esse imaginem trinitatis personalis ergo saltem creaturae intellectuales perse dependent a trinitate personarum tanquam a causa exemplari alioquin non essent imago ad trinitatem personarum. 2 codex

2º probatur Deus producit effectus ad extra per suum intellectum et voluntatem et idcirco comparatur effectivus creaturis ut supremus artifex sed ad productionem cuiusvis effectus artificialis causaliter ab artifice perse causaliter concurrit Verbum intellectuale et inclinatio affectiva voluntatis requiritur ad productionem per eius intellectum et inclinationem ergo effectus producendus hinc etc. sed productioni creaturarum ex parte Dei praesupponitur productio Verbi divini et inclinationis affectivae cuius est Spiritus Sanctus. ergo Deus pater artificialiter producit effectus ad extra per verbum repraesentativum prius cuiusmodi est persona filii et per amorem aut inclinationem affectivam ergo ipsos qualis est Spiritus Sanctus, et idcirco tres divinae personae per se causaliter concurrunt ad extra creandi effectus creatos: maior supponitur, et expresse docetur a D. Thoma 1 parte q. 45 art. 6. in corpore, et minor constat agens intellectuale artificialiter operans distinguitur ad operandum verbo repraesentativo effectus tanquam idea artificiali et inclinatur aut applicatur ad actualiter producendum huiusmodi effectus et inclinatione affectiva voluntatis cum quodvis agens intellectuale in intellectu et voluntate determinatur ad producendum suum effectum; ergo si filius est verbum quo procreatur intellectus creatoris effectus creandi et Spiritus est amor quo inclinatur ad creandum necessum est asserere tres personas per se causaliter concurrere ad productionem effectus ad extra.

3º probatur et magis explicatur praecedens obiectio. Deus pater aeternus qui de facto producit creaturas requirit illas artificialiter causare ut supremus artifex qui indigeret ad eorum productionem per verbum ab se realiter productum, et per amorem ab se realiter distinctum quo affective inclinaretur ad actualiter producendum ipsos. ergo causaliter per se requirunt processionem ad productionem operis ad extra per rationem et paritatem artificis creati qui

nequit

nequit artificialiter operari nisi producendo verbum quo dirigitur practice ad operandum, et quia producit amorem quo ultimo determinatur et applicatur ad opus. ergo proportionabiliter discurrendo idem asserendum est de supremo et increato artifice atque inde sicut artifex creatus, et eius verbum et amor causaliter per se concurrunt ad opus artificiale ipsius ita pater verbum et spiritus sanctus causaliter per se concurrunt ad opera divina arte causata.

4° probatur ex D. Thoma 1° p.e q.e 45 art. 7 ad 3 quibidem docet processionem creaturarum ad extra presuponere processionem personarum et causam huius verbi: dicendum quod processiones divinarum personarum sunt causa et ratio creationis aliquomodo: sed id quod ita se presuponitur alicui effectui tanquam ratio et causa producendi concurrit per se causaliter ad eius productionem ergo si iuxta doctrinam D. Thome nuper allegatam processiones divinarum personarum ad intra, sunt causa et ratio creationis seu productionis creaturarum necesse est ut tres divine persone concurrant per se per [illegible] causali ad creatum operum ad extra. item docet D. Thomas art. 6. questionis 45. in corpore circa finem his verbis secundum hoc processiones personarum sunt rationes productionis creaturarum.

5° probatur quia in creaturis irrationalibus invenitur vestigium trinitatis personalis ut docet D. Thomas q.a p.e a.e 45 art. 7 in corpore ergo Deus ut trinus per se causaliter concurrit ad eorum productionem. consequentia patet nam vestigium per se causaliter efficitur a priori respectu cuius habet rationem vestigii: et eius causalitatem representat per mensuram effectus. ut patet in vestigio animalis, quod ideo representat motum talis animalis quia per se causatur a tali animali, ergo si in creaturis irrationalibus relucet vestigium trinitatis necesse est ut trinitas personalis causaliter per se concurrat ad illarum productionem.

Ad hoc arguitur R.r 1° iuxta doctrinam supra adductam in probatione nostre assertionis concedendo maiorem et negando minorem ad cuius probationem R.r quod et si de facto creatio rerum ad extra procedat a trinitate seu a tribus suppositis nae divine ceterum suppositalitas relativa constitutiva aut distinctiva trium personarum non prestat creatori esse prius quoad per se creationis aut alterius actionis pure essentialis. nam ut supra ostendimus

Deus

Deus ut unus roe subsistentie absolute ut praeintellecte subsistentiis personalibus existit et subsistit prius quod et sic circo intelligitur ut heres deitatis et omnipotentia et sic ut prius prius quod productionis creaturarum licet propterea reale identificatione cum tribus subsistentiis relativis recedendo sit: eiusmodi subsistentiae personales concomitanter cum ipso rurrere non rititaendo prius prius quod aut quo creationis; sed concomitanter rurrendo cum ipso.

Nec contra hanc solutionem urget, si dicatur esse sententiam communem receptam a pluribus Theologis et etiam non dis- plicentem quibusdam Thomistis non dari in Deo subsistentiam absolutam distinctam a subsistentiis relativis. sed non veram subsistentiam absolutam quae verificetur: Deus ut unus absolute subsistere independenter a subsistentiis nequit creatio operum ad extra non procedere prius a trinitate personarum tanquam a principio quod; quod salterum doctores negantes Deo subsistentiam absolutam tenentur recedere trinitatem personalem saltem prius se priestate prius quod ad productionem aut creationem effectuum ad extra.

Non inquam urget haec obiectio. quia et si a nobis falsa censeatur in via D. Thomae sententia negans Deo ut uno subsistentiam absolutam, cum aperte opponatur testimoniis D. Thomae supra praeallegatis, ceterum gratia disputandi vera probabilitate huius sententiae negamus prius quod prius se causativum effectuum ad extra esse simul et collective tres divinas personas; sed in hac suppositione prius quod prius se exactum ad creationem effectuum ad extra esse suppositum divinum vage sumptum nimirum aliquod supposi- tum trans naturam divinam quae ad creandum exigat trahere sibi subsistentiis personalibus aut trinitate personali. quae doctrina potest illustrari hac instantia. nam quemadmodum prius prius quod creationis aut alterius actionis divinae est Deus personaliter subsistens ita prius prius quod actionis humanae est homo sive suppositum sustentans naturam humanam sed certum est actionem humanam non exigere prius se priestate causali procedere a natura humana ut determinate subsistenti hac vel illa subsistentia, sed solummodo exigere tamquam sua essentiali dependentia procedere ab humanitate ut trata alliquia subsistentia vage sumpta ut patet in actionibus humanis Christi Domini quae tamen re sunt eiusdem rationis cum actionibus aliorum hominum quamvis causative dependeant ab humanitate subsistenti divina subsistentia. Et ideo licet in quocunque ordine dicatur actiones naturarum esse a supposito ut a principio quod. non tamen hinc colligitur: aliud quam exigentia alicuius

suppositi

suppositi vage sumpti, q. et si suppositum non praexistet naturae virtute ad operandum sustentat, et ipsam et tunc ut sit et operetur unde si per impossibile Deus non esset personaliter trinus sed praecise subsisteret una personalitate absoluta, aut personalitate patris, ut errore existimabant quidam haeretici in hac hypothesi Deus esset principium adaequatum quod potens creare ad extra qua esset suppositum habens naturam divinam et consequenter omne cuius posset creare omne ens creabiles.

2° pot respondere quod et si increatum, actiones procedant per se a supposito personali tanquam a principio quod causali, ceterum in Deo supposita personalia divinae naturae nullatenus concurrant per se, nec per se seitate principii quibus aut quo ad productionem creaturarum aut ad aliam actionem non nottonalem. etenim in divinis subsistentiae personales aut relativae tantummodo praestant distinctionem aut incommunicabilitatem divinarum personarum efficiendo unam personam divinam esse relative oppositam alteri. et ideirco nullatenus perficiunt aut determinant Deum in ratione principii operativi ad extra nec ut quo nec ut quod; personalitas autem creata trans substantiam creatam cum sit perfectio absolute perficiens naturam et non praecise praestant incommunicabilitatem aut oppositionem relativam. hinc pot deduci illam concurrere cum natura ut principium quod essendi et operandi quamvis suppositalitas relativa in divinis nullatenus sit principium quod respectu operationum externarum divinae naturae.

Ad 3 confirmationem R. concedendo maiorem et negando minorem ad cuius probationem concessa maiori negata minori, ad cuius probationem distinguo maiorem sed imago per se causaliter depet a re cuius est imago ut a causa exemplari, a re cuius est imago per se et formaliter concedo maiorem, a re cuius dicitur imago concomitanter, et quasi per accidens nego maiorem et eodem distinguo pot minorem. asserendo creaturam intellectualem non esse formaliter et per se imaginem trinitatis personalis, sed tantummodo naturae divinae quae realiter identificatur tribus divinis personis. nam ut docet D. Thomas loco supra allegato eatenus homo v.g. dicitur imago trinitatis quatenus participat naturam intellectualem imitative conformem naturae divinae quae per identificationem reperitur in tribus suppositis unde et si exigentia entitativa naturae divinae propter suam infinitatem petat esse in tribus personis exigentia tamen creaturae intellectualis in ratione imaginis Dei sed 2um rationem effectus exemplaris non dependentis adeo ut causa exemplari nullatenus expostulat dependere exemplariter adeo ut subsistenti in tribus personis qua si per impossibile Deus non esset trinus trinitate personali sed simpliciter unus unitate personae et essentiae, adhuc creatura intellectualis ratione intellectualitatis esset similitudo imitativa naturae divinae et consequenter effectus Dei ut unius ut causae per se exemplaris, et ita sicut trinitas personarum concomitanter concurrens ad productionem omnium operum ad extra dicitur absolute concurrere ad creationem huiusmodi operum quamvis non concurrant effective per se seitate causali ita verificatur trinitatem personarum exemplariter

concurre

concurrere secundum constante ad creaturarum intellualium productionem propter identitatem trium personalitatem cum causa exemplari per se ipsarum cuiusmodi est natura divina.

Ad 2am probationem R. concedendo maiorem et minorem, et ad minorem subsumptam R. quod etsi cum Deo ut supremo artifice ad productionem effectus ad extra concurrat de facto verbum repraesentativum creaturarum, et amor gratia eorum productionis non tamen hinc deducitur verbum divinum 2am proprietatem relativam qua distinguitur a patre, aut spiritum sanctum ut relativo distinctum a patre et filio per se per causalitatem causali concurrere ad productionem artificiale effectus ad extra nam verbum intellectuale dirigit artificem ad operandum quatenus ipsi manifestat aut repraesentat effectum artificialiter operabilem sed certum est in doctrina D. Thomae verbum divinum repraesentare Deo ad extra operanti creaturas non ratione proprietatis relativae sed ratione esse divinae communi patri et filio et spiritui sancto quia ut docet angelicus praeceptor quaestione 4 devexit. art. 2. et si verbum divinum personaliter sumptum constituatur relatione reali ad patrem sicut tamen sumatur ratio verbi prout praecise importat rationem objectivam aut manifestativam creaturarum nullatenus sumitur personaliter sed praecise dicitur essentialiter nam quemadmodum esse effectivum creaturarum non competit verbo divino realiter producto a patre ratione subsistentiae relativae qua personaliter distinguitur a patre sed ratione naturae et omnipotentiae quam accipit a patre ita esse repraesentativum aut manifestativum creaturarum non convenit illi ratione relationis realis qua realiter refertur ad patrem sed ratione esse, ac inde verbum divinum non concurrit per se per causalitatem causali, nec causalitate effectiva nec directiva cum Deo ad productionem creaturarum si sumatur cum reduplicatione proprietatis personalis quamvis causaliter directive concurrat 2am rationem principii objective repraesentativi creaturarum 2am quam rationem nullatenus per se exigit proprietatem relativam quia si per impossibile intellectus divinus non produceret verbum realiter distinctum a producente; ad huc haberet ut cognosceret suam essentiam ut repraesentativam creaturarum sufficienter, et artificialiter dirigeretur ad productionem creaturarum unde eadem doctrina applicari debet spiritui sancto nam quemadmodum 1us prius creans operatur ad extra non dirigitur a verbo divino ad productionem ipsorum ratione personalitatis relativae, sed ratione esse ita non applicatur nec inclinatur formaliter voluntas creatoris ad operandum ad extra relatione personaliter distinctiva spiritus sancti a patre et filio sed amore essentiali realiter identificata relationi passivae spirationis cum nulla persona divina 2am proprietatem personalem dicat formaliter habitudinem ad creaturas, sed praecise habitudinem oppositionis relativae qua una persona divina relative opponitur alteri.

Ad 3am probationem R. quod artifex creatus ideo indiget verbo intellectuali ante realiter distincto ad operandum artificialiter, quia independenter a reali productione verbi nequit

practice

practice intelligere rem artificialiter producibilem et idcirco verbo are realiter distincto dirigitur ad actualem productionem effectus artificialis, et amore a sua voluntate realiter producto, aplicatur ad causative inclinatur ad actualiter operandum. quod nullatenus contingit in supremo aut increato artifice rerum naturalium nam Deus ut dicunt ut praeintelligitur processionibus divinarum personarum habet summam et comprehensivam cognitionem omnium creaturarum. et idcirco ut dirigatur ad artificialiter producendos effectus ad extra non indiget verbo personali aut verbo realiter producto, sed sufficit ut cognoscat comprehensive suam essentiam ut representativam creaturarum, cum essentia divina ut praeintelligitur relationibus et quia sic intellecta est idea dirigens divinam omnipotentiam ad artificialiter operandum ad extra unde Deus licet intelligendo suam essentiam et creaturas possibiles in ipsa representative contentas producat verbum relative dictum a patre non tamen producit huiusmodi verbum propter indigentiam sed propter fecunditatem et ita non indiget verbo producto ut possit intelligere creaturas are creabiles, sed ex infinita fecunditate sui intellectus producit Verbum personaliter sumptum communicando ipsi artem, omnipotentiam scientiam practice productivam omnium creaturarum.

Ad 4. confirmationem mirum testimonii D. Thomae R. quod angelicus praeceptor quotiescumque afirmat: processiones personales divinarum personarum divinas esse rationes et causas productionis creaturarum non credit nullatenus tres divinas personas tamquam rationes quae personaliter constituuntur esse causas operum ad extra, sed solummodo asserit quod supposita distinctione et processione personarum effectus creati dependent ab ipsis ratione perfectionum essentialium quae per appropriationem spectant aut attribuuntur divinis personis unde creatio rerum ad extra procedit defacto a patre Filio et Spiritu Sancto non ratione proprietatum personalium quibus huiusmodi personae personaliter constituuntur et distinguuntur, sed ratione potentiae sapientiae, et bonitatis quae sunt perfectiones absolutae et essentiales in quibus communicant tres divinae personae et si tamen more communi loquendi theologorum omnipotentia sit perfectio appropriata patri et sapientia appropriatur Filio et bonitas Spiritui Sancto unde D. Thomas in testimonio nobis obiecto nullatenus intendit divinas personas esse rationes causantes effectus ad extra ratione proprietatum personalium, sed tantummodo credit creationem omnium rerum de facto procedere a divinis personis ratione perfectionum essentialium quae ipsis attribuuntur per appropriationem quamvis tamen se sint perfectiones essentiales et communes tribus personis, et non proprietates notionales distinctivae unius personae ab altera, quae solutio fundatur in verbis D. Thomae in testimonio iam allegato. nam angelicus praeceptor non asserit absolute processiones personarum esse rationes productionis creaturarum sed reduplicando perfectiones essentiales ratione quarum ipsis competit causalitas circa creaturas his

verbis,

verbum: processiones divinarum personarum sunt rationes productionis creaturarum in quantum includunt essentialia attributa, quae sunt intellectus et voluntas.

2° potest respondere quod D. Thomas in praefatis testimoniis nullatenus intendit personas divinas per se causaliter concurrere ad creationem operis ad extra loquendo de proprio causali per se proprietate causali, aut formali de qua procedit praesens disputatio sed solummodo concedit processiones ad intra divinarum praesupponi ad liberam productionem creaturarum tanquam rationes concomitanter operantes aut concurrentes cum causa per se. quae explicatio consonat litterae angelici praeceptoris 1 p.e q.e 45 art. 7 ad 3 ubi videtur docere processiones personarum non esse vere et proprie causas aut rationes causandi rerum creatarum sed tantummodo illas dici causas cum addito diminuente; seu rationes causales concomitanter et per accidens, seu pure praesuppositive his verbis: dicendum quod etiam processiones personarum sunt causa et ratio creationis aliquo modo ad quod verificandum sufficit ut trinitas personarum concomitanter concurrerent ad creationem, etenim causa per accidens aut concomitanter concurrens ad productionem alicuius effectus vere dicitur esse aliquomodo causa ipsius.

Ad ultimam confirmationem: R.r iuxta doctrinam supra adductam quod etsi a theologis concedantur in creaturis intellectualibus reperiri imaginem trinitatis et in reliquis creaturis vestigium ipsius, caeterum sicut utraque ostensionis in solutione tertiae obiectionis ad causandum exemplariter creaturam intellectualem in ratione imaginis Dei non concurrit per se proprietate causali trinitatis personalis sed Deus ut unus ratione naturae, cuius imitatione et similitudine constituitur homo aut angelus imago Dei; ita similiter ad causandum similitudinem imperfectam secundum quam reliquae creaturae dicuntur vestigium trinitatis non concurrit per se proprietate causali personali trinitas divina, sed Deus realiter subsistens in tribus personis non enim veritates vestigium reperitur in creaturis ratione cuius repraesentant aliquomodo Deum causative per se dependere adeo ut trinio esset medium aposteriori moveris intellectum ad cognitionem scientificam trinitatis personalis cum ut supra edocuimus quilibet effectus per se causaliter dependens ab aliqua causa sit sufficiens medium ad demonstrandum scientifice existentiam ipsius demonstratione aposteriori, cum igitur creaturae irrationales in omnibus reperitur vestigium trinitatis quantumvis comprehensive cognoscantur non moveant nostrum intellectum ad scientificam cognitionem trinitatis personalis, sed pariter ad cognitionem unius primi principii, hinc deducitur illas etiam ratione vestigii non dependere causaliter a trinitate personali tanquam a causa per se, sed tantummodo concomitanter.

2° potest respondere in

creaturis

creaturis eatenus dicuntur reperiri vestigium trinitatis quatenus participant aliqualem similitudinem in proprietatem personalium quibus personaliter distinguuntur, et constituuntur tres divinae personae, sed tantummodo dicuntur habere vestigium trinitatis in quantum participant similitudinem imperfectam aliquarum perfectionum essentialium, quae per appropriationem attribuuntur tribus personis nam ut docet D. Thomas 1. p. q. 45. art. 7 ad primum repraesentatio vestigii quae convenit creaturis attenditur secundum appropriata divinarum personarum, et non secundum proprietates personales distinctivas ipsarum. unde hoc argumentum solummodo concluditur: quod supposita revelatione supernaturali fidei qua supernaturaliter creditur trinitas personarum in divinis in qualibet creatura reperitur quaedam similitudo aut vestigium illarum perfectionum aut attributorum, quae supposita fide trinitatis appropriantur divinis personis. nam ut docet D. Thomas art. praeallegato in corpore quaelibet creatura subsistit in suo esse substantiali et habet formam per quam determinatur ad speciem et ordinem aut inclinationem ad finem, et primum secundum considerationem repraesentat perfectionem appropriatam patri et secundum formam determinantem ipsam ad speciem repraesentat verbum non perfectionis ipsi appropriatae cuiusmodi conceptio intellectualis et tertium quod creatura habet ordinem ad finem repraesentat Spiritum Sanctum, cui appropriatur inter ceteras personas attributum amoris quamvis amor secundum se non sit perfectio propria unius vel alterius personae sed communis tribus personis.

3.° arguitur 2.a nostram assertionem. nam Deus secundum nostrum perfectissimam primi principii potentis creare effectus ad extra exigit natura subsistere tribus subsistentiis relativis quia trinitas personalis per se concurrit ex parte principii creativi operum ad extra, consequentia videtur certa quia id quod natura exigitur ab aliquo principio effectivo ut possit operari per se concurrit cum ipso ad operandum. et antecedens probatur Deus in tantum est perfectissimum principium creationis effectuum ad extra in quantum est ens infinite perfectum sed ut Deus sit ens infinite perfectum exigit natura esse per identitatem in tribus personis quia exclusa identitate naturae divinae tribus personis careret foecunditate et ideirco non esset ens infinite perfectum: ergo ut Deus sit perfectissimum principium causativum effectuum ad extra natura exigit subsistere tribus subsistentiis personalibus, ac proinde etiam propter exigentiam effectus creati non requiratur per se trinitas personarum, saltem exigitur per se propter summam perfectionem principii creativi.

1.° respondetur nam Deus est primum principium creationis operum ad

extra

ad extra ut est in se, sed Deus, ut est in se est formaliter non solum unus in essentia sed etiam trinus in persona ergo Deus ut trinus reduplicative est primum principium creativum effectuum ad extra et consequenter falsum est: trinitatem personarum tantum per accidens et concomitanter se habere ad causandum effectus ad extra. maior supponitur, et minor probatur, nam iuxta communem doctrinam theologorum etsi subsistentiae relativae aut personales distinctivae divinarum personarum non sint de conceptu explicito aut metaphisico naturae divinae prout a nobis inadequate intellectae. Caeterum loquendo de Deo physice sumpto, prout in se a parte rei, relationes per se spectant ad realem et physicam constitutionem ipsius quin illatenus verificetur: tres subsistentias relativas per accidens spectare Deo a parte rei ergo Deus ut est in se est per se formaliter non solum unus quoad essentiam verum etiam trinus trinitate personali, et consequenter si Deus reduplicative ut est in se est primum creans effectus ad extra, necessum est ut causative concurrat ad eorum productionem ut trinus, alioquin Deus non esset primum causativum creaturarum ut est in se.

2° confirmatur. illud concurrit per se perseitate causali ad productionem alicuius effectus cum quo effectus necessario connectitur sed effectus creati non solum Deo ut uno, verum etiam ut trino connectuntur necessario ratione entis creati, ergo dependent per se causaliter a Deo ut trino, et consequenter trinitas personarum per se et formaliter concurrit ad eorum creationem probatur minor multipliciter. 1° nam effectus creati ratione entis creati formaliter connectuntur cum extremo ad quod important relationem realem cum terminus cuiusvis relationis realis specificatur formaliter cum suo correlativo ut supponunt omnes metaphisici, sed quodvis ens creatum dependens causaliter a Deo refertur relatione reali non solum ad Deum ut unum verum etiam ad Deum ut trinum, ergo creaturae in ratione effectus connectuntur Deo ut trino. maior est certa et minor etiam probatur nam quaevis creatura secundum rationem entis creati respicit Deum non solum ut unum verum etiam ut trinum ut extremum ab ipsa realiter distinctum sed quodvis extremum realiter distinctum ab altero importat relationem realem ad illud a quo realiter distinguitur, nam quemadmodum unitas aut conformitas extremorum fundat relationem similitudinis aut aequalitatis inter extrema realiter convenientia aut unificata, ita distinctio aut disconvenientia extremorum fundat relationem realem inter ea quae realiter distinguuntur, ergo si quodvis ens creatum ratione creaturae realiter distinguitur a trinitate personarum necessum est ut concedatur quamlibet creaturam referri relatione reali ad Deum ut trinum, et sic illam esse connexam formaliter trinitati

personali

personali cum quodlibet relativum connectatur ratio cum suo ab ipso rellative respecto.

2° pbr eadem mir. eatenus iuxta nram doctrinam creaturae secundum effus non connectuntur formaliter cum trinitate personarum quatenus divinae personae et si defacto concurrant indivise ad productionem effus ad extra, non tamen roe personalitatis effective causat huiusmodi effus. sed roe naturae aut omnipotentiae sed ex hoc nullatenus infertur negatio connectionis creaturarum cum trinitate personarum in roe effus: ergo defacto effus creati causaliter dependentes abeo connectuntur cum Deo ut trino; pbr mir nam quemadmodum Deus effective producit opera adextra media naa et omnipoa communi tribus personis ita obtive specificat visionem beatam aut alios actus supernaturales mediante essentia. cum iuxta veriorem sententiam nostratum quo motivum aut specificativum visionis beatae sit essia divina ut dicta a relationibus sed hoc non obstante visio beata non solum mectitur essentialiter cum divina essia realiter identificata tribus personis, verum etiam cum ipsa trinitate personali alioquin visio beatifica ex vi suae essentialis specificationis non exigeret videre Deum ut trinum, sed subsisteret quoad sua essia videndo praecise Deum ut unum, quod nullatenus conceditur a nris Thy. ergo quamvis trinitas personalis concurrat ad opera creationis meante essia et oipoa tamquam quo prio formali quo operandi, non inde colligitur: effus adextra non connecti in roe effus cum tribus personis, et sicut visio beata obiective respiciens Deum ut est in se in ratione actus specificabilis exigit rationem ad Deum ut subsistentem tribus subsistentiis relativis et idcirco connectitur cum Deo ut trino. ita quibus effectus creatus effective procedens a Deo ut est in se exigit effective causari a Deo ut trino. et idcirco in esse effectus connectitur cum trinitate personali.

3°. pbr ideo effectus adextra non connecterentur in esse effectus cum trinitate personali quatenus huiusmodi effus sunt entia creata naturalia, et idcirco in connexa cum prio omnino supernaturali cuiusmodi est trinitas personarum, sed ex naturalitate effuum adextra nullatenus infertur: illos carere connexione naria cum trinitate divinarum personarum. ergo absolute concedendum est: opera creationis ad

extra

ad extra esse connexa non solum cum Deo ut uno verum etiam ut trino major videtur certa et minor probatur nam effectus ad extra juxta nostram et communem sententiam ratione dependentiae a prima causa connectuntur cum Deo ut uno, et ratione hujus connectionis movent ad cognitionem scientificam et demonstrativam unius Dei sed non solum Deus ut trinus, verum etiam ut unus est simpliciter ens supernaturale in se ipso, cum nulla perfectio divina sit entitative naturalis ut modo supponitur. ergo ex supernaturalitate Trinitatis personalis nullatenus infertur effectus naturales creatus esse connexos cum Deo ut trino aliogquin hujusmodi effectus nequaquam connecterentur cum Deo ut uno. cum Deus ut unus secundum se sit entitative supernaturale.

Ultimo probatur eadem minor. nam effectus qui vi sua propria exigentia petit ratione ex parte causae productivae aliquod quod comprincipium formaliter connectitur cum ipso ratione effectus ut per se patet, sed creaturae quatenus sunt effectus primi principii creantis exigunt consortium divinarum personarum ad suam causalem dependentiam a creatore ergo vi sua ratione effectus connectuntur cum Deo ut trino. probatur minor illud per se exigitur ab aliquo effectu ex parte causae productivae ipsius quo ablato per possibile vel impossibile nullatenus causaretur nec possit produci sed si per impossibile subsisteret Deus una subsistentia personali vel quasi personalitate patris, absque consortio filii esset impossibilis productio creaturarum ad extra ergo ab exigentia creaturarum in ratione effectus per se exigitur concursus trium personarum. minor probatur ex S. Athanasio contra Arrianos qui docet impossibilitatem creationis ad extra si Deus in subsisteret personalitate verbi ut distincta a patre his verbis. impossibile foret sine verbo creaturas fieri. deinde excluso consortio personali divinarum personarum esset impossibilis productio aut creatio effectuum ad extra.

Ad hoc argumentum
Respondetur negando anteriorem ad cujus probationem Respondetur 1º. quod etsi arguitive sequeretur Deum non esse ens perfectissimum in essendo et operando. exclusa identitate essentiae divinae tribus subsistentiis relativis quia in hac hypotesi ex negatione termini actualis summae

fecunditatis

fecunditatis nae divinae sequeretur arguitive ipsam non esse summe fecundam, et ulterius nec summe perfectam in ratione entis quia in Deo ex negatione actus sequitur arguitive negatio potentiae et ita ex negatione actualis communicationis nae divinae tribus personis quibus defacto communicatur per identitatem ratione processionis ad intra inferri potest arguitive Deus habere naturam ad intra incommunicabilem, et ulterius potaliter in fecundam, ceterum termini quos rationem essentialis fecunditatis de facto communicatae naturae divinae eiusmodi non subsistentiae relativae nullatenus conficiunt ipsam formaliter et ulterius praesupponunt Deus ut unus summe perfectus in ratione entis et ita in ratione prius perfectissimi potentis creare effectus ad extra quia personalitates relativae seu supposita nae divinae nec praestant Deo formaliter esse ens perfectissimum nec esse perfectissimum principium causativum cuiusque entis creabilis alioquin pater ut praeintelligitur filio et spiritu sancto non esset ens increatum summe perfectum nec summe potens ad creandum; unde hoc argumentum tantum modo concluditur quod supposita exigentia summe fecunditatis ex parte nae divinae ut Deus sit ens summe perfectum productio personarum requiritur ut signum quasi arguitive ostensivum summe perfectionis divinae naturae non autem persuadetur, et exclusa per impossibile actuali communicatione nae divinae tribus divinis personis Deus ut unus non esset ens perfectissimum et potiori iure in hoc casu non sequeretur Deus ut unus non esse simpliciter omnipotens ad creandum effectus ad extra.

2° potest responderi negando ans ad cuius probationem concessa maiori distinguitur minor, scilicet ut Deus sit ens infinite perfectum exigit communicari per identitatem tribus personis perfectione extensiva concedo minorem perfectione intensiva nego minorem et consequentiam quia etsi ad extensivam perfectionem nae divinae exigitur eius communicatio ad tres divinas personas, ceterum ut Deus quoad se sit summe perfectus perfectione formali intensiva sufficit plenitudo perfectionum essentialium competens Deo ut uno ratione esse independenter a relationibus; et cum igitur omnipotentia ad posse creandum effectus ad extra competat Deo rationi summe perfectionis intensivae seu summe actualitatis

potentas

potestas ad operandum fundata in actualitate essentiali principii operantis. ut docet D. Thomas 1. p.   Hinc sequitur: hoc argumento solummodo probari summam perfectionem Dei non esse ex-ternam per communicationem ad intra; exclusa eius identitate cum tribus subsistentiis relativis. non vero ullatenus concludit Deum ut unum non esse ens perfectissimum perfectione intensiva quae praecise exigitur per se ad rationem perfectissimi principii creativi effectuum ad extra.

Dixeris: potest respondere contra probabilitate sententiae asserentis subsistentias relativas distinctivas divinarum personarum addere Deo perfectionem relativam distinctam a perfectione absoluta, qua gratia disputandi concessa R. quod etsi natura divina seclusa eius actuali communicatione respectu trium personarum non esset ens summe perfectum perfectione comprehendente perfectionem absolutam et relativam. ceterum in hoc casu esset ens summe et infinite perfectum perfectione absoluta consistente in summa et essentiali actualitate divinae naturae quae ratione et ideo esset perfectissimum principium causativum effectuum ad extra. quia perfectio relativa conveniens enti ratione relationis. nullatenus praerequiritur potentia activa ad operandum ad extra cum huiusmodi potentia conveniat Deo ratione eminentialis continentiae creaturarum, quae ratione perfectionis absolutae essentiae, et omnipotentiae, ut prae intellectae perfectionibus relativis, convenit Deo ut uno.

Ad 8am obiectionem R. concedendo maiorem, et distinguo minorem, sed Deus ut est in se est formaliter non solum unus in essentia verum etiam trinus in persona formalitate rei, concedo formalitate perseitatis principii creativi aut effectivi nego minorem, et consequentiam quia etsi trinitas personalis, qua Deus constituitur trinus in persona non conveniat per accidens Deo ut est in se sed formaliter loquendo, de constitutione reali et physica Dei in esse rei aut entis simpliciter infiniti ceterum si consideretur Deus praecise ut est in se principium causativum effectuum ad extra non convenit illi formaliter et per se perseitate formali aut causali trinitas personalis, sed concomitanter et per accidens quia exigentia creaturarum in esse effectus non expostulat dependentiam causalem a Deo ut trino ut constat ex dictis in probatione nostrae assertionis unde ad clariorem

intelligentiam

intelligentiam huius solutionis et doctrinae, advertendum est dari plures instantias quibus aperte constat aliqua praedicata convenire per se et formaliter pluribus entibus aparte rei ratione suae realis et physicae constitutionis aut integritatis in esse rei quin formaliter et per se illi competant ratione formalis reduplicationis principii creativi aut effectivi suorum effectuum, ut patet in homine qui secundum absolutam et adequatam constitutionem in se est formaliter substantia vivens non solum vita intellectiva verum etiam vegetativa et sensitiva quamvis homo ratione formalis reduplicationis principii ellicitivi aut efectivi intellectionis non sit formaliter vivus sensitivus sed tantum concomitanter et per accessus ratione identitatis realis gradus vitae sensitivae cum gradu vitae intellectivae in eadem entitate animae rationalis ex quo patet plura posse convenire per se et formaliter alicui entitati in esse rei quin formaliter et per se spectent ad illam ratione formalem rationem causae aut principii effectivi.

Ad

Ratione confirmationem Respondeo concedendo maiorem et negando minorem ad cuius primam probationem Respondeo, quod et si creaturae ratione realis habitudinis qua relative referuntur ad Deum tanquam ad extremum ab ipsis realiter distinctum connectuntur cum Deo in ratione entis increati non tamen connectuntur formaliter trinitati personarum quia trinus formalis relationis fundatae in distinctione reali entis creati a Deo, non est formaliter Deus ut trinus. sed ens increatum vel creatum simpliciter sumptum, et ratione entitatis increatae vel creatae nisi Deo formaliter esse quid realiter distinctum a creaturis, quia extremum formale distinctionis entis realis creati a creatore, est ens infinitum aut increatum, unde solummodo connectitur formaliter et per se relatio entis creati cum Deo ratione formalis reduplicationis entis increati ratione qua Deus non est formaliter trinus licet esse trinum illi conveniat identifice unde per maiori claritate huius solutionis, potest distingui illa propositio quia creaturae ratione cuiusvis relationis realis connecti formaliter cum ipsa. et enim vera est illa propositio. si intelligatur de termino formali et per se, et falsa si sumatur pro termino materiali cum igitur trinus formalis habitudinis relativae qua creaturae referuntur ad Deum ut extremum

ab

ab ipsis realiter distinctum non sit trinitas personarum sed potius Deus cum sua ratione entis increati hinc sequitur creaturas solummodo formaliter connecti cum Deo cum prima ratione entis increati, quod autem trinitas personarum et si realiter identificetur enti increato non sit terminus formaliter connexus cum relatione creaturarum constat quia iuxta communem sententiam Theologorum quibus etiam consentiunt authores quibus in presenti adversantur trinitas personarum nequit naturaliter investigari per aliquod medium naturale creatum quantumvis comprehensive cognitum Deum ut creatorem, intellectus humanus, vel angelicus comprehensive cognoscens relationem realem alicuius entis creati ad creatorem naturaliter attingeret trinitatem trinitatem personalem cum nulla relatio possit naturaliter cognosci, quin naturaliter cognoscatur terminus formalis cum ipsa formaliter connexus, et ideo communiter dicitur relationem esse simul cognitione termini materialis propter inconnexionem ipsius cum termino naturaliter respecto.

Sed potest

responderi concedendo ex parte entis creati dari relationem realem distinctionis, respicientem trinitatem personarum ut terminum formalem ex quo nullatenus concluditur creaturas connecti cum Deo ut trino connexione qua effectus connectitur cum causa, quia relatio realis qua effectus refertur ad causam non fundatur formaliter in entitate eiusmodi effectus ut precise hec est, sed in formali ratione extremi realiter distincti ab entitate causae sed in actuali dependentia qua effectus depet ab ipsa, quapropter hoc argumentum tantummodo potest persuaderi creaturas respicere trinitatem personarum relatione fundata in distinctione transcendentali qua entia creata constituuntur realiter distincta a trinitate personarum sicut respiciunt alia entia ab ipsis realiter distincta, ex qua nullatenus deducitur creaturas respicere trinitatem personalem relatione fundata in dependentia aut connexione effectus cum causa et ideo non infertur contra nostram assertionem connexio creaturarum cum trinitate personarum in esse effectus, nam latius patet relatio entis distincti ab extremo ab ipso realiter distincto, quam relatio fundata independentia formali effectus a sua propria causa. nam unum ens creatum respicit aliud relatione distinctionis realis quin ullatenus connectatur cum ipso connexione causali per modum effectus ut patet pluribus instantiis. homo enim respicit angelum relatione distinctionis realis et cetera entia creata ab ipso disparate distincta quin ullatenus connectatur cum angelo aut reliquis entibus connexione formali qua effectus exigit connecti cum

sua

sua causa per se.

Ad 3.^m R. concedendo maiorem et negando minorem, ad cuius probationem R. reddendo disparitatem inter concursum obiectivum trinitatis personalis respectu visionis beatificae et concursum effectivum ipsius respectu productionis effectuum ad extra, quia visio intuitiva cuiusvis obiecti cuiusmodi est visio beatifica Dei ut est in se exigit terminari non solum ad obiectum quod motivum verum etiam ad omnes modos et formalitates realiter identificatas obiecto primario aut motivo, cum cognitio intuitiva non sit praecisiva eorum quae ex parte obiecti terminativi realiter identificantur aut inter se connectuntur, quapropter visio beatifica quatenus est cognitio clara et intuitiva Dei ut est in se connectitur formaliter non solum cum Deo ut uno verum etiam ut trino tanquam cum obiecto motivo ipsius, ex quo patet disparitas quia effectus creati ad extra nec secundum rationes communes entis creati, nec secundum rationes speciales exigunt effective dependere a Deo ut trino sed praecise expostulant procedere a prima causa per se, cuiusmodi foret Deus ut unus, si per impossibile non subsisteret tribus subsistentiis relativis, unde ut constat ex dictis in probatione nostrae sententiae et si trinitas personalis de facto concomitanter concurrant ad creationem operum ad extra propter realem identitatem divinarum personarum cum natura divina, caeterum per se nullatenus concurrunt nec per se ut principio quo formalis, nec principiis quod operativi ideirco creaturae non connectuntur formaliter et per se cum trinitate personali connexione qua effectus exigit connecti cum sua causa propria et per se.

Ad 3.^m R. concedendo trinitatem personarum in divinis ratione omnino supernaturalitatis esse simpliciter in connexa cum creaturis ordinis naturalis in esse effectus, quia trinitas personarum non solum est entitative aut intrinsece supernaturalis verum etiam extrinsece aut terminative, Deus vero ut unus quatenus est primum principium effectivum creaturarum et si entitative et intrinsece sit ens supernaturale quatenus tamen connotat productionem effectuum naturalium dicitur terminative, aut denominative extrinsece causa naturalis universalis creaturarum, et ideirco ut reduplicative stat dependentiam effectuum naturalium potest esse connexive naturalis nimirum tamquam extrinsece connexus cum creaturis in esse effectus quod nullatenus verificatur de Deo ut trino quia trinitas personalis non solum est supernaturalis entitative aut intrinsece, verum etiam terminative aut extrinsece,

cum

cum ut supra ostendimus subsistentiae personales nulla habitudi-
ne causales importent respectu creaturarum, ratione cuius earum connexio-
ne possint terminare et consequenter sunt entia supernaturalia
necessarium entitative et intrinsece, verum etiam connexive aut extrin-
sece et ratione huiusmodi omnimodae supernaturalitatis existentia Tri-
nitatis personalis est naturaliter incognoscibilis a nostro intellectu quamvis
Deus ut unus, ratione connexionis cum effectibus naturalibus quo-
ad an est sit ens naturaliter cognoscibile. D. Thom. 1 p. q. 32 art. 1
ait: dicendum quod impossibile est per rationem naturalem ad cognitionem Trinitatis
divinarum personarum pervenire; ostensum est enim supra quod homo per rationem
naturalem in cognitionem Dei pervenire non potest ex creaturis.
autem ducunt in Dei cognitionem sicut effectus in causam; hoc igitur solum ratione
naturali de Deo omnipotente quod competere necesse est soli quod est omnium cre-
aturarum principium. Virtus autem creativa Dei est communis toti Trinitati unde
pertinet ad rationem essentiae non ad distinctionem personarum per rationem enim
naturalem cognosci potest de Deo ea quae pertinent ad unitatem essentiae non autem
ea quae pertinent ad distinctionem personarum.

Ad ultimam obiectionem

Respondetur concedendo maiorem et negando minorem ad cuius probationem concessa
maiori negatur minor. ad cuius probationem innixam authoritate Divi
Athanasii Respondetur ex verbis illius nullatenus deduci productionem cre-
aturarum ratione se exigere ex parte principii creantis pluralitatem
personarum; sed solummodo Sanctus Doctor loquitur ex suppositione
quod, de facto in divinis detur persona patris relative distinc-
ta a persona verbi divini, sicut catholice credita fide super-
naturali, in qua suppositione affirmat D. Athanasius contra
fere impossibile sine verbo creaturas fieri sive patrem
sine consortio filii non posse creare effectus ad extra. nam supposita
substantialitate patris et filii et eorum communicatione in eadem
natura et potentia, sicut impossibile est existentia patris sine filio
eiusdem essentiae et omnipotentiae, ita foret impossibile, ut pater
sine filio crearet opera ad extra.

Ultimo arguitur. Illud per se causa-
liter concurrit ad productionem alicuius termini ad rationem praeexigitur
ex parte causae producentis ut possit producere sed ut Deus producat effectus
ad extra ratio praesupponitur ex parte eius productio divinarum

personarum

personarũ ad intra, g.º interna productio personarũ causaliter sequitur ad productionẽ externã effectuũ ad extra. maior videtur certa et min. pbr nam Deus de facto produxit creaturas productione libera et eius productio ad intra ca.º divinas personas ē simpliciter naria sed in omni ordine productio naria presupponitur productioni liberę cũ omne agens potens liberè et nario operari ordinatè operando prius operetur operatione naria, quam libera, g.º ex parte Dei presupponitur liberę productioni creaturarũ, naria aut naturalis productio divinarũ personarũ.

Confirmatur 1.º nam de facto Deus creavit effus ad extra per verbũ tanquã per rõe causalitatis producendi eos. g.º consortius divinarũ personarũ per se causaliter concurrit ad creationẽ operũ ad extra coa ē certa et ans constat ex D. Augustino, qui docet opera creationis seu effus ad extra dependere causaliter a Verbo divino ut dicto. a patre tract. 20. in Ioan. et tract. 1 his verbis: per verbũ inquit facta sunt omnia et quando Deus dixit facta sunt, per verbũ facta sunt; in principio enĩ erat verbũ et verbũ erat apud Deũ, et Deus erat verbũ, et omnia per ipsũ facta sunt, si omnia per verbũ facta sunt: g.do dixit Deus fiat lux et facta ē lux in verbo fecit, et per verbũ fecit eadẽ verba repetit D. Augustinus alijs pluribus in locis et precipue lib. 1. de genes. ad litterã cap. 3 et D. Ambrosius lib. de divinit. filij cap. 6. et D. Anastasius orat. 3. contra Arrianos. g.º iuxta doctrinã sanctorũ Patrũ concedendũ ē, Verbũ divinũ secundũ personalẽ proprietatẽ per se causaliter concurrere ad productionẽ effuũ ad extra.

2.º Confirmatur persuadendo Spiritũ sanctũ cũ patre et filio causaliter per se concurrere ad productionẽ effuũ ad extra, quod ostenditur ex D. Damasceno, qui in epistola de Triagio p. 4. docet Verbũ et spiritũ sanctũ concurrere causative cũ patre ad opera creationis his verbis: Verbũ et Spiritus Sanctus virtutes sunt patris inseparabiles a patre, ex quo et in quo sunt, et ad quẽ ut ad causã omnia referuntur g.º iuxta doctrinã D. Damasceni causaliter dependent a tribus personis opera ad extra.

3.º Confirmatur ex D. Th.ª 1 p. q. 33. art. 3 ad 1ũ qui ibidẽ docet personas productas in divinis productione aut processione ad intra ēē pria

caalia

causalia respectu productionis creaturarum ad extra, hijs verbis in divinis communia quae important respectum ad creaturam per posterius dicuntur quam propria quae important respectum personalem quia persona procedens in divinis procedit ut principium productionis creaturarum, sicut enim verbum conceptum in mente artificis prius procedit ab artifice quam artificiatum, quod producitur ad similitudinem verbi concepti in mente; ita prius procedit filius a patre quam creatura de qua nomen filiationis dicitur secundum quod aliquid participat de similitudine filii vel patris quibus verbis videtur Angelicus praeceptor docere processionem personalem verbi divini, aut filii praesupponi ad creationem ut prius causativam ipsius sicut verbum practicum conceptum in mente artificis praesupponitur actuali productioni artificiali sed certum est verbum conceptum in mente artificis de re artificialiter facienda concurrere formaliter et per se ad externam productionem artificialem cum huiusmodi artificiatum fiat ad similitudinem verbi et ideo ab illo causaliter dependeat tanquam ab idea aut causa exemplari.

Ad hoc argumentum respondeo concedo maiorem et distinguo minorem sed ut Deus producat effectus ad extra necessario praeexigitur ex parte ipsius interna productio divinarum personarum, necessitate exacta a Deo in ratione principii effectivi creaturarum nego minorem, necessitate orta ab habitudine principii producentis respectu utriusque productionis concedo minorem et negatur consequentia, quia etsi de facto actualis productio effectuum ad extra in Deo praesupponat internam productionem divinarum personarum non tamen creatio aut productio operum ad extra praeexigit productionem personalem ad intra tanquam rationem causandi ipsam vel propter habitudinem principii producentis ad utranque productionem quia etsi Deus non intelligeat interna productione divinarum personarum ut ut realiter et complete principium potens creare effectus ad extra ceterum ratione summae fecunditatis necessitate ad communicandum suam naturam et omnipotentiam ad intra per productionem divinarum personarum, et cum quodvis principium productivum respiciens duos terminos prius et immediatius producat terminum naturaliter productum quam eum libere et contingenter causatum, hinc sequitur, productionem internam

divinarum

divinarum personarum ratione necessitatis ee priorem productione creaturarum ad extra non prioritate causali qua causa dicitur prior suo effectu sed expressa prioritate ordinis aut naturae concomitantiae quia si per impossibile Deus posset non communicare suam naturam et omnipotentiam producendo ad intra personas divinas ex se haberet perfectissimam virtutem aut integram potentiam ad producendum effectus ad extra unde productio ad extra non praeexigit internam productionem divinarum personarum ut causam per se, quia ut supra ostendimus subsistentiae personales terminantes productionem ad intra non praestant Deo potestatem producendi ad extra et ideirco si per impossibile una tantum persona daretur in divinis per se subsistens sive subsistentia absoluta, sive relativa illa ex se foret prius integre et complete potens creare, sicut modo tres divinae personae.

Ad priorem Confirmationem innixam testimonio D. Augustini et aliorum Sanctorum patrum R. verba parentis Augustini quibus videlicet redit Verbo divino causalitas actualis quoad productionem creaturarum non ee intelligenda de causalitate per se formaliter procedente a personalitate verbi sed solummodo debet intelligi per huiusmodi verba quod supposita fide de productione filii per generationem procedente est intellectus patris productio aut creatio operum ad extra non solum atribui primae personae verum etiam secundae cuiusmodi est verbum nam pater aeternus producendo verbum personaliter sumptum ex vi suae productionis ipsi communicat naturam divinam et omnipotentiam et ideirco vere dicitur Deus patrem creare lucem et ceteras creaturas, cum verbo et per Verbum ita ut his [illegible] denotet consortium utriusque personae ad causalitatem effectuum ad extra seu unam personam non creare sine concursu comomitante alterius, et illa [illegible] per nullatenus significat verbum secundum proprietatem personalem ee respectu Dei creantis sive formalem creandi aut producendi effectus ad extra sed solummodo denotat personam verbi a patre accepisse per suam generationem omnipotentiam ad creandum, et non illam convenire personae verbi a se independenter a quavis processione ex se et a se est omnipotens quatenus est principium nullatenus originatum ex alio principium, quae explicatio aperte et verbatim depromitur ex doctrina Angelici praeceptoris 1. p. q. 45. art. 6. ad 2um ubi docet D. Thomas ideo afirmari in sacra scriptura et testimoniis

Sanctorum

Sanctorum Patrum Deum creare effectus ad extra per verbum quatenus filius accipit naturam divinam, et virtutem creativam a patre hic verbi: dicendum ad naturam divinam, licet sit communis tribus personis, ordine tamen quodam illis convenit in quantum filius accipit naturam divinam a patre et spiritus sanctus ab utroque, ita etiam de virtute creativa, licet sit communis tribus personis ordine tamen illis convenit, nam filius habet eam a patre et spiritus sanctus ab utroque unde creatorem esse attribuitur patri ut ei qui non habet virtutem creandi ab alio: de filio autem dicitur per quem omnia facta aut creata sunt in quantum habet eandem virtutem sed ab alio. nam haec praepositio per solet denotare causam mediam seu principium de principio. ex qua doctrina colligitur D. Augustinum et reliquos Sanctos patres asserentes patrem creare effectus ad extra per verbum, solummodo intendere huiusmodi effectus concomitanter causari a persona filii per virtutem acceptam ab alio principio nimirum a patre. ex quo nullatenus deducitur verbum personaliter sumptum secundum proprietatem personalem concurrere causaliter per se ad creationem effectuum sed tantummodo infertur Deum subsistentem personalitate verbi habere a patre ex vi suae generationis virtutem creandi seu omnipotentiam sibi communicatam per identificationem realem, ratione cuius dicitur persona verbi concomitanter cum patre et spiritu sancto creare opera ad extra.

Ad 2um confirmationem quae fundatur in testimonio D. Damasceni respondetur iuxta explicationem nuper adductam. nam quotiescunque aliquis Sanctorum patrum asserit verbum et spiritum sanctum esse virtutes patris ad creandum opera ad extra non debent intelligi, quod verbum et spiritus sanctus secundum proprietates personales quibus referantur ad patrem, et realiter personaliter ab ipso distinguantur sint respectu ipsius virtutes quibus formaliter constituitur pater principium productivum effectuum, alioquin pater constitueretur formaliter omnipotens, non per perfectionem sibi realiter identificatam, sed per relationem filii et spiritus sancti a se realiter distinctam, quod catholice nequit concedi, sicut non concedit D. Augustinus lib. 7. de trinit. patrem esse formaliter sapientem sapientia genita id est verbo divino a se realiter producto

sed

sed sapientia essentiali sibi realiter identificata; qua propter quotiescunque sancti Patres videntur insinuare, verbum aut spiritum sanctum ēē patris virtutem ad creationem effectuum ad extra debet intelligi qt persona verbi et spiritus communicant cum patre in virtute et potentia creandi, et ideo dicuntur virtutes patris, et n̄ vice versa dicitur pater virtus verbi aut spiritus sancti quia tam filius quam spiritus sanctus a patre procedunt accipiendo ab ipso nām et virtutem creativam et ~~existentiam~~ rōe originis aut processionis a patre possunt dici ēē per communicationem virtutes patris, sicut quidquid procedit ab aliquo principio, aut causa dicitur ēē terminus aut effectus ipsius. unde et clare constet nām explicationem ēē consonam sacrae scripturae et intentioni sanctorum Patrum ad vertendum ē, D. Augustinus loco supra allegato, et reliquos sanctos, ubicunque attribuunt verbo divino l spiritui sancto causalitatem circa opera creationis disputare contra Arianos et alios hereticos, qui erronee asserebant, n̄ dari in divinis tres personas communicantes in eadem natura et potentia, et idcirco negabant personam filij aut spiritus sancti concurrere ad creationem rerum per eandem virtutem aut potentiam cum patre. ac proinde D. Augustinus directe impugnando huiusmodi errores catholice docet patrem defacto creavisse opera ad extra n̄ se solo. sed medio consortio filij et spiritus sancti quibus pater producendo ipsos, communicat suam nām et idcirco virtutem creandi, quamvis tres divinae personae defacto creantes effectus ad extra, n̄ concurrant causaliter per se. ad eorum productionem ratione personalitatis relativae, sed rōe naturae et omnipotentiae ut supra edocuimus.

Ad 3am Confirmationem innixam Authoritati D. Thomae Rx angelicum praeceptorem asserentem personam procedentem processione ad intra in divinis ēē principium productionis creaturarum, n̄ ēē illaterus intelligendum de persona procedente secundum reduplicationem proprietatis personalis, et idcirco solummodo ex praefactis verbis D. Thomae deducitur: personam verbi ad intra procedentem a patre, et eius

internam

internam productionem esse priorem productione actuali effectuum ad extra, quod supponitur in praesenti unde advertendum est iuxta doctrinam D. Thomae et reliquorum patrum non solum patrem verum etiam verbum ab illo immanenter procedens esse realiter principium productionis creaturarum quum ipsi competat potentia ad causandum ad extra ratione proprietatis relativae aut personalis, sed ratione naturae et omnipotentiae quam verbum personaliter sumptum accepit a patre, ex quo tantummodo colligitur personam procedentem in divinis secundum reduplicationem subsistentiae relativae, aut personalitatis concomitanter concurrere cum persona a qua processit ad creationem operum ad extra; et ideo ut docet D. Thomas in testimonio praeallegato in divinis communia quae important specialem respectum ad creaturas per posterius dicuntur quam propria, quae important respectus personales constitutivos divinarum personarum nec ex huiusmodi ordine prioris et posterioris sequitur respectus personales ratione prioritatis concurrere per se perfectione causali ad productionem creaturarum sicut in creatis. Verbi gratia et non relatio filiationis, qua relative aliquis homo refertur ad suum patrem a quo processit per generationem, est prior actione generativa qua huiusmodi homo generat alium filium sibi similem in natura, nonnisi relatio filiationis qua generans respicit suum patrem ullatenus illum constituit prius causativum generationis alterius filii. quia petrus verbi gratia generans suum filium paulum aut alios filios non est prius causative generans ratione relationis qua relative respicit patrem a quo per generationem processit sed ratione naturae humanae quam accepit per generationem paternam. et ideo non proportionabiliter loquendo sicut non est vera haec propositio reduplicative sumpta petrus generat suum filium in quantum est filius pauli, et genitus a paulo, ita in divinis erit falsa in sensu reduplicativo causalitatis formalis haec propositio verbum divinum procedens a patre creat opera ad extra, seu habet virtutem creandi in quantum relative opponitur patri, aut ab ipso realiter producitur, nec surget paritas nobis obiecta de verbo practico interne concepto ab artifice creato, quod causative concurrit ad productionem externam artificiati, ad quam instantiam supra sufficienter respondetur pro cuius maiori intelligentia ad vertatur quod et non verbum divinum personaliter sumptum dicatur idea et causa exemplaris effectuum ad extra, cum ad eius similitudinem efficiantur huiusmodi effectus. ceterum esse ideam creaturarum et

et exemplar non convenit verbo personali ratione subsistentiae personalis qua realiter personaliterque constituitur et distinguitur a reliquis personis, sed ratione essentiae divinae communis tribus divinis personis cum essentia divina in qualibet persona ratione suae eminentiae sit repraesentativa creaturarum et diversimode ab ipsis imitabilis, et ideo esse ideam creaturarum non convenit Deo ratione alicuius proprietatis personalis, sed ratione essentiae et scientiae essentialis quae est communis tribus personis nam ut docet D. Thomas 1. p. q. 34. art. 3. Dei scientia et si respectu Dei secundum se sit tantummodo cognoscitiva tamen respectu creaturarum non solum est cognoscitiva verum etiam factiva.

Ex quibus colligitur quod et si Deus ad creationem operum ad extra causative concurrat per attributa potentiae sapientiae et bonitatis quae secundum se sunt in Deo perfectiones essentiales indivisibiliter communes tribus divinis personis, et non specialiter spectantes ad proprietatem personalem unius vel alterius personae, ceterum supposita cognitione fidei divinae de interna processione divinarum personarum et de proprietatibus relativis ipsarum secundum communem modum loquendi Theologorum per quandam appropriationem specialiter attribuitur patri potentia ad creandum et filio sapientia et spiritui sancto bonitas, per quam appropriationem non debet intelligi quod solus pater habeat potentiam operativam sine sapientia et filius sapientiam sine potentia et spiritus bonitatem praecise cum tres divinae personae unica et indivisibili potentia, sapientia et bonitate et unica arte et idea concurrant ad creandum; solum igitur attribuuntur speciatim huius modi perfectiones divinis personis per quandam accommodationem ratione cuiusdam similitudinis: nam recte appropriatur filio ratio sapientiae quatenus ex vi suae processionis procedit per intellectum et accommodatur patri ratio omnipotentiae ad primi creativi quatenus ex se est fontale principium non procedens ab alio et spiritui sancto attribuitur bonitas quatenus est terminus voluntatis, quae inclinatur ad bonum

Tractatus Theologicus

An Spiritus Sanctus si non procederet a Filio, realiter distingueretur ab illo. Iuxta ea quae dixit Magister sententiarum ad textum 11. distinctione libri 1. et ad 26. et 27.

In qua ut maiori claritate procedam tripartitum offero in quaestionem, ita ut primo breviter aperiam Magistri sui sententiam probatam; in 2a meam mentem aperiam cum auctoritatibus tum rationibus solidatam, et in 3a singula [illegible] argumenta opposita explicare conabor.

Veniens ad 1am partem meae praelectionis, supposita littera Magistri, praemitto 1o quaestionem procedere in suppositione impossibili, supponit enim Spiritum Sanctum a Filio non procedere, quod est impossibile, cum revera a Filio procedat, ut stabilitum est contra Graecos in pluribus Conciliis, in Lateranensi sub Innocentio 3o cap. 1o, in Lugdunensi sub Gregorio X, in Florentino sub Eugenio 4, ac demum in Trid. sessione 3a in confessione fidei, qua credimus in Spiritum Sanctum Dominum et vivificantem, qui ex Patre Filioque procedit.

Praemitto 2o quaestionem, licet procedat ex hypothesi impossibili, inutilem et vanam non esse, ut voluit Gotfredus quodlibeto 7 q. 4, quod mihi suadet communis fere theologorum auctoritas, qui eam ut utilem ex sententia communi [illegible] tenent, nam sicut hae quaestiones ab scholasticis utiliter agitantur, an si Deus non esset immutabilis, esset aeternus? an si in Deo relationes non essent, manerent personae distinctae? an si Deus non esset visibilis, esset distinctus ab eo quo? 1a ad investigandum an immutabilitas sit ratio aeternitatis; 2a ad intelligendum naturam relationum et distinctionem personarum; 3a ad discernendum quae sit ratio constituens has, et distinguens personas ab eo quo omnes eae, ita supposita sit impossibilis; ita pariter quamvis dicta suppositio [illegible] impossibilis, conducit tamen ad investigandam [illegible]

ſtalẽ distinctionẽ filij ab ſpũ ſancto, otiosa, nec inutilis erit

Quod ut magis

percipiatur suppono hypotesim impossibilem esse, in qua subiecto tribuatur praedicatum illi essentialiter repugnans, ut homini esse lapidem, vel etiam in qua a subiecto removeatur praedicatum ipsi essentialiter conveniens, ut si ab homine removeatur esse animal, quae hypo erit seria et utilis, si inquisitio, quae facta supra ipsam instituitur, nil curemus quid habeat subiectum ex se et sua praedicatio, sed tantum quid habeat ex illius, quod ponimus vel removemus in suppo, ut ex eo, quod homo sit lapis, habet non esse rationale, ex eo, quod non sit animal, habet esse insensibile

Dixi maxime, ut hypo sit seria et utilis non curandum quid habeat subiectum ex se et ex sua praedicatione essentiali; quia si id curemus, ad idque attendamus, sequitur duo contradictoria et utraque pars contradictionis, quae, facta suppe, disputanda supponitur, ut si facta suppe, quod homo sit lapis, attendamus ad hoc ex sua praedicatione essentiali, sequitur esse rationale, quia talis est omnis homo et non esse rationale, quia nullus lapis est talis, et idem est si supponamus non esse animal; sequitur enim esse sensibile, quia omnis homo talis est, et sequitur non esse sensibile, quia nil distinctum ab animali est sensibile, quo pacto redditur hypo inutilis et nugatoria: quidem inutilis, quoniam ad veritatem inquisitam, et explorandam id supponere, ex quo tam dicitur, quam falsum sequitur, utraque scilicet pars contradictionis, quarum una est necessario vera et altera falsa.

Dicimus, in hac quaestione sermonem esse de spiritu sancto, qui modo datur vero et reali non de impossibili, et chimaerico ut bene advertunt PP., de quo supponitur, quod non procedat a filio, et facta hac suppositione inquiritur an adhuc distinguatur vel non ab eodem, nil curando hunc spiritum sanctum ex se distingui a filio, idque habere ex sua quidditativa praedicatione, quoniam si ad hoc attendatur, hic spiritus sine dubio distinguitur a filio, sicut ab eo

procedat sicut n̄, quod attendunt Thomistae, nec possunt Thomistae qui cum aliunde ex ratione distinctionis ponant in persona, renunt uberius dicere n̄ distingui, qua ratione reddit negatiua, et inutilis suppo; quare bene n̄ audio P. Granado et alios, qui tenent in praedicta supp. spiritum s. distinctum a filio, quia hic spiritus s. sic distinguitur, et n̄ distinctum, quia ratio aliquam distinctionem prouisio, dum ex attendunt ad id quod habet spiritus s. ex se, et ad id, quod habet ex vi suppositionis quae ipsi reddunt inutilem, et negatiuam; cum ut utilis expositio sit debeat attendi id, quod habet spiritus s. ex vi suppositionis

Vltimo praemitto quod cum supponitur spiritum s. non procedere a filio non solum negari processionem actualem, sed etiam quod spectat ad genesim, vel quod filius genitus existit prius procedere spiritum s., quod hic genitus existit post processionem a filio; cum in diuinis et ad intra omnia sint necessaria, necesse est, siue actus, necesse etiam prius ad esse, scilicet ad actum, ex consideratione propria consistat actus esse; nisi fingamus nobis hypothesim, ex qua solum minima confusio resultat. imo ... est, filium esse per se requisitum ad genesim spiritus s.; requisitum quod spectat ad genesim, cum quod nil sit requisitum s. conditio ad sui esse, si supponatur filium esse requisitum s. conditionem ad spiritum s., procul dubio spiritus s. distinguitur a filio quamuis abeo nec procedat, nec procedere possit.

His praemissis suppositis in conflictu hoc puncto prima sententia tenet in praedicta hypothesi spiritum s. n̄ distinguendum a filio, hanc tenet Scotus in 1. agitur quaestio 10 disputatione art.o 5, in 1. distinctione 11 q. 1.a art. 1, ad Annibaldum quaestio unica art. 10 quem sequuntur ferrariensis, Cardinalis Caiet. Banes Suarez, Joannes a S.to Thoma, ex mea schola eximius P. Suarez et P. Vazquez Annibal et fere omnes = 2.a sententia docet in praefata hypothesi, spiritum s. distinctum fore a filio, hanc defendunt Henricus quodlibet 5 q. 9. Durandus

lib. 1.o de trin. Cap. 2

Subtilitatum Scotus in 1º distinc. 11ª q. 2 Ochamus ibi Alius B. Carthusianus q. 2 et omnes Scoti discipuli. 3ª sententia cum P. Granado et plures aliis adhæsit, in prædicta hypotesi distinguendum est. non distinguendum spiritum sanctum a filio, quam sta poterit ex falsa hypotesi. et hæc est 3ª probabilis sententia. Ad quam deveniens primam sententiam ut mihi veriorem eligo, inventum elucidandam amicam statuo conclusionem. Si Spiritus Sanctus a filio non procederet, non foret ab illo realiter distinctus, quam tum authoritatibus, tum rationibus ornatam proponam et ostendam.

1º quidem Authoritate Concilij Toletani 11ⁱ vbi in confessione fidei, ubi de personis Trinitatis inquit. in hoc solum numerum insinuant, quod ad invicem sunt, et in hoc numero carent, quod ad se sunt; at si Spiritus Sanctus non procederet a filio non diceretur ad illum ad invicem, cum non refferretur ad illum: ergo nec ab illo realiter posset distingui.

Urgeo. Scotus adversam sententiam tuendam tenet, quod filius et Spiritus Sanctus duplici ex capite realiter distinguuntur 1º distinc. disparata sit, quia alter est filius, alter Spiritus Sanctus. 2º quia de facto ad invicem sit, id est, quia mutuo refferuntur: ergo hæc sententia videtur Concilio non adaptari pariter loco: quia exclusiva Concilij nequit esse vno admisso duplici distinctionis capite, siquidem exprimit, quod solum ex uno capite realiter distinguuntur: ergo hæc sententia docens ex duplici capite realiter de facto distingui Concilij vbi ita menti conformis non videtur

Dicunt adversarij, Concilium in hoc, quod dicit, numerum personarum carere per hoc, quod est esse ad invicem non intendere solam relativam oppositionem esse rationem distinctionis realis personarum, sed per relationes personas realiter distingui; in hypotesi quæstionis filius Spiritus Sanctus non haberet relationem ad filium per relationem tamen spirationis distinguitur realiter ab illo, et sic distinctio esset per esse ad invicem, id est per relationem. Id contra est 1º: nam ut Concilium explicavit, qualiter personæ divinæ ad invicem sunt, subiunxit, quod cum Pater est, non ad se sed ad

ad filium est, et quod filius est non ad se, sed ad patrem est; solus spiritus sanctus non ad se sed ad patrem, et filium relative refertur; sed relatio relative oppositio, aut relativa oppositio non est aliud, quam ordo unius ad alterum ergo explicat ipsius spiritus sancti ad utrumque non intelligitur sola relatio, sed relativa oppositio

2º ex Concilio Florentino sessione 18 ait: Dicimus ego et Latini, quod Latini, solidissima processionum multiplicitate personas in Divinis: explicans quae qualis haec distinctio processionum inquit: ad quam sola duo alomino dant, qui ab alio est, et a quo est, et postmodum ait nulla alia ratio distinctionis, aut discriminis est in Divinis, nisi per hoc quod persona aliqua ab altera est, ergo sic arguo contra solum: Concilium hoc adduxit, ut probet de facto spiritum sanctum procedere a filio sub hac immediate ratione: personae distinguuntur realiter ad invicem per hoc solum quod ab altera est aliqua: ergo cum spiritus sanctus distinguatur realiter a filio, necessarium est, quod procedat ab illo

3º: itemque sic concludimus: nulla alia ratio distinctionis est in Divinis, nisi per hoc, quod persona aliqua ab altera est, aliqua alia ratio distinctionis est in Divinis praeter hoc, quod una persona ab altera sit: sed prima est Concilii, secunda vero contrarium ergo cum prima ut pote Concilii sit maxime vera; secunda erit maxime falsa, et consequenter ablata processione et unius personae ab alia, aufertur inter illas realis distinctio.

Denique Florentinum duo capita distinctionis distinguit, scilicet a quo alius, et qui ab alio: at a quo alius solum distinguit a filio, qui non est ab illo: et qui ab alio solum realiter distinguit ab illo, a quo est in capite ... per hoc, quod est ab alio procedere, ideo per distinctionem ab illo, ... a suis processionis ...

Atque ... probo ... solum realitatem in Deo omnia sunt unum ubi non obviat relationis oppositio: at in ipsa hypothesi

quod Spiritus Sanctus non procederet a Filio, non daretur inter utrumque relativa oppositio; cum omnis oppositio relativa in Divinis fundetur in origine ut Thomistae habent: ergo tunc casus nec realis inter utrumque distinctio daretur: major cum [illegible] patet: minor probatur 1o ex Boethio lib. de Trinitate non procul a fine inquiente: Quoniam nulla relatio ad se ipsam referri potest, idcirco facta est trinitatis numerositas in eo, quod est praedicatio relationis, et servata est substantiae unitas in eo quod indifferentia sive substantiae sive operationis, sive omnino ejus, quae per se dicitur praedicationis; ita igitur substantia continet unitatem, relatio multiplicat trinitatem, atque adeo sola sigillatim proferuntur, ac separatim quae relationis sunt: ergo ideo est trinitatis numerositas et multiplicatio, quia adest relationis praedicatio, et ordo unius ad aliud, et tamen in Divinis omnia sunt unum, ubi non obviat relationis oppositio.

2o probatur ex Divo Anselmo libro de processione Spiritus Sancti patrum opinio, ubi docet quod Pater et Filius in omnibus unum sunt, nisi in his in quibus eos distinguit relationis oppositio, et non propter unitatem essentiae; at in tribus personis unitas essentiae invenitur: ergo in tribus personis omnia sunt unum ubi relationis oppositio non obviat. 3o probatur ratione: in omnibus perfectionibus absolutis est inter Divinas personas perfectissima unitas; in relativis autem realis inter Divinas personas reperitur distinctio: ergo sola oppositio relationis causa est distinctionis realis in Divinis. Si dices, non esse idem oppositionem relationis, ac oppositionem relativorum; relationes [illegible] duplicem oppositionem relativam scilicet, et disparatam: ergo Patres affirmant solam oppositionem relationis esse divisionem realem inter Divinas personas, non est intelligendum de oppositione relationis tantum relativa sed sive relativa, sive disparata: in hypothesi facta Spiritus Sanctus haberet oppositionem disparatam cum Filio, etsi non relativam, atque inde posset realiter ab illo distingui.

Sed urgebis 1o. Nam quod absoluta non distinguunt realiter personas, sine autem relativa proveniunt ex oppositione, quae propria est relationis, et non convenit sibi cum perfectionibus absolutis; sed in oppositione pro-

paratas relat. et absolutas perfectiones dumtaxat, relativa vero opposito formalis est relatio: ergo quod relatio realiter distinguat personas, non vero absoluta perfectio non habet rationem oppositionis disparatae, sed rationem oppositionis relativae.

2o: Nil oppositio disparata inter absolutas perfectiones sufficiat causare in creatis realem distinctionem; in Deo autem propter infinitatem, limitationem et dictarum perfectionum non sufficit, sed ratione infinitatis potest quaelibet absoluta perfectio cum alia sibi identificare: ergo quamvis in creatis haec oppositio realiter distinguat, in Deo autem propter suam infinitatem, et illimitationem non potest disparata oppositio realem distinctionem inducere, sed sola relativa.

3o: Major est disparata oppositio inter absolutam et relativam, quam inter duas relationes, cum hae in aliquo genere relativo conveniant; et tamen quamvis inter absolutam et relativam oppositio relativa non est, non datur in illis realis distinctio in divinis: ergo nec inter duas relationes dabitur realis distinctio ratione oppositionis disparatae, nisi adsit inter illas realiter relativa oppositio.

4o: Opponitur solutione datam [illegible]: relatio spirationis non est realiter distincta a paternitate, et filiatione, at haec indistinctio non aliunde provenit, nisi quia non opponitur illis oppositione relativa: ergo sola oppositio relativa relationum, et non disparata potest in Deo realem distinctionem inducere: patet consequentia: quia paternitas, et filiatio, et activa spiratio disparate inter se opponuntur.

Dicunt adversarii ad hanc paritatem, quod oppositio disparata est duplex, alia tantum formalis, et ex natura rei, et haec solum facit differre extrema disparate opposita formaliter, sic paternitas, et spiratio activa opponuntur inter se: alia est realis, et haec facit relationes inter se realiter differre, et hanc oppositionem filiatio, et passiva spiratio habent inter se, ideo illis adversarii conveniunt, ex quo primo habent opponi aliquando extrema formaliter disparate, et ex quo

trem alia opponi disparate realiter, non est omnino eadem assignatio quidditatis unius cuiusque relationis, et alii tradunt rationem discriminis nimirum quia hoc est hoc, et illud est illud.

Sed contra est 1o: si haec ratio sufficeret ad spirationem passivam solum habeat disparate distinguitur, spirati vero realiter disparatas distinctionem induceret, inanem, et absque fructu fuissent totum theologorum laborem in inquirendo, cur verbum sit filius et non spiritus sanctus? cur ipsius imago sit et non impulsus? et cur imago Patris sit, et non sui, nec spiritus sancti, cum in quibus hic quaestio et aliis pluribus investigandis insudent theologorum ingenia, satis obtineret hac solum dicendo quia hoc est hoc, et illud est illud; sed haec solutio ad has omnes difficultates iudicatur ab scholasticis inepta: ergo etiam ad hanc censenda est omnino insufficiens.

2o: hoc est tale ut distinguat realiter; alia autem talia nec ut distinguant scilicet habetur ex quidditativa notitia huius, scilicet aliorum scilicet ex notitia habita per fidem. non primum: quia nullus intellectus pervenit quidditative a creatione cognoscendi. non secundum. 1o: nam fides, quae docet relationem spirationis esse talem ut a relatione generationis distinguatur realiter, loquitur de relatione spirationis, quae de facto datur: ergo ex notitia, quam ex fide habemus de tali relatione solum licet colligere, hanc, quae de facto datur, talem esse ut distinguat; non tamen talem fore in omni suppositione: patet quia: in tali suppositione totaliter haec relatio aliquod praedicatum sibi identificatum, nempe quod a filio procedat: ergo eo quod per fidem habemus non distinguere, non fit argumentum ad probandum in tali suppositione realem distinctionem futuram

2: relatio spirationis, quae de facto distinguitur realiter a spiritu sancto, realiter a filio procedit: ergo eo quod de facto talis sit, ut distinguat, non recte colligitur in hypothesi, quod non procedat ab illo, talem esse futuram, ut ab illo realiter distinguatur. explicatur amplius: haec relatio spirationis, qualis est de facto a filio procedit et relatio spirationis, qualis est non procedit realiter a Patre, nec a Filio, et

tamen

tn n̄ li colligitur, relat. spirati, quatenus e a filio separetur
g.° ex eo quod modo quatenus realiter distinguat a relat. geniti, n̄ li colligere
in hyypothesi facta talis fare, ut real distinguat ab illa. Vt: alij resent
illa extrema distingui, oppositi disparate si iz sunt, & ex na rei,
qdo in uno & eadem persona sunt yposibilia; ea v.° real disparate
qdo inpossibilia sunt: unde qa pats, & activa spirao in eadz persona
Patris ṽponuntur, ideo solum differunt sola disparate: filiao v. & passiva
spirao in eadz persona n̄ ṽponuntur, ideo realiter opponunt, & real dis-
parate distinguunt.
sed q.ª e.º: qa iam n̄ sola oppo disparata real sunt
distinguere indiuidua, sed utrimq inpossibilitas in eadz psona desideratur:
quo realiter ex quo omnis hec inpossibilitas oritur praecipua reo distinct
realis; sed huius inpossibilitatis n̄ e sufficiens ro disparata oppo: g
naria erit realis relativa oppo. Dicunt 2.°: huius inpossibilitatis raez
e naz & certaz ipsarum personalium proprietatum, quatenus ex na sua
sunt incommunicabiles, atq adeo ex se sunt in eadz persona inpossibiles; unde
relatio personaz distiva, qualis est filiao, & spirao passiva, quamvis una
ad aliam n̄ sit, ex certa sua sunt talis inpossibilitatis rao, & idem ratio perpetuo
primum realiter distinct disparatis. Pats autem, & activa spirao n̄ sunt duae
personales proprietates, sed sola pats e proprietas personalis; spirao activa
solum e proprietas personis, unde ex se n̄ sunt inpossibiles, quaeque solum erit
activa spirao penitus distincta realiter, aut ex na rei, n̄ tamen disparatis
realiter.
Sed qa 2.°. Quo solum doctrina inpossibilitas duarum relationum in eadem
persona provenire oritur ex conceptu personalis proprietatis: quo ad distinguendas
personas in divinis, naria n̄ e ad relatio relativa, quod e contra com
Theologorum effatum: sed hanc consequentiam; tn personam unum absoluti personarum distinctarum
hoc ipso erunt ex sua certa incommunicabiles: quo naria n̄ erit realis
relatio ad personas distinguendas

Qo. Joannes Anthonij fatetur, quod etsi relatio Divina non distinguatur perse cum alia persona constituente identificari; relationes vero personarum constitutivae sunt inter se indentificabiles: ergo poterit similiter dici, quod omnia absoluta sunt in eadem persona opposita, nisi sint absoluta, quae constituunt personas: ergo si clam Xa adversariorum primo dei relationes, quarum una non est ad alteram, realiter inter se distinguuntur, ex hoc quod personas constituunt; pariter poterit affirmari, quod bene duo absoluta inter se realiter distincta, constituentia divinas personas, ac proinde quantum ad hoc sufficit relativeri(?) ad relationes

Urgeo, et efficaciter solutionem impugno inquirendo ab adversariis: si filiatio, et passiva spiratio ad invicem non sint, et tamen realiter distinguuntur, ergo quid realiter distinguuntur? dicent sine dubio, quod filiatio est filiatio realis, et non realiter passiva spiratio. ulterius inquiro, ex quo oritur, quod realis non sit spiratio? respondent, hoc oriri ex natura filiationis, ex qua hic deducunt ad filiationem quod nequeat identificari realiter cum passiva spiratione

Id patet 1o: ergo filiatio non est ad spirantem, nec ad filiationem spiratio: ergo comparative inter se comparantur absolute, et non relative: ergo inter se eodem modo distinguuntur quo duo absoluta divina, et eo modo, quo duae relationes divinae, inter se non ordinatae ergo non distinguuntur realiter, vel ad summum formaliter, et ex [illegible]

Deinde(?) filiationis identificatur cum omni divino absoluto, non alia relatione, nisi quod sit absolutum non ad se, et relativum ad aliud, non absolutum non est illud aliud, ad quod filiatio refertur: ergo licet filiatio sit ad patrem non distinguitur a passiva spiratione, si ad illam non refertur, scilicet patrem non sit id, ad quod passiva refertur spiratio

Dices 3o cum subtilissimo Scoto ad objectionis solutionem(?), ipsas met relationes filiationis, et passivae spirationis ex ratione haberent in oppositionem, ac proinde realiter distinguuntur: ergo relatio passiva in passiva generatione, qua producitur filius, fundatur, et relatio spirati in passiva processione impulsus(?); relationes vero patris, et activae spirationis super actiones fundantur: non repugnat autem, quod hic duplici

actio-

actio duos terminos productos; repugnant ab eundem terminum duplici actione
reali, aut adequata actione producentis, aut ... unde similiter ...
sit impossibilis relatio filiationis, et spirationis; atque inde quod idem terminus
sit realiter genitus, et realiter spiratus, consequenter realiter debent semper esse distincti
realiter Filius, et Spiritus Sanctus.

Ad 2am, quae loquitur de distinctione virtuali relationum,
procedendo ad distinctionem realem: si 1o. falsum est non posse eundem terminum realem
duplici productione virtualiter distincta produci, imo est impossibile, quod passiones
productionis sint virtualiter tantum distinctae, et illarum termini realiter distinguantur
cum passiones productionis cum terminis adequate identificentur.

Si 2um: est petitio principii
manifesta: cum ex passivis originibus in relatione consistant, asserere
quod relationes spirati et geniti realiter distinguuntur, quia passivae origines
distinguuntur realiter est idem per idem respondere; nam quaerimus ad hoc eadem difficultas
vertatur, quomodo in praedicto casu distinguuntur realiter origines sine eo, quod
una ab alia sit, ac quomodo realiter differant relationes absque relativa oppositione
reali? quo praefata disparitas ad arguendum solvendum non facit.

Denique ex dictis
arguimus, non minus repugnant terminum productum cum actione sui principii, et
aliqua relatione illius identificari, quam eundem terminum duplici adequata
actione produci: at hoc 1o. non obstante in divinis Filius productus identificatur
realiter cum actione spirativa, et relatione spiratoris, quae identificantur cum Patre
Filium generante, non alia de causa nisi quia inter Filium et actionem spirationis
non est relativa oppositio: ergo non obstante 2o. relatio spirati, et geniti inter se
identificabuntur, si absit relativa oppositio tollatur.

Ultimo urget solutio
instantiae: hypothesis incarnationis humanae factae, ratio producti per unum Divinum
et ratio producti per divinam voluntatem non repugnat eidem Verbo per unum utrumque
ergo in casu, quo Spiritus Sanctus non procederet a Filio non est inconveniens ...

quod filius est genitus per intellectum et per voluntatem spiratus, et in filius sine
repugnantia esset Spiritus Sanctus, idemque tamen duplici processione productus: antecedens
ostendo: non repugnat eandem personam esse improductam ratione naturae, et simul
productam esse ratione relationis: ergo non repugnabit ratione unius formalitatis esse productam
per intellectum, et ratione alterius per voluntatem: probatur: magis repugnant inter se
ratio producti, et improducti, quam ratio producti et ratio producti sub diversa
formalitate: sed est oppositum contradictionis, haec vero tantum formalis; sed ex parte non
repugnat eandem divinam personam esse improductam ratione naturae, et productam ratione
formalitatis: ergo casu quo amor personalis non procedat ab alio, non repugnabit,
quod eadem persona ut filius sit productus per intellectum, et ut Spiritus Sanctus per
voluntatem.

Nec valet dicere, quod generatio producit adaequate
unam personam, et non producit adaequate magis repugnat, quam producatur
unam personam per intellectum, et simul producatur per voluntatem*, et ratio est, quia terminus
productionis sit adaequatus, persona filii adaequate producitur per intellectum, unde
nequit iterato produci per voluntatem.

*tum produci inadaequate ratione unius rationis, et tum produci ratione alterius minus repugnat, quam eandem personam sub[...] produci per intellectum et voluntatem

Nam in nostra sententia, quia in
hac hypothesi filius esto sub ratione filiationis adaequate producatur per intellectum, tamen
sub ratione generis producibilitatis etiam non producitur adaequate: ergo non repugnabit
quod sub formalitate spirationis producatur per voluntatem: probo antecedens, casu quo produci
et improduci sit duae rationes filio convenientes inadaequate, ergo nec id quod
producitur refertur ad id, quod in eo improductum est, nec quod improductum
est refertur ad id, quod in eo producitur; sed in hac hypothesi, nec id, quod
producitur per intellectum refertur ad id, quod producitur per voluntatem, nec
e contra: ergo etiam istae duae rationes ad personam filii se habent inadaequate

Spiratio

magis distant extremis substantiae absolutae, et substantiae relativae
quam duae relationes divinae, quae se mutuo non respiciunt, siquidem hae
se diversi generis entis, cum vero eiusdem generis sint, [illegible]
persona concurrunt, quod alterum sit ad se, et aliud sit ad alterum non

tm

tn ad invicem sit: quod duo dicunt relationem ad invicem non sit, s. solum uno ad aliud non est, potest in uno dari persona; Ergo

Dices, quod ut magis differant realiter, aut ex natura rei, non vero magis entitive quia absolutum subsistens persona non est, et ideo potest realiter identificari cum relativo: proprietates relativae constituunt personas, et sic magis entitive differunt

Contra est: ideo subsistens absolutum persona non est, nisi quia non refertur ad relativum, nec relativum ad illud, si referretur in totalitate subsistentia esset, et sic esset persona: at Spiritus Sanctus in dicta hypothesi ad filium non refertur: ergo non comparatur ad illum ut persona ad personam, sed ad magis ut proprietas personae iam constitutae. Item sufficere Spiritui Sancto ut sit persona, referri ad Patrem ut Spiratorem, sicut sufficit filio ut sit persona referri ad Patrem ut Patrem, et cum Spiritus Sanctus tunc solum ad Patrem referretur et esset persona, et non persona proprietates. Ex quo solo filio

inveni motivo: ratio personae in filio non est per hoc solum, quod est relative referri: ratio et Spiratoris refertur realiter ad Spiritum Sanctum, nec tamen constituit personam, sed proprietates personales [illegible] personam quia illa est [illegible] constituta, alias cum supponat personam [illegible] tantum est proprietas iam constitutae personae: sed propositionis [illegible] [illegible] supponeret personam filii iam constitutam: ergo in dicta hypothesi solum esset persona filii proprietas, non vero personalis proprietas personae iam constitutae

Comparatio [illegible] ostendo [illegible]: si filius non spiraret Spiritum Sanctum, filius esset a Patre genitus: ergo filius esset Spiritus Sancti. Consequentia est bona: ant. probo: filius non spirare Spiritum Sanctum solum potest oriri quod spiraret prius a Patre: ergo si non spiraret Spiritum Sanctum [illegible]

a Patre spiraret. probatur: Filius non spirans Spiritum S. deberet distingui
ex distinctione reali spirationis activae a filiatione; at haec realis distinctio nequiret
convenire filio, nisi per hoc quod passive spiraretur: ergo non spirans Spiritum
S. solum potest convenire filio ex hoc quod spiraretur a Patre: probo minorem
distinctio realis ab activa spiratione non potest illi convenire ex sola oppositione
disparata, quia de facto filiatio, et activa spiratio disparatae opponuntur
quin realiter distinguantur: ergo debet illi convenire haec realis distinctio ratione
oppositionis relativae: ergo si filius non spiraret active Spiritum S., spiraretur
passive a Patre, et consequenter eadem persona esset filius, et Spiritus S., sicuti
modo est filius, et spirator

Confirmatur 1°: subtractis de facto filiatione et spiratione
passivam realiter distingui in dicta hypothesi; quia sicut modo ipsis
ex natura filiationis, et passivae spirationis realiter distinguuntur per oppositionem dispa-
ratam: ita tunc casus ex vi ejusdem oppositionis realiter distinguerentur: ergo sicut
fateri cogimur, quod sicut filiatio, et activa spiratio modo realiter non
distinguuntur ex vi oppositionis disparatae, quam de facto habent, in dicta hy-
pothesi non distinguerentur realiter ex vi disparatae oppositionis, quam tunc haberent
sed in casu, quo filius non spiraret Spiritum S., realiter distinguerentur
filiatio, et activa spiratio: ergo cum non distinguerentur realiter ex vi oppositionis
disparatae, distingui deberent ex vi oppositionis relativae: ergo tunc filius
a Patre esset spiratus

Confirmatur ultimo. filius cum sit Patri consubstantialis
illi Pater debet omnia communicare quae habet, his exceptis, quibus filio
opponitur relative: ergo si tunc non communicaret virtutem spirativam filio,
sicut modo illam communicat, hoc tantum oriretur quia in linea spirationis
opponeretur relative filio. tunc sic: sed Pater tunc esset spirator
ergo ut filius relative opponeretur Patri in linea spirationis, deberet
esse a Patre spiratus, et sic in hac hypothesi, quod Spiritus S. a filio
non procederet esset ab illo realiter indistinctus

Dicemus 3° contra Scotum ad

argumentum: si Spus Sanctus posset a filio distingui sine processione ab illo posset ab illo distingui, et a nullo, nec a Patre procederet: consequens admitti non potest, alias posset in divinis dari trinitas personarum absque origine: ergo si Spus Sanctus non procederet a filio, ab illo nequaquam distingueretur: probo sequelam: dato, quod una persona ab altera distinguatur absque processione ab illa, non est assignabilis ratio impossibilitatis distinctionis realis in divinis, nisi intercedat processio: ergo erit dabilis trinitas personarum in divinis absque ullius personae ab altera processione.

Confirmatur: ergo ablata a divinis personis multiplicitas tollitur earum distinctio, multiplicitas enim et distinctio sunt idem, sed ablata processione Spus Sancti a filio, tollitur eorum multiplicitas: ergo ablata processione aufertur inter ipsos distinctio. Major est locus patens: minor probatur: nam in florentino Dominus Joannes theologus sessione 18 sola relatio quod ad originem tam graecos, quam latinos, in divina persona personas multiplicat: ergo ablata processione Spus Sancti a filio, tollitur eorum multiplicitas.

Confirmatur ulterius: ergo ablata ratione formali adaequata distinguendi, et multiplicandi inter divinas, tollitur distinctio, et multiplicitas: ablataque ratione formali adaequata, necesse est tolli effectum formalem, sed adaequata ratio distinguendi et multiplicandi personas divinas est relatio fundata in origine: sola enim relatio divina personas personas multiplicat: ergo ablata hac relatione, et processione Spus Sancti a filio non distinguerentur.

Ad 3m partem quaestionis devenientes, praeter citationes auctorum ac citatam, probo desumitur ex auctoritate Divi Anselmi lib. de processione Spus Sancti cap. 2: filius autem, et omnes alios locos citatos, quoniam non dum constat, quod Spus Sanctus ab illo non procedat, ideo non est Spus Sanctus nec Spus Sancti filius, quod filius necessario habet esse de Patre, Spus vero Sanctus

non nascendo sed procedendo, et sic nunc quaerendum est, inquit
procedunt utrique a Patre Filius, et Spiritus, sed diverso modo, quia alter nas-
cendo, alter procedendo, nec parvulo porro; nam eo ipso quod aliud non essent plures
Filius et Spiritus Sanctus, quia hoc solum essent diversi. Ergo arguo: quod si hic
procedit Anselmus, adhuc non constabat, quod Spiritus Sanctus a Filio esset, tamen
eis loquebatur, distinguens realiter ab illo, quod Filius dicebatur: at nihil-
ominus docet Anselmus Spiritum Sanctum a Filio distingui, quia alter nascendo
alter procedendo sint a Patre; ergo ipso a Filio non procederet, remanet realiter
distinctus.

Pro eo dissolvendo moram: docet ex gratia sententiam negamus; ex
Graecorum hoc, credo morem, et magis locum, quorum solum ex Divi Thomae
verba Anselmi explanatur quo ipso disputatione citata S ad 2um: dicendum
quod id, quod dicit Anselmus, quod Filius, et Spiritus Sanctus per hoc solum
ab invicem distinguuntur, quod diverso modo procedunt est omnino verum,
sed tamen consequens est, diverso modo procedere non possunt, nisi Spiritus
Sanctus a Filio esset; unde remoto, quod Spiritus Sanctus a Filio sit, omnino distinctio
Spiritus Sancti removeretur a Filio: est autem intentio Anselmi in libro de
processione Spiritus Sancti contra Graecos ponere ea, in quibus nos convenimus cum
negantibus Spiritum Sanctum a Filio esse, qui tamen a Filio dicunt distingui
unde verba Anselmi intelligunt magis ut disputativa suppo-
sitionem ut veritatis definitio

Anselmus enim, duo inter Latinos cum
Graecis conveniebant supposuit: primum: quod tres Divinae Personae realiter
inter se distinguuntur: alterum quod distingui convenit realiter Filio et Spiritui
Sancto, quia alter nascendo, alter procedendo exit a Patre, ut explicatur
apud relatos Codices, post Graecos convincere, quod Spiritus Sanctus debeat
procedere a Filio, nam procedere a Patre utpote nondum distinctus a Filio non
potest, nisi procedat a Filio, unde concesso, quod realiter debeat distingui
a Filio

a filio, debet etiam sculi, quod etiam erat procedendo a filio.
item apud Anselmum, et cum veritatem spus s. non distinguit a filio
quo exit procedendo, et nascendo filius, sed utrumque procedere tamquam a patre
faciat realiter distinguere spum s. a filio, de hoc nihil dixit, e contrario illud,
quod posuit, quod si pro aliud non esset plures filius et spus s., pro hoc
solum vero diversi, non posuit definiendo veritatem, sed ex illo
Graecorum = Alij cum Anselmum, et alios PP. loqui de distinctione, quae
specifica unius ab alio, supposita distinctione transcendentali, qua unum
reale non est aliud, de qua est quaestio in praesenti

2o Arguunt: implicat

quod una persona duplici adaequata processione procedat: at etiam si
spus s. non procedat a filio, origo unius differt ab origine alterius
cum pro [illegible] patre, et filio, [illegible] [illegible], quod [illegible] filio,
[illegible] originem distinguam: ergo in hac hypothesi [illegible] maneret
[illegible] ex [illegible] de [illegible] 13 et 15. [illegible]
pro hoc [illegible] originem differunt, quod altera originem [illegible]
et altera origine caret, [illegible] originem [illegible], origo unius differt
ab origine alterius: [illegible]: [illegible] originis [illegible] differunt
pro [illegible]: ergo una persona [illegible] duplici adaequata processione procedere

[illegible]

[illegible] duplici adaequata reali, et reali distincta [illegible] duplici adaequata
[illegible] in [illegible] [illegible] a filio
[illegible] [illegible], origo unius differt ab origine
[illegible] reali [illegible]; [illegible] solum [illegible], et [illegible] originem
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] originibus
[illegible] reali non distinguendo [illegible] [illegible]
[illegible] ex [illegible] [illegible] solum [illegible], et [illegible] [illegible]

cum identitate reali [illegible] [illegible] ratio [illegible] communi. [illegible]
inconveniat haud [illegible] originis

Dices 2o: filius tunc casus absque re
[illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] in filius, [illegible] [illegible] illo reali
[illegible] deberet [illegible] = 2o: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
origine [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliqua [illegible] in
suo esse: [illegible] tamen ad aliam [illegible] origi[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible] adeo re[illegible] [illegible] negando; adeoque [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]:
[illegible] filius [illegible] sub [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sibi identificatam [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] tunc illi
identificant; nego [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible]; [illegible] nego [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ad [illegible]
filius [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] illi [illegible] [illegible]: [illegible]
[illegible] de facto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] Patris, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible]
ipso quod [illegible] ad [illegible] [illegible] sub aliqua [illegible] sibi identi-
ficata, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]
illi [illegible]. [illegible] [illegible] identificata cum filio [illegible] — [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] impulsum, et [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible]; et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:

[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

pergy in real. genitz filia, [illegible] relation, [illegible] [illegible] [illegible]
quod sit Pater e filius. ex 1° [illegible] solus patet [illegible] [illegible]
ex 2° [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] g° in [illegible] hypothesi
[illegible] [illegible] [illegible] genitz [illegible] quod, [illegible]
[illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] a Patre [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Ad 1am 2am [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] in hoc
[illegible] [illegible], cum [illegible] est [illegible], in [illegible] [illegible]
[illegible], e [illegible] [illegible] genitz [illegible], [illegible] habeat filius, ut [illegible]
[illegible] e Spus S. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
ē Par e [illegible] [illegible].

[illegible] filiaō real. [illegible] filiuz
ab Spu S.: e tn relative n° oppit illi, cum n° referat filiuz
ad Spuz S., in quo relativa opposito [illegible]: g° soluz [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad real [illegible] in Divinis. [illegible] [illegible] [illegible] n°
oppit relative [illegible] [illegible], [illegible], seu radicalit e [illegible]
sive [illegible], e [illegible]: oppi [illegible] relative [illegible] [illegible] filiali,
et hoc [illegible] soluz oppit [illegible] sub [illegible] referentis. [illegible] radicaliter
seu [illegible], e [illegible] oppit relative, quod [illegible] [illegible] refe-
[illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] ut quod refe-
[illegible], [illegible] quod ut quod refert extremo ad quod oppit, [illegible]
[illegible] filiaō n° oppit relative [illegible] [illegible], seu real. spirati, [illegible]
n° e filialis [illegible] referendi filiuz ad Spuz S.; oppit tn [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] relaz spirationis referentis filial. [illegible] etiam
[illegible] [illegible] ut quod [illegible] [illegible] spirationis ad
Spuz S. [illegible] [illegible] [illegible] Doctoris [illegible] [illegible] [illegible] ad 13
[illegible], quod licet filiaō n° opponat relative [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] filia, [illegible] [illegible] a filiae [illegible] [illegible]

subs tractum, quod refertur ut quod, et cui ut quodi relative opponitur persio.

I. Ultrar: esse est radix relationis: et tamen non distinguitur realiter ab aliqua ex divinis personis: ergo quod filiatio sit radix spirationis relationis etiam est Resp. est radix com. ideo omnis, peculiaris nego antecedens et dico, quod filiatio taliter radicat spiratorem relationem, quod in radicando aliquam cum illa, ideo alias non radicat, unde sufficienter opponitur relationi spirationi ut ab illa realiter filius distinguat.

II. arguitur: si Spiritus S. procederet a solo filio distingueretur etiam realiter a Patre, alias inter ipsos et ipsum realiter daretur mutua realis persio, cum filius, a quo Spiritus S. procederet esset etiam oppositus a Patre, qui realiter identificatur cum Spiritu S.: ergo quamvis non procederet a filio, si non procederet a Patre, ab utroque maneret realiter distinctus: patet [illegible] loc. [illegible] apparentur tam. quod in illa hypotesi Spiritus S. non opponeret relative Patri et tamen realiter distingueret ab illo: ergo.

[illegible]

I. arguitur. quamvis Pater non spiraret active Spiritum S., tamen a filio [illegible] non spiraret: ergo dato quod filius active non spiraret, [illegible] [illegible], quod [illegible] a Patre [illegible]; tunc esset realis distinctio inter filium et Patrem, [illegible] ergo Pater et ergo filius, [illegible] ergo filius est spirator [illegible], sicut si filius non spiraret active, realiter distingueretur a Patre [illegible]: at talis realis distinctio salvaretur sine oppositione relationis, [illegible] filium spirantem et Patrem [illegible]: ergo [illegible] in illa, quo [illegible] spiraret, [illegible] non [illegible], poterit salvari distinctio realis sine eo, quod filius [illegible] a Patre.

[illegible] ad argumentum [illegible], et nego minorem, in ea hypothesi Spiritus S. [illegible] non procederet a Patre ut supponitur, attamen [illegible] Patrem ut [illegible] a filio: filius [illegible] supponit Patrem, nec [illegible] sine illo: ideoque Spiritus S. [illegible] supponens filium Patrem ipsum debet [illegible], saltem ut [illegible], a quo dependet [illegible]

virtus spirativa, quae est in filio: hinc non Patrem non distinguere
a spirante, quia est distinctio ab illo, et ideo non est tamen distinctio independenter
a genito. quia vero in hypothesi disputata supponimus, filium nullo
modo relative ad spiratum, ideo spiratio a filio non distinguuntur
adnel.
quod negat ex discursu, sed recte omni, nego cum ad plus dumtaxat
quam dicimus filius quia sicut dicens ad ... nego ...
sequentes redeunt et ... cum quia ex filius spirat, etiam
Patre, non sequitur ... distinctio ... relativa spirantis
ad spiratum, et sufficiens relativa ... in hoc, quod filius ad spiritum
spiritus sancti est a Patre; non ex spirante esse, sed ex accepta a Patre et sic
sal[...], quod filius spirat et non Pater: nego vero activam spiratam
in filio, non posse oriri, nisi ex oppositione relativa spiranti a Patre spirante
quia Pater nequit habere virtutem et illam non communicare filio, nisi ... illam
opponatur illi
sed contra: de facto filius habet virtutem spirativam a Patre: et
non ideo arguit, quod in hac spiratione a Patre nequit distingui: quia causa quo
spiritus sanctus a filio, et non a Patre produceretur, et filius spiraret ex virtute accepta
a Patre, non sequitur quod hoc nequit immediate spirandi, nequit distingui a
Patre. Confirmatur a paritate = fictio nominis et paritate, quia si supponimus
Patrem non spirare, et filium spirare, tunc nostro dicit, quod virtus
spirativa in filio sit accepta a Patre per viam generationis, et hic est necesse
quod in hac spiratione, filius nequit sit distinctus a Patre, sicut non generationem
quia generatione, distinguitur nequit filius a Patre: de facto non sic accidit, quia
spirativa virtus filij communis a Patre accepta, non est generatione ... communicata
unde sed Patre cum filio unum spiratorem constituit. Respondetur si in hypothesi
admissa maneret in filio ratio fratris, quia illius de facto ab ... distinguit: quia nequit ab illo maneret distinctus: Confirmatur: manente ratione
fratris, et filius etiam fratris generare debet: omnis autem ratio fratris,

quia ipso filius ab Spiritu Sancto distinguitur est filiatio; at in illo casu maneret filiatio: ergo et non sufficit, quia ipsum realiter distinguit a Spiritu Sancto filium; ipso magis non [illegible] distinctio est, quia [illegible] tamquam non sufficit, at per se filius in ratione personae constituitur est filiatio: ergo etiam non sufficit distinguendi realiter ab Spiritu Sancto.

Respondeo ans. ad probationem distinguo maiorem: non sufficit distinguendi filium realiter ab Spiritu Sancto est filiatio sub expresso filiationis conceptu, quo refertur ad Patrem, nego maiorem, sub conceptu radicis, concedo maiorem, et distinguo minorem, maneret in praedicto casu filiatio sub 1o conceptu concedo minorem; sub 2 conceptu nego minorem et consequentiam, quia in dicta hypothesi tantum maneret de filio, quod ipse est explicito respectus ad Patrem, non vero filiatio ut radicans activam spirationem; et sic ut ipsa filiatio realiter distinguat filium ab Spiritu Sancto, etiam tota illa indicata disqueret hypothesi, ipse filius tunc casus exigeret spirari passive a Patre, ut probavimus relinquo.

Dices: est spirationis radix est Patri et Filio communis; sed quia spirationis relatio relatio est Patri, et Filio communis, non potest filium ab Spiritu Sancto personaliter distinguere: ergo nec sub conceptu radicis, sed sub expresso relativo. Contra: est spirationis radix est [illegible] filiationis: ergo illa ab eo actu implet filius munere, [illegible] involvens in solum valentiae, quae affirmat, tunc illam, nec Paternitatem, nec [illegible].

Respondeo ad 2am distinguo maiorem, est communis veluti generica concedo maiorem; veluti specifice nego maiorem, et concessa minore nego consequentiam, quia talis conceptus radicis sibi [illegible] vel [illegible] est filiationi, et hic est sub quo filiatio personaliter distinguit ab Spiritu Sancto.

Dices 2o: virtus radicata est divino una etiam veluti specifice in Patre, et in Filio: ergo et radix erit etiam divino una. Probatur: [illegible] divino radicatum sequitur pariter ex radicibus specie distinctis; ergo. Respondeo distinguo ans: virtus radicata est divino una in pluralibus [illegible]; in uno tamen nego ans, et consequentiam. Ad probationem distinguo ans: si radicatum sit [illegible] pluralibus

nego

negotiarum, si sit amoris solius rationis, et negotialis: quia quamvis virtus spirativa sit amor, est tamen una duorum relative inter se quasi respective distinctorum, et sic non est implicatorium, quod eius radices sint quasi plures specifice. Ad eam replicam occurrenti singularis, implicat filiam manere respecta [illegible] multiatam, et solam; implicat filiam manere sub materia respectu in ratione, [illegible] immutatam, negotiam, et aliam substantiam. Secundo, Valentiae immutare [illegible], et filiam [illegible] in eo eventu destrui; nos vero solum mutare et innovare, non vero immutare, [illegible]: sicuti contingit in hac [illegible], si hoc relatis [illegible] abeque, [illegible] immutare et rationem solum tollit ab hoc relationem, non vero analitum: [illegible] ipsa et mutare relationem, et hoc analitum destruit, [illegible] implicat, unum ex his [illegible] manere [illegible] utrumque, patet in dicta hypothesi dico de filiae

in ipso [illegible] solum eius spirationis radicem [illegible] ad filiam ut distinctam [illegible], [illegible] ad [illegible], sicut relationem ad [illegible], [illegible] ut illius [illegible], [illegible] essentialis filiationis [illegible]: quod hoc [illegible], etiam [illegible] et immutare filiae [illegible] destruunt. Ideo dicendo [illegible], ut [illegible] absque [illegible] solum [illegible] [illegible], [illegible] negotiarum, absque [illegible] ad quatuor [illegible] et negotialem: filiae [illegible] filii, sub quo [illegible] et [illegible] ad filium [illegible] Spiritum Sanctum, sed solum [illegible] et in hoc [illegible] cum [illegible] ad filium, et [illegible] [illegible], est illius radix, et [illegible] utrumque [illegible] [illegible], [illegible] vero [illegible], et sub una [illegible] non [illegible] [illegible], sicut [illegible] etiam [illegible], [illegible] non vero [illegible] [illegible] etiam, sed tantum [illegible] [illegible] et [illegible], unde sicut [illegible] non est [illegible]

et per nos decepti ens; ita negando radicem spirandi non est immota et per nos filiatis destructio, sed solum respectu formae.

Dices: ex dictis filiatio distinguit Spiritum Sanctum a Filio, quia radicat spirationem activam, quam radicans radicans sit in specie activa spirandi, sed videtur ab illis adaequate distinguit: quia radicatio relativa videtur adaequate a radicante distingui, sufficit ad distinguendum radicantem relative ab alio relative radicatum; sed talis radicatio non est eius modi. Probatur absolutum repugnet, eum per illam non [illegible] in linea relativa radicatum: ergo sequitur quod modo absolutos posse divinas personas constituere et distinguere.

Respondetur radicationem supponi [illegible] non esse locum, sed alicui personae specialis, et quia nunquam absolutum sit, in divinis omnia sunt communia, ubi non obviat relationis oppositio, sit locus quod per radicatio illius competere nequit.

6o Arguitur: in hypothesi, quod Spiritus Sanctus a Filio libere procederet, distingueretur realiter a Filio, quamvis actu ab illo non procederet: ergo absolute si Spiritus Sanctus non procederet a Filio distingueretur ab illo realiter. Consequentia patet: et antecedens probatur: etiam si de facto non procederet posset tamen procedere; sed quod ab aliquo non distinguitur realiter, non potest ab illo realiter procedere: ergo in casu, quod procederet libere realiter, distingueretur a Filio, etsi actum procederet.

Dicendum, supposita implicatoria in terminis, et id casu ex illa quodlibet inferri = Concedo: nam minus est malo est Spiritum Sanctum procedere a Filio, quam procedere ex naturali: 1o non obstante suppositione ad disputationem, Spiritum Sanctum non procedere a Filio, quod posset etiam supponi procedere non naturaliter sed libere esse = omnino supponere, distinguo antecedens: si quamvis actu non procederet, posset tamen procedere, nego antecedens, si nec procederet, nec posset quod [illegible] in nostra disputatione supponitur, nego consequentiam, et concedo, quia nostra hypothesis utrumque supponit, scilicet quod nec procedat, nec possit procedere. Si vero hypothesis aliter fiat, scilicet si Spiritus Sanctus non procederet, posset tamen procedere, an distingueretur? Si non, dico tamen

distinguetur

diligibilis ratione ofsitio per relationem fundatam in propria originem, et si non in activa origine

3° Arguitur: dato quod Spiritus Sanctus non procederet ofsitio effectivo, dignior filius est ad illius productionem odio, ratione diligeretur ab illo: ergo in hypothesi, quod Spiritus Sanctus ofsitio procederet ab illo diligeretur ratione probatur: 1° amor bonitatis ratione a verbo diligitur, et si ab illo non sit effective, quia verbum est ad illius oppositum odio propria: ergo et si Spiritus Sanctus non procederet ofsitio effectivo, si filius est ad illius productionem odio ratione ab illo diligeretur. 2° probatur ab hoc: Pater non est effectivus productionis filii sed ratione filii odio, aut oppositionem productionis: et in ofsitio ratione diligeretur: ergo et si Spiritus Sanctus ofsitio procederet ut a principio effectivo, dignior esset ad illius productionem odio ratione diligeretur ab illo.

Respondetur probationem primo. Concesso toto omnia ut constat ex supposito ultimo inconveniente. 2° nando ... ad 2am probationem respondeo, nego consequentiam; ... obliviscatur non solum formaliter ut quod: sed etiam principium quo est odio seu principii oppositum ratione possunt diligi: imprimis ... ob infinitatem, sicut principium quo diligit ratione diligendi, ita ratione illius quod solum est odio. Ad rationem ... non est ... id; sed quia Pater est ipsa relativa opposito in qua ... amicitia propria ab alia fundata.

Si Pater ... sub supposita hypothesi non est relativa opposito, et tamen ofsitio ratione diligeretur: ergo solum quae ... = Sic distinguo maiorem: explicite et formaliter, odio maiorem; implicite et ... maiorem, nego maiorem; et concessa minore, nego consequentiam; si quia primo praedicto est ipsa relativa opposito.

Et arguitur: si filius non spiraret Spiritum Sanctum, necesse esset, quod spiraret ... : ergo non spiraret Spiritum Sanctum, posset ab illo ratione diligi. Consequentia bona: si Pater spiraret, et filius non spiraret, filius deberet ratione diligi a persona

spirata a Patre: ergo ans: ex eo, quod n̄ generet Sp̄s S. n̄ sequitur, quod generet: g° ex eo quod filius n̄ spiraret, n̄ sequitur quod a Patre spiret.

Confirmatur. Sp̄s S. n̄ opponitur Patri ut generanti, nec filio ut genito, et tamen neque participat a Patre generare, neque generari a filio: ergo potest intelligi, quod filius, neque opponeret Patri ut spiranti, nec Sp̄ui S. ut spirato, et quod n̄ participaret a Patre spirare, nec spirari ab Sp̄u S., et tamen ab utroque distingueret sine eo, quod spiraret, et sine eo quod spiraretur.

Nego mando ans: ad probationem dicto anti, nego cons, cuius discriminis ratio e, qa cum Patrem active spirare Sp̄um S. sit posterius origine, quam filium nasci, necesse est quod si filius n̄ participat a Patre spirare hoc ideo sit, qa intra lineam spirativam Patri opponitur: intra lineam v° spirativam tantum est oppositio inter active spirare, et passive spirari, et sic si a Patre n̄ participat spirare, necessum est, quod ab illo spiretur. eadem de causa, qa Sp̄s S. e posterior origine Patre generante, et filio genito, necessum e quod ab utroque procedat, et sic ex eo quod procedit a Patre, nequit generare cum Patre, et ex eo quod procedit a filio, nequit generari cum illo.

Ad confirmationem nego ans, quia opponitur genito qa hoc ipso quod filius procedens a Patre radicat spirationem activam Sp̄us S., opponitur generanti, qa generans, cum sit principium fontale totius Deitatis procedentis etiam radicat spirationem activam Sp̄us S.

Arguitur 3°: si filius esset tunc a Patre spiratus, passiva spiratio esset proprietas personalis filij: hoc n̄ e dicendum; ergo. probatur sequela: n̄ dicimus passiva proprietas personalis, ut fateor: ergo utraque proprietas, cum n̄ dicat [illegible] [illegible] spiritus [illegible], quam ab alio procedit, deinde [illegible] actionis

ad

vi, quaz sola ipsa persona producit; siquidem est quid securitum ad

personaz; sed spirari pallive nequit comunicatio filio ex vi generati

quem solo producit: qui non est proprietas personaz filij. Dices duplicem est proprietatem

rigorosam, et lata acceptione acceptam. Illa petit produci a eadem

actione, qua etiam aut persona solo producit: Secunda vero dicuntur qui hoc quod

res producto exigat illam sive ex vi alcuius actionis. patet

exemplis 1o, in motu caeli, qui proprie proprietatis caelo dicunt

competere, illi tamen non conveniunt ex vi actionis, quae Deus creat, cum

illi conveniat ex actione intelligentiae motricis active illud mo-

ventis. 2o speciei impressae rerum materialium dicuntur proprietates Ange-

lorum, quae propterea absolute etiam non oriunt ex vi actionis eorum creativae

Angeli tamen, quia sunt subtiliores exiguunt a Deo sibi ea in ipsis

infundi. Arguitur ultimo, supposito quod absolute statuit, sic

propositionem producere de spiritu sancto modo exprimi, non de chimerico.

1o: quia spiritus sanctus qui nunc est scriptio quidditative producit a filio

ab eo quod possit producere; sed spiritus sanctus de quo est quaestio scriptio non producitur

a filio, nec potest produci: ergo non est idem spiritus sanctus qui nunc est. Ergo quia implicat

est necessaria sit illa, sed chimericissima, probatur quia probet, et implicat

sed spiritus sanctus qui nunc est, est necessarius, et spiritus sanctus quaestionis est impossibilis

impossibile est spiritus non producitur a filio: ergo utrum non idem spiritus sanctus

ergo quaestio non est de spiritu sancto qui nunc est, sed de impossibili. Dices aliquem

recidendo magis est distinctio minus spiritus sanctus de quo est quaestio esset ex vi

suppositionis impossibilis in Deo; cum sua gratis immutatio, nego. ideo quaestio

procedit de spiritu sancto vero et reali ex parte saltem, ut ex parte primi

illi primum aliquid apponat impossibile, quare negolosam. nihil

eam prohibet, id quod secundum se est subjecto naturaliter possibile, ex suppositione impossi-
bili non producere.

Dices: contingit tamen impossibile et naturale non sunt illa contradictoria absolute et secundum se, conditio naturale secundum se, et impossibile ex hypothesi seu ex suppositione; nego: quia, cum prohibet effectum hunc, quem naturale, me [?] aequaliter contra eandem non est possibile, ut philosophi antiqui [?] ut possit convertatur oppositum, in quo modo illud [?] secundum se naturale et impossibile ex hypothesi; quia utrumque [?] ad illam partem, scilicet quaestionis est impossibilis absolute, nego; ex hypothesi, concedo. Et nego consequentiam, quia illud absolute producens, praeterquam ex suppositione impossibili ad producendum, nam tunc suppositio sit inutilis et nugatoria, non debet attendi ad id, quod scilicet habet secundum se, sed ad id, quod habet ex vi suppositionis.

5) An operatio divina liceat concordari cum potestate creaturae; attinet ad libros 29-30-42-43 libri —

Sorte mihi obtigit in dubium vertere celebrem difficultatem in Ethicis et mari expandere methodo, quam non solum celebrem sed valde difficilem reddunt multiplices sententiae ex utraque parte dissertantium; agitur de operatione sive potius de concursu a quo nostri actus et extra procedunt tamquam a prima causa simpliciter (?) illud + sine me nihil potestis facere) nam sit talis (?) dependeat a potestate effectus, ut liceat concordare [illegible] et methodo cum illa, taliter ut si potius actus redderet impossibile, contra omnino destrueret omnipotentiam.

+ 2° paralip. Domine Deus in manu tua est fortitudo et potentia nec quisquam potest tibi resistere. et [illegible] luc. c. 5 fecit mihi magna, qui potens est

quam ut melius percipiamus inter partes dividendas sententias inquantum [illegible] operationes et veritatem sententiarum seligam (?) ex suppositis aliqua et [illegible] terminos explanabo, in 2° argumentis cum sud (?) sententias explicabo et in 3° tempore licuerit ad veritatis parti fundamenta destruam, et ut hoc cum felici eveniat faveat sanctissima trinitas Pater, Verbum, et Spiritus sanctus ac n. sanctissima

Respue ... malula ... mum ...
Clarus obsequium hoc opus elaborandum
impigro

Deveniens ergo ad suas pare-
thesis praelectiones Illustrissimus D. Lombardus
Parisiensis Episc. cognomento Magister Magistrorum
Libro 4° ... agit de

Hic appensebitur ...

Hic opponuntur

... ex quo D. Petrus Martinez
de Ripalda plures excitat questiones inter quas
selectiores quae interrogat utrum ... habeat
... cum ... quas ad
hanc dissertationem ... quas questiones agit

5

... alij quam plurima quos brevitatis causa omitto.

Praemitto ad 1am huius dicatois partem, quid sit supo 1o. quid sit
connexio realis. est gra habitudo quaedam unius ad aliud, ratione
cuius nequit unum ex se dari realiter sine alio. haec est duplex
alia physica, metaphysica, sive essentialis alia; physica connexio
datur, quando unum ita se habet ad aliud, ut nequeat naturaliter dari
sine illo. sic ignis sufficienter applicatus nequit naturaliter dari sine
effectu, sic etiam materia 1a connectitur physice cum forma, quia ita ex se
se habet ad formam, ut sine illa nequeat esse naturaliter. connexio me-
taphysica datur, quando unum ita se habet ad aliud, ut nec supernaliter
dari possit sine alio. sic unio metaphysice connectitur cum extremis,
sic etiam actio et alii modi cum suis terminis metaphysice, et essentialiter
connectuntur, ex quo infertur, quod semper ac datur connexio inter
unum et aliud entitatem, infertur non realis inter ipsas, quoniam
non realis est habitudo unius ad aliud, sine qua dari potest
non realis est habitudo unius ad aliud, sine qua dari potest, ut
connexio metaphysica. ex hic autem minime infertur connexio, ut
postea videbimus.

Praemitto 2o. duplicem distinguo in effectu
positatem aliam intrinsecam, extrinsecam aliam. positas intrinseca est me-
taphysica connexio praedicatorum rei essentialium contradictionis non implic-
cantium, sive esse, et non esse ejusdem rei; positas extrinseca est habitudo
intra causam, quam est ex se potens producere effectus, ex quo duplici
positate relata, illud positas quam volant absolutam compo-
sit ex positate intrinseca effectus, et ex positate intra causam, quam
est positas extra effectus, nonne etiam carentia non pendit de positate
intra et essentialis effectus cum qua habet, ut hanc connexionem supo
positas non intra, ante quam non existat, solum datur obtive, habe autem
bit quandam esse obtivam entitatem, quod nihil aliud est, quam
esse obtivam, sive terminum cognitionis, sive productionis, talis est hoc

esse obiectivum impossibilitatem non involvat, sicut enim rei existentia in suo esse reali impossibilitatem non affert, ita rei possibilitas in suo esse obiectivo impossibilitatem non dicit, quatenus ipsa fundat hanc veritatem immutabilem si res possibilis producatur, non ponet apparere duplex contradictorium. Unde modo tamen non est physice res mere possibilis, quia non est posita extra causas quae non est physice omnino impossibile, quod extra causas poni nequit, cum hac tamen differentia, quod non existente re possibili, dat quidem ratio ipsius rei in suo esse metaphysico distinguendi, non omnino vero impossibili, dat negatio ipsius [illegible] in suo esse nativo naturae.

Dicimus, quod ipso negat non ipsius connectat cum possibilitate intra esse, non ita debere intelligi quasi [illegible], ut negent, non sit connexio realis inter ipsam, et aliquid [illegible], quod [illegible] possibilitas intra esse distinctum realiter ab ipsa ipsa, [illegible] ipsa talis se habeat quoad esse, ut si non haberet illud, quod verificat istam propositionem esse de intra possibili, non haberet ipsam illam propositionem [illegible], id autem, quod verificat illam propositionem non est aliquid, quod actu sit, sed quod erit, quando exequerentur causae; quod patet in hac propositione Antichristus debet possibilis esse intra quam non verificat Antichristus qui actu sit, sed qui erit, quando in actu exequeretur virtus productiva ipsius.

His breviter suppositis est hanc difficultatem duplex datur expositio opposita. Prima, quilibet non desunt Patronis, et quidem non inferioris notae, quorum quilibet in suum favorem affert seniorum Patrum, Doctores et [illegible] tamen Graecos quam latinos, [illegible] sic adstruunt connexionem necessariam ipsarum ad creaturas possibiles, [illegible] sic stant opposita quae dicunt nihil rerum ipsarum quae predicantur ex cognitione mentis Creatoris possibilium. Ita Scotistae, Domin. Caiet. P. Molina. et Valentia et in utraque [illegible] hanc [illegible] eximius P. Suar. 4 p. lib. 2 de

a

de tributis c. 25, et 26. ita Gonzalez, Albelda, Cardenas,
Tannerus, Petrus Hurtado, Serrigus, et alii apud Gemelman
t. 2 titulo de disp. 4. c. 2. Mariaga in singulis disp. 3, sect. 2

Tertia opinio im-
mare huic opposita defendit, nihilominus divinam voluntatem dicere
connexionem cum creaturarum possibilitate. Ita subtilis Vasquez t. 1 in
1 partem disp. 50 c. 4, et 5, et latius disp. 104 c. 6. P. Arrubal
t. 1 in 1 p. disp. 30. P. Martinon tract. de scientia disp. 4
c. 40. P. Mariaga ut oppositam ut illam defendat, adhuc assumit
nulla ratione, aut experientia posse impugnari oppositam ad-
mittentem impossibilem talem connexionem. Item stant pro hac sententia
Ponce, Medina, Velasquez, Ludovicus Torres, Theophilus Rai-
naudus, utique Hurtado. Egidius Romanus, Alexander, Gregorius
P. Bonav. Henricus, Durandus et alii apud dictum
Gemelman t. 2 titulo de statu.

Mediam viam tenuit fuit
Eminentissimus Ripalda qui t. 1o de ente supernat. disp. 5
sect. 5 et disp. 32 sect. 2, et 41 n. 10 et 11, docens illas
creaturas habere connexionem cum possibilitate essentiali naturali, quam potest
P. dicere, non tamen habere connexionem cum possibilitate essentiali supernaturali
quam obedientialem nominamus potest ad hoc, requirit
solum habere propriam conditionalitatem, cuiusque illi adiungunt primum
Arbanus, et dicit possibilitate talium essentiarum. certe nihilominus iudicat
non connecti cum possibilitate creaturarum. Nam differunt qui sensit, nam
tale idem proprium esse ac connexionem, quod ex Alii Patres dixerunt =

Appellatio ...

que in hoc puncto satis difficilis inveniuntur, mihi videtur
aparere ex iis quae adstruunt impossibilem connexionem inter omnipotentiam
divinam et creaturam possibilem. Gradum ad veritatem huius certaminis pro
deveniens meam mentem pro duplici conclusione, quarum 1a erit
solum tangam ad ex quo, maiori claritate, quam possum conclusio
dedalat, aperiam.

Sit ergo 1a conclusio. Omnipotentia divina dicit nunc
realem ad creaturam possibilem. Probatur 1o: id refertur realiter ad aliud realem
quod relatione dicit ad illud, quod dicit ordinem realem, habitudinem
ad illud vi sui intrinsecam, et essentiali, sed omnipotentia dicit ordinem realem
realem et habitudinem ad creaturas possibiles quas potest producere: ergo potentia
sic refertur realiter ad creaturas possibiles. Maior constat ex ratione relationis
realis. Probatur minor: omnipotentia concipitur quidditative cognita, quod
illa cognoscitur potentia productiva effectus, sed potentia productiva effectus
ex ratione talis involvit rationem ordinis et habitudinem ad effectum
ergo potentia sic dicit realem ordinem et habitudinem ad creaturas possibiles. Maior
est indubitabilis. Minor probatur: omnis causa seu principium ex ratione talis
petit se exercere circa aliud sicut effectum vel terminum, id nequit
intelligi causa cum huiusmodi exigentia absque ordine vel ha-
bitudine ad effectum vel terminum: ergo potentia productiva effectus ex ratione
talis involvit rationem ordinis et habitudinem ad effectum, quem potest
producere.

2o probatur hoc conclusio, nam aliquid formale dat intrinsecum
causa quaelibet in actu 1o considerata, ratione cuius dicunt me
petit pro effectu, quos potest producere, ac circa illos, quos producere
nequit. Ut in igne aliquid formale dat, ratione cuius petit

-d

ad Calorem non vero ad frigiditatem, sed hoc aliquid est ordo quaedam seu habitudo Causae ad effectum, quem potest producere vi sua nobis incognita: ergo videtur esse rem aliquis talis relatio realis ad effectum quem potest producere potentia Causae: nam id totum hujus relatio nihil aliud est, quam rem quae aliud aliquo modo respicere; maior probatur: nam in virtute Causae productiva intelligitur pertinentia realis effectus, quem potest producere, et non intelligitur pertinentia effectus quem producere nequit; sed hoc est intelligi relationem aliquam specialem, nam Causa diversissime se habeat realiter quoad effectum, quem potest producere, ac quoad effectum, quem producere nequit: ergo in omni potentia reperitur praedicta habitudo et rem realiter circa possibilitatem Creaturae

quaerunt aliqui cum Aristotele, quod omnis relatio est ad aliud existens sub ea ratione, sub qua respicitur, tum quia sub ea ratione, sub qua est tum est quod dicitur a Causa, aliter daretur relatio ad nihil; unde dicunt, quod cum effectus possibilis nullum habeat esse in se ipsis, sed omnino identificentur cum virtute Causae, inde inferunt, nequire ullam dicere rem ad possibilitatem Creaturae

sed contra: nam relatio ex suo conceptu praedicamentalis minime petit terminum ad aliud sub ea propria ratione existendi sub qua respicitur, licet si existat terminus relationis sub ea ratione, sub qua respicitur, datur vera et realis relatio. patet hoc in nostro actu mentali per rem Cognitum, quod respicit, et refert realiter ad omnem Cognitum, quamvis prius Cognitum non existat. Rursus verificatur in hoc actu hominem ens possibile, quod refert ad hominem ens ut possibile, quamvis sit impossibile hominem existere: ergo ad

Verum relationem transcendentalem salvandam, non requirit, quod erat terminus relationis, sub ea ratione, sub qua respicit, nam omnis causa inactu primo debet respicere effectum, quatenus ipsius virtus productiva habet suum esse in ordine ad effectum, et cum possit dari esse, licet in actu non sit.

Dicunt alii, potentiam Dei in recto cum actione dicere rem ad creaturas; non vero potentiam Dei cum se sumptam: sicut e contra intellectus non dicit realem rem ad obiectum intelligibile, sed solum ad speciem intelligendi, nempe ad cognitionem. Sed contra insurgo: nam tellura vel non intellecta actione, omnipotentia est cum se virtus productiva creaturarum: ergo tellura vel non intellecta actione omnipotentia dicit rem transcendentalem ad possibilitatem creaturarum. Probo antecedens. Virtus cum se productiva creaturarum non consistit formaliter in actione, quia in suo conceptu tantum est exercitium virtutis: ergo tellura actione intelligitur virtus cum se productiva creaturarum.

Unde omnipotentia cum se sumpta habet rem realem transcendentalem ad creaturas, quod si consideretur in recto cum actione habebit duplicem rem realem, alterum suum, alterum suum actionis, et suam respiciet abintrinseco creaturas possibiles, aliam abextrinseco partialiter nempe a se realiter distinctam, exemplum autem intellectus [illegible] ingenio, nam intellectus non est virtus productiva sui ipsius; omnipotentia vero est virtus productiva creaturarum, quare consideratur formaliter ut potentia Dei nequit explicari absque ordine seu habitudine ad creaturas possibiles, ut pote ea causa quae potest ipsas causare extra se et ipsas reducere ad esse verum et reale actuale, quod et consequenter debet esse causa in singulari, nam haec omnia trahunt ad illam salvandam non vero in contrario, quod impossibile est.

Sit ergo iam

2a

2a et propositio. Illus. Dei. proa. ulta quia e exemplaritiva
creaturarum possibilium, nullatenus connectitur cum possibilitate intra earum
probatur contra. 1o. quoniam nexus ordinis ad creaturas possibiles non est
connexio ordinis cum ipsis: ergo ordo ut talis non habet connexionem
cum creaturis possibilibus. probatur antecedens: si nexus ordinis ad creaturas possibiles esset
connexio, ordo connecteretur essentialiter cum extra creaturas, sed ordo
ut talis non connectitur cum tali extra: ergo nexus ordinis ad creaturas possibiles
non est connexio: ergo non connectitur ordo cum creaturis possibilibus. consequentia
manifesta est, minor etiam. maior probatur: si nexus ordinis est connexio, est connexio
cum termino ipsius nexus, sed terminus ipsius nexus est extra creaturam: ergo si nexus
divinae potentiae ad creaturas possibiles est connexio cum ipsis, est utique connexio
cum extra creaturas: non repugnat ergo.

Probatur 2o. Illus: ut omnis connexio
importet nexus divinae includat nexus realis unius ad alium, sed non omnis nexus
realis dicit connexionem cum possibilitate talium: ergo ut proa. Dei habeat nexus
realis ad creaturas, non eo ipso connectitur cum illarum possibilitate; antecedens
2a parte, minor ergo probatur ad verum certae est, quia nexus realis connexio
cum alia, ita per se essentia afficit ipsam, ut sine illa explanari
non possit: sicut unio sine extremis, causa sine effectu: ergo connexio ex formali
sua ratione involvit essentialiter nexus. 2a pars multis exemplis potest
comprobari. nam 1o cognitio, qua per [illegible] asserimus non existere
Deum, minime connectitur cum negare extra Dei, immo cum sit vera
talis cognitio connectitur cum opposito illius negationis, nempe cum
extra ipsius Dei, et quia talis cognitio dicit nexum realem ad
negationem extra Dei: ergo non omnis nexus realis est connexio. minor probatur quia quaelibet
cognitio dicit essentialiter nexum ad obiectum directum, siquidem ita afficitur
per obiectum, ut quaevis cognitio illius est explanari non possit

motus in ordine ad illud.

Urgetur 2.o amplius probatur: nam Cognitio quae tale repraesentat primum esse, et non esse, dicit rationem ad obiectum summum et tamen neque cum existentia, neque cum possibilitate illius connectitur, quia tale obiectum neque existentiam, neque possibilitatem habet. rursus Cognitio quae cognoscit suam negationem non connectitur cum possibilitate suae negationis, si igitur connectionem redderet impossibilem negationem, Cognitio ipsa redderet impossibilis: at quis hoc ridiculum dicat? ergo etiam, quod illa Cognitio connectatur cum impossibilitate suae negationis probo minorem: nam reddita impossibili negatione, potius redderet necessariam existentiam Cognitionis, nam reddito impossibili uno contradictorio alterum redditur necessarium. denique potest quis Cogitare de illis vel amore vehementi obiectum intra impossibile, sed talis amor dicit rationem ad tale obiectum, minime vero connexionem cum illo: ergo potentiae cognitivae possunt ratione sui actus trahi ad aliud aliquid indifferenter absque ulla connexione cum illo: ergo et possunt Dei existentiam realiter respiciat, non tamen connectitur cum illis.

Quantum ad 3.m tam Cognitionem quam amorem minime respicere per se trahit obiectum impossibile et ad summum probo dici talis ratio, ut sit ad obiectum intra impossibile, tamen ratione obiecti seu tamen possibile describat a tali Cognitione vel amore, ex quo ~~[illegible]~~ non sequitur talis actus dicere rationem realem ad sua obiecta.

sed contra: nam Cognitio, et amor obiecti impossibilis diverso modo se habent per suam entitatem ad illius obiecti impossibilis, atque ad alterius entitatem, quae non est suum obiectum, sed hoc est ratione habitudinis et modi quo ad illud obiectum impossibile, quam non habet quo ad alterum omnino, quam non respicit: ergo praedicta

Cognitio

cognitio et amor dicunt rem realem realiter ad obiectum impossibile,
mor [illegible] in eiusdem: quia realiter respiciunt unum obiectum, et non respiciunt
realiter aliud extra; quod obiectum non est, minor est manifesta quia
[illegible] qualiter realis nihil aliud, quam per dictum ordo seu haecceitudo
quod autem illud obiectum sit possibile ante tale, tunc obiectum non obstat
sed impossibilitati, nam solum includit quod tale obiectum actualiter
sit cognitum, ex quo sequitur non repugnare ante cognitivo, sed
ad id non est necessaria intrinseca possibilitas ipsius obiecti, neque cum illa convenit
rem, quam dat in cognitione; quia similiter dicendum est quod licet potentia
connexionis respiciat eorum possibilitatem, non inde infertur dicere connexionem
metaphysicam cum ipsorum possibilitate. Sunt alij qui negant omnino
rem realem realiter posse cum effectu absque connexione essentiali cum tale
effectu coincidente; quia negavit essentialiter subsistere posse quod essentialiter
refertur ad rem, absque ipso termino, ideo pronunciavit rem essentialem ac
connexionem metaphysicam; nam est quia deficiente termino relationis, desinunt
relatio [illegible] ad rem, sed efficacia connexionis non in eo consistit, quod
deficiente termino, desinunt per se cum ipso connexa. quod [illegible]
videlicet rem essentialem, ac connexionem metaphysicam per se cum termino: quia
[illegible] essentialem et metaphysicam connexionem cum possibilitate termini
[illegible] dicit rem realem realiter adipisci. Sed displicet utrumque quia haec
difficultas nam est solum 1° quia licet verum sit, posse respicere obiectum
[illegible] respicere essentialiter aliud absque tale posse, attamen non petit
talis possibilitas, ad quod realiter, sit aliquando quandoque est ex parte
sua, hoc est obiecti, vel termini, sed potius exigit quod illud aliud

sit aliquid, quod est ex parte ipsius divinae potentiae, unde infert
quod illud quod repugnat apprehensioni, debet ea esse realis
ex parte, quod est ex parte ipsius divinae potentiae, quia potentia Dei habet
veram et physicam virtutem, quae est ex se comburendi, at illud, quod
repugnat apprehensioni, necesse non est, quod intrinsece sit ab intrinseco parte.

Unde duplex
potest impedimentum considerari, primo in se ipso intra, secundo extra in
re, sicut quod illud in ordine, si autem Deus auferat extra,
et quatenus continetur in re, auferat ipsam rem, alioquin consequens
ipsam non solum auferret Deus rem se, sed auferret etiam Deus
rem ut ignis est duplex potens in se intra, et extra in
potentia divina, unde similiter potest duplex auferri, vel quod solum
auferat rem se, vel quod auferat quatenus continetur in virtute
divina, si auferat quatenus continetur in virtute divina, auferet
ipsa virtus, si vero solum auferat rem se intra, non ergo auferet
ipsa virtus divina, sicut res ordinata ad ignem. Secundo ratio secunda
probat solum Deus esse, nam licet verum sit, quod omnis relatio
petat notionem rerum, attamen non petit, quod res sit eo modo
quo repugnat relatae, sed exigit notionem rerum abstrahendo ab
eo, quod res sit, aut possit esse eo modo, quo repugnat relatae
et hoc non sufficit ad transformandum omnes, quia omnis relatio
requirat notionem rerum, ex hoc non sequitur, quod habeat omnes
metaphysicam cum illa. Probo subsumptam minorem, ut aliquid rem
tat cum alio ex proprio conceptu relatae, debet petere notionem et
metaphysice quod res sit eo modo, quo repugnat relatae, sed hoc
non petit relatio ex proprio conceptu talis: quia probo, hanc minorem
metaphysice alias ... extra alium Deum, possibile est, notionem Dei esse possibilis

Possibilis

alij, repraesentant talia extra alterius sensu, et negat posse fieri et in neg. negat fieri, nec extra posse alterius fieri possunt sunt potius ampliter: quia relatio ex parte unius respectu talis non potest quod tamen sit ex modo, quo respicit relatio, quia ex parte respectu relationis non exigitur distinctio, methaphisica et essentialis; potest tamen sumi ex alio titulo, sicut extrema, quae realiter respicit simul, quae debent in actu esse, connectuntur cum effectu existente, petit realiter et methaphisice essentia non ex parte respicientis, sed ex parte modi respicientis

Unde infert

quod deficiente termino, hoc est si non est terminus eo modo quo respicit relatio, adhuc permanet relatio; si autem terminus deficiat, hoc est, si aliquid non repraesentare deficere relatio, ratio est, et ratio huius doctrinae est, quia manifestum est, quod aliquid respiciat aliud, quod non sit ipsa relatio, ceterum illud aliquid si deficiat, hoc est, non sit, nec possit esse, adhuc respiciet, nam respicit id, quod non est, nec esse potest; hoc autem quod distinctum est a relatione ipsa. unde ut recte supra notavi quod deficientibus habeat in intellectu relatione est, relatio realis, quoque ex ad nihil, hoc est ad id quod nullum est, nec potest esse aliquid reale, idcirco quod nihil est, nec potest esse aliquid reale, aliquid est, quod respicit aliquid, hoc autem in terminis chimaera respiciente, et respiciente id, quod nihil est, nec potest esse aliquid reale.

Nolle mentio dixi, quod si deficiunt termino, idest, si aliquid non respiciunt, deficeret relatio. nam si aliquid non respiciat, non potest dari aliquid ad aliquid, id est deficere termino non est aliquid quod respiciat: deficiente termino, deficeret relatio, ad deum modo quo, si partes non cognoscat cognitio partialis subsistere nequit, ceterum hoc tamen potest

relatam repugnare aliquid dicitur absque relatione, quod autem hoc aliquid absolutum, quod repugnat, sit contra, quo repugnat n[illegible] ex concepta relatione, quam ex concepta relatione repugnat connexio essentialis et metaphysica sine repugnantia ad eum.

Potest 3° explicari fundatur celebri in hac materia, cum morale bonitas videtur quaelibet solus Deus est, quod maxime et summum bonum magis nobis summe infinitum perfectum, 1um mouens, 1um [illegible], 1a perfectione omnium perfectionum causa, nullo alio extra indigere potest, ut existat, operetur sitque summe perfectum et beatum; sed tota haec perfectio Deo deficeret, si Deus connecteret cum creaturis possibilitate: ergo talis connexio obiectiva cum possibilibus prorsus impossibilis est. Maior istius syllogismi dubitari repugnat inter Catholicos. Minor in qua est tota difficultas probatur: tunc datur vera dependentia ab alio et exigentia ipsius quod unus nequit existere absolute et simpliciter sine alio, sed posita connexione Dei cum creaturis possibilibus, manifeste infertur, non posse Deum absolute et simpliciter sine creaturis possibilibus existere: ergo si obiective connecteret cum creaturis possibilitate, daretur in Deo vera dependentia et exigentia talium creaturarum. deficeret ergo Deo tota illa summa perfectio omnimode independens ab alio extra.

Maior istius syllogismi, meo quidem ad verum redacta, manifesta est tam physice, quam metaphysice, et etiam morali, physice: nam quod compositum nequit subsistere sine partibus ipsum constituentibus, exigit et dependet a partibus suis se constituentibus ad compositum, immo quo magis eis se et intrinsecus ad compositum exigit et dependet a suis ut ipsis [illegible] cum existat in rerum natura. metaphysice etiam dependentia et vera dicta, quoniam ideo aliud exigit et dependet ab alio

in

in ordine ad honestatem, quae absque tali nequit absolute et simpliciter existere: hoc enim est solum repugnare actuali, quia in prima ratione habet non exigentiam et dependentiam ab actuali in ordine ad eandem operationem, deinde moralis est nobis expressio, nam quae potius existere non potest absque difformitate repugnante contra regulas honestatis moralis, debebit absolute existere ob dicta difformitate: ipsa tamen reperitur vera exigentia et dependentia ab alio, quando aliud nequit absolute et simpliciter existere sine alio.

Non admittitur absurdum, nam repugnantia simpliciter repugnaret operationi et eorum Deus, qui natura est sua operatio, in eo manifeste necessitate multiplex quod eam potest quod potest non repugnare, quam quod Deus est, esse infert consequentiam potest hoc argumento hac distinctione exigentiae argumenti debetur. Maior probatio est omnino sufficientia in primo esse, et omnino independens ab alio tam existere, quam potest etiam ut alio, quam negatio talis sufficientiae et omnino independentiae; sed omnis perfectio Deo est reddenda tollatis imperfectionibus: quod Deo denegandum est omnino multiplex aeternalis cum possibilitate creaturae, ut potest tamen afferre praedictam imperfectionem exigentiae et dependentiae.

Dicunt, quam plurimum [illegible] solutionibus involuunt sanctae veritatis huius sententiae enucleare. Aliqui namque dicendo simpliciter manifeste esse possibile, nunc tali vera dependentia ab alio, et exigentia in potius quod aliud nequit existere absolute et simpliciter sine alio, ut primo argumento concludat ex ea, perfectio, beatitudo et aliae excellentiae sint vero, quae possit accipere existere perfectio et beatitudo, negavit consequentiam: cum aliud operari multiplex non potest accipere aliunde ut a primo exempli, perfectio et omnia attributa, sed potius Deus per suam operationem

continet creaturas possibiles extra, perfectiones et bonitates; inde infertur quod omnis operatio conveniat cum tali possibili; minime potest involvere talem deordinationem et exigentiam quae imperfectionem afferat;

Sed contra: istam sic insurgo. ex ipso quod Deus connectitur cum possibilitate creaturae, possibilitas creaturarum est terminus a quo Deo conveniat extra, perfectio, ergo etc.; sed hoc non est dicendum: ergo nec Deus connecti cum creaturarum possibilitate. probo maiorem, in qua est difficultas, ex ipso quod operatio connectatur cum possibilitate creaturae, talis possibilitas absolute et simpliciter est bona Deo. sed si deficeret talis bonitas Deo debita deficeret in Deo esse summe divinae perfectum. ergo ex ipso quod Deus connectatur cum possibilitate creaturae, talis possibilitas erit terminus a quo talem potentiam, a quo Deo conveniat extra, summam perfectionem. probo maiorem: quod absolute et simpliciter utile est et requiritur, ut existat summum bonum, absolute et simpliciter est bonum ipsi summo bono; sed possibilitas creaturae hac maxime utilis est et requiritur ut existat summum bonum: ergo ex ipso, quod operatio connectatur cum possibilitate creaturae, talis possibilitas est absolute et simpliciter bona Deo. Minor huius ultimum syllogismi certissima videtur, nam quid potest esse magis conforme et conveniens et magis bonum omni, quam id sine quo metaphysice repugnat existere tale ens; sed repugnaret creaturarum possibilitate nullo modo existeret summum bonum. ergo quia summum bonum existere non potest sine creaturarum possibilitate, ipsa possibilitas absolute et simpliciter est bona ipsi summo bono, unde hic bonitas erit quodammodo Deus ab ipsa Deo conveniet perfectio bonitatis; nam ad constituendum Deum summum bonum, sed dicunt, ab extra Deo conveniet

ea

esse summe bonum, et infinite perfectum, est omnino repugnans connexio-
nem ratione, debitionem ad effectas: ergo ne ad has angustias
redactus[?] summum esse, et exercere, dicas, negando esse absolute talem
connexionem operis cum creaturis possibilibus.
Dicet 2.º hodie unus summo gravis
Theologus, quem vidi, sua subtilitate argumenta dissolvens, ret.
posse tamen videri implicare connexionem connecti creaturis ut existentibus
non vero cum creaturis ut possibilibus. Ratio autem disparitatis ab ipso assignata
haec fuit, quod si Deus connecteretur cum creaturis existentibus, conne-
cteretur cum aliquo bono physico reali et existente, nam creaturae existentes
habent bonitatem physicam et realem. Unde cum hac bonitate reali
Deus connexus, haberet exigentiam, et dependentiam ab illa extra bonitate
ad suum esse, et exercere, et hoc repugnat, reijcit quod ab ipso possibilis, operationum[?]
possibilitas creaturarum, non est aliquid physicum, neque bonitatem physicam
habet, quapropter si Deus connectatur cum tali possibilitate, non propterea
habere indigentiam, aut dependentiam, quia ut reperiatur indigentia in indi-
gentia, aut dependentia debet trahi ad aliquod bonum, cum autem
possibilitas creaturarum nihil sit absolute, inde est quamvis connectatur Deus
cum illa, non arguit talem dependentiam, aut exigentiam.
Haec solutio
mihi improbabilis videtur, sic quod contra illam insurgo. Nam repugnantia
ostenditur in eo quod operatio connectatur cum possibilibus quam in eo quod
ex hypothesi connectatur cum creaturis existentibus, idque hinc patet, quod Deus
in hypothesi connexionis cum creaturis existentibus haberet dependentiam arguentem
imperfectionem: ergo a fortiori illam arguet ex connexione cum possibilibus
quo magis. Nam repugnantia ostenditur in eo quod entitas perfectissima
connectatur cum eo, quod absolute et simpliciter nihil est, quam cum

ro, quod est bonum verum, et reale; sed Creaturae possibiles ab aeterno et ex suppositione nihil sunt, et creaturae existentes aliquid bonum verum et reale: ergo magis repugnat Deo connexio cum possibilibus, quam cum existentibus creaturis. Minor et Consequentia patent: Maior probatur hoc quod est connexio entitatis perfectissimae cum bono aliquo vero et reali, potest fieri ex fecunditate talis entitatis petentis et exigentis secum connecti re bonum, et adaequate perfectum terminari, at vero ordinatio et exigentia eius, quod nihil est, est prorsus inutilis et superflua in entitate perfectissima, ad quid enim tenetur praedicta exigentia quoad perfectio ad nihil: ergo maior repugnantia ostenderet in entitate perfectissima connexa cum possibilitate creaturae, quam cum tali creatura existente.

2o insurgo. Nam tota perfectio, et bonitas entitatis existentis non provenit proprie ab ipsa actuali existentia, sed ab ipsis praedicatis essentialibus rei talem existentiam terminantibus, vel gaudentibus: ergo existentia praecisa entitatis in dicta hypothesi non potest inducere repugnantiam ad connexionem: ergo etiam praeeminentia debet attribui ipsismet praedicatis essentialibus ipsius entitatis; sed haec sunt antequam res actualiter existat: ergo etiam ex parte ipsorummet praedicatorum quae non repugnantium, datur implicantia ad connexionem cum Deo: confirmo hanc causam rationem entitas existens solum differt a se ipsa possibili, quoniam ut existens habet actualem existentiam. quam non habet ut possibilis: ergo existentia solum est munus quoddam complens et actuans illam entitatem quae iam sese habebat suam perfectionem, quamvis impeditam, ut ita loquar: ergo in ipsamet entitate possibili datur perfectio non repugnans dicto existentium: confirmo facile nam illa entitas ut possibilis ergo habet ratione sua, non vero ratione

exist.

eius habet esse essentialem et transcendentalem actualem rationem: ergo ratio sua habet
rationem perfectionis. Probatur consequentia: nam ratio entis, in qua ratio existentiae
habet esse, cum non repugnantiam existentiae, quae est perfectio realis transcendens
cuilibet enti: ergo etiam in hoc possibili reperitur aliqua perfectio et
consequenter bonitas, si ratio perfectionis negatur ab illo propter connexionem oppositam
cum creatis existentibus, est quia hic tunc bonitatem et perfectionem indecentem
exigentiam et dependentiam in ordine ad oppositum: ergo si in illis possibilibus reperitur
perfectio et bonitas realis non repugnantia ut possent entia capacia
existere, poterunt etiam indecentem exigentiam, et dependentiam in ordine ad oppositum
ergo eadem proxima ratio, qua a dicto invehunt in connexione oppositam
cum creatis existentibus, verificatur eadem cum creatis possibilibus; omitto
alias solutiones, quae eius [dispensabilitatis?] mihi videntur.

Probo [?] consequentiam;

Si chimaera redderetur possibilis, eadem oppositio quam modo dat invariata
posset producere chimaeram: ergo oppositio non convenit cum possibilitate intra
essentias oppositarum. Si chimaera redderetur possibilis, non repugnaret inter
se oppositio, quam modo dat posset absolute producere quidquid inter
non repugnat: ergo haec oppositio invariata posset producere chimaeram.
Maior ex hypothesi constat, minor est manifesta, quia si ex parte effectus
datur possibilitas ex nullo capite resultat impossibilitas ad producendam
Confirmatur hic discursus, ponamus ergo tantum chimaeram hominis et innumerabiles [?]
possibiles, et quod ex his unus reddatur + impossibilis, tunc manet eadem oppositio   + impossibilis
quam modo dat: ergo repugnante illo uno homine, non repugnaret oppositio
productiva illius: ergo cum illius hominis possibilitate non connectebatur. Probo consequentiam
haec oppositio est productiva omnium possibilium; sed manet oppositio productiva
omnium possibilium illorum sub novem [?] hominum, quae solum sunt possibiles: ergo quamvis
unus homo possibilis redderetur impossibilis, oppositio non repugnaret: ergo.

Dispo. minime cum politate creatur connectit

Ipso esset vtrum
potiusq; etiam permaneret chimaera in sua impolitate, adhuc
dat in dispo. virtutem quantum est ex parte sua ad illam pendendam
ergo dispo. non connectit cum politate creaturae. Con infert. ergo antecedens
virtus dispo. quatenus est exte est indifferens ad politatem et impolitatem
creaturae, sed pro tali indifferens non est connexa cum politate determinate
ergo etiam permanente chymaera in sua impolitate, adhuc virtus
dispo., et quatenus est exte productiva chymerae. Probo maior virtus quatenus
est exte dispo. non connectit cum politate effectus. sed abstracta met. dispo.,
ut potest illustrari cum essentia Divina, quae est idea, et exemplar tam creaturae
realis ab impolitate nullatenus potest pendere ergo virtus dispo. quatenus
est exte productivus indifferens se habet ad politatem et impolitatem
effectus.

Hoc tamen intendit distinctione, quando pro dispo. trahitur ad
effectum politum est virtus absolute productiva effectus politi, nam haec virtus
absoluta dispo. constat ex parte ipsa Divina et politate interna effectus,
quando vero dispo. trahitur ad impolitum effectum vel chymerae tantummodo
exercet virtutem quatenus est exte potentem ex sua infinita foecunditate
reducere chymeram ad statum exs., quod ex parte sua non habet im-
pedimentum impolitatis; sed haec virtus quatenus est exte dispo. arguit
ultimam inconnexionem cum politate creaturae: ergo est impolitis talis connexio.
Probo hanc maiorem, nam vel dat in Deo virtus quatenus est exte productiva vel
non dat; hoc tamen dici nequit: ergo primum. Maior patet: sed virtus quatenus est
exte productiva debet non respicere determinate politi, vel impoliti est: ergo
virtus quatenus est exte productiva dispo. arguit ultimam inconnexionem cum
politate creaturae. Probo distinctionem hanc maiorem. Virtus dispo. de

trahitur

detrahere nec supplere potentiae est virtus absoluta omnipotentiae; sed virtus absoluta omnipotentiae, non est virtus, quatenus est exequtiva praecise ergo virtus omnipotentiae quatenus est exequtiva debet non supplere detrahere potentiae vel impossibilitatem est in talibus repugnant. maior huius syllogismi est certa nam ex omnipotentia, ut dixi, et possibilitate effectus, resultat completa virtus productiva omnipotentiae. minor facillime suadetur, nam virtus absoluta ex tali sola affert possibilitatem ex parte effectus, quam non dicit omnipotentia quatenus est exequutiva. consequentia autem infertur: ergo infertur manifeste ex virtute quatenus est exequtiva omnipotentiam in connexione cum possibilitate creaturae.

Ad 3um pro 3 dubitationis, sic argumentor contra maiorem, Deus est tale connexum cum illo concreto, quod necessaria connexione infertur ex perfectione Dei, sed possibilitas creaturae est concretum extra Deum, quod necessaria connexione infertur ex Dei perfectione: ergo omnipotentia connectitur cum possibilitate creaturae: probatur maior: ex eo, quod Deus sit omnipotens, infertur necessaria connexione quod dentur possibilia cum productibilitate: ergo probatur antecedens. Haec est legitima consequentia, Deus quatenus est exequtiva est productivus omnis limitati: ergo eius limitatum non implicat. probatur antecedens Deus quatenus est exequtiva non est productivus impossibilis ut talis: ergo eius limitatum ut tale non est impossibile ut tale

Respondeo concedo maiorem, negando minorem. ad probationem nego subsumptam antecedentis. distinguo antecedens. Deus quatenus est exequtivus non est productivus impossibilis ut talis, id est nequit dari in Deo virtus productiva, stante tali impossibilitate, nego antecedens; nequit virtus divina coniungere impossibilitatem cum possibilitate ut extrinseca, concedo antecedens. omnipotentia enim non est alligata, neque connexa cum possibilitate ut extrinseca tali, sed est virtus quae constituta potens ponere extra non... si non det impedimentum ex parte termini.

Ergo illa sit ex eo quod Deus sit omnipotens, infertur necessaria connexione creaturas esse possibiles, falsa omnino videtur, nam

sequeretur nullum impossibile ponere incommodum; unde fundamentum quo-
nitur falsum est, nam dicunt possibile esse Causam et non repugnare
Creaturam, quod tamen mattæ falsum est; aliqui etiam dicunt Deum esse
Causam non repugnare Creaturam non posse possibilem, sed per suam naturam, quatenus
hæc est idea, et exemplar illarum, illique dicunt hanc formam
esse falsam ideo Creaturam non repugnant, quatenus possunt illam formare; hanc
autem esse veram ideo Creaturam non repugnant, quia natura divina est imitabilis
ab illis, unde natura divina est causa exemplaris; alii dicunt possibile
esse Causam per se non repugnare, naturam vero divinam causam radicalem.

Judico tamen
hanc non esse falsam, nam independenter ab eo quod Deus talis sit, qualis re-
vera est, homo habet essentiam suam rationalem, esse animal rationale, tale ut si per
impossibile Deus mutaretur, ad essentiam hominis requireretur animal rationale: ergo
quod homo ex essentia sua implicitam non dicat non provenit ex eo, quod
Deus sit, qualis revera est: ratio hujus doctrinæ mihi est valde efficax, nam
si ideo est possibilis Creatura, quia Deus est imitabilis, sequeretur, quod hoc
impossibile homo equus, et similia non repugnarent: quod probatur: nam non ideo
homo non repugnat, quia imitatur divinam esse, et equus etiam non repugnat, quia
idem esse divinum imitatur, quocirca dicendum est, quod ens homoequus non possit
imitari esse divinum?

Ex hoc minime infertur, Deum non esse magis necessarium
quam Creaturam possibilem, nam sicut magis repugnat, quod duo sint mille
quam quod sint unum, ita similiter magis repugnaret Deum deficere
quam quod Creaturæ possibiles deficerent, et tamen Deus quam Creatura sint necessarii;
alia datur ratio quare Deus est magis necessarius, quia sola natura divina
requireretur ad tollendam suam necessitatem, quam Creaturarum, ex quo
inferunt impossibilius esse Deum deficere quam Creaturas, unde non deficiunt
principia divina, sed deficiunt per locum extrinsecum, non vero per locum intrinsecum.

2o arguit
Si possibile haberet virtutem ad producendum chymæram, haberet etiam ad

compendiar quodlibet impossibile. quia contradictio est, ut patet negans partem et aliam, quae Deo essentialiter repugnant. ergo omnipotentia quae est ex se non potest compendiare chymaeram. ratio, quia impossibilia sunt aliqua, quae non conveniunt in ratione entis, nullam connexionem habent cum Deo, aliae vero quae non conveniunt, Deo repugnantium, ad hoc minime habet Deus potentiam, ad illa vero obliqua. Ratio est, quia ad id habet solum virtutem omnipotentia, quod quia est ex vi ipsius virtutis, cum ipsa virtute coniungi potest, non vero ad id, quod destruit ipsam virtutem.

3° arguitur: Deus habet essentialem impossibilitatem coexistendi cum chymaera, sed impossibilitas formicae est chymaera ergo Deus habet essentialem impossibilitatem coexistendi cum impossibilitate formicae. sed negatio impossibilitatis formicae est formicae possibilitas: ergo Deus habet essentialem ~~impossibilitatem~~ connexionem cum possibilitate formicae. sola maior indiget probatione. Deus habet essentialem impossibilitatem coexistendi alicui, cui essentialiter Deo coexistere repugnat, sed chymaeram essentialiter repugnat coexistere Deo: ergo Deus habet essentialem impossibilitatem coexistendi cum chymaera. maior probatur. quia essentia Dei est causa ea causa, ex qua sequitur non existere Deum; sed ex coexistentia Dei cum illo, cui repugnat essentialiter Deo coexistere, sequitur Deum non existere: ergo Deus habet essentialem impossibilitatem coexistendi alicui, cui essentialiter repugnat Deo coexistere. minor probatur: quia ex eo, cui essentialiter repugnat coexistere Deo est essentialiter incompossibile cum Deo. Pro hujus distinguo maiorem Deus habet impossibilitatem essentialem intrinsecam, cui repugnat ad coexistendum, nego maiorem, extrinsecam repugnantem concedo, vel aliter. Deus habet essentiam intrinsece et entitative, nego, extrinsece, et denominative, concedo. explico. dupliciter potest accipi, quod Deus habeat essentialem impossibilitatem coexistendi cum chymaera vel intrinsece, et entitative

vt denotatiue. in 1 sensu idea signat ppro atq hic Deus habet intra creaturas, quod est excludo chymeras; et in hoc sensu Deus habet intrinsecam repugnantiam cum chymaeris, quia Deus intra creata destruit vg. Deus non est Deus, quia Deus essentialiter excludit non esse suae entitatis; in altero sensu ppro solum signat, quod sit impossibile Deum coexistere chymerae, quod tantum denotative de Deo dicitur, constat quod non habet repugnantiam ex parte Dei solum, sufficit repugnantia ex parte chymerae se tenens, cum ex parte creaturarum chymerarum repugnat coexistere existenti reali, sicut hoc existens habeat repugnantiam ad coexistendum chymerae, simul.

Sed instas, demus existere effectum, qui tal sit lux, et ratio lucis, tunc sic si esset possibilis connexio lucis cum contradictoriis, Deus esset impossibilis: ergo si talis connexio esset possibilis destrueret Deum: ergo Deus essentialiter exigit ne talis connexio possibilis sit: ergo Deus connectit cum possibilitate lucis. Resp. concessa hypothesi, negando ant., ex quo infertur quod in tali casu Deus coexisteret luci et [illegible] rationi, ut patet existentibus ex vi hypothesis, nam licet verum sit, quod quod [illegible] existens non possit coexistere luci non existenti, hoc tamen [illegible] in hypothesi possibili non vero infertur impossibile de connexione lucis, et [illegible] rationis ex quo non sequitur Deum possibilis impossibile.

Dices, eo ipso, quod Deus sit verus et necessarius, infertur legitime consequentia [illegible]: ergo [illegible] possibilitate connectitur. Prob. ant.: eo ipso quod Deus sit verus et necessarius habet hic creata posse coexistere ipso, si non implicet, et non posse coexistere ipsi, si implicet: sed hic argumentum connexionis: ergo [illegible]. Resp. negando ant.: ad prob. distinguo maiorem. eo ipso ille habet hic creata intra [illegible] nego maiorem; intra quoad [illegible], et denotative quoad aliam concedo. Ratio nam ex [illegible] existente [illegible] existente [illegible] debet hic de novo Deus coexistit ipso, vt talis de novo nequit ex [illegible] solum resultare.

Instas. Deus

[illegible]

quatenus est ex se potest coexistere possibili, et non potest quatenus est ex se coexistere impossibili; et posse coexistere, et non posse coexistere quatenus est ex se sunt praedicata Dei intrinseca, ex quibus infertur distinctio possibilis ab impossibili: ergo Deus connectitur cum distinctione possibilis ab impossibili.

Respondetur, Deus posse quatenus est ex se coexistere possibili, nihil aliud est, quam Deum posse existere, et non habere repugnantiam ex se ut alterum existat, hoc est intrinsecum Deo, et non infert alterum posse existere. Deus vero non posse quatenus est ex se coexistere impossibili, est Deum existere; non vero habere repugnantiam ut impossibile existat, id est solum, quod licet ex se habeat existere non habet quod requiritur ut coexistat impossibili, non provenit ex parte Dei, sed ex parte impossibilis; unde Deus non habet ex se quod requiritur ut ex ipso et impossibili resultet denominatio coexistentiae.

Q. V[3] habitus Charitatis sit distinctus a gratia sanctificante — lib 1. dist. 17. lib 2. 26, 27, lib 3. 19. 27. 31. 36 —

In qua difficultate, ut maiori claritate procedam, tripartito offero examinandam, quarum 1a parte litteram Mag. apperiam; aliqua supra ea, illam refixam; in 2a verò meae mentis apperiam; et in 3a si quae tempus tulerit argumenta opposita enervare conabor. Ad 1am

Ad 1am partem dicentiam premissa littera Mag. supponitur 1o quod sicut de fide est existere gratiam iustificantem habitualem nobis intrinsecam, et inhaerentem, etiam certum de fide esse existere in nobis virtutes habituales infusas theologicas scilicet fidem, spem et charitatem habituales, quod constat ex Concilio Tridentino sess. 6 cap. 7, ubi docuerit iustificationem fieri per susceptionem gratiae et donorum, quae dona deinde explicat esse fidem, spem et charitatem: quod ex mente Tridentini constat dari virtutes theologicas infusas, quod autem huiusmodi dona non sint actualia, sed habitualia constat expresse ex Concilio Arausicano 2 can. 20 ubi distinguit inter dona gratiae, quae Deus solus operatur in nobis et dona, quae nos ipsius auxilio operamur his verbis: multa enim in hoc bona, quae non facit homo; nulla vero facit homo bona, quae non patitur Deus, ut faciat homo, — bona autem quae solus Deus agit in homine scilicet virtutes infusas, neque alia supernaturalia bona agit homo cum Deo: quod ex Concilio Arausicano constat Deum infundere hominibus virtutes supernaturales infusas scilicet fidem, spem, et charitatem habituales

Ex quo colligitur certissimum esse apud omnes theologos existere habitum charitatis eodem modo, quo habitum fidei, et spei. Quamvis Mag. stare hoc non admittat, qui in 1 dist. 17 licet admiserit habitum infusum fidei, et spei, voluit tamen charitatem non esse donum creatum et infusum, sed ipsum Deum nobis assistentem, et dilantem, et per appropriationem esse Spiritum Sanctum. Contrarium constat expresse ex D. Paulo 1a Chorinthiorum cap 13, ubi charitatem recenset inter charismata, et dona a Spiritu Sancto nobis distributa, inquit enim: manent fides spes et charitas tria haec. Ubi clarissime charitas annumeratur fidei, et spei. Et clarius constat ad Romanos 5o, ubi inquit. charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum

Vbi manifeste distinguitur charitas a Spiritu Sancto, tanquam donum infusum ab infundente, quod testimonium primum dixistis, si breviter notemus duo. Primum, in eo Paulum non agere de charitate, qua Deus diligit nos, sed de ea, qua nos diligimus Deum. Ita manifeste Aug. de Spiritu, et littera cap 32. Charitas quippe Dei dicta est diffundi in cordibus nostris, non qua nos ipse diligit, sed qua nos facit dilectores suos. Secundum in eo testimonio deprehendere Paulum charitatem habitualem et non actualem solum. Ita expresse Tridentinum sess 6 cap 7 definiens iustitiam habitualem nobis inhaerentem. Hoc enim fit dum charitas Dei diffunditur in cordibus eorum, qui iustificantur, et illis inhaeret, in iustificatione enim infusa accipit homo tria haec, fidem, spem et charitatem, iustitia est fides, et spes habitualis accipit iustificatus per Baptismum de quo Parvulus dicitur: ergo accipit charitatem habitualem et illam sibi inhaerentem. Idem docent ceteri PP. ut Aug. Ambros. Hieronimus, Chrisostomus, et alii, quos refert Belarminus tom. 3: lib 5 de gratia, et libero arbitrio.

Hic breviter perstringemus in hac controversia valde celebri duplicem inimicitiam. Prima enim asserit iustitiam habitualem nullomodo a charitate realiter distingui, quam tuentur Alensis, Ricardus, Scot, Bonav. et Durandus, relati a Patre Suarez 6 lib de gratia, cap 12. Ex recentioribus Belarm. lib 1 de gratia, et libero arbitrio cap 6, et lib 2 de iustificatione. Pater Egidius, disput 21 de charitate dubio 2, Lessius lib 12 de perfectionibus divinis num. 76. Vega in Tridentinum lib 7 cap 25.

Secunda affirmat iustitiam habitualem a charitate realiter distingui velut primariam, et substantialem formam a sua proprietate et potentia, docent D. Thom. Antoninus, Alexander, Caietan. Conradus, Ferrar. Argentina. Capreolus, Egidius, hispalensis, Medina, Soto, et Valen, quos refert, et sequitur Suarez lib de gratia. c. 12. n 1 Zumel 1. 2. q 110 art 4 ad 1. Curiel a. 3 dubio 1. sess. 2. P. Torres 2. 2. disp 68, et Lorca disp 16, qui asserunt utramque esse probabilem, affirmanti tamen in suarum disputationum decursu semper adhaerent.

Huic sententiae libenter subscribo, proindeque ad 2 partem huius tractationis devenienus

illa

illos amplectore, tum q. hii temporibus innuerem, et expressum S. Thomae. Tum q. probabilioribus adversitur. Primus ex Scriptura, quae de gratia, et charitate, ut de donis diversis loquitur. 1 Cor 13. Gratia Dni nostri Jesu Xpti, et Charitas Dei etc. Ad Roma 5. Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spm Stm qui datus est nobis. Primus q. datur Spiritus Stus per gratiam, et postea infunditur Charitas ut fructus illius. Sic ad Galat 5.

2us fundus deducitur ex Decretis.

Nos Innocentius III cap Maiores de Baptismo, et Decretum Viennense in clementina 1 de Summa Trinitate eligunt ut probabiliorem Theologorum illorum, qui docere parvulos in Baptismo infundi gratiam informantem, et virtutes, distinguendo plane gratiam informantem a virtutibus. Item Tridentinum Sess. 6. cap 7 ait iustificationem fieri per susceptionem gratiae, et donorum, quae dona gratia dicta mox explicat esse fidem, Spem et Charitatem, et can 11 non fieri iustificationem exclusa gratia, et charitate de quibus tanquam de donis diversis loquitur. Tandem Decretum Moguntinum cap 7 de iustificatione. Iustitia peccatorum hominis est Dei gratia, et per Spiritum una cum fide simul charitatis in corde diffusio, ac Spes accepit. Ubi clare gratiam a tribus virtutibus theologicis distinguit. Quod si velis Decreta haec tamen ea noluisse quidpiam decernere, sed opinionem theologorum probabilem relinquere: negari tamen non potest illam nostram his testimoniis magis favere, non quia eam definiant, sed quia supponant.

Pr 3us ex Patribus. Nos Aug. de Spu et littera: cap 32 id insinuans ait. Charitas Dei diffunditur in cordibus nostris, non qua nos diligit, sed qua nos facit dilectores Dei, sicut iustitia Dei qua eius munere iusti efficimur et fides, qua fideles facit. Ubi iustitiam distinguit a Charitate, sicut fidem. Dionisius cap 2 de Caelesti Hierarch. sic ait: Si enim divinus hic status divina nativitas est, nunquam ille aliquid operabitur, qui hunc divinum statum sequutus non est. Ac vero nobis quoque ipsis non divinis prius esse hunc natum statum necessarium, ut sic divina humana possimus opperari? Ubi non modo distinctionem gratiae a virtutibus, sed rationem S Thomae exprimit. Dionisius quippe hunc divinum statum obtinemus per gratiam, quae supponitur doceri ad virtutes, quae possumus aliquid operari, sicut supponitur status naturalis humanus ad facultates operandi actiones humanas.

Pr 4o.

P.ª 4.º nostra Cdoā sacre: neqꝫ iustitia habitualis a Charitate, et virtutibus distincta non est impossibilis: quo de facto existit. ant. p.ª quia talis iustitia non implicat ex parte activa Dei, quae infinita est: nec ex parte passiva aiae, quae elevatur per activam potentiam. Rursus non repugnat ex parte tui, quia charitatem distinctas praeparata magis providentia non involuit, quae a charitate distinctis. P.ª 2.º igitur ea 1.º: quia per iustitiam habitualem a charitate et virtutibus distinctam explicatur melius conditio naturae, et participatio divinitatis in nostra natura propria iustitiae habitualis, seu gratiae Sanctificantis. 2.º quia eo pacto ordo perfecte conservatur, statuitur ordini inferiori naturae, et ordini superiori unionis hypostaticae, in quibus simpliciter unicum esse existit primus, quo accidentibus, ac virtutibus accidentalibus origo sit.

Respondeo 1.º contrarijs hoc munus naturae convenire posse charitati, quae quia accidentalis est, potest simul hanc in esse supernaturali constituere, et facultates operandi sibi identificare. Sed 2.º e nullo hoc non repugnet, attamen non ita factum esse ostendo; quia ex natura rei virtutem intelligendi praecedere debet virtutem volendi, nam eo modo, quo intelligimus operando, intelligimus etiam virtutibus operando: sed virtutem volendi non intelligimus ex natura rei priorem virtute intelligendi; nam in Deo ubi omnia connaturalia sunt, sicut per apprehenditur primus, aut saltem non posterius intellectus, quam voluntas, prout productio Verbi, quam productio Spiritus: quo in hoc viatore Charitas non praecedit munere naturae fidei, prudentiae, et aliis habitibus pertinentibus ad intellectum, nec in beato lumen Gloriae.

+ rationē

Confirmo praedictas rationes, nam in statu beatitudinis ante lumen gloriae praecedit aia sanctificata, et grata Deo, ut donis tot aliis propriis amicorum, et filiorum Dei, merito conferatur. Sed supponitur sanctificata, et grata per charitatem: primus non et potius, et in beato, vel saltem non posterius lumen Gloriae, quam charitas, unio, quam dilectio: sicut in Deo, quas per ea dona supernaturalia participat: quo est gratia habitualis a Charitate distincta: At in Patria, et via deificamur, et sanctificamur per eadem formam. Unde Charitas potest, cui munus naturae et habitualis iustitiae non repugnat, identificare sibi nec intellectum fidei, prudentiae, aut Luminis Gloriae. Rursus, ut est recepta Theologia, non implicat, ut aia eodem habitu potens fiat

actus

actus supernaturalis diuinarum virtutum, et illectus ac voluntatis elicere.

Respondeo

1º. opus non esse, ut munus naturae charitati, aut alicui supernaturali dono diuinae. Probatur: nam ut sup. sect. 8, ex quo iudicabimus 2ª prima theologica, ex propria, et probis descripta, negari non potest hos per dona gratiae participare naturae diuinae in ratione naturae: quod ubi nulla implicantia reperitur, conditio propria naturae alicui dono supernaturali adscribenda est. At hoc donum non est charitas: quia existit aliunde a charitate distinctus, nempe gratia habitualis.

Rogauit quis 1º. quare tali dono in Beato, et Christo Domino non infertur habitus fidei, poenitentiae, ac spei, quos infert in puro homine uiatore, siquidem in omnibus eiusdem naturae, ac uirtutibus et subiectum non est speciei diuersae? 2º. quare sicut inducit habitus supernaturales, quos existentes admittunt theologi, non inducat alios possibiles, quos non admittunt v.g. eos, quibus fiant actus respicientes indiuisibiliter duo obiecta formalia diuersarum uirtutum?

Ad 1um dico,

quod gratia habitualis, aut Deus intuitu gratiae infert in anima habitus supernaturales 2ª conditionem, et capacitatis status, in quo anima existit. Cum anima in uia, et patria subsistens per hypostasim propriam et aliunde diuersis prouidentiae conditionibus requirat, ea ratione non eosdem habitus in utroque statu obtinet per gratiam. Eadem ratione anima existens in corpore obtinet potentias naturales, et species impressas acceptas a rebus; extra corpus vero potentias spirituales, et species immediate inditas a Deo.

Ad 2um dico, quod Deus intuitu gratiae infundit in animam eos habitus supernaturales, qui in hoc statu actus communiter necessarii sunt, non autem eos, qui ad actus extra cursum ordinarium rerum, raro quod fiunt, sunt necessarii. Actus autem, qui fiunt a Iusto sine habitu infuso non sunt ex communiter contingentibus, sed rari. Sic Deus ad exigentiam naturae Angelicae species impressas indidit earum rerum, quae in hoc uniuerso existunt, indituris alias species, si in alia rerum uniuersitate conderentur. Praeterea omnes actiones gratiae, sive intra sint, sive extra, quae ab hoc Iusto eliciuntur actus supernaturales, gratia habitualis reddit, et propria est, quia omnia illa intuitu gratiae Iusto donantur: quod ad scopum huius disputationis sufficiens est. Addo autem ad eliciendos actus respicientes indiuisibiliter

obiecta

obta. ficalia duarum virtutum non indigere aliis habitibus, sed sufficere ad illorum
functiones utriusque virtutis, in quibus seorsim sumptis partialiter, et simul sump-
tis totaliter talis actus consistit.

Probatur ex Scriptura effectus proprios iustificantis
charitati adscribi: quod habitus charitatis non distinguitur a gratia, sed forma iusti-
ficante: antecedens probatur, nam per charitatem Deus manet in nobis, ut constat ex illo ad
Rom. 5: Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est
nobis. Deinde nos per charitatem manere in Deo 1ª Joan. 4º qui manet in
charitate, in Deo manet. Praeterea charitas efficit nos filios Dei, ut constat
ex illo in 1ª Joan. 3º videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii
Dei nominemur, et simus. Denique Charitas est omnis virtutis proprie, ut constat ex
1ª Pauli ad Corinth. 13: charitas patiens est, benigna est etc. sed haec omnia
efficaciter conveniunt gratiae iustificanti, proprium indistinctum ab habitu chari-
tatis: quod talis est.

Sed contra insurgo 1º: nam haec testimonia non debent rigorose intelligi de
charitate habituali; sed potius intelligenda sunt de charitate actuali, quae pro-
cul dubio a iustitia habituali distinguitur. Item, inquam, accipienda de Chari-
tate actuali, secundum quod forma iustificans est, secundum quod ad nostram iustificationem disponit. 2º
insurgo: nam Charitas in Scriptura multiplex signatum habet. Interdum
enim signat donum increatum, quo Deus nos diligit. Interdum donum creatum,
quo nos diligimus Deum, sive habitus theologicus charitatis. Interdum donum,
quo nos sumus chari et diligibiles Deo, sive gratia habitualis, quae charus
dicitur, quod gratia teste Calepino et Durando in 1 dist. 17 q. 1. quae omnia distin-
guuntur: quod effectus formalis gratiae iustificantis proprii, qui charitate adscribuntur
non sunt accipiendi proprie charitatis, quae habitus theologicus est, neque reddit
dilectionis Dei, de quo nunc disserimus.

Sed loquimur de charitate ab illa dis-
tincta, quae nos efficit charos, et Deo diligibiles sive de gratia iustificante, quae
charitatis nomine in Scriptura signatur, ut eodem nomine signatur donum
increatum, quo Deus nos diligit, et donum creatum, quo nos diligimus Deum:
id quod apud Patres frequentissimum est, itaque dono habituali, quo sumus in actu 1º
dilectionis Dei: et doni habitualis, quo sumus diligibiles Deo nomen charitatis

in Scriptura

in Sphæra Divinæ est; ideo ubi hæc donanda probantur aliunde esse alitæ distincta, cum nomine charitatis significentur effectus formæ iustificantis proprii, illuminandi, et donis gratiæ habitualis dicti, aliter a dono habitus theologici, quod illiguitur cum per Charitatis signatur effectus, quo summus dilectoris Dei.

Respondetur 2°. Asse-

-rtionis nostræ ex mente Concilii Tridentini sess. 6 cap. 7, ubi cum asseruisset Concilium unicam esse causam formalem nostræ iustificationis, adiungit: hoc iustificari, dum charitas diffunditur in cordibus nostris. Et infrarius addit: in ipsa iustificatione cum remissione peccatorum, hæc omnia simul infusa accipit homo per Iesum Christum cum inserendo fide, spe, et charitate. Nam fides, nisi spes accedat et charitas, nec unit perfecte cum Christo, nec vivum corporis eius membrum efficit. Ubi numerans omnia, quæ nobis iustificatione conferuntur, nullo gratiæ habitualis mentionis agit.

Probatur 3a. inferiorio. Nam certissime Concilium Tridentinum in prædictis testimoniis non asserere, hos iustificari, et fidem vivificari per charitatem: sed dum charitas accedit, et diffunditur in cordibus nostris, quod intercedit propter connexionem charitatis cum gratia habituali: ergo nullo modo infertur ex supradictis gratiæ habitualis identificari cum habitu Charitatis. Quod a Concilio abstinuerit in dictis locis a gratia habituali, ex eo fluit, quod pluribus aliis in locis eius meminit: tum, quod Concilio fortasse ignaris, et Charitatis nomine formæ iustificantis designarent, ut opinionis Theologorum de identitate et distinctione dicti Charitatis a gratia iustificanti habituali probabilis relinquat: ergo ex mente Concilii nihil Doctrinæ nostræ assertioni induci potest.

Alii respondent

nostram esse Doctrinæ menti Sanctorum Patrum; nam D. Aug. lib. de natura et gratia cap. 42 ait: Charitas est verissima, plenissima, perfectissimaque iustitia. Rursus tracta 5 in Ioan. inquit: Charitas est, quæ separat inter filios Dei, et perditionis. Rursus lib. 15 de Trinitate cap. 18 inquit loquendo de Charitate: nullus est isto Dei dono excellentius. Alia plura verba afferuntur ex D. Aug., quæ in eodem sensu possunt induci. Demum D. Bernardus Serm. 83 in Cantica, sic loquitur: per charitatem maritatur anima Deo: ergo ex mente Sanctorum Patrum habitus Charitatis est

forma

froa sanctificans habitualis: pt. cont: ng dicere aliq maritato p Charitatis, et asserere aliq esse Deo gratis iustos et amicos Deo formaliter, ac proinde sanctificatos; sed nil magis facit gratia habitualis sanctificans: ergo non datur finem ad negandum esse iustificatium in habitu Charitatis.

Fateor hujusmodi

+aliquidmo alia testimonia aliq et iurando induxere illectos ad assensum Adversarii Me: Ceterum ut inquit Doctissimus Ripalda disput ultima de gratia habituali PP. loquuntur, et procedere debent intelligi de Charitate actuali, quae a gratia habituali distinguitur Pt. illa ita sic loquuntur, quia revera iustificat, quia ad iustificationes disponit per naturalis connexionis cum illa: ergo minus sanctorum PP. contra nostras illos non exhibit. Deinde contra nostros PP. in Scriptura reperiuntur, sed et iis vocibus Charitatis nunc modo usurpant: quia ipsi donum habitus theologici, quo simus dilectores Dei, ipsi donum gratiae sanctificantis ab illo distinctis, quo sumus diligibiles Deo, illi vero solent idemque cum Charitate tribuunt gratiae iustificantis effectus, non de Charitate virtute theologica, sed de gratia habituali ab illa distincta sunt accipiendi.

Prob. 4º nostra Cl: ng habitus Charitatis non est de
Deinde formalissimo, et essentiali gratiae: ergo gratia sanctificans, et habitus distinguuntur realiter: antecedens: ng entitates quae habent munera diversima, et quorum unum nullo modo involuitur in ratione alterius una non est de Deinde formali alterius: sed habitus Charitatis et gratia habent diversa munera quorum unum nullo modo involuitur in ratione alterius: ergo habitus Charitatis non est de Deinde formali gratiae. Major est certa, minor probatur: ng Deinde formalissimum gratiae est hominem distinguere formaliter iustum, et amicum Deo; sed Deinde formalis habitus Charitatis de se non est reddere hominem iustum, sanctum, et amicum Deo: ergo habitus Charitatis et gratia sanctificans diversas rationes formales involuunt. Minor in qua est difficultas, probatur ng Deinde adaequatum, et formalis habitus Charitatis est hominem reddere potentem ad diligendum Deum; sed Deinde formalis potentis diligere Deum non est Deinde formaliter iustificans, et sanctificans: ergo Deinde formalis habitus Charitatis de se et independenter non est hominem constituere hominem sanctum, et amicum Deo.

Major dubitationem non patitur: sicut enim Deinde formalis habitus fidei est reddere hominem potentem

ad credendum

ad credendum, et duplicem supernaturalem spem, constituere potentiam ad sperandum, ita similiter duplicem ad diligendum charitatem, est reddere hominem potentem ad diligendum Deum. Minor probatur: quoniam peccatorum in via existentium, sunt potentiam ad elliciendum actum contritionis et ad Deum super omnia diligendum: ergo duplicem ille non est proximum formae justificantem. Antecedens probatur: quia huiusmodi capacitas in peccatoribus existentibus ad elliciendum actum contritionis non solo fit per auxilium externum: sed tamen valde probabilis illa quae auxilium fluens internum: ergo constituerentur per illud justi. quia enim hoc auxilium sit fluens habitus a charitate permanens, nihil, quod conduxit, omnem duplicem sanctitatis, si habeat hoc, quod est constituere hominem potentem diligere Deum, cum nulla sit repugnantia quominus posset sit gratia habitualis, unio hypostatica, et unio Beatifica fluens. Imo sequeretur per ipsum assistentiam externam constitui hominem sanctum, licet modo minus perfecto, quam per habitum charitatis, sed duplicem sanctitatis in eo consistat, ut quis sit potens Deum diligere.

Respondent adhuc quod quaecumque conveniunt gratiae, conveniunt etiam charitati, unde non distingui nisi entitatis ab alia necessarie est. Nam gratiae convenit efficere hominem gratum Deo; charitati efficere hominem Deo charum; gratiae remittere hominem peccata, charitati multitudinem peccatorum operire, ut constat ex 1a Petri 4°. Gratiae convenit dignificare opera in gloriam; charitati dirigere illa in ultimum gloriae finem: sed contraria ideo proximum videntur quod nullum habemus fundamentum ad distinguendum gratiam a charitate. Contra primo instructio: quoniam charitas theologica, de qua disserimus, munus non est purgare animam a peccato, et efficere illum Deo charum; sed Deus nobis charum efficit. illud enim charitatis, quae est gratia habitualis. Sit charitati non competit dignificare opera in gloriam, sed ea dirigere in ultimum finem, quod diversum est, nam dirigere in ultimum finem potest convenire spei, quae opera non dignificat in gloriam: ad dignificandum enim requiritur, ut subjectum gratificet Deo, et mundet a peccato; quod charitas non est, et ad summum ea munera non charitati habituali, sed actuali tribui possunt: ergo munus habitus charitatis distinctum est a munere gratiae justificantis.

Respondent 2°, quod quamquam sunt distincta, possunt separari a Deo, cum a gratia, et charitas separari non possint, debet inferri gratiam a charitate non distingui. Quod a gratia a charitate non separetur, constat: nam si separaretur, posset homo decedens in gratia salutem adipisci, quia gratia est semen gloriae. Rursus non adipisci salutem, quia non haberet charitatem: nam teste Paulo

1a Chorint

1ª Corinth 13º. si chat. non habuero, nihil mihi prodest; praeterea sequeretur esse amicus Deo per gratiam et non esse amicus, quia non posset redamare Deum per chat. Resp. quod quamvis verum sit, quod distincta possunt separari, ac per consequens, quod gratia sanctificans ex suo duplici formali potuit separari ab habitu Charitatis; attamen Deus, providentia ordinaria habitus Chatis. connectit realiter cum gratia iustificante, et hac ratione verum est hominem non posse adipisci salutem sine habitu Chatis; non autem hoc potest intelligi de lege extraordinaria Dei, in qua gratia esset ab habitu Chatis. separata, et eveniret quilibet suis muniis exerceret distinctis. 2º inito, quod ut homo sit amicus Deo, opus non est posse proximus redamare Deum, sed sufficit posse connaturaliter redamare exigendo virtutes proximas redamandi, quod conveniret homini per gratiam habitualem abiunctam a Chate, ex quo sequitur testimonium Pauli relatum intelligendum esse de lege ordinaria, in qua habitus Chatis inseparabiliter comittatur gratiam sanctificantem.

4 Respondent 3º

quod si gratia a Chate disiungeretur, esset otiosa in anima, nam illa nec influeret in virtutis actus, cum ad illos virtutes infusae sufficiant; nec influeret in ipsas virtutes, cum habitus Spei, et fidei absque influxu gratiae in patore perseveret: ergo otiosa esset.

Resp. quod communiter dicitur, servire gratiam, ut per modum naturae, et formae substantialis inducat in animam virtutes infusas tanquam suas facultates, et potentias, per quas quasi emanationis, et exigentiae naturalis, falsum est, quod potentiae non disiungantur ab anima: ergo nec omnes virtutes supernaturales a gratia. 2º, quod si ab anima potentiae disiungantur, ideo est, ut substantia non sit immediate operativa, ut est communis sententia DD. rum inquirunt, talis distinctionis assumentibus: Gratia autem cum accidens sit, activa, sive operativa esse potest. 3º quod substantia animae a potentiis distincta diligit, et amat per ipsas earum actus: at gratia non diligit, nec credit per actus Chatis, et fidei: ergo gratia non inducit in animam virtutes infusas tanquam suas facultates, et potentias.

4º Instantia

pereunte natura pereunt proprietates, et potentiae: gratia autem pereunte manent in patore habitus fidei, et Spei. Rursus gratia antecedens, et exigens virtutes infusas non est, quam debita sit habere conditiones naturae potius quam dispositiones; cum dispositiones munus sit antecedere in subiecto formam, et illam sua exigentia connaturaliter

inducere

inducere. ~~Ex hoc~~ non sequitur gratiam a charitate distinctam otiosam esse fore. Nam negotium formae in subiecto non est agere, sed informare subiectum, et perficere: Gratia autem licet, nec virtutes, nec virtutum actus efficiat, perficit tamen subiectum, emundans illud a peccato, et reddens participem divinae naturae, iustum, et pulcrum et amicum Deo. Praeterea munus agit principii quasi efficientis, nempe radicis primariae, ac naturae, ad cuius exigentiam infunduntur a Deo virtutes supernaturales quasi proprietates emanantes ab illa.

Ad 1am impugnationem dico: quod licet potentiae non distinguantur realiter ab anima nunc existenti ~~realiter~~; non implicat tamen animam, in qua ab eius substantia distinctae sint, ut plures communiter dicunt in lib. de anima. Quod ita evenire naturale est, cum potentiae ipsae realiter inter se distinguuntur. At nunc potentiae animae inter se indistinctae virtutes infusae distinguuntur inter se: ergo potentiae animae indistinctae ab anima, virtutes infusae ab habitu generanti formae substantialis munus distingui possunt.

Ad 2am, nego substantiam animae a suis potentiis distinguendo, ut non admittatur substantia immediate activa; sed quia anima limitata est universalis virtutis est, ut sola absque concursu potentiarum in tot actiones genera non sufficiat. Nam licet anima a suis potentiis distinguatur, actus vitales immediate efficiet cum illis, ut etiam ostendunt plures in libro de anima.

Ad 3am dico quod Gratia non gerit munus passivum naturae, quae non credit, nec sperat per actus spei, et fidei; sicut neque habitus fluentes ab illa; hoc enim non agentis, sed recipientis munus est. Gerit tamen munus quasi activum naturae inducendo sua exigentia virtutes in anima. Quare efficit mediate actus sperandi et credendi interposito habitu supernaturalium concursu. Ad 4am respondeo communiter habitus spei, ac fidei non conservari in peccato connaturaliter, sed praeternaturaliter, quia decedunt gratia connaturaliter debebant decedere. Praeterea dico aliquas esse proprietates indifferentes conservari; et esse cum forma substantiali et sine illa quia licet forma exigat determinate tales proprietates, tamen proprietates non exigunt determinate originem et conservationem a forma v. g. calor, ut dicitur, qui est proprietas manans a forma ignis, casu quo non supponatur existens in subiecto; potest nihilominus sine forma ignis in subiecto conservari. Cuius conditionis esse possunt habitus fidei, et spei. Ad postremam rationem dico, gratiam non habere rationem conditionis,

sed substantialis

P subtalis fror. Itz q habitu Chay, et fidei nobilior e. Itz q velut generalis et ad oes actus, et habitus supnaturalis indifferens prius in aiq inducitur.

Q a gratia sanctificans altiores pfectionis gradus inter Spus Sti dona, et intra alia Dei beneficia habeat, ac proinde q superet chaz, et ab illa rlitr distinguatur pro inducendo Separatione intr habitus grie et Chay, quoad essalis perfectione. q ita suadeo: q ita Separatur gratia ad chaz, sicut essa ad ppietates suas. Itz q e participatio diuine essentiae qua excellentiori rone, qua habitus chay. quauis n. in Deo, sicut in re oia sint ides, ita etia sint equs pfecta, nihilominus tn rone Vnus atributus e excellentius alio, et in intus Depicta, ut altius atributus, qua voluntas. Vnde recte colligimus lumen glie, q e pfecta participatio diui intus, seu sciz, esse pfectius chae. Ita q essa Diua, tn se Depta sub pfectione rone illigita, qua sub rone amoris: q gratia creata, qua e participatio diuitatis tn se, et, ut nata quodam, e pfectior, qua chas, qua e participatio amoris. Et hoc etia ostendit effectus fmalis grie, qui est facere hoe Deus per participaoe et filius Dei adoptiuus, et contra dare intus ius hereditarium ad glia, qui n uidentr propu tribui particulari habitui chais, g altior et nobilior e gratia sanctificans, qua habitus chais: g rlitr distinguntur.

Rursus gratia e oes uirtutis prius et radix, ut ait D thomas dicta q. 110. art 3o ad 3, et art 4 ad 1z. Q illigit etia respectu chay: q sentit esse pfectiore illa. Vnde q. 14a de Veri-tate: art 4 ad 6, dixit gratia esse pfectiore tn oes uirtutis. Nec tn hoc obstant, ut dixi, qua de pfectione chay dicuntur a Paulo, et Aug., q so Separant chaz ad ceteras uirtutis siue in habitu, siue in actu: n Stexunt a chaz cu gratia, q nec habent operationes diuersas, neque de distinctione harz qualitatis clare loquuntur.

2o Separari solet gratia cu lumine glie, et, visione beata. et a qua de gratia diximus, attente Stradicentr, uidetr preferenda in essali pfectione etia illis donis glie, q etia ad illa Separatur, ut essa ad pot, et operaos. Neq obstat, q visio reddat hoe beatus, et n gratia, q inde so Seludit visione excedere in mo fmandi tanqua actus tn et ultimus, inde uo n sequitur, q in essali rone sit pfectior. Nam et ipsum lumen pfectius e in genere entis, qua visio, et n ita

sit n̄ra frōalitr̄ distincta, q̄ n̄ ē operatio n̄ra, ut sit perfectio, sat q̄ ē, q̄ beatificat effective tanquam proxima connaturalis, et proximum principium visionis. Ex hac ratione ergo gratia ē perfectior, q̄ ē principium radicale operationis luminis, et virtutis, cui talis beatitudo debetur, tanquam illi maxime connaturalis. Unde etiam fit probabile hanc qualitatem gratiæ esse summæ perfectionis et excellentiæ, quæ in qualitate creata cogitari potest, q̄ nulla species beatitudinis excellentior cogitari potest, quam illa, quæ in visione clara Dei consistit: q̄ nec potest cogitari esse divinæ participationis excellentius illo, cui beatitudo illa ē connaturalis: q̄ nec proinde qualitas excellentior illa, quæ tali esse divinum præbet, cogitari potest. Unde etiam aliqui Thomistæ excedimus, nec illius perfectiorem qualitatem aut beatitudinis speciem esse communicabilem: q̄ signum ē n̄ esse possibilem. Quæ dicto illegantia de humana creatura, ne fortasse in thesauris divinis aliud opposi aliud latet.

3º solet diversi qualitas gratiæ cum substantia animæ rationalis, vel Angeli, quæ operationis ahnost D. Thomas q. 110 art. 2 ad 2, et respondet gratiam eo modo esse minus perfectam, q̄ ē accidens, sed quantum eo ē expressio, vel participatio divinæ bonitatis, esse perfectiorem; et in q. 113 art. 9 dicit ex parte operis facti maius opus esse iustificationem impii, quæ terminatur ad bonum æternum divinæ participationis, quam sit opus creationis cæli, et terræ, quæ terminatur ad bonum naturæ mutabilis, et in 4 dist. 49 q. 1 art. 2 quæstiuncula 1 ad 3 dicit gratiam, licet in ratione accidentis sit minus perfecta, quatenus ordinatur ad aliquid extra, id ē ad perfectum conjungendum animam cum Deo esse perfectiorem, et hoc modo inquit D. Thomas, beatitudo creata et gratia per huiusmodi est aliquid nobilius nata animæ, cui inhæret. In numero gratiarum in 10 de gratia sanctificante, id etiam de aliis virtutibus, et donis infusis sentit esse perfectiora, quæ anima; q̄ etiam de Charitate expresse dixit 2. 2. q. 23 art. 3, ubi ibi generaliter ita declarat, q̄ licet accidens secundum suum esse, id ē, secundum suum modum essendi accidentis sit inferius subiecto, nihilominus secundum speciem rationem potest esse perfectius suo subiecto, si non manat ex principiis suis, sed ab alia superiori natura, cuius sit participatio, et hoc modo, inquit, Charitas est perfectior, quæ anima.

Non explicat a D. Thomas his in locis, quis excessus sit maior, neque absolute loquendo quæ identitas

perfectior

perfectior gratia, quam anima; Ita in 1° dist 13; art 1 ad 6, simpliciter praefert argumentum charitatis, quod in unaquaque re ipsum esse nobilius est, quam cetera, quae superadduntur post ipsum esse, ex Dionysio cap 5 de divinis nominibus. Charitatis illi sequuntur Caietanus in 2.2, ubi supra. Alii vero Thomistae contrarium sentiunt Aragonius in 2.2 dicto art 3, dub ultimo, qui id confirmat testimonio D thom. 1.2 q 113, ubi dicit bonum gratiae unius maius est, quam bonum naturae totius universi, ubi habetur hoc verbo minus considerat, ut semper ante oculos habeantur. Sub bono naturae etiam subito anima comprehenditur; ergo ex illa D thom. maius, id est, melius, et excellentius est gratia quam ipsa anima, idem tenet Valentia 2 tom disput 8, ubi adducit plura testimonia SS Patrum, et elegantissima verba Aug ~~...~~ serm 15 de verbis Apostoli cap 5. Melius est, inquit, te iustum esse, quam te hominem esse, si hominem te fecit Deus, et iustum tu te facis, aliquid melius facis quam fecit Deus: ergo iuxta Aug. gratia, quae dat esse iustum, perfectior est quam anima, quae dat esse hominem. Quod confirmat optime hac paritate: nam perfectius est esse Deum per participationem, quam esse hominem per essentiam seu naturam: per gratiam constituitur homo Deus per participationem, non vero natura: ergo perfectior, et excellentior est gratia, quam natura animae radix, vel Angeli, et consequenter donum excellentius in ordine supernaturali.

4 Quod gratia, et charitas possint de potentia absoluta separari, efficaciter suadetur ab eximio Suarez. Nam nulla est repugnantia in huiusmodi separatione, quia sunt res distinctae, et in effectibus suis non habent inter se essentialem dependentiam: quod licet habeant proportionem, et connaturalem quemdam vinculum, propter quod de lege ordinaria Deus non separantur, nihilominus potuisset Deus unam sine altera dare, vel conservare, et hoc supponit D thomas q 27 de veritate art 2 ad 4. Quod duobus modis posset fieri. 1° suspendendo charitatem sine gratia, et de hoc casu tractat D thomas in dicto loco, ubi sentit, hominem habentem solum habitum charitatis sine gratia, non fore satis idoneum ad merendum de condigno vitam aeternam, quod est valde probabile. Tum quia deesset tali personae praecipua dignitas necessaria ad tale meritum ex parte operantis, nimirum, quod sit factus Deus per participationem; tum etiam; quia illi homini non deberetur vita aeterna, ut hereditas, quia non esset intrinsece constitutus filius adoptivus, quia non haberet naturae Patris participationem; meritum autem de condigno supponit hoc ius filiationis, et in eo fundatur. Hoc autem intelligendum est de connaturali ordine talis meriti; nam si Deus alio ordine

constitueret

ultimum voluisset, et praemium illud sub conditione talium operum promittere, non deesset in operibus ex charitate procedentibus proportio ad praemium ob aliquod meritum de condigno sufficiens, quamvis non tam perfectum, quantum nunc est propter rationes dictas.

2° possunt illae qualitates separari infundendo gratiam, et non habitum charitatis, ut de facto fortassis Magister sensit, qui licet negaverit charitatem creatam, non vitat gratiam etiam negasse. Tunc gratia ex parte sua haberet sufficientem condignitatem ad meritum, et hominem constitueret filium Dei adoptivum, et haeredem, ac proinde etiam redderet sanctum, et quantum est ex se, a peccato immunem. Solum quia careret homo proximo connaturali principio diligendi, et perfecta virtute operandi, et ex hac parte non esset homo tam perfecte iustificatus, sicut modo est, posset tamen Deus per auxilia efficientiam habitus supplere, et tunc opus esset perfecte meritorium, quia opus ipsum in se esset aeque perfectum, et in persona operante esset sufficiens condignitas, et conditio illa, quod actus eliciatur per habitum charitatis, non est tamen necessaria ad meritum de condigno.

Ad 3um respondeo distinguendo argumentum 1°. Contra nostrum Magistrum: non actus charitatis simul cum habitu est forma sanctificans: quia actus charitatis de se sanctificat formaliter: ergo habitus charitatis erit etiam forma sanctificans. Contra insurgo: non contritio perfecta de se impetrat moraliter a Deo remissionem peccatorum; sed si esset formaliter forma iustificans, non posset impetrare illam moraliter: ergo actus contritionis non est forma sanctificans, ac consequenter nec habitus. Minor ex se manifesta est; quia non impetrat moraliter ab alio, quod independenter ab eius favore existit [illegible], et cum ipso actu impetratorio: ergo si actus contritionis esset forma iustificans, male diceretur de illo esse impetrativum remissionis peccatorum. Maior vero, ex qua disputatur, probatur ex Tridentino sess. 14 cap. 4, ubi docet contritionem aliquando impetrasse veniam peccatorum. Ubi de contritione complectente perfecta, et imperfecta loquitur, ut [illegible] probat aperte ipse contextus, et communis expositio theologorum, et Patrum, nam Augustinus in Ps. 50 loquendo de Ninivitis haec verba profert: de incerto poenitentiam egerunt, et certam misericordiam meruerunt: ergo ex mente Concilii, et Augustini vitat actus contritionis, et charitatis esse impetrativus sanctificationis, non ideo forma sanctificans.

2° insurgo: non actus contritionis de facto non iustificat peccatorem, nec destruit formaliter peccatum independenter a gratia habituali; sed si esset forma sanctificans, independenter a gratia habituali

habituali sanctificarit, et destruxerit formaliter peccatum, prius quam gratia sanctificaret: ergo actus contritionis non est forma sanctificans. Minor probatur: quia contritio prius inhaeret animo, quam gratia habitualis tribuitur animo ob causalitatem formalem sibi essentialem, quam seclusso favore Dei tribuere potest. Neque satisfaciunt, si dicant gratiam habitualem praecedere contritionem in genere causae efficientis: quia licet gratia praecedat contritionem in genere causae efficientis, tamen contritio praecedit gratiam in genere causae materialis. Destructio enim peccati non est effectus gratiae, ut efficientis, sed ut receptae in anima in genere causae materialis; nam receptio et informatio animae est causalitas formalis depellendi ab anima peccatum: ergo si contritio prius illigitur recepta in anima in genere causae materialis, quam gratia habitualis, prius etiam illigetur destruens peccatum, quam gratia.

Contra denique quia licet gratia et contritio quoad infusionem, et primarium effectum mutuo se ordine praecedant, tamen quoad effectum secundarium, et expulsionem peccati formaliter simultanea sunt, ac proinde se habent, ac si altera in alteram nullam causalitatem exerceret: ergo sicut utraque formaliter expelleret peccatum, ubi ambae in eodem instanti mere concomitantes essent absque ordine prioris, et posterioris, ita, et modo quando in effectu secundario depellendi peccatum simultaneae sunt, et nullam altera in alteram causalitatem exercent. Dices non potest utraque concurrere in actualem iustificationem, et expulsionem peccati tanquam duae causae formales inadaequatae, sed adaequatae: contritioni autem non potest tribui de facto actualis iustificatio tanquam causae adaequatae: ergo actus contritionis non est forma sanctificans: ergo similiter nec habitus charitatis.

Arguitur secundo. quia gratiae necessitas tota sumitur ex operatione; si enim ad bene operandum non esset necessaria gratia, nunquam esset cogitatum, vel praedicatum gratiae habitum per se infundi fidelibus necessarium, nisi in nobis essent operationes aliquomodo supernaturales, quae sine virtutibus supernaturalibus fieri connaturali modo non possent. Sed gratia, quae sit forma distincta a charitate ad nullam operationem necessaria est, quia ad omnia opera gratuita sufficiunt virtutes, et dona supra numerata: ergo non esset necessaria gratia, si distingueretur a charitate.

Respondetur negando maiorem, quia potest esse vera de gratia actualiter, et proxime adiuvante, non vero de quacumque gratia informante, quae praeter suam perfectionem, seu quae effectus formalis potest esse necessaria saltem necessitate connaturalitatis,

quae

quæ sufficit, q[uia] neq[ue] in virtutibus infusis maior necessitas invenietur. Unde mi-
rum quis est, q[uod] si nulla esset operatio supernaturalis in substantia, quæ per se, et ex natura
sua postulet supernaturalia auxilia eiusdem ordinis, ut fieri posset, non essent
necessariæ virtutes infusæ, quibus connaturaliter fieri possit, et multo minus esset necessaria
habitualis gratia, quæ nullus esse divinæ participatus nobis communicaretur, quia
non daret esse effectus, et quasi substantiale, nisi propter aliquas operationes. Supposita a
operatione supernaturalis ordinis, sicut ex ea colligimus necessitatem virtutum gratiæ,
et gratiæ virtutum infusarum, quæ sunt proxima principia connaturalia talium operationum, ita
etiam colligimus dandam esse aliquam gratiam, quæ sit quasi forma natura illius
ordinis, et quasi principale et radicale principium talium operationum, cum, et consequenter
habitus, et auxilia connaturaliter debeantur.

Arg. 3°. non sunt multiplicandæ entitates in
rerum natura absque necessitate, ut est commune proloquium inter Philosophos; sed nulla
est necessitas distinguendi gratiam a Charitate: ergo male distinguitur habitus Charitatis dis-
tinctus a gratia. Minor probatur: quia in naturalibus potentiæ non distinguuntur realiter a natura,
cuius sunt potentiæ: ergo similiter nec in supernaturalibus, in quibus gratia est natura, et charitas potentia:
ergo realiter identificantur gratia, et habitus charitatis. — Respondetur negando
assumptum: quia licet in naturalibus potentiæ non distinguantur vel realiter a natura, tamen in supernaturalibus
debent distingui; namque fides, et spes realiter distinguuntur a gratia: ergo et charitas; unde
patet dari necessitatem distinguendi gratiam a Charitate, quam Deus scit, quidquid
sit, an ea lateant nos, quæ ratio, et necessitas forte potest esse, vel velle
Deus ostendere, naturam suam esse participabilem non solum per naturam identificatam cum
potentiis, qualiter participatur in ordine naturali; verum etiam per naturam non identifi-
catam cum potentiis in ordine supernaturali.

Arg. 4°. quia vel gratia a Charitate distincta est in essentia
animæ, vel in potentia, non potest esse in potentia, quia deberet illam complere, et inclinare ad aliquam
determinatam operationem, namque perfectior recipitur in perfectibili ad modum eius. Neque etiam
videtur esse posse immediate in essentia animæ, quia nullus determinatus, et quasi specificus
effectus potest illi conferri. Quia hic effectus sit esse gratum, vel dilectum, ut tenet
se ex parte obiecti, seu personæ a Deo dilectæ, nihil aliud significat, quam esse
bonum, quod prædicatum de se transcendens est, et suo modo per quamcumque virtutem ex parte
conferretur, per charitatem censetur simpliciter dari, quia virtute continetur, et nihilominus

in

in singulis determinatis peculiaris effectus, quos unaquaeque efficit in ordine ad suae operationes. In ista autem anima non potest illi sic specifica efficere determinatos effectus bonitatis: quoniam nec specialis fiorum gratiae, quae illa peculiari modo amabilis, et gratos reddat.

Respondeo non esse difficile illustrare, quod gratia, licet sit in essentia animae, peculiari modo faciat hominem sanctum et bonum, non quidem inclinando ad peculiarem operationem virtutis: sed efficiendo animam quoddam esse, cui sit connaturalis omnis virtutis infusa, eiusque operatio, et dando virtutibus animae ad influendum suo modo in omnia huiusmodi opera virtutis.

Solet haec quaestio disputari sub hoc titulo An gratia sanctificans aliqui qualiter distincta a virtutibus, et spiritualiter charitate. Nos dicimus quoniam nulla est neque esse potest controversia inter Catholicos, qui consentientes moraliter moraliter peccando gratiam et charitatem amittunt, non fidem et spem, nisi per quandam poenam illius specialiter gratia.

An Demones et animae in alia vita puniantur igne Corporeo et quo modo pertinet ad hoc quaestio est in 4 dist. 44. 21. Magistro et alii dist. 16 libri 2i

In qua, ut maiori claritate quedam tripartitas offeram, inquam 1o doctrinis huius partis literas aperiam Mag. stas referam et aliqua supponam, in 2o mentem meam aperiam fulcitam autoritatibus et rationibus. et in 3o ...

...as huius doctrinis parte illustrissimus Petrus Lombardus Episcopus Parisiensis etc. ... Demones ad...

Suppono 1o contra quosdam antiquos Philosophos Pytagoram, Epicurum, Ciceronem in tusculanis, Plinium lib. 2 c. 63, Avicennam 9 Methaphis. c. ultimo, qui poenas vitae futurae negabant; Demones, et damnatos post eorum ... puniri duplici poena, una, quae consistit in perpetua Carentia visionis et amoris Dei, et in dolore et tristitia ex cognitione talis Carentiae resultante in eorum voluntate, haec est poena quae in ... damnatis et ... ut quaelibet alia sit mitior et tolerabilior, et ideo poena damni nuncupatur. rursus puniuntur alia poena quae poena sensus dicitur, quae consistit in cruciatu, quem percipiunt ex incarceratione in inferno ab igne ibi existente.

Suppono 2o contra Philonem lib. de ... et Plures Lutheranos, et ex Catholicis ... Catharinum lib. de praemiis bonorum, et suppliciis malorum, qui iudicarunt ... damnatos non vero igne sed methaphorico, poenas ... ... methaphoricam igne indicatam cruciatum, ignem inferni qui paratus est Diabolo et Angelis eius, esse verum ac proprium ignem corporeum. hoc suppositum est probe veritas Catholica quae nullam patitur dubitationem, constat ex pluribus ... ... locis, ex Deuterono. 32. Iudic. 16. Psalmo 10. Ecclesiast. 7 et 21. Isaiae 3. ex Matheo pluribus in locis praecipue Cap. 25. ubi inquit Dominus damnatis ite in ignem aeternum, qui paratus est Diabolo et Angelis eius,

Constat etiam manifeste ex 2 Petri Epist. c. 2 ubi inquit: Deus Angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos, de quo vero et physico igne aiebat Dives in tormentis existens, crucior in hac flamma. Idem sonat Aug. lib. 21 de civitate Dei c. 10 ubi inquit: adhærebunt spiritus incorporei corporeis ignibus cruciandi. et Greg. 4 Dialog. c. 29 ait corporeum esse non ambigo. Sed scripturæ sacræ debent intelligi cum proprietate quo commode fieri potest ut docet Aug. lib. 8 de gen. ad litteram. Ex quibus. sectio 4: ergo manifestum est de fide Divina spiritus et hos damnatos cruciandos esse in inferno vero igne physico et corporeo.

His breviter præsuppositis tota difficultas inde reducitur ad investigandum quomodo puniri possint spiritus mali igne vero corporeo. cum hic non possit sua activitate pertingere ad excellentiam naturæ spiritualis. cuius difficultas adeo difficilis visa est, ut plures admirantes, illius rationem reddi non posse. hi sunt Durandus in 4 dist. 44 q. ultima, Cardinalis Bellarm. lib. 2 de purgatorio c. 12. Lorantius ... q. 64 art. 4 disp. 5. Vazq. et alii et nonnulli in dubitando valde ex Aug. lib. 20 de civit. Dei cap. 10, ubi ait, miris et ineffabilibus modis ignem illum torquere. unde Hugo Vict. lib. 2 de sacramentis p. 16 c. 3, ait. quomodo, inquiunt, animæ sine corporibus ardebunt corporaliaque pati poterunt? Quid dicamus, nescimus quomodo hoc fieri possit, numquid ideo verum non est, quia nescimus, quomodo est?

Et alibi paulo sub q. c. 11 in simili ait, nec mireris, opus Dei est hoc, opus mirum est, sed non ideo falsum quia mirum est, et verum est quia mirum est, nec enim sit mirum, quia opus Dei est, non est mirum si mirabilis mirabilia operetur. Sed quamvis abstracta videatur ... pœna spiritibus inflicta ignis, nec possit nobis certo constare non ideo penitus desistendum erit ab aliqua disquisitione, talem ut inter varios dicendi modos, magis verisimilem eligamus, sicut

ut

ut loquitur Suarius Noster lib 8. c. 14. n. 3. ad aliqua talis
praeter extra ... huius poenae dignoscenda. Nam cum Beatamus ex
Doctrina revelata ibi dari veram actionem ignis, sufficienter colligimus
eam illius esse veram actionem, et licet ad praementum aliquo modo et
ad aliquam speciem pertinere debere.

In qua adeo abstrusa Theol.
praeinquam non refferam, neque enim in omnibus in nobis immorandum
sagio ita asserit, sive excludit realem actionem, solumque admittit appre=
hensionem, qua Daemones apprehendunt ignem ut sibi disconvenientem
quare noxius illis apparet, ut nullum corporeo nocumentum inducat.
hanc opinionem insinuat Albertus in 4 dist 44 art 20 ad ultimum
et art 34. favet S. Bonav.ra in 4 dist 44 p 2 art. 3. q. 2. sed haec
ita non placet. 1o: quoniam intellectus Angeli non potest sic decipi, sicut
nos, qui falsa imaginatione cruciamur. Deinde ut dixit Aris in lib. de
anima apprehensio, seu imaginatio non movet affectum, neque Catamorem
seu existentiam nisi ad iudicium perveniat: ergo ad causandam vehementem
daemonum afflictionem non sufficit simplex apprehensio, sed requirit iudicium
de vehementi malo, quod praesens est, et ideo torquere iudicet, sicut
timor efficit supponit iudicium de malo futuro. Sed Angelus sic pati
deordinatus non potest naturaliter iudicare, ignem sibi nocivum esse
si revera non noceat, nec Deus imprimit talem errorem mentibus
daemonum, ne sit author mendacii: ergo si nihil noceat ignis Angelo
non potest hic ignem apprehendere ut sibi disconvenientem

2a 2o quia contra hanc
stat non tam ignis spiritus cruciaret, quam ipsismet sua cogitatione torque=
rentur, quod non consonat sacris scripturis et S.S. Patribus ignis cruciatum expen=
dentibus. praecipue Divo Greg.o Moralium c 38 dicenti. reue
infernum claustra tenebrosa terra nominantur, quae eos praemendos
accipiunt, nequaquam transitoria, seu phantastica imaginatione, sed
ultione solida cruciant.

Item ex S. Greg.o 4. Dialogorum c. 29. ubi
de spiritibus, qui cruciantur in inferno, inquit. ignem namque
eo ipso quod videt, ergo cremari se aspicit, cremat: ergo spiritus
cruciari dicuntur in inferno per apprehensionem ignis ut sibi

dis

discriminantur, et quamvis ignis noxius illis appareat.

sed 3a e qa D.

Greg. in predicto Cap° satis explet mentem suam. dum inquit igne visibili ardorem ac dolorem invisibilis trahit, et per ignem corporeum mens incorporea etiam incorporea flamma cruciatur, ubi ut refferat cruciatam daemonum in congelationem, quam cum sit spiritualis dicit a Greg° ardor invisibilis et incorporea flamma, cum sicut dicit, flammam ab igne corporeo desumbat, sic etiam docet operationem spiritalem ab ipsomet igne provenire, quod magis expressit subdens, quamvis colligere ex dictis evangelicis possumus quia incendium anima non solum videndo, sed etiam experiendo patiatur. quid clarius?

Quia vero corporeum ignis non inducit naturaliter dolorem nisi medio sensu tactus, ideo declarat illam afflictionem spiritus ab igne non fieri medio tactu, sed apprehensionem, seu visionem mentalem non tamen sine qualitate aliqua, unde illam procedente, quam dolorem inferat, et ideo cognoscit esse dolorificam, quod significat illis verbis, quia cremari se aspicit, crematur: non solum quia videt ignem, sed etiam videt se ab igne cremari: quare cum ratione illa facit hunc sensum, quia videt se cremari actione physica, et vera; crematur vitaliter, id est, affligitur et dolet de actione dolifica.

2° Ita ponunt actionem ignis in daemones, non realem, quae produceret calorem in illis, sed intentionalem quae produceret species intentionales cogentes ad apprehensionem valde contristantem ipsos. sic Albertus, qui tribuit igni producere hanc speciem ut intentionem Ferr. ita sentire videtur Henricus quodlib. 5 q. 7 earum species istam ab igne productam impugnat S. Thom. 4 contra Gentes Cap. 9. 1°: quia Lucifer videt talis species, nam itemque habet species rerum naturalium sibi congenitas, per quas dum obiectum est possibile, cognoscit illud abstractive dum vero existit, cognoscit illud itemque intuitive, nec per damnationis statum fuit privatus his speciebus

2°

qa n egot nova specie ab igne producta, qua reprimat igneȝ, queȝ actu existeȝ p speciē inditaȝ ignis cognere poult sp̄es vt premittẽ, nec apparet quid aliud possit in istā ssa. expar iximentalis, quaȝ volant, separatio delineare

2o impugo Pro hanc sniaȝ. qa nalit negut ignis producere pe specieȝ spualeȝ in Angº, qa nec Corpus e nalit actiuuȝ in spūz, nec Angus hat intus agennz ad educendas species axiby sensibilibus, nec talia obtu malia possunt eīaȝ p olas excitare intus Angi, qa non prabent olas mōi medijs sensibus, quos Angus n het. rursus qa Aug lib 21 decivit e C 10 Daemones ab igne nalit n patiunt aliquid, nec possunt cruciare, id exeo, quod in nostr nalit experimur, cuȝ anima spualis afflictiez Corporis dolet; manuducimur ad credendum, quo Deus verā bt mirā modis cruciare spes p igneȝ: ḡo talis species producta ab igne in Ango sino repugnat.

Da e 3o: qa It possit Deus ignem assumere vt instruȝ ad producendas species, difficile videtr, p impressioȝ speciei intelligibilis torqueri spus vt arguit s thom. ubi supra: ḡo talis mōus torquendi spus e impercetibilis probat ary: quoniaȝ cuȝ talis species sit forma intentionalis, potius perficiet, quaȝ affliget intus, vt patet in alijs speciebus Angorum & nostris, naȝ species constit intus intelligeȝ in actu 1o & nulla aliā perficie nali illuȝ probat: ḡo difficile sino apparet torqueri spus pe p impressioȝ talis speciei intelligibiles.

Ait Egidius Rom quodli 2 q 9 & quodli 4 q 15 impressioȝ intialȝ qd sit afflictive a quo istius intrusio ea n pendet, id solus quoad operatioȝ n Cesare dolorȝ, ideoq mōuȝ intus posse, cuȝ ab intra agente rejicit species eductas ex phantasma n dolere, ḡo n pendet a phantasia

in suo esse, sed solum in operari; ceterum quod impressio fit ab agente, a quo pendet intus in suo esse, tunc si sit impressio praeter-naturalis, causare dolorem; sed intus ignis pendet a Deo in suo esse ergo impressio ignis, quae in illo fit ab igne virtute divina in-feret dolorem magis intensum, quam dolor proveniens ab igne naturaliter cremante.

Ceterum haec ratio non concludit: nam dependentia Angelorum a Deo in suo esse vel, nihil refert ad recipiendum dolorem per speciem a Deo productam mediante igne, si species ipsa non sit contraria scilicet disconveniens Angelo: ergo falsa est dicta solutio. Probatur antecedens: quia si effectus non laedit, scilicet male afficit recipientem, parum refert, quod ab hac, scilicet ab illa causa procedat, ut causet dolorem, sicut etiam si nimia calefactio scilicet calor causet dolorem, non est quia procedit ab igne vel a sole, vel a Deo, sed quia talis calor est ita disconveniens homini ut inde dolorifera qualitas resultet: ergo dependentia speciei a Deo in suo esse nil refert ad recipiendum dolorem medio igne.

3a Sententia

Dicitque a Deo hac ratione adstringi spiritus damnatos poenam aeternam tunc sustinere subire per quandam alligationem, qua sic alligantur, et detinentur in inferno et in igne tamquam in carcere et miseria sua, ut nec inde expedire se, nec liberos suos actus, ubi, aut quomodo voluerint agere permittantur ex quo maxime cruciantur, et affliguntur. Haec sententia tribuitur Doctori Angelico in 1a parte q. 64 art. 4 ad 3um et 4um et pluribus aliis locis, in quibus consentiunt Capreol. Caiet. Ferrara et communiter Thomistae moderni ut videre est apud Vinc. Ferre tomo 3 in 1am partem tract. 18 de Angelis. ubi asserit nil certum posse deduci ex mente Doctoris Angelici in hac materia. pendentiam hinc mea dissentiendi non mihi placet, quia multum

displicet

Pluribus DD. ut Henrico, Toto Viguerio, Malomo Juenino Jansenio. Lessio de perfectionibus Divinis lib. 13 c. 30 ex quibus sic insurgo contra praedictam viam

1° ex Jansenio qui expendens verba Christi in Matheo 8, illa referent. mittite illum in tenebras exteriores, ibi erit fletus et stridor dentium, et ibi inquit hic Aut. vident diriguntur detentio in tenebris, et acerba poena sensus ibi sustinenda. ergo poena sensus non consistit in propinquitate illa allegata, sed in igne

2° ex Apocalip. 20. ubi dicit, missus est in stagnum ignis et sulphuris, ubi et bestia et pseudoprophetae cruciabuntur die ac nocte. et in cap. 2 non solum dicit audientibus tradidit sed etiam cruciandos, unde D. Cyprian lib. ad Demetrianum cap. 3 ipsius carnem dixerit poena ignis dicens: manet postremum carnem aeternus et ignis flamma, et poena perpetua

Idem satis innuit Greg. 4 Dialog. cap. 29. aliique PP. satis exagerarunt illam poenam ignis, et sic illam describunt, ut non sit possibile de sola dimensione fuisse locutos. quapropter Anglus, et Malomus sunt dicunt non tenuisse PP. solam detentionem in igne tot exaggerationibus proponunt, loquendo facto fallum supposuisse terminum, ut piis metum incuterent, quod nefas est existimare.

3° insurgo a ratione. nam illa allegatio non satis explicat poenam sensus malorum spiritualium ergo non est ad mittenda. probatur ant. quia allegatio ad ignem dicit unionem cum igne vel cum loco inferni, ubi est ignis, vel cum utroque simul, non possunt aliud excogitare, sed immortuus non dicit conjunctionem cum igne, nec cum loco inferni, nec cum utroque simul: ergo praedicta allegatio non explicat poenam sensus damnatorum. probatur maior quoad 1am partem postremum quoad aliam probatur · quoniam Daemones, qui facere

Virgaorum, quibus ab Apost. rectoris potestatis vocant, et hos tentant nullam habent connexionem cum igne, alioquin eorum ignem viderentur comburerentur et inflammarent totam aeris regionem, nec eos quaerunt ad tentandum accedunt: id enim habetur communis experientia comprobatum est; ergo non habent praedictam alligationem cum igne

Quoad 2am partem probatur quod illi non habent connexionem cum loco infernali: patet quia tales spiritus damnati non possunt esse simul in aere et in inferno, alioquin essent in duplici loco distantissimo: ergo praedicti spiritus non habent alligationem ad locum infernalem. Unde sequitur, alligationem ad ignem non dicere connexionem cum igne et cum loco inferni simul: cum praedicti spiritus procul distent tum a loco inferni, tum ab igne: ergo alligatio ad ignem non satis explicat poenam torquam talium spirituum, siquidem paene innumeri poenas sensus patiuntur absque praedicta alligatione.

Dices illos rationes, quia praedictos spiritus scire se aliquando alligandos esse ad ignem, hoc tali eos cruciare ac si de facto de praesenti essent alligati. Id destruitur 1o quia aliud est alligatio ad ignem, aliud apprehensio alligationis ad ignem, sicut aliud est visio, aliud apprehensio visionis; sed praedicti spiritus solum habent apprehensionem alligationis ad ignem, non vero ipsam alligationem: ergo non cruciantur per alligationem ad ignem, nec in hac alligatione eorum poena consistit.

Destruitur 2o quia falsum est, apprehensionem mali futuri tantum cruciare, quantum cruciat malum de facto praesens; nam quamvis quis certo sciat, parentum, et amicorum mortem esse futuram, non tamen haec apprehensio eius tantum torquet, quantum torquet mors re ipsa praesens. quod etiam confirmare possunt infinita alia exempla: ergo spiritus non tantum cruciat scientia alligationis futurae ad ignem, quantum torqueret, si de facto praesens esset.

Dicunt adhuc alligationem ad ignem esse plures effectus. primus est praesentia ad ignem v.g. 2us est cogi spiritum ab igne ad intelligendum quod nollet, et non intelligendum quod vellet. 3us est, im-

pe

impediri praedictos spiritus ne huc vel illuc libere vagentur quo voluerint, sed intra certos terminos contineri quemadmodum Canis ligatus ad Catenam solum potest intra terminos Catenae vagari, non extra. Verum si exceptas, reliquos terminos pati spiritus ex alligatione ad ignem docent Thomistae ratione quorum spiritus subjiciuntur igni tanquam inferiori superiores quod maxime cruciat superbissimam Angelum

Sed ratione 1o contra doctrinam premissam procedit, facile intelligitur unum per effectum praeviumque sit ad ignem esse primarium effectum allegationis ad eundem; non vero reliquos. quia ex praevenire alterius non est, ad illum allegatus non est, ideoque quia alicujus accepit vulnus ratione cultri, vel non potest obiecta aliqua intelligere vel non equitare, ac antea, vel etiam quia ratione vulneris laesum est cerebrum, et non potest mente quaedam obiecta cogitare, non alia, non potest nisi quaedam velle, non alia, non potest terra ligatus est adversus, neque vulnus acceperit; ligatus vero est, et semper cogitat illi esse praesentem. Sed effectivum non patiuntur spiritus ab igne: quod vero reliquos patiantur, patiuntur quidem ab igne, non tamen propter alligationem cum illo

Ratione 2o: quod vel Daemon ratione pati sit passus naturam Daemonum supernalium, sive naturalem nullam passus est, ideoque potest modo eadem comprehendere vel supercomprehendere quae poterat ante passum, nam scientia eius naturalis diminuta non est, ut docent Thomistae; ergo quo prohibita vel quibus modo hanc cognoscendo, modo illa, est perfectio naturalis illius, quam habet et in puris naturalibus est: ergo per alligationem ad ignem non cogitatur Daemon ad intelligendum quae nollet, et non intelligenda quae vellet.

3o instrago: quia non fundamento caret, dicere spiritus malos, qui sunt in aere, non vagari pro suo arbitrio ubi libet, vix enim constat in Scriptura, unum vel alterum Daemonem esse ligatum & inductio vel in stagno ignis. imo est D. Thomas 1a parte q. 64 art 4 docentem praedictos spiritus non minus cruciari eo, quod sciant,

re alligandos ad ignem, ac si non respectu ad illum alligarentur: quod
non tamen alligatio non impediunt hic vel illic vagari. Et haec quoad
huius controversiae partem sufficiant. Denique iam ad rem in

qua meus, nunc operandum promissi. mihi placet libenter
quod illis, qui adstruunt, ignem afficere in spiritibus qualitatem
aliquam dolorificam, quam ut sic cognita causat vehementem do-
lorem spiritualem summam disconvenientiam naturae spirituum. sic sensit Henri-
cus quodlib. 8 q. 34. Albertus in 3 dist. 44 art. 35 ad ultimum
Carthusian. dialogo de iudicio particulari art. 8 Eximius Suarez
tom. in 3 p. disp. 46 sec. 2, et lib. 8 de Angelis cap. 15 Malo-
nius. Petrus + similiter, qui eam omnibus probabiliorem iudicat, sed
in hac qualitate declaranda non conveniunt, sed omitti aliquam
dicendi modus,

+ Segura t. 3 in 3os partes th. 16 de Angelis q. 19

Dico cum eximio Suarez, quem plurimi sequuntur
a divina providentia ignem, per potentiam obedientialem activam illius in spiritibus
damnatis, qualitatem quandam spiritualem in ordine suo dolorificam
dolore plane spirituali, ac sublimiora tanto maiorem, quo magis
superantur a spiritualibus. sicut enim gratia est qualitas spiritualis ornans et
perficiens substantiam spiritualem, in qua recipitur, ita per oppositum producitur ab
igne qualitas spiritualis foedans, et deturpans substantiam spiritualem, in qua
subiectatur, nec apparet maior implicatio in ista qualitate, quam in illa.
Conclusio haec
maior explicatio probat et illustrat. In primis haec poena est qualitas, nam
eam proprium est bene vel male afficere subiectum, cum haec poena male
afficiat spiritus, siquidem illos cruciat, procul dubio qualitas est, deinde
per ipsam est disconvenientia naturae eius: quemadmodum enim sunt qualitates quae
disconvenientiam habent materialibus, ut amaritudo palatui, foetor odoratui
dissonantia vocum auditui, et sic de aliis: sic possunt esse qualitates quae
disconvenientiam habent spiritualibus, et talis est qualitas quam a nobis dicitur

Cruciare

cruciare valent spiritus, quibus unitur.

Producitur insuper ab igne in subiecto spiritus, nisi enim ab igne pateretur, non igniretur, tempore a quo illa producit, torqueret; non autem torquet subiectum, nisi quod in eo aliquid patitur, ideo non torquet nos frigus, vel estus temperatus, quia tunc in nobis quidquam patitur. debet insuper talis qualitas poni in spiritu, quia qualitas non existens in subiecto, nihil subiecto refert, sicut dolor existens in saxo non torquet saxum. debet insuper qualitas disconveniens percipi a subiecto in quo manebit, ut potentia vitali, alioquin illud non torquet, ut patet in aqua, quae non torquetur ab igne, quamvis ab eo recipiat qualitatem caloris sibi disconvenientis, quia illam non percipit potentia vitali. idem ostendit in animali sensibus destituto, quod nihil torquet quia nil vitali potentia illa [illegible] percipit.

Unde fit, ut maior est cruciatus daemonis etc., quam corporis ab igne, quia sicut in patientibus, quo plus magis percipit qualitatem sibi disconvenientem, eo magis torquetur et maior est cruciatus, sicut et perceptio est cruciatus, ita maior perceptio est maior cruciatus; sed plus spiritualis, qualis est daemonis magis percipit qualitatem sibi disconvenientem, quam plus materialis, qualis est corporis: quod et patientibus magis et melius percipit plus spiritualis ut plus perfectior, quam materialis, quae minus perfecta est. ergo maior est cruciatus daemonis quam corporis ab igne, maior, inquam, quo perfectiores sunt perceptiones spirituales, quam materiales.

Probatur 2o conclusio. quoniam ignis vere cruciat daemones etc. aliquid in ipsis agendo, et quod causat illorum dolorem: sed nihil potest assignari factum ab igne in daemonibus, nisi qualitas ista spiritualis, ut ex aliarum sententiarum impugnatione deinde a sufficienti partium enumeratione constat: ergo debet ista qualitas. Maior ostenditur: tum quia sonat scriptura et SS. patres supra relatis, tum quia nullum agens externum causat immanem dolorem, nisi immittendo doloris obiectum

quod dolor vitalis suscipit, et attingit ut malum proprium, ostenditur potest in omni dolore sensibili, quem experimur non fieri ab extrinseco agente, nisi per immensionem obiecti, seu dolorificam qualitatis; nec possumus specialia producere nisi per operationem ad sensationem: ergo poena sensus malorum + eveniunt ab illa qualitate dolorifica ab igne producente:

+ spirituum

Probat 3° ratione, quam vidit Eximius P. Suarez to. 4 in 3 p. q 46 sectio 2.. quoniam inquit. per illas actiones ab igne procedentes res aliqua fit ut recipitur debet esse apud eos; id nulla alia potest esse nisi praedicta qualitas dolorifica, nec in alio praedicamento accidentali constitui potest: ergo poena sensus damnatorum spirituum in praedicta qualitate consistit. maior est nota: minor in qua est difficultas probatur: quia illud quod fit non est substantia, quia durare sine subiecto inhaerere. similiter non potest constitui in alio praedicamento accidentium, ut facile constabit per omnia discurrendo. quantitas esse non potest, quia non potest habere effectum suum in re omnino indivisibili: nec est ubi, ut per se notum est: quia non consistit locatio illa in sola illa detentione; nec est duratio, quia illa per se est aeterna in illis rebus, nec maior fieri potest: praeterquam quod duratio non potest fieri alia actione, quam res ipsa, haec autem non fit ab igne in his spiritibus, ut per se patet; nec etiam locatio.

Similiter non est actio nec passio, quia hoc non est terminus actionum, sed via ad terminum: unde iam supponimus esse in terminum actionis et passionis, sed illius mutationis terminum quem in ipsam durabile constat, quia per se nihil est dictum agendo, ideo nec per se fit per actionem. Denique de habitu est res per se nota: quod solum superest dicere esse qualitatem patet ex eo: nam dicere esse alicuius praedicamenti proprii nobis ignoti ridiculum est, et nihil deserviens ad dirimendam difficultatem quam de tali qualitate proponimus. ideoque etsi quis resistebat, non esse formam eius, sed tantum rationem: nam et hoc difficulter intelligitur in rebus spiritualibus, eo modo, quo excogitatus fuerit talis terminus debet ad qualitatem reduci ex dictis discursibus.

Deinde [?] prædictam qualitatem a nobis stabilitam esse potius impossibilem, quia necesse est, illam non esse connaturalem Angelis vel animabus ergo nec alicui creaturæ, consequenter erit qualitas supernaturalis quoad substantiam sed qualitas supernaturalis non erit ijs spiritibus disconveniens et nociva, sed magis illos perficeret: ergo in prædicta qualitate [illegible] propria [illegible] constituere nequit. Sed quia in Angelo: nam ex his prædictam solum sequitur non solum hunc effectum ignis non consistere in aliqua qualitate impressa ab ipso in spiritum; sed etiam non posse esse rem aliquam realem cuiuslibet ordinis, aut præcedenti cognitioni, vel intelligenti efficitur: patet ratio: nam eodem modo inquirerem in quo consistat malitia vel disconvenientia talis rei? quoniam ut res positiva est, non est mala, atque adeo ratio spectat aliquam perfectionem; nemineque non tollit aliquam rem vel propriam convenientiam vel variam ad operationem vel operam, quare igitur potest esse res talis, aut eius disconvenientia quamque incommoditatem, aut deformitatem potest afferre spiritui? Si libet inquiram an res quæ accidentaria esse debet, cum sit in Angelo sit supernaturalis quoad substantiam vel connaturalis alicui creaturæ. itaque vel [illegible] in [illegible], nullam esse posse talem contrarietatem, vel nihil ponat, quod ab omnibus solvendum est, quod eque procedit sive ponat contrarietatem hic sive non propriæ, sive immediate actio ad præsentiam ignis, de quo erit etiam inquirendum, quænam res illa sit, quam Deus in Angelo vel anima facit, cuius ordinis sit, et quam disconvenientiam afferat spiritibus damnatis vel animabus. Ex qua doctrina infertur, non sequi qualitatem nulli creaturæ connaturalem esse supernaturalem, eo modo, quo gratia et virtutes infusæ supernaturales dicuntur. hoc maxime est ad esse supernaturale constituendum, non tamen sufficit: nam ultra hoc necesse est, ut sit qualitas divini ordinis, sitque participatio eminens alicuius perfectionis simpliciter nam intellectus; qualis talis est, unde dotes gloriæ corporis, quæ qualitates sunt nulli creaturæ

sit naturales, et tamen non sit supernales eorum, quo gratia et Charitas, imo
nec Character etiam, tum quia sit videtur illorum supernalium, ideoque
ad perfectionem complendam animam, ergo non spectat.

Praeterea Calor ut centum milli existens connaturalis esse potest, sed non propterea est supernalis illorum: quo solum ponuntur dictae qualitates praedictae praeternaturales, infranaturales, praeternaturales, debent non esse debitae earum, ut sint supernales. Ergo si Deus tribuerit omni Angelico species intelligibiles infusae cuius ordinis et commensuratae illi, quae est in homine; praeternaturalis illi esset, non tamen simpliciter supernalis; sicut philosophandum est de alio in praesenti qualitate quae ut impressa ab igne ad perfectionem non spectat, sed potius potius videtur discruciare et nocere.

Dicunt alij expellere praedictas qualitates repugnare. quia dolor non provenit ex receptione qualitatis praeternaturalis sed ex expulsione contrariae, quae conveniens erat subiecto; cum autem talis qualitas non detur contraria, quod expellat, nihil pellitur conveniens Angelo: ergo talis qualitas non potest causare dolorem.

Sed contra est, quia non videtur deesse omni qualitati dolorificae, quod sit expulsiva contrariae convenientis: si enim praedicta qualitas in Angelo subiecto recepta nihil expellat, ab ipsa non tolletur ratio dolorificae, et discruciantis. adde quod quamvis ut in alterato materiali qualitas dolorifica non fiat sine expulsione dispositionis contrariae, tamen dolor non solum est de privatione rei convenientis, sed principaliter de positiva qualitate dolorifica inhaerente corpori, et praeternaturaliter afficiente. unde in spiritualibus potest fieri qualitas per se discrucians non quatenus aliquid ipsi tollat, sed quatenus subiectum deformet; unde praeternaturalis erit et dolorosa eo acerbioris, quo spiritualioris est et superioris ordinis.

Venimus ad 3am partem. Requiritur 1o. si ignis producet huiusmodi qualitatem, vel elevaretur ad sic agendum per aliquam

qua

qualitatem sibi supernaturalem, sed hoc non est dicendum: ergo. Probatur minor: nequit oculus corporeus, iuxta Theologos, elevari ad videndum Deum vel Angelum: ergo ignis cum magis materialis sit nequibit elevari ad producendam tam supernaturalem qualitatem. Probatur consequentia: non magis visio rei supernaturalis excedit proportionem oculi corporei, quam productio qualitatis supernaturalis in Angelo excedit proportionem ignis materialis: ergo si illud repugnat a fortiori hoc repugnabit. Respondetur negando minorem. Ad probationem distinguo antecedens. Deum visio cum sit actio vitalis, nequit oriri ab oculis nisi tanquam a causa principali vitali, causa principalis nequit elevari nisi intra rationem formalem sui obiecti adaequati; cum autem obiectum adaequatum sit utrumque, scilicet lucidum coloratum, et Deus vel Angelus nequeant induere rationem participatam, fit inde, quod oculus corporeus nequeat elevari ad videndum Deum vel Angelum. Causa vero instrumentalis nullum obiectum limitatum habet circa quod agat, ergo cum tantum inserviat agenti principali, et a quo effectum non sibi sed agenti principali, obiectum eius est ipsummet causae principalis: ergo quamvis materialis sit, potest elevari ad effectum supernaturalem producendum. Cum autem ignis instrumentaliter agat in spiritum, sequitur ergo. Sed instant: implicat Angelum induere rationem lucidi et colorati, ratione cuius elevet oculum corporeum ad illum videndum: ergo implicat ignem materialem affici qualitate supernaturali ratione cuius fiat activus producere qualitatem supernaturalem in Angelo. Probatur consequentia: sic repugnat forma materialis lucidi colorati subiecto spirituali, sicut qualitas supernaturalis repugnat igni materiali: ergo si Angelus nequit vestiri intra formam materialem lucidi colorati: neque ignis poterit actuari qualitate supernaturali. Respondetur negando rationem consequentiae. Ad probationem nego antecedens, quia inter subiectum materiale et formam supernaturalem datur proportio et habitudo elevabilis et obedientialis ad formam suscipiendam et sic potest ignis materialis elevari ad formam supernaturalem, qua ratione elevat [illegible]

eē grāe sanctificantis; ī nō subeu̅ puṙe spuale effectū corporalē, n̄ potest recipere hec elevāo ūnde effectibus, qā pure spuale nequit efficere effectū pure corporalē. Unde qm̄vis Angelus nequeat facere coloratum colorē; potest tn̄ ignis recipere inter qualitatē spualē, ut agat instrumentalr̄

colligitur ex hoc discrimen ex eo quod inferius hēt potām obedientialē ad superiorē, n̄ vero e cōvo: nam obedientia semper respicit superiorē, unde spiritus angelicus n̄ potest recipere aliquē qualitatē corporalē ut sunt color et ardor; potest tn̄ ignis recipere spualē, quia superior ē qualitate ignis materialis quod ille respicit: quod si Angelus reciperet colorē a deo, n̄ haberet obedientiam ad agendū inferius, sed superius illi deberet, eo quod eum n̄ haberet obedientiam ad superius effective, qā n̄ obediret recipiendo formā superiorē, sed simpliciter inferiorē, nempe colorē qui cum corporalis sit Angelo inferior ēsset.

20 arguit. nihil efficit potest agere, nisi ab aliquo agendi ratio, sed ignis n̄ hēt intra virtutē propriam agendi in spūm: ergo n̄ potest producere talē qualitatē dolorificam in spiritibus.— Resp̄ concessa maiori nego minorē vel distinguo ignis nullum hēt propriam proportionatum spuale, concedo. instrumentale, nego. nam quodlibet creato hoc ipso quod ē creatum potest eē virtutem dei, et virtutem aptum ad obediendum creatori in productione cuiusvis effectus supernalis

sed instat implet ignē virtutem instrumentalē elevabilē ad agendum etiam obedientialē active ergo nullo mō ... instrumentalis ignis potest producere talē qualitatē. arg. prob. qā talis virtutem ignis vel potest considerari ante elevatz. vel post. si post elevatz consideretur n̄ ē obedientialis sed naturalis et proportionata effectui, nam elevāo dat virtutē supernalem. si n̄ ē elevata tam solum ordinatur immediate ad recipiendam elevatz: ergo n̄ ē activa sed passiva: ergo quolibet mō implet ignis in spūm activum —

Resp. potam obedialem activam pro ordinari modo, et sub neutro admittere ratam potam obedialem activam; nam anteqm elebet, habet obedioz ut elebata, et quatus ipsa possit agere: elebata vo qmvis sub ea elebaez sit potens productiva effectus, in quatum influit in illam potiam mere creatam et activam, qm habet ex proportionali subiectione ad Deum, influit tamen per potam activam obedialem, nec admitto immanere ordinariam ad recipiendam elebaez cum necesse non sit elebaez intrinse recipi in alterutro obedialis operante

Ubi vero duplicem pro distinguo potam activam obedialem unam simpliciter creatam, alteram non omnino creatam: priorum generis pota, quod inest omnibus rebus etiam non viventibus ad operationem etiam transcendentem supernalem, nec sic ponimus habet ullam virtutem talem radicalem, aut inchoatam ac talium operationum, sed puram obedioz, et subiectionem ad Divinum imperium, qualis est pota obedialis activa Salvatorum ad Caadam gratiam. posterioris generis est pota existens in subiectis intellectualibus, et eorum facultatibus vitalibus ad eliciendos actus vitales supernales, ac quatum habet vim aliqm nativam completam elebaez supernali

3o Arguitur: ignis non agit in spirium ut instrum physicum: ergo non potest Caaae productionem qualitatem: ant. probatur: si ignis ageret in spirium ut instrum physicum deberet elebari per qualitatem permanentem; sed hoc est contra ratam instrumenti: ergo. Confirmatur: actio ignis in spirium non est minus grata, qm sit grata beatitudo, sed grata beatitudo nequit haberi nisi per qualitatem permanentem: ergo nec activitas ignis

Resp. duplicit 1o: negando, quod ignis non agat physice in spirium. sed quia arguitur procedit ex ista theoria asserentium creatam elebatam adjdmendum

plures agere, ut patres quaes, nec nando ans: ad fluz
Disquis mag, si ignis elevatur ad agendum insprus ett
qualitatem permanentem, permanentia navitate, neque permanentia
durat, Deinde et neg. maior. itaque thoriz negant instruz
elevans permanentiam, quia remanet in instro, adhuc cessante
actione instrali, cum qui illa qualitas tantum sit motio agentis
principalis instri ut agat, hoc ipso quod instro non movetur ad
agendum, caret qualitate elevante, unde infert qualitatem
instri elevativam non esse permanentem permanentia habituz, nam
hic etiam manet dum non operamur. quod habitibus ut ima lucz
voluntatis.

ad confirm. nego ans. beatitudo quae non est aeterna eo solum
quod in aeternum duret, sed quia ex natura sua exigit durare
in aeternum, unde requirit procedere ab habitu, qui ex natura sua
est permanens, actio autem ignis tantum est aeterna, quia in aeternum
ignis movetur ad agendum ex decreto instrinsecè indelebili
unde non requiritur quod ignis elevetur per habitum, sed sufficit quod
elevetur per qualitatem instantaneam durantem, in quantum durat actio
alligans actionem ignis ad spiritum.

De actione transubstantiva
pertinet ad distinctiones 10, 11, 12 libri 4,

explicata mox superiori lectione
tantum, agunt interpretes Magistri ad librum 4um. et Praeceptoris
Angelici ad q. 75, de actione, qua fit tale totum, quae
transubstantiatio recte a theologis appellatur, nam sicut apud Philosophos
transitus, seu mutatio ab una forma in aliam dicitur transformatio;
et ab Evangelistis mutatio unius figurae in aliam transfiguratio;
ita et mutatio unius totalis substantiae in aliam, recte transubstantiatio
appellatur. unde Concilium Lateran., et Trid. eo nomine illam appellant
circa quam propositam difficultatem plures opiniones claruerunt.

Dico igitur actionem conversivam eucharisticam non esse actionem adductivam neque reproductivam neque conservativam, sed solum actionem vere productivam animationis substantialis, quae vero est transsubstantiatio, et tunc talis productionis actionis conversivae conclusio est stabilienda per ... Probatur modo quod ... actio productiva corporis Christi Domini in eucharistia. Quoniam illa actio non est productiva alicuius rei, seu entitatis, quae ipsum terminum productum supponit, et iam existentem, sed actio conversiva panis in corpus Christi, ipsum productum et iam existens supponit: ergo talis actio nequit esse productiva corporis Christi Domini in eucharistia.

Maior est dogma fidei. Minor probatur: ergo illud, quod producitur vere et proprie transsubstantiatione debet de non esse ad esse, sed corpus Christi Domini vere et proprie non transit de non esse ad esse per conversionem eucharisticam: ergo actio conversiva panis in corpus Christi ipsum supponit productum et iam existens. Minor probatur: nam in significatione huius conversionis, vere et absque ulla limitatione verificatur existentia corporis Christi Domini: ergo in tali signo non potest verificari non esse corporis Christi Domini: sed implicat productio quomodo ... in quo signo non datur transitus de non esse ad esse: ergo implicat, quod dicatur productio corporis Christi Domini pro illo vere et realiter existit.

Dices demum, quod illa actio non est productiva absolute et simpliciter corporis Christi Domini, sed solum secundum quid. Sed est, quod ex eo, quod corpus Christi conversionem eucharisticam praeexistat, solum infertur talem conversionem non esse absolute et simpliciter productivam illius, quod habent producentes; non tamen colligitur, per transsubstantiationem, corpus Christi non produci ... et novo aliquo modo. Sit exemplum ... eucharisticum =

Sed ultra insurgo. Nam haec productio corporis Christi vel est
quid de novo aliquo modo, vel est productio vere et propriae aliquam
partem seu gratiam Christi Domini activam, vel solum est successio substan-
tialis corporis Christi sub accidentibus sacramentalibus, sed neutro modo
potest verificari nova productio respectu cuius corporis Christi Domini
ergo nullo modo productio in coena sacra. Maior quoad primam partem
est impossibilis, quia cum corpus Christi vere et realiter existat in caelo
quoad nihil sui producitur. Quoad secundam partem, in qua adhuc ponunt
productionem probatur dupliciter. Primo quia si destructo subiecto A v.g. Deus
conservaret formam illam quae erat in subiecto B, utique daret vera et
propria successio istius formae, absque ulla sui productione simpliciter absoluta
sive secundum quid; sed in alia ratione hoc eveniret, nisi quia forma
quae unita fuit subiecto praesupponebatur existens: ergo si post destructionem
tota substantia panis in sacra coena, praesupponebatur existens
corpus Christi Domini vere et proprie, successio substantialis illius sub
accidentibus sacramentalibus, non potest dari productio nec absoluta, neque
secundum quid.

Verum probo praedictam successionem non esse productionem corporis
Christi: quoniam eatenus requireretur haec nova productio, quatenus
est necessaria ex aliis ad salvandum conceptum transubstantiationis in
sacra mirabili coena; sed talis non est, sufficitque coexistentia corporis
Christi incompatibilis substantialiter substantiae panis sub accidentibus sacramentalibus
ergo ut salvetur conceptus transubstantiationis non est necessaria ex aliis productio
corporis Christi in sancta coena. Minor est certa, nam si supponeremus
corpus Christi esse a se, et omnino improductum, imo et improducibile;
de novo tamen adesset speciebus sacramentalibus cum destructione substantiae panis
ob incompatibilitatem, quam cum illa exercet, tunc sine dubio daretur
conversio substantiae panis in corpus Christi, quoniam daretur transitus
substantialis a substantia panis in substantiam corporis Christi incompatibilem

ergo

poritaz sub aliquo Coe de accibus: g° n e necaria productio Corporis Xpti D in eucharistia, vt salvet ceptus transsubstantionis: g° nullo modo producit Corpus Xpti Dni in eucharistia, neq absolute neq cum quid. patet hoc ultima Cons naz dummodo producat absolute successio sive modus sacralis, per quem Collat Corpus Xpti Dni speciebus sacralibus omnino supflua videtur quaelibet alia productio Corporis Xpti, sive absolute sive cum quid.

Probatur 2o implicat talis productionem corporis Xpti in eucharistia praesertim 2a thesis. nullus effectus potest produci per plures actiones totales, ut docent communiter theologi in phia, sed si actio conversiva sit productiva Corporis Xpti, idem effectus produceretur per plures actiones totales: g° implicat, corpus Xpti D produci in eucharistia sub speciebus sacralibus. minor huius syllogismi probatur: naz Corpus Xpti in caelo conservatur per actionem totalem et diversam a transsubstantiatione per quam ponitur sub speciebus sacralibus: g° si actio conversiva eucharistica esset productiva Corporis Xpti, idem effectus produceretur per plures actiones totales.

Resp. 2o nego; nullum effectum posse produci per plures actiones totales sub eadem ratione formali; non tamen repugnare quod sub diversa ratione formali idem effectus producatur per plures actiones, cum autem actio, per quam Corpus Xpti producitur in eucharistia sit conversiva, non vero qua conservatur in caelo, inde non repugnare productionem Corporis Xpti in sacra eucharistia, quamvis praesupponatur per aliam actionem in caelis conservatur.

Id 3a e, quia Corpus Xpti Dni eodem tempore in pluribus altaribus consecratur, sed tales consecrationes et eiusdem ratis, cum hae sint conversivae panis in Corpus Xpti: g° si sint productivae illius idem effectus sub eadem ratione formali per plures actiones totales produci poterit. Resp. adhuc non e inconveniens quod idem

effici, producat per dictam actionem totalem instrumentariam, quae ab illis non pendet per se effici, illa vero actio, qua consecrant corpus Christi a diversis sacerdotibus in pluribus altaribus non sunt principales, sed tantum instrumentariae, cum sacerdos instrumentaliter tantum ad consecrationem, seu productionem corporis Christi in altari, concurrat.

Sed contra est, quia ut theologi docent in metaphysica implicatoria est, quod plura accidentia solo numero distincta sint in eodem subiecto, sed si corpus Christi Domini produceretur in hoc altari per unam actionem instrumentariam, et in alio per aliam, plura accidentia solo numero diversa essent in eodem subiecto; nam actiones illae instrumentariae, quae non distinguuntur specie sed numero tantum, recipiuntur in corpore Christi, quod idem est in hoc vel in illo altari: ergo si idem corpus Christi Domini produceretur per distinctas actiones instrumentarias in diversis altaribus, sequeretur plura accidentia solo numero distincta esse in eodem subiecto.

Impugno ultimo 2am probabilitatem, si corpus Christi Domini produceretur sub speciebus sacramentalibus, sequeretur quod si facta fuisset consecratio in triduo mortis, fuisset alterius speciei ab ea, quae modo fit. sed hoc non est dicendum: ergo nec corpus Christi producitur in sacra Eucharistia. sequela maioris probatur: actio productiva specificatur ex termino ad quem, sicut ex termino a quo: sed si corpus Christi produceretur sub speciebus sacramentalibus terminus ad quem consecrationis factae in triduo mortis esset corpus ut mortuum, differret a termino ad quem consecrationis, quae fit modo est a corpore Christi ut vivo; differunt enim specie corpus vivum, et corpus mortuum: ergo si corpus Christi produceretur sub speciebus sacramentalibus, sequitur, quod si facta fuisset consecratio in triduo mortis fuisset alterius speciei ab ea, quae modo fit.

Quod autem transsubstantiatio non sit actio adductiva corporis Christi sub solam praesentiam localem praebuit ratio, probatur 4o: actio adductiva est motus localis rei, quae adducitur: sed per transsubstantiationem Eucharistiae

corpus

corpus, et sanguis Christi non movent localiter; aliaque cum impossibilis sit motus localis, nisi unus locus, quem terminus a quo deserat, et alius tamquam terminus ad quem acquirat; corpus Christi caelum relinqueret, ut accederet ad altare, et sub speciebus sacramentalibus existeret: ergo transubstantiatio Eucharistica non est actio adductiva corporis Christi ad species panis et vini.

Probatur 2o: ad conversionem requiritur ut terminus ad quem habeat incompatibilitatem cum termino a quo, alias posset terminus a quo in se remanere, quod repugnat ipsius conversioni in terminum ad quem; sed terminus ad quem adductionis, seu actionis adductivae corporis Christi non habet talem incompatibilitatem cum termino a quo: ergo talis actio non est vera conversio. Maior patet: minor etiam videtur manifesta: nam terminus ad quem actionis adductivae corporis Christi est praesentia localis, sed haec non est incompatibilis cum substantia panis, quae est terminus a quo Eucharisticae conversionis: ergo praesentia illa non est quantitativa et dimensiva, sed localis et indivisibilis, ac similis illi, qua Angelus fit praesens loco: unde sicut Angelus per hoc quod sit praesens alicui spatio non propterea expellit substantiam corpoream, quae est in illo. ita neque in Eucharistia, ex eo praecise quod corpus Christi sit praesens speciebus, expellitur natura substantia panis sub eis praesentis. Dicent aliqui cum Eminentissimo Bellarmino, ex intentione Dei volentis destruere substantiam panis et vini, quando fit transubstantiatio, corpus Christi esse incompatibile cum ea, id quod est, quod repugnantia termini ad quem cum termino a quo, in vera conversione, non provenit ex aliquo extrinseco Dei ordinatione, sed ex natura ipsius transubstantiationis, quam dicunt intrinseco et ordinatae; sed ex natura ipsius transubstantiationis, quam dicunt intrinseco et ordinariae, sed ex natura ipsius transubstantiationis, quam dicunt intrinseco et ordinare, ...

Probat 3° alluo: transsubstan, sive conversio substaliū debet haberi p. terminū ad quem aliquid substale, cum a tali tno species et denominaz accipiat; sed term ad quem actionis adductivae corporis Xpti non ē substalis, sed accidalis: g° in tali actione adductiva transubstao non potest consistere. minor prbat: nam term talis actionis adductivae, term, inquam, ad quem ē praesentia localis, sed haec non substalis, sed accidalis ē: g° term adaequat actionis adductivae corporis Xpti omnino accidalis est

Resp. conversioni sufficere ad conversionem substalem, quod term a quo sit substalis, quia ille tenet principem locum, eo quod ille solus dicat convertī.

Contra ē 1°: quia haec solutio non e conformis doctrinae Trid., quod infert, hanc conversionem appellari proprie transubstaonem ex eo, quod tota substa panis convertit in substaz corporis Xpti, unde manifeste convincitur ad conversionem substalem utrumq terminum ē substalem debere. 2°: quia in transubstaone sicut term a quo quia dicit suum effectum in recto, debet ratio ē substas. ita term ad quem, quia ab eo procedit et in recto afficitur debet ratio ē substas: g° si transubstao exigit ex illa substaz p. termino a quo, ita similiter petere debet term ad quem ē substalem. 3°: quia sicut transformao petit, ut non solum term a quo sit forma, sed etiam term ad quem, et similiter translatio petit, quod utraq term sit locus, ita transubstao exigit quod utraq term sit substalis: g° non sufficit ad salvandum conceptum transubstaonis, quod solum term a quo sit substa.

Resp. 2°: term formalem ad quem transubstaonis ē praesentiam ad species in termino, et hoc termino iungitur in dependenter ac corpus Xpti ut principium: in hoc autem concreto reperitur substa ipsa corporis Xpti, quod sufficit ad nam conversionis substalis

Contra ē: nam ut actio dicat substalis non sufficit quod terminet ad rem aut impartam

substam

substaz subiectaz accidenti, alioquin nulla daret actio accidentalis quae non posset sortiri rationem actionis substantialis ut dealbatio et calefactio quia huiusmodi transeunt ad terminum accidentale importantem substantiam ... in motu locali Angeli est vera transsubstantiatio quia transit ad substantiam ipsius, ut stat sub praesentia ad locum. Alii cum P. Vasquez dicunt,

1° quod ut conversio Eucharistica dicatur transsubstantiatio, non requiritur, quod ad substantiam terminetur, sed sufficere, quod inter terminos servetur quidem ordo substantiarum, quarum una succedat alteri, et ideo dicatur conversio.

Sed contra 1°: nam sola successio unius substantiae loco alterius est tantum veluti translatio, non vero transsubstantiatio: ergo praedictus modus est omnino insufficiens. Probatur antecedens: nam si petro per mortem sublato, paulus eius loco substitueretur, fieret quidem successio, non tamen conversio, sive transsubstantiatio unius in alium: ergo sola successio unius substantiae loco alterius desinentis non est vera transsubstantiatio.

Confirmatur 1°: si corpus Christi his vocibus consecraret: hic non est panis, sed corpus meum, eadem contigisset successio corporis Christi in locum, aut quasi locum panis, qui nunc est, et tamen panis non fieret conversus in corpus Christi: ergo sola illa successio non sufficit ad salvandam veritatem transsubstantiationis Eucharisticae. — Confirmatur 2°: si transsubstantiatio Eucharistica sit tantum successio Corporis et Sanguinis Christi loco substantiae panis et vini desinentis, sequeretur Corpus Christi converti in substantiam nihil, aut in vinum, quod communiter spectat, non minus quam panem converti in corpus Christi, quoniam quidem utrobique substantia substantiae succedit, sed hoc dici nequit: ergo nec transsubstantiatio est successio corporis Christi sub accidentibus salvatis.

3 confirmatur: D. August. lib. 21 de civitate c. 18 hanc ponit differentiam inter veras conversiones et miraculosas, cuiusmodi est illa, quae reperitur in hoc sacramento, et inter apparentes, quae fiunt a daemone, quod illae fiunt per veram et substantialem rerum conversionem; istae vero per solam translationem

quam immerito negat esse conversionem veram: quod conversio substantialis, quae reperitur in hoc mysterio, non consistit in quodam tantum ordine substantiarum quarum una succedat alteri.

Quod autem transubstantiatio panis in corpus Christi non sit actio conservativa illius facile probatur, quia talis conservatio vel esset antiqua, qua conservatur in caelo ipsum corpus; vel alia nova et supernaturalis, qua specialiter incipiunt conservari sub speciebus eucharisticis; nullatenus dici potest: quod transubstantiatio non possit esse actio conservativa corporis Christi in eucharistia. Nam quoad priorem partem manifeste videtur, quod conservatio illa antiqua est actio naturalis naturaliter primo ad totam quantitatem Christi non ponens corpus ut praesentialiter coniunctum cum substantia panis modo indivisibili et inextenso, sed modo divisibili et extenso. At vero conversio panis in corpus Christi est supernaturalis ut pote ab illo modo supernaturali procedens, et terminatur praesentialiter ad corpus Christi ut repraesentans substantiam panis et sub modo indivisibili et inextenso: quod non est conservatio illa antiqua, qua conservatur in caelo.

Quoad vero secundam partem probatur nam conservatio nihil est aliud, quam continuata productio: quod si conversio panis in corpus Christi est de novo conservativa illius sub speciebus debet esse prius productiva illius sub eisdem speciebus. Conservatio enim supponit eam, ubi eam conservat: quod impossibile videtur, actionem, quae ponit corpus Christi sub speciebus, esse primam conservationem ipsius sub illis speciebus. Deinde eadem omnino manet certe conservatio, quantumvis praesentia quotidie mutetur: quod conservatio est indifferens ad quamlibet praesentiam: quod non potest dici actio primario vel per se attingens praesentiam corporis Christi sub speciebus panis: quod impossibile videtur actionem conservativam esse transubstantiationem.

Unde iam ex praedictis contra varias impugnationes infertur transubstantiationem esse solum successionem substantialem seu per modum conversionis substantialis, hoc est esse veram et realem unionem

sa

sacralem corporis Christi Domini cum speciebus sacralibus, quam
dicunt essentialiter et in recto destructionem substantiae panis praeexistentis
et conservationem substantiae corporis Christi, non vero actionem transsubstantivam
a qua vere producit active, et quam solum in obliquo importat,
quae actio transsubstantiva non est productio immediate essentialis praedictae successionis
corporis Christi cum speciebus, seu unionem sacralem. Sed dices, si actio
transsubstantiva solum haberet productionem immediate essentialem successionis corporis
Christi, seu unionem sacralem, non esset transsubstantiatio, quia transsubstantiatio debet
habere productionem essentialem substantiae corporis Christi. Probatur antecedens: quia de ratione trans-
substantiationis est habere productionem substantiae, sed successio illa est accidens: ergo si
actio transsubstantiva solum haberet etc.

Sed contra: quandoque actio transitiva
plures terminos dicit: alterum a quo ut praecise activa destructio est,
alterum ad quem ut praecise productio est. et alterum etiam ad quem
ut activa conservatio est. Terminus autem actionis transitivae ut praecise
activa destructio est est substantia integra panis, quae ratione destructionis
debet ad salvandum conceptum conversionis transitivae. Terminus vero talis
actionis ut praecise productio, est unio sacralis corporis Christi Domini
cum speciebus sacralibus, quam aliqui vocant successio sacralis, seu
praesentiam omnino substantialem. Terminus denique alius talis actionis est
terminus conservationis, qui solum est substantia corporis Christi Domini

Unde etiam videtur
manifestum actionem conversivam panis vere et proprie vocari
transitivam, quia importat duplicem terminum substantialem a quo et ad
quem et propterea denominatur transitiva, quoniam alter a quo destruitur,
et alter ad quem conservatur, non vero alter ad quem productionis qui
solum est unio. Unde sicut non attenditur in termino a quo unio, quae
destruitur, ad conversionem denominandam, sed solum ipsa substantia quae destruitur

ita simil. in nro ad quez n. atendit. unio quez adluit, in ordie
ad denoandam actioz transitivaz, sed soluz subiectu, quez mediante
unione extitit sub speciebus sacralibus, quez est subiectu corporis
Xpti: ergo poterit actio conversiva denoari vere et proprie transitiva
quamvis respiciat unez sacralez tanquam terminum productionis, dummodo
respiciat subiectum corporis Xpti ut terminum formalez totalem.

An circumstantiae aggravantes intra eandem speciem sint necessario confitendae, fuit haec quaestio [illegible]

Et ut maiori claritate significas resoluam quaedam praeparatiuas offeram praelectiones, in quarum prima per literas Magistri [illegible] ali- 1
qua notabilia et [illegible] cum suis fundatis opinionibus, in 2o
meum sensum et iudicium exprimam et in 3a sufficientibus
[illegible] aliquam opinionem ut pote tela aduersariorum
[illegible].

Ad [illegible] suppono 1o circums- 2
tantias esse quasdam actus moralis [illegible], quae actus humanos
et [illegible] circumstant, et attingunt. quod nomen circumstantiae
desumi [illegible] ex methaphora loci; sicut enim locus extra
essentiam corporis locati, et tamen ipsum attingit aliquo modo, ideo
dicitur ipsum ambire, et circumstare; ita sibi circumstantiae actus
humani debent esse quaedam conditiones extra essentiam actus, ipsum
tamen attingentes seu afficientes, sic [illegible] M. [illegible] decisum est [illegible]
q. [illegible] art 1o.

Suppono 2o. septem numerari ab authoribus 3
circumstantias, quae in hoc versu diximus [illegible]. quis, quid,
ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando quae [illegible] sic [illegible]
explicantur. circumstantia quis non [illegible] personam, quae agit, [illegible]
[illegible] ille adiunctus significat, ut si sit saecularis, seu clericus
[illegible], seu solutus, voto adstrictus seu non, persona particularis,
seu [illegible], circumstantia sibi quid non [illegible] ipsius effectus
[illegible] aliquid accidens [illegible] adiunctum aggrauans seu minuens
[illegible]

Circumstantia ubi exprimit locum in quo fit 4
actio [illegible] publicus [illegible] publicum, et scandalosum
si [illegible] fuit illud sacrilegium, et [illegible] specialiter minuitur
[illegible] Dei [illegible] sanctitudo. Circumstantia quibus auxiliis

significat instrumenta, seu media, quibus operans usus est, ut si quis utatur auxilio diaboli ad aliquod [illegible], seu incantationis magicis, seu operae daemonum. Circumstantia cur designat finem intentum, et qui se tenet ex parte operantis (non [illegible]) sed extrinseco obiecto operante [illegible], ut si quis furetur [illegible] ad adulterium, seu praebeat eleemosynam propter vanam gloriam.

Circumsta

5 quo modo explicat modum, quo actus fit, nempe tarde, seu velociter, intense, seu remisse quae semper modificat actum. Ultima circumstantia quando significat tempus, in quo duo [illegible] scilicet qualitas temporis, et quantitas, qualitas ut si fit die festo, [illegible] quis in [illegible] mimum seu faciat opus servile; quantitas vero, ut si actus peccati seu multum duret.

Suppono 2° has circumstantias partim esse in

6 triplici genere, aliquas quae mutant speciem peccati, ut si furtum fiat in loco sacro, transit in sacrilegium, si fornicatio fiat cum coniugata transit in adulterium, si cum consanguinea mutat in incestum, alias vero circumstantias aggravantes tantum notabiliter intra eandem speciem, ut furtum mille aureorum est notabiliter gravius furto unius aurei, alias vero sunt circumstantiae, quae nec mutant speciem, nec notabiliter aggravant, ut occidere hominem ferro, seu ligno.

Suppono 3° est

7 [illegible] in hoc quod circumstantiae mutantes speciem debent [illegible] confiteri, habetur [illegible] in Tridentino sess. 14 cap 5 ubi definitum est. colligitur praeterea circa eas circumstantias quae speciem peccati mutant explicandas esse in confessione; de aliis vero circumstantiis quae notabiliter non aggravant, nullus dubitat non esse necessario confitendas, ut de toto difficultas devolvitur ad circumstantias notabiliter aggravantes, in qua duplex datur sententia opposita, quarum quaelibet valde celebris est propter multitudinem auctorum illi se [illegible].

[illegible]

Jo ta ostiat circumstantias notabiliter aggravantes intra 8
eandem speciem esse necessario in confessione exprimendas. Hanc
sequuntur ex Antiquis Altisiodorensis, Alensis, Maurus,
Sotus. Victoria. Caiet. in summa verbo confessio. Eximius Suarez
t. 4 in 3am p. disp. 22 sect. 3. Sanchez in summa t. 1 lib. 2
cap. 11 n. 24. Henriquez lib. 1 cap. 7. Reginaldus [illegible]
Bellarm. p. 2a lib. 4 cap. 2 n. 6. Filliucius in 4 dist. 16 q.
unica, et alij quamplurimi, quos citat, et sequitur [illegible]
[illegible] fere.

Probant 1o suam sententiam ex Tridentino 9
quod licet noluerit exprimere definire hanc [illegible] in [illegible]
[illegible], non obscure fecit sess. 14 cap. 5 ubi
docet talem requiri confessionem, ex qua sacerdos debitam [illegible]
[illegible] recte iudicare possit, sed hoc fieri nequit, nisi circumstantiae
intra eandem speciem notabiliter aggravantes in confessione declarentur:
ergo [illegible] circumstantiae in confessione explicandae sunt. [illegible]
[illegible] mille aureos [illegible]
[illegible]: 1o [illegible]
in hoc iudicio [illegible]
[illegible]: ergo et [illegible]
debent exprimi [illegible] circumstantiae aggravantes.

[illegible] 10
[illegible] n. [illegible]
notabiliter esse in confessione explicandas: ergo [illegible] circumstantias intra
eandem speciem notabiliter aggravantes esse in confessione explicandas.
[illegible] circumstantiam notabiliter aggravantem [illegible]
[illegible] malitiae distinctae, ut expresse docet [illegible]
[illegible] aequivalet [illegible] ad [illegible]
[illegible] multiplex, ut patet [illegible]

quod quoad malitiam, et gravitatem aequivalet mille furtis unius aurei, et in odio proximi magnum diu s. centum durante, quod aequivalet, et virtualiter continet plures actus odii, quia continuatio affectus est virtualis quaedam iteratio peccatorum; ergo etc.

Et confirmatur haec sententia: illa circumstantia
11 est in confessione necessario explicanda, quae est materia necessaria confessionis, sed circumstantia intra eandem speciem notabiliter aggravans est materia necessaria confessionis, ergo debet necessario in confessione aperiri. Maior est certa, minor probatur: illa circumstantia est materia necessaria confessionis, quam quis potest aliquando praeter ius confessario reservare s. a Summo Pontifice, sed Summus Pontifex s. Episcopus potest sibi reservare peccata non solum circumstantiis speciem mutantibus [illegible] quam sibi licet adiungendam, [illegible]; ergo quod circumstantia intra eandem speciem notabiliter aggravans est materia necessaria. Minor patet et assumunt [illegible] ad adversariis; maior probatur: dicunt [illegible], quod Ecclesia nunquam sibi reservat, nec reservare potest veniale, sed mortale alioqui non confessum, quia huiusmodi peccatum non est materia necessaria, sed libera confessionis. Unde possunt reservari quaedam circumstantiae intra eandem speciem notabiliter aggravantes, erunt etiam liberae confessionis, non possunt [illegible] reservare aliquae saltem [illegible] circumstantiae intra eandem speciem illud notabiliter aggravantes.

Confirmatur 3o: nam licet
12 circumstantia notabiliter aggravans sit intra eandem speciem, tamen aliquando maiorem malitiam addit, quam circumstantia quae variat speciem: ergo si haec debet in confessione necessario explicari, etiam illa. Consequentia patet. Antecedens probatur: nam furtum mille aureorum s. occisio mille hominum absque dubio habet in se maiorem malitiam, quam furtum unius aurei s. occisio unius hominis in ecclesia. Confirmatur 2o: si circumstantia varians speciem peccati non adderet ipsi novam malitiam, certum est, quod non teneremur eam explicare; ergo tota necessitas in explicanda circumstantia non est distinctio specifica, sed addita malitia; ergo ubi est malitia notabiliter superaddita, licet sit eiusdem speciei tenetur confitens [illegible] eam explicare. Sed circumstantia notabiliter aggravans intra eandem speciem superaddit eo ipso notabilem

ma-

malitiae, n̄ satisfaciet integritati confessionis, quae ea[m] requirit.

3.° quae stabilire 13
hanc sententiam videntur quidam: nam ex casu incidunt in poenitentia, quod desumptum est ex Aug. lib. de vera et falsa poenitentia cap 14 habentur sequentia verba. Consideret qualitatem criminis, in loco, in tempore, in perseverantia, in varietate personae, et quali fecerit hoc tentare, et in ipsius vitij multiplici executione, et oportet omnis ista varietas confiteri, et deflendo, ut cum agnoverit, quod peccatum est multum, cito inveniat Deum propitium. ex quibus verbis hanc instantiam arguitur: multae enim ex his circumstantiis, n̄ mutant speciem peccatum. perseverare enim diu in peccato, n̄ mutat speciem licet notabiliter aggravet peccatum; et hanc perseverantiam praecipit confiteri. ergo ex mente Aug. circumstantia aggravans peccati malitiam intra eandem speciem debet in confessione aperiri.

Confirmat hic sententia ex dicto 14
Wormaciensi Canone 2 ubi habetur: debere sacerdotem considerare casum, qualitatem, numerum peccatum at circumstantia notabiliter aggravans graviter modificat peccatum; ergo debet necesse confessarius, ut iudicet, ad ista attendere, necesse quoque erit, ut poenitens id aperiat in confessione. Idem Colligitur ex dicto Florentino in decreto Eug. ubi habetur poenitentem debere omnia integraliter confiteri. Verbum hoc omnia intelligunt omnia mortalia, et quidquid ad eam mortalium pertinet, atque hanc integraliter eas circumstantias ex quibus notabiliter peccatum crescit. Colligitur etiam haec veritas ex illo, ubi quamdicitur Trid. sessione 14 Cap 5 probat debere confiteri eas circumstantias, quae mutant speciem sic enim dicitur ait, Colligitur praeterea etiam eas circumstantias, quae mutant speciem peccati in confessione explicandas esse, ceterum rationem assignat quod sine illis causa ipsa neque a poenitentibus integre exponuntur nec iudicibus innotescunt, quia ergo vel ipsi innotescere quod circumstantia notabiliter aggravans debeant confiteri, nam si quis, assuetus hic furatus, fecerit mille aureos, et solum confiteatur, se misisse

fuerunt sub mortali peccatis, tamquam cum specialitate speciei, et circumstantiis sit [illegible] mortali, solum quatenus sunt peccata de quibus confessarius [illegible] aggravantes potest iudicare, et [illegible] facere.

Probatur hec 2a: nam si

15 vnus confiteatur se fuisse mille annos [illegible], et alius confiteatur se solum per decem annos fuisse: confessarius non se gereret prudenter si vtrique pro peccato eandem poenitentiam iniungeret. si autem confessarius solum deberet attendere ad rationem peccati mortalis, et non ad circumstantias sic notabiliter aggravantes prudenter se gereret, si vtrique eandem poenitentiam iniungeret quia tamen tenetur confessarius [illegible] assignare poenitentiam: id nullus admittet, confessarium vtrique pro peccato eandem poenitentiam assignantem prudenter operari: ergo vt prudenter operetur debent [illegible] explicari circumstantiae aggravantes, vt poenitentia vtrique peccato proportionari debeat.

16 Vltimo probatur haec 2a. nam qui ad quantitatem mortalis addit quantitatem peccati mortalis, addit eam speciem, quam sibi inmediate [illegible] ratio peccati mortalis in actu, vere actus hoc [illegible] fuerit mortalis ergo [illegible] dici [illegible] addit [illegible] non diuersum mortale, licet accessus tamen antea mortale fuerit: ergo cum ex necessitate teneat confiteri sua mortalia non dicta confiteri. vere [illegible] illas circumstantias de se sufficientes ad novum mortale confiteri. patet [illegible]: nam quum adaequatur [illegible], eandem [illegible] punendi illud peccatum ex obiecto, et circumstantia vnica, ac [illegible] non [illegible] dicta adaequantia et non [illegible] malitias sui peccati. deinde [illegible] ad [illegible] idem damnum fit in uno actu faciens octo, ac si [illegible] actibus eadem octo fierent. at in actibus [illegible] sit e [illegible] damnum, quod primo infert: ergo vt plena fiat [illegible] debent [illegible] explicare circumstantias notabiles, quae [illegible] actus [illegible] duobus peccatis mortalibus. haec est [illegible] que [illegible] [illegible] [illegible] 2a affirmativa.

Demonicas [illegible] ad [illegible] [illegible]

17 scientis partes in qua [illegible] iudicium [illegible] [illegible] [illegible] hoc stat pro parte, seu 2a negativa, quam ad [illegible]

cia

circumstantiis [illegible] speciem aggravantem, mutilatam esse [illegible] in confessione apperiendam, ut Judex [illegible] aggravantibus in suo [illegible] resideret. [illegible] communem fere in-
numeram Patrum [illegible] per [illegible] Theologorum [illegible] Magistri dist 16 q 3 art 2 q 5 D. Bonav. dist 15 q ultima Scotus
q 1a art 2o Durand. Gabriel. Palud. Cantusia. Almainus Florent.
[illegible] Adrianus turrecremata de confess. Sylvest. v. confessio q 9
& v. circumstantia. Ang. v. circumst. confessio. tabiena v. circumstantia Cordu-
in summa q 3. Medina codice de confessione q 7 de circ. Navarra Vasq.
tomo 4 in 3 p. q 91 art 1o. Valentia tomo 4 disp 7 q 11 p 1o
Suarez lib. 4 de inst. [illegible] op 3 dubio 12 no 8 Joannes Sanchez
in [illegible] disp 11a no 6 Eminent. Cardin. de lugo disp 16
sectione 3a et alij quos plurimi videndi apud Doctores [illegible]
Dominicanos familiae.

Probatur 1o nostra conclusio: nam neque ex scriptura, VII
neque ex traditione, neque ex definitione ecclesiae, aut Doctores [illegible] constat
has circumstantias [illegible] esse, quod non datur obligatio eas confitendi: con-
patet nam quod non est certum, quod aliquod praeceptum ad aliquid
obliget, subditi non tenentur illud observare, tum quia qui certo pos-
sident suam libertatem, eam non possunt deturbari, nisi certa, et
[illegible] voluntate superioris, probatur quod praeceptum est valde
difficile, tum etiam quia illud praeceptum talium non est [illegible]
quia nemini constat certitudine morali de illius obligatione. [illegible]
ex scriptura nihil habetur, praeter id, quod ex [illegible] et ecclesiae definitionem est,
ex [illegible] ecclesiae talis obligatio non deducitur, id potius contrarium: quod
nec ex scriptura nec ex definitione ecclesiae datur obligatio
in poenitente ad circumst. aggravantes in tali specie [illegible]

Dez. minorissimo 19

in qua tota ro discursus sistit, gral. nam Trid. sess. 14 c. 4 in proo stauit, institutam a Xpto D. integram peccatorum confessionem peccatorum qualium, qa iudices incognita causa iudicare n. possunt ... integram ... iudices; qa incognita causa n. possunt iudicare; qa ut recte confessionis iudicium, requiritur integra peccatorum confessio, ex quo colligit qa meum consilium, tunc manere cognitam ... causam, qdo dat integra peccatorum confessio, que instituta e a Xpto.

Hoc supposito

20 addit consilium, ... tamen iudicium hoc in cognita causa exercere n. potuisse, neque ... illos in ... pro ... servare potuisse, si ingenere duntaxat, n. potius in specie, aut singillatim sua ipsi peccata declarassent: mo sic qa si singula peccata n. ingenere ..., id est omnis ... species declarunt, manebit causa omnino cognita, quo requirit ... gratiam peccatorum confessionem; id qa consilium eo solum confessio instituta e a Xpto D., quam integra peccatorum confessio sit: qa confessio, in qua explanantur peccata singula ... species, ... que requirit ex ipse ... qa ex mente ... n. petit confessio circumstantiarum aggravantium que erat ... probanda. ... in ...

21 ... per consilium ... ex ... colligit ... a ... omnia peccata mortalia, quorum post diligentem ... conscientiam, in confessione ... debet illa particulare explicari, quae existimo ... ex ... antea dictis colligitur, quo intellecto, sic ... solum dat ... in ... peccata mortalia ... circumstantias, quarum confessio colligit ... ex ijs, quam consilium tradiderat, sit causa manere incognita, si ... genus, et in ... species et numerum declaret, id confessio circumstantiarum aggravantium n. colligit ...

qa

g° pœnitens ad talē confessionē tenetur: maior probat efficaciter: g° hic qo
Cas[?] manibi integra n explicat peccata solum in genere, & n sufficienter
in specie, infert præcise hunc: g° pœnitens tenet confiteri singula
in specie: n v° infert hunc: g° pœnitens confiteri tenet circumstant.
judicium aggravantes intra eandē speciē: g° intentum illius minoris
pro decursu, manet stabilitum a contrario
Confirmat nam totum discursum
ante contentum contrarium aliis verbis sequentibus. colligit præterea
eas circumstantias in confessione explicandas esse, quæ speciem peccati mutant, &
nos assignat; quod sine illis peccata ipsa nec a pœnitentibus integre
exprimantur, nec iudicibus innotescant: g° ut det integram confessionem
facere pœnitentis, & iudicium prudens, & scientificum exprimit
confessarii, solum præcipit a contrario confiteri circumstantias aggravantes
sed solum quæ speciem peccati mutant. — Confirmat: g° allegat in unali contrario
[illegible] n includit præceptum confitendi circumstantias aggravantes
intra eandē speciē: g° n dat eiusmodi præceptum :/. si dat, defectu
promulgationis n obligat: patet evidenter, g° ut lex obliget, necesse
quod ita constet, ut de illa prudens dubitatio nequeat, atqui lex
ista confitendi circumstantias præter aggravantes usque huc n constat: g°
n datur talis obligatio confitendi.
Confirmo iterum: dum concilium definit
mat. alicuius præcepti, id quod n includit sub me definitio-
ne [illegible] manet [illegible]: sic n concilium definit mat. præcepti confessionis
[illegible] expresse confirmato nil aliud addendo, eo ipso [illegible]
[illegible] consensit exclusa a præcepto confessionis: g° [illegible]
concilium intendens definire [illegible] mat. præcepti: [illegible]
n addat expresse. hoc solum pato [illegible]
[illegible] pro [illegible] illi exclusiva convenit, idcirco [illegible]
[illegible] sunt [illegible] verba absolute, definitio exclusiva pro [illegible]
verba sit [illegible]: g° dum definit concilium mat. [illegible]
[illegible]

cfitendi ēē oia pāta cuz speciez, et aliums tej mutantes speciēz eo ipso dessit exclusiva pro hes solum sit ma praecepti: q̄ tunc dicitur intendit vnalit mag praecepti dilbrane, et cuz n̄ memoriat sit circumstantiarum aggravantium, sensum exclusz aggregato n̄ vt pote exclusz a mente dictij.

cfhat nāz etiaz si hoc argumentum desumptum extrad. videat ēē negativum n̄ ē quae negativum, nam aliud ē nihil dicere, aliud v° ē agendo de circumstantijs limitare semper positive terminum adeas quae speciez mutant, p quod videt positive excludere alias, vtq si quis asseueret, n̄ poē aliquz sine speciali privilegio vitare venialia eo ipso adstrueret cuz speciali privilegio poē, vtq si asserreret n̄ poē hoc aliqz reuelare certo sciri se ēē amicum et gratum deo, significaret aliq cuz reuelare hoc poē cognosci. demum si diceret neminem poē aliqz elebatione luminis gloriae clare deum videre, aliq cfundedit poē cuz elebatione claram dei visiz assequi, et sic in alijs exemplis, in quibz limitat doctrina ad vnam partez tracta, videt excludere alias partes ab illa doctrina. cuz q° dictum determinet limitat cfitendi debere circumstantias mutantes speciez, sensam videt excludere a praecepto cfitendi alias circumstantias.

Probat demum dicemus illius minoris ex Angelico Doctore qui vt pote versatissimus in hac re dicitur ab omnibus summa eius authoritate ipso adhibenda ē, qui in 4 dist 16 q 3 art 2 q 5 sic ait. alij v° dicunt, quod n̄ ē necessario cfitendi, nisi circumstantias, quae ad aliud genus, et speciez pati materiam trahunt, et hoc probabilius ē, quia vba doctoris proprie et clara sit vt quaelibet interpretatio videat violenta, et hae sunt in varijs dicendum solutionibus theorie

Alij cuz toto et cano quod t̄ theor n̄ ex proprio munere, et ex aliorum opinione

Piano

tiam quæst. resoluisse referendo tres opiniones prætemporis
perhanc solutionem manifeste ut inutilem reijcit. Sonat, quod quamuis
longius Mag. referat ibi duas oppiniones una quæ circumst-
antias aggrauantes ad confitendas, altera vero hoc negabat, tamen
ut pro stabilienda et confirmanda mente nostræ circumst. simili
ipse aliam iuxta interpretationem ut a difficultate se expediat.

Ait igitur Illmus.
Mag. fuisse locutum de circumstantijs intra lineam peccati venialis
quod tunc temporis asserebant aliquem talem circumstantias esse in fine
a pertinentibus, quamuis tunc solum aggrauantes, adducit quoque
verba quæ Illmus. Mag. probat circumstantias aggrauantes non debere confiteri
verba sunt hæc, quia venialia non sunt de necessitate confessionis, sed tamen mor-
talia, quæ quantum in se ipsis quodammodo habent, sed resolutio eiusdem
notandum est, ac ans, quod eas tradere potest fuisse aliquod contrarios
esse quælibet circumst. leuis et intra lineam peccati venialis aggrauantes
sit ipsum veniale nunquam fuit materia necessaria, sed omnino libera confessionis
Curas impugno solutionem ex ipsis met verbis Illmus. Mag. nos quis potest
prudenter iudicare ibi factam fuisse comparationem ab Illmo. Mag. inter cir-
cumstantias mutantes speciem, et circumstantias intra lineam venialem aggra-
uantes, omissis circumstantijs notabiliter aggrauantibus in linea mor-
tali, de quibus tunc fuit rigida contentio inter DD.: itaque potius hanc ibi
factam fuisse comparationem inter circumstantias mutantes speciem, et notabiliter
aggrauantes et eas a ponere Illmo. Mag. in ipsis verbis, quam tales
circumstantias aggrauantes non sint confitendas, quoniam sicut peccata venialia
est materia libera, et non dat præceptum de ipsarum confessione, sic circumstantias
aggrauantes est materia omnino libera et absque obligatione, quod in ratione
applicari ultimo isto tr. solum, quod Illmus. M. in ipsis met dicit
tantum mortalia, quæ peccata quodammodo in se habent esse de

de necessitate confessionis; sed circumstantia aggravans non est gravem mor-
tale, alioquin iam non esset sub tenetur explicari in confessione, cum
pro absolutis mortalibus assignandus sit: quod ex ipsis met verbis sup.
allatis infertur manifeste. Neg. M. loquitur solum de circumstantijs
aggravantibus notabiliter, et in linea peccati mortalis: quod non dat
summum in actionibus oppositorum obligatos ad confitendas circumstantias aggrav.
in eadem linea peccati mortalis; sed potius ad contrarium, quia erat
pro minori illius sub verbis concludunt, ut nobis placuit.

hoc confirmatur [illegible] q. m. [illegible] 12 art. 6

Probatur 2o a ratione maiori Elucid. quia si poenitens tenetur in tacito explicare circumstantias aggravantes intra eandem speciem, etiam tenetur confiteri circumstantias notabiliter allevantes malitiam peccati, sed hoc non tenetur poenitens: quia non tenetur ad circumstantias notabiliter aggravantes in confessione aperire, et mina, et eo patet. Prob. maior: nam in hoc iudicio sicut poenitens non potest minuere delictum, ita nec potest augere supra veritatem, sed ratio propter quam poenitens obligatur ad confitendas circumstantias aggravantes est quia peccatum non appareat minus in ratione malitiae; quod tenetur etiam circumstantias allevantes confiteri, quia peccatum non appareat gravius; ex quo infertur quod tenetur poenitens explicare, si ex gravi metu peccavit vel vehementi ab alio sollicitatus, aut fuit tractus, aut per dolum inductus et sic de alijs, nam hec omnia valde minuunt delictum etiam in foro externo, ut ille qui dicit virum, qui occidit adulterum cum uxore deprehensum non satisfacere confitendo homicidium commissum, et non circumstantia illa adulterij quae se solita minuit notabiliter gravitatem peccati quod sicut non tenetur hanc circumstantiam in foro sacrali aperire, ita non tenetur circumstantias aggravantes malitiam peccati.

Probatur 3o ratione Elucid. quia si quis teneretur ad circumstantias aggravantes confitendas, tenetur explanare durationem

in

circumstantias patris, et alias similes circumstantias, quae notabiliter aggrava-
bant, nam sicut declarandum est rem alienam quantitatis furti
eo, quod furtum viginti aureorum equivaleat tribus s. quatuor furtis
quinque aureorum; sic odium inimici ut octo declarari debet, quod equi-
valet pluribus odiis hominis. item odium quod decem ... debet
declarari, cum equivaleat quatuor s. pluribus odiis importandis; sed
huiusmodi circumstantiae a nemine declarantur in foro sacrali: ergo ... colligitur
nullo ex lege talis obligatio: ergo similiter circumstantias notabiliter aggravantes
quae nullo ex lege constat praecipiunt dicere confessione, nec erunt in talio
aperiendae;

Probatur 3o ratione illius. quia si quantitas furti declaranda est
debet etiam declarari quantitas in detractione, aut aliis damnis illatis;
hoc non est dicendum: ergo nec circumstantias aggravantes esse in talio aperiendas
probo maiorem: nam sicut furtum quinque valentium quatuor aureos, infert ...
nocumentum; sic detractio in malitiae magis gravioris infert gravius nocu-
mentum, quam in tali materia minus gravi; sed huiusmodi excessus non potest declarari
nisi explicando materiam detractionis, et qualitatem personae, cui detrahitur, et numerum
eorum coram quibus detrahitur: ergo sicut quantitas furti declaranda est, ita et
quantitas detractionis aperiri debeat: sed hoc nimis onerosum est, redderetque
difficilem nimis integram confessionem, et contra suavitatem praecepti divini de
de poenitentiae confessione: ergo nullo modo admittendum est.

Sed dicunt aliqui
non quemlibet excessum esse necessario explanandum, sed solum notabilem et
extraordinarium cuius cognitione confessarius iudicat, iudex prudenti
et salutari discrimine operari; sed ergo quia non cuiusque debent explanari
illa circumstantia est, quia variant iudicium confessarii; hinc sicut aliter iudicat
de duobus furtis singulorum aureorum, quam de uno, sic iudicat aliter
de furto magno, quam de parvo; sed hoc non sicut probat esse explanandam
quantitatem furti, quae continet duas quantitates duplicis furti minoris; sic probat
excessum in detractione esse explanandum quatenus fama huius detractionis

e maior, quam forma alterius: ergo sicut in valore rei furatiue deberet
explicari valor et quantitas, sic in fama oblata explicari deberet valor
et quantitas unius detractionis excedentis alias minores, sed hoc non
admittitur ab aduersariis: ergo fateri tenentur circumstantias notabiliter
aggrauantes intra eandem speciem non esse subijciendas talem poeni=
tentiae.

Probatur 2º nostra conclusio ex consuetudine, et praxi totius Ecclesiae
et confessariorum etiam eorum qui opposita sunt tenent, ut bene
aduertit P. Vasquez citatus 3 p. te n. 38. nam nullus confessarius interrogat
circumstantias etiam aggrauantes, quae certo constat nec speciem mutare, nec
numerum peccatorum augere. exempli gratia: nullus interrogat ab illo
qui fatetur actum odii s. desiderii, intentionem talis actus, si sciri potest
ut tale odium s. desiderium sit nimis remissum ut unus s. summe
intensum ut octo, quod valde aggrauat malitiam peccati, s. minuit: ergo
sicut non datur fundamentum ad asserendam hanc obligationem, nec datur ad prae=
cipiendas circumstantias aggrauantes. rursus nullus interrogat durationem
actus interni s. externi peccati, nisi forsan ad dignoscendum an media
aliqua interruptione augeatur numerus peccatorum; denique nullus interrogat
quis nam beneficio poenitens adeo auxerit, ut non ingratitudinis colligat
grauitatem peccati: alias hoc talium pluribus sequeretur, et anxietatibus
tam ex parte confessarii, quam poenitentis esset plenum: ergo nullo modo datur obligatio
subijciendi supra dictas circumstantias.

Sed dices si tales circumstantiae non debeant
explicari in confessione, nec poenitens tenetur illas aperire, si sit interrogatus
a confessario, sed hoc non est dicendum: ergo. sed contra hoc licet Cardinalis
de Lugo fateatur poenitentem interrogatum a confessario teneri respon=
dere quia ut iudex et ut medicus ius habet inquirendi plenam ut
debitam medicinam applicet et poenam talem imponat, hoc non
quaerimus, asserit, ex obligatione circumstantias aggrauantes subijciendi
sed quia interrogatus tenetur veritatem fateri confessario ut si

ien

interrogatus de furto an fuisset decem an viginti, tenetur dicere
verum fuisse decem, cum revera fuisset viginti, quia non datur
materia confessionis illud peccatum, quod fecit, sed aliud, quod revera non
fuit ut bene notavit Vasquez sup. citatus.

Id omnis hortatur ex mente Eminent. Cardin. de Granados, tract. de poenitentia disp. 9 sectio 5 n. 16, et Joannes Sanchez in suis selectis disp. 9 n. 6 iudicant, poenitentem etiam interrogatum non teneri explicare circumstantias aggravantes. Et ro huius assertionis meo videri est efficax. quoniam si si haec obligatio oritur ex praecepto Christi de praecipientiae iudicialiter poenitenti, ut detegat circumstantias aggravantes si interrogetur, sive ex praecepto imposito a confessario, neutrum potest esse: ergo non datur talis obligatio. Ipso minor non sunt est quod omnia negata ex tribus disiunctis talem obligationem non inducunt. Non primum; quia confessarius ut medicus spiritualis non potest imponere praeceptum; neque ut iudex potest praecipere materiam confitendam ultra praescriptam a Christo Domino; ergo talis praeceptio confessarii est invalida.

Confirmatur haec ratio in ratio a paritate. nam quemadmodum, quia de peccatis venialibus non est materia necessario confitenda ex praecepto Christi Domini certum est etiam, neque posse confessarium imponere praeceptum poenitenti de detegendis venialibus: ergo si attento praecepto Christi Domini se habent circumstantiae aggravantes ac peccata venialia quoad hoc, quod est esse materia in facto poenitentiae narranda: ergo sicut confessarius interrogando obligare poenitentem nequit ad venialia confitenda, ita nec ad circumstantias aggravantes.

Id haec tota doctrina dissipatur paritatem instantia. Nam S. Nost. P. Innoc. Undecimus anno 1679 inter alias hanc damnavit propositionem: Confessario interroganti peccati alicuius consuetudinem non tenetur poenitens respondere. Ergo contradictoria debet esse fide divina certa, sit: Confessario interroganti peccati alicuius consuetudinem tenetur poenitens respondere: ergo ...

ma doctrina ant. allata; sed contra est quia nos hic bene facimus consuetudinis talis agentes tam esse inferiore agentibus, quod est praeceptum ab Nostro Patre simus: imo quod quamvis non sit interrogatus dicto teneri, non quia talis consuetudo circumstantia aggravans, sed ob duplicem rationem: 1a. quia ut implicaverimus talis consuetudo obest vero dolori, et proposito infuturum non peccandi, pridieque ut malus ille status innotescat confessario, et medicinas salutares illi applicet, explicanda est consuetudo, 2a. ratio est; quia in tali durae seu consuetudine sunt involuntarie interruptiones, quae nunc, et multoties peccatorum ostenderit, quae cum non possint satis commode, et exacte declarari explicari debent designata temporis durae, qua peccatum durauit. alia ratio potest dari, quam exhibet P. Tirsus Gonzalez tomo 2 disp. 4 sect. 3o quia ille non potest quas tenetur poenitens reuelare est quia interrogat: quod non quia circumstantia aggrauans est, patet: quia independenter ab interrogatione talis circumstantia aggrauans est, sed independenter ab interrogatione non tenetur reuelare: ergo quia circumstantia aggrauans est, non est necessario aperiendo.

Quod uero si talis consuetudo non obsit vero dolori et proposito non peccandi de caetero, ne dubitet, sed contra, sit nullas interruptiones inueniri, poenitens qui iudicet se habere verum dolorem et propositum efficacem ut valide et fructuose accedat et recipiat sacramentum, tunc non tenetur respondere, iudicat exprimere P. Gaspar Hurtado disp. 9 difficultate 4 quamvis sit interrogatus a confessario: quod etc.

Deuenimus iam ad tertiam partem huius praelectionis ad 1us punctus n° 3 appositum uero [illegible] maxi [illegible] minus. [illegible] maiori diversa minoris non potest confessarius quoad indiuiduales, concedo: quoad cogn. specificam nego. Solum ex praecepto obligatio confitendi peccatum quoad specificam malitiam, non uero quoad indiuiduales, quia sine

hac

individuali notitia explicat tota quidditas et malitia peccati quae in specificae concurrit, ubique[?] ... quae tota integritas desumpta ab ipsa ... specierum et numeri peccatorum, quod adducit ... habent circumstantia mutantes speciem explanandas esse ... dicat nihil aliud ... in ecclesia ... quod si circumstantiae aggravantes explicarent, ... cognoscere ... sed ad hoc nollunt ... praecipitur, quia iugum ... est, et onus leve. = ad ... ... quod omnis peccatum gravius ... plurimis ... in gravitate, et ... et cum ... gravitas et malitia explicat ... specifice tamen et quoad obligationem ... explicat

ad ...

n.o 11 ... non reservari circumstantias aggravantes, sed peccata mortalia supposito, quod ... tales circumstantiae, quae peccata etiam ... reservari si conjungantur cum tali veniali; ... cum tali circumstantia quamvis non sit aggravans, ut de facto facit ecclesia, quae in ... de bonis naufragorum ... excommunicationem reservatam, illa vero circumstantia naufragii ... non est notabiliter aggravans. ... in ecclesia ... furtum ... ad ... quantitatem, in his autem casibus explanda est circumstantia, non quia talis, sed ut ... excommunicatio

ad ...

... omnia maiori et ... minori ... ad ... negat ..., ... quia peccata non ideo explanari debent ... species et numerum quia ... gravitas; sed quia causant multitudinem peccatorum et si non explicantur peccata in specie et numero, non ... integritas in specie, quam ... praecipit ... omissis autem ... non est ... de qua iudico ... dari maiorem gravitatem malitiae ex circumstantia

qm ex specifica malitiæ gravitate = ad 2am confirm. dico, quod si circumsta. mutans speciem non addat novam malitiam specificam, verum est, quod non subijcitur clavibus Ecclesiæ, at quia circumstantia aggravans non addit novam malitiam specificam, sed solum augmentat in decursu in malitia anti: ergo non datur obligatio subiiciendi tales circumstantias aggravantes.

Ad 3um n° 13 apponitur ruo 1° tales ttus dici et falso promissa non est Aug. sed alterius authoris, ut notat Vasq. et Bellarm., et quamvis esset libri Augustini, ruo 2° talis obligatio non intimari ut obligatoria, sed ut salutaris, et ad maiorem confessionis perfectionem conducens, hoc patet manifeste quia in ipsis met locis proponitur alias circumstantias leues, quas etiam rei adversarios non debere confiteri, ut si parum contingit in die ieiunij, s. orationis, s. in domo dominica

Ad 3um ruo, in dicto Viennensi et in Canone 1os sexto sinod. et alijs solum peti, ut sacerdos consideret qualitatem criminis, quam habet rae malitiæ specificæ, Lateranense etiam præcipit, quod interrogent circumstantias, quod intelligendum est, de circumstantijs, quæ sunt de necessitate confessionis, quæ solum sunt mutantes speciem. florentinum etiam præcipit integritatem confessionis, quæ integritas, constat ex supra dictis, non involuere circumstantias aggravantes. Unde cum postulat confessarium debere attendere ad gravitatem criminis, loquitur, ut vidimus de gravitate speciei s. numeri peccatorum, quæ requiritur ex iure divino, et similiter ad veram confessionem: ergo nullum datur fundamentum in concilijs contra nostram oppinionem

Alia insta quam adduci possunt ex varijs pœnitentijs quæ in sacris canonibus designantur circumstantijs etiam speciem non mutantibus. ut patet ex decreto Vrachardi, et Graciani ex Pio, et Celestino pontificibus non sunt contrarios; Nam ibi severius agebant Pont. in eos, qui pecc. cum talibus circumstantijs committebant, non quia putarunt eas esse de necessitate confessionis, sed quia magis perfectam fidelium: cum eas

in

invalidas adhuc Characteres Clerici facerent, ad minores circumstantias attendebant, quod vel ex illis patet quod non convincant necessitatem fatendi culpas seu circumstantias, et quibus imponebant probat optime Vasquez, quod refert ibidem Burhard. pro circumstantiis levibus peccatorum mortalium, tenere etiam poenitentias imponebant, cum tamen tales circumstantias in nulla ratione teneantur confitendi: nihil potest ex ipsis Capitibus Decanos inferri.

Ad confirmationem respondemus prudentem se gerere confessarium, cognita specifica malitia et gravitate peccati et quantitate ex cognitione circumstantiarum aggravantium diversa poenitentia imponeret, et magis proportionata culpae, adhuc tamen noluit Christus Dominus obligare poenitentes, ad iudicium hoc exercendum, ad manifestandam suam conscientiam cum individuali noticia, hoc est nimis onerosum, ideoque ad aperiendum numerum, et species peccatorum, non vero circumstantias reliquas propter difficultatem in earum explicatione, nam licet una seu altera explicari posset facile non vero omnes, et ratio est, quia lex universalis debet attendere ad ea, quae frequenter ~~fiunt~~ contingunt, non ad unum seu alterum casum.

Ad ultimum fundamentum n.o 16 appositum respondeo negando legem illam ratione, quia qui ad quantitatem furti adderet aliam quantitatem cum sufficientem constituat peccatum mortale, tenetur hanc etiam explicare. quia seu confert novam malitiam specificam seu non si primum non dubitamus quod aperiri debet in confessione, si secundum hoc negamus quia non colligitur talis obligatio ex nullo praecepto Divino quamvis notabiliter aggravet, et augeat ipsam malitiam antecedentem, quod sibi fatemur

Si dicas patet [illegible] si addit novam malitiam ad minimum specificam seu mortalem, et tamen datur in [illegible] circumstantia aggravans non addit novam malitiam in specie seu non debet in confessione explicari. Ideo, [illegible] extraneum [illegible] ea explicandum in confessione, [illegible] sufficienter explicat, [illegible] quod [illegible] explicet ita expresse supponit [illegible] 15 cap 5, [illegible] poenitentem omnia [illegible]

q° fugit externa facienda est; n. q° circumstas aggravans s. mutans speciem in actum refundat, sed q° actus talis externus facit unum peccatum cum interno, reguland. eadem specifica malitia morali; atq. adeo illius explicatio pertinet ad integram confessionem pecti. videatur Suarez tomo 4 disp. 22 sectio 3a initio.

Atque deinde

qd unico actu occidit duos hoes, tenet explicare talem malitiam, qd talis malitia gravitas est solum notabilis aggravans intra eandem homicidii speciem; q° circumstas aggravantes debent necessario in confessione explicari. videatur pp. argumentum informet in eo qui fuerat est mille aureos. Ratio namque mea q° in illo actu n. dat multiplex, sed unica malitia n°, q. ibi plurium obiectorum scilicet pomum unius cumulatur ad constituendum unum mortale, eamq. q. pomum multiplicant numerice malitiam, n. multiplicabunt peccata, sed [illegible] e [illegible] [illegible] [illegible] malitia, sed solum specifica; q° tunc n. manet poenitens obligatus ad num. occisorum declarandum, ita Lugo. Leander et alij complurimi. idem ac in ipsum dico, qui furatus est mille aureos, q° maior s. minor quantitas n. variat speciem, sufficit ergo si dicat se commisisse furtum grave s. in magna quantitate: et ro totius huius doctrinæ est, q° ibi solum dat unica actio cum sua magna malitiæ gravitate.

Hinc etiam

ex Bulla Innoc. 11 anno 1679. ubi inter alias hanc damnavit prop. n. est illicitum in sacris confessionibus sequi opinionem probabilem de [illegible] valore sacri, relicta tutiore etc. ex qua infertur n. esse licitum in sacris confessionibus sequi opinionem probabilem relicta tutiori. At opinio afferens circumstantias notabiliter aggravantes esse in confessione explicandas, est opinio tutior, quam opposita; q° [illegible] est [illegible] [illegible] n. ee necessario confitendas circumstantias aggravantes.

Pro Pontifices loquuntur de opinionibus versan-
tibus circa valorem sacramenti, quando scilicet opinio dicit talem s. talem materiam
valere s. talem formam sufficere ad valorem sacramenti; non vero de opinionibus
versantibus circa obligationem suscipiendi sacramentum cum tali s. tali dispositione
quae habent probabilitatem, non quidem valoris sacramenti, sed obligationis praecepti divini;
unde non est modo difficultas, an sacramentum sit s. non sit validum, in quo [illegible]
praemittuntur tales circumstantiae aggravantes; sed solum an debeat s. non debeat
obligatio exponendi eas circumstantias in confessione, quae est res valde
diversa; praeterea dari obligationem gravem apponendi aliquid in confi-
ciendo sacramento, quamvis illud non sit de substantia sacramenti, [illegible] in illis
verbis consecrationis Calicis novi, et aeterni testamenti, quae [illegible]
sit, et tamen ad substantiam sacramenti non pertinent, ut [illegible]. Damnavit
quoque Pontifex has aliquorum affirmantium [illegible] in opinione
probabili in administratione sacramentorum relicta tutiore, etiamsi debet
periculum invalidandi sacramentum.

Ad argumentum [illegible] secundo conce-
dimus ille qui omittit circumstantias aggravantes sequens opinionem
tutiorem, quamvis qui illam sequitur nullo periculo se exponat,
qui vero sequitur oppositam se exponit periculo violandi materialiter
praeceptum, quamvis non formaliter, attamen auctores indicant sententiam
ad talem obligationem, quae certo et prudentissime [illegible]
tate illustrium doctorum qui negant hujusmodi obligationem exponendi
tales circumstantias, videlicet [illegible] dispositionis ad suscipiendum sacramentum
sed obligationem quam exigunt non permittunt, unde negatur consequentia, quod
falsa sit talis opinio; manet probabilissima, ut pote stabilita
fundamentis [illegible].

Quænam sint partes constituentes essentiam Eucharistiæ juxta ad textum 8o loco Magistri statuta

In qua difficultate ut majori claritate procedam tres partitam illam offeram in quarum 1a parte litteras apertas Magistri sua legalitate platam & aliqua personas narrare, ettos referam; in 2a sententiam meam plantam in re prodisti referam e aliorum dicendi modos rejiciam; et imo si tempus venerit tela adversariorum enerbabo et utrique confutabo

Suppono 1o, Eucharistiam sicut etiam saltem duplici posse considerari, et sub qualibet consideratione suam habere specialem constitutionem. 1o enim considerari potest in ratione signi, quo significat gratiam ex vi suæ institutionis: 2o in ratione entitatis, ut sic loquar, idest, rem id, quod accipit talem vim significandi, et est veluti subjectum significationis, et denominationis, quemadmodum vox significativa ad placitum potest considerari duobus modis, altero rem quod accipit ab hominibus vim significandi, et redditur vox significativa ad placitum: altero rem entitatem physicam vocis, seu soni, quam habet ante impositionem, et est subjectum significationis et denominationis

Suppono 2o, non esse sermonem de partibus constituentibus Eucharistiam sub ratione considerata: constat enim utique ex signo ut forma, et ex re signata ut materia; sed de verbis sub potentia nam quemadmodum entitas vocis ut condistincta a signo habet syllabas per quas coalescit, ita entitas, quæ in Eucharistia accipit a Christo vim significandi gratiam, etc; habet etiam ut condistincta a signo suam constitutionem, de qua in præsenti debet esse controversia. Suppono 3o, me in præsenti non loqui de Eucharistia in fieri, sed de hoc facto

in facto ee; ē ez magna diversitas utriusq status: naz n omnia, quæ concurrunt intrinsece ad statum fieri, concurrunt ad statum facti, tametsi vice versa concurrant ad statum fieri, quæ concurrunt ad statum facti, ut videre ē in oppositio materiali, ut ē in fieri, ad quod concurrunt tria principia, et ut ē in facto, ad quod tantum concurrunt duo: volo autz Eucharistiaz in fieri, ipsaz ut ē in transitu de ē panis ad ē corporis, et sanguinis Xpti per consecrationem; in facto vº volo ipsaz cum partibus intrinsecis, et essentialibus, quæ permanent post transitum, et consecrationem peractam.

Suppono 1º, multa concurrere ad Eucharistiaz, de qq dubitari potest, an illaz intrinsece constituant, naz 1º concurrunt verba consecrationis, 2º substantia panis et vini; 3º species consecratæ, seu accidentia panis et vini, 4º corpus, et sanguis Xpti D. 5º usus, seu sumptio, atq ideo de singulis specialiter dicaz, cum meaz sentaz exponam et probem, nec mihi dubium ē quin unio corporis et sanguinis Xpti cum speciebus sacramentalibus, siquidē, ut multi volunt, realis et physica, intrinsece pertineat ad constitutionem Eucharistiæ sicut unio, imo magis, et aliaz dotaz intrinsece constituit hoz; verum an ejusmodi unio detur sub judice ē, et ne de hoc loco examinare.

De actione autz quæ vocant transsubstantiationem exigua potest ēē difficultas, quamvis [illegible] dilugo [illegible], ad intrinsecum conceptum Eucharistiæ pertinere, verum ipse loquit de actione, qua Xpus D in mensura [illegible] [illegible] accidentia panis, quaz actionem, dicit ēē unionem Xpti cum speciebus, et rationem illius Xptum subire munus et officium substantiæ panis. Ceterum de alia actione, qua Xpus ponit de [illegible], Xpus cum aliquos, ponit sub speciebus, seu cum aliis adductis, seu active ponit, certum ē non supponit, non pertinere intrinsece ad Eucharistiaz, tamquam ejus constitutivum; est enim ut necessario dicit solo via ad ipsum, sicut actio [illegible]

tarditer

tandem suppono ex ma de sacris in genere in ventis minus tam ... gratiam intrinsecam, et extrinsecam ... sacri, ... requiritur ut conditio sine qua non, ... probandum ... alibi, ubi ... pertinent ad ... eucharistiam, ... de gratia ... eucharistia infra ...

... in re ... difficili, ... opinio ... relationem, seu activa ... dicere sacram eucharistiam, ... ponere ... Huc referri solet ... 3a p. q. 63 art. 5 et 6. Durand. in 4 dist. 8 q. 2a ... facet ... Thomas ibidem q. 1a art. 2. Gabriel ... quem refert ... in 4o dist. 8 q. 1o art. 1o, ... relationem ... sacram eucharistiam ... sacramentalibus, ... eucharistia, sicut in ... sacra ... ad corpus, et sanguinem ... animas ...

... art. eucharistia ... ex speciebus ut ma, et ex ubi ... 4 q. 6 art. 2o, et q. 1o art. 1o ... corpus ... sacrum ... sacram eucharistiam ... ex textu patet ... speciebus

3a ... solas species ... neque ubi, aut corpus, et sanguinem ... neque usum ... sacram ... 3o ... refert ... alios ...

4ª sa. sentit, solum corpus Christi per virtualem nec signatum et sub speciebus constare eē Eucharistiae sacramentum, ita sensisse Thomas Waldensis tomo 2º de sacram. cap. 21 refert P. Valentia tomo 4º disp. 6ª quae est de Eucharistia q. 1ª puncto 3º, contra quem Vasquez 3 parte disp. 196, cap. 2º defendit Waldensem non discrepare a communi sententia, nec bene ab illis intelligi, quod ab Valentia citat.

5 opinio asserit, Eucharistiam adesse constitui per species sacramentales et corpus et sanguinem Christi D., ita P. Vasquez num. citatus. Becanus 3ª parte q. 13 dubio 2º concl. 4. Hlavius lib. 1º de Eucharistia cap. 3º P. Comme de sacram. q. 13 art. 1º nº 19 et 20 P. Praepositus ibidem dubio unico P. Reginaldus lib. 29 praxis tomo 3º, P. Kertia de sacrificio missae cap. 4 et alii quos refert Vasquez, in quibus utrumque partem, licet eamque dumtaxat alteram intret constituere in recto non bene explicant. P. Vasquez sine dubio sentit, utramque intrare in recto, seu ut ipse loqui solet directe, P. Reginaldus videtur sentire, solas species in recto et sic citat Bellarminus

6 sa. ait, Eucharistiam intrinsece constitui, tum ex speciebus sacramentalibus, quam ex corpore et sanguine Christi D., et insuper ex verbis consecrationis, tamquam ex forma, ita P. Tannerus tomo 4 disp. 5 de Eucharistia P. Suarez 3 parte disp. 42 sect. 2ª et 3ª P. Valentia tomo 4 disp. 6, duo circa postremum notare, tam corpus et sanguinem, quam species sacramentales importari ab Eucharistia in recto

7ª sa. asserit, ultra praedicta nempe corpus et sanguinem, species sacramentales et verba consecrationis, constitui Eucharistiam tamquam per intrinsecum simile seu potius transsubstantiationem, et credit quod hanc sa. potest citari D. Thomas et alii. verum haec sa. differt a praecedentibus non solum in addendo actionem transsubstantiativam, sed etiam

Chaiz q^a^ pont Xpu̅ʒ D in recto Xspeciey solum in obliquo

Vltima tandem

oppinio, n̄ oppinio ptest appellari signis manifestas, a recedit, ad Eucharistiaʒ pertinere vba Xsecrais, speciej sacrales Corpus et Sanguinem Xpti D, et usuʒ, seu sumptioʒ specierum sacralium, itaqʒ plures hæretici, inter quos sectarij viennenses lutherani scribere instar illa tenuere plationes verborum, dudum benedictionis utrisqʒ speciebus, et usum aliquorum suscipientium ita quam describit Euangelista, et unus s. alius ex DD catholicis ut Heredius apud Caspensem. magna tn̄ incidit discriminat, inter Heredium et Hæreticos; nam hæretici dicunt, n̄ contineri sub speciebus Xpum D ante usuʒ; Heredius v^o^ fatetur quidem contineri ante usuʒ; adhuc tn̄ n̄ eē completum sacramentum, donec accedat usus

Hoc sunt

DD plausio mani quo potuit claritate et fidelitate relata nunc ad tollendas æquivocationes breviter adverto, n̄ utrumque Theologos eodem in hac ma sacramentum; et sacramentum tantum, Xtum ejusdem theologice tria distinguunt in quolibet sacro q^a^ Innocentius 3us cap. cum Marthe de celebrat. Missarum, videlicet sacramentum tantum, rem sacramenti tantum, rem sacri et sacramentum. appellant sacramentum tantum, id, quod significat, n̄ signatur, et in hac ma species sacrales appellant qua gratiam signant, n̄ tn̄ signantur. rem sacrari tantum appellant vice versa id, quod signatur, s̄ n̄ signat, ut gratia sanctificans quæ p species sacrales signatur, nil tn̄ ipsa signat, rem et sacrum sub appellant id, quod hit utrumque, nempe signari et sub signare, ut corpus Xpti sub speciebus, quod p ipsas signatur, et ab ipso signatur gratia. ut etiam absolute, et sine ulla addictione n̄ stat solum p sacro tantum, n̄ uniusque dicit, nempe etiam id, quod quidditative consist. ...

Determinij tam ad 2am meæ prælectionis partem in qua meus præcipue agendum erat, cum totum hoc sit de ss. Eucharistia, et cum Eucharistia sit cibus spiritualis animæ, et fiat per conversionem; non aliter facilius constare poterit, quæ illam intra constituant ex concurrentibus ad conversionem transsubstantialem, quam si oculos eo ponamus, quæ concurrunt ad conversionem, per quam fit cibus corporalis, illam dicimus depositum et quæ illam intra constituant, nam tenebunt non modicam proportionem, et correspondentiam. Igitur quando ex terra v.g. fit cibus s. in cibum terra transit quinque concurrunt: 1um forma terræ, quæ se habet per modum termini a quo recedit cibus, quando fit. 2um materia terræ, quæ se habet per modum termini communis utrique formæ, recedenti scilicet, et advenienti; transit enim de esse cum forma terræ ad non esse cum forma terræ, seu aliis et quæ antea non continebat formam cibi, sed terræ, postea incipit continere formam cibi, amissa forma terræ: 3um ipsa forma cibi, quæ se habet per modum termini formalis ad quem, nam totalis est quod, seu quod dici solet ut quod est integer cibus, quam forma partialiter componit, quæ cum antea non erat in materia terræ, postea incipit esse in illa et antea continebat; 4um virtus productiva formæ cibi, sive illam active constituens in materia terræ, quæ virtus se habet per modum agentis, seu educentis. 5um denique, quod concurrit est usus ipsius cibi, qui se habet per modum complementi.

Ex hoc est sola materia, quæ antea continebat formam terræ, et post conversionem continet formam cibi, ac ipsa forma cibi constituunt cibum; non vero forma terræ, virtus productiva cibi aut usus illius, ut patent omnia. Et imprimis forma terræ non constituit intra cibum, quia cum sit terminus a quo, deperit ut cibus fiat, et quando cibus est, tam ipsa non existit, cum ~~[struck]~~ nemo debeat existere constitutum intrinsece, quando suum constitutum est. Deinde non constituit intra cibum virtus productiva illius, quia causæ non constituunt intra effectus, seu ea, quæ producunt, nec denique usus cibi

cibum

cibum constituit, cum eundem sit, tam illum communi nomine constituti non enim ideo cibus est, quia manducatur, sed e contra ideo manducatur quia est.

Atque facile adaptari possunt cibo corporali spirituali Eucharistiae in eucharistica conversione seu transsubstantiatione totidem concurrunt. Prima substantia panis et vini, quae se habet per modum termini a quo recedit Eucharistia, quae fit. Secunda species sacramentales, seu accidentia panis et vini, quae se habent per modum tertii, cum utrique substantiae, nempe substantiae panis et vini recedenti, et corporis et sanguinis advenienti. Transeunt ergo accidentia ista de esse cum substantia panis et vini ad non esse cum illa, sed cum sacramentali corporis et sanguinis Domini, et quae antea non continebant corpus et sanguinem sed substantiam panis et vini, nunc corpus et sanguinem continent. Tertium quod convertitur est corpus et sanguis Domini, quae se habent per modum termini finalis ad quem, nam totalis, qui vocari solet ut quod est integra Eucharistia, quam partialiter componunt ipsum corpus et sanguis Domini, et cum haec antea non essent sub accidentibus panis et vini, seu sub speciebus sacramentalibus, nunc demum incipiunt esse sensibiles, et ab eisdem contineri. Quartum quod convertit, sunt verba consecrationis, quae se habent ut virtus productiva corporis et sanguinis Domini, sive active illa constituens sub accidentibus panis et vini. Quintum denique est usus Eucharistiae, qui se habet per modum comestionis, et manducationis.

Ex his iam mani[festum], quam potui, clarissime explicatis, infertur mea resolutio. Dico igitur: Sacrosanctum Eucharistiae sacramentum constitui essentialiter per species sacramentales, ergo corpus et sanguinem Domini, et utrumque in recto importari; non vero per substantiam panis et vini, nec per verba consecrationis, neque per usum ipsius eucharistiae; quod totum per partes stabilire conabor.

Igitur prima pars meae resolutionis asserit constitui Eucharistiam per species sacramentales, quas in hunc modum probatur. Io. quia ibi, quod constituit intra sacramentum sacramentalem ut pars intra

et essentia illius, quod in eo est sacrum tantum, ut in cognitione confessio, in baptismo ablutio externa, sed in Eucharistia species visibiles panis et vini sint sacrum tantum, ut docuerunt innocentius 3us Cap. cum Marthae de celebratione missarum: ergo species sacramentales sunt pars intrinseca et essentialis constitutiva Eucharistiae. maior est indubitata; minor suadetur etiam ratione. nam species sacramentales in Eucharistia significant, et non significantur, id quod significat, et non significatur in sacramento, dicitur sacrum tantum: ergo species sacramentales panis et vini sunt sacrum tantum et constituunt Eucharistiam essentialiter tanquam pars essentialis illius.

Probatur 2o: sacrum Eucharistiae per se et essentialiter est signum sensibile gratiae sanctificantis, ut habetur ex Trid. sessione 13 Cap. 3, et ex definitione com. omnibus sacramentis; sed solum corpus et sanguis Christi sine ut distinguuntur a speciebus non sunt per se et essentialiter signum sensibile gratiae sanctificantis: ergo Eucharistia claudit species in suo intrinseco et quidditativo conceptu, per quas sit signum sensibile gratiae sanctificantis. patet consequentia: quia si eas non clauderet, nihil haberet per quod esset per se signum sensibile gratiae sanctificantis, cum verba consecrationis, quae per se signum sensibile sunt, non claudantur intrinsece, quia cum se habeant per modum agentis seu virtutis productivae Eucharistiae, non possunt Eucharistiam constituere. maior nec corpus Christi habet per se, quod possit sentiri, sed potius per se insensibile est, et solum sentiri potest per aliud, nempe per species: ergo species sacramentales intrinsece et essentialiter claudantur in conceptu Eucharistiae, ut per illas sit per se sensibile.

Probatur 3 ex Tridentino sessione 13 Cap. 3 Canone 1o: in Eucharistia continetur vere et realiter corpus Christi, sed non continetur vere et realiter in se ipso, imo nec contineri potest, ergo continens distinctum debeat esse contento: ergo Eucharistia aliud intrinsece habet, quod non sit corpus, et ratione cuius possit dici continere corpus Christi; sed non est aliud nisi verbum, aut species; ergo cum non sint verba consecrationis dicenda, erunt necessario species sacramentales.

Probatur 4: id est intrinsece constitutivum rei, quo praecise ablato, et separato per

existentibus non manet res eadem omnino, sed praecise ablatis speciebus sacralibus, et reliquis existentibus, non manet eucharistia ergo species sacrales sunt intrinsece constitutivae eucharistiae. minor in qua tota difficultas consistit probatur. 1o quia sublatis speciebus non manet signum sensibile gratiae sanctificantis, 2o: quia corpus Christi est in caelo, sed non est in caelo eucharistia, non alia ratione, nisi quia ibi non sunt species sacrales quae constituant: ergo praecise ablatis speciebus, quamvis reliqua existant non dabitur sacramentum eucharistiae

§ Probatur conclusio, nam cum 1o accedunt species sacrales corpori, et sanguini Christi Domini, hi incipiunt esse eucharistia absolute et simpliciter, non enim erant antea absolute et simpliciter ut clarum est; sed non incipiunt 1o esse absolute et simpliciter corpus et sanguis Christi Domini ut cuique catholico evidens est: ergo non solum corpus et sanguis Christi Domini, sed etiam species constituunt intrinsece eucharistiam ~~haec~~ est ~~absolute et simpliciter~~ probo consequentiam: quia si solum corpus et sanguis Christi Domini constituerent eucharistiam, haec non absolute et simpliciter inciperet esse, sicut non incipiunt absolute et simpliciter esse illius constitutiva

Dices, corpus et sanguinem Christi Domini absolute et simpliciter incipere esse sub speciebus et hoc sufficere ut absolute et simpliciter incipiat esse eucharistia, sed contra est, quia absolute et simpliciter incipere esse sub speciebus, non est absolute et simpliciter incipere esse corpus et sanguinem Christi Domini: ergo esse eucharistiam dicit intrinsece aliud esse, praeter esse corpus et sanguinem Christi Domini; cum istud absolute et simpliciter non incipiat, incipiat vero absolute et simpliciter illud. Aliquis forsan probaret 6o hanc conclusionem, quia id, quod invenire est in re tota aquae et aliquo, constituit intrinsece rem totalem ad quam, ut cernere est, quod alimentum constituit in substantia aliti, lignum in substantiam ignis, aqua in aerem etc., nam omnes quae sunt omnino fidi corruptis, quae sunt tota aquae; et satis generatis, quae sunt tota ad quas

intra continent composita denuo genita, quae dicuntur esse tria totalia adaequata; ideo quod exemit in conditionibus accidentalibus, quando album convertit in nigrum, dulce in amarum; modo sic se in conversione panis et vini in corpus, et sanguinem Christi Domini species sacrales sunt loco termino a quo, et ad quem: ergo intra continent Eucharistiam, quae est terminus totalis ad quem

Confirmatur: nam Eucharistia instituta est per modum convivii spiritualis et quidem humano sensibilique modo sed seclusis speciebus non manet Eucharistia per modum convivii humano et sensibili modo: ergo Eucharistia claudit intra species in suo conceptu. Maior inde constat, quod omnia sacra instituta sunt in rebus sensibilibus ad captum et usum humanum aptis; nam omnino insensibilia et praeter spiritualia non hominibus, sed Angelis apta et proportionata sunt. Minor hoc ratio ostendit, quia corpus sacrale continens nec habet speciem cibi, nec potus nec sensibiliter manducari, aut potari potest

Hoc iam probato deveniendo ad nostram partem modum conclusionis in qua asseruimus Eucharistiam constitui per corpus et sanguinem Christi Domini, quam in hunc modum probo 1º: per verba consecrationis perficitur Eucharistia, ut docuit Eugenius Pontifex in Decretio Florentino, et tradit D. Ambros. lib. de iis, qui initiantur cap. 9, sed per verba consecrationis, nec species conficiuntur, nec fiunt: ergo Eucharistia aliquid aliud intra claudit praeter species, nempe corpus, et sanguinem Christi Domini, atque adeo est quoddam totum ex speciebus, corpore ac sanguine Christi Domini constitutum, quod per verba conficitur, et fit tamquam ex termino a quo, et magis remoto ex pane et vino.

Probatur 2º: per conversionem panis et vini in corpus et sanguinem Christi, Eucharistia de novo est, seu de novo incipit habere esse; sed non incipiunt de novo habere esse species sacrales, aut corpus et sanguis Christi Domini cum iam antea essent: ergo Eucharistia non est solum corpus Christi, nec solum species divisive, sed compositum ex corpore, et speciebus, quod

re

re vera incipit esse, at quia ideo non minus intra intrant corpus et sanguis Christi, quam species

Probatur 3° Eucharistia intra essentiale claudit quae cibi et potus spiritualis, siquidem instituta est per modum convivii spiritualis, et refectionis animae, sed corpus et sanguis Christi sunt quae habent rationem cibi et potus spiritualis: ergo corpus et sanguis Christi constituunt essentiale Eucharistiae; cum proinde haec est coniunctum aut compositum ex speciebus, et corpore ac sanguine Christi Domini. Maior colligitur ex Tridentino sessione 13 cap. 2. Minor habetur expresse Joannis 6 dum versu 35 dixit ego sum panis vitae, et versu 51 ego sum panis vivus et versu 52 si quis manducaverit ex hoc pane vivet in aeternum, et panis, quem ego dabo caro mea est pro mundi vita, et versu 56 caro mea vere est cibus, et sanguis meus vere est potus etc. ergo corpus et sanguis Christi Domini constituunt essentiale Eucharistiae

Probatur 4° coniunctum ex speciebus et corpore ac sanguine Christi Domini convenit definitio Eucharistiae, cum sit sacramentum, et extrahat parte signum sensibile, corporis et sanguinis Christi Domini per modum convivii spiritualis in specie panis et vini sumitur Christi Domini institutum etc. sed non convenit alicui ex partibus illius: ergo Eucharistia non est altera pars illius coniuncti, sed coniunctum ex utroque. Consequentia manifesta probo, quia species solae ut a corpore et sanguine Christi condistinctae, licet sint quid sensibile, non sunt sacramentum corporis et sanguinis Christi per modum refectionis convivii spiritualis, deinde corpus et sanguis Christi ut condistincta a speciebus non sunt signum sensibile per se, ut supra diximus, et omnino est; itaque ut rem amplius explicemus, corpus et sanguis Christi cum succedat substantiae panis et vini, dant Eucharistiae esse cibum spiritualem, et potum, et etiam quod sit convivium. accidentia vero dant, quod hic cibus et potus sint sensibiles, et hoc, quod Eucharistia convivium sit sensibile, quia admixta substantia panis et vini dant esse convivium, quatenus convivium sensibile sit propter accidentia eiusdem panis et vini =

Probat. 5° P. Suarez: ex tempore [illegible] medio vine Sacrali [illegible] aliquem [illegible] quod fiat [illegible] Cap. [illegible] de [illegible] visibili [illegible] et corpore Christi.

Probat [illegible]

[illegible] corpore Christi.

Probat [illegible] se [illegible] 13 [illegible] [illegible] a Deo [illegible]

[illegible] respondeat [illegible] [illegible] eo, quod [illegible] quod Christus sub illis [illegible] possit adorari adoratione latriæ, non vero quod adorari possint species, sicut ex eo quod [illegible] in homine, non sequitur, quod possit adorari eadem adoratione formis.

Probat ultimo ex PP. 1° ex D. Ambrosio lib. 4 de Sacram.

Cap.

Cap. 4, et refert Cap. omnia de consecratione dist. 2ª, ubi sic loquitur
in hoc sacro corpus est, quod corpus Xpti est, et spiritualis alimonia
quod corpus Xpti spirituale est, et ubi accessit consecratio, de pane fit
Corpus Xpti. et Cap. 5 rursus ait, antequam consecretur panis, panis
est, ubi verba Xpti accesserint corpus Xpti est. 2o Tert. lib. de resurre.
Carnis sic habet, Caro Corpore et sanguine Xpti vescitur, et anima
saginatur. 3o Theodoretus dialogo 2o et 3o distinguit. Eucharistiam et oblatas
non admittunt, quod non confiteantur eucharistiam carnem esse salvatoris
nostri Xpti. 4 Gregor. relatus Cap. mulier q. 1a ait. profuimus panem
hoc est Corpus Xpti, quod sanctificati accedimus ad altare. 5o S. Ireneus
lib. 4 adversus hereses Cap. 32 sic tradit, qui est terrenus panis, perci=
piens invocationem Dei, iam non communis panis est, sed eucharistia ex duabus
rebus constans terrena, et celesti; ex quibus est Sacramentum. D. Thomas
in 4 dist. 8 q. 1a art. 1o dicens ex speciebus et corpore Xpti
fit unum sacrum

Ostenso iam species sacrales et Corpus ac sanguinem
Xpti constituere intrinsece eucharistiam, restat probandum constituere
in recto, quo noto non est idem importari intrinsece, ac im=
portari in recto, sicut non est idem, idem importari in obliquo ac
importari extrinsece, multa enim importantur intrinsece et in obliquo, ut in
his terminis album, videns, ubi albedo et visio importantur intrinsece
cum sint partes constituentes, sed non in recto, quia nequeunt praedicari in
nominandi casu, de quo praedicatur terminus: multa etiam importantur in
obliquo, et non extrinsece, ut in praedictis terminis etiam patet. videns enim
importat visionem in obliquo, et non extrinsece, sicut importat obiectum,
quia per visionem constituitur et non per obiectum, quamvis hoc etiam connotet in obliquo

hoc praemisso

probatur assertum; id afferit in recto abstractio toto, seu composito, quod
praedicatur de illo cum veritate ostendi in nominandi casu, quia est rectus,
sed tam species sacrales, quam Corpus, et sanguis Xpti praedicantur cum veritate,

7

separari de Eucharistia in nominandi causa; quo tam species sacrales quam corpus, et sanguis Xpti d. asserunt in recto ab Eucharistia sola modo eget probari. quae sic probatur. Tunc ergo est verum Eucharistia est species sacrales, corpus, et sanguis Xpti Dni, dat ergo identitas recti prati cum recto subiti, immo non est verum pro, quae solum afferunt in recto alteram partem ex separate subiti, ut discurrenti patebit.

Probatur. Eucharistia ... sumit in recto esse signum convivij spiritualis, et rursus esse convivium spirituale, sed esse signum convivij spiritualis habet per species sacrales, et esse convivium habet per corpus et sanguinem Xpti d. quo Eucharistia continent in recto, tam species sacrales, quam corpus et sanguinem Xpti Dni. maior suadetur quoad priorem partem, tum ex Trid. sessio 13 Cap. 3o; tum quia de ratione cuiusvis sacri est esse signum xpo ... suae institutionis; nam Baptismus, quia institutus est per modum ablutionis signum est ablutionis spiritualis animae; et poenitentia, quae instituta est per modum iudicij signat iudicium sacrale animae, et sic de reliquis: quo Eucharistia, quae instituta est per modum convivij, erit signum convivij spiritualis animae. Iam quoad posteriorem partem eadem maior probatur, tum quia id indicat Trid. sessio 13 Cap. 2o. et ss. patres appellant hoc sacrum refectionem spiritualem animae et eiusdem spirituale convivium, tum etiam quia in hoc differt Eucharistia a reliquis sacris, quod illa sunt signa, sed non res signata, Eucharistia vero est non solum signum, sed res signata et signum, quia non solum est signum convivij, sed etiam ipsum convivium.

Restat modo probemus minorem, quae duas partes continet, et quidem quoad primam attinet, corpus et sanguinem Xpti Dni esse ipsum convivium spirituale facile ostendi potest ex verbis Xpti Dni asserentis Ioannis 6. suum corpus esse cibum, et sanguinem suum esse potum, Caro, inquit, mea vere est cibus, et sanguis meus vere est potus. priora vero, inquam, dicebat, species esse signum huius convivij probatur, quia Eucharistia nihil intra continet, tamquam partes nisi species, corpus, ac sanguinem Xpti Dni. Et superius ...

et inferius dicenda, id non potest esse signum divinij [?] corporis et sanguinis, quia cum haec sint ipsum divinium idem esset signum sui ipsius, quod impossibile est: ergo haec est signum divinij per species.

Probatur 3º: de nulla parte intrinsece constitutiva eucharistiae potest absolute cum veritate praedicari, quod sit eucharistia; ergo nulla est totum rectum eucharistiae, id est sub-probatur Consequens: quia si aliqua esset totum rectum, de illa posset cum veritate absolute praedicari, quod sit eucharistia, cum ad veram et absolutam praedicationem sufficiat identitas totius recti praedicati cum recto subiecti; neque etiam aliunde absolute et simpliciter est verum haec propositio corpus est albus, etiam quia cum recto, quin est rectum subiecti identificatur toti recto praedicati, nempe homini, quamvis ipsa albedo hausta non identificetur, quia cum afferat in obliquo non afirmat illius identitas, neque curat. ariy [?] verum probatur, quia neque potest absolute dici, quod species sint eucharistia cum haec sit divinium, species vero non sint divinium sed signum divinij; neque item de corpore et sanguine Christi potest dici, quod sint eucharistia quia eucharistia est signum per se sensibile divinij spiritualis; corpus autem et sanguis Christi non est signum per se sensibile divinij spiritualis sed ipsum divinium

Probatur 4º ex Valentia: quia quod est potus et spiritualis cibus est proprie istud sacramentum, id est utrumque sub [?] nempe species et sanguis, ac corpus Christi est potus, et spiritualis cibus: ergo utrumque sub, ipse intelligit in recto, est proprie istud sacramentum: ergo eucharistia sacramentum importat utrumque in recto

Vellem tamen advertere, quod quando adaequate constituo eucharistiam per species sacramentales et corpus ac sanguinem Christi Domini non excludo, quod unum inter utramque partem aliquod hoc sacramentum esset unio per accens, si tamen inter physica, quam moralis partes Careant unione, et essent tanquam corpus dissolutum, ast quia unio non tam est constitutivum, quam istud, non tam intra Cam, quam intra

Calicis, non illius sed contentorum mensis facio, sicut fecit Athanasius in symbolo dixit animam rationalem et carnem esse unum hominem non obstante, quod absque unione nequeat esse homo, quantumvis anima et caro sint; noto etiam quod quando utor nomine specierum et accidentium indifferenter quando de contentis Eucharistiae loquor est, quia accidentia ipsius panis et vini ante consecrationem non appellantur species sacramentales, quia solum sunt tales post consecrationem, quia ab eo quod intra sacramentum sunt accipiunt sacramentalium denominationem

Ita autem species seu accidentia panis et vini se habeant ut signa, et corpus ac sanguis Christi ut materia: sed quoniam hoc est levioris momenti, alij unum affirmant, alij aliud, credidi dixerim tamen species habere rationem signi (communis, quo esse possunt absque inhaerentia et unitate vel per quandam similitudinem compositionis) nam accidentia erant signa ante substantiis panis et vini, et substantia panis et vini se habent ut materia, cum autem corpus et sanguis Christi succedunt solo substantiis panis et vini, etiam succedunt solo substantiis aut materiae eorum absque receptione tamen, et inhaerentia, seclusa actione aliam substentativam

Ex his dictis facile venitur probandum, verba consecrationis non esse constitutivum intrinsecum Eucharistiae. Probatur: nam transactis verbis consecrationis permanet Eucharistia: ergo haec non constituitur per illa. patet consequentia: quia nihil potest permanere, absque eo quod permaneat intrinsecum constitutivum illius; si enim constitutivum non est, quidquid potest ut sit constitutum. Probatur antecedens tum quia in hoc differt Eucharistia a ceteris sacramentis, quod Eucharistia sit permanens, cetera vero in usu et actione consistant, atque ideo transeunt, et esse desinunt absoluta applicatione materiae ad suscipientem ut recte observavit [illegible] in suis [illegible] verbo Eucharistia numero 3 tum etiam, quia transactis verbis consecrationis vere continetur corpus Domini in Eucharistia ast non contineretur vere in ea si non vere permaneret, cum nihil possit vere contineri in ea, quod vere non est, tum denique quia id videtur supponere Tridentinum sessione 13 cap. 6 quando dicit sacrum Eucharistiae in sacrario servari

servari, deferri ad infirmos, quae stare nequeunt, si verba sint constitutiva intrinseca Eucharistiae, siquidem nec verba in sacrario servari, nec ad infirmos deferri possunt.

Dices 1° Eucharistiam manere ergo Eucharistiam dici manere transactis verbis, non quia maneant eius omnes suae partes, sed quia aliquid illius, sicut res successiva dicitur perseverare, et esse, quamdiu aliquid illius est; at vero ergo eodem pacto dici potest Eucharistia esse quando verba inchoantur, sicut enim successiva dicitur esse, quando inchoatur, quia in utroque casu aliquid desinit esse, ergo extra tempus dicitur esse in instanti, quia in illo aliquid temporis est, et quod clarius existit solum est, consequitur extra successionem esse in instanti, siquidem in eo est aliquid desinens successionis.

Propter haec dicit 2° Cardinalis de Lugo, Eucharistiam manere transactis verbis, manere in quantum, quod ad id, quod dicit in recto, nempe quoad Corpus et Sanguinem, quamvis non maneant verba, quae dicit in obliquo, et hoc sufficere, ut absolute dicatur manere; sed contra est; quia etiam dantur in caelo Corpus et Sanguis Christi D., quae, quamvis nunc Eucharistiae solum importantur in recto, et tamen non datur in caelo Eucharistia: ergo ut perseveret, rebus transactis verbis, non ideo absolute perseveravit Eucharistia sed etiam species sacramentales; quae ab hoc Eucharistiae in obliquo ponuntur desinerent, et manerent dumtaxat res, non dicerent esse integram Eucharistiam, ergo ut dentur, debent dari, quae afferuntur in recto, et in obliquo, quod si dicat non omnia [illegible] postulare praecisionem ad suam veritatem, cum dicamus obiectum esse cognitum, et amatum, quamvis cognitio, et amor non sint praesentes; contra est, quia hoc quamvis extra, quod huiusce denominationes sunt extrinsecae: at vero intrinsece semper requirunt formas esse praesentes rei denominatae, at ideo verba restaurari deberent esse, quando Eucharistia est, si pro illa constitutiva.

Probatur 2° nostra intentio

totum nequit existere sine suis partibus ut manifestum est, neque enim potest dari homo distinctus sine anima aut materia; sed linea est quoddam totum: ergo nequit existere sine suis partibus, sed una ex partibus dicitur esse ubi continuans: ergo transeunte ubi continuante non manet linea, aut linea existit sine suis partibus, quod plane repugnat. Confirmatur bene valet a negatione alicuius partis totius actualis ad negationem totius: ergo si ubi continuans est pars lineationis, quae est quoddam totum actuale, valebit a negatione ubi ad negationem lineationis, atqui transeunte ubi, negatur ubi esse: ergo negandum etiam erit esse lineam.

Probatur 3° hac ratione: quod intrinsece non pertinet ad rationem cibi, et potus spiritualis non constituit intrinsece lineam; sed ubi continuans non pertinent intrinsece ad rationem cibi aut potus spiritualis: ergo non constituunt intrinsece lineam. Maior patet; quia conceptus quidditativus lineae est esse convivium spirituale, cibum vult et potum. Minor probatur, tum quia ubi sit loco effiens, quem ut constat ex paritate corporali supra allegata non constituit intrinsece potum aut cibum, quem constat, tum etiam quia sicut cibus et potus corporales adaequate constituuntur ex accidentibus, et substantia panis et vini, ita spirituales adaequate componuntur ex iisdem accidentibus et substantia, quae sumitur loco substantiae panis et vini, sumitur autem substantia corporis, et sanguinis Christi Domini: ergo ex hac et accidentibus, non vero ex ubi continuans componitur intrinsece convivium spirituale, potus sit spiritualis, et spiritualis cibus.

Probatur 4° Christus dedit totum et integrum sacramentum suis discipulis, et totum ac integrum sumunt a sacerdotibus celebrantibus, sed non totum et integrum dedisset discipulis, nec totum et integrum sumeretur a sacerdotibus celebrantibus si ubi continuans essent partes intra illius: ergo talia non sunt. Minor probatur: quia is non sumit totum et integrum rem, qui aliquam partem praetermittit, sed tam discipuli, quam sacerdotes celebrantes praetermittunt in sumptione tam hanc

aliqu

aliquam partem lucis nempe verba sacramentalis, cum solum sumant speciem sacralem et corpus Domini, non autem verba sacramentalia: ergo.

Probatur 2°

ex Concilio Lemina et Vagi: medium propter quod causa efficiens effectualis intra circulos sacramentorum constitutiva; id verba sacramentalis sit causa efficiens lucis: ergo nequeunt esse causa effectualis intra circulos sacramentorum constitutiva. Consequentia manifesta. Minor sufficienter colligitur ex decreto Eugenii, sic in Concilio Florentino post ultimam sessionem. Maiorem ipsi non probant, supponunt propter non probari: ergo causa efficiens adaequate distinguitur a re, quam efficit; neque sequitur causa propter etiam partialiter, causa autem formalis intra constitutiva rei non distinguitur adaequate a re, quam constituit: ergo non minus implicat aliquid esse causam efficientem, effectualem intra eiusdem rei constitutivam, quam adaequate, et inadaequate distingui ab eadem re.

Confirmatur, probant

et sane probam sumpserunt ex Vagi, aliquibus mutatis, lucis est signum practicum gratiae sanctificantis: ergo quod non constituit intra in ratione signi practici gratiae sanctificantis, non constituit intra lucis; at qui verba sacramentali non constituunt intra in ratione signi practici gratiae sanctificantis; cum neque illam immediate significent neque immediate efficiant, sed mediante lavacro et sanguine Christi Domini: ergo. Confirmatur: si verba constituunt intra lucis, darent effectum illi effectualem in ratione signi; sed quod non est, non possunt dare effectum formalem in ratione signi: ergo non constituunt intra lucis.

Dicitur tertio magis probandum

usum seu sumptionem lucis, non esse constitutivam, quodcumque intelligamus 1°. Sacramentum lucis est cibus spiritualis animae, et eiusdem cibi spiritualis signum est sensibile, id ante usum et sumptionem lucis est cibus illius spiritualis, et illius signum est sensibile: ergo ante usum et sumptionem est sacramentum lucis. Maior constat ex dictis. Constant

Quod etiam pateret, quia si amoveretur dante distinctiva, corpus est darê distitutum. Confirmatur: quia sumptio in hoc sacro se habet, sicut manducatio in corporali cibo; sed manducatio non pertinet intrinsece ad constitutum corporalis cibi, nec ab eo includitur, sed supponit illum: ergo neque sumptio huius sacri pertinet intrinsece ad illud, neque ab eo includitur sed supponit illud. Probatur 2o si sumptio et manducatio intrinsece constitueret sacrum eucharistiae non solum sacerdos illud conficeret, sed ad conficiendum concurrerent sub laico, cum non minus pertineret manducatio qua percipit laicus, ad confectum, quam [illegible], qua percipit sacerdos; unde sequeretur utrumque laicum, ut est clericum esse eucharistiae ministrum et quidem legitimum, quod dici nequit, sequela vero probatur: quia non ideo sacerdos dicitur minister eucharistiae, quia conficit aliquid i. efficiat intrinsece ad illam pertinens, ut non efficiat totam eucharistiam, aut totum efficiat, quo eucharistia constat: atqui laicus etiam conficit, aut efficit aliquid ad eucharistiam intrinsece pertinens videlicet sumptionem ut non efficiat totam eucharistiam, aut totum efficiat, quo eucharistia constat: ergo uterque nempe laicus et sacerdos erunt ministri huius sacri. Probatur 3o argumento a paritate quod ad refectionem spiritualem sub specie panis et vini sumi tenetur omni eo tempore est sacrum eucharistiae, quod est corpus Christi Domini, id est corpus Christi Domini quamdiu manet, et est quid permanens: ergo extra rationem sumptionis et manducationis est eucharistiae sacrum. Maior probatur ex verbis Christi Matthaei 26 accipite, et manducate hoc est corpus meum minor etiam probatur ex illis verbis hoc est corpus meum, nam per [illegible] illud, quod Dominus per pronomen hoc demonstravit, et de quo affirmavit esse corpus suum, quamdiu perduraret absque [illegible] nulla facta refectione. Probatur ultimo, quia si sumptio est de conceptu intrinseco eucharistiae, multa, quae doctores tradunt frequentius, subsiderent.

sequitur

sectione 13 Cap 8o, dicit in Eucharistia sacro post panis et vini
consecrationem Dominum nostrum Jesum Christum vere realiter et substantialiter contineri.
2o: Cap 5 ait, pie et religiose inductum fuisse, ut singulis annis
hoc venerabile sacrum in processionibus veheretur, et honorifice per vias
et loca publica circumferatur. 3o Cap 6o asserit, esse antiquum morem
servandi Eucharistiam in sacrario, ut deferatur ad infirmos, et diligenter
in ecclesia hunc morem servandum; sed primum est falsum, nam post panis
et vini consecrationem non est Eucharistia sacrum donec accedat usus: in sacro
autem, quod non est, contineri non potest vere et realiter et substantialiter corpus
Christi. 2um etiam est falsum: nam cum processiones fiant ante usum
et ante illum non sit sacrum, hoc in processionibus deferri non potest
cum non deferatur usus, qui non dum est. denique est falsum 3um, quia
nec in sacrario servatur, nec ad infirmos defertur sacrum; cum
ante usum nec sit sacrum, quod servari possit, nec quod possit deferri:
quia ut vere sint, quae fuit doctrina, fieri oportet extra sacramentum
et usum dari integrum Eucharistiam sacrum, atque sic [illegible] con-
dum desierit fuit statum can. et perpetua ecclesiae traditio [illegible]
consensus ita observant.
Lutherani etiam ad 2am partem huius
praelectionis sic arguunt [illegible] intendentes, verba consecrationis constituere
Eucharistiam. 1o ex Concilio florentino in decreto Eugenii, ubi dixit
omnia sacramenta perfici materia et forma, formam autem Eucharistiae esse verba Salva-
toris, id est verba, quibus Salvator consecravit: ergo verba consecrationis intrin-
sece constituunt Eucharistiam. probant Cons., tum quia forma intrinsece constituit rem, cuius
est forma, siquidem est pars intrinseca [illegible] et infra; tum propterea
quia si aliunde quam ex ex verbis completa, et perfecta est Eucharistia: ergo non
perficitur verbis contra statutum a Concilio in decreto Eugenii
Resp. 1o. hoc
argumentum eadem vi probare panem et vinum intrinsece constituere Eucharistiam

nas, quod de Dessilius in dicto lugemus dixit, omnia sacra perfici-
untur ita esse, et nam liquet et panem et vinum: quod panis et vinum
intra constituunt liquores parabolam tum quod ita intra constituunt rem,
cuius ita est, siquidem latet per sui ex misericordia, tum probata, quod si
aliunde, quam ex pane et vino completa et perfecta est Eucharistia
quod non perficitur ita, et verbis constituimus a Dessilio in dicto lugemus

Respondetur 2o Dessilius
non dixisse omnia sacra constitui, aut componi verbis, sed perfici, efficere
autem non nomino dicunt constitui intra, sed aliquid actiuum causae
quo ratione causa dicitur efficere effectum, et artifex efficere opus, unde
Dessilius non urget, credo quod abstractive ab intra constitue, atque
ideo nego argumentum consequentiam, ad probationem dico, non omnia sacra esse intra, ut
patet in logme sui obti, id duntaxat verum est in suo genere
informationem, aut vere in subito recepto, quod si hoc minus
placeant; dico 2o Dessilius loqui de sacris non in infacto, sed in specie,
ut indicat illud perfici; sui autem fieri sacramentum, faciunt verba
esse partium intrinsecum, sicut diximus de sacramentis sui compositi in
fieri, quamvis non sui facti, de quo nos in praesenti loquimur
verum adverto discrimen liquoris a reliquis sacris; quod re-
liqua eius transeuntia sint, et visitant in fieri, semper illis
intra erunt verba; liquor vero cum aliquid sit in fieri, aliquid
in facto, verba erunt illi intra, prout est in fieri non prout est in
facto.

Quaeritur: quamvis forma consecrationis non componet physice partem
probatam, verba labuntur et transeunt, permanent moraliter, quod
sufficit, ut videtur est in reliquis sacris, quae existunt quod ultima
syllaba duntaxat physice exit, esto tota applicatio praesentat, et
in consensu matrimonii, qui sufficit ad sacrum matrimonii
quamvis praesentat, quod etiam post multos menses moraliter

pote

repraesentat, ro autem est, quod ola falsa sit propositio moraliter, at q
ideo non requirunt partes physice existentes, sed existentes
moraliter.

Respondetur 5o retorquendo argumentum, nam eodem modo probari potest
species sacramentales postquam destructae sunt, posse destruere lucem, quia
licet tunc non sint physice, existunt moraliter, quod sufficit ad destruendum
sacramentum, quod est compositum morale. Respondetur 6o ex Lomine, in aliis
sacramentis partes possunt repraesentare moraliter, sicut repraesentat consensus
matrimonii, qui potest manere cum est habitualis, nam licet
+ adhuc dicit non adhuc velle, aut successive loquens, quod ultima syllaba dun-
taxat exit, prima tamen postquam ablata est, et physice praeterita
non manet habitualiter, alia dicunt sacerdos, illas adhuc
tenere, et per illas loqui, et conservare, sicut dicit velle, quia
consensit in matrimonio, et non retractavit consensum. Tandem res-
pondeo ad lucem sufficere existentiam moralem verborum relatam
dato, quod similia plane moraliter exstant, quia licet lucerna non solum
moraliter existat, sed etiam physice in sacrario physice manducat
adeo ad infirmos physice deferat, requirit partes physice
existentiae, quae destruant, nec satis esse credimus, quod existat moraliter,
neque adhuc sensum dicimus sacramenta composita moralia, quod
constant partibus, quarum aliqua existat tantum moraliter, sed
talem non exigat, quod existant physice; sed quia constant partibus
quae licet existant physice, non habent physice unionem vel reunionem
et forma vel in instanti, nec earum unio physice talis est, sed in pro-
dicuntur existimare tantum, ob quandam proportionem existitudinis ad
physica composita. Quia est lucerna est signum sensibile gratiae et unius
spiritualiter, sed hoc habet species sacramentales, nec plaga et
sanguinem corporis Domini, sed per verba relata: quod relatio intra

destruunt lucifera; mox plus. q.a si videamus hostias desecratas n. devenimus in logniz gratiae, et dominij spiritualis, nisi sciamus super illas fuisse prolata verba consecrationis: quod indicium clarum est species sacrales, corpus et sanguinem Christi D. n. habere signum independenter a verbis, sed per ipsa verba.

Dico secundo quod lucifera, licet et signum gratiae, et dominij spiritualis, formaliter per verba consecrationis, sed per signa, quorum corpus consulit dependenter a verbis, et exsequentiam prolationis eorum, quae ad modum ipsius verba sunt consulit vim consecrandi dependentem ab intentione legitimi ministri, et in ea intentio n. est vis consecrandi, sed sola omnino requisita; quod si vis vista hostia consecrata n. venimus in logniz gratiae ignorata verborum prolatione, et consecratione, illud est, q.a n. cognoscimus signa, quae ex parte Christi instituit hic hostia conditionata a verbis, sicut illa cognosceremus, utique in lognitionem gratiae, et dominij spiritualis veniremus etsi verba ipsa ignoraremus.

Arg. 3. verba consecrationis sunt signum sensibile gratiae sanctificantis nos: quod est sacramentum; scilicet salvis partibus integra sacramenti non alteramus, quia lucifera: quod destruunt in tale lucifera = respondendo dico: sunt signum sensibile gratiae sanctificantis nos applicatione illorum, nego antecedens, et hoc opus erat ut esset sacramentum, scilicet parem integra sacramenti, non prolatione illorum applicata, sed applicata tamen, quae producunt, scilicet quae post illorum prolationem resultat, concedo antecedens, et hoc n. sufficit; unde lucifera sunt adaequatus verborum consecrationis, et n. ipsa verba sunt sacramentum lucifera.

Arg. quod est ea n. modo res sacramenti tantum, sed res sub et sacramentum est verum sacramentum, sed verba consecrationis, n. modo causant gratiam, quae est res sacramenti tantum, sed corpus et sanguinem Christi D., quae sunt res sub et sacramentum in lucifera: quod verba consecrationis sunt sacramentum lucifera, scilicet salvis illas destruunt ut prius = dico non modo [non] quod sit propositio sacramentum, alias ministrum, quia est ea res et sacramentum cert [non] requirit intentionem, quod sit causa primus signi applicandi recipiendi sacramentum quod n. sumunt verba consecrationis =

Sequitur.

Requiritur ergo alterum, species sacrales non pertinere intrae ad luctum, 1o: Corpus Christi Domini, idem est de sanguine, est signum sensibile gratiae refectionis spiritualis: ergo est sacramentum luctus, atque ideo species non intrant ditius illius: antecedens probatur, quia Corpus non habet per se esse signum sensibile, habet extra ab speciebus, sicut etiam habet extra a cognoscente, quod sit cognitum, et hoc sufficit ad rationem sacramenti = Respondeo distinguo antecedens, habet per se et quidditative esse signum sensibile gratiae, nego antecedens, per alterum, et extra, concedo antecedens, et nego consequentiam: quia sacramenta habent extra, per se quidditative habent esse signum sensibile; unde id, quod solum per alterum est sensibile, nequit esse sacramentum, atque ideo ultra Corpus et Sanguinem Christi Domini requiruntur species per se sensibiles.

Obijicies 2o instando solum consequentiam; Corpus et Sanguis Christi Domini sit primo per se intra [illegible], et tamen non sit per se et quidditative signum sensibile, sed extra per species: ergo poterunt esse integrum sacramentum quamvis non sit intra signum sensibile, sed extra per species, eadem [illegible] videtur esse ratione [illegible] = Respondeo [illegible] consequentiam; quia de ratione sacramenti luctus, idem est de aliis, solum est, quod sit quidditative signum sensibile quod habere potest ratione unius partis, quamvis non omnes sint per se et quidditative sensibiles, sicut homo est quidditative corporeus quamvis non omnes partes sint corporeae, atque ideo salvatur quidditative sacramentum cum una saltem parte quidditative sensibili, non autem salvaretur si omnes essent per se insensibiles, id si nulla esset sensibilis, quod eveniret, si species non intrarent intra luctum, sed Corpus et Sanguis Christi absque illis intrarent; ergo sine absque non illum intrarent.

Obijicies 3o sacramentum luctus est id, quod vitat [illegible], [illegible] est potus et cibus spiritualis, sed solum Corpus et Sanguis Christi Domini et non species sacrales [illegible] [illegible]; ergo solum Corpus et Sanguis Christi Domini est sacramentum luctus, non vero species

mox probat ex naturalibus, ubi sola substantia mutatur, non autem, in virtute accidentia; quod in supernaturalibus substantia corporis et sanguinis Christi mutantur, non species sacramentales, quae sunt accidentia.

Respondetur dato, non concesso, antecedente, mox etiam species partialiter mutarentur accidentia, quae partialiter efficiunt et causant gratiam, quae est nutrimentum spirituale; nec probatio ex naturalibus multum urget, quia cum mutatio naturalis fiat per unionem alimenti in alitum(?) [illegible] nutrimentum fit [illegible] ex substantia alimenti, substantia aliti, quod est nutrire; ex accidentibus autem nequit omnino fieri substantia aliti, atque ideo hoc nequit ex accidentibus corporalibus nutrire; mutatio vero spiritualis potest per unionem sibi in substantiam aliti [illegible] productivae gratiae, quae est actio spiritualis accidentis, quae ista cum corporalis [illegible] supernaturaliter a baccidentibus, accidentia mutarentur poterunt supernaturaliter atque spiritualiter alias; immo in hoc servant quandam proportionem cum agentibus naturalibus, nam ut substantia naturalis cum accidentibus producunt immediate substantiam, ita substantia corporis Christi cum speciebus producunt nutrimentum spirituale animae, videlicet gratiam.

Objicies: accidentia panis et vini non habent vim productivam gratiae, quae cum haec sit supernaturalis, et illa naturalia, non [illegible] productionem [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible], et non species, probationem [illegible]; quod solum est sacramentum, quod habet vim productivam gratiae.

Respondetur dato, non concesso, [illegible] accidentia ex se [illegible] non habent vim productivam gratiae naturaliter, tamen ex virtute Christi supernaturaliter illam producere, [illegible] [illegible] an sint productiva [illegible] solum [illegible]. Unde [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] et [illegible] per species et [illegible] [illegible] [illegible].

Respondetur 2o: omnino [illegible], nam [illegible] adoptionis [illegible] non solum [illegible]; id [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex illo et accidentibus vim productivam gratiae, atque ideo hoc [illegible] est [illegible]. quod si [illegible] [illegible] solum est [illegible] [illegible] quod, scilicet [illegible] [illegible] habet vim productivam gratiae, [illegible] est [illegible]; quod [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] vim productivam gratiae [illegible] [illegible]

partes

partes, quae constat; nam licet non solum dicat esse productivum gratiae, sed etiam signum ꝓsensibile ipsius gratiae, alicui ꝓ[illegible] se habet unum, et aliud ab alio, ab accidentibus, quod sint signum ꝓsensibile; a Christo quod sit productivum gratiae, et ab utroque simul, quod sit sacrum sacrum.

Objiciunt 5. sacramentum eucharistiae debet adorari adoratione latriae, sed solum Christus, cum species quia [illegible] creatae [illegible] possunt adorari adoratione latriae: ergo solus Christus est sacramentum eucharistiae. Respondeo, quod licet species [illegible] negamus adorari adoratione latriae, propter [illegible] compositum ex speciebus et Christo adorari, quod compositum nos appellamus eucharistiam, quae claudit, et habet in se obiectum, et terminum adorationis.

Objiciunt 6. in sacrificio [illegible] solus est hostia Christus, non minus quam in sacramento: ergo solus Christus erit sacramentum eucharistiae. Respondeo omisso antecedenti, quod multa claudit discutienda in materia de sacrificio missae, et dato quod hostia solum consistat in re oblata, et non in actione, aut [illegible] oblationis, nego consequentiam, quia sacramentum non solum est res oblata, sed signum ꝓsensibile quod in eucharistia dicimus esse species. Objiciunt 7.o id non est sacramentum in quo reperiuntur [illegible] effectus sacramenti, ut patet in baptismo, sed in speciebus reperiuntur [illegible] effectus sacramenti eucharistiae, nempe Christus [illegible]: ergo species non sunt sacramentum [illegible], sacramenta cum sint, causant gratiam, ut in aliis [illegible] eucharistiae constat, species autem licet [illegible] non causant gratiam: ergo non sunt sacramentum eucharistiae.

Respondeo, hoc solum probare quod species non sint completum sacramentum, non vero, quod non sint pars eius; neque verum est, omnia sacramenta [illegible] ꝓferre gratiam, licet sunt, quae solum consistunt in fieri, non sit mirum in ipsa applicatione. eucharistia vero quae consistit in facto etiam extra applicationem est [illegible] propter quam causat gratiam [illegible].

Objiciunt 8.o varias locutiones sanctorum [illegible] asserentium, eucharistiam esse corpus et sanguinem Christi Domini, quod dici non posset si claudebat [illegible] species, aliis diceret, quod sit pars, non [illegible] si [illegible] dicimus, quod sit anima

Respondeo quia accipitur sacrum incomplete, atque ideo loquutus fuisse in sensu fratis in illusionis, accipitur esse pro illustre, non tamen ac si diceret, hoc corpus, vel corporum

Arguunt 2o quia si asserimus corpus et sanguinem Christi non pertinere intrinsece ad Eucharistiam 1o. idem Eucharistia sacrum in quo Christus continetur, sed Christus continetur in speciebus et non in se ipso quia species et non corpus sit sacrum Eucharistiae. Maior colligitur ex sententia Doctorum esse; minor negari non potest, consequentia patet = Resp. distinguo maiorem idem Eucharistia sacrum in quo tanquam pars in toto Christus continetur, concedo maiorem, in quo tanquam in puro signo, vel alio quam pars in toto, nego maiorem, tanquam in signo, + aut non tanquam pars in toto concedo minorem. et nego consequentiam, quia cum Christus non sit pars specierum, sed dicitur ex ipso et illis, non illis, sed iunctum esse sacrum Eucharistiae

Obijciunt 2o: illud non est pars sacri, quod neque est forma, neque materia sacri, sed corpus et sanguis Christi Domini neque sit forma neque materia eius sacri: quia corpus et sanguis Christi Domini non sit pars illius. Maior patet, quia sacrum solum constat ex materia et forma. Minor probatur; quia materia Eucharistiae sit panis et vinum, aut accidentia, quae panem et vinum repraesentant, forma vero sit verba consecrationis = Resp. verba consecrationis esse formam extrinsecam Eucharistiae, panem et vinum materiam remotam, quae ad illius positionem destruitur, atque ideo nequeunt Eucharistiam intrinsece constituere, at vero corpus et sanguis Christi se habent per modum materiae intrinsecae, quia succedunt pani, et vino, et manent cum Eucharistia est

Arguunt 3o: sacrum tantum in Eucharistia sit sola species: quia solum ipsum sit sacrum Eucharistiae. patet consequentia, quia videtur dicere textus cum antiquis, quod probo ex Innocentio 3o cap. cum Marthae, ubi dicit, species visibiles in Eucharistia esse sacrum tantum, corpus vero et sanguinem Christi Domini esse rem et sacrum in genere sane quidem; mihi in superioribus est iam soluta: in nostris enim hoc sacrum accipitur ut includens, non ut restringens pro hoc tantum, sed non sic in locum, ubi hoc tantum non restringit hoc sacrum, sed excludit alia

quia

quae non sint species ab illo nomine, unde tamquam legitimus actus est, quod significat in Eucharistia, et non significat hoc, quod est exponens sacramentum tantum, sunt species genuinae: vero contritio est, species sit salutis Eucharistiae, et nihil aliud absque eo est sacramentum Eucharistiae, quia diversissimi sit, nec [illegible] infert exto; quare secundo casu nec intellectu, nego consequentiam.

Objiciunt 4: Corpus et sanguinem Christi est res et sacramentum, quod autem est res, et sacramentum non est pars intra sacramentum: ergo Corpus et Sanguinem Christi non est pars intra hujus sacramenti. Major habetur ab Innocentio III citato, minorem probo aliorum sacramentorum inductione; nam in Baptismo, confirmatione, et Ordine, Caracter est res et sacramentum, non autem pars intra illorum, sed effectus = Resp. negando minorem ea generalitate acceptam, nam propter quam in praemissis plures existimant, contritio est res, et sacramentum, et non est pars intra praemissa in Eucharistia ostendimus ex dictum [illegible] specialis militare nam specialem, ob quam Corpus et Sanguinis, quod sit res et sacramentum sint pars sacramenti Eucharistiae.

Objiciunt 5° Eucharistia est signum per se sensibile quo [illegible] animam: ergo quod non participat rationem signi per se sensibilis non participat rationem sacramenti Eucharistiae, neque est pars illius: at Corpus et Sanguinis Christi non participant rationem signi per se insensibilis, cum solum sit sensibilia ratione specierum: ergo Corpus et Sanguinis Christi non participant rationem sacramenti Eucharistiae, nec sit pars intra illius, si [illegible] Eucharistia [illegible] = Resp. distinguo antecedens est signum per se sensibile ratione omnium partium quae intra [illegible], nego. ratione aliquarum saltem secundo casu. Distinguo etiam consequens: quod non participat rationem adaequatam sacramenti concedo consequentiam, inadaequatam [illegible] nego. Corpus et Sanguinem Christi non participant rationem signi per se sensibilis non infert, quod non sit pars intra Eucharistiae, sed solum quod non sint integrum sacramentum Eucharistiae.

Arguitur 4o quod adstantibus speciebus sacramentalibus, corpus et
sanguinem Christi non contineri in recto ad Eucharistiam: sicut desumitur ex
authoritate PP., nam hi nunc Eucharistiam conveniunt in recto, praedicando
illam de corpore Christi, nunc corpus Christi de Eucharistia, quod falso
fieret, si Eucharistia ultra corpus Christi importaret in recto species sacramenta=
les: ergo solum importat in recto corpus Christi, cum ad veram praedicationis
requiratur identitas inter rectum subjecti, et praedicati rectum, et non detur
identitas sed distinctio inter species et corpus Christi. Probatur ergo itaque
quod celestes PP. nunc Eucharistiam praedicent de corpore Christi, numerando
nam 1o Ambros. lib. de iis, qui initiantur, cap. 9, ait, sacramentum, quod
accipis Christi sermone conficitur, et in illo sacramento Christus est, quia Christi corpus
est. deinde S. Justinus apologia 2a dixit, hoc alimentum apud nos,
vocatur Eucharistia, quam postea dicit esse carnem et sanguinem incarnati
Jesu. 3o S. Greg. relatus cap. multi 1o q. 1ma habet, pollui a nobis
panem, hoc est corpus Christi, quando sordidi accedimus ad altare. Et S.
Ignatius ad Smyrnenses de eis loquitur, Eucharistias et oblationes non admittunt
quod non confiteantur Eucharistiam carnem esse salvatoris nostri, ac tandem illud
verba Christi, panis, quem ego dabo caro mea est, et rursus illud
caro mea vere est cibus et sanguis meus etc.

Respondetur ad 1um: hos PP.
loqui de illo praedicato speciali proprio, differentiali, ac praecipuo ....
facere, atque ideo non praedicatione adequata, sed inadequata, ita ut
affirmando Eucharistiam esse corpus, aut carnem Christi, non negent sed esse signum
sensibile eius de carnis, aut corporis, ut vere non negant, et quando affirmant
corpus, aut carnem esse Eucharistiam, non intelligant corpus, aut carnem
insensibiliter acceptam, sed sensibiliter, hoc est una cum signo ipso sensibili
quia eo tendebant suis locutionibus, ut ostenderent Deum esse corpus
et carnem Christi in Eucharistia, et hanc inter ... corpus et carnem
Christi P., ac inde supponendo, quod cum erat huic et nihil quis sacramenti
semper esse signum ipse sensibile, quod hoc Eucharistia significat, id exprimere

quod

quod erat speciale

Ad hanc tamen secundo singulos sensus specialiter exponendo, et quidem S. Ambros. recte dixit, hoc sacrum Christi sermone confici; nam corpus ex corpore, et speciebus, quod est Eucharistia, verbis consecrandis, quae sunt sermo Christi, conficitur, nec minus recte addidit in eodem sacramento corpus esse, quia Christi corpus est; quoniam eo ipso, quod in Eucharistia sit corpus Christi per naturalem connexionem ut ait Tridentinum, reliquum Christi est, et continetur totus Christus. S. Justinus non plus urget dicens eum hoc alimentum, non sumit nude carnem et sanguinem, alias ibi non posset demonstrari per pronomen hoc, sed sensibile quod includunt signum sensibile cujusdam carnis, quod est species. Demum ex corpore, et speciebus ut formatur Eucharistia, quod ut est, S. Greg. autem sanctus etiam hoc exponit, nam ex illius verbis solum colligit, quod corpus, et etiam hic panis post quod conditi accedimus ad altare hoc autem veracissimum, quoniam non solum corpus Christi sit Eucharistia, sed corpus et species, quod Eucharistia verba esse panem specialem, qui proprie dicitur, et est corpus Christi, hoc esse signum per se sensibile cujusdam panis aliquantulum plus urget S. Ignatius, sed dicit ubi usurpare esse continere, quia dicunt Eucharistiam, et oblationem non admittunt, quod non confiteantur Eucharistiam carnem continere Salvatoris. Denique verba Christi non sit quod nos siquidem solum probant, carnem illius esse cibum et sanguinem esse potum, quod libenter concedimus, addimus tamen Eucharistiam non solum esse cibum et potum, sed signum per se sensibile cujusdam ut dictum est

Objicies 2o: Eucharistia succedit pani, et vino, sed panis et vinum dicunt in recto solam substantiam, et in obliquo accidentia, ergo at quia non est alia substantia in Eucharistia nisi corpus et sanguis Christi quod corpus et sanguinem Christi importat in recto ab Eucharistia, et accidentia panis et vini in obliquo = Respondeo, Eucharistiam succedere pani et vino non quoad omnia, alias importaret substantiam vel ...

accia, et accid. v. indigentia subjecti; secundo quaevis quandoque prorsus; n. tum omnes significandi, et unum in quo desinit significatio est unum impartandi accidentia obsignanda dicta.

Objicies 3º. si species sacramentales importarent in recto, lintea confecta ex vino albo, differret specie ab lintea confecta ex vino rubro, atque ideo esset multiplex specie sacramentum linteis; quod videtur absurdum, sequela probatur; quia lintea confecta ex vino albo claudit in recto aliquid specie distinctum, quod non claudit lintea confecta ex vino rubro, claudit scilicet accidentia vini albi, quae specie differunt ab accidentibus vini rubri, quod sit autem substantia utriusque vini specie differat, quod est utrinque probabile.

Respondetur negando id sequelam, ad probationem dico accidentia vini albi et rubri non intrare per se linteas tamquam distinctas species, quae in ea entitate sunt; hanc enim vino materialiter importatur, et solum per se requirunt tamquam rationem formalem signi, quae cum in accidentibus utriusque sit eadem in specie, tam quoad signatum, quam quoad modum significandi per unum genus speciale, non diversificant formaliter linteas quas intrare censentur, quod solum materialiter.

Tandem objiciunt, qui indicant usum seu sumptionem pertinere ad linteam intrinsecus; idem censent linteas intrare, quod constituit illam in ratione causantis gratiam; sed usus seu sumptio constituit illam in ratione causantis gratiam; ergo usus aut sumptio constituit intrare linteam. Minor probatur, quia absque usu non est lintea causativa gratiae, neque enim requiritur manducatio, aliquis non sacramentum, nec recipienti conferret lintea gratiam, quod est in hac materia satis absurdum.

Respondetur distinguendo majorem quod constituit illam in ratione causantis gratiam, per modum principii, aut virtualiter, sed constituit illam in ratione per modum applicati, aut conditionis sine qua non nego majorem; distinguo etiam minorem, id usus aut manducatio constituit linteam in ratione causantis gratiam per modum conditionis subdo majorem; per modum principii nego

Minorem

minorem, et sub conc: manducatio manducatio non est virtus completiva quae, sed applicatio virtutis, non causa, sed conditio

Si autem petas, unde colligamus sumptionem, seu usum esse applicationem, seu meram conditionem, non autem partialem virtutem? resp. id manifeste colligi ex institutione huius sacramenti, quod cum sit institutum per modum cibi et potus spiritualis, sicut in cibo et potu corporalibus manducatio et potatio sit conditio ad nutriendum, non vero pars intra cibi, aut potus; ita in cibo, et potu spiritualibus sumptio non est pars intrinseca constitutiva, sed applicatio et conditio

Obijcies 2o esse instantiam solutionis praecedentis sacramentum extremae unctionis institutum esse per modum medicinae mentis et corporis, et nihilominus constitui intra per usum, seu applicationem quae est ipsa unctio, et non per solum oleum benedictum: ergo similiter licet institutum sit per modum cibi, et potus poterit intra constitui per usum, seu applicationem, quae est ipsa manducatio, probo consequentiam: quia sicut cibus, qui aliter non constituitur in ratione cibi, ita medicina, quae sanat non constituitur in ratione medicinae, per usum, atque ideo stat usum non pertinere intra ad rationem virtutis sanantis, et nutrientis, et non pertinere intra ad rationem sacramenti.

Resp. extremam unctionem non solum institutam esse per modum medicinae, sed etiam per modum, ut sic loquar, medicantis, quamvis instituta sit transitoria et transeunter, non permanenter, instituta est per modum operantis et non operationis solum; licet vero instituta est permanens atque ideo per modum virtutis operativae et nutritivae, non per modum operantis; et nutrimenti quale applicatio quae est usus, et intra aliud sacramentum, quae non sit medicinam illam constituere; non vero licet, quae adhuc quo illa non constituat et extra usum est.

Obijcies 3o licet constituit in toto illo, quod Christus Apostolis, et eorum successoribus imperavit, ut facerent in illius commemorationem; sed totam illam actionem et seriem rerum, quam Evangelia narrant includendo ipsum usum, seu sumptionem consecrati manducationem corporis instituit

et Apostolis, ac eorum temporibus impugnauit, ut facerent in illius commemorationem: quod Eucharistia practice consistit in usu seu manducatione. maior probatur: quod Christus non aliud praecepit facere tempore institutionis, quam Eucharistiam. minor patet: quia non dixit Christus hoc facite nisi postquam dixerat, accipite, manducate, bibite. his dictis subiunxit hoc facite, praecipiens subsequenter fuit manducatio, et potatio.

Respondeo 1º negando minorem ad mentem hereticorum, qui hoc utuntur argumento. non illa omnia praecepit, quae tunc obseruarunt, neque oportet, ut in toto illo consistat Eucharistia quod Christus instituit, et iussit, nam ut alibi obseruabat Valentia Christus instituens sacramentum baptismi, sub iussit Apostolis, ut profecti in uniuersum docerent gentes, et eos baptizarent, nec tamen aliquis aduersariorum dixit, ut dicat illos praecepta Apostolorum esse in tantum [illegible] sacramentum baptismi, et illius partem, et tamen sicut dixit accipite, ita dixit euntes baptizate.

Respondeo deinde data maiore, negando minorem nam illud praeceptum hoc facite non cedit super omnes circumstantias quae in Eucharistiae institutione contigerunt, nam uesperi instituta fuit, uespere et coram omnibus Apostolis, quae distributa fuit integraliter, et tamen non fuit praeceptum, quod uespere celebraremus, nec coram omnibus Apostolis nec integraliter: ergo non omnia, quae illa verba hoc facite praecesserunt instituta, ex praecepto sunt, ac proinde nec usus, sed substantiale, quod pertinet ad conuiuium spirituale per modum signi [illegible] sensibilis.

Obijciunt 4º: si species per omnes ministrationes poneret Eucharistiam in hoc stomacho absque omni manducatione, Eucharistia non conferret gratiam: ergo usus, seu manducatio [illegible] intrat Eucharistiam: probo consequentiam: quia si absque manducatione haberet integram sacram essentiam completam Eucharistia, non esset cur in stomacho posita non conferret gratiam, siquidem est causa necessaria, et tunc nullum est impedimentum, nam supponimus, hominem esse dispositum, et aliunde dat [illegible] ad stomachum, quamuis non modo [illegible], sed supernaturali. Confirmatur: quia si tribus corporalibus poneret in

in stomacho pugnaliter absque manducatione sine dubio nutriret, quia
tota essentia cibi et virtutis nutritivae datur independenter a manducatione
sed per non tota essentia cibi spiritualis, seu Eucharistiae; et tota virtus productiva
gratiae datur independenter a manducatione: quod si pugnaliter applicetur ad
stomachum spiritualiter nutriret, et gratiam conferret

Dices aliquis esse contra communem
nostram quae Suar. disp. 63 de Eucharistia sectione) ante omnes aliam illud dicunt
quod semper dicunt oppositum sibi non displicere; ego tamen omnino negotium
gratia Eucharistiae promissa est non sumenti, sed manducanti, qui manducat
nunc parum est mihi manducationis esse, video etiam nunc aliam
explicatam, sed capax est idem solus pluribus explicationes litteralibus)
et illi data est virtus producendi gratiam, non quomodolibet, sed dependenter
a manducatione, cum dentes, cum ipsa pendeant, ut operentur ab eo,
a quo non pendent ut corpus et alimentum sint, minimum non est in Eucharistia
quod pendeat ab usu, et manducatione ut gratiam operetur, quia pendeat
ut sit. ad confirmationem iam dixi non esse comparationem cibum hunc spiritualem
cum corporali, atque ideo in hoc differre ex voluntate Christi qui sic
instituit.

11) 207

[illegible] status [illegible] peccati post [illegible]
[illegible] statu [illegible] pertinet ad q. 12 [illegible]

Et ut mari claudere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] notabilior
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]; [illegible] ad [illegible] [illegible] in 2° meus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. et in 3°, ne [illegible] [illegible]
aut [illegible] [illegible], aut [illegible] [illegible] objicere videar,
[illegible] [illegible] [illegible] rejiciar. [illegible] q° in speciali de-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quod [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] peccati, [illegible] sint, quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] vita spirituali [illegible], [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] 3° [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sint ad [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

huius sacri Eucharistiae, est quasi primus nutritionis, et augmenti
in vita spirituali. ita colligitur ex Flor. in decr. Eugenij
ubi hoc sacram. tradidit, [illegible], quae materialis cibus et
potus quoad vitam agunt corporalem, sustentando, reparando, et
augendo. Idem docet ex Trid. sess. 13 cap. 2. ubi sic: Sumi
autem voluit (Salvator noster) sacram. hoc tamquam spi-
ritualem animarum cibum, quo alantur et confortentur, viventes vita
illius, qui dixit, qui manducat me, et ipse vivet propter me
quo verbis praeclaram huius [illegible] insinuat, nomen sa-
cramenti primus cibi et potus institutum iuxta illud Joannis 6.
Caro mea vere est cibus, et sanguis meus vere est potus: quod sicut cibus
materialis corpus nutrit, auget, et roborat, ut loquitur Ambros.
lib. 5. de sacram. cap. 4. animum nostrum [illegible] [illegible]. Sic hoc
sacram. spiritualis cibus nutrit animam, auget, et roborat, id
scilicet quasi primus nutritionis, et augmenti in vita spirituali.
Celebrat [illegible] accipientis [illegible] dispositio: [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] pr[illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] facie [illegible], [illegible] ad
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] ex [illegible], [illegible] ad [illegible] pro
[illegible] [illegible], aut [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] post [illegible]

Cum autem hoc
venerabile Eucha. [illegible] [illegible] [illegible] clare [illegible], sit
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] a
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] se
est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ipse, [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

Bonac. Gabriel Medina, Gerson et alii quos sequuntur ... Vasquez disp. 204 cap. 4 ... dist. ... n° 4 ... disp. 11 ... ex ... Cardinalis ... de Eucharistia ... n° 5 et 16 ... disp. 3 ... 4

Quamvis fundamentum praecipuum: nullus ... post ... facultatem ... operandi: ... operandi ... est principium, et nutrimentum: ... ad ... patet: et ... Gratia ... animae ... vita spirituali ... operandi ... cibi, et nutrimentum ... vita spiritualis: ... ad ... patet ... cibi corporalis ... vita corporalis ... operandi ... cibus spiritualis ... vita spiritualis

... Caritate ... in ... spiritualem ... cibi spiritualis ad vitam ... extra ... sicut extra ... est mortuum ... ad ... cibus corporalis ... corporali ... ad ... per Caritatem ... in vita spirituali ... est ... extra ... post ... est vitam ... extra ... [illegible]

... Caritate ... quamvis ... alteri ... Caritate ... et ... [illegible]

secundo; quia nec contrarium [illegible] sola Eucharistia confertur

Secundo; obijciunt ex alio genere [illegible]: ad suscipiendum dignè Eucharistiae sacramentum requiritur, quod homo probet se ipsum et disponat: ex verbis Pauli 1a ad Corinth. 11. 28 probet autem se ipsum homo, et sic de pane illo edat, et de calice bibat: [illegible] dispositionibus [illegible] casu [illegible]: quo nullibi apparet, et dispositionis [illegible] tamen [illegible] aut [illegible]: [illegible] aut contritio [illegible] peccatum remittere: quod Eucharistiae sacramentum [illegible] dispositionem et [illegible] ad [illegible] dignam susceptionem [illegible] peccati [illegible] tollat, [illegible] cum illud tollit, [illegible] sacramentum [illegible], et non [illegible].

[illegible] Eucharistiae [illegible] sufficientem ad susceptionem Eucharistiae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] peccatum mortale; [illegible] casu contingere, [illegible] sufficientem [illegible] iudicatum [illegible]: [illegible] [illegible] peccatum [illegible] tollat; accedens cum illa ad Eucharistiam, [illegible], et [illegible] remissionem [illegible] ducat

[illegible]: [illegible] [illegible] ex opere operato, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] ex [illegible]: quod [illegible] [illegible], [illegible] tamen [illegible] dispositionem, quam exigit [illegible] [illegible] non [illegible] ex opere operato: [illegible] [illegible] sacramentum Eucharistiae. sicuti et alia [illegible], exigit in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], exigunt [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible], [illegible] illa [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: quod homo [illegible] [illegible], [illegible] dispositionis ad Eucharistiam [illegible] [illegible] et non [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible]

[illegible] obijciunt: [illegible]

Mich. sessione 13 Cap. 2° Vuchariatis altaribus, q[uo]d peccatis et a peccatis mortalibus, et liberet a venialibus, silentio praetermissa per Eucha. remitti mortalia: at si aliquid mortale peccatum remitteret ab illo, silentio non erat praetereundum, cum hoc maxime sit utile ad sedandas conscientias: ergo videtur indicare Concilium hoc Sacrum Euchar. nec aliquo in casu peccatum remittere, nec 1am gratiam conferre posse

2a ex diametro opposita affirmat, quam tenet Ang. Mag. 3a p. q. 79 ar. 3: in 4 distinc. 9 q. 1a art. q. 4a et distinc. 11 q. 1a art. 3 illum sequuntur plurimi DD. Subtilis Doctor distinc. 9 quaest. unica Palud. Rich. Silvester S. Antoninus Cardinalis Bellar. eximius P. Suarez P. Gabriel Vasquez, et alij plurimi quorum Catalogum plenum est referre. et haec de sententijs, quae dicta sufficiant

Ad ergo igitur descendam in particulari, quam sanctus pater Angelicus Magister omni ex se theologorum ut veriorem propugnandam aggrediar. Dico igitur Venerabile, ac Sacrosanctum Euchar. Sacram. posse conferre aliquando 1am gratiam Caare, quam 1o ostendam Scriptura, et PP. testimonijs et porta rationibus

Unde 1o probatur sic: quod non repugnat Sacri Euchar. institutioni, et significationi, et proprijs illi convenit, et est magis primum, et in consolatione fidelium cedens, non debet illi denegari: sed esto significatio propria huius Sacri sit gratiae cibativae, et nutritivae eius significatio non habet repugnantiam, sed potius aliquam remissionem lethalis peccati, alias et magis primum in maiorem cedens utilitatem fidelium et consolationem: ergo hoc venerabile Sacrum aliquando potest peccati remissionem Caare ac proinde salutem gratiam 1am conferre. Probatur maior certa et minor quoad 1am partem: quoad 2am, in qua sistit difficultas, probatur: Christus Dominus instituit hoc Sacrum in repraesentationem suae passionis, cuius ut est remissiva peccatorum, et quidem id exercet in oblatione

Calicis, ut Matthæi 26 num 28. hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro vobis effundetur in remissionem peccatorum, qua forma etiam utitur Marcus et Lucas: et sola significatio sacramenti desumitur ex forma ergo cum in ipsa Eucharistia ex eius institutione exprimatur sanguinis effusio in remissionem peccatorum, eius significatio non restringitur, sed extenditur cum remissione peccati lethalis et conjungitur cum signis producere salutem per accessus.

2º ex Concilio Trid. sessione 13 canone 5 sic definiente: si quis dixerit vel praecipuum fructum sanctissimae Eucharistiae esse remissionem peccatorum, vel ex eo non alios effectus provenire anathema sit: ergo supponit talem peccatorum remissionem posse esse Eucharistiae effectum, licet non praecipuum, et solum.

3º ex Patribus

D. Thomas ... nam S. Justinus Martyr in quaestione ad Gentes responsione loquens de sumptione Carnis Domini: in hoc sacro inquit, Carbo quem Propheta vidit immundis suis labiis adhaerentem ad iniquitatum peccatorum expiationem, figuram habebat Dominicae Carnis, quae iniquitates eorum, qui ipsam edunt ab omni scelere expiat: ergo iuxta D. Justinum Eucharistiae sacramentum expiatio, et peccatorum remissio producit si non per se et semper, saltem ab aliquo expiatio.

Contra loco Justini pro Gabriel Vasquez huius sententiae elegans propugnator respondet illum non loqui de sumptione Carnis Christi D. in Eucharistia sed quatenus per fidem creditur: sed hanc interpretationem verba Justini non patiuntur, nam verba antecedentia docent: quod illa visio re Isaiae mysterium Christi enuntiabat, qui in solio gloriae sedet, eiusque sancta Caro suis pro impiorum scelestorum et noxarum expiat: sed eius Carnis Christi D. violenter explicatur de actu fidei, quo creditur: ergo verba Justini minime excludunt sacramentalem sumptionem illius in Eucharistia.

Probatur 2º ex Damasceno lib 4 de fide Cap 14: his qui sacrum hoc digne percipiunt per fidem, in peccatorum remissionem, et vitam aeternam, animae, et corporis

pro

præsidium cedit, de immediato præcellat, eosque quis habet, ut spirantia quoque abstrahat: neque enim magis summum potius quod doceat resonat Cyrillus lib. 4 in Joann. cap. 17 Prosequitur, quod [illegible] cogitationes [illegible] studioque sanctitatem ... ut benedictio patientiæ, quæ eandem non mortem tollat, sed etiam morbos omnes depellit: quod iuxta mentem PP. Eucharistia superatio etiam summis potissimum cedit, et depellit mortem: quod potest id aliquando facere, ut iuxta Cyrillum spiritus cogitationes requirat, et sancte, integreque vivat.

Deinde conclusionem satisfaciens confirmant alii PP. in primis D. Aug. sol. ... clamatus tract. 16 in Joannem de Eucha. ait: qui vult vivere, habet ubi vivat, accedat, incorporetur, et vivificetur. D. Cyprian. serm. de cœna Domini: panis, potus nutrimenti congruentiam, sanguinis potus vivificationis efficientiam. Theodorus in Catena D. Aug. ad cap. 6 Joan. hæc protulit, quod Deus Carnem sibi univit, Caro eius vivificativa extitit, non quod in Dei naturam transcenderit, sed quemadmodum ignitum ferrum consuetudinem, quod et ferrum manet, et ignis actum ostendit: sic et Caro Domini vivificativa est, tamquam Caro verbi Dei. D. Ignatius martyr epistola 19 ad Ephes. inquit: frangentes panem, quod pharmacum immortalitatis est, mortis antidotum vitæque in Deo conciliatrix per Christum, medicamentum purgans vitia, et omnia pellens mala.

Ex quo authorem. Haec dubio rem mea conclusionem probativa, iuxta SS. Patres citatos dicimus, hoc Eucharistiæ sacramentum vivificativum est, virtutemque eminentiæ perfectissime præcontinens: sed Caro eminentiæ perfectissime præcontinenti res spiritales, vivamus, et vis ad alicuius effectus producendum, etsi semper non Caret, potest tamen aliquando producere illum: quod iuxta PP. doctrinam Eucharistia saltem vis vivificativam, et causativam vitæ spiritualis, mortis antidoti, et immortalitatis pharmaci, vitæque a Deo conciliatricis obtinet, aliquando potest talem effectum producere, et per eos graciam, quæ vitam spiritualem habet, præstare. Eo ... hæc illa

proindeque Sanctae Romanae Ecclesiae; ut hoc faciat, sit catholicus [illegible], sit [illegible] [illegible], sit virtuosus, atque maturorum [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] huius rei [illegible] mirabile exemplum, quod affert Cyrillus lib. 4 in Joannem cap. 17: sicut [illegible] qui [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible], operatur Eucharistia [illegible] excellentiam suam, quam in se continet, post [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible], [illegible], si illi non [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] in Eucharistia sacro non sit minoris efficaciae, [illegible] ad effectum [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: sicut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] adversarii, quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si aliquis [illegible], [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] Eucharistia sacra: et hoc [illegible] [illegible] videtur; 1°. quia [illegible] [illegible], et sine ulla [illegible], nec aliquo casu, [illegible] [illegible]. 2°. ex [illegible] [illegible] Calicis, ubi [illegible] [illegible] sanguinis effundi [illegible] [illegible]: sed ad hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] nec [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] adversarii [illegible] [illegible] [illegible] testimonio quod [illegible] [illegible] in Eucharistia sacra [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]: sed hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible], [illegible] [illegible], aut [illegible], [illegible] aliquando [illegible].

[illegible] hoc [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] Cardinalis [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], iuxta quorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquando [illegible] [illegible] [illegible]: ex qua [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] ex authore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] colligo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ex Angelico Mag. 3a p.te q.e 39 art 3 in fine corporis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible], ita ut nemo [illegible]
[illegible] ad [illegible] tempora in hoc eum excelluerit, quod [illegible] authorit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], sicut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] mortali, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ideo, quo [illegible]
[illegible] [illegible] mortali, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] illud accedit: [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] doctus, et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] hac limitatione [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex eodem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in quadam [illegible]

+ ait

sacram; sit eucha[ristia] ablutio [illegible], [illegible] [illegible] ut grata [illegible] [illegible]: ergo hoc sacram[entum] grata mortalia abluunt? [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quod petimus [illegible] sacrum sit ablut[io] [illegible] [illegible], quorum [illegible] homines [illegible] illud [illegible] ab [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]: ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] proposito de eucha[ristia] [illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible].

\+ de [illegible] memus [illegible] [illegible], quod immediate per eucha[ristiam] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicto, [illegible] solum mediante auxilio ad eliciendum [illegible] [illegible], quod [illegible] sumptio illius [illegible] [illegible] bona fide ad illud accedenti. [illegible] [illegible] est 1°, quod [illegible] [illegible] testimonio nullatenus meminit auxilij ad actum [illegible] [illegible]: ergo immediate [illegible] [illegible] tali casu causabit eucha[ristia].

2° [illegible] in [illegible] testimonio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de immediata [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] homines: ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eminentissimi Cardinalis [illegible]

3° [illegible]

[illegible] [illegible] 23 q 1 art 2 [illegible] de extremunctione, inquit, ergo hoc [illegible] [illegible] facit, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ideo ex [illegible], si [illegible] [illegible] [illegible] aliquod [illegible] mortale, [illegible] veniale, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], dummodo [illegible] obex ex parte [illegible], sicut etiam de eucha[ristia]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] eucha[ristia] ac extremunctione; [illegible] [illegible] [illegible] extremunctio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] immediate: [illegible] [illegible] [illegible] etiam [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] auxilium ad [illegible] eliciendum [illegible] [illegible] [illegible] sumptio eucha[ristia] [illegible] bona fide ad illud accedenti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] theologicis [illegible]

si [illegible] [illegible] sola [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] objicimus [illegible] existimamus, [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obicem [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obicem

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

homorin [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] dicet. [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] accidentis [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] in quo [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] super omnia mirabilia [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] summa benignitate, et misericordia, [illegible]

[illegible] demonstrat, [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] peccato mortali [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] fundamentum, quod [illegible] [illegible]

mortale alicuius [illegible] committimus, atque adeo [illegible], [illegible]
[illegible] illorum sacrorum, qui minimum illa sacra [illegible] auferunt [illegible]
[illegible] [illegible] Eucha. [illegible] mutatis [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libertate, [illegible] [illegible]
[illegible] Eucha. [illegible] [illegible] talis sacri [illegible]

[illegible] solido [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
oppositum: quod potest: si [illegible] [illegible], [illegible] talis [illegible]
[illegible] [illegible] causa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Eucha. Sacrali [illegible], [illegible] volunt [illegible], ut volunt,
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]
quod [illegible] [illegible] [illegible], tum Casus, ut exponunt [illegible]
[illegible] mortuum: quo casu solum [illegible] [illegible].

[illegible] tamen obstant
[illegible] Eucha. [illegible], de quo solum [illegible] a [illegible] [illegible]
[illegible], si [illegible] [illegible], quia [illegible] augmentum [illegible]
[illegible] [illegible]; [illegible] in tali Casu, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Eucha. [illegible] illud, quod talis [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] expositus talis sacri [illegible] ut exponunt [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] dicta sunt.

[illegible]
[illegible] augmentare sacrorum mortuorum [illegible] sacra [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], ut [illegible] [illegible], [illegible] sint [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] sacra [illegible] [illegible]
[illegible] ad collationem [illegible]; in [illegible] simul [illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible], quia [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] post [illegible] [illegible]

[illegible] 1° [illegible] gradus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] augmentum: [illegible]
[illegible] augmentum [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] augmentum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]
[illegible], quod [illegible] [illegible] sibi [illegible] de condigno [illegible]
adquirendum post lapsum; tunc [illegible] augmentum [illegible] praecise
[illegible] meriti, quale [illegible] gratia [illegible] [illegible] sub merito [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quem [illegible],
[illegible] excellentissimum, [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] venit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] operandi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] meritis:
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
illa, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] illius, ac proinde erunt [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] natura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] extra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] minus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actiones [illegible] illa, [illegible] extra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] extra actiones [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] medicina [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] extra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illa [illegible] extra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: extra [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illius actiones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] extra actiones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] extra [illegible] [illegible] illa [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] voluntas [illegible] illas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquo, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] ... ergo [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible] ... ad [illegible]
[illegible] ad [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... ergo [illegible] [illegible] [illegible]
et in [illegible] [illegible], per alij [illegible] 2o: [illegible]

Ita [illegible] a Christo D. [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] ... [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... ergo [illegible] ... [illegible]
[illegible] per alij [illegible] [illegible] 3o adversarii [illegible]

[illegible] ... ad [illegible]
[illegible] ... sufficiens [illegible]: sed accedens ad [illegible]
in lethali stato, quod eius [illegible], et [illegible] subiungit, aut
[illegible] a [illegible], [illegible] absolute atque
[illegible]: [illegible] sufficiens [illegible]; ergo sufficiens est [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]: [illegible]
non est [illegible] illius: [illegible], se [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ardere; ergo sufficiens est [illegible].
[illegible] adversarii [illegible].

[illegible], ut non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ibi [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] sufficienti ad [illegible] [illegible] stato [illegible]
in ipso [illegible], quod eius [illegible], imo magis [illegible]
ut [illegible] [illegible]; ergo [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] illis [illegible] omnia [illegible] quam [illegible] actibus [illegible] eius [illegible] dictum [illegible] illum [illegible] ibus semel.

Nec instantia eorum aliquid convincit: verum est ex animo, quem [illegible] sufficere ad [illegible] eius [illegible] voluntarie amatur quia a Deo et in deo non [illegible] cum ipso [illegible] nisi prius se [illegible] [illegible] [illegible] quam [illegible] [illegible] [illegible] accedente ad [illegible] [illegible] non [illegible] illa ad [illegible] [illegible] [illegible] actuali [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] displiceat [illegible] actuali [illegible] illius [illegible] [illegible] illius.

Desiderio [illegible] eorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum illis ita cogitare de Deo, [illegible] nec ex [illegible] neque ex [illegible] afferre [illegible] [illegible] [illegible] tenea [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

4. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Summus ingenio

Sed valet eadem Conc: quamvis alicuius effectus assignari post Sum. Eucha. ex eius physica energia, et efficacia ... ex eius intentione, et signare ... discursus magis ... quam ... ad solum Completiorem ...

Ad Authoritatem ... subjecimus liberam a moralibus ... alia solum de Eucha. effectibus ... apud Christianos ... a moralibus non effectus ... imitatorum ... explicare, et ... ponimus

Primum. ... si ... moralium ... Eucha. effectus ... et nobilior effectus illius. at hoc ... Eucha. ... negant ... effectus illius. ... moralis ... nobilior, ... quod ... augmentum

Resp. ... nobilior ... Primum ... S. ... excellentiorem ... excellentiorem ... intentionis Euchar. ... abstrahit: et ideo ... quod ...

2.° argumentum ... iuxta illam fundatam in ... author. sacra Con... obiectum ... authoritate ... Eucha. ... S. ...

Resp. ... sacram ... in dictis ... excusante ... ab obligatione ... Eucha. ...

... nulla ... 2.° ... Conc. ... non est

effus ad alium reventus, [illegible] quod [illegible] sequitur
ad [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] ex [illegible]
[illegible] veluti [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
velut ex [illegible] ex 1° quatenus non dicit [illegible] cum [illegible]
[illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] petit Eucharistia [illegible] [illegible]
[illegible] modo, [illegible] obligatio, [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ante [illegible] [illegible]
ad [illegible]: [illegible] [illegible], non [illegible] [illegible] ex intentione Eucharistiae
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible]: unde non [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] communicans [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et ex [illegible]
[illegible] [illegible], sed [illegible] ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] intentus. 6 arguit: si sufficeret attritio judicata
[illegible] ad [illegible] Eucharistiae [illegible], ab hoc [illegible] [illegible] [illegible]
ante [illegible] Eucharistiae [illegible] deberet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] gravis, nec [illegible] [illegible] [illegible]: conse-
quens est falsum, ergo.
[illegible] negando [illegible], tum quia accedens ad Eucharist.
[illegible] [illegible] non [illegible] nec [illegible] [illegible] [illegible] debet non
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mortalis [illegible], et non remissi, et cum in dicto
Casu ille [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lethali alias [illegible] et non [illegible], [illegible]
[illegible] discurrere, [illegible] discursio [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible],
et [illegible] [illegible]; tum etiam quia accedens ad Eucharistiam quando [illegible]
[illegible], et ex exigentia [illegible] debet [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
cum attritione [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] judicare
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] ad
[illegible], et [illegible] [illegible] lethalis [illegible], [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], et si [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible]) [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] lethalis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]

[illegible]

1

[illegible] : et ratione quod cum Eucharistia [illegible] titulo
ut quod continet omnem gratiarum fontem, et auctorem [illegible]
[illegible] in sumptione, et debita rationem pro statu a suscipiente
[illegible] non possit dari tantum contritio, siquidem contritio sit valde
[illegible] gratia nobis; unde optime Divino iure positivo
[illegible] ut [illegible] confessio, quo cum adiuncta attritione sup-
[illegible] sufficientia notitiam satis est ad peccati lethalis remissionem; quo talis
[illegible] peccati mortalis, et certitudinem [illegible] accedit ad Eucharistiam in statu [illegible]
[illegible] de [illegible] quod sic accedit [illegible] peccati remissionem
et non remissi, iudicat [illegible] [illegible] in [illegible]
et accedit ad Eucharistiam. [illegible] [illegible] qui non supponit
ex sua intentione [illegible] unde nullum obicem exponit ad gratiam
[illegible], [illegible], et [illegible] intentionis [illegible] [illegible].

Ut [illegible] :

Eucharistiae [illegible] nullum effectum ex opere operato attribuere possumus
nisi aut definitione Ecclesiae expressum, aut traditione acceptum, scriptura
[illegible], sed excellentia [illegible] [illegible] deductum, [illegible]
ut Eucharistiae attribuimus [illegible] [illegible] negamus:

[illegible] nullum
effectum esse certo, et tamquam de fide, aut tamquam dogmatice [illegible]
theologicae nisi expressus est [illegible]; nullum probabiliter, aut [illegible]
[illegible], nisi expressum esse negamus, et omissis [illegible]
[illegible] nego [illegible] requisita, aut aliquod aliud [illegible]
in [illegible] certum de fide aliquem effectum attribui Eucharistiae, et [illegible]
aliquo [illegible], tali [illegible] talem attribuimus non [illegible] gaudere, attamen
[illegible], aut [illegible] aliquem attribuere effectum, sufficit non repugnare
[illegible], et cum [illegible] non est, ut probavimus, [illegible], quod probabiliter talem
possit attribui.

[illegible] [illegible], qui solum attritus, putat se esse
[illegible] non est magis dispositus, quam qui solum attritus iudicat esse attritum
[illegible] non accedit digne ad Eucharistiam [illegible] [illegible]

ex bo moris: quod iudicium [illegible] a [illegible], hoc [illegible]
[illegible], sed [illegible] non fuit magis dispositiua ad effectum [illegible].

Respondeo

Ergo bo moris, non magis est dispositiua positiue, quam bo moris negatiue, nego
moris, et [illegible] [illegible]; [illegible] attentio circumstantia, quod extra
terminos scholastice ratio, aliquando dispositiue positiue, sed negatiue idem
non ponendo obicem [illegible] [illegible] ad effectum [illegible], quod
est [illegible], quatenus tollit [illegible] [illegible], et [illegible] ad illud
hoc ipso quod [illegible] [illegible], [illegible], et hoc fiat
[illegible] [illegible] negatiue, non positiue.

12

Lectio ad illa verba Matthaei Cap. 1o Cum esset desponsata Mater Iesu etc. quaestio utrum inter beatissimam Virg. et S.um Iosephum verum fuerit Matrimonium pertinet ad dubia 26, 27, 30, libri 4. Magistri Sententiarum —

Explicaturus aggredior hanc celebrem difficultatem, quam ut maiori claritate explicem tripartitam offeram, in quarum 1a parte aliqua notatu digna, quae ad vitam et statum virginis attinent, et rationem dubitandi referam, in 2a meam sententiam depromam et in 3a si opus fuerit dicentium argumentorum tela enervabo.

Quaestionem ad 1am huius tractatus partem illustrissimus Petrus Lomb. Episc. Paris. etc. suppono quod propter summam reverentiam et ferventissimum affectum quo sanctissimam Deiparam virginem prosequimur explicari oportere, quomodo B. Virgo vitam transpurissimam et sanctissimam egerit ab ortu usque ad desponsationem suam. Aliqui graviores et antiquiores PP. referunt, tribus tantum annis in domo parentum mansisse, 3o vero suae aetatis anno fuisse in templo praesentatam, cuius praesentationis festum Ecclesia celebrat, dicunt postea B. virginem mansisse in templo ibique in divinis laudibus et altissima contemplatione vitam transegisse usque ad desponsationem suam, cum enim in lege veteri filii primogeniti Deo offerrentur, quamvis a parentibus redimi possent, ut constat ex Levitici 27, non tamen ad hoc tenebantur, sed poterant eos ad templi ministerium seu divinum cultum relinquere ibi, Deoque dicare, sicut legitur fecisse Annam matrem Samuelis 1o Regum 1o cum qua confert Annam Virginis Matrem divus Greg. Nyssenus orat. de Christi Nativitate. Et quamvis lex de offerendis primogenitis ad filias offerendas non obligaret, poterant tamen parentes propria voluntate eas offerre, ac divino numini dedicare, unde intelligunt PP. fuisse in templo locum aliquem accommodatum, in quo possent virgines

Deo dicatam habitare vitae et humilit. hoc exprimitur, quam alij indicarunt Ambros. lib. 1° de Virginibus. et colligi potest ex 2° Machab. 3° in verbis illis, sed et virgines, quae conclusae erant, procurrebant ad Oniam, et Exodi 38 fit mentio mulierum, quae excubabant in ostio tabernaculi.

Factum etiam quod 4 Reg. 11 dicitur, Josaba filiam Regis Joram furatam esse Joas filium Ochoziae, de medio filiorum Regis qui interficiebantur, quem sex annis secum habuit clam in domo Domini. Denique Lucae 2° dicitur de Anna Prophetissa, quod non discedebat de templo Jerusalem, et orationibus serviens nocte et die, erat ergo in templo locus, ubi hujusmodi personae possent habitare. unde etiam Josephus lib. 8 Antiquit. cap. 3 refert, fuisse in templo varias cellulas quae ad hujusmodi habitationes poterant esse accommodatissimae, ubi licet de templo Salomonis loquatur, idem tamen proportionaliter intelligi potest de templo postea reaedificato. In hoc ergo loco Virgo Deipara permansit usque ad nubiles annos, soli Deo vacans, et fama virtutis effusa. ut loquitur Ambro. lib. 2° de Virginibus, quos enim Deus singulariter sibi consecrat, ab infantia separat a lucro sensibilium rerum, ut sibi liberius vacare possint, quod sicut evidenter comprobatum in Joanne Baptista cernimus, et multo perfectius credendum est esse factum virgini, unde etiam referunt graves Authores toto illo tempore accepisse Virginem cibum ministerio Angelorum, quod ex Hieronymo refert Bonav. in lib. Meditationum vitae Christi cap. 3 et Gregor. Nicomediensis homilia de oblatione Virginis in templo, et Cedrenus in compendio historiarum.

Quod merito credi debet, nam ille privilegium legitur concessum Paulo 1° Eremitae longo vitae tempore, quanto magis credendum quod fuerit concessum B. Mariae comparatione temporis, quo vitam tantum contemplativam profitebatur ne vel minimum de illius cura remitteret, ut corporali mensa careret. Deinde indubitatum est, toto illo tempore B. Virginem ardentissimis desiderijs et frequentissimis orationibus incarnationem filij Dei postulasse, tanto majori amore, merito atque efficacia, quam omnes superiores Sancti et Prophetae, quanto

qto

qto eos affective gratiae, et sanctitatis superabat

Addunt denique PP., consuetudinem illius populi fuisse, ut huiusmodi virgines, quae in templo manebant cum suis quibusdam explessent aetatem a sacerdotibus ad parentum domos remitterent ut nuptui traderent: Parentes autem B. Virginis fuisse mortuos post annos undecim, quibus B. Virgo in templo vixerat. Sacerdotes in nisi consilium, quid de sacro illo corpore statuerent, quia nec decebat ut mulier iam adulta, nec virtutum faciat, in templo versaret, et alienum timebant aliud viro suis et potestatem in largiri illud facere, tandem vero divina inspiratione et instinctu decreuisse eam tradere non desponsatam cuidam viro ad custodiendam eius virginitatem idoneo, qualis Ioseph ex eadem familia et tribu inuentus, et existimatus est ita fere Gregor. Nissen. homilia de Xpti nativitate, Damasc. lib. 4 de fide cap. 15. Nicephorus ex Euodio. Andreas cretensis orat. de dormitione Virginis, Simeon Metaphrastes orat. de ortu virginis. quod etiam indicavit Origenes tract.^u 26 in Matthaeum Theophilactus et alij quam plurimi PP.

Circa vero propositum et votum castitatis, dico cum eximio Doctore Suarez B. Virginem a prima usu rationis habuisse absolutum et firmum propositum servandi virginitatem. hoc insinuat hic Divus Thomas dum ait B. Virginem semper habuisse virginitatem in desiderio ubi non loquitur de imperfecto desiderio, quod velleitas dicitur, sed de voluntate firmiter deliberata et effecta amore castitatis, ita sentiunt Mag. dictae 30 in 4 hoc lib. Scotus. Bonav. Gabriel, Richard. B. Albertus Magnus Hugo de S. Victore lib. de perpetua virginitate Mariae c. 1.° quamquam haec duplici insinuare videtur ipse Suarez. 1.° quia B. Virgini tribuendum est perfectissimus virtutis castitatis et virginitatis gradus, sicut enim Dei matrem decebat ut universa electa et sancti PP. sentiunt, propterea quod post Xptum futura erat perfectissimum castitatis exemplar, ut elegantissime tractat D. Ambros. lib. 2.° de virgin.: sed ad hanc perfectionem pertinet propositum perpetuum servandi virginitatem: quod tale fuit firmissimum in B. Virgine —

Sua. t 4 in 3 p^t 3

3a ratio, quae insinuat[ur] e[st], quoniam B. Virgo ab infantia
mota ab Sp[irit]u S[anc]to, ut quod melius, ac gratius Deo erat, id amaret, et
quae imperfecta e[st], efficeret, id virginitas de se melior e[st], ac Deo gratior, teste
Paulo 1a ad Chorint. 7, ubi rationes affert, quae in B. Virgine aptissime
cadunt, sicut ut virgo semper cogitet, quae Domini sunt, ut sit sancta Deo dicata
corpore, et spiritu, neque habeat cor divisum etc. ergo credendum e[st] ex praedicto
Spiritus S[anc]ti motu semper B. Virginem hunc statum amavisse et proposuisse

ex quadruplici
ratione SS. citati cum Mag[ist]ro hic et S[anc]ti PP. affirmant huiusmodi propositum
firmissimum et absolutum fuisse a B. Virgine voto firmatum, ante quam cum
Candido sponso matrimonium contraheret. item praeter SS. relatos, videtur
sentire D. Aug. lib. de S[anc]ta virginitate c. 4, ubi ex responsione Mariae ad
Angelum colligit eius virginitatis votum, et subdit. Id quod hoc Israelitarum
mores adhuc recusabant, desponsata e[st] viro iusto non violenter ablaturo,
sed potius custodituro, quod ipsa iam voverat. ubi licet expresse non dicat,
fuisse votum absolutum, satis tamen signat, fuisse idem votum, quod in adventu
Angeli, et post matrim. habuit. idem signat Greg. Nyss. homil. de Nativ.
ubi sub dicit virginem traditam esse Ioseph non ut virginitatem eius
auferret, sed ut potius servaret, et custodiret. et rationem subdit, quoniam
Deo dicatam, et consecratam carnem, veluti sacrum quoddam donarium, intactam
servari oportebat. Iam ergo ex praedicta historia infarunt SS.
cum D. Angelico hic q. 2 art. 2 rationem dubitandi, qua signari
potest non fuisse inter s[anc]tam Mariam et B. Joseph verum matrim. sed
solum veluti quoddam pactum ad mutuam cohabitationem ordinatum,
et ut Joseph B. Virgini ministraret, eiusque virginitatis custos existeret.
1a ratio dubitandi, quam adducit D. Thomas e[st], quoniam Hieronimus contra Helvidium inquit, quod Joseph Mariae custos fuit potius quam maritus eius, sed si fuisset verum matrim. vere Joseph maritus eius fuisset: ergo videtur quod non fuit verum matrim. inter Mariam et Joseph.

2a ratio

inter Patrem et filium

Item dirigendo hanc ultimam conclusionem. Conceptus formalis hypostaseos non est sufficiens ad oppositionem relativam inter Patrem et filium formaliter et quatenus explicatur est verum, quatenus implicatur s. inadaequatum dispositionem est falsum

Sed contra: est sufficiens hunc conceptum quatenus implicatur; s. e. quod ex se habeat hoc, quod est referre s. quod hoc participet a conceptu expresso referendi. si primum: ergo ex se est formaliter respectivus tamen realiter distincti, quod est apparere falsum, nec ipsi concedunt: si secundum: ergo ab alio participat hoc quod est referre: ergo ab illo participat constituere ergo non ratione sui, sed ratione alterius constituit personam

Adhuc conantur reare dirigendo hanc conclusionem. ergo non ratione sui constituit formale, concedunt; non ratione sui constituit personam ibi conceptus connexive, negant; quia cum conceptus formalis hypostaseos connectatur cum conceptu expresso referendi sufficienter constituet relativum ad constituendam personam

Sed contra: quia quod sit ibi conceptus connexus cum conceptu relativo non est sufficiens ut relativum dicat: ergo nulla est solutio. probatur, nam omnis in natura divina conceptus naturae, et conceptus libertatis connectuntur, non dicit natura libere operari quatenus conceptus naturae: ergo omnis conceptus formalis hypostaticus connectatur cum conceptu expresse relativo non potest dici ratione sui relativum, patet consequentia: quia eodem proportione mutuo connectuntur, et includuntur conceptus formalis hypostaseos et conceptus referendi in Paternitate, ac conceptus entitativus et conceptus libertatis in natura divina, sed ratione ipsius inclusionis natura divina non potest libera denominari quatenus conceptus naturae: ergo nec Paternitas poterit denominari relativa sub conceptu formali hypostaseos

Q. insurgo 2a praedictam sol. 3: ceptus suae hypostasis, ceptus in Paternitate est solum ceptus constituendi subsistens suppositum, sed constituere suppositum subsistens neque implicite, neque explicite relationem involuit: ergo non potest distinguere Personam ut relativus ab aliis. minorem probo verbum Divinum ultimo terminat et complet naturam humanam, sed verbum Divinum nec implicite, nec explicite constituit naturam humanam relatam ad Patrem: ergo hoc, quod est formaliter constituere naturam subsistentem, nullo modo involuit aliquid de linea relativa. probatur cons., quia totum esse subsistens est esse complementum subsistentiae, sed ceptus iste complementum subsistentiae nil refertur, aut relatum formaliter explicat: ergo iste ceptus complere subsistentiam ad lineam relationis non spectat. quod autem verbum Divinum nec implicite nec explicite constituat naturam humanam relatam, fatetur Godoi 4o 2o in 3 parte disp. 21 § 11 ubi docet, terminare formaliter verbum sub ratione ubi, nec sub ratione ex qua refertur.

3o insurgo

2a praedictam sol. si relatio sub ceptu suae hypostasis constituit personam Patris ut personam, etiam constituit sub expresso ceptu referendi, sed hoc non admittunt adversarii: ergo nec constituere potest sub ceptu suae hypostasis. probatur maior, quia eatenus constituit formaliter hypostatica personam Divinam, quatenus ut formaliter et expresse non sit relativa, est relativa implicite: sed ceptus expressus referendi ut formaliter et expresse non sit formaliter hypostatica, est tamen talis connexive seu saltem implicitus: ergo si ceptus suae hypostasis constituit personam Divinam, etiam constituet illam ceptus expressus referendi. maior est doctrina ipsorum, quia quod constituit relatio debet esse de linea relativa. minor probatur: quia ceptus inadaequatus suae hypostasis, et ceptus expressus referendi dant mutuam inclusionem et connexionem: ergo si ceptus suae hypostasis gradum ultimum propositum complet, non potest non recipi ut connexive non relativus; ceptus expressus

refe-

referendi n. poterit n. decipi nisi ut implicite fra hypostica
probat loco. deceptus sic hypostasis n. potest personam dicere, nisi ut
implicite saltem relativum, id n. potest ee implicite relativum absque
expresso essentiali decepta relatione: ergo deceptus sic hypostasis dicere personam
divinam absque expresso relatione. maior immaterialis probatur: ee implicite
relativum fras hypostaticas nil aliud e, quam dicere essentialiter cum expresso
relatione, a quo accipit ea de linea relationis, id quod extremum ut dicitur
relationis exigit essentialiter aliud n. potest aliud n. dicere: id patet quod
amen quodque ecctra: ergo n. potest deceptus sic hypostasis dicere personam divinam
absque expresso relationis decepta: ergo dicto methaphorice persona divina im-
portat essentialiter deceptivum expressum relationis.

Nobis pro decisione. Arguitur
1o quia nos dicimus personam Patris per subsistentiam complexam per genitoram
id hic deceptus e absolutum e relatione tali, quia e quid absolutum: ergo
persona dicitur per quid absolutum. = Resp. distinguendo, nam unde
e relatione tali, quia sit quid absolutum quod absolutum opponit
relativo formali, n. tamen e absolutum quod hoc opponit relativo, relatio
tamen talis vera relatio e, ergo quod per eam refert relativum e etiam
absolutum. quod autem huiusmodi relativa dicuntur absoluta de relatione formali
e sermo, a qua absoluta sunt, n. vero dicuntur relatione, cum habeat veram ibi
relationem talem. Ad autem et relatione duas indistincte adstruunt relationem eo loquitur
de tali nisi relatum e cum per eas quod sup. probatum e haec relationem ee
tales, tum quod indifferenter asserunt dicunt personam originibus s. relationibus
id origines sit relationes tales: ergo de his relationibus loquuntur.

Per hoc vero de fugo
ret inerentis assignatur fuisse formale personalitatem relationis
vel solum formalis collocando relationem; ideoque extra personalitatem quomodo

includant aliquem respectum realem, dicuntur absoluta, id est extra pertinentes relationes constituta, ceterum re ipsa quoad essentiam ordinem quem dicuntur ad tertium dictum, quoad [illegible] cum illo, quoad distinctionem realem ab ipso, non minus vero [illegible] dicuntur relativa transcendentalia quam praedicamentalia, praesertim quod relatio est [illegible]

neque obstat hinc sequi personalitas esse plures relationes, et ni fallor duodecim respectus relativi personandi sit, nam in quatuor divinis relationibus triplex relativus respectus reperitur. hoc tamen non obstat, quia ex his duodecim respectibus solum quatuor relationes resultant, quas tantum admittunt theologi, constitutas tamen singulas ex triplici respectu relativo. sic etiam admittunt duas processiones, cum tamen singula earum constituant duplicem generationem, activa una et altera passiva. Contra arguitur quia persona sufficienter intelligitur constituta, eo quod intelligatur subsistens, et incommunicabilis, nullaque alia persona talis est, sed hic respectus non est relativus, nec est ad [illegible] Spiritus Sanctus: quia personalitates non constituuntur proprietatibus relativis. Ad hoc argumentum respondetur negando maiorem, nam Deus non esset trinus, neque personam intelligeret subsistens et incommunicabilis, nec tamen intelligeret tres personas: quia hoc non est [illegible] illas. intelligitur in Deo subsistentia absoluta, ut plures docent, talis subsistentia constituet cum natura divina subsistens incommunicabile, quod proprie tale subsistens non est tertia persona; non constat in hoc respectus [illegible] trium personarum incommunicabilitas quia tres personas [illegible] in eo, quod sit, subsistens alienum [illegible], et a nullo originem ducens

Quartae [illegible] intelligitur incommunicabilitas Spiritus Sancti, sive quod idem est, eius impotentia producendi ad intra aliquid, non esse proprietatem Spiritus Sancti, tum quia Deus non [illegible] talis haberet eandem

impotentiam

2a ratio, nam per illud Matth. 1o: Jacob genuit Joseph Virum Mariae, inquit Hieron. cum virum audieris, suspicio tibi non subeat nuptiarum, sed recordare consuetudinis scripturarum quod sponsi viri, et sponsae uxores vocantur; sed verum matrim. non efficitur ex sponsalibus, sed ex nuptijs: ergo non fuit verum matrim.

3a ratio, nam Matth. 1o dicitur: Joseph vir eius cum esset iustus, et nollet eam traducere, id est in domum suam adcohabitandam assiduam, voluit eam occulte dimittere, id est tempus nuptiarum mutare ut Remigius exponit.

In hoc quaestionis difficili puncto duplex invenitur ex regione opposita opinio. 1a contendit totis viribus adstruere suis rationibus, suisque auctoritatibus non fuisse verum matrim. inter B. V. Mariam et B. Josephum. hanc docuit Julianus pelagianus, ut refert D. Aug. lib 5 contra ipsum cap 9. hoc ipsum sensit postea Vviclephus in dialogo cap 2 ut refert Vvaldensis tomo 2o, qui est de sacramentis c 130 in principio. definiebat enim Vvicleffus matrim. in hunc modum est legitima copulatio juxta suas leges licet eis sine crimine filios generare. ex quo inquit sibi probabile videri, eos, qui generare non possunt, non licere matrim. contrahere

ex Catholicis 1o docuit hanc partem Gratianus Causa 27 q 2 Canone quod autem, et Canone insperatam, quem sequitur Michael de Medina lib 5 de sacrorum hominum continentia c 61 qui primis quoque hominibus contendit non fuisse verum matrim. B. Mariae cum purissimo Josepho cui ipse indicat adstipulari debeant plura sanctorum PP testimonia.

2a opinio adstruit inter B. Virginem et sanctum Josephum non sola sponsalia, sed verum et legitimum matrim. celebratum fuisse. hoc imprimis fuit expresse ita Aug. lib 23 contra Faustum Manichaeum c 8. et lib 1o de nuptijs et concupiscentia c 11o cuius verbis applaudens suum confirmavit lib 5 contra Julianum c 9. postea sensum est Aug. Hugo de S. Victore lib. de perpetua virginitate

Mariæ c. 1° § videamus ubi prædictam vocem expresso explicat. illamque præ illustrant Origines. Basilius homil. de hum. Xpti generat. Chrysost. in illud Matth. cum esset desponsata. Chrysost. homil. 4 in Matthæum. Ambrosius lib. de instit. virginum cap. 6. Bernardus hom. 2 in laudibus virginis. Rupertus et cum Magistro in 4 dist. 30 et S. Thoma in articulo citato. Bonav. Scotus, Richardus, Durandus et caeteri theologi. ut videre est apud P. Eximium Suarez tomo 2° in 3 p. q. 29 sectione 1. et apud Subtilem Vazquez tomo 2 in 3am p. disp. 121 q. 29.

Dico 2o ita ut pene cois inter Catholicos militum cultu devotissimo placeat. sincerique ad eam hujus matrimonii pertinentes dicendum videtur B. Virginem cum purissimo Patriarcha verum et legitimum Matrimonium iniisse. Id antequam probem, ante omnia advertendum: illud non esse de fide, ut volunt aliqui deuti magis pietate devotionis, quam rigore academico et scholastico. ratio est evidens, quia nulla est Ecclesiæ in hac re definitio ut manifestum omnibus est, neque ulla extans traditio, quæ pro regula fidei habenda sit; cum hæc traditio indocta PP. fontibus haeri deberet, PP. autem non tam aperte loquuntur pro hac re, ut aliquid oppositum aliquo modo insinuare non videantur, ut saltem hinc colligere liceat apud eos nullam fidei manifestam traditionem dari., et quamvis in scriptura aliqua sint testimonia, quæ non obscure denotare videantur, verum inter sanctos conjuges matrimonium celebratum fuisse, tamen nullum est ita manifestum, ut id tanquam fidei articulum proponat.

Probatur 1° conclusio authoritate sacræ scripturæ ex illo Lucæ 1° ubi inquit, Missus est Angelus Gabriel ad Virginem desponsatam viro, cui nomen erat Joseph. et cap. 2 sic loquitur: ascendit Joseph in Bethlehem, ut profiteretur cum Maria desponsata sibi uxore. constat etiam ex illo Matthæi 1° cum esset desponsata Mater Jesu Maria Joseph. ubi verbum illud desponsata matrimonium ratum significat, ut constat ex verbis sequentibus. 1° ex illo antequam convenirent, quo verbo, inquit

P Suarez, quamtum erat ex parte vinculi signat potuisse honeste venire. deinde ex illis verbis, Ioseph autem vir eius, nam in rigore hec vox vir, talem matrimonii significat, sed hec omnia conveniunt verum et legitimum matrimonium. ratum inter hos coniuges relatos: ergo tale datum fuit.

Probatur 2o efficaciter ex illa solicitudine Ioseph propter Mariam sponsam quam voluit occulte dimittere; sed ea propter dicit ipsam dimittere non quem vera uxor est: ergo B. Virgo fuit legitima amantissimi Patriarche uxor. maior probat, nam Angelus dicente dixit. Ioseph fili David nolle timere accipere Mariam coniugem tuam. coniux ergo vocat. inquit Aug. lib. 1o de nupt. et concup. C. 11 ex prima fide desponsationis, quam ibi legitimum vocat vinculum coniugale, ex fide coniugium, quam iam consummat post ... contra helvidium

3a ratio fundamentum intrinsecam, quia in Evangelio Iosephus vocat Patrem Christi, et alia certe ratione nisi quia Virginem matrem Christi uxorem duxerat, sed non est ex cogitandum, fuisse Christum existimatum filium Ioseph, spurium, aut illegitime natum quod est erroneum: ergo matrimonium predictum fuit verum et legitimum. maiorem confirmant Patres ex sacra scriptura. constat ex illo celeberrimo Chrysost. in Matheum homil. 4a ubi sic loquitur. Christi nihil huius B. Ioseph in hac generatione, tu quod gravius est Patris, quodque nil cedit virginis dignitati, hoc tibi facile concedo. et Iacobus de Valentia ad mentem Aug. inquit dicendum quod hic, loquitur de predicto Matrimonio, tale aliud maximum sacrum. nam manifestum est, quod Christus natus est ex illo sacro et inviolato et virginali coniugio ubi ... iustus Ioseph et fidelis coniugalis, et natus est ex Maria virgine indivisa sponsa ipsius Ioseph quia individui erant duo in carne una. forsan aliquis dicet B. Ioseph quod solum fuisse Patrem existimatum Christi et ita sibi fuisse existimatum sponsum virginis, quoniam exterius talis apparebat cohabitando

cum Virgine, et alia onera exercere matrim.i cum illa sustinendo vg suis laboribus familiam sustentans, et Virginem ac Christum in Ægyptum ducens etc. sed hæc ratio e contrario urgere videtur, et sine ullo fundo intrabit vel scrupulo et ideo nostra videtur, quod nullum dat fundum ad rationem huius matrim. designandum pallet eos: quia cum B. Virgo indiguerit viro aliquo, qui sibi et in præ= grinationibus comes, et fidelis minister in rebus adversis tamquam dux maritus, multo magis decuit, illum fuisse verum maritum, nam hic ad mariti dignitatem et bonum utriusque pertinebat nomen

Confirmatur hæc ratio: quia postquam Can. D. Matheus c. 1.o Christi genealogiam usque ad Iosephum traxit, et sicut D. Lucas narrat Gabrielem prædixisse Virgini nomen Iesus Christo imponendum, ita Matheus refert idem nomen nuntiatum fuisse Iosepho tamquam proprio viro, et veluti Capiti, et Gubernatori illius familiæ: quod B. Ioseph fuit verus Pater Christi et si non naturalis, seu Carnalis, legalis, seu cum lege ut loquitur Iacobus de Valentia vocatus: quo ex hac ratione confirmatur arguitur legitimum matrim. illud fuisse.

Confirmatur valide ratio, quo utitur hic Aug. D. quia ait 1.o ubi cum sibi obiecisset argumentum quod non potuit prædictum Matrim. esse verum et perfectum, quia non fuit proles generata sed educata. sic ret. ad quartum dicendum, quod proles non dicitur bonum matrim.i solum in quantum per matrim. generatur, sed in quantum in matrim.o suscipitur et educatur, et sic bonum illius Matrim.i fuit proles illa et non primo modo, nec tamen de adulterio natus, nec filius adoptivus, quia in matrim. educatur est bonum matrim.i, quia matrimonium non ordinatur ad educandum illorum, sicut hoc matrim. fuit ad hoc specialiter ordinatum ut proles illa susciperetur in eo et educaretur: quo ergo quod verus Pater S. Ioseph Christi fuit bene infertur intercessisse legitimum ac morale ratum matrim. 3.o Confirmatur eadem veritas ex traditione PP. ergo non nulla referuntur in decretis Cau. 27 q. 2, et expresse D. Aug. lib. 23 contra Faustum

Cap.

c. 8. et lib. 2o de consensu evangelistarum c. 1o. S. Ambrosius de institutione virginis c. 6, et Aug. 1o ubi illa rat. utit, quod maluit Dominus quosdam de sua genitura, quam de matris pudore dubitare, indicans, hoc Matrim. fuisse necessarium ad vitandam virginis infamiam, qua rat. utunt etiam Basilius hom. 25 de hum. Xpti generatione. Origines S. Bern. Chrys. Hieron. et ceteri expositores.

2o probat antecedens consensio: quomodo hoc Matrim. verum et cum existere potuit absque ullo detrimento virginitatis et candoris B. Virginis: quod fuit verum et legitimum matrim. ans est praecipuus scopus huius difficultatis. quod et conabor illud firmius stabilire. 1o: rat. quaestio ex 2m. Sicut. Nam sicut virginitas, et foecunditas in virgine coniunctae fuerunt: ita decuit, statum virginitatis et coniugii summa perfectione in eadem virgine copulari: quod verum matrim. inter illos coniuges intercessit: ans probatur: nam ex virginitate habuit summam corporis, et mentis puritatem et integritatem; ex matrim. vero societatis et unitatis vinculum, et subiectionem ac obedientiam, quam uxor marito debet, quo factum est ut et utriusque status non ignoraverit, et tam virginum, quam coniugum fuerit exemplar perfectissimum: quod ita decuit in virgine B. statum virginitatis et coniugii, sicut et foecunditatis cum virginitate.

2o probat illud ans. nam in matrimonio tria dignoscuntur, quae in ipso interveniunt. unum est vinculum matrim., quod mutuo consensu efficitur, quo coniuges ad invicem sibi tradunt ius et potestatem in sua corpora, ut constat ex textu Papa in c. sufficiat 27 q. 2, id huiusmodi vinculum, ius, et potestas optime salvari absque ullo virginitatis detrimento: quod illud Matrim. potuit existere absque laesione virginitatis. Mox apte probat ex Aug. lib. de nupt. et concup. ubi inquit super illud Matth. 1o noli timere accipere Mariam coniugem tuam, ait hanc Dominus coniugem vocat ex prima desponsationis fide, quam concubitu nec cognoverat, nec fuerat cognitura. Ambros. lib. 2o in Lucam

C. 1o., eruditissime loquit. n. te moveat, quod frequent. Mariam sensibus volat conjug., n. q. Virginitatis exceptio, sd conjugij testifao et nuptiarum celebrao declarat: g.o vinculum, i. coniugium contract. matrim. optime stat cum integritate puritatis B. Mariæ.

2um, quod in matrim. requirit. e mutua cohabitao in eadem domo cum mutuis obsequijs et exterius requisitis. et qum nec ad matrim. pse sufficiunt, unde constat qa sine vinculo reperiri possunt int. patrem et filium, ut int. fratrem et sororem, nec pse virginitati opponunt: sd hæc oia potuerunt reperiri int. istos conjuges summa perfectione reuerentia absq. ullo detrimento virginitatis: g.o potuit verum illud matrim. effici int. B. virginem et stum Josephum absq. minima virginitatis, integritatisq. læsione

3um uo. quod in matrim. requirit e verum matrimi. p. carnalem copulam, sd hæc n. ptinet ad essam matrimi: g.o quamvis n. daret, ut reipsa n. fuit data int. prædictos conjuges, deth. int. illos fuit verum et legitimum matrim. mox 3. probat qm quod tradat a doctoribus et scis PP. contra Gratianum Cap. quod autem, et Cap. insinuatus 27 q. 2 ubi iudicauit copulam ee essalit requisitam ad matrim. illam ostendam 1o: nam doctores florent. in decreto eugenij definiunt matrimum effici mutuo consensu, sd hic sine dubio copulam antecedit: g.o ante ad copulam fuit verum matrim. 2o: nam doctores tridenti. defiit sessie 24 Can 6 p.e matrim. ratum n. consummatum solemni Religionis professione dirimi: g.o supit doctores ante carnalem copulam, qua dicit consumari, verum et legitimum extitisse. 3o: nam protoparentes dum in paradiso fuerunt veri conjuges, antequam se cognoscerent p. copulam ut e. definitum a Bonifacio 8 Cap. unico de voto in 6. et colligit ex verbis illis Adæ, Gen. 2o: hoc nunc os ex ossibus meis et caro de carne mea sd ibi n. fuit data copula, sd solum eorum mutuus consensus: g.o absq. copula dat verum et legitimum matrim. quod

actus matrim. ratum nuncupat.

Suarez vide d. 15 ... nam Ambros.
de instit. Virginis sic ait: non defloratio virginitatis facit coniugium
sed pactio coniugalis, quam Ambrosij dictam sub alijs verbis expressit Vrbanus
Papa cum fuerit de conditionibus et desponsationibus. vbi dicit nuptias
non concubitus, sed consensus facit. Aug. lib. 1o de nupt. et concup. Cap. 11o
inquit. quibus placuit ex consensu ab vsu carnalis concupiscentiae
in perpetuum continere, absit vt inter illos vinculum coniugale rumpatur
immo firmius erit, quo magis ea pacta secum inierint, quae charius,
concordiusque servanda sunt, non voluptuarijs corporum nexibus, sed volun=
tarijs affectibus animorum.

Ratio autem suffragatur: vsus enim matrim. est quidam
actus et operatio eius; sed actus et operatio, cum sequatur vt egrediatur ab agente
praesupponit esse agentis iam constitutum, vt patet in motu deorsum lapidis
praesupponere esse lapidis iam constitutum: ergo copula carnalis, quae est vsus
matrimonij ipsum iam constitutum supponit, subindeque pars essentialis illius esse negatur
idque verum est de matrim. non solum vt est in officium naturae, sed etiam quatenus est sacramentum:
cum ex contractu naturali elevetur ad rationem sacram., si vera ratio contractus
naturalis reperiatur in matrim. ante consummationem illius. vera ratio sacramentalis
talis saltem reperitur ante consummationem matrim. addo etiam, quod sacramentum
matrim. dat gratiam ad hoc vt coniuges recte matrim. vtantur: sed actus, ad quem
faciendum dat gratiam non est de essentia talis sacram. vt patet in sacro ordinis, nam
actus consecrandi ad quem dat potestatem et gratiam non est de essentia eius: ergo similiter
copula carnalis, quae est vsus matrim. non est de essentia sacram.

Ex quo iam infero
quod quando aliqui Patres videntur insinuare matrim. compleri in corporum
commixtione, id loquuntur de perfectione essentiali vel integrali matrimonij, sed solum de
perfectione acciali, quae attenditur penes vsum et operationem; cum enim carnalis
commixtio sit quaedam operatio, sicut vsus matrimonij, et quod similiter ad hoc
dat est quaedam perfectio accidentalis illius vt docet S. Thom. hic q. 42 art. 4

sibilis quod ipsi dicunt, matrimonium inter B. Mariam et Josephum non fuisse perfectum, loquuntur de perfectione accidentali matrimonii; non vero essentiali et integrali. addo denique quod Cap. non est dubium falso refert Gratianus esse D. Augustini ut advertunt censores Gratiani; qui dicunt falso legitur in suis fameus locus secundum sumum Romani. ipse sic legebat. cum societas nuptiarum inter conjuges sit inducta utrique conjunctio sexuum non faciant inter nuptias conjunctionem expositi. Fidelium talem. hoc modo infidelitas legitur. nam supradictus Pontifex Epistola 90 ad rusticum et ex qua verba illa sumpsit dedicatur; sic inquit: ut propter sexuum commixtionem non sit inter expositi ... talem.

Ita Michael de medina lib. 10 de sacrorum hominum continentia c. 61 et seqq. ad arcum et perfectum matrimonii naturam esse explicitum consensum in copulam carnalem, quam etiam ut Gratiani opinionem ab omni erroris nota vindicet probabiliter defensandam suscepit, ex qua infert inter B. Virg. et sanctum Josephum non intercessisse verum matrimonium. quia huiusmodi consensus est incompatibilis cum voto perfectissimo castitatis a B. Virgine emisso.

Id itaque quia huiusmodi consensus non requiritur ad essentiam et valorem matrimonii: quod quamvis non fuerit ut revera non fuit, adhuc verum et legitimum matrimonium inter B. Virg. et Josephum intercessit. atque probo efficacissimo D. Thomae textu hic q. 2 art. 2 quaestiuncula 1a ad 2um ubi inquit. dicendum quod copula carnalis cecidit implicite sub consensu B. Virginis, sicut actus in implicite continetur in potestate autem ad carnalem copulam non derogat virginitati, nec diminuit aliquid de puritate ipsius, nisi quoad actum, qui quidem nunquam fuit in proposito B. Virginis, siquidem erat certificata, quod actus nunquam sequeretur: quod ad contrahendum valide et perfecte matrimonium non est necessarium ut conjuges consentiant in copulam: quod sequitur voluntarium sponsus et sponsa mutuam copulam exercendi. pateret haec doctrina ... nam ut supradicta copula non est de essentia matrimonii. sed tantum ipsius potestatis in matrimonio intellectus.

Ipso praedictam rationem exemplo satis efficaci

effectu. sicut in feudo vel duplex dominium distingui solet, alterum directum, ac dicitur, et alterum utile quoad utrumque fructus percipiendos dominium directum ab utili separari, et unum tradi sine altero, ut contingit quando dominus praebet vasallo agrum in feudum vel emphyteusim, tunc dominium directum dumtaxat sibi retinet, et ad usufructuarium transfert dominium utile, seu usumfructum: ita in corpore virginis coniugum quodammodo distingui potest dominium directum a dominio utili quoad usum copulae, unumque ab altero separari ex mutuo pacto inter coniuges, retinendo sibi dominium directum suorum corporum, et denegando dominium utile quoad usum copulae, sive ad tempus, sive in perpetuum, et hoc modo B. Virgo se gessit cum S. Joseph ipsius coniuge. cui solum dedit dominium directum sui corporis, non autem dominium utile quoad copulam id potius ex mutuo pacto et sui voti retinuit. Huic fundamento resistit Almainus in 4 dist. 30 q. 2. § dicunt alii, non quia sanior opinio sequatur, sed quia ratio ad haec non videtur fortis satis, quod implicare videtur, ut quis habeat dominium alicuius rei, quam aliquo tempore vel modo possit illa uti. frustra enim indicat dominium facultatem aut potestatem utendi, si numquam in actum est proditura talis facultas, nam frustranea est potestas, quae ad actum non reducitur. Verum in ipsamet materia de Matrim. ipsum Almainum facile convincere intendit Subtilis Vasquez. nam post Matrim. legitime contractum, ambo se potuerunt coniuges iure petendi, et hoc vel ex mutuo consensu sibi facto; vel ex voto castitatis quod simul emiserunt professionem; sed in eis vere manet dominium sui in corpora, quod est facultas ad copulam, quamvis perpetuo manet impedita ne in actum prodeat: ergo a pari eodem modo potuit esse impedita copula quamvis transferatur ius dominii in corpora. Quae doctrina ut magis percipiatur notandum est, duobus modis posse impediri usum alicuius rei. 1° ex virtute iustitiae, ita ut si quis non utatur peccet contra iustitiam: 2° ex alia virtute, ita ut usus illius non sit contra iustitiam, sed contra aliam

vivens, quorum usu impossibile, manere ius dominij, ipso usu rei perpetuo et omnino impedito, et hoc plane videtur ratio facta contra Clem. nisi pro ... contra est, et inane dominium, facultas enim iusta utendi re aliqua, cuius usus impossibilis est, nisi violata iustitia. Possibiliorem autem modo existimo a principio transferri posse dominium corporis, impedito in perpetuum usu, et semel translato dominio, usum perpetuo impediri posse. Itaut ut si quis ad uxorem suam accederet, ut matrimonium vocat non pareret peccato fornicationis, seu adulterij, id tantum contra eam virtutem, ex qua promiserit se nunquam matrimonio usurum. Potest autem quis perpetuo usum matrimonij sibi impedire vel ex sola fidelitate qua coniugi promittit, se nunquam ab eo debitum fore petiturum; vel ex fidelitate qua Deum, quae est religio votum castitatis.

Unde infert, quod qui accederet ad coniugem pareret utique, contrarium non quam castitatis, neque contra iustitiam matrimonij, sed contra fidelitatem promissionis qua coniugi, vel contra religionem qua Deum; ratio est, quia impossibile apparet transferri simul dominium corporis; et quod non excusari ab adulterio, qui concubitus cum coniuge iuxta tenerent, quia ex alio capite est obligatus tamquam fidem nunquam petendi, seu utendi quoniam dominij ius, quod mutuo inter se habent coniuges, reddunt licitam, et honestam talem concubitum, quamvis ex promissione vel ex voto prohibitus existat. Unde si quis contraheret matrimonium sub hac conditione ut non cognoscas me de qua loquuntur S. Thom. Bonav. Ricard. et Sylv. si ita intelligeret, ut si accederet ad coniugem concubitus esset, talis actus est fornicatio formosa, vel adulterium, et talis conditio hoc modo intellecta contractus apponeret, nullum efficeret matrimonium, neque dominium corporis sui transferret. Ratio est quia impossibile est dominium sine ordine ad usum id pro hanc conditionem illo modo intellectam destruunt ordinem essentialem dominij ad usum: quo destructo ipsum dominium, et consequenter matrimonium nullum foret. Et in hoc sensu interpretandus est S. Thomas cum DD. citatis.

Ergo ... non coniuges iam contracto matrimonio, vellent ita abinvicem coniugij abstinere

et

et si hoc inter se convenirent, ut se cognoscerent, pariter pacto adulterium,
vel fornicationis, nihil tamen efficerent, neque obligatio ullius esset momenti,
vinculum autem matrimonii firmum permaneret, quod post contractum est, nullo
contractu, aut consentiente partium dissolvi potest; et dicta conditio verum est,
obstare quidem contractui, et illum impedire si in pacto apponatur: si
vero postea ponatur, nihil operatur: et ita verum est, aliquid posse nocere
matrimonio initio dum contrahitur, quod non nocet si postea fiat: hoc enim
intelligendum est de illis, si postea fiant, quae nullius sunt momenti
aut obligationis, qualis est haec conditio, ea vero quae post matrimonium facta
tenent, et obligant, qualis est conditio de voto castitatis, eodem modo
debent cum matrimonio operari quando contrahitur. Et post quam contractum est
quod falso dixit Medina, dum videlicet esse necessarium contractum
explicitum ad validum effectum matrimonii.

quando autem s. Thomas et alii
cum dicunt sufficere consensum implicitum in copulam, talis consensus
intelligendus est se habere ex parte contractus, seu matrimonii; non vero ex
parte contrahentium. ratio est quia ad esse matrimonii requiritur tantum
ut sit mutua animorum coniunctio ad individuam vitae societatem cum
diversitate sexus; sed hoc totum reperitur in matrimonio contracto, sine
ullo ordine et consensu in copulam ex parte contrahentis; quia consensus implicitus,
qui exigitur ad esse matrimonii non se habet ex parte contrahentium sed
solum ex parte contractus. Minor probatur: nam consentire absolute in matrimonium
solum importat consensum in radice, seu in causa, in copulam, quatenus
matrimonium dicit ordinem ad illam, ut loquuntur D. Hug. et Caiet. in cap.
B. Maria 27 q. 2.; sed velle hoc modo in radice, seu causa, non est
velle neque implicite ex parte contrahentis, sed solum volitio implicita
ex parte ipsamet esse matrimonii; quia ex ipso matrimonio non potest arguere
consensum implicitum in ipso contrahente. Minor iam manet probata: nam ut
talis consensus daretur ex parte contrahentis requirebatur prudentia aliquis

actus, a quo originem duceret, seu in quo includeret contractus talis,
implicitus; sed talis actus non datur, cum potius contrarius dicendus propositum rei
copulam vitandi in eo quem votum emiserit: ergo illud velle in matrimonio
ut in Causa seu radice non est velle neque implicite ex parte contrahentium; ergo
absque ullo velle, sive consensu explicito vel implicito ex parte contrahen-
tium potest salvari validum et perfectum matrimonium. Ex quo sicut videtur
facile constare debet, quod si matrimonium inter B. Virg. et S. Joseph
caruerit aliqua perfectione accidentali, nimirum copula coniugali, et filiorum
expectatione ad illam, fuit tamen perfectissimum substantialiter, cum nihil ei defuerit ex
his, quae ad substantiam Matrimonii requiruntur, neque nec traditio corporum
nec dominium dimidium corporum, quod ex mutuo consensu ad invicem
utrique quoad usum copulae, immo et absque consensu in illam fuerit sepa-
rabatur. Unus enim in eo fuit indissolubilis vinculo animorum; et fides
coniugalis perfectissima servata, variaque coniugum obsequia sibi mutuo
praestitera: ergo fuit verum et perfectum matrimonium.

Porro matrimonium illud in
suo genere perfectissimum fuit, cum perfectissime attigerit suum finem, ad quem
a Deo fuerit institutum, qui non fuit proles ex mutuo debitu susceptio, sed
prolis ipsius sine munere in utero B. Virginis formatae, genitae, educatae;
nec non alterius mysterij occultatio, et custodia B. Virginis, ac famae, ho-
noris, et integritatis Virginitatis conservatio, et protectio; quod hanc huius
sui Matrimonii praestantiam et dignitatem mirum in modum commendat: cum enim
caetera Matrimonia ad perdendam, destruendamque virginitatem coniuges adimant,
istud mirabili Dei providentiae, ad eam conservandam et protegendam institutum
fuit. quod bellissime quidam similitudine ulmi vineam obumbrantis
et a Solis ardoribus protegentis, expressit, addito hoc lemmate: pro-
tegit, non fecundat. addo ultimo, quod sicut Vinum, quod teste Apostolo
luxuriae incentivum est, in Luna fit Virginitatis germen, et remedium
contra inhonestatem. unde fuit dictum vinum germinans Virgines; ita matrimonium
quod est infensissimus virginitatis hostis, eiusque ruina, et exitio

in

in mysterio incarnationis, et in castissimo B. Mariae et Joseph
connubio, virginitatis columen, et candoris integerrimum pretium
effectum est. ~~[illegible]~~

Ad 2um tempus, quo impletum fuit matrimonium. Dico cum P. Suarez
matrimonium inter B. Virg. et Joseph quoad etiam consummationem ante
Filii Dei incarnationem effectum esse. Haec est com. Patrum et Theologorum,
colligitur quod aperte ex Luc. 1o Cap. mittitur Angelus Gabriel a Deo
ad Virginem desponsatam. Et ideo hoc etiam tradunt ex fine matrimonii
sumpto: illud enim Deus ordinavit, ne aliquam infamiam ex partu filii
Virgini accideret: oportebat ut eo tempore, quo concepit, iam haberet
sponsum, ex quo posset existimari honeste, et absque turpitudine
concepisse. Dico 2o: B. Virg. et Joseph cohabitasse in eadem domo
tempore conceptionis Verbi Divini; quod est satis expresse Chrysost. Gregor.
Nysseni, Epiphanii, et aliorum. D. Thomas inquit, hoc esse magis
consonum Evangelio, quod dixit post verbum illud Matthaei 1o voluit
occulte dimittere eam.

3o apud Suarez, ante conceptionem filii Dei
fuisse illud matrimonium effectum etiam quoad eius solemnitates accidentales
et sacerdotales benedictiones, si fortasse intervenire solebat. Hoc vero
constat expresse ex scriptura, ceterum tradunt patres ex eo quod in Evangelio
non est sumptus ad hoc verbum, nam verbum illud noli timere accipere
Mariam coniugem tuam, non oportet intelligi de solemni traditione, sed
acceptione, quia pluralis illa accipere uxorem multiplex est in scriptura.
Ex quibus una significatio est de receptione ad cohabitandum. Sic Chrysost.
et Ambros. supra exponunt.

Ad 3am partem sententiae: ad rationem
dubitandi in principio rit S. Thomae. ad primam quod Hieron. accepit
ibi maritum abusive matrimonii nominati, cum autem praecipui
actibus carnalis perfectionem maritus matrim. inde dicit non esse

contra nos Authoritatem D. Hieronymi — ad quam resp., quod S.
Hieron. ibi intelligit nuptialem concubitum, ut ... insinuare
ibi videtur quod matrimonium proditum non habuit effectum carnalis
copulae, ideoque sibi videtur magis bene explicari nomine
sponsi, ut excludat copulam, quam nomine viri quod videtur
ipsam includere ad quam iam exhibitus erat. Neque tamen obstat,
quod Matthaeus ait: unde quod dixit, ut nollet eam traducere, melius
intelligitur, idest nollet eam diffamare in publicum, quam quod
intelligat de traductione in domum.

Arguunt secundo ex Authoritate
secundo ex D. Hieron. super illa verba Matthaei ... inquit, virum vocat
quia nomen virtutis erat in eo Mariae. ... Chrysologus, ...
mariti ... [illegible] ... et plures alii qui similes voces
excludunt. Origines in illud: inventa est ... de Iosepho inquit, qui
propter benevolentiam maritali, licet non contingeret, ... ut patebat,
uxoris ... vocabat. Arguunt contra Faustus lib. 19 c. 26. Analogice
matrimonium quippe ex hoc appellatum, quod non ob aliud debeat foe-
mina nubere, quam ut mater fiat, quod nobis odiosum est. Gregorius
Nyssenus loquens de Sacerdotibus, qui de B. Virgine collocanda
consultabant, ait, denique visum legi illam subjicere, ut conjugiam
in Matrimonio collocata ... absurdissimum videbatur, instar
enim sacrilegii fieret, si muneris Deo sacrati, dominus homo fieret,
legibus enim erat constitutum, ut maritus dominaretur uxori.

Respondetur ad
Primum allegata testimonia ubi Ambrosius ... inquit, Virgo desponsata
viro coniugis nomen accepit, ... deflorata virginitatis fuit coniu-
gium, sed pactio coniugalis. unde infertur, quod Patres dum negant B.
Virgini nomen uxoris, et ipsi nomen mariti intelligere
volunt excludendam esse copulam ab illo [illegible] conjugio
unde per nomen sponsalitium intelligunt Matrim. Ratum

non

Hoc vero Mariae iudicant indicari matrim. consummati unde, ut Hieron. notat, in Scriptura saepe sponsa dici solet, quae nupta est, et iisdem dicitur accipi in virginem, quod matrimonium consummat, ut de Rebeca, Lia, et Rachel constat Gener. 24 et 29 quamquam haec vera volunt non sit semper illud. Ad illud Augustini contra Faustum, ubi nec solum commendat Augustinus eas mulieres, quae non ad matrim. filios, sed ad incrementum habent, dimittendas esse reddit autem rationem ubi coelibatus; quia matrimonium est subordinat, quod non ob aliud fieri debeat, nisi ut mulier mater fiat: hoc est, non obstante formulam et delectum carnis, non quod velit docere, de matrim. hanc expressa intentio filiorum fieri debere: quia satis est ad hoc celebrandum, ut tradatur dominium corporis, quod extra ad filiorum generationem refert, et sine animo coniugio ipsa utendi; sed ut ostendat ad finem non procreari, et mulierem ad hunc finem assumptam dimittendam esse. Ad illud Nysseni nec illum locutum fuisse non de dominio et subiectione in iis quae pertinent ad gubernationem domus, sed in iis quae pertinent ad generationem et educationem prolis, cuius proprium dominium erat habet; nam in iis, quae pertinent ad gubernationem domus, quidem minus quod B. Virgo subdita erat Josepho, quod patet utique ex Scripturis, subditus erat, et obediebat ut constat ex Luc. 2o. addo, quod haec ratio neque sponsalia inter eos fuisse, cum hic supernaturalis sint promisso matrim. aliquando futuri. primo semper colligitur ex illis verbis, sicut liberationem causa ducta fuerint a Joseph, quomodo sese non novarunt et alienam audire per se tulisset esse quaeri dicat, ducta eos erat sed non causa liberationis. Arguitur 10. factum numquam accidit, ad virum et votum absolutum coelibatus repugnant cum 1o matrimonio

id quod nos B. Virgo non solum habuit propositum, sed verum et absolutum votum castitatis. ergo non potuit contrahere verum matrimonium.

Ideo dis-
cendo magis, quam distinctione. votum castitatis pugnat cum matrimonio, si adsit periculum violandi virginitatem, secus; si non adsit, sed ex certa scientia nunquam copula utendi, nego majorem, etenim verum est, quod habere, aut velle habere post votum simplex castitatis est peccatum. non alia ratione nisi periculo violandi castitatem ipso voto firmatam, cum autem B. Virgo huiusmodi periculo non exponeretur, sequitur manifeste non peccasse, unde quamvis iure canonico prohibeatur matrimonium habenti tale votum, non tamen ratione periculi sed etiam cum lege; tamen in B. Virgine solum ratione periculi locum habuit, quia eo tempore ius canonicum non erat quod tale matrimonium prohiberet, sed solo iure naturali, ratione periculi tamen non vigebat, ideo autem B. Virgo nullo periculo violationis se exposuit, ex quod satis patet, se et Josephum nunquam matrimonio utendos, sed in perpetua castitate victuros. quomodo autem id sancte noverat [illegible] SS.

Dicendum est mihi cum Hugone Victorino, S. Thoma, Alberto Magno et cum PP. antiquis, B. Virginem ex divina revelatione contraxisse matrimonium, qua de omnibus rebus spectantibus ad ipsam revelatione et directione regebatur, praecipue in re gravissima, et quae ad statum totius vitae pertinebat, et ad mysterium incarnationis ipse ordinabat, eadem revelatione intellexit B. Virgo suum sponsum vivere in perpetuam virginitatem fuisse consensurum, nullumque detrimentum perventuri suae virginitati allaturum. et sine intellectu potuisse B. Virginem consentire in verum matrimonium non consentiendo conditionaliter et expresse in copulam neque absolute, neque sub illa conditione si Joseph debitum petiisse, quia iam erat certa illum nunquam petiturum, unde superfluus erat talis actus. Ultimo confirmandum iudico, ad maiorem argumenti explicationem, in lege veteri nullum fuisse

pro

praeceptum quod obligaret omnes, ac singulos ad generandum filios
quandoque castitatem servarent, quae ita colligit ex Hieron. lib. 1o
contra Jovinianum, eadem docuit Abul. in Levit. c. 30 q. 32, quae
non potest suaderi: quia vel tale praeceptum erat naturale vel erat positivum
divinum speciale illius legis. non 1um: quia tunc erat genus
humanum satis propagatum, et omnis multi virginitatem servaverunt,
post propter alios tam genus humanum, quam Dei populus sufficienter conservari,
et augeri. non 2um quia nullum tale praeceptum in tota lege invenitur
illa enim testimonia exodi 23 et Deutero. 7 non continent praeceptum
sed promissionem. nam sicut Deus promittebat illi populo carnali, si legem
servarent, pluvias temporibus suis, et fructus terrae, ita et sobolem
prolem promittebat. unde Deut. 7 post illa verba non erit in te
sterilis utriusque sexus, addit neque in hominibus, neque in gregibus
tuis, non poterat pecoribus praeceptum imponi. Denique in singulis
verbis hoc contemplari licet, aliud enim est non esse sterilem, aliud non abstinere
a coniugio. hoc posterius potest esse contra praeceptum, quia est in hominis
potestate: illud autem prius praecipi non poterat, cum dicat in hominis
voluntate, sed sit vel naturale, vel speciale Dei beneficium. unde post verba exodi
23 non erit in te infecunda, neque sterilis, subdit Deus, numerum
dierum tuorum implebo ut intelligamus, utrumque esse divini muneris
promissionem. unde quod interdum steriles vitant, dicunt eos in veteri lege
maledictos stabilitur, qui non fecit semen in Israel. ut videre est in
Abiron. Isaiae 56 intelligendum est vel a sancto semine, vel quia Deut.
25 frater qui nolebat uxorem fratris sui defuncti ducere ad suscitandum
semen eius, quadam veluti infamia notabatur: quia nullum est fructum
ad servandum tale propositum contrahat; nam Isaiae 56 spadonibus, id est,
virginibus, vel servantibus castitatem, promittit Deus nomen aeternum
et locum insignem in domo sua. ita Suarez tomo 2 in 3am p. 13 q. 28

[illegible] ... gratiae ex natura supernaturalis attinet ad diversas ... lib. 1, et ad 5, 7, 23, 25 lib. 2, et ad 10 lib. 3.

Gravissima quidem hic dissertatio inter theologicas jure, in qua ut mani[festa] claritate partes significantias offeram, in quarum 1a parte aliqua [illegible] supponendo ut ad offerendas [illegible] difficultates ulteriores majori ... in 2a [illegible] et in 3a angusta enodare conabor.

Dicendum ... [illegible] supposita ... Majori ... primo summi Creat[oris] ... indagamus, debere ... supernaturale ... intelligentia supernaturalis ... dico quod ens supernaturale theologice ... non debet definiri, ... supernaturalis exigentiae ... naturae philosophice, cum debeat ... Dei, qui ... naturae ... ens creati. Convenit cum omne tam supernaturali quam naturae ... creatae, ... quod sit supra naturam ... omne ... naturali, ... in linea entis supernaturalis ... complica ... supernaturalis ad supernaturalitatem ... supernaturalitatem ... [illegible]

... [illegible] ... ens creatum et naturale ... entitatis ... naturae, ... summi ... ad ... supernaturalis ... valde ... ad ... creatam et naturalem, ut ... [illegible]

apud aliquos Logicos, Methaphisicos, Physicos et Philosophicos [illegible], nam Logici
nomen naturae [illegible] cuiuslibet rei [illegible] [illegible]
[illegible] tradunt regulas definiendi, dividendi et arguendi.
Methaphisici vero accipiunt [illegible], [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] unde [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] nam logici [illegible].

Physici autem
nomen naturae accipiunt [illegible] motus [illegible] [illegible],
[illegible] naturam [illegible] motus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et non [illegible] accidentaliter, [illegible] acceptio non [illegible] naturae [illegible]
[illegible] entis supernaturalis, certum est, quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] accio, [illegible] [illegible] naturae, non [illegible]
[illegible] entis supernaturalis; [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
nec [illegible] entia supernaturalia [illegible] supernaturalitatem, quam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] naturae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quam acceptionem [illegible] [illegible]
[illegible] naturae [illegible] [illegible] [illegible] naturae [illegible] [illegible]
accepti [illegible] non [illegible] naturae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] entia supernaturalia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] supernaturale, [illegible] [illegible] acceptio [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], nil autem [illegible] [illegible] supernaturalitas
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Logicos. Methaphisicos, Physicos et
Philosophos. et [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] supernaturalem [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] supernaturalis [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] atque diversa; [illegible]

[illegible]

[illegible]

tra negant, similiter aliqui recentiores opinionem
hanc tenent. S. Bonav. Durandus, Richardus, Bartolus,
Capreolus, Cajetanus q. 1° ablationis in eadem. Thom. Albertus
Albertinus, Vasquez. Becanus, Valentia, Salazar et Lorca ... q. ...
art. 1° dub. 2, qui asserunt vim huius sententiae urgere
antiquis doctoribus. P. Molina 1a parte q. 12 disp. 4a dicit
probabile esse, quamvis quod fuisset cum in ... ...,
quod in ... ...,
tri ... ... P. Henr.
lib. 3 de Homin. c. 7 et lib. 2 c. 3. P. Suarez 1a parte disp. 22 s. 3
P. Valentia 3 parte disp. 4 q. 14 puncto 1° P. Arnaldus P. Salaz.
4° in 1a. 2ae. 19 ... ... Martinez, Granados, tract. disp. 2, Juan.
Nazarius, Monte ... ... Mongerolius, Rojas, Dutay,
P. Torres. Cabrera, Quiroga, Albertinus et alii videndi
apud Suarez Rip...
Et quamvis plausibilis videatur, quod in ea
multi patres ... ...
... ...
non est ... ...
... ...
... ... in 1a 2ae dist. 4 q. ... ...
in ... dist. 22 q. ... Bartolus in ... lib. 3 q. ...
art. 1° Mairon dist. 23 q. 1 ... 4 et 5. ex ... P. ...
... 1a parte C. 9 de Trinitate q. 5 n° 4, ... P. Molina ...
... ...
... ...
... ...
P. Valentia ... ...
ex

ex talibus creaturis impossibile. Fauet etiam hic quod Magister praeallegatus
est illustrissimus Magister in 4° distinctione 44 ibi. posset Deus
meliorem facere, quam fecit, videlicet Augustinus lib. 11 super Gen. cap. 7 ait
talem potuisset Deus hominem fecisse, qui nec peccare posset, nec vellet, et si
talem fecisset, quis dubitat eum meliorem fuisse. Haec ita etiam nunc
expressissime corroborat [illegible] et de creatura superiori dicendo [illegible]

quam liben-
tissimo animo amplector utpote Illius Principis theologorum
et Magistri nostri communem, in his contentionibus sequi debemus
principes ad eam partem declinemus: Sic meam minimam conclusionem
contra [illegible] probitur et non eeldem assignat repugnantia
creatura rationalis superioris extra sua impeccabilis. Probatur 1° nam creatura
rationalis superioris extra sua impeccabilis non continet in suo conceptu quid-
ditativo et essentiali perfectionem infinitam vel finitam; sed creatura quae in suo
[illegible] et quidditativo conceptu non involuit perfectionem infinitam potest a
Deo produci: ergo non repugnat creatura superioris extra sua impeccabilis
Maior est manifesta. Consequentia legitime infertur. Maior in qua est difficultas
probatur, etenim talis creatura continet perfectionem infinitam, quatenus eius voluntas
ut pote entis absolute impeccabilis, esset per regula honestatem actionum
et totius bonitatis moralis, quod soli proprium Dei est, sed quamvis
talis creatura rationalis esset constituta intra limites quidditativos impeccabilitatis
[illegible] veritatem, esset per regulam totius honestatis moralis
eius voluntas: ergo talis creatura non continet in suo quidditativo
conceptu perfectionem infinitam, vel finitam et limitatam. Maior huius syllogismi
est [illegible] sanctorum doctorum.

Minor autem probatur efficaciter quoniam

Voluntas talis Creae ne v° eet dependens, et operativa ex divina volun-
tate efficitur nec bene in eundo, verum etiam in regulando, quamquam non
eet naturo honesta et indefectibilis, quo ipsi eet conformis, et non posset
naturo conformis voluntati divinae, sed hoc de naturo requirit et includit
dependentiam et operativam in linea regulativa honestatis moralis
actionum: quo omnis talis Creatura iuberet intra lineam quidditativam
impeccabilitatis moralis, neutiquam verificari posset esse se regulam ho-
nestatum actionum. Tolus recte solvit. Mai. a nullo Catholico negari
posset, quo de quod Deus non est ab alio auxilio suum esse ... et ope-
rari in omni linea tam physica, quam morali. Min. est evidens, quo
illud, quod in omnibus suis operationibus ab alio dependet, non potest esse
per se movens, per litteras, secundum regula illarum operationum Creae
legitime infertur: quo non repugnat Creatura talis personalis naturae
impeccabilis.

Confirmatur illa quae inebantur ... nam idcirco talis
Creatura eet impeccabilis, quo libertas ad eliciendas suas operationes conformes
regulae divinae Causantis ex honestate morali tamquam exemplari
supremo totius efficientis, sed ita alienum videtur alia regula et
exemplari bonitatis moralis: quo talis Creatura numquam videri posset
prima regula honestatum actionum. Min. probatur: quoniam prima regula
non posset dependere in esse ab alia Causa efficiente; neque in esse
regulativo ab alia Causa exemplari; sed de praecepto Creaturae
talis independentia non potest verificari: quo praedicta Creatura
quamvis ... impeccabilis, non posset esse prima regula primarum
honestatum actionum. Mai. est certa: Min. probatur: nam licet volun-
tas talis Creaturae eet indefectibilis, ex ... conformis honestas

reo

tribuat; tum inter actiones regulas proximas ipsa jungi ac natu-
ram bonae: quo consequenter ex regulis moralitatis ipsi conveniat.

Confirmat. 1o:

nam generis voluntas talis esse non est sine regula suarum actionum, ex
hoc ipso quod generat talem voluntatem defectibilem, ipsique ut indefectibiliter
utatur, quoniam ex natura sua tenetur in regulam divinam, quam
suam habet actui regulare: quo praedicta causa posset et impeccabilis
ex natura sua, et non sine regula sua honestatis moralis. atque pro-
bat particula: nam voluntas beati, et naturae malis dictamen non sine
regula bonitatis moralis, et tum retinent indefectibilitatem, quoniam
a vero, et honesto deflectere queunt, nulla tamen, nisi per pariter
regulam divinam voluntatem, ut prorsus exemplar rectitudinis, et
necessitant ad conformitatem cum divina voluntate: quo etiam optime potest
voluntas talis esse non esse sine regula suarum actionum, et tamen
in indefectibilitate subsistere.

Probatur 2o. Illud eminenter Thomistarum,
nam plerique principes illius Scholae tuentur, probant, quam exempla accipiunt
Angelorum, qui ex principiis, ac dictamen male distinguunt, agnoscunt,
[illegible] honesta malis amore prosequi, [illegible] dictamina nulla [illegible]
sequi, [illegible] hoc docent Card. 1a p. q. 63 art. 1. et [illegible]
Carmelitae in 2 dist. 2 ad argumenta Durandi, Serna 3 p. tomo
109. Durandus in 2o dist. 5 q. 1, et dist. 23 q. 1, quos
nunc sequuntur [illegible] 1 p. q. 63 art. 1. Suarez ibidem, Montesinos
relati a Labastida, [illegible] Angelorum 1 p. q. 63
art. 1o ad 3um argumentum et q. 16 de veritate art. 2; at quia [illegible]
fundamento [illegible] expugnant causam, [illegible] im-
peccabilitatem [illegible] bona dictamina [illegible] cum [illegible]

creaturam rationalem in statu puri naturae praecisivè tradunt: quod probant quia destituunt naturam virtutibus, et honestum diligendi supernaturaliter; tales tenentur ad minimum quod creatura rationalis supernaturalis ab omni peccato ex natura sua praeservetur.

Dices 1.o nam ista creatura rationalis et virtute et ista bono morali honesto, et natura rationali destituta non aequè bonum non potest, intendens bonum delectabile vel deleget nam, quamvis supernaturalis virtutibus supernaturalibus destitueretur, neutiquam potest peccare, amando turpia: atque eius praedictos DD. asserunt creaturam rationalem peccare non impeccabilem: quod consequens non potest quod asseritur impeccabilis. Maior, in qua est difficultas, probatur. Creatura, quae viribus naturalibus non potest intendere aliud bonum, quam honestum, nec fertur motum à bono delectabili, quod honesto repugnet, non potest viribus supernaturalibus elevari ad obiectum formale supernaturale, quod honestum continet, sumpta etiam ut elevata debet ab honesto, quia honestum est moveri: sed creatura, quae semper movetur formaliter à bono honesto, quia honestum est, tam viribus naturalibus relicta, quam supernaturalibus elevata, non potest peccare amando quidpiam turpe: ergo creatura rationalis quae viribus naturalibus relicta non potest peccare diligendo honestum, nec viribus supernaturalibus elevata, peccare poterit amando turpia.

Maior constat probatur: quoniam nulla potentia potest elevari ad aliquod obiectum supernaturale, quod non contineat sub obiecto formali proprio adaequato suo, ita ut elevatio extrahat ad aliud obiectum formale, quod naturaliter non movebat potentiam. ideoque visus non potest moveri, seu elevari ad actus, qui non moveant ex natura coloris; voluntas ad actus qui ex natura boni, intellectus ad actus, qui ex natura veri; et appetitus denique ad actus, qui ex natura boni delectabilis non appetant quidpiam, sed ex natura

honesti

tamen tr: q° neq volunt, quod nra sua e opposita oia substantiae honesti
poterit eulla ad appetendum quidquam sub ratione commodi, et delectabilis
aut alterius boni; quod honestum n sit

Probat 2o vigeritur amplius

spiritum. ea quae n. satisfaciunt supernalis, etiam n satisfaciunt nrale, nam ea
quae leges supernales prohibent, nrae nrali conformia n, nam nralis
dictat illa servanda: q° ratio dictata ad n contraveniendum
nrae nrali, dictata e ad n violandum legem aliquam supernalem. Rursus
quae efficit diligit deum supra oia ut auctorem nrae, nequit eam ea
dilectio coniungere violationem alicuius praecepti supernalis: q° dictamen ad
servandum bona nrae, nequit deflectere a bono supernali. praesertim
quod dictamen illud ad sectandum honesta bona nrae, refocillant honesta
in dilectione effectum nralem Dei, quae ipsi nrale e: q° n quod illud
dictamen n repugnat cum dilectione caritatis, repugnat opus contra
honestatem et dictamen nrale; multo enim amplius cum caritate
supernalis, eius ex sua sua repugnat actio contraria

Probatur 3o

nrae ratione. Nam antiquissimi philosophi n impugnant praecepta
entis supernalis: q° tamen potius e admittenda. ant. pbo. q° illi
solum ordinem inferiorem cum nrae, quae intra sphaeram substantiarum
nralium continentur. de secunda vero supernali excedente ordinem nralem
et spectante ad ordinem superiorem nullam illis fuit dispositio nec cognitio
nam expresse solum hoc et illud alterius praedicat n alterius ordinis
manifestum sit cum nralis de qua hic loquimur e supernalis
et ad ordinem supernum nos sanctificantis pertinet: q° illi, qui
aperte negant cum nralem nrale n videant nralis ...
eaq e ... cum ... substantia nralis et infusionis supernalis
ad ... supernalis supernalis ... et supernalis ...

quamvis e contra intentio sit, quae sit primo libera voluntatis creaturae imperationi et superioris quaecumque infallibiliter contradicit creaturae rationali et inferiori.

Quare gravius tibi est proximum impeccabilem creaturam talem impeccabilem liberam quam idem nominalem non liberam solo bono determinatam ad amorem honesti sentiunt impeccabilem talem creaturam; si quidem Gabriel contra se damnavit, creaturam liberam libertate contradictionis impeccabilem esse non posse, quamvis non impeccabilem sentire ex utique dubitandum. Ita Thomistae solum ex hac hypothesi, aut demus quae concurrit naturalitate creaturam etiam Salmanticenses, Salas et alii, sed minor admirandi tibi haec responsionem cum adeo aperta sit horum authorum mens ut non interpretatione, sed relatione indigeant.

Imprimis ex Ochamo et Bachono in memoratum creaturae rationali est liberum Gabriel, qui meminit, apertissime fatetur, se per creaturam liberam intelligere eam quae est indifferens ad bonum et malum, non liberam vero, quae ad malum indifferens non est, sed ad bonum determinata, non vero ita determinata, ut omni prorsus libertate destituta sit, sed etiam tunc indifferens, qua ratione Deus et Beati ad plures actus morales honestos liberi accedunt, quos ex malo amore proprio sequuntur, in huius honesti amorem, vel divino benevolentiae, vel alterius amorem postponere possunt: quam creaturam liberam fuerint, qui creaturam liberam impeccabilem pronuntiarunt, quam peccabilem et liberam contradictionis, quam explicat Gabriel voluit indifferentem ad malum, sed libertatem, quae sit indifferens ad benefaciendum hoc bonum aut postponendo, et hoc bonum alteri bono, liberam profitentur.

Audiatur Gabriel ex parte libertatis contradictionis repugnantiam impeccabilitati voluntatis creabilis, de qua sit positio, disertis verbis … uno … ait: nullam creabilem libertatem nec esse [illegible] appetitum liberum ad opposita contradictoria bonum scilicet et malum. Ubi notandum, ut non includit

h

libertatem, quia sic dicitur a [illegible] ad sequendum rationis judicium
bonum est, quae motio attrahit voluntatem [illegible] ex libertate liberam
non posse esse impeccabilem. ... ad sequendum rationis judicium
impeccabilem [illegible] qua impeccabilis [illegible] sic concludit. ergo
potest et assumitur [illegible] dictamen rationis, itaque non potest
contra dictamen rationis, vel [illegible] in [illegible] libere diligere
[illegible] quod dictamen plura bona [illegible]
[illegible] vel eligere, et
[illegible] rationis in [illegible] quod non potest contra dictamen
rationis. nihil [illegible] plura voluntatem [illegible] aliquod [illegible]
[illegible] liberam, et in [illegible]

ex quo [illegible] expresse colligit, solam
eam libertatem excludere, quae agit contra dictamen rationis, non vero
eam, quae [illegible] dictamen rationis ad plura [illegible] plurima [illegible]
[illegible] libertatis [illegible] impeccabilis [illegible]
[illegible] rationis hypostasis [illegible], neque [illegible] naturae
[illegible] expositis [illegible] testimoniis, [illegible]
[illegible] concludit, [illegible] voluntatem
[illegible] impeccabilitatem
[illegible] impeccabilitatem [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

aliis imperfectionibus: negavit esse sancta et immortalis, quoniam: et
talis qualis, eorumque spiritualis, et incorporalis [illegible] et ceterorum et
[illegible] [illegible] [illegible] repugnare videtur.

Idem quoque huius [illegible] probant multis
ex Sacra Pagina ac SS. PP. testimoniis, quae solum Deum immutabilem
esse commemorant, probat. 1um [illegible] ex D. Paulo 1a ad Tim. 6
ubi de Deo inquit, qui solus habet immortalitatem, quod utique
[illegible] immortalitate repugnare [illegible] nam, et etiam
[illegible], quae [illegible] mali [illegible] intelligunt SS. PP. asserunt
immortalitatem ex parte [illegible] esse propriam Dei. unde D. Ambros.
lib. 2 de fide cap. 3 sic colligit: Ipse Corruptionis et mortis [illegible]
si non moriatur, aut perit corpus e sua [illegible]. et D. Aug. lib. 3o
contra Maximinum c. 12 inquit: Cuicunque enim rei aliquid accidit, ut [illegible]
[illegible] potest, non est hoc natura [illegible]; ergo hoc solus Deus habet im-
mortalitatem, quia non cuiuscunque [illegible], sed natura nec potuit, nec
poterit aliqua mutatione [illegible]

Probant illud mox ex Matth.
19 et Luc. 18. ubi asseritur, nemo bonus, nisi solus Deus. hoc explicite
SS. PP. exponunt. utique natura bonus, qui [illegible] [illegible]
rursus ex illo Psalmi 101. tu autem idem ipse es, et anni tui non
deficient. ex quo testimonio D. Athanasius [illegible] [illegible]
asserere Deum, quod est immutabilis [illegible]. in creatis, inquit,
nihil est immutabile natura. quippe cum Angeli quidam non servaverunt suum
ordinem, et stellae non inveniuntur mundae coram eo, et diabolus ceciderit de
caelo, Adam autem praevaricatus sit, omnia alterantur, Filius contra inaltera-
bilis, et immutabilis, ut Pater.

Confirmatur haec authoritate, ex illo Iob
4. Ecce qui serviunt ei, non sunt stabiles, et in Angelis suis reperit pra-
vitatem, [illegible] ex quibus verbis [illegible] lib. 2o contra Maximinum ait. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] c. 1. [illegible] [illegible] c. 27 [illegible]

et

exponit. Illa Angelica, quae non est singularis, ... [illegible] in ligando
in statu suo immutabilis permaneat, eo tamen ipso, quo creata, interna sua vicissitudine mutabilitatem habet. [illegible] ... et
[illegible] ... quae [illegible] ... temporalis,
[illegible] et temporalis. -

Nihilominus tamen non adeo aperta est ... [illegible]
[illegible] ... [illegible] Neotericis
... [illegible] ... angelica ... [illegible]
... [illegible] ... [illegible]
... [illegible] ... [illegible] ... posita
ad mensuram talis creaturae temporis ... multiplicis ... 4° ...
Solius [illegible] de creaturis existentibus, non de possibilibus potestate
absoluta Dei, quarum ... [illegible]. Deus autem ... [illegible]
... [illegible] potestate ordinaria existentibus, et
possibilibus, ... aeternitate temporalis, ab [illegible] gratiam. Unde
... [illegible] tradiderunt [illegible], ... aeternitatis, quod
... [illegible] ... [illegible] de facto solus Deus ... [illegible]
et [illegible] gratiam ... [illegible], et ... [illegible].

Quapropter illud
... [illegible] ... antiquiores ... [illegible] ... aeternam
... [illegible] ... [illegible] ... plane
intelligunt [illegible] ... [illegible], et bonis supernaturalibus
participantibus ... [illegible] ... temporalis
et beatam [illegible] gratiae et bona supernaturalia ... [illegible]
Aug. [illegible] ... [illegible] apud ... [illegible] in
gratia ... Angelos ... temporales et beatos esse, ...
... [illegible] ... supernaturalis et [illegible]
... [illegible] ... supernaturalis, id est gratia sanctificans

habet, aut obtineat, vtatur in eodem ipso iterum genere, in quo se Deus ter[minat]... qui non redderent Creaturam esse impassibilem ac beatam: quod impassibilitas ac beatitudo sup[er]naturalis huius Creaturae non adaequant perfectionem essentiae. Sic intelliguntur essentiae PP. Magistri ja ad illud ... ad illud quod solus habitat Immortalitatem, idem ... Scotus in 2o distinctione 23 §. dico igitur

De instargo ... argumentum. nam essentia Dei, idem Deum praedicari ... beatum et impassibilem ... quoniam solus Deus habet esse impassibilem et beatum, ... Creatura vero ... esse impassibilem ac beatam, non est beata et impassibilis ... ab alio ... supremo Domino ... bonitatem ... ex illo ... perfectionis impassibilitatis ... Creaturae. ... solide inquit; Deus dicitur non bonus et ... plures Creaturae ... sint ... bonitate et ... non bonum ... in Deo idem, quod esse bonum a se et tale bonum, a quo alia sint bona; hoc explicat D. Dionysius de Divinis nominibus cap. ... incorruptibilitate Dei quae ultima ad quam inquit, et si incorruptibile ... dicimus, non eodem modo dicimus id incorruptibile, quo Deus, Deus enim ... et sua ipsius substantia, ... incorruptibilitatem habet, at ... Creatura ex ... voluntate habet incorruptibilitatem ex quo ... infero legitimam ... quod non est ... perfectionis infinitatem incorruptibilitatis ... quod ... sit incorruptibile quae hoc participat a Deo, ... non ... perfectionis infinitatem impassibilitatis ... quod ... Creaturae impassibilis ... participat a Deo ... et Caritate.

Sed vt argumenti ... enervatio appareat ... in multis ... testimonia

darius nos elaboravit, et quidem testimonium Pauli 1ª ad Tim. 6
quod de immortalitate ipse patrum explanant, optime exponitur
de immortalitate a se, ita solus est Deus immortalis, quia dicitur
quia solus a se immortalitatem obtinet, caetera vero dependent a Deo. hoc
a me [illegible] non dicitur. Id est exprimi mavis Tertullianus 1º 3º ad
illa verba Regi saeculorum immortali, &c. [illegible] hic ad Deo
Patrem personam pertinet, quem immortalem idem solum appellat, quia
non immortalis ab ipso est, ut ipsi sit magis competat immortalitate
quia quotquot immortalis est non a se habet, sed ab illo. quod
apertius ad ostendendum, soli Deo immortalitatem adtribuit, quia solus
a se, et non ab alio accepta potest. Divinus Aug. lib. 3 contra Maximinum
c. 13. illud ad Rom. 16 soli sapienti Deo. sic exponit. Deus [illegible]
quare solus sapiens recte dicitur, quia solus verus et sapiens [illegible]
est, non quasi accedente, et accidente participatione sapiens, sicut sapiens
est rationis [illegible] creatura. [illegible] in ep. 67 ad
orthodoxos ait: Solus habet immortalitatem dicit Deus [illegible]
non sit ex voluntate alterius, sicut reliqui sunt immortales, sed
in ipsa substantia, quia si aliqua creatura immortalitatem habet ab alio
[illegible] immortalitatis fieri; quo pacto non habet creatura
[illegible] impassibilitatem ab alio participans. hoc non [illegible]
impassibilitatem infinite [illegible]. Tertia testimonia ex Matth.
19 [illegible] bonitate [illegible] intelligentia
quam de immortalitate dedimus, namque quod solus Deus
est unus, solus bonus dicitur, quoniam solus est bonus a se, et totius bo-
nitatis origo. quod eleganter exposuit S. Ambros. postquam in
1ª ad Timoth. 1º de immortalitate fuerit locutus, addidit eo simili
modo, et in evangelio legitur dicente Domino, quia nemo est bonus nisi
unus Deus. nemo tamen omnis bonus est, quia ipse fons bonitatis est,

ex quo oritur possibile, ut homo sint: quod sicut bonitas ac [illegible] creaturae nil [illegible] de bonitate sua infinita, sic impossibilitas [illegible] supernaturalis a [illegible] [illegible], [illegible] obesse potest omnipotentiae [illegible] [illegible], [illegible] summam eius liberalitatem et infinitam [illegible] [illegible] videtur: quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: quod [illegible], [illegible] [illegible] fuit contraria [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] testimoniis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nota fecerunt.

[illegible] [illegible] manat
[illegible] [illegible] [illegible] ab [illegible] adhuc [illegible] in sua [illegible] [illegible] adversarii, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] beatam [illegible] [illegible] et talis creatura supernaturalis impossibilis. [illegible] [illegible] [illegible] ut certa, [illegible] talis creatura nativa sua facultate videret [illegible] [illegible] inter talis creaturae ut [illegible] supernaturalis sua virtute [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vitalitatem [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] illa inter illustrationem lumine supernaturali [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ex illo [illegible] [illegible] [illegible] homo videt [illegible], et ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ex illo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sacramentali et [illegible], [illegible] loco et alia [illegible] exponunt [illegible], ut nulla creatura sua naturali facultate Deum videre [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pugnat creatura [illegible] [illegible] [illegible]: quod [illegible] talis creatura [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] dicta testimonia [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intellectualibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deum, si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] Deus, qui [illegible] [illegible] exponunt [illegible] [illegible] intelligunt ea testimonia [illegible] [illegible] [illegible] frequenter ab Aug. epistola 12 [illegible] de visione [illegible] in via, et extra [illegible] [illegible].

Patet id in ultima singulari creatura superiori et tam non beatam, ut patet ex parte ex D. Aug. pluribus in libro contra Iul. 143. ubi ait creaturam ratione vel intellectualem bonam, quae beata sit, non esse nisi Deum, quod est non extra ipsam, quae ex nihilo creata est, sed ex illo a quo creata est, unde infert, quod ergo, quod creata sit ex nihilo facta est, et licet non possit esse per se beata, sed per Deum, at sit ex talis creatura ex natura sua beata, sequitur non esse per se tam bonus creaturas absolute, sed simpliciter. Ad 2am est, nam aliud est creaturam illam esse per se beatam, hoc est esse potentiam beatitudinis, aliud esse ex natura sua esse beatitudine potentiam. hoc autem constituit absolute impossibile in primo quia, nam ratio creatura est, et ex nihilo facta non est incapax superioris naturae et ordinis altioris beatitudinis, et potentia sua summum bonum quod est Deus, quod autem implet est quod ipsa creata sua bonitate potentia sit per beatitudo, simpliciter oppositum dicunt, et non est nam creatura non potest esse summum bonum, quod solum suprema gratia et bonitate satiare potest: quod non excludit creaturas rationales, quae suis viribus possit beari possent illi, sed quod tamen ut possit beata sit, gratia divina per ad efficiendum talem potentiam debet.

Patet ad illud, nam divina non potest esse obiectum proportionatum virtuti naturali intuitivae, scilicet creaturae nam proportio obiecti et virtutis intuitivae petitur ex immaterialitate et simplicitate obiecti comparati cum supposito intelligente, unde dicunt quod quanto magis recedat species rebus intelligentibus creaturae, non proportionatur ad immaterialitatem, et simplicitatem divinam. Ad 2am insurgo, nam falsum ex terminis apparet, non posse obiectum quidditative cognosci, nisi a potentia cognoscitiva aequalis immaterialitatis et simplicitatis cum obiecto, nam de facto animus separatus, beatus et ad proportionem hominis ac gradu superioris uti, quo quidditative cognoscit Angelos sibi sim-

ple-

simplicitatem Dei, quod operationes exigunt: nempe utpote easque donant, potentia et habitus speciales, tota materialitatem prorsus, et substantialitatem proprius specialitas demum, quod negare potest, potentia et utraque cuius subiectum sit realitate eadem cum rea, unde sic simpliciter cognoscitur in alterutro nempe existentibus, et ex rea et substantia propria: et non tamen tenetur: quoniam nunquam tali est omnino natura aequalitas simplicitatis, et immutabilitatis inter prius cognoscens et obiectum cognitum. nam non a proponente facta conditionis cum operandi imbecillitate, nam etiam requiritur proportio inter potentiam cognoscens abstractive, et eius obiectum, et tamen potentia Deum abstractive alicui tali et obiectum supernaturale cognoscere [illegible]

Neque enim illustrante lumine gloriae est potentiam ad videndum Deum, tamen hoc lumine manet inter quae opponunt, ea quae distant a Deo, ac prius erat. quia, quod proportio inter prius cognoscens et obiectum cognitum non est immutata, et tantum materialis mediante cognitione. Unde legitime olim simplicitatis proportio cognoscenti proportionata prout est, nam cognitio non debet esse aequalis perfectionis cum obiecto, ut contingit in visione intuitiva Dei per lumen gloriae, aliisque immaterialibus realibus; atque adeo nil vetat potentiam cognoscentem in virtute propria longe ignobiliorem, ac materialiorem obiecto. —

Quarto 3° [illegible] in nullo casu, posse esse naturalem cum Deus sibi proponit tanquam principium particulare et obiectum movens, et actum intuitivum verbi gratia humanae independentiae, et libertatem Dei, unde cum visio intuitiva quae modo Deum proponit videndum, infertur nullo subiecto casu posse esse naturalem sed divinam.

sed contra, quoniam nullum est inconveniens, quod talis particulare quae Deus agens tanquam principium particulare moveri obiective intuitive ipsius, seu quae postulat Deum intuitive in illustrante lumine gloriae; sed quo ut videtur

in absentia ignis postulat Deus ut igne facientem, manusque eas
parandas subeuntem: sicut Angeli et animae Deum exigunt extra
eas parandi contrahebantur, quid igitur prohibet creaturas intuentes semper
[illegible] perfectionem specificam Trinitatem luminis gloriae, Deum sibi adstringere
perficiendo, ac proximum [illegible], efficiendum visionis beatae: etenim movere
Deum [illegible] [illegible] [illegible] nullam arguit imperfectionem in Deo
siquidem id manus est Dei cum lumine solum exigente eas efficientia
quod non debeat Deus nec postulare Deum sic moventem arguere
posset imperfectionem in creatura: ergo bene potest creatura supernaturalis impossibilis ut
ex natura beata exigere Deum sibi praesentem.

Item alii, nullam
merita, quae Deus non posset praemio aliquo, se [illegible], etiam
talis creatura est exigente natura beata, nullam est praemium, quod Deus posset
illius creaturae obsequium remunerare, siquidem bona, quae propter operanti
secundum ratione debito [illegible] natura debita non, [illegible] et praemium remunerare
[illegible] obsequium [illegible] ipsius, unde cum beatitudo est debita [illegible] et
[illegible] cum tali creatura impossibili, sequeretur, talem creaturam non posse illam
[illegible] de condigno mereri: ergo talis creatura impossibilis, ex attributo beata connaturalis
[illegible] repugnaret.

[illegible], quamvis beatitudo non excludit ex natura
virtutem merendi, sed dumtaxat ex lege extrahendi. inde multa
illius creaturae possent remunerari [illegible], [illegible] perfectionis essentialem
[illegible] etiam [illegible] intensionis perfectionem, quae est illa quae ipsi [illegible] naturaliter
debetur: nam plures [illegible] visiones [illegible] etiam [illegible] specie perfectiores
sine fine, pluresque intra eandem speciem intensione [illegible]: ergo
[illegible] aliqua visio [illegible] [illegible] ipsius creaturae debetur, poterit
[illegible] alia tamquam praemium, quae [illegible] speciei, aut [illegible] intensionis
sit superior, et [illegible] [illegible] ipsius creaturae debitae; praesertim
si ea creatura cogitetur, sicut [illegible] natura luminis gloriae nunc [illegible]
quae licet ad aliquam [illegible] visionis debita sit, indifferens tamen est ad

aviiz tuaz, vel illarum creaturum huius invenitionis vel illius debilitas ex parte verbo Dei qui exigentiaz multorum beatitudo complaceatur voluntati divinae.

Primum illud, nullam admitti posse animam quae simmare posse cum lumine divino Deum intuitum, nam ex hoc sequitur utique talem animam excedere beatitudinem Christi Domini, siquidem ex talis fluunt amoris nobilitas conditio affectionis, id hoc non est dicendum, cum beatitudo Christi Domini gaudere debeat conditione animae excedere debeat; ergo talis anima inaequalis non debet admitti.

Si dicas, quod omnis talis anima videret Deum absque lumine divino, immo totum ex complexo, quod non repugnat limitationi eius animae, nihilominus sequitur aliquid ex perfectione visionis Christi, cum quod ad hunc sequelam non est eam ex eius jus perfectionis, quae immo probabilius est oportet, cum quod visio talis animae superaret visionem Christi tota deinceps perfectione ex sua essentia; et tamen superaret animae Christi perfectionem desumptam ex modo respiciendi obiectum quod est charitas, quamquam Christus immediate naturam divinam potest etiam et humanam creaturum et inea desuntque superiorem, hoc autem est supponi visionem talis animae a visione Christi in ratione beatitudinis quam ex rei eiusdem, non extra in partem deficit, aut excedit. Unde cum non perfectio desumpta ex omnia sit essentialis et specifica desumpta est ex obiecto materiali et individuali, hoc solum aliquid excepisse perfectionem physicam, non vero moralis et quae tantum in ordine ad beatitudinem et communicationem.

Ad 3am partem breviter arguitur pro 2a nostra ratione quod omnis creatura est capax errorum non ex quo possibilitatis omnia obiecta, ideo poterit errare circa praeteritum; ideo ipsa poterit pati. Patet ex tunc, videre omnem errorem in intellectu quod omnis creatura est peccabilis. Confirmatur quod omnis potentia est ignorans: ergo errore

sequitur patrum: consent. ro quando [illegible] ferri in bonum, tam bonum,
quam apparens ut experientia constat. Idcirco [illegible] parte, [illegible]
proponere bonum apparens verum, quod est pro parte: quocirca corpore
quod erat [illegible], [illegible] parte.

Dices nondum magis . cum ex circa, de qua
est quaestio, quam ad intellectum solum [illegible] valeret intus creato, et lumini
gloriae, idcirco illi soli deberet visio Dei. neque obstat [illegible]
hendere, quia satis est ne [illegible], si sit delectata ad verum, ut patet in
intellectu beato illustrato lumine gloriae, qui cum Deum non possit [illegible]
le Deum non comprehendat. neque deinde minor, quia [illegible] patet
[illegible] ex [illegible], [illegible] falsa [illegible]
quod Deum [illegible], [illegible] non tamen [illegible]
[illegible], nec [illegible], si aliunde voluntas sit determinata ad [illegible]

Ad tertium [illegible]
[illegible] cognitio humana [illegible]
[illegible] ad [illegible] ex hac [illegible]
[illegible]
[illegible] vel [illegible] [illegible]
[illegible] talis sit, [illegible]
[illegible] Ad [illegible] non magis [illegible]
[illegible] in bonum [illegible] tale. [illegible] lumine gloriae
[illegible] [illegible] non magis, [illegible] determinata ad bonum
non [illegible] parte, nec [illegible] proponere bonum apparens [illegible] vero
est patrum, [illegible] apprehenderet [illegible] bonum
[illegible] et malum [illegible] et [illegible]
[illegible] bonum [illegible] bonum
[illegible] bono [illegible]

[illegible]

Creaturae ex se determinatae ad inhonestum, actiones illius tribuendae Deo, sicut Deo tribuuntur gratiae [illegible], et [illegible]
[illegible] quae determinatae [illegible] a gratia, tribuuntur gratuitae: ergo,
repugnat creaturae ex se determinatae ad honestum, quanto est creatura ex-
sistens impeccabilis. — Resp. concedendo ant., et nego cons. Disparitas
enim [illegible] in argumento, quoniam ex eo, quod sit creatura
determinata ad honestum, solum sequitur actiones illius tribuendas
Deo, in quo nulla est absurditas, at vero, ex eo quod sit creatura determinata
ad inhonestum, sequitur actiones illius inhonestas tribuendas Deo, quod
est maxima absurditas.

2° quoniam hic de ratione [illegible], creaturam
ad [illegible] est determinatam non ita [illegible] firma [illegible], repugnat
creaturam determinatam ad inhonestum, quia inhonestum est malum, nam
[illegible], ubi vero [illegible] in id, ad quod
ex natura sua est determinata, ergo repugnat [illegible] illius in id
quod sibi malum est, [illegible] in id, quod sibi bonum est
[illegible] repugnat creaturam determinatam in honestum [illegible]
[illegible] est [illegible] talis, in quod [illegible] creatura
[illegible] illius [illegible], et nulla repugnantia.

3° arguitur: nulla
creatura inordinata ad actus honestos, nullum est auxilium sufficiens, [illegible]
erit efficax; id hoc repugnat: nullum est creatum [illegible] auxilium
sufficientia [illegible] 3° nulla creatura auxilium efficax non est
[illegible], et [illegible] id hoc est falsum: ergo.

Resp. distinguendo maj. nulla
creatura, etiam inordinata ad actus honestos [illegible] omnino est [illegible];
quoniam [illegible] non est praemittenda, nego. [illegible] quo est impeccabilis, inordinata
ad non peccandum ipsa [illegible] auxilia reddant efficacia, nego. Deinde
minorem [illegible], quae probabile est [illegible] sufficientia

Vel efficax, potentia autem impedita non potest efficere. — Ad 3am distinguo majorem: nisi huius loci auxilium efficax non est gratia, quatenus gratia importat bonum gratis concessum, concedo; quatenus importat bonum supernale, nego. Auxilium enim illud est supra totam exigentiam naturae, et ulterius est proportionatum cum virtute Dei, quae tamen est supernalis, et gratia. Unde auxilium efficax est singularis gratia ne causa existentiae; ne potius et impeditur, non est singularis gratia.

3° arguit: talis causa ex natura sua est multis imperfectionibus subiecta, sic mutari de loco ad locum, de loco ad alium, de tempore ad tempus: ergo et de bono ad malum, multoque magis imperfectiones illas quam ista: ergo erit peccabilis. — Resp. omittendo antecedens, in quo plura continentur quae exponi fas non videtur, et negando consequentiam; ratio enim, quod causa sit impeccabilis nullae contradictio, imo autem quodcumque in causis est de necessitate.

Neque ex eo, quod mox imperfectio non repugnat subiecto, sequitur non repugnare majorem. Non enim non repugnat de malum, et repugnat de malitiam; imperfecto homo subiectus mutatione de loco in locum, et de tempore in tempus, non tamen subiectus corruptioni majori, v. g.

D.ⁿ [illegible] contreras Menéndez

An merita peccato interrupta redeant. lib. 4 distio 14

Suppono 1o virtutes infusas per peccatum deperditas restitui per poenitentiam ... e, quia tales virtutes sunt proprietates gratiae ... quo in iustificatione gratia infunditur. vnde ex cap. 15 Lucae Patres omnibus. Deus scilicet, filio redeunti vel poenitentiam agenti, per ... pauidem eius et conarete iussit reddi stollam primam, annulum, et calceamenta, quae vbi sancti Hieronimus et Ambrosius intelligunt cum aliis Patribus, de gratia, et virtutibus infusis, et per peccatum deperditis. Neque obstare potest non dicat virginitatem semel amissam restaurari vel recuperari in hoc contra illud Hieronimi epistola 17 ad Eustochium. audenter loquar, cum omnia posit Deus, virginem suscitare non potest post ruinam quae vbi respiciens vitium quamvis virginitatis divus Thomas, 2a 2ae q 152 art 3 summa cum venerae explicat divus Hieronimus in hunc modum. virginitas reparari potest per poenitentiam quantum ad id, quod est formale in virtute, non autem quantum ad id, quod est materiale in ipsa, hoc est, quae virginitatis probabilis, per poenitentiam non recuperat virginitatis materiam, sed virginitatis proprietatem

Suppono 2o huiusmodi opera esse in multiplici differentia, alia sunt viua, alia mortua, alia mortifera, et alia ... viua sunt, quae procedant a principio vitali ordinis supernalis, nempe gratia, et charitate, quae in alia ... est fons aquae salientis in vitam aeternam, vt ait Ioannes Evangelista C 4; mortua opera huiusmodi dicunt illa, quae ex genere suo

et operatio obiecto bona sunt, sed quae procedunt ab illo existente extra statum gratiae, vitae supernaturalis proportione omnino carent. mortificata opera dicuntur illa, quae peccati animae inferunt, eam privando gratia, quae, quoad vitam supernaturalem se habet ad animam, sicut anima ad corpus quoad naturalem, iuxta illud Augustini serm. 6 de verbis Domini, sicut anima est vita corporis, sic animae vita est Deus; sicut expirat corpus cum animam emittit, ita expirat anima, cum Deum amittit; Deus amissus, mors animae; anima emissa, mors corporis.

Demum opera mortificata ea dicuntur, quae cum primum essent a gratia et charitate elicita, per subsequens peccatum impediuntur ne habeant vim et efficaciam producendi nos ad vitam aeternam. de his operationibus est praesens disputatio. Utrum scilicet homo peccator reviviscens per poenitentiam habeat per merita et operationes honestas elicitas ante, ius ad vitam aeternam et talia opera reviviscant cum vi et efficacia ad illum, in vitam aeternam producendum; causa enim carens aliquo suo effectu propter impedimentum, illo sublato, debet talem effectum producere, nam lapis v.g. in aere suspensus, et fune impeditus, ne deorsum feratur, praeciso fune, et sublato obice redibit ad centrum; cum autem merita, quae ante peccatum homo acquisivit, per peccatum subsequens fuerunt impedita, ne haberent suum effectum, sequitur quod remoto per poenitentiam tali impedimento debent suum effectum consequi.

Unde ut claritati consulamus, duo investiganda et elaboranda ratione duplici nos ducit, primum, an merita condigna, per peccatum subsequens

talit

talia extinguant, ut sequentia iustitiae nullos valores seu partitionum[?] [illegible]; 2us an dato quod merita reviveant, ipsorum reddatur [illegible] quod eorum augmentum gratiae et gloriae, quod prius meruerant, an solum quoad illius partem, quae duo ut probo potissima et difficiliora deprimere conclusione stabilire conabor. Sit 1a conclusio opera meritoria hominis iusti, si postea peccaverit, per tale peccatum non extinguuntur sed solum mortificantur. haec conclusio disertis est apud omnes theologos ita Magister Mag. [illegible] distinctione C. [illegible] Albertus. Bonaventura, Richard. Palu. Gab. [illegible] Capreo. Scotus in 4 distinctione 22 q. 1a. item [illegible] cum Sancto Thoma 3 p. q. 89 art. 5 Caietanus. Vasquez, Valentia, Torres. Suarez opusc.o de revivis. meritorum, et alii omnes quem sibat et sequitur[?] Eruditus [illegible] lib 4 disp. 90 [illegible] 2 de [illegible] [illegible] aetatis [illegible] ex [illegible] Canonicis [illegible] illam expresse docent Gratianus de poenit. distinctione 4 § dicens Glossa et DD in C [illegible] aliquid. § illud autem de poenit. distinctione 3. Navarro [illegible]. in Cap. [illegible] art 20 Covarrub. Calma [illegible] et [illegible] Salazarus [illegible] inter Canones, quam doctrinam [illegible] aliqui certam pronuntiant, ut [illegible] constat esse de fide, [illegible] oppositum esse erroneum, id [illegible] Suarez et Granada. [illegible], sine temeritate, seu [illegible] negari non potest, quia licet non sit vere expressa [illegible] Concilii [illegible], [illegible] et DD omnes illam docent =

Hanc doctrinam probare solet plurimis aliis scripturae testimoniis, quae adhuc non sufficiunt et optime refellunt subtilis Vasquez et ~~[illegible]~~. probatur autem probanda venit 1º ex illo Pauli ad Galatas 3, ubi cum eos increparet, quod fidem in qua crediderant, et pro qua labores gloriose sustinuerant, deserere voluissent, ait, tanta passi estis sine causa? si tamen sine causa, hoc est, ut intelligunt Graeci, frustra et latinus, sine utilitate, quasi diceret; numquid quae gloriose pro Christo passi estis, sine fructu manere feceritis, dum a fide ~~[illegible]~~ ad Moysem redeuntes amiseritis gratiam? Ideo vos hortor ut resipiscatis, et pristinos vestros labores in fructum vitae aeternae restituatis, ita hunc locum intelligunt Caietanus. Carne. Vasquez et plures alii

Estius

celebris est expositio Theophylacti ad hunc locum lectione 2a sine causa, dicit, quia in eorum potestate erat ne perirent, si vellent, ex hoc autem habetur, quod opera mortificata reviviscunt, et Hieronymus, super hunc locum inquit; quia dicat, si abjiciatis errorem, recuperetis iterum gratiam bona mortificata reviviscant; id est per opera viventia, opera mortificata reviviscere. quo dat ~~[illegible]~~ reviviscentiam mortificatorum

2º suadet hanc doctrinam ex alio non minus celebri Pauli testimonio ad Hebraeos 6, ubi inquit, non est iniustus Deus, ut obliviscatur operis vestri, et dilectionis, quam ostendistis in nomine ipsius, qui ministrastis sanctis

et

et ministratis; quoniam idonum sensus est, non est lapsis hujusmodi
desperandum, nec putandum deperdidisse bona opera
quae ante lapsum egerant, si postmodum justitiam direxerunt,
nam Deus non est iniustus, ut obliviscatur bonorum operum, et
mercede premiorum merita priorum destituat, ita explicat
hunc versum eximius Suarez referens utramque glossam, et
hoc in proposito videtur subscribere, modo merita reviviscant.
quo omnium redditur ex sacris locis efficit argumentum. —
3o. suadetur
nostra conclusio ex celebri illo Ezechielis 33 ubi loquens de peccatore
inquit: impietas impii non nocebit ei, in quacumque die conversus
fuerit, id est, quod multum noceret impio, si veterum
meritorum fructus deperderet: ergo quia impius poenitens, et
justificatus recuperat cum efficacia et condignitate ad gloriam con=
quendam jure meritorum antiquorum. 4. efficax argumentum desumitur
ad nostram conclusionem suadendam ex illo Joelis 2o, ubi loquens
Deus hominibus, ait: reddam vobis annos, quos comedit locusta
bruchus, et rubigo, et eruca, supra quod D. Ieron. inquit
si post peccatum Deus sanctorum voluntatem pollicetur, quod
reddit Novatus, negans poenitentiam, et reformationem peccatoris in
pristinum statum; id restitutio bonorum annorum quos refert
Propheta exponens intelligitur a Divo Ieronimo de
restitutione meritorum antiquorum per poenitentiam: quia merita
mortificata per gratiam recidivam reviviscunt.
Confirmatur nostra
conclusio ex Tridentino sessione 6 Cap 16 ubi inquit loquendo

de paruulis ad gratiam admissis, nihil ipsis iustificatis
amplius deesse credendum est, quominus plene operibus quidem
illis, quae in Deo facta sunt, diuinae legi pro statu vitae huius satis=
fecisse, et vitam aeternam suo etiam tempore, si tamen in gratia dece=
sserint, consequendam, vere promeruisse censeantur; sed in
hoc textu concilium desiderat tres conditiones, ut opus aliquod
vitam aeternam promereatur: ergo si tales conditiones reperiantur
in merito de condigno, et per eius talem sequentes acquiritur:
vitam aeternam poterunt consequi. Minor est manifesta: nam
prima conditio est ut opus sit supernaturale, hoc est ex diuinae gratiae
auxilio factum; 2a quod sit elicitum opus ab homine iu=
stificato; 3a ut homo ex hac vita in gratia decedat.
quod autem
meritum facto interueniente has conditiones expectantes probatur, nam
iusti ex auxilio gratiae ea exercent, iustus sunt [illegible]
in ipsis, si iustificant, in gratia decedunt, ergo nihil
amplius desiderat a tribus, ut ea opera vitam aeternam suo
tempore consequendam, vere censenda sit. Consequentia est manifesta
nam ut inquit eximius Suarez; concilium consulto non
adiecit conditionem hanc, si tamen gratiam semel acceptam perpetuo
conseruauerint, sed illam, si tamen in gratia decesserint; sed hoc
aperte arguit, quod iusti ut gloriam suis meritis consequantur
nihil aliud amplius requirunt, quam ut in gratia decedant
postea cum sint merita mortificata, si iustificatio sequatur,
reuiuiscunt per gratiam amissam, [illegible] nouo debet felici=
ssimus in gratia decessus. Sed contra hanc doctrinam, tum sacris
scripturis, tum conciliis et sanctis PP. plausu stabilitam
sese offert argumentum satis difficile, quod valde torsit theo=
logorum

Theologorum ingenia, quodque hoc confirmare efficere? homo
post iustitiam amissam per peccatum alicuius non existit dignus
odio et inimicitia Dei respondente proportione peccati ergo
ibi homo post peccatum dignimus per iustitiam sequentem, non potest
dignus esse praemio correspondente proportioni meritorum. Omnes aliorum
scilicet et Con. Nat. id in assignando discrimine non [illegible]
ratio. 1a est Alexandri, Soti et aliorum qui asserunt, a Deo peccata
non reddere, cum videant merita, quia peccata per gratiam extincta
et mortua sunt, merita per peccatum solum impedita, atque adeo
ablato impedimento peccati, reviviscunt. Id haec ratio probari potest
nam de hoc est dubium. Cum merita per peccatum solum mortificentur
et non moriantur, seu extinguantur, sicut peccata per gratiam non solum
mortificantur, sed moriuntur, et extinguuntur, et ratio fortis urget,
nam tanta est vis peccatorum ad extinguendam gratiam, quanta vis
gratiae ad extinguenda peccata. Quia vel omnia mortificantur tantum, vel omnia
moriuntur et extinguuntur. 2a ratio est plurium Thomistarum cum S. Thoma
a Deo, asserunt, merita reviviscere, non vero peccata; quia merita
ponunt supplementi peccato, in se ipsis non perseverent, possunt
non perseverare in acceptatione Dei, quia eorum praecedentia
causa esse potest; peccata vero supplementi gratiae, cum in se ipsis
perseverare nequeant, non possunt perseverare in acceptatione Dei,
quoniam repugnat, Deum eam talis perseverans esse. Ceterum haec ratio
videtur etiam insufficiens, quia per quod merita per peccatum omnino non ex-
tinguuntur, sed adhuc eis superest vitam aliquam, quam in Dei acceptatione
manere possit. nam post peccatum a Deo acceptari non possunt merita
quae in se sceleris [illegible] absolute acceptione Dei, non retinent aliquam

dignatus; sicut ante peccatum non potuit acceptari meritum a Deo
quin inter divisionem actionum condignati sunt, sed non est, quod
peccatum hujus dignationis meritorum acceptandi a Deo ratio non
dat, quoniam peccatum est destructivum illius: ergo non exprimitur dispensa
seu dispensationis acquisitio. Rursus peccatum potest, sicut meritum
manere apud Deum, ut poena remuneretur, non gaudendo volendo
remunerationem illius, sed non impediendo effectum eorum meritorum, vo=
lendo, quod non iterum delinquat homo ad gratiam inimicitiam
redeat, sicut non impediendo remuneratione meritorum vult re=
dire hominem ad gratiam a meritis 3ª ratio dispensationis
assignata a P. Vasquez eiusque discipulo Lorca, improbarunt
qui a Moneo, et Medina, dicunt esse, quod licet ipsum per
opera gratuita meritoria remunerata gratiam gloriae promer=
uerunt, non potest ea probari, nisi in poenam peccati, sed in poenam
peccati non potest probari: ergo merita gratuita non extinguunt,
quamvis extinguantur peccato maior est certa: minor probatur, nam
tale peccatum per quod merita fuerunt mortificata, superveniente
iustificatione, sicut remanet remissum absolute et non condonata, et tali
remissione condonato homo, ac si non peccasset: ergo talis homo non potest pro=
bari talis remuneratione in poenam peccati. Sed contra hanc rationem
ut probe impugnant Turrianus, sed quia quamvis peccatum remittatur
potest remitti remissione absoluta quoad culpam, non vero quoad
poenam; ergo potest manere poena ad remissionem destinata
a Deo! potest enim remissione absoluta culpae condonari dignitas totius
poenae non solum quod remissio fiat per exteriorem favorem Dei, sed etiam
per gratiam iustificantem; sed condonata dignitate totius poenae

remitta

remissa culpa debitum talis remissionis passim quoad totam condignam
punitionem: quo posito nullum discrimen non condignam dis-
crimen inter merita et pacta.

2o impugno, nam probato rex
misericordiae quando non est poena culpae remissa, sed esset finalis ratio
mortalis secundum ad culpam: et adhuc debitum remissionis possit quoad
totum esse punibile culpae. antecedens probatur, nam poena est malum
dicendum a culpa extra iudicium debitorum [illegible]; sed quia dicunt
remittent possunt alterum remanere, altero destructo, quo adhuc
potentia, destructa actione culpa, remanere poena condigna
ad remissionem: quo non quiescit in hoc Vasquezii iudicio.

ex his et aliis,
quae Vasquezius late omitto constat dicta explicandi remissionem
meritoriam, propter quam indicaverunt Ochamus, et alii non posse
aliunde quam ex authoritate probari. nilominus mihi semper
visa fuit valde conformis rationi assertio, quam adducit [illegible]
[illegible] in homine nunc [illegible] pristina opera ad promerendam
collatam gratiam et gloriam post remissionem interpositam peccatum, solum possunt
impediri peccato ingerente causa efficientis moralis, seu meritoriae
gratiae, non vero ingerente causa finalis [illegible], destruatur vim
meritoriam. sed tali genere non impediunt: quo pristina me-
merita permanent collatam gratiam et gloriam post remissionem interpositam
peccatum. discursus legitimus videtur. Probatur maior quoad primam
partem ex mente doctoris Angelici q. 29 de Veritate artic. 6
ubi vult hanc solida et efficaci ratione vim meritoriam

operum

in praemium non est finalis, sed efficiens moralis: ergo operatio
meritoria solum potuit impediri pacto antecedente in
genere causae efficientis moralis. Arg. pro. ex mente Scoti
[illegible] Pro. nam forma non causat suum effectum finalem, nisi existens
in eodem instanti reali et in eodem subiecto cum eodem effectu finali;
sed meritum potest causare suum effectum suo instanti, suo subiecto
distincto ab eo, in quo ipsum existit: ergo vis operativa meritoriae
in praemium non est immediate effectiva, sed mediata, et moralis
efficiens. Maior huius syllogismi est indubitata apud philosophos. Minor facile
ostenditur probatur. nam meritum existens in hoc instanti, movet
et meretur praemium conferendum pro instanti sequenti reali
in uno et altero subiecto diverso a persona merente: ergo meritum
existens hoc instanti potest consequi suum praemium in alio instanti in quo
ipsum non existit. Arg. pro. nam mens causandi et influendi
meriti in praemium est movere affectum superioris ad
remunerandum tale, vel talem actionem bonam et commensurabilem
honestati, sed talis motio gratiis exstat in hoc instanti, potest
tales retributionem consequi in alio, distincto et diverso
subiecto a persona merente: ergo permanente moralis motio
praemium conferri potest diversa illius post plura alia
instantia et realia tempora. Unde concluditur discursus
hac nostra adventuria, quod [illegible] meritum post
in tempore morale, non exigit ad suam causalitatem [illegible],
sed solum quod uno vel pluribus temporibus [illegible] existens
semper accidendat, nec quod maneat actu pro praemium
conferre, hic dignum, sed quod fuerit dignum pro instanti, quo
praemium meruit. Unde non [illegible] quod [illegible] nobis meruit
debiturus esse, aut [illegible] exhibet [illegible] hypostatica

comparet

et parit adhuc etiam meritum praecedens potest excitare
caritatem creatam, quae vere movet voluntatem Dei, ut nobis
dona gratiae dispenset. et ex hoc patet etiam ipso illa mar[illegible]
quoad res partis: quod autem merita illa pristina et
peccatum opposita invicem sint efficientia morali, probat. quo talis oppo
consistit in hoc quod peccatum subsequens merita, causat seu debitat
cum demerito donorum illorum, quae merita praecedentia merebantur
quo talis oppositio demonstratur. probatur autem: quia sicut ubi meritoria prius
in opere bono manet efficiens est, ita ubi meritoria peccatum in
opere malo, quam peccatum opus malum causare potest pro divinato [illegible]
[illegible], in quo ipsum exit, non solum subsequenti, sed etiam anteri;
nam sicut potest Deus anticipare praemium merito, ita poenam
peccato. hoc patet, nam meritum autem et peccatum subsequens [illegible]
opponuntur quoad effectum moralem eo modo, quo duo agentia contraria
qualitates oppositas [illegible] passo ad inducendas suas contrarias
[illegible] alterum pugnat pro inducenda una forma, alterum
pro inducenda alia: meritum et movet ad collationem doni et
demeritum ad privationem illius, cum hoc tamen discrimine, quod
inter agentia naturalia praevalet activitate validioris, inter moralia
vero quod Deo ex superiori [illegible] est, cuius arbitrio subjicitur
collatio et privatio doni. ostenso iam merita pristina reddire
per subsequentem iustitiam, restat modo instaurare, quare demerita
pristina non redeant per subsequens peccatum? ad quod dico
quod si loqueremur de potentia [illegible] nullus repugnatio [illegible]

absolute sicut reddunt illa mala praeterita, post longo tempore reddere praeterita quoad poenas. Ideo est quod potest Deus remittere et destruere malitiam peccati habitualis, remanente eius dignitate ad poenam non solam temporalem sed etiam aeternam: quod peccata remissa tunc redderent quoad dignitatem poenae, quamvis non redderent quoad malitiam et culpam. Anima enim potest Deus remittere malitiam peccati habitualis absolute dignitate poenae: quod potuisset separatim destruere malitiam resolutam in dignitate poenae, sub conditione ita quod iterum non peccet: quod sicut remissio culpae conditionata sponsione potest cum reatu absoluto poenae, facilius poterit sponsione cum eiusdem reatu conditionato.

De facto vero Deum remittere nec dum culpam verum etiam reatum poenae aeternae, constans est theologorum sententia, et ideo demerita praeterita non reddere quoad dignitatem meritoriam praebitam sunt, quod Deus potest hoc facere. Probatur efficaciter, tum argumento, quod potest Deus abolere culpam, dignitatem et communicabilitatem in illa contrahentem: quod potest etiam abolere poenam dignitatem ad illam. Anima non patitur dubitationem. Consequentia probatur: nam sicut culpa est subiecta voluntati divinae, etiam dignitatis ad illam communicabilitate, ita poena subiecta divinae dignitati ad illam: quod sicut potest Deus remittere culpam, ita dimittere poenam.

Tum probatur ratione quoniam dignitas ad poenam consistit formaliter in peccato praeterito et in remissione, aut non satisfactione poenae; sicut dignitas culpae et communicabilitas divina, in peccato praeterito

et

Dari remitti, aut satisfacere culpae; ergo per voluntariam
remissionem paenae tolli potest dignitas paenae; sicut dignitas
culpae per voluntariam remissionem ipsius. De facto vero Deum
remittere peccatum, ut nullam relinquat dignitatem ad paenam
privationis gratiae et gloriae antecedentibus operibus meritoriis probatur:
tum quia de facto Deus remittit culpas, delendo cum illa dignitatem ad aeternas paenas; atqui privatio gratiae et gloriae praeteritae
esset aeterna paena non tamquam effectus resultans ex peccato tamquam
causa finali, id tamquam demeritorio et morali efficienti;
ergo de facto vero Deus remittit peccatum, ut nullam relinquat
dignitatem ad paenam privationis gratiae et gloriae: tum etiam quia
voluntas libera Dei colligi debet ex sacris testimoniis,
[illegible] operibus, id ex his constat reddi eorum bonorum
ut gratiae et gloriae; ergo de facto voluntas divina remittit culpas
et reatum aeternae paenae: ergo opera demeritoria praeterita
non reddeant per subsequens peccatum, nec insunt merita
interrupta per peccatum non redire absolute per adventionem
iustificationis. Veniendum iam ad secundam partem difficultatis,
in qua positis, et quae est valde celebris, utrum scilicet
merita reddeant quoad totum praemium gratiae et gloriae,
quod ante merebantur, an vero tantum quoad partem
seu portionem correspondentem dispositioni illius iustificationis
per quam reviviscunt merita; communis gravissimorum theologorum
iudicium non posse nec re ipsa reddere merita quoad
totum praemium gratiae gloriae. Ut videre est apud [illegible]
Bizzolatta hic [illegible] de reviviscentia meritorum. Ego vero cum

subditi Hozo, ex[cellentissi]mo Juane et ex antiquioribus cum Almirno
Magistro Gabriele Ochoa, magistro Vazquez, Torres, magistro
Marzilla, Monte Sino, Coninck et aliis quam plurimis
quos potui videre apud ipsum Hispaldam, Theologorum merita
integre redire quoad totum praemium salvificum, ut supra
gratias dispositiones potentias; ad tantam gratiam et gloriam, scilicet ad
hanc ad quam condignitas ante erat, si nunquam peccato inter-
rupta esset. Probatur 1o. quia D. Paulus Doctor et
Theologi relati, sine limitatione docent merita redire et proptereaque
laboris fructum, et abundantiam recuperare, sed nulla
ratio urget et movet ad talem limitationem ruinam merita
tantum quoad partem: ergo merita pristina redeunt
quoad totum praemium. Probatur 2o ex tridentino nam
sessione 6 et 16 ad promerendam gloriam, eam que ex ipsa dignitas
tres tantum in quolibet opere conditiones requirit, 1a
ut opus sit justi, 2a quod tale opus sit ex auxilio gratiae
suum. 3a ut operans in gratia ex hac vita decedat, sed
his tres conditiones insunt omnibus operibus mortificatis eorum
qui salvantur: ergo gloriam semel promeritam reddi debent
modo est mens conditionis, minor vero patet. Consequentia probatur infra,
probatur: nam si extra mentem conditionis haberet alias conditiones
exigere, ut ipsi exigunt, dispositionem sive praecedentis prae-
cedenti praemio potentias, posset alius petere quantas
conditiones appetit sive deserviunt gratiae, absque interruptione peccati,
sed hoc praebet locum a conditione necessitati huius quantitatis
ad assignare illam dispositionem relatam, est contra mentem conditionis

Deinde
ex

ex doctrina Doctoris tantum colligitur redditum integrum gloriae in patria retribuendum, non vero gratiae retribuendum in via confestim post praemium. Si dicatur quod Valentia sic, quod doctrina Doctoris directe et immediate solum favere videatur gloriae, non vero gratiae, indirecte tamen et mediate convincit redditum gratiae integrum in via recuperandum. Nam ut arguit Ricardus, non potest post praemium reddire meritum gloriae, quin etiam redeat meritum gratiae, quia praeviae ad gloriam, et sicut cum gloria sub merito cadit, ad praemium gratiae confestim reddit in via sub eius merito ipsius: ergo ex ~~merito~~ reditu meritorum gloriae conferendis in patria sequitur redditum meritorum gratiae conferendum in via. Contra aliis

cum Granado et Hurtado, merita integre quoad dignitatem praemij reddire, non vero integrae reddire quoad ipsum praemium quia deficit dispositio cui totum praemium respondeat. Probatur. nam Deus confert praemium secundum dignitatem meritorum, promittit enim mercedem iuxta dignitatem laboris: ergo si reddit integra dignitas ad totum praemium, etiam reddire debet totum praemium. probo consequentiam: non est excogitabilior aptior dispositio ad praemium, quam dignitas ipsius, quae fundat in obsequio retribuere digno: ergo ubi fuerit dignitas meritoria praemij, adest dispositio, cui totum praemium correspondeat.

Confirmatur: si nullus intercederet peccatum sufficeret meritorum dignitas ad collationem totius praemij: ergo etiam intermeritorum dignitas ad collationem totius praemij: ergo etiam intercedente peccato et iustificatione remissio, totum praemium correspondere debet, probat consequentia quoniam remissio peccati restituerat integre priorem meritorum dignitatem, ac si illud intercessisset non fuisset propter quod intercedat peccatum, et iustificationem destruit, non obest quominus totum praemium redeat, probat consequentia, quia sicut iustificatio illa

non debet ingratitudo cum reditu praemij quoad gratiam quo pacto incurrere potest repugnantiam cum toto proemio quod solutio ex dictis insufficiens apparet

Dicunt aliqui ex doctrina Bañez, merita solum redire quoad gratiam et gloriam iuxta dispositionem, quam homo iustificatus, qui ultra illam habet meritorum antiquorum amplius donec, quin non ea merita non proveniunt, utrumque quod illa tunc dat duplici titulo et dispositionis praesentis, et meritorum antiquorum, solum quod inde resultare gloriam accidentalem, quod talia pristina merita estimarit. Item solum quandoque continuatur eorumque scriptorum aliqui, nam Lumel 1° 2 in 1 3 q. 1 4 art. 4 inquit eam doctrinam temerariam et in fide periculosam id hoc est alibi iudicare, et quod quod non dicimus probabile, mihi non placet, 1°. nam ad instaurandam pristinam gratiam et gloriam non exigitur innovare dispositio positiva, 2° quam conferat quantitatem pristinam gratiae et gloriae, id sola dispositio nativa removens impedimentum gratiae: ergo merita non redeunt solum quoad gratiam et gloriam correspondentem dispositioni animi pro: ergo etiam si Deus absque priori dispositione positiva gratiam pariter infunderet, redirent pristina merita, quae tunc eius competerent iustis, quod vendicat Tridentinum, ut tertiam sequentis gloriae, id tunc eorum redditus non fieret rationi dispositionis positivae: ergo ad instaurandam pristinam gratiam et gloriam non exigitur praedicta dispositio positiva

Instabo 2° contra praedictam solutionem: quoniam si poenitens qui ante peccatum plurimis meritis fuit, non obtinet alios gradus gratiae, praeter eos, qui correspondent praesenti dispositioni quos obtinet

eius

etiam qui absque meritis praecedentibus cum gratia dispositione
insistat, et ipse met obtineret, etsi nulla pateret merita
haberet, quid est prodest remissio meritorum, aut quae est
haec remissio quae non sit de novo titulo et non datur, quoniam
Paulus et Ecclesia sunt eius ipse quaelibet fidelis ad recipi-
endum, nec nullus uberior fructus esset gratiae et gloriae colligendus
exprimitur est, ut haec absurda evitarent dicendo reddi me-
ritorum quoad totum praemium: ergo talis assignari debet,
mox efficaciter suadet. nam dicere quod eadem portio gratiae et gloriae
duplici titulo conferenda est nihil prodest poenitenti, cum
magis conveniens, quod multum gratiae et gloriae non habeat
ampliori titulo, quam quod parum conferat et multiplici ratione
rursus talis multiplicitas collationis non potest cadere in sensum
a Divo Paulo et Patribus inventum, nequidem numquam consequitur poenitens
uberiorem fructum absque tantum proclamatum.

3o insto. nam
benignitas divina numinis privat praemio gratiae et gloriae, quod
de condigno meruit, id privaret, nisi redderent merita
quoad totum praemium; ergo ratio facienda est reditus meritorum
quoad totum praemium gratiae et gloriae. maior dubitationem non patitur.
minor manifeste probatur. nam pristina merita condigna erant
decem gradibus gratiae et gloriae, exempli gratia; contritio, seu dispositio
duobus tantum gradibus: ergo solum conveniret pristinis meritis
ut decem, gratia et gloria ut duo: ergo residuum meritorum
amicum sine praemio maneret: ergo iam homo privaretur alio
praemio quod re ipsa meruit, ut haec expressisse oppositi

testimonio Pauli ad Galatas relato: ergo fateri debemus integrum redditum meritorum quoad totum praemium gratiae et gloriae ipsis correspondens antequam admitteret peccatum

Tertium sequitur sabiduri quod mihi in rationibus reiterum redire merita ultra gratiam dispositiones remissae per conatum, quem voluntas effecit gratis excitanti ad poenitentiam; ita ut si talis conatus impleat totam activitatem gratiae excitantis, merita redeant integre quoad totam intensionem pristinam gratiae et gloriae supra gratiam dispositiones poenitentiae respondentis, quamvis pristina intensio fuerit ut centum, et dispositio poenitentiae sit tantum ut duo; si vero conatus impleat solam mediam activitatis gratiae excitantis merita redeant ad dimidiam tantum partem pristinae intensionis. Id hic sic discurrendo ressellit. Primo quod ex eo fieret, eum, qui antequam peccaret, eximia cumulaverat merita, obtineret minorem quantitatem gratiae, quam alium, qui exigua merita comparaverat etiam si utrius eum poenitentiae vel ut duo justitiam fuerint recepti, id hoc absurdum videtur, alienum est a benignitate divina: ergo falsum intendit, dum idem aliquid possit. Secundo. maior probatur. nam si primus voces ad poenitentiam gratia excitante ut duo, et conatus voluntatis expleat tantum quintam partem activitatis gratiae excitantis, tantum quintam partem praemij recuperabit ad ipsius, si vero secundus voces gratia excitante ut duo, et conatus voluntatis impleat totam activitatem gratiae excitantis, instaurabit integre totam intensionem praemij pristinam, id hoc est obtinere maiorem quantitatem pristinae gratiae, qui exigua merita ante peccatum habebat

ergo.

ergo talis conatus voluntatis ad gratiam excitantem non attendendus

2o quia haec

mensura gratiae ex conatu voluntatis desumpta videtur omnino voluntaria: ergo non debet admitti; probatur antecedens nam talis dispositionis et gratiae mensura non servatur quoad proportionem gratiae soli rationi respondentis: ergo nec servari debet quoad portionem gratiae et gloriae meritum praestitum equivalens: antecedens probatur: quoniam qui disponuntur ad iustitiam pari dispositione utrique deo, pariter quoque gratiam adipiscuntur de congruo, quamvis ambo disparem gratiam excitantem: ergo quia ad gratiam de congruo praestitam in eo instanti non attenditur conatus voluntatis collatus cum gratia excitante sed absolute ipsa dispositionis perfectio: ergo non datur fundamentum ut ad gratias praestitas praestitas de condigno non eodem modo absolute, sed comparate ad gratias excitantes, conatus voluntatis attendatur

sed dices. cum

gratia prius ~~augenda~~ infunditur exigit dispositionem in recipiente et proportionatam vel moralem eius perfectionem, nam vel moralis est perfectio gratiae infusae: ergo cum gratia amissa recuperatur eandem exigit dispositionem et ad eius mensuram erit recuperanda gratia: probatur consequentia, nam eiusdem conditionis est gratia prius infundenda et recuperanda.

Respondetur, quando cum gratia amissa recuperatur adesse dispositionem recuperandae gratiae meritae, sicut condignam praestitam meritoriam quae post peccatum redit, et sufficiens est ad gratias praestitas recuperandas, sicut fuit sufficiens ad gratias eius infusionem. Et ratio est quia sicut dispositio pari, nullam praestitam condignam et [illegible] partem ademit, ita nec dispositionem meritoriam ad integram gratiam recuperandam sufficientem

Vo Obijcies: si tota gratia integre rediret, sic resurgeret a peccato cum maiori gratia, maxime si iure ad gloriam, quam ante peccatum habebat, siquidem ultra gratiam poenitentiae accederet gratia praecedentium dispositioni respondens; sed hoc est absurdum: ergo. Probatur minor. 1o: quia incredibile apparet, hominem diu iacentem in caeno flagitiorum, statim post remissam contritionem restitui in tantam amicitiam cum Deo, quam prius diuturno labore meritorum quam plurimis comparaverat. 2o: quia iustitia non exigit, ut qui gravissimis iniuriis alterum affecit, ei reddat statim in eandem omnino benevolentiam et gratiam antiquam. 3o: quia monstrat medicorum esse poenam pati, poenam autem pati non tollitur statim a aegro, sed paulatim.

Resp. nullum esse absurdum peccatorem poenitentem resurgere a peccato cum maiori gratia, quam prius habuerat, sed oppositum, quia minus congruum esset Christi meritis et gratiae Christi. Ad 1am rationem, quod si in primo titulo et iure solius contritionis praecedentis in praemium tantam gratiam redderet, incredibile fore tantam gratiam consequi, sed quia iure et titulo antiquo meritorum quae fuerunt mortificata, tota illa gratia redit, nullo obstante iniuria. Ad 2am resp., quod iustitia non vendicat, ut remissa omnino praecedente iniuria et redeunte condignae adquisitionem amicitiam, quae iniuriam in amicitiam benevolentiam removet, siquidem dat obstaculo iniuriis, ac si numquam fuisset. Ad 3am resp. poena accidentalis et temporalis non remittitur statim adaequate sed paulatim, secus vero poena substantialis et aeterna; differentia est, quia aeterna poena substantialis et aeterna est, siquidem est damnum praemii substantialis quod in aeternum duraret, si poenitentia non intercederet.

3o

3º Arguit. nam D. Hieronimus relatus a Gratiano
Cap. quisquis distinc. 56 tñ ait quisquis dignatus
Divini gradus nō custodierint, contenti fiant animas salvare;
revocari ergo in pristinum gradum difficile e. id [illegible]
exigit plus a meritis ad recuperandum pristinum
gradum, quam ad sequendam salutem aeternam, ad quam gressibet
stulto sufficiens e: ergo nō dat remissio meliorum quoad
totam poenam. Resp. 1º quod D. Hieron. nō negat, quamvis
dicat, per quas paten. aeternam salutem sequi potest, sufficere
ad recuperandas pristinas gratias, sed tantum dignat,
quantumque dicit consequentem pristine saluti [illegible]
reminis, e difficile, atque adeo gaudere [illegible] liberè
quod aeternam salutem adeptus nō. Alij ex intelligunt praedictum
Canones loqui de negotio ad pristinum gradum eligi:
alij dicunt quoad gradus pristinos immunitatis
aggra temporali, vel honoribus [illegible]
4º arguitur ex
D. Thoma in 3 distinc. 31 q 1ª art 4 ad 3um ubi
sibi obiicitur D. Ambrosium asserentem per poenitentiam omnia
reparari, et reclamare meos, quod poenitentia omnia reparat
id nō oportet quod aequalia ubi q nō oportet, dignat,
nō et charitatem, sed tunc potest aequalia reparari, etiam videt
favere aliis in locis. 1º nego D. Thomam fore favere
huic opinioni, nam eius testimonia videntur ipsi favere
contrariae eius iudicium aliorumque nō e ad nostram opinionem
nam 3 p q 89 art 5 inquit ideo per poenitentiam redire

praeteritas culpas, quia reditum solum obstat impedimentum
peccati, quod ubi poenitentia aufert, redibunt rursum non
praesupt., quae ratio quae convincit integras culpas redibunt
ac partiales: Et non haec solum non placeat, dico quod
quia per timorem tuam mentem non possit tanquam certam conce-
dere, id solum probabile, relinquit facultatem oppositum
eligendi. Ultimo objicitur, ex nostra opinione minui timorem
peccandi, hoc est reddi confessiones impossibiles, siquidem confessarius
relaxandi praeteritas culpas per quaslibet poenitentias innat-
urarum facultas datur in qualibet peccata, eo quod
contraria detrahit timori accedit hoc asserto, dat spem
revolandi eos ad poenitentiam. Quod autem ellenis nec tibi est
redditus monitorum meminerunt, nisi ut praecaveant
semper, hoc in poenitentiam adducerent.

15) Quer. et qtm. sit indissolubilitas Matrimonii et quo iure

An quis, et quanta sit indissolubilitas Matrimonii

Hanc quaest. fuit addunt 27. 31 et 33 lib. 4i Mag. Sent.

in qua difficultate ut maiori claritate procedam triplici parte dividere illam conabor, in quarum 1a litteram Mag. aperiam et aliqua supposita, et illas referam suis quibuscumque fundamentis. in 2a iterum litteram duplicem opinionem referam, quarum 1a adstruit ius ex quo nascitur indissolubilitas Matrim. 2a tantum esse indissolubilitatem Matrim. rati et consummati, quoad rati et consummati in specie iure nat. et divino positivo, quod utrumque matrimonium respicit. in 3a demum utraque opposita enodare intendam

deveniens iam ad 1am partem meae praelectionis, relata littera Mag. suppono 1o Matrimonium esse coniunctionem maritalem viri et feminae inter legitimas personas individuam vitae consuetudinem retinentem. sic communiter definitur a theologis quorum rationem reddit ut patet ex lege 1a ff de ritu nuptiarum et § 1o institut. de patria potestate. dicitur coniunctio, quia in hac consistit Matrim. essentia. Dicitur maritalis, id est orta ex mutua traditione ut explicetur fundamentum: non in sponsalibus vinculum oritur ex promissione. Dicitur viri et feminae ut explicetur subiectum dicitur inter legitimas personas, hoc est, non habentes impedimentum dirimens dicitur individuam vitae consuetudinem retinens, id est perpetuam, ut explicetur finis Matrim., qui est mutua habitatio, et non est solubile sicut alia vincula contractuum, quae mutuo consensu tolluntur.

Suppono 2o hoc sacramentum, quod modo in lege Evangelica fuit elevatum ad esse sacram., fuisse institutum a Deo pro Adamum, in illis verbis, quae Deo inspirante protulit 2o Gen. hoc nunc os ex ossibus meis et caro de carne mea quod patet: 1o, quia Xpus D. Mathei 19o probat Matrim. esse indissolubile ex hoc institutione, dicens, quod Deus coniunxit homo non separet. et

Ad Eph. 5 ait Paulus propter hanc relinquet homo Patrem et Matrem et subdit sacramentum hoc magnum est, ubi clare significat ea verba ab Adamo prolata fuisse institutionis verba. Et ex Trid. sessio 24 constat matrim. multo antea fuisse ab Adamo signatum, et nunc in verbo D. Aug. lib. 19 de civitate Dei Cap. 22 et Mag. sanus D. Bonau. cum omni Theologorum consensu. In quo statu legis naturalis potuit dici matrim. sacramentum non quatenus conferret gratiam ornatum faciens, sed quatenus ut significativum unionis Xpti cum ecclesia conferret aliquod genus gratiae, ratione cuius singularis acciderent huius ita Connimbricenses et Sanchez de matrim.

Supponitur 3o matrim. dividi in legitimum, ratum et consumatum. Legitimum dicitur illud, quod legitimo consensu contrahitur, quale est apud infideles. Ratum matrim. dicitur, quod sacramentum non dum tamen copula consumatum, et sic matrim. infidelium vocatur legitimum non vero ratum, quia sacramentum non est, quod expresse explicat Pontificius relatus a Covarrubias; Matrim. consumatum dicitur illud, quod iam copula carnali perfectum est.

His breviter praemissis. Est indissolubilitas matrim. ex quonam iure nascatur variant DD. Sa primo asserit indissolubilitatem provenire ex praecepto Dei positivo divino conjuncto, quia statim post naturae lapsum fuit repudium, idque licitum ut constat ex Deutero. 24 ubi dicitur: si acceperit homo uxorem et non invenerit gratiam ante oculos eius, scribet libellum repudii, et dimittet eam de domo sua, quod duravit usque ad legem Evang. in qua Xptus id prohibuit: ergo est matrim. indissolubile provenit ex mero iure divino positivo sic Abulensis 1o Reg. Cap. 8 q. 93 et quaest. 103 et

2a sententia indissolubilitatem matrim. rati provenire ex iure humano Pontificio. Ergo fortius urget 2a hanc opinionem, quod hoc sacramentum in statu utroque fuit indissolubile, cum tamen nullus est tunc ius positivum Ecclesiasticum

ads=

adstruit cum alijs Medina lib. 5° de sacrorum hominum continentia cap. 88 iure solum ex diuina voluntate indissolubile, quod præceptum postea cessauit cum hiniusmodi fuerit repudium, donec postea per Christum in lege euang. Mathæi 19 ad pristinum statum Matrimonium restituit. eo ducunt hæc Sanchez, quia in lege naturæ, et scripta solubatur Matrimonium per repudium, tum, quia in lege euang. non est præceptum diuinum de matrimonio rato non dissoluendo, nam illud Mathæi 19 quod Deus coniunxit homo non separet intelligi debere, asserunt, de Matrimonio consumato. Hanc sic tenent glossa Cap. ex publico de conuersione coniugatorum verbo consummatum. et ibi hostiensis eodem verbo. Joannes Andreas n° 9. eamdem videtur expresse tenere innoc. dicto Cap. ex publico, vbi dicit esse Matrimonium ratum vehementer dissolubile esse eamdem sequitur Berorius cap. quæ in ecclesiarum n° 109. probabiliter ssa stant ex DD asserentes posse Summum Pont. dispensare in matrimonio rato absque causa, idem minime posset, si esset iure diuino indissolubile

3a ssa, quam ceteris probabiliorem iudicat thom. Sanchez lib. 2° de Matrim. disp. 13, asserit omnimodam indissolubilitatem matrimonii non prouenire ex iure positiuo ecclesiastico, neque ex iure [illegible] nec ex iure diuino, seu virtute sacramenti, sed solum ex significatione, qua per Christum in iure diuino auxit illud ad significandum vnionem indissolubilem cum ecclesia per Carnem assumptam, et quia hæc significatio tantum est propria matrimonii consumati ideo asserit solum Matrimonium consumatum esse indissolubile. plurimis ducentibus fundatur hæc opinio. Primum est: quia hæc indissolubilitas non prouenit ex iure naturæ matrimonio: ergo solum prouenit ex significatione: probatur antecedens: quia iura naturæ semper manent immutabilia apud omnes, et omni tempore; sed ante legem euang. poterat per repudium dissolui etiam Matrimonium consumatum et post legem euangelicam potest etiam dissolui, quando est consumatum in infidelitate, et alter coniugum ad fidem conuertitur: ergo signum est mani=

manifestum indisolubilitatem Matrimonii non esse de iure naturali

Contra fundamentum, quo nititur haec oppinio, ita procedit. quoniam sapientissimi Ethnici praeclarissimi iuris naturalis investigatores, putabant, licitum esse repudium. ut Romani teste Plutarcho cap. 13 problem. Alexandro leg. licet ff de verborum significatione Celio Rodigimo lib. antiquit. lectionum 15 cap. 16. et apud Athenienses etiam permissum erat ut scribit Alexander ab Alex., et de Lacedemonibus meminit Aug. et de Catone refert D. Aug. lib. de bono coniugali cap. 18, et de Cicerone refert idem D. Hieronimus lib. 1° in Iovinianum: ergo signum fuit manifestum in omnibus praedictis non fuisse reputatum Matrimonium iure naturali indisolubile.

Sed contra insurgo; quod tale fuit Matrimonium contra legem naturae, quale fuit institutum, sed institutum fuit a Deo indisolubile: ergo tale contra legem naturalem. minor huius discursus est manifesta: alias Deus cum instituit Matrimonium, inveniebat solubilitatem et consequenter non unionem nec identitatem moralem sed cum electionem quod dicere absurdum est in Matrimonio. ergo probo: nam communiter theologi affirmant Deum in Paradiso terrestri nullum praeceptum positivum imposuisse Adamo praeter unum scilicet non edendi de fructu arboris: ergo si in instituendo Matrimonium praeceptum dedit de eius indisolubilitate, illud non fuit positivum sed naturale; quare ratio manifeste convincit omne Matrimonium sive ratum, sive consummatum, quod est in officium naturae esse iure naturali indisolubile.

2° insurgo: nam cum scriptura praecipiat quod homo relinquat Patrem, et Matrem, et quod uxori adhaereat, non bene hoc staret, nisi Matrimonium esset iure naturali indisolubile, quod probo: nam firmius est vinculum Matrimonii inter virum et uxorem, quam inter filios, et parentes, ex quod in omnibus necessitatibus providere debent viri uxoribus, quam parentibus, et thesaurisare illis potius, quam istis; sed vinculum inter filios, et parentes est naturale, et

f

perpetuum, rãe cuius in obus debent illud pariter: quo consortium vinculum inter virum, et uxorem debet esse nale, et perpetuum ut pote strictius, quam Parentum cum filiis. Jam sumtum, quo dicunt prædicta ssa, i ita se habet. maior indissolubilitas competit Matrim. ex eo, quod est Sacrum, quam ex eo quod sit contractus civilis in officium nae, id est ex rãe Sacri non habet esse nisi indissolubile, quo non talis insolubilitas non competit iure ex iure nali; minor probatur, quia Matrim. ut est Sacrum non habet effectum aliquem indelebilem, ut Characterem, nec ulterius habet signum aliquod vinculi indissolubilis: quo vinculum dissolubile exprimit: quo quia Sacrum est non signat dimodum indissolubilitatem. Id contra est 1o: quia communiter DD appellant bonum Sacri maximum. indissolubilitatem, ut constat ex Magistro 4 dist 31 cap 1o et 2o et habetur ex Cap de illa 27 q 2a ubi eum dicit, Sacrum, quo nullum divortium; ubi verbum Sacrum, exponit glossa. inseparabilitas, maxime constat ex Aug. lib 1o de nuptiis, et concupiscentia cap 10. ubi dicit, huiusque profecto Sacri res est, ut mas, et femina connubio copulati quamdiu vivunt, inseparabiliter permaneant, quod amplius corroborat, 7o Innocentius 3 cap. qto de divortio ait, matrim. fidelium esse indissolubile, quia est Sacrum, et ex Cathechismo Pij quinti ad parochos tit. de Matrim. § iam vero ait: quamvis Matrimonio genus est officium nae conveniat, ut dissolui non possit, tamen id maxime fit quatenus est Sacrum: quo adeo longe abest matrimonium in ratione Sacri a dissolubilitate, ut omnem inseparabilitatem et vinculum insolubile constituat. Contra est 2o: quia Matrim. habet duplex signum vinculi indissolubilis, alterum, quod trahit ad unionem Christi cum Ecclesia, quam fit per unionem hypostaticam nae humanae ad verbum, in qua verbum sibi univit hypostatice humanam naturam, rãe cuius unionis, et Deus homo, et homo, Deus fit, quam repræsentat solum Matrim. Consumatum, in quo alter alterius sumit possessionem, et una fit caro, alterum vero, quod trahit ad significandam unionem

Christi cum ecclesia per fidem, et gratiam s. charitatem, quae unio est etiam indissolubilis, et fuit semper ante relaxata, sicut semper fuit ecclesia Deo dilecta; igitur id perpetuum ubicumque reperitur Caietanus et hanc unam, et indissolubilitatem matrim. ratum omne repraesentat, ut habet glossa verbo sacramentum; quod etiam + per ut ostendit ex natura Matrim. [+ per se oritur.]

illius ratum in statu innocentiae illam repraesentavit, ut constat ex Pauli ad Ephes. 5° sacramentum hoc magnum est in Christo et ecclesia; quidquid hoc etiam intendat et neutrae Caietanus, quod imperfecte tantum et inchoative, affirmat; repraesentare huiusmodi indissolubilitatem matrim. ratum: ergo matrim. sive ratum, sive consummatum hoc omnium signum vinculi indissolubilis: ergo male astruitur non omnium talem indissolubilitatem ex iure divino nali a Deo stabilito in statu innocentiae: alia adducunt pro hac opinione sui Patroni fundamenta, quae brevitatis causa omitto, ut meum placitum in re adeo difficili aperiam.

Deveniens igitur ad tertiam huius praelectionis partem, in qua meum sensum aperiendum promisi, iam inditium stat pro quarta sententia, quae asserit absolute omne matrim. validum, sive ratum et consummatum, sive ratum solum, esse ex iure nali et divino absoluto immutabile + [+ insolubile] haec sententia est communis inter Theologos excepto Caietano, Sylvestro, et Catherino, ut advertit ipse met Caietanus; quam sequuntur D. Bonav. in 4 dist. 27 art. 3 q. 2a Primus sub[...]tatem Flores in 4 dist. 31 q. 1a Victoria summa de Matrim. Solus verbalis utrumque Ledesma Palacios, hanc sequitur etiam Pelanus Segovien. in tractatu de Matrim. Iacob Almain de potestate ecclesiae cap. 15. Doctus Covarr. in 4 de sponsalibus et matrimonio et verissime. Corduba lib. 1° sui quaest. q. 25. per totam. Matienzo in glossa de Matrim. titulo 1° lib. 5, qui asserit hanc esse, quae dubio est tenendam ut pote communem inter Theologos quibus in hac materia maior fides adhibenda est quam Canonistis. et Iosephus Angles in suis floribus theolog. illam doctissime pertractat, et alii cum plurimis quos citat et sequitur pater noster Ioannes Gutierrez lib. 1° Canonic. quaest. cap. 17

[margin: Circa Matrim. vide Abulen. de cap.]

Probatur igitur sic

[catchword: tio]

sta ex ipsa met definitione Matrim. quia ut supra diximus Matrim. e[st] coniunctio viri et feminae individuam vitae consuetudinem retinens id haec coniunctio non potest subsistere absque indissolubilitate: ergo matrimonium sive naturae, sive contractus est omnino indissolubile maior supponitur. minor probatur nam quod convenit alicui ex sua definitione convenit naturaliter, nil aliud magis convenit hominis quam esse animal et animal rationale, quia est quidditas, et essentia ipsius, et ideo explicatio sua definitio homo est animal rationale, sed indissolubilitas est quidditas, sicut minus, quia ratio coniunctionis ad individuam consuetudinem pertinet [illegible] ergo coniunctio talis nequit essentialiter subsistere absque indissolubilitate.

Probatur 2o maior illud ex Scriptura. Gen. 2o. hoc nunc os ex ossibus meis, et caro de carne mea. quam ob rem relinquet homo patrem et matrem, et adhaerebit uxori suae, et erunt duo in carne una, sed quidem haec verba prolata fuerunt ab Adamo Deo inspirante ante elevationem Matrim. in statu innocentiae. ergo matrim. absque [illegible] ex individuitate contractus, quia [illegible] sicut relati[illegible] inter primos parentes [illegible] legitimus vinculi coniuges in ipsis vinculo includuntur. Probatur 3o. ex verbis illis Christi D. Matthei 19 qui fecit Deus ab initio, masculum et feminam fecit eos: et dixit quod hoc dimittet homo etc. ex quibus verbis subinfert Christus: quod ergo Deus coniunxit, homo non separet. Unde Bonif. 8us Cap. unico de voto, et voti redemptione in 6 dicit, Matrim. vinculum a Deo ipso initio sicut scriptura, ipsum in paradiso, et in statu innocentiae instituente, unitatem, et indissolubilitatem accepisse. Conc. nam Trid. sess. 24 inquit: Matrim. perpetuum, indissolubilemque nexum, primus humani generis parens, divini Spiritus instinctu pronuntiavit, cum dixit, hoc nunc os ex ossibus meis. et paulo post addit, hujus vinculi nexus firmitatem ab Adamo tanto ante pronuntiatam, illis verbis confirmasse, quod ergo Deus coniunxit, homo non separet: ergo praeceptum de vita indissolubilitate matrim.

quamobrem

fuit extinc. Divino pacto in statu innoc. stabilitus: quamvis in lege Mosayca daret in illo Divina dispensatio quoad libellum repudii quae abrogata fuit in lege Evang. Et Matrim. redegit ad pristinam indissolubilitatem.

Probat. 4° ma. 2a. ex D. Paulo 1° Cor. 7 ubi ait, his qui Matrimonio iuncti sunt, praecipio, non ego, sed D. uxorem a viro non discedere. Et ad Rom. 7 ait, Mulier vivente viro alligata est legi etc., sed haec omnia efficaciter convincunt indissolubilitatem omnimodam matrim.: ergo Matrim. validum ab orig. quum sit ex iure Divino nati ab Adamo prolato in statu innoc. perpetuam habet (?).

Dices

Caeterum praedicta testimonia intelligi debere de matrim. consummato, non vero de matrim. rato. quod patet ad consummatum tantum ad perfectum matrim. in significando coniunct. Christi, et ulterius referunt talia verba, quod velle verba illa, quod Deus coniunxit, homo non separet, referunt ad praecedentia, ab illis scilicet verbis priora, in quibus dicitur erunt duo in carne una; quomodo autem, interrogat Caietanus, erunt duo in carne una, si numquam fuerit secuta copula? cum non dicant una caro, nisi per legitimam copulam carnalem, ut constat ex Cap. Lex Divina 27 et ex Cap. Martinus de Legnano generali, qui etiam adducit hunc Cap. non est dubium 27 q. 2a.

Sed confirmatur 1° a Redemptore D. nostro in Cap. illo Matth. generaliter fuit interrogatus a Pharisaeis, an ex quacumque causa liceret relinquere uxorem, et ita etiam generaliter absque ulla distinctione matrim. rati, vel consummati respondet, non legistis, quod qui fecit hominem ab initio, masculum et feminam fecit eos, quod Deus coniunxit, homo non separet. Ubi sicut absolute loquitur Christus, ita absolute intelligendum est de matrim. quod procreandi, seu deducitur ad consummatum, non vero ad ratum, quod est, et rigorose Matrim. etc. Dices 2°: quod si praedicta text. intelligi debeant de matrim. solum consummato: ergo ratum matrim. ex se solubile erit: ergo poterit ex sola voluntate contrahentium

nium, vel ex aliis causis absque ulla dispensatione dissolvi: sed hoc est quod dico
falsum: ergo matrimonium naturae habet omnimodam indissolubilitatem ex iure
divino naturali. Contra 3o quia ex praedictis verbis Christi, quibus non novum ius
superinduxit matrimonio, quod ab initio institutum erat in Paradiso, sed solum probat
ex prioribus verbis [illegible], sic propter hoc relinquet [illegible]
et supponitur tamen: quod ergo Deus coniunxit, homo non separet: igitur de eodem
matrimonio intelligi debet Christus, de quo intelligit Apostolus; modo sic: sed Apostolus
in illud Gen. 2o propter hoc relinquet etc. dictum fuit de Matrimonio rato non consummato
quod erat [illegible] etiam pro tempore, quo solum ratum erat,
id dixit Adamus excitatus a sopore suo cum vidit uxorem a Deo sibi
datam in statu innocentiae: ergo de tali Matrimonio rato intelligi debet Christus
illud in Matth. 19. Altera [illegible] Caret praedictis verbis
quod Deus coniunxit etc. quod sic intelligi debent, habita de re ratione,
quod matrimonium de se est insolubile, non autem quod non possit dissolvi a Deo,
vel ab iis qui habuerint potestatem ad illud solvendum, qualis est Summus Pont.
qui [illegible] dispensat propter hoc facere. sed contra est: quia hoc est contra intentio-
nem Christi [illegible] Math. 19 quod Deus coniunxit etc. nam [illegible]
S. Pontifex auctoritate sua, ut eius minister faciat, quod facere potest
Christus Deus per seipsum id faciat: at dum Christus dicit quod Deus coniunxit etc.
significat [illegible], quod nullus homo auctoritate [illegible] potestatem habet a Deo concessam, id
sibi soli [illegible] matrimonium ratum est [illegible], sicut
consummatum, [illegible] sed 2o Caret praedicta verba
efficaciam coniunctionem de matrimonio consummato: ergo a paritate talis efficacia
indissolubilitatis [illegible] reperiri debet in matrimonio rato non
consummato.
Probatur 3a pars conclusionis: nam dissolutio matrimonii est contra naturam
eius: ergo matrimonium ex lege naturali divina est insolubile. Consequentia patet, antecedens vero
probatur. Polygamia, qua quis simul habeat plures uxores, est contra naturam
matrimonii: ergo a fortiori dissolutio matrimonii. Antecedens constat manifeste ex ipsa
[illegible] matrimonii, in qua non pluribus, sed uni mulieri virum Deus
copulavit, neque dixit Deus, quod vir adhaereat uxoribus, sed uxori, nec
quod

quod cont. leg. [illegible] duabus [illegible] vna. unde Nicolaus [illegible] ad Bulgarorum Cap. 5 inquit, duos tempore uno, habe viros nec ipsa origo humani generis admittit, nec lex Christianorum ulla permittit. Probat[ur] 1° Con[clusi]o: 1° quia dissolutio matrim[onii] est contra dictamen; quia [illegible] in rerum natura, atque [illegible] durare [illegible] non est [illegible] matrimonium, cum stabilitas non destruat[ur] rerum [illegible] 2° si [illegible] Poligamia, quæ minus videt[ur] [illegible] Matrimonio est contra leg. nat. finem ipsius matrimonij, a fortiori dissolutio matrim[onii] erit contra leg. nat. finem ipsius matrim[onii] stabilientis. 2° probat[ur] Con[clusi]o. pluralitas uxorum [illegible], ideo est contra nat. quia adversat[ur] fini [illegible] in Matrim[onio] atque multo magis solutio Matrim[onii] adversat[ur] fini [illegible] 2° mo [illegible]: quia multo magis est contra nat. matrim[onii] dissolutio quam poligamia. quia matrim[onium] absque validis [illegible] habet indissolubilitatem iure divino nat[urali].

Probat[ur] ex [illegible] Mag[ist]ro 4° [dist.] 22 q. 6 art. 1° ubi sic discurrit. Matrim[onium] ex intentione ordinat[ur] ad educat[ionem] prolis, non solum ad aliquod tempus, sed per totam vitam prolis, unde de lege nat. est, quod parentes filijs thesaurisent, et filij parentum hæredes sint; et ideo cum proles sit commune bonum viri, et uxoris, oportet eorum societatem perpetuo manere indivisam, [illegible] dictamen; et sic inseparabilitas Matrim[onii] est de lege nat. [illegible] tota lege [illegible] extendit ut [illegible] matrim[onium] esse indissolubile iure nat. divino: ergo quia matrim[onium] tale inseparabile exigit iure nat. divino.

Probat[ur] [illegible] et magis illustrat[ur] [illegible] sic discurrit: Matrim[onium] est [illegible] inter marem et feminam sua natura ordinatur ad prolis generationem, et educationem, id [illegible] inseparabilitas ad huius finis [illegible] natura est: ergo Matrim[onium] ex iure nat. exigit [illegible] inseparabilitatem. Maior patet, minor prob[atur]: perfecta generatio, et educatio prolis [illegible] exigit, nempe [illegible] ex parentibus, cum potiora incumbit cura prolis educationis, et instructionis quoad vitam, et mores, cum [illegible] ex corpore [illegible], [illegible] sui educationem, non solum requirit alimenta corporis

sed etiam animum, et dilligentem morum instructionem.
Item ad conservationem prolis eduladam requiritur ut filii succedant parentibus quoad bona fortunae, et quod parentes thesaurizent filiis, et procurent eorum prodesse, ut patet a posterioribus duorum annorum adeunt aduersos progenitores, quoad sicut perpetuo conservare, et parentes quoad plurimum gratiae conservent, sed ad haec omnia perfecte conservanda maxime requirunt naturalis insolubilitas: ergo exigit liber naturalis omnia indissolubiliter ad matrimonium. atque ratio validissima iure naturali divino
sed dices. in 19 Matthaei Christus Dominus docens illiciterum esse libellum repudii in lege Mosaica praeceptum, ait, quod quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, et aliam duxerit moechatur: ergo ob fornicationem licitum est viro uxorem dimittere, et aliam ducere: sed hoc non potest subsistere absque solubilitate matrimonii: ergo matrimonium non habet omnimodam indissolubilitatem iure divino naturali
Respondeo contra, quod causam in dicto casu ponitur illa particula nisi ob fornicationem non inficit dissolutionem matrimonii. quod solum signat talem fornicationem esse legitimam causam, ut vir relinquat uxorem quoad torum et cohabitationem; non vero quod vinculum matrimonii dissolveret, quod iure divino naturali insolubile est, unde Marcus contra Adimantum causa 22 huius locum Matthaei 19 perpendens, ita eum citat, eiusque sensum explanans, quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ob causam fornicationis, facit eam moechari, et si alteram duxerit, adulterium committit. cuius explicationis clare colligitur ex ipso textu, quod ut Christus ostenderet quod illa verba, nisi ob fornicationem, concedi quidem innocenti ut uxorem talem dimittat, non autem ut aliam ducat: non posuit illa verba post haec et aliam duxerit, sed post haec quicumque dimiserit uxorem suam
Respondeo instans: Christus Dominus hic ostendit, esse singularem aliquam rem in adulterio, ob quam liceat dimittere coniugem: at qui si solum liceret separari ab adultera quoad torum, hoc non esset ei singulare, quod ob alias etiam causas id liceret: ergo Christus plus voluit insinuare scilicet manere dissolutum matrimonium consumatum
Respondeo contra esse hoc: quod solum adulterium est legitima causa, ob quam semel dimissam, liceat viro coniugi alteram omnino inuitam perpetuo a suo

toro separare; ob quamlibet aliam causam tenet coniux emendatam
exigere; nec facit ob haeresim, vel apostasiam condemnata sit, quae
sunt spirituales fornicationes, hae quarum thorum, et cohabitatione debent separari

Contra 2o: quia
in Mattheo absolute dicitur, eum moechari, qui dimissam duxerit, quod
falsum esset, si vinculum solveretur per talem dimissionem, id tunc dimissam
ducens duceret omnino solutam, ac consequenter duceret eam legitimam uxorem, quod
manifeste est contra textum Matthaei, quod non potest alius ducere aliquam quam
offensa: ergo matrim. consummatum erat omnino indissolubile. ergo contra 3o: quia aliud
esset in potestate cuiusque coniugis, adulterando solvere coniugium, tale
si id ita fieret, ut alterum quodammodo cogeret dimittere, quod est
absurdum, et contra illud D. Matthaei 19 et Marci 10 quod Deus coniunxit
homo non separet

Contra 4: quia ex Marci 10 et Lucae 16 dicitur absolute
esse, qui dimiserit uxorem, et aliam duxerit moechatur. et sibi Paulus
ad Rom. 7 et 1a ad Corinth. 7 ..., absolute dicit adulteram, quae vivente
viro, cum altero fuerit: ergo omnimoda et absoluta indissolubilitas competit matrim.
quae non potest dissolvi quoad vinculum. denique: quia ut bene docet Aug.
lib. 1o de adult. coniugiis cap. 9 omnium verba Matthaei Evangelistarum, nunquam ex iis probatur, eum, qui dimissam
adulteram, aliam duxerit non moechari: et ex hac apparet vinculum ma-
trimonii iure divino naturali indissolubile per talem matrim.

Dices primo:
ex communi axiomate theologorum Deus non potest dispensare in iure
naturali; sed videtur Deus dispensare in Matrim. rato non consummato, quod
solvitur ingressu in religionem, secundum praesentem, ut constat ex dictis, et in
coniuge infidelis ad religionem altero manente in infidelitate et no-
lente cohabitare sine contumelia Creatoris: ergo signum est manifestum
quod Matrim. ratum non consummatum non est de iure divino naturali. Respondetur:
quod dupliciter potest accidere quod aliquid sit contrarium naturali 1o.
quando aliquid se intrinsece est actus aliquis specifice pravus, quia habet ma-
litiam intrinsece repugnantem dispensationi et iuri naturae, qualis est odium
Dei, libido contra naturam, mendacium, et alia similia, circa quae dispensatio
argu

arguaret imperfectionem in Deo, quia dispensatio eius procedat immediate
a potestate eius in iure divino naturali, si dispensare posset, videret casu praeter
illius actionis intra malitiam, quamvis posset causari mediante potestate dis-
pensante, et cum tali actio opponeretur cum sua regula exemplaribus
[illegible] in moralibus ex divino impulsu, quod [illegible] illius [illegible]
[illegible] [illegible] induceret utriusque imperfectionem in Deo, et [illegible] hoc
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
dispensare in iure naturali. Quomodo potest aliquid esse contrarium naturalibus
[illegible] actio [illegible] ex ipso mediate iure naturali divino, quam [illegible] in
aliquam speciem, vae cuius malitia [illegible] dispensare [illegible] induceret in
Dei summam et infinitam perfectionem aliquam indecentiam, seu imperfectionem
qualis est [illegible] [illegible], seu polygamia: et [illegible] manifestum quia
cum Deus sit supremus dominus rerum temporalium, et [illegible]
simus usuarii, potest quando voluerit dispensare, ut illi nos ipsos
[illegible] quamvis sine ulla nostra occidamus, sicut praecepit
Abrahamo occisionem filii sui, [illegible] ab Angelo impeditus, et [illegible]
[illegible], ut Aegyptios spoliarent, aut eorum [illegible], ut [illegible]
[illegible], quia sicut ipse supremus Dominus nobis [illegible], potest
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible], sicut, quando Ioannes posset mihi [illegible] bonorum [illegible]
voluntate possem ipsius nummos mihi [illegible], eosque in meum commo-
dum convertere, ex his iam patet quod praemissa Deus potuit dis-
pensare in iure divino naturali circa matrimonii consummati [illegible], hoc non
arguit ipsius matrimonii non esse indissolubile ipso met iure divino naturali
cum ad statuendam talem indissolubilitatem sufficiat ipsius met matrimonii
[illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] divina [illegible]
[illegible], [illegible] ubi ipsum met ius divinum naturale [illegible], hoc namque divortium
quoad vinculum divina fit authoritate, et dispensatione, quod statuit
in lege ex publico de iure [illegible], ubi dicit, [illegible]
pen=

prientes deduci ex sacri eloquij in [illegible]

Ex dictis colligitur imo 1o nullum matrimonium neque fidelium, neque infidelium quoad solum [illegible] Carnali copula tali coniugum consensu valide dissolvi posse, nam [illegible] indissolubilitatem habeat ex precepto divino et naturali quoad omnes se extendit, quomodo [illegible] in [illegible] communicandus, quod [illegible] citato [illegible] hoc [illegible] linguentes etc., quia [illegible] fuisse a [illegible] dicamus [illegible] multorum significat [illegible] Mathei 19 unde [illegible] lib 9 [illegible] ad [illegible] in fine, [illegible] hoc fuisse [illegible] Domini [illegible] Evangelio [illegible] declaravit, ut [illegible] intelligeremus [illegible] exterim, quae [illegible] hoc eum [illegible] tamquam [illegible] dicere [illegible] et [illegible] matrimonij [illegible] indissolubile [illegible] huius [illegible] instituit [illegible], cum dixit hoc nunc os etc.

Unde [illegible] aliqui Gentiles ob ignorantiam [illegible] excusent, si matrimonium [illegible] aliquo [illegible] ex mutuo consensu dissolvant, dissolucio tamen eorum non erit valida, quoniam ut esset valida requireretur [illegible] probare, nisi in casibus in quibus ecclesia declarat [illegible] quando alter coniugum infidelium [illegible] fidem [illegible], et alter remanens in infidelitate non vult cohabitare absque contumelia Creatoris, hoc est inducendo ad infidelitatem, [illegible]. quando unus ex coniugibus ante consummatum matrimonium ingreditur in aliquam religionem, et in ea professionem solemnem emittit.

Colligitur 2o matrimonium fidelium christianorum magis esse insolubile, quam infidelium, nam licet utrumque sit [illegible] in hoc, quod [illegible] divino [illegible], attamen matrimonium fidelium in lege [illegible] fuit elevatum ad [illegible] ecclesia, quae [illegible], quales [illegible] novae legis, Cavaris [illegible] quod non habet matrimonium infidelium, ut bene [illegible] Mag. in 4.

Dist. 2

Dist.ª 26. q. 2. art. 10. nō aut ē: q.ª significatio conj. Xpti cum ecclesia quam matrim. signat n.ª ē solū per vinculum tantum, quam conjunctio hēt cum toto genere hūano, per fidem, et charitatem; quia ut sponsus ecclesiam et sponsam diligit, ut apostolus dicentem colligit, quia maritos ad habendum eas uxores diligendum, sicut Xpus dilexit ecclesiam; ad hanc autem significationem signandam matrim. infidelium ut potest fide carens aptum n.ª ē ordinatione, ex quo intelligitur nō, obstante matrim. consumatum infidelium, et alterius migrante ad fidem conversione, dissolvi posse. Conjunctio matrim. infidelium quam convertitur a fide, quia minimum n.ª aut fidelium significari ... a fide; quia minimum matrim. infidelium n.ª ē assumptum ad signandam indissolubilem unionem cum ecclesia ... et cum ... ; sicut matrim. fidelium, quod fuit elevatum ad signum sacrale in lege evangelica et ... conjunctionis et ... Xpti cum ecclesia.

Colligit 3.º matrim. in lege antiqua ē magis insolubile, quam fuerit in lege n.ª ... ōimoda consumatione +

Matrim. ... fidelium ante Xpti adventum non signabat ... Xpti cum ecclesia; hanc significationem accepit in lege evangelica cum fuit elevatum ... ad dignitatem sacri novæ legis, tum etiam quia conjunctio fuit ... factam ubi cum na hūa, et Xpti cum ecclesia conjunctione; tum etiam quia ante Xpti adventum licitum erat matrim. cum pluribus uxoribus, hoc matrim. aptum n.ª erat ad signandam unionem Xpti cum ecclesia, quæ ē una, et multo minus ubi cum ... assumpta, quæ etiam unica ē.

Devenimus jam ad 2.ᵐ partem. Sic arguit: si matrim. ratum nō consumatum esset de jure divino, n.ª potest sum. Pontifex in illo dispensare, sed hoc n.ª ē dicendum: q.º matrimonium ratum n.ª consumatum n.ª ē de jure divino. Minor ē certa ... quod ... ratum ... S. Antoninus, Richardus, Florentinus ... Martinus 5, Eugenius 4, et Nicolaus 5, et alios summos Pontifices in matrim. rato dispensasse. Et ex hoc manifeste arguitur tale matrim.

natus et non matrimonium non est de iure divino naturali: ergo tale non est [illegible]

ergo fractum mag[illegible]

maius vinculum professionis quam indissolubilitas huius matrimonii quando [illegible] cum ecclesia, quam [illegible] matrimonii consummati, quod illud solubile est a summo Pontifice: ergo et hoc, ideo quod non est [illegible] indissolubilitas de iure divino naturali.

[illegible] ad [illegible] summo Pontifici etiam [illegible] eligere, ac tandem [illegible] optionem [illegible] inter Canonistas in praedictis casibus particularibus, in quibus [illegible] permanserunt, et non [illegible] decisionem generalem [illegible] valituram fecerunt, nec definiendo aliquid fecerunt, aliis non dare nec permittere [illegible] rigida [illegible] inter theologos [illegible] [illegible] tales [illegible] cum [illegible] matrimonium ratum non [illegible] summo Pontifice [illegible] Canonistas [illegible] dari [illegible] [illegible]

[illegible] Plures Summi Pontifices doctissimi et [illegible] iudicaverunt in [illegible] tales [illegible] non [illegible], [illegible] iudicarunt [illegible] [illegible] eamque ad praxim reducere [illegible], ut [illegible] Innocentio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Martinus [illegible] tales [illegible] [illegible] per 14 saecula quae plurimi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Pontificum [illegible] quibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] existimant ad dispensandum, in matrimonio rato, non esse [illegible] ad [illegible] tale matrimonium: ergo [illegible] summorum Pontificum [illegible] non [illegible]

[illegible] Ad [illegible] [illegible] maius vinculum est [illegible] indissolubile [illegible] [illegible] ecclesia [illegible] [illegible] quam matrimonium carnale, [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] maius, [illegible] maiori culpa obligat [illegible], ut non dimittat ecclesiam, quam matrimonium [illegible], [illegible] non dimittat

[illegible] [illegible]

[illegible]

uxore, et honore, quod intenditur in ea interim, et quanto, et ad hanc solum finem intelligendum sit authoritates deductae de Matrimonio spirituali ad Carnale. Ad 2.um argumentum affirmatum ex Cap. Cum secundum quod cuius littera apud Gratianum intelligitur, cum sponsalia nuptialia inter sponsos in ipsis ut possit commercium sexus non habeant in se nuptias Christi, et Ecclesiae, atque ideo non est omnino indiuiduum: ergo non constituit matrimonium omnino indissolubile ante Copulam, ergo matrimonium ratum non est omnino insolubile.

Respondetur ex Cap. non est dubium cuius littera extat apud Magistrum dicentem non est dubium illam mulierem pertinere ad matrimonium cum qua commixtio sexus non docetur fuisse ergo matrimonium ante Copulam solubile est, patet Conseq., non simpliciter mulierem pertinere ad matrimonium et indissolubiliter significari per ipsum matrimonium.

Ad argumentum respondetur, quod Cap. illud supponitur, quod est contra Papam, et contra legem eius capitulo, quae est quae ad Capitulum Marbonensem Regalium res, ubi dicitur ita videlicet sponsa nuptiarum eis admittere debet sit, ut possit sexuum commercium, habeant in se Christi, et Ecclesiae sacramentum, non dubium est illam mulierem non pertinere ad matrimonium, cum qua docetur non fuisse nuptiale mysterium: quod nihil contra nos infert, cum ibi intelligatur de matrimonio consummato cuius solum proprium est repraesentare Christi cum Ecclesia consummatione per Carnalem Copulam. non tamen hoc obstat, verum etiam matrimonium ratum significet coniunctionem per Charitatem effectam, quae omnino indissolubilis est. ad quam quod in illo Cap. non est dubium loquitur etiam Magister de Matrimonio consummato, quod non potest intelligi absque copula Maritali. Votum solemne Castitatis, seu Religionis est maius et fortius vinculum, quam matrimonium ratum. quia si dirimit tale matrimonium. sed votum solemne non est omnino indissolubile iure Divino naturali, quamvis Pontifex potest ex Causa Publica in illo dispensare: ergo matrimonium ratum erit omnino solubile a summo Pont.: ergo quod non est Divinae Divino naturali.

Respondetur duplicitur ad argumentum primo, quod ex sententia D. Thomae non potest Summus Pontifex dispensare in voto solemni, ut bene notat

Jonq. lib. 8 [illegible], et iure [illegible] [illegible] vinculo [illegible] Jonq. [illegible]
solutus matrim. [illegible] fortius vinculo, [illegible] quod [illegible] mors
civilis, nec [illegible] homo e vita mundana ad [illegible] religionem
unde non sequitur summum [illegible] [illegible] [illegible] solutum: ergo
in matrim. nato: ergo non sequitur matrim. [illegible] [illegible]
indissolubilem iure [illegible] nat. — Ultimo [illegible] matrim. ratum
[illegible] est [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] omnium: ergo [illegible]
[illegible] [illegible] per ipsum [illegible] [illegible] dissolvi: patet [illegible] in [illegible] [illegible]
quod [illegible], a quibus natur. potest dissolvi, ut: [illegible] [illegible], aut
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] non [illegible] solubilibus
[illegible] in illis, a quibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quod potest [illegible] [illegible] animo [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] dependentia ab agente nali, ab hoc non potest [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in aliis [illegible]
[illegible] matrim. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible]
[illegible]

Utrum Haeresis interna sit Causa sufficiens ad incurrendam excommunicationem latam contra haereticos

Juxta ad distinctionem 18 lib 4 Magistri Sententiarum

quod idem est ac interrogare: Utrum ad validitatem excommunicationis requiratur, quod praecedat peccatum exterius, vel sufficiat purè interius, quod nullomodo exiit in actum exteriorem? ut desiderium occidendi clericum, vel error merè interior contra res fidei cum pertinatia absque ullo signo exteriori, quae difficultas coincidit cum illa celebri questione in materia de legibus agitata: an lex humana vim habeat obligandi conscientias ad actus interiores

in qua ut maiori claritate procedamus

Praemittendum est, excomunicationem infligi non posse nisi pro culpa: quia est pena medicinalis, quae necessario supponit culpam corrigendam. est tamen notabile discrimen inter excomunicationem, suspensionem, et interdictum, nam excomunicatio, quia est grauissima pena, nemini alteri à deliquente infligitur. secus vero est in suspensione, et interdicto, quae alia nocentes innocentes ligant, ut scitius nocentes resipiscant, videntes sua causa innocentes grauari, sicuti notauit Couarr. c alma mater 1 p. § 9 n. 3. deinde haec culpa debet esse excomunicationi proportionata, hoc est mortalis, et cum pertinacia aliàs committetur iniustitia, ut colligitur ex cap. sacro de sententia excommunicationis, in 6, et cap. felicis, de penis in 6. ibi iudex

Pœnam metietur ex Culpa.

Suppono secundo excommunicationem esse censuram ecclesiasticam, qua separatur homo ab aliqua ecclesiæ communicatione, vel ab illa, et a suffragiis et orationibus communibus, et convictu fidelium simul. dicitur censura tanquam genus: nam censura est genus ad excommunicationem, suspensionem, et interdictum. ex quo sequitur male adstruere aliquos, per quodcunque peccatum mortale incurrere hominem in minorem excommunicationem, quia fit indignus receptione Eucharistiæ, et reliquorum Sacramentorum.

Sed sentenci hoc est ignorare propriam vocem: nam indignitas, quam propter mortale peccatum habet homo ad recipienda Sacramenta, provenit ex ipsa lege divina, et ex natura ipsius peccati; indignitas autem, quam habet ratione excommunicationis, provenit ex ipsa censura Ecclesiæ. Secundo sequitur, excommunicationem differre ab aliis pœnis, quæ non sunt censuræ nec privant bonis spiritualibus, sed temporalibus, nempe, ieiunium, exilium, carcer, et aliæ pœnæ, quas Ecclesiastici Prælati solent imponere.

Dicitur præterea, ab aliqua Ecclesiæ Communicatione, quoniam excommunicacio non potest comprehendere non baptizatos, qui nunquam fuerunt admissi ad communionem Ecclesiæ: dixit enim Paulus

1a

1ª Cor. 5. quid mihi de his, qui foris sunt iudicare?
Reliquę particulę sunt loco differentię per quas differt
excommunicacio a reliquis censuris nempe interdicto
et suspensione, quoniam excommunicacio priuat
Sacramentis, suffragijs eclesię et convictu fidelium,
quatenus hęc sunt communicacio christiana; interdictum
verò priuat Sacramentis et diuinis officijs, in quantum
sunt Sacramenta et officia diuina: suspensio pri-
uat usu eclesiasticę potestatis, quatenus est potes-
tas ellesiastica.

Denique dicitur a suffragijs et ora-
tionibus communibus: quoniam licet eclesia posset priuare
excommunicatum ab illis suffragijs et orationibus, quę
per intentionem priuatam et specialem applicantur
fidelibus, tamen de facto non priuat: sed solum illis su-
ffragijs, et orationibus, quę aplicantur nomine eclesię
per intentionem communem ex quo infert excoem minorem
tantum priuare hoc susceptione, seu participae passiua
Sacramentorum, et diuine passiuae.

Modo expedit explica-
re diuisionen excoais quę multiplex est. primò nam diui-
ditur in maiorem et minorem, quę distintio habetur
ex cap. nemo episcoporum 11 causa. q. 3. dicitur autem
excoatio minor, ut aduertit Soto dist. 21. q. 1. art. 1.
non propter paruitatem obiecti: res enim grauissima est,
non quod homo priuetur receptione Sacramentorum, sed
dicitur minor, per comparationem ad maiorem, cuius

est par, et propter materiam, supra quam cadit: incurritur enim propter patum veniale = 2.º dividitur excoatio, sive maior sit, sive minor in excoaem generalem et particularem. generalis est, quando fertur in communi contra eos, qui commiserint tale dilictum non nominando illos, vt contra percutientes clericum, contra alloquentes excoatum maiori. particularis est quando fertur contra personas in particulari vg. contra Ioannem, vel Pretorem.

Tertio dividitur excommunicatio generalis, sive maior sit, sive minor, in latam a iure, et latam ab homine. lata a iure est, inquit Sylu. verbo excoatio quando ab eo qui potest constitutionem facere constituitur aliquid animo iuris statuendi in perpetuum et generaliter, et statutum illud roboratur per excoaem. lata ab homine est, q.do fertur à iudice per sententiam temporalem. vbi advertit optime Navarr. quod excoatio lata in mandatis visitationum vt scilicet reveletur hoc vel illud, non est a iure sed ab homine; quamvis bene posunt visitatores relinquere ordinationes in scriptis cum pena excoais, quæ durant dum per alium non revocantur, et ideo quodam modo est per modum statuti.

Inter excoaem autem latam à iure, et latam ab homine, est magna diferentia: nam lata ab homine expirat mortuo, vel amoto ab officio, qui eam tulit nisi aliquis eam incurrisset ante mortem, vel amotionem iudicis; lata vero à iure non expirat per mortem vel amotionem statuentis

Vnde

Vnde excoationes contente in Bulla cene erant ab homine ante Pium V. et consequenter expirabant mortuo Pontifice; at vero post Pium V. sunt a iure, quia Papa noluit quod finirentur sua morte; et ideo habetur noua clausula in ipsa Bulla, que non habebatur antea; vnde si Apostolica sedes vacaret per multos annos ultima Bulla haberet suum vigorem. tandem diuiditur excoatio in eam, que est late sententie, et que est ferende que alio nomine dicitur comminatoria: hec est que non statim incurritur, sed requiritur sententia Iudicis. late sententie est illa, que statim incurritur sine alia sententia Iudicis, cum primum committitur illud peccatum quod prohibetur sub excoatione: et hec est imposita cum alijs penis contra hereticos et reseruata summo Pontifici ita ut per nullum priuilegium possit absolui.

Et de hac excommunicatione est presens difficultas vtrum scilicet ad validitatem ipsius, illam que contrahendam sufficiat actus pure internus pertinax in fidem circa quam controuersiam duplex invenitur sententia, prima asserit, ~~sufficie~~ heresim internus consumatam esse causam sufficientem ad contrahendam talem excoationem. ita sentire videntur Clement. 1. de heret. § verum. Adrianus q 2 de conf, que incipit, restat nunc in quinque, et quodlib. 8 q. 1. Albertinus de agnoscendis assertionibus q. 33. Zauallos in suis commun. opinio. tomo 2. q. 69. n. 9. Decianus in sua prattica in 1. parte lib. 5 cap. 41. Roxas de heret. Cantera in suis quest crimin. Tutilo de quest. Vela de penis delictorum tangentibus punitionem.

Cap. 14. Menochio de Arbitrarijs lib. 2 centuria 4 et videt expresse sentire Glosa C penult. vbo. reo de sta excoicam in 6. Hostiensis C mulieres de sta excoicationis, et alij quam quam plurimi, quos accurate recensent Sanches lib. 2.° in Velazquez C 8 Barbosa 2 p.te de potest. Episcopi alleg. 40 Farina. Burgensis q. 192, D. Cantera et Cavallos adstruunt contra alios, tantum incurrere excoicationem, non v.° alias penas temporales.

Secunda sententia extreme opposita

Asserit nullum hereticum mentalem incurrere excoationem aut alias penas, nisi verbo aliquo, signo, vel facto heresim in mente latitantem explicet. quamvis hec pecata consumentur vere et perfecte in sola mente. pro hac sententia illustranda stant fere innumeri doctores: Dominicus Capit perpetue de elec in 6. Maior in 3. dist. 25. q. 3: D. Antoninus 3. parte titulo 24 Cap. 4. Driedo. de libertatata christiana lib. 3. Cap. 5. Castro. lib. 2. de iusta heret. punitione huge linus. de censuris Pontifici reservatis Suarez. 5. tomo ~~in~~ 3. part. disput. 21. Sect. 2. Vazquez 1. 2. quest. 96. art. 4. disp. 160. Cap. 5. n. 22. Valentia, 2. 2. disp. 1. q. 11. Azor. tomo. 1. inst. Mor. lib. 8 Abila de censuris. Enrriquez. Vterque Ledesma toletus et aliquam plurimi videndi apud eruditum Patrem Sanchez supra citat.

Probatur primo hec sententia quam vt veriorem seligo ex mente Preceptoris Angelici q. 91. Art. 4, vbi vtitur hac solida ratione

legis-

legislator non potest precipere, aut prohibere actus, de quibus non potest sententiam ferre: nam sententia, et lex hoc solo differre videntur, quod lex universale quoddam preceptum est; sententia vero est declaratio ipsius legis in singulari, porro sententia est applicatio coactionis, hoc est, pene, qua utitur lex; sed nullus legislator etiam ecclesiasticus potest sententiam ferre, et iudicare de actibus omnino internis: ergo non potest lege sua illos iubere, aut vetare. Maior est certa apud omnes, Minor probatur: nam non solum defectu probationis, sed etiam considerata natura ipsorum nullum humanum iudicium corda hominum intueri potest, imo neque coniectura aliqua investigare, nisi signo aliquo sensibili indicentur; sed nullo ex his modis potest iudex terminare actum internum: ergo nullus legislator etiam ecclesiasticus potest sententiam ferre, et iudicare de actibus omnino internis.

Secundo probatur illa minor eadem fere ratione qua utitur angelicus thomas q. 100. Art. 9. hoc modo: illud tantum cadere potest sub preceptum, ad quod faciendum cogere potest: lex enim sicut precipit ita etiam cogit, et sicut vim habet precipiendi, habet etiam vim cogendi, ita ut una sine altera non perficerent vim legis; sed nullus legislator cogere potest ad actus internos: ergo nec illos precipere. Maior, inquit angelicus preceptor, est divi Isidori l. etym. Cap. 19. ubi inquit doctor hispalensis: omnis lex aut permittit aliquid, ut vir fortis premium petat: aut vetat, ut sacrarum virginum nuptias nulli liceat

Petere: aut punit, ut qui sedem fecerit, Capite plectatur. Minor est Manifesta ~~etc~~ ex mente ipsius Doctoris Ang: nam Ecclesia est sensibilis, et visibilis: ergo non potest habere potestatem in id quod inuisibile, et insensibile est, quale est peccatum interius Consumatum: ergo ex mente Doctoris Angelici Combincitur, propter heresim internam non Contrahi excomunicaem. latam Contra hereticos

Secundo probatur nostra Doctrina ex mente Subtilis patris Vasquez q. 94. Cap. 2. Ubi ita discurrit: lex est imperium Superioris, ideoque inferiores ad sui obserbationem obligat: quia iure Naturali oportet, inferiorem, ad Voluntatem Superioris Conformari; atqui Conformatio hec inferioris ad Superiorem in eo solum attendi debet, quod proprium hominum est: ergo tale imperium Superioris in ferenda exCoatione non potest respicere actus internos. Maior exerta: Minor probatur: nam talis Conformatio inferioris ad Superiorem solum potest Consistere in opere externo Secundum Rationem: nam spiritualis Conformatio potius Videtur propria angelorum et spirituum, quam hominum: ergo lex humana obedientiam postulans humanam, eam solum exposit in operibus exterioribus, que propria hominum sunt —

Tertio prouatur: nam Ecclesia non Iudicat de occultis: ergo non potest punire censuris peccatum occultum per se, id est pure internus: patet Coa: antecedens prouatur ex Can. erubescant D. 32. Ubi dicitur de manifestis loquimur, occultorum enim tantum Deus Iudex est et Cognitor. idem habetur Cap. Consuluit. 2. Co. quest. 5. et Canone Cognitio de penitent. Di. 1. Ubi dicitur Cogitationem = quando

quando suis terminis contenta est, id est, quando manet intra limites actus interioris, non meretur penam lege civili, id est ab homine, secus autem a Deo, ut ait Glossa. et Cap. de Simonia dicitur dationem procedentem ex animo Simoniaco, si hic non prodatur exterius, ab ecclesia non puniri. ergo ex iure Canonico efficaciter convincitur non posse ferri excommunicationem contra heresim internam.

Sed respondent contrarij, quod in Clementina, multorum §. Verum est imposita excommunicatio contra inquisitores, qui odio, gratia, vel amore, lucro, aut commodo temporale contra iustitiam et conscientiam suam omiserint contra quemquam procedere, ubi fuerit super pravitate heretica procedendum. Rursus, in Cap. dolentes, de celebratione Missarum, precipitur attentio in recitandis horis Canonicis. et in Cap. Commissa § ceterum de electione in 6. statuitur, ut ille qui susceperit beneficium parochiale sine intentione suscipiendi debitum ordinem intra annum, debeat resignare beneficium, et restituere fructus illius anni: ergo ecclesia potest punire excommunicatione affectum omnino internum, ac proinde sua lege precipere aut prohibere illum, nam potestas condendi leges extenditur etiam ad puniendum: =

Aliqui Doctores, ut Cajet. in Summa Verbo excommunicatio, Cap. 3. et Verbo hora §. 3 et Sotus, lib. 10. de iustitia quest. 5. art. 5. ut his argumentis satisfaciant, docent, legem humanam non posse precipere, aut prohibere, actus omnino internos; ac vero hos prout coniunguntur cum exterioribus,

et eos informant, recte posse sub legem humanam cadere ut ita ostendant qua ratione excoatio ferri potuerit in inquisitores qui odio vel amore contra hereticos procedant, et ut defendant preceptum attentionis in horis canonicis. —

Ceterum doctrina hec sic indistincte pronunciata, cum rationibus communis opinionis, quam ipsi sequuntur, recte no consentit. ad cuius falsitatem ostendendam et rectam explicacionem corroborandam notandum est actum interiorem dupliciter posse comparari cum exteriori; primum ut est solum voluntas quedam efficax faciendi aliquid externum, quod lege humana vetitum est, vel omittendi id, quod preceptum est, et hoc modo nullus dubitat actus internos lege humana prohiberi, ita ut solum propositum opere exequendi id quod lege humana inter dictum est, sit vere peccatum, non quia lex perse prohibeat talem voluntatem nam de illa secundum se iudicare non poterat neque vim sue coactionis et pene circa illam exercere;

Sed q.a ex opere externo prohibito derivatur malitia in voluntatem efficacem illius: ideo enim voluntas hec mala est, q.a opus, cuius est causa efficax, malum est, et prohibitio seu preceptum perse fertur in opus externum, consequenter et secundarie terminatur in actum internum efficacem. Verum q.a affectus simplicis delectationis non est causa operis externi ac proinde ab externo non derivatur in illum malitia, sed ipsa delectatio secundum se considerari debet an sit contra rationem, ideo talis affectus hac lege nec prohiberi primarie potest propter rationes dict.

nec —

nec Secundarie Ratione operis externi primarie prohibiti.

Rursus Comparantur afectus interni qui Conjunguntur Cum externis operibus, non ut perse Causæ illorum sed quasi circunstantiæ, et Causæ accidentariæ. Talis est Voluntas finis ut patet in exemplo quod adducit Clemen. l. de statu Monach. Ubi exCoatur Monachus Benedictinus, qui sine licentia in tentione accusandi Superiorem se Confert in Curiam Regiam; et in Reliquis exemplis supra adductis: nam omnes hæ operationes vel omisiones ex se solum postulant simplicem Voluntatem ut Causam perse; accidentale enim est, ut Voluntas omittendi, vel faciendi sit Cum odio vel amore, Cum tali intentione Voluntatis vel attentione intellectus.

Cum igitur dicimus ex Coactione maiori, aut lege alia humana, non prohiberi actus internos nec primarie, hoc est non secundum se, nec Secundarie, hoc est, non Ratione operis externi, intelligimus de ijs actibus, qui non sunt Causa perse externorum, sed ex accidenti eis Conjunguntur et ex se habent suam malitiam; Unde parum Refert, tales actus Conjungi operibus externis prohibitis, ut dicamus, ipsos sub legem humanam Cadere pose, et pœnam illius mereri Ratione propriæ malitiæ, ita docet erudite subtilis Vazquez Referens Alfonsum de Castro, lib. 2. de justa hæretic. punitione Cap. 18. et Simancas de Chatolic. institut. tit. 42. n. 11. ex qua doctrina duo notanda veniunt: alterum est, affectum illum, qui per accidens Conjungitur actui externo, nec ullo modo per exteriorem indicatur, prohiberi pose ex Coatione Secundarie

et quatenus est Causa operis externi. Ceterum q^do respicit finem alium, qui nullo modo exterius indicatur, non posse prohiberi excoatione, nec puniri, nec ipsum actum externum prout subest tali affectui.

Alterum est, affectum efficacem, qui est perse Causa operis externi prohiberi quidem per accidens indirecte, et secundarie. Tamen non posse infligi penam propter illum nisi prodeat in opus q^a sicut nulla sententia excoationis ferri potest de tali proposito, nec propter illud pena infligi potest nam eiusdem potestatis est per sententiam infligere penam, et perlegem, nulla autem sententia ferri potest contra peccata Cordis, etiam si sint in proposito efficaci circa opus

Ex quo infertur, ad incurrendam excoationem, non solum debere esse peccatum mortale externum, sed necessarium esse ut sit peccatum specialiter ab ecclesia prohibitum alias delinquens non esset Ecclesie Contumax, et inobediens nam censure institute sunt ad medendam Contumaciam et inobedientiam Ecclesie. Unde fit, hereticum mentalem posse aquocunque Confessore absolvi: quare dum instructio. 1. Hispalensis. Cap. 6. pro inquisitoribus tradit, hereticum omnino ocultum esse secreto reconciliandum et absolvendum, non intelligitur de heretico omnino mentali, sed de eo qui heresim externe ocultissime tamen manifestavit: nam pure mentalis nec reconciliatione, nec inquisitorum absolutione indiget. ita explicant predictam instructionem Covarru. regula peccatum. Gutierr. inqq. Canonicis.

Si autem heresis interna verbo, signo, vel facto, quantumbis oculte, ac nemine presente manifestetur, tunc excoatio incurritur, q^a tunc heresis

+

heresis est vere externa, ac perse, et suapte natura potest Ecclesiæ constare, et solum per accidens occulta est. Sed ut heresis interna manifestata censeatur per verbum aut signum triplex conditio debet concurrere. prima est ut verbum illud sive signum manifestet sufficienter heresim internam, ita ut si aliquis adesset, posset illam percipere, sive ex se eam manifestet, sive ratione temporis aut circunstantiæ occurrentis — Secunda conditio est, ut actus ille exterior sit de se malus et mortalis, non per solam relationem ad actum internum, sed etiam secundum operis externi quantitatem. tertia conditio est, ut actus ille externus sit confessio heresis ut si quis motus heresi interna, qua putat licere esum carnium diebus prohibitis, tantum carnium ederet quantum sufficeret ut oriretur sufficiens heresis indicium ~~Sed respondent aliqui~~

Sed dices, non tantum ex commissione facti prodi sufficienter heresim internam: sed etiam quandoque ex omissione ut tradunt Caietanus et Toletus Sed omissio non est quid externum sed potius carentia ipsius: ergo tunc potest in lucem exire absque aliquo externo. maiorem exemplo demonstrant ut si quis ex heresi interna omitteret ea opera, quorum omissio heresis presumptionem induceret: ut si quis nunquam templum ingrederetur: vel dum elevatur Eucharistia non genu flecteret nisi ex oblivione, aut inadvertentia talis omissio procederet quia tunc non consideretur presumptio heresis —

Sed contra est quia in exemplis adductis certum est talem omissionem nunquam ingrediendi templum vel non adorandi Eucharistiam esse hereticalem et ut talem puniendam esse, quoniam talis omissio est externa, quia licet in se non sit quid positive externum, est tamen quid sensibus cognoscibile quod

Sufficiens est ut intra lineam actus externi Contrahatur. hęc doctrina Corroboratur: nam ex Canone Siquis Suadente

Causa 17 q. 3

Diabolo ex Communicantur omitentes defensionem percutionis clerici [struck] si absque imcommodo graui defendere possint quamvis tantum tenerentur ex caritate, qa presumitur ideo non defendisse, ut opem ferrent percusori. et ita explicat Nauarro Caput quanto decimi excoationis, ubi dicitur: eos delinquentibus fauere interpretamur, qui cum possint, manifesto facinoridesinunt obuiare. Ubi textus nullum Relinquit locum interpretationi: et ratio huius incursionis a signata adoctoribus est, quoniam talis omissio sensibus percipitur et ideo nuncupatur omissio externa: ergo pariformiter discurrendum est in omissionibus supra relatis ita Caiet, Medina, Sanchez, et Auila de censuris-

Sed dices, Ecclesia iubet, ut fideles quotannis Confiteantur omnia peccata Mortalia etiam solius Cordis: sed hoc fieri nequit quim habeat Iurisdictionem circa interna: ergo Ecclesia precipere potest, aut prohibere actum internum. Sed hęc instantia dificili quamvis apparenti ratione nititur: nam de Confesione annua duo dantur precepta, alterum est, integre Confitendi etiam interiora peccata eo ipso quod quis recipere vult sententiam absolutionis et hoc preceptum est diuinum, quod obligare potest ad manifestanda peccata Cohitationis, et Cordis

Est autem negatiuum et Contra illud solum peccatur Commissione nempe irreberentia cunqua recipitur absolutio: est-

enim

benignitas est, et limitatio suę potestatis, et rigoris.

Et ratio fundamentalis totius doctrinę allegatę est quia potestas Ecclesię non est spiritualis physicè, sed moraliter, hoc est esse spiritualem, quatenus res pertinentes ad spiritum, et animarum salutem spectat, ex quo non infertur respicere debere ea, quę sunt physicè spiritualia, ut sunt actus interni ita sentire videtur Castro Palao tomo. 6. de censuris disp. 1. follio 12. -

Hinc ultimo infertur quod quando Ecclesia peccata interna reservat non est quia jurisdictionem in ea exerceat, sed potius jurisdictionem circa ipsa negat, sicuti poterat negare jurisdictionem in omnia peccata hoc est quod [illegible] Prelatus potest non concedere Confessario inferiori jurisdictionem ad ea absolbenda et hęc sufficiant pro explicatione huius dificultatis juxta tenuitatem mei ingeny-

17 27r

[illegible]

[illegible] nobilem, [illegible]

[illegible]

ad ignem [illegible]

[illegible]

[illegible] in hoc [illegible]

[illegible]

[illegible] in sua [illegible] in
[illegible] homo [illegible] explicandus [illegible]
[illegible] Secundus
ad 1am [illegible] Sententiarum illustrissimus [illegible] Lombardus
Episcopus Parisiensis cognomento Magister lib.
2° distinctione 18 in qua agens de formatione
mulieris [illegible] ait [illegible] Eva [illegible]
[illegible] formata [illegible] Eva de costa
Adami dormientis ut ex [illegible] Genesis [illegible] cum ob
dormiret Adam [illegible] una de costis eius, et formavit
eam in mulierem [illegible] in costa
[illegible] sine [illegible] aliam portionem [illegible] fieret
quantitatis [illegible] ad formandum corpus integrum mu
lieris [illegible] asserunt, [illegible] alij negant: [illegible]
mulieris [illegible] de [illegible]
[illegible] de costa quantum
[illegible] de [illegible] formata fuit, [illegible]
[illegible] multiplicata fuit eius materia, sicut [illegible]
[illegible] quinque panes multiplicati fuerunt
[illegible]
[illegible]
[illegible] mulieris Creatura [illegible] sunt
[illegible] quidquam
[illegible] multiplicandus, sed solum [illegible]
[illegible] materia [illegible]

martinez de Ripalda plures excitat questiones inter quas hanc potissimum ad disputationem hodiernam selegi, scilicet utrum Angelus potuerit ad creandum corpus assumi. de quo puncto agit Angelicus Praeceptor hic disp. 2a art. 2o Durandus q. 2a Gabriel etiam q. 3a favent doctoris nostri Angelici praeceptoris Cajet. Banes, Zumel Navarrus, Molina Vazquez 1a p. q. 45 articulo 5, Suarez doctor 2o metaphys. Fonseca 2a Suarez Arriaga Franciscus Cap. 2o q. 4a Granados 1a p. disput. 6 art. 1o Ruiz 3a et 4o Tannerus 1a p. doctor 6a q. 1a dub. 8. et alij quamplurimi quos omitto ad prolixitatem vitandam.

Veniamus igitur ad nostrae huius quaestionis praxim. Suppono 1o quaestionem hanc duplicem sensum habere. 1us num Angelus possit assumi ad creandum corpus tanquam ca. instrumentalis, hoc est, num ipsa virtus productiva Angeli, quae ex se incapax est attingere terminum creationis, elevari a Deo aliquo supernaturali complemento virtutis Angeli ad effectum producendum ex nihilo, seu creandum, ad eum modum, quo aqua in lavacro baptismi elevatur ad producendam gratiam sanctificantem.

2us sensus est num Angelus possit assumi ad creandum corpus scilicet principaliter tanquam causa principalis, hoc est num possit Deus condere Angelum, cui virtus creandi sit connaturalis, et qui propriis suis naturalibus creare possit corpus scilicet num Angelus sit creaturus concurrente Deo solo generali concursu.

Suppono 2o quaestionem non procedere

in 1o sensu, in quo tangitur ad Creandum, seu ex nihilo
producendum elebari tamquam Causa instrumentalis, certum est
fere apud omnes, in eo nullam apparere repugnantiam. Mo
ueor 1o ad huius suppositi veritatem ab authoritate D. Thomae
q. 6 de pot. articulo 4o, quem sequuntur Suarez disp. 31
Valentia, Rijpalda, Arrubal, Hurtado disp. 9a physicarum
sectio 14 subsectio 2a. Arriaga disp. 11a philosophiae sectio
9a, Espinola disp. 7a sectio 6a, et alij apud eschalaz tu
do philosophiae disp. 18 cap. 2o. qui omnes unanimiter docent
contra P. Vazquez, ipsiusque discipulos Alarcon, tam mirabiliter
posse Deum elebari quamlibet Causam creatam ad producendum,
quod non repugnat produci: et potiori iure posse elebari creaturam
productivam Angeli et per consequens ad Creandum tamquam
Causa instrumentalis

Moueor 2o quia quaelibet Causa creata, quae
vere Causa sit, potest elebari alteri ad producendum physice
quemlibet effectum naturalem, aut supernaturalem, qui in se produci non repugnat
ergo et Angelus potest elebari ipse ad producendum ex
nihilo tamquam Causa instrumentalis, quam illam videtur insinuare
D. August. de Genesi ad literam Cap. 27 his verbis, sup-
ponit autem motum Creaturarum naturalem, propter Creaturae hunc
apud se deberi vires facere aliud, quod eorum quasi seminales
ideste, naturales rationes sunt. et lib. 9o de Trinitate Cap. 17 supra illa
Genesis verba germinet terra herbam virentem ait iubente
Creatore aquae 1a natatilia et volatilia produxit, sicut et
terra sua germina et sua animalia ubi videtur asserere S. August.
dari in Causis etiam vim quandam occultam, siue potentiam ad obedien-
tiam

dus Deo ad plura effectus producendos, qui naturalem virtutem illius excedunt. Docet divus Thomas in 4° Sententiarum distinctione 5 q. 1ª articulo 3° ad 3um ubi ait: Dicit enim instrumentum obedientiale, quia in eo fieri quidquid Creator disposuerit, ita etiam ut eo mediante fiat, quia est eo instrumentum ubi ex pura obedientia passiva, per obedientiam activam instrumentalem ostendit.

Movetur 3° quia nulla ostenditur repugnantia, in eo quod virtus productiva Angeli elevetur per omnipotentiam Dei, quae debeat esse naturalis ad Creandum seu producendum ex nihilo tamquam producibilis per Creationem: ergo Angelus potest elevari tamquam instrumentum ad talem effectum Creationis; ...

quia videtur repugnantia maxime quod talis terminus per Creationem producatur extra sphaeram et activitatem Angeli; id hic nulla est repugnantia: ergo nulla ostenditur repugnantia in eo quod virtus productiva elevetur. Probo minorem: vires ... apparentes: nam de facto virtus naturalis ... Creaturae elevatur per omnipotentiam supernaturaliter ad producendum virtutes ... et alios actus supernaturales, qui sunt extra sphaeram suae activitatis naturalis: ergo quamvis terminus producatur sit omnino extra sphaeram naturalem Angeli, adhuc poterit elevari ad Creationem talis termini tamquam Causa instrumentalis.

Ruursus aqua in ... baptismi elevatur ad producendas gratias sanctificantes, et gratia sanctificans est extra sphaeram aquae, quia licet ... Causa gratiae sanctificantis

Deus gradus generaliores qualitatis quales sunt frigiditas quae qualitas est, et gratia est qualitas non tamen aquae repugnet; sicut illas nos qualitates, quamvis sit gratia; ergo sicut gratia ellebatur ad producendum gratiam tanquam causa spiritualis, ita poterit Angelus ellebari ad creandum tanquam causa spiritualis

Sed rogabis est quomodo ex quo signo deducamus dari in Angelo istam virtutem ellebabilem ad creandum? Respondeo imprimis quia sic virtus productiva Angeli comparatur aliquo modo cum Deo non in operatione, cum ille cum omnia est principalis quae dicit talem virtutem. et ratio est quia virtus quae cuique suae producendum debet esse dicens substantia quidem quae est quam virtus Angeli jam producere est substantia accidens ergo virtus Angeli comparatur aliquo modo cum Deo in creationis productio et Deus ellebabilis est ad tales productiones

Hoc supposito praefacto

Supp. 3° hoc a nobis dictum non intelligi debere de qualibet Creatura, nam non video repugnantiam Creaturae quae non possit ellebari a Deo ad creandum tanquam causa spiritualis, ~~nec tanquam causa principalis~~, imprimis non repugnat esse de possibili Creatura aliqua quae non includat virtutem et incomplectam habeat ad ellebari; sed talis Creatura non est ellebabilis a Deo ad creandum: ergo non repugnat Creatura quae non sit ellebabilis a Deo

ad

ad creandum tanquam causa instrumentalis. Arguitur secundo. Non est contra rationem instrumenti quod ad elevationem requirat naturam inchoatam et imperfectam virtutem activam in creatura; ma[ior] mihi... nam creatio ex ratione sua minime exigit virtutem activam ad producendum, sed solum exigit esse... subordinatis causis in creando

...

posset creatura esse perfecte subordinata Deo, quin haberet talem virtutem; ergo non repugnat talis creatura ex parte causae... quia subordinatio creaturae ad Deum sufficienter salvatur in dependentia creaturae a Deo in essendo et in operando si operativa est talis creatura, sed illa creatura quae non haberet talem virtutem ad creandum tanquam causa instrumentalis dependeret a Deo in essendo, et non dependeret a Deo in operando quia operativa non est; ergo esset perfecte subordinata Deo

... ultimo, nam licet divina [?] ... faciat assistendo potest producere creaturas elevabiles activas ad producendum tanquam causa instrumentalis, quare ... ... non est faciendum assistendo potest producere creaturas minime activas, nec operativas minime accidentis

Supposito quaestione ... de ... sentia ..., utrum ... Angeli potuerint assumi

ad Creandum tanquam Causa principalis, hoc est
nunquam potest Deus concedere Angelus cui connaturalis
sit virtus Creativa, sicut qui per virtutem suam
naturalis possit producere ex nihilo, concurrente solo
Deus concursu generali, et communi, et hoc de
potentia absoluta et quas alios praeeminentias, ceterum
est quod omnes qui hanc praecedentias solus communicare
Deo virtutem Creativam et nullo modo alicui creaturae

circa quas dicitur
duplex versatur sententia 1a est Thomistarum asserentium
impossibilem esse talem Creaturam cui sit connaturalis virtus Creativa
quam conclusionem probant ab auctoritate Plurium
Sanctorum Patrum quorum pro hac sententia videntur esse
et imprimis Divus Cyrillus Alexandrinus hic sic
in accessu non sunt ea, quae propria sunt solius divinae
summae substantiae quorum unum est dicimus efficaciter
creare posse et Creaturas: Consonat Divus Aug. his verbis
nec boni, nec mali Angeli possunt esse Creatores ali-
cuius rei consonat etiam Sanctus Athanasius contra
Arrianos sermone 2o ubi ait, administrare Creaturas
sicut servorum est, condere autem et Creare solius Dei eiusque
verbi et Sapientiae deinde probatur efficaciter ex illis
Ecclesiastici verbis Cap. 1o unus est Altissimus
Creator omnium: haec sunt testimonia pro quibus
communiter omnes DD. Sta docent implicare talem Creaturam, quae

viribus [illegible] ad creandum ut videri potest
apud Patrem Carleton disp. 41 physicorum sectione 4a
addo etiam jesuitis speciali instructione eis iniuncta
in octava Congregatione Generali, ne in posterum
defendant ut potest talis creatura, cui virtus creativa
sit connaturalis

Dico Joannes Suarez, [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ex parte [illegible]

[illegible] habeat virtutem creativam [illegible] concurrendi. ita sentiunt [illegible] in 4. d. 1. q. 1a phy[illegible] [illegible] 5a [illegible] disp. 7a sectio ultima, et alii quos refert. [illegible] ex antiquis sicut Durandus in [illegible]

Pro hac [illegible] potentiae ut [illegible] producere per creationem [illegible] voluit manifestare, simplicitas in sua virtute [illegible] ad [illegible] ut possit Angelus ad producendum [illegible] in hoc [illegible] et [illegible] ut bene [illegible] argumenta hoc [illegible] ad quaestionem de possibili [illegible], quod etiam [illegible] adversarii [illegible] quaestionibus de possibili [illegible] possibile est Angelum qui habeat talem virtutem creativam.

[illegible] simplex, quod [illegible] ex se [illegible], id quod [illegible] per [illegible], ut supra est dictum [illegible] Angelus [illegible] perfectionibus [illegible] ut ipsi adversarii [illegible] ergo [illegible] possit habere talem virtutem producendi per creationem. Maior huius [illegible]

theologis ad probandos possibiles subjectum supernaturalis
cui debeant aliquod donum supernaturale, dicunt quod potest
esse subjectum cui debetur per exigentiam supernaturale debitum aliquod
donum supernaturale: ergo potest esse subjectum cui connaturale sit donum
aliquod supernaturale: sed simili argumentatione nos utimur
ergo potest esse Angelus cui tales virtutes creandi sint
connaturales.

Secundo probo meam conclusionem. quia licet producere
independenter a subjecto non arguat infinitam perfectionem, nec in-
finitam virtutem productivam in Angelo: ergo poterit Angelus
actu producere aliquid per creationem producere. antecedens probatur sic.
quia si producere independenter a subjecto arguaret infinitam perfectionem
nec perfectibilis posset competere ~~creaturae~~ Angelo, siquidem Angelo
nec perfectibilis posset competere infinita perfectio. Secundo probatur antecedens quia
producere rem ex nullo praesupposito subjecto est creare: sed producere
ex nullo praesupposito subjecto non arguit infinitam perfectionem vir-
tutis: ergo creare non arguit infinitam perfectionem virtutis.

Probo minorem
quia producere rem ex nullo praesupposito subjecto non arguit infinitam
perfectionem ex parte sui per creationem producti: ergo nec talis perfectio
arguitur ex parte causae per creationem producentis. antecedens constat
secundo quia causa non arguit infinitam perfectionem in ratione quod non dicat
infinitam imperfectionem a nihilo, sed nec producere ex nullo prae-
supposito subjecto dicat infinitam imperfectionem a nihilo: ergo non ar-
guit infinitam perfectionem ex parte causae per creationem producentis; probo

mox; q^a producere ex nullo praesupposito subiecto dicat perfe-
in perfectione absolute, quod est producere rem ex praesupposito
subiecto; sed producere ex praesupposito subiecto non dicit imperfe-
in perfectione absoluta: ergo nec producere ex nullo praesupposito subiecto.
Resp. Conc. est evidens. q^a quod dicat perfectionem sicut oppositio
sibi est ut quid Theol. dicat: ergo producere ex nullo prae-
supposito subiecto non dicat imperfectionem absolutam.
Maior huius probatur: q^a res ex quo producit dependentiam a subiecto
per quam producit independentiam absolutam et amicissimam
Conc. omnes tenent: ergo producere ex nullo subiecto praesupposito
non dicat imperfectionem absolutam quod producere dependere a subiecto

Sed q^a
operari ex nullo praesupposito subiecto non arguit operationem in-
dependentem ab alio sed connexionem ad talem operationem: stat
optime Angelum Creare aliquid tamen et tamen indigere
ad talem Creationem concursu Dei salutario ergo stat optime
Angelum Creare et adhuc non habere virtutem infinitam, seu
infinitae perfectionis in virtute productiva ergo potest esse Angelus
Cui innatis sit virtus producendi per Creationem:

Pro [illegible] Doctrina
traditur ad solvendam rationem, seu formam Creationis
ad [illegible] desumptam ex Auctoritate SS. PP. optime ex-
plicari per 1° quando loquuntur de Angelis existentibus
ut Creatis, non de possibilibus et Creatibus in alia rerum
providentia. 2° quando per verbum Creare, seu Creator
intelligunt semper Deum supremum Dominium, et indepen-
dentem rerum omnium Conditorem et Dominum. Unde cum Angeli

qui tales virtutes habet in operari cum supremo dominio
id semper cum dependentia influxus alterius operationibus
ab illo: ergo semper virtutes sunt Creaturae. quia est subordinari
Deo sicut suo tamen effectui quam operativo.

Ad 2um summus ante
desumptum ex [illegible] abstrahe maior quia erat ad Creandum
requiri virtutem infinitam. ad probationem nego maiorem, quia si valet
etiam quia educunt, virtutem distantiam infinitam. ergo etiam
qui educit extrahit effectum ex nihilo sui. tamen nihil est
qui educit [illegible] educat [illegible] effectum qui creat, [illegible]
Creat. ad probationem illius maioris dicendo maiorem, et nego minorem, ergo
tamen distat aliquid eius imperfectione a nihilo, quanto est
ipsius perfectio. cum distet per [illegible] enim [illegible] perfectionis [illegible]
[illegible] productum per Creationem [illegible] talis sit entitas, sive
perfectionis, sive tamen distantia a nihilo in perfectione =
ergo requiritur et maior distantia in perfectione, quam est perfectio virtutis
Creatae, id perfectio entitatis Creatae [illegible] est: ergo [illegible] erit [illegible] in
perfectione.

Ad 3um [illegible], neque Cons. [illegible] falsitatem operationibus
[illegible] si Causa effectus debet supplere defectum [illegible] mali, et defectus
[illegible] mali est finitus, cum sit [illegible], et [illegible] finitus: ergo solum
debet supplere defectum finitum: ergo solum debet augeri, sive
quod non requirit virtutem infinitam

Ad 4um argumentum ex [illegible]
maiorem cuius sensus [illegible], nec quid [illegible] [illegible]
[illegible] effectus [illegible], [illegible] nullus videt effectus [illegible]
[illegible]. [illegible] tamen [illegible] [illegible]. deinde nego maiorem, neque

3

q. huj Creationis ē aliquid ro explicatio entis, ru ob=
ordine ad huj Creationis, quod non ē hoc ens verū, qui
ē huj Creationis et huj terminationis ad quas rro fo cadi
quas Deo ferit graduj operationis, sicut terminos ad
intra, quj Dei visiones operationis productionis deducti
actiones, aliis passiones deductiones, productiones immanē
tene nj vt in natura divina formur.

Ad 2m. Sed advertit
operationi ad extra dirigitur aliqua ferij operationes
quae factas illam redundat Deo, quj nequit operari
Caus, nego maj, aliqua ferij operationes quae nuj
illam, ad quod nuj producendi dirigitur: min autē
hic & nunc procedi ab alia causa ad operandum & indi=
gentia alterius ad producendum.

Ad argumentum ex Philosopho
... faciendo in nos ... dicendo actio Creationis ...
in aliquo fieri, semper principio suo productum
inde Causa productionis alias ... actio
in ... in aliquo sed actio in dependentiae
a ... ab aliquo ... productum
ex aliquo [illegible] ... ante ... tam
quae actio ... ad intra ... actio immanens
quae ex ... in ... actio
... Creativa ... immanens, [illegible]

imo & navio transiens ē debet in pluvius sem.. sicut ē actio qua Deus Angeli & alios rebs Creat, actio transiens solus dicit extra prim. opans, et n̄ addit reis, aut n̄ recipit in aliquo subto

ad id quod addebat in duplici cas pr... nec quidē pōe creos efficiens operari ad extra qm ad intra, hoc ē. effectione effus, et effectiō mīs producere, ignis q intra se n̄ producit nisi sua accidentia calores et siccitates etiā ad extra, n̄ potest subtm alterius igniū producere. Eurus cas ad intra nequeat creo operari nisi p actus immanentes in ipsa Causa sicut diximus, n̄ pōe ad intra producere Causas, cas auts ad extra transeunti operari poss., potest utiq efficacissime, hoc ē p Creationem exemplares actus divinus parum urget, nec n̄ datur proxa operae immanens in Deo in terminis actuum equi cas identifi- cent realiter cas ipso ipso ... pōe, quomodolibet a homo actue ... quant n̄ ponit immanent, nisi p multiplicas ad similitudines actuum Creaturis immanenti dilantur

Et hæc sufficiant.

tanas
al..
emo
-Selen
ne
dy
B
Dany

18 De Piis Animae Processionibus

19 287v

Solet hæc quæstio tractari sub hoc titulo, an gratia sanctificans distinguatur realiter a virtutibus, et specialiter a charitate. Nam de cæteris nulla umquam esse potest controversia inter Catholicos, qui consentiunt moraliter peccando gratiam, et charitatem amitti, non tamen fidem, et spem, nisi per quædam peccata illis specialiter contraria. Unde manifestum est gratiam esse aliquid a fide, et spe distinctum. Quo non minus certum est de gratia sanctificante respectu moralium virtutum, seu donorum, quæ hæc omnia a charitate distinguuntur etiam ex illa omnia, quia illa infundi docuerunt: quod si gratia idem est, quod charitas, necesse est, ut etiam gratia ab illis donis distinguatur, et si gratia sanctificans est a charitate distincta, multo magis a cæteris moralibus virtutibus, et donis distinguetur, quia nec virtutes morales, nec dona immediate respiciunt Deum, et ideo nullum illorum potest formaliter per se primo aliquem Deo gratum reddere. Tota igitur difficultas reducitur ad comparationem inter gratiam, et charitatem.

Fr Casimir

Matrimoniũ int̃ B. Virginẽ & Sanctũ Joseph



Questiones Theologi[illegible]

2